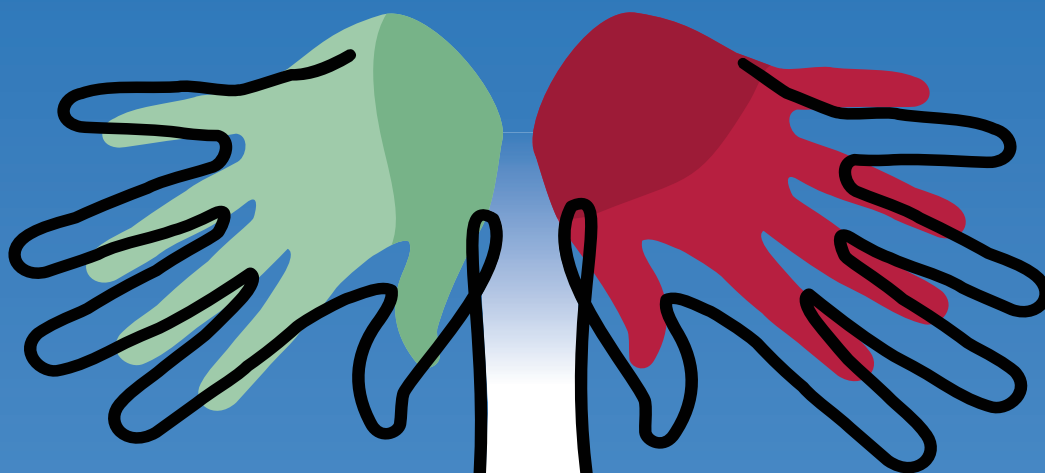




**POSEBNI NASTAVNI PLANOVI
I PROGRAMI ZA STJECANJE
KOMPETENCIJA U AKTIVNOSTIMA
SVAKODNEVNOGA ŽIVOTA I
RADA ZA OSNOVNU ŠKOLU**

Prvi dio



Ministarstvo znanosti,
obrazovanja i mladih



**POSEBNI NASTAVNI PLANovi I PROGRAMI
ZA STJECANJE KOMPETENCIJA U
AKTIVNOSTIMA SVAKODNEVNOGA
ŽIVOTA I RADA ZA OSNOVNU ŠKOLU**

Prvi dio

**Posebni nastavni planovi i programi
za stjecanje kompetencija u aktivnostima
svakodnevnoga života i rada za osnovnu školu**
Prvi dio

NAKLADNIK:

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih

ZA NAKLADNIKA:

Radovan Fuchs, ministar

UREDNICI:

Ivan Milanović-Litre
Iva Ivanković
Sonja Rupčić Petelinc
Marijana Gojčeta
Snježana Gernhardt

LEKTURA:

Anita Poslon,
Nataša Ilić Agatić

KOREKTURA:

Marija Odak Zidanić

KONCEPT I GRAFIČKO OBLIKOVANJE:

Inti, Zagreb

TISAK:

Grafički zavod Hrvatske d. o. o.

Naklada:

400

Zagreb, lipanj 2024.

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001226154.

ISBN 978-953-8374-01-2 (cjelina)

ISBN 978-953-8374-04-3 (1. dio)

© Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih Republike Hrvatske
Donje Svetice 38, 10000 Zagreb, Hrvatska
Tel.: +385 (0) 1 4569 000
E-pošta: kabinetMZO@mzom.hr
URL: <https://mzom.gov.hr>



POSEBNI NASTAVNI PLANOVI I PROGRAMI ZA STJECANJE KOMPETENCIJA U AKTIVNOSTIMA SVAKODNEVNOGA ŽIVOTA I RADA ZA OSNOVNU ŠKOLU

Prvi dio



Ministarstvo znanosti,
obrazovanja i mladih

Sadržaj

Odluka o donošenju nastavnih planova posebnih kurikuluma za osnovnu školu	9
Odluka o izmjeni Odluke o donošenju nastavnih planova posebnih kurikuluma za osnovnu školu	15
Odluka o donošenju Posebnoga nastavnog programa za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada za učenike s teškoćama u razvoju i Posebnoga nastavnog programa za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada za učenike s poremećajem iz spektra autizma za osnovnu školu	17
Posebni nastavni program za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada	19
OBVEZNI DIO	20
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura	20
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Radni odgoj	42
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Izobrazba u obavljanju poslova	68
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Upoznavanje uže i šire okoline	95
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Hrvatski jezik i komunikacija	144
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Matematičke vještine	183
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Skrb o sebi	213
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Domaćinstvo	260
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Socijalizacija	284
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Likovna i glazbena kultura	320
IZBORNI DIO	357
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Katolički vjeronauk	357
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Osnove engleskog jezika.	393
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Osnove informatike	409

Posebni nastavni program za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada za učenike s poremećajem iz spektra autizma	429
OBVEZNI DIO	430
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura	430
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Jezik i komunikacija	458
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Vještine svakodnevnog života	501
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Socijalne vještine	561
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Matematičke vještine	614
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Likovna i glazbena kultura	638
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Izobrazba u obavljanju poslova	676
IZBORNI DIO	703
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Katolički vjeronauk	703
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Osnove engleskoga jezika	733
Posebni kurikulum nastavnoga predmeta Osnove informatike	753
Sudjelovali u izradi nastavnih planova posebnih kurikula za osnovnu školu	770
Sudjelovali u izradi predmetnih kurikula Posebnoga programa za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada za učenike s teškoćama u razvoju	770
Sudjelovali u izradi predmetnih kurikula Posebnog programa za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada za učenike s poremećajem iz spektra autizma za učenike s teškoćama u razvoju	772

PREDGOVOR

Poštovani učitelji edukacijski rehabilitatori, učitelji, stručni suradnici i ravnatelji,

kvalitetno obrazovanje imperativ je koji, svojim stručnim i predanim radom, sukladno odabranom učiteljskom pozivu, svakodnevno omogućujete učenicima s teškoćama u razvoju. Individualnim, učeniku primjerenim i na učenika usmjerenim, pristupom stvarate uvjete za zadovoljenje njihovih odgojno-obrazovnih potreba, a implementacijom kurikula, usklađenih s njihovim funkcionalnim sposobnostima, mogućnostima, interesima i potrebama, omogućujete postizanje njihovih najviših odgojnih i obrazovnih postignuća. Uzimajući u obzir razvojne osobitosti i različite odgojno-obrazovne potrebe učenika s teškoćama u razvoju, u procesima učenja, poučavanja, iskazivanja naučenog te socijalizacije pružate im primjerenu odgojno-obrazovnu podršku te im pomažete biti aktivnim dionikom nastavnog procesa. Svojim profesionalnim i osobnim doprinosom stvarate promjene u odgojno-obrazovnom sustavu, a učenike s teškoćama u razvoju osposobljavate za samostalan svakodnevni život i rad.

Obrazovanje je temeljni pokretač razvoja i unaprjeđenja društva u cijelosti te utječe na poboljšanje kvalitete života pojedinaca. Obrazovni sustav u Hrvatskoj osigurava odgojno-obrazovne programe na razini ranoga i predškolskog, osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokog obrazovanja te obrazovanja odraslih izjednačujući mogućnosti za uspješno obrazovanje djece/učenika s teškoćama u razvoju i mladih osoba s invaliditetom u za njih najprimjerenijim programima i oblicima školovanja prema njihovim sposobnostima, mogućnostima, potrebama i interesima, a sukladno strateškim i međunarodnim dokumentima kojih je Hrvatska potpisnica. Odgoj i obrazovanje učenika s teškoćama u razvoju temelji se na načelima prihvaćanja različitosti i različitih osobitosti razvoja, osiguravanja uvjeta i potpore za optimalno ostvarivanje potencijala, izjednačavanja mogućnosti za postizanje najvećega mogućeg stupnja obrazovanja te osiguravanja odgoja i obrazovanja učenika s teškoćama u razvoju što bliže mjestu stanovanja. Time je omogućeno da i učenici s većim i/ili višestrukim teškoćama u razvoju, uz rehabilitacijsku i stručnu podršku, razviju svoj potencijal, uspješno se obrazuju i po završetku obrazovanja uključe u zajednicu u kojoj žive.

U odnosu na ostale učenike, koji promatrajući i slušajući druge uče svakodnevne vještine i stječu kompetencije u aktivnostima svakodnevnog života i prije polaska u školu, a u osnovnoj školi stječu akademska znanja potrebna za nastavak školovanja i/ili cjeloživotno učenje, učenici s većim i/ili višestrukim teškoćama u razvoju, sukladno svojim sposobnostima i mogućnostima, kompetencije u aktivnostima svakodnevnoga života i rada, kao i osnovna akademska znanja, stječu putem osnovnoškolskog programa koji svladavaju do 21. godine života.

Nacionalnim okvirnim kurikulumom za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (NOK, 2011.), kao i postavkama kurikulne reforme, omogućeno je donošenje posebnih nastavnih planova temeljem kojih su, uz postojeće, uvedeni novi predmeti te izrađeni potpuno novi kurikuli koji zamjenjuju nastavne programe iz 1984. i 1997. godine. Njima je omogućen prelazak na kompetencijski sustav, a težište odgojno-obrazovnog procesa s usmjerenosti na odgojno-obrazovne sadržaje k usmjerenosti na odgojno-obrazovne ishode učenja.

Polazište za izradu *Posebnoga nastavnog programa za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada* i *Posebnoga nastavnog programa za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada za učenike s poremećajem iz spektra autizma* temelji se na prepoznavanju važnosti obrazovanja i za učenike s većim i/ili višestrukim teškoćama u razvoju, kao i za učenike s poremećajem iz spektra autizma, u skladu s njihovim sposobnostima, mogućnostima i osnovnim obrazovnim potrebama.

Ovako razrađeni kurikuli značajni su za planiranje i organizaciju rada te su temelj za izradu školskoga i individualiziranog kurikula, pri čemu je potrebno imati u vidu strukturne dijelove kurikulâ te njihovu predmetnu i međupredmetnu¹ povezanost i usmjerenost jednih na druge. Učitelj/nastavnik taj je koji, uz podršku stručnih suradnika, osigurava njihovu primjenu te provođenje individualiziranoga i diferenciranog

¹ Kurikuli za sedam međupredmetnih tema (Osobni i socijalni razvoj, Zdravlje, Građanski odgoj i obrazovanje, Održivi razvoj, Poduzetništvo, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije i Učiti kako učiti) doneseni su tijekom prvoga tromjesečja 2019. godine.

učenja i poučavanja. Svaki predmetni kurikulum omogućuje autonomiju i kreativnost učitelja u planiranju odgojno-obrazovnog rada prilikom izrade individualiziranoga odgojno-obrazovnog plana rada, sa svrhom usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda i tempom koji najbolje odgovara učeniku s većim i/ili višestrukim teškoćama u razvoju u dobnoj skupini, a ne godini učenja, kojoj pripada. Time je osiguran uspjeh u stjecanju kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada, odnosno u postizanju planiranih odgojno-obrazovnih ishoda.

Ovi posebni programi podrazumijevaju prelazak na oblike poučavanja koju razvijaju učenikove kompetencije, a ishode učenja (učenička postignuća) usmjeravaju na učenikove sposobnosti, razvojne osobitosti i učenikove jake strane. Izradili su ih učitelji edukacijski rehabilitatori koji izvode nastavu po posebnom programu, kao i stručnjaci u području odgoja i obrazovanja iz odgojno-obrazovnih ustanova, agencija nadležnih za odgoj i obrazovanje i akademske zajednice a uz svesrdnu pomoć i koordinaciju djelatnika i predstavnika Ministarstva znanosti i obrazovanja. Ovom prilikom svima njima iskazujem zahvalnost na stručnome i osobnom angažmanu. Zahvalnost izražavam i zainteresiranoj javnosti koja je svojim prijedlozima tijekom e-savjetovanja u značajnoj mjeri pridonijela njihovu unaprjeđenju.

Pozivam sve dionike odgojno-obrazovnog procesa koji u sustavu obrazovanja i socijalne skrbi rade s učenicima s teškoćama u razvoju da svojim aktivnim pristupom pridonese što kvalitetnijoj primjeni predmetnih kurikula ovih posebnih programa jer tako sudjeluju u unaprjeđenju odgojno-obrazovnog procesa i u formiranju sretnoga, kompetentnog i uspješnog pojedinca. Vi ste ti koji u suradnji s roditeljima kreirate budućnost sadašnjih i novih generacija. Na tom će vam putu nadležna ministarstva biti stalna pomoć i podrška te istinski partner u svladavanju izazova s kojima se suočavate s ciljem promicanja cjelovitog razvoja te osobne, emocionalne, tjelesne, obrazovne i socijalne dobrobiti svakog učenika.

Očekuje se da će implementacija ovih kurikula pridonijeti daljnjem unaprjeđenju kvalitete inkluzivnog odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj, kao i dosljednoj primjeni propisa koji uokviruju inkluzivni odgoj i obrazovanje. Tome će svakako pridonijeti i smjernice koje će u idućem koraku biti izrađene, a koje će odgojno-obrazovnim djelatnicima poslužiti kao okvir za planiranje, realizaciju i vrednovanje odgojno-obrazovnog procesa te vodič u izradi individualiziranih i diferenciranih kurikula, kao i u odabiru optimalnih oblika i sadržaja odgojno-obrazovne podrške učenicima s teškoćama u razvoju.



prof. dr. sc. Radovan Fuchs
ministar znanosti, obrazovanja i mladih

Na temelju članka 27. stavka 9. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi («Narodne novine», broj: 87/08, 86/09, 92/10, 105/10 – ispravak, 90/11, 16/12, 86/12, 94/13, 152/14, 7/17, 68/18, 98/19 i 64/20) ministar znanosti i obrazovanja donosi

ODLUKU O DONOŠENJU NASTAVNIH PLANOVA POSEBNIH KURIKULUMA ZA OSNOVNU ŠKOLU¹

I.

Ovom Odlukom donose se nastavni planovi posebnih kurikuluma za osnovnu školu.

II.

Sastavni dio ove Odluke su:

- Nastavni plan posebnih kurikuluma za osnovnu školu,
- Nastavni plan posebnih kurikuluma za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada,
- Nastavni plan posebnih kurikuluma za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada za učenike s poremećajem iz spektra autizma,
- Nastavni plan programa produženoga stručnog postupka,
- Nastavni plan programa edukacijsko-rehabilitacijskih postupaka,
- Nastavni plan rehabilitacijskih programa.

III.

Početak primjene ove Odluke stavlja se izvan snage nastavni planovi odgoja i osnovnog školovanja učenika s teškoćama u razvoju koji su sastavni dio Nastavnih planova i programa odgoja i školovanja učenika s teškoćama u razvoju (Glasnik Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske, Posebno izdanje, broj 4, Zagreb, rujan 1996.) i Nastavnih planova i programa odgoja i osnovnog školovanja učenika s autističnim poremećajima (Glasnik Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske, Posebno izdanje, broj 16, Zagreb, prosinac 1997.).

IV.

Ova Odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama, a primjenjuje se od školske godine 2023./2024.

Klasa: 602-02/21-05/00024

Urbroj: 533-09-21-0001

Zagreb, 7. rujna 2021.

Ministar

prof. dr. sc. Radovan Fuchs, v. r.

¹ Narodne novine, broj 99/21.

NASTAVNI PLAN POSEBNIH KURIKULUMA ZA OSNOVNU ŠKOLU

PREDMETNI KURIKULUMI	GODIŠNJI BROJ SATI PO RAZREDIMA							
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
OBVEZNI								
Hrvatski jezik	175	175	175	175	175	175	175	175
Likovna kultura	35	35	35	35	35	35	35	35
Glazbena kultura	35	35	35	35	35	35	35	35
Matematika	140	140	140	140	140	140	140	140
Priroda i društvo	70	70	70	105				
Priroda ¹					70	70	105	105
Društvo ²					70	70	70	70
Tehnička kultura					70	70	105	105
Domaćinstvo ³					70	70	70	70
Informatika					70	70		
Tjelesna i zdravstvena kultura	105	105	105	70	70	70	70	70
UKUPNO (tjedno)	16	16	16	16	23	23	23	23
IZBORNI								
Vjeronauk	70	70	70	70	70	70	70	70
Informatika	35	35	35	35			70	70
Strani jezik	35	35	35	35	35	35	35	35
DRUGI OBLICI NASTAVE								
Sat razrednika	35	35	35	35	35	35	35	35
Izvanastavne aktivnosti ⁴	35	35	35	35	70	70	70	70
DRUGI OBLICI RADA								
Program edukacijsko-rehabilitacijskih postupaka ⁵	140	140	140	140	140	140	140	140
Program produženoga stručnog postupka ⁶	875	875	875	875	875	875	875	875
Rehabilitacijski program ⁷	420	420	420	420	420	420	420	420
MEĐUPREDMETNE TEME								
Održivi razvoj	Izvide se međupredmetno u okviru satnice nastavnih predmeta i sata razrednika.							
Građanski odgoj i obrazovanje								
Zdravlje								
Osobni i socijalni razvoj								
Učiti kako učiti								
Poduzetništvo								
Uporaba IKT								

¹ Nastavni sadržaji kemije, fizike i biologije niže razine ishoda učenja.

² Nastavni sadržaji povijesti i geografije niže razine ishoda učenja.

³ Novi predmetni kurikulum Domaćinstvo provodi učitelj edukacijski rehabilitator u okviru svog tjednog zaduženja.

⁴ Izvanastavne aktivnosti su obvezne od 1. do 4. razreda, a od 5. do 8. razreda učenici se u njih uključuju po vlastitoj odluci.

⁵ Program edukacijsko-rehabilitacijskih postupaka ne predstavlja dodatno opterećenje satnice učenika.

⁶ Program produženoga stručnog postupka (PSP) je posebnost programa za učenike s teškoćama u razvoju te kao takav ne predstavlja opterećenje već način i prigodu za poticanje razvoja cjelokupnoga učenikova potencijala. Nije obavezan za učenike. 25 je maksimalan broj sati tjedno, no učenik može biti uključen u manji broj sati dnevno/tjedno/godišnje, ovisno o potrebi.

⁷ Rehabilitacijski program se provodi, u pravilu, za vrijeme PSP-a te ne predstavlja dodatno opterećenje satnice.

NASTAVNI PLAN POSEBNIH KURIKULUMA ZA STJECANJE KOMPETENCIJA U AKTIVNOSTIMA SVAKODNEVNOGA ŽIVOTA I RADA

PREDMETNI POSEBNI KURIKULUMI	GODIŠNJI BROJ SATI PO SKUPINAMA		
	OD 7. DO 10. G.	OD 11. DO 15. G.	OD 16. DO 21. G.
OBVEZNI			
Tjelesna i zdravstvena kultura	140	140	105
Radni odgoj	70	140	
Izobrazba u obavljanju poslova			350
Upoznavanje uže i šire okoline	70	105	70
Hrvatski jezik i komunikacija	140	140	105
Matematičke vještine	70	70	70
Skrb o sebi	105	70	35
Domaćinstvo ¹		35	70
Socijalizacija	35	35	35
Likovna i glazbena kultura	70	105	70
UKUPNO (tjedno)	20	24	26
IZBORNI			
Vjeronauk	35	35	35
Osnove stranog jezika ¹		35	35
Osnove informatike ¹		35	35
DRUGI OBLICI NASTAVE			
Sat razrednika	35	35	35
Izvannastavne aktivnosti	35	35	35
DRUGI OBLICI RADA			
Program produženoga stručnog postupka ²	875	875	875
Rehabilitacijski program ³	420	420	420
MEĐUPREDMETNE TEME			
Održivi razvoj	Izvide se međupredmetno u okviru satnice nastavnih područja i sata razrednika.		
Gradanski odgoj i obrazovanje			
Zdravlje			
Osobni i socijalni razvoj			
Učiti kako učiti			
Poduzetništvo			
Uporaba IKT			

¹ Nove predmetne posebne kurikulume Domaćinstvo, Osnove stranog jezika i Osnove informatike, u pravilu, provodi učitelj edukacijski rehabilitator u okviru svog tjednog zaduženja.

² U program produženoga stručnog postupka (PSP) nisu uključeni svi učenici. Program PSP-a je posebnost programa za učenike s teškoćama u razvoju te kao takav ne predstavlja opterećenje već način i prigodu za poticanje razvoja cjelokupnog učenikova potencijala. Nije obavezan za učenike. 25 je maksimalan broj sati tjedno, no učenik može biti uključen u manji broj sati dnevno/tjedno/godišnje, ovisno o potrebi.

³ Rehabilitacijski program se provodi, u pravilu, za vrijeme PSP-a te ne predstavlja dodatno opterećenje satnice.

**NASTAVNI PLAN POSEBNIH KURIKULUMA ZA STJECANJE
KOMPETENCIJA U AKTIVNOSTIMA SVAKODNEVNOGA ŽIVOTA I
RADA ZA UČENIKE S POREMEĆAJEM IZ SPEKTRA AUTIZMA**

PREDMETNI POSEBNI KURIKULUMI	GODIŠNJI BROJ SATI PO SKUPINAMA		
	OD 7. DO 10. G.	OD 11. DO 15. G.	OD 16. DO 21. G.
OBVEZNI			
Tjelesna i zdravstvena kultura	140	175	105
Jezik i komunikacija	175	210	105
Vještine svakodnevnog života	140	175	210
Socijalne vještine	105	140	140
Matematičke vještine	70	70	
Likovna i glazbena kultura	70	70	70
Izobrazba u obavljanju poslova			280
UKUPNO (tjedno)	20	24	26
IZBORNI			
Vjeronauk	35	35	35
Osnove stranog jezika ¹		35	35
Osnove informatike ¹		35	35
DRUGI OBLICI NASTAVE			
Sat razrednika	35	35	35
Izvannastavne aktivnosti	35	35	35
DRUGI OBLICI RADA			
Program produženoga stručnog postupka ²	875	875	875
Rehabilitacijski program ³	420	420	420

¹ Nove predmetne posebne kurikulume Osnove stranog jezika i Osnove informatike, u pravilu, provodi učitelj edukacijski rehabilitator u okviru svog tjednog zaduženja.

² U program produženoga stručnog postupka (PSP) nisu uključeni svi učenici. Program PSP-a je posebnost programa za učenike s teškoćama u razvoju te kao takav ne predstavlja opterećenje već način i prigodu za poticanje razvoja cjelokupnog učenikova potencijala. Nije obavezan za učenike. 25 je maksimalan broj sati tjedno, no učenik može biti uključen u manji broj sati dnevno/tjedno/godišnje, ovisno o potrebi.

³ Rehabilitacijski program se provodi, u pravilu, za vrijeme PSP-a te ne predstavlja dodatno opterećenje satnice.

Napomena: Nastavni plan posebnih kurikuluma za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada za učenike s poremećajem iz spektra autizma provodi se u posebnim odgojno-obrazovnim skupinama ustrojenim isključivo za učenike s poremećajem iz spektra autizma.

NASTAVNI PLAN PROGRAMA PRODUŽENOGA STRUČNOG POSTUPKA

PROGRAM PRODUŽENOGA STRUČNOG POSTUPKA	BROJ SATI		
	DNEVNO	TJEDNO	GODIŠNJE
Pomoć u učenju i primjena znanja i vještina	2	10	350
Edukacijsko-rehabilitacijski program			
Govorno-jezične vježbe	2	10	350
Poticanje komunikacijskih vještina			
Trening socijalnih vještina			
Modifikacija ponašanja			
Kognitivne strategije učenja			
Rehabilitacija putem pokreta			
Rehabilitacija igrom			
Metode kreativne terapije i art/ekspresivnih terapija			
Bazična perceptivno-motorička stimulacija			
Program poticanja socijalne uključenosti			
Aktivnosti svakodnevnog življenja	1	2	70
Strukturirane slobodne aktivnosti			
Kreativne radionice	3	105	
UKUPNO	5	25	875

NASTAVNI PLAN PROGRAMA EDUKACIJSKO-REHABILITACIJSKIH POSTUPKA

PROGRAM EDUKACIJSKO- -REHABILITACIJSKIH POSTUPKA	GODIŠNJI BROJ SATI PO RAZREDIMA							
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Pomoć u učenju i primjena znanja i vještina	70	70	70	70	70	70	70	70
Edukacijsko-rehabilitacijski postupci	70	70	70	70	70	70	70	70
UKUPNO (tjedno)	4	4	4	4	4	4	4	4

NASTAVNI PLAN REHABILITACIJSKIH PROGRAMA

REHABILITACIJSKI PROGRAM ¹	GODIŠNJI BROJ SATI
Muzikoterapija	420
Psihoterapijski postupci	
Art terapija	
Kineziterapija	
Orijentacija i kretanje	
Tiflotehnička obuka	
Vježbe vida	
Vježbe svakodnevnih vještina	
Obuka za Brailleovo pismo	
Uključujući znakovni i slikovni jezik	
Senzorna integracija	
Primijenjena analiza ponašanja (ABA)	
Metode kreativne terapije	
UKUPNO (tjedno)	

¹ Za provedbu rehabilitacijskih programa potrebna je licenca ili dodatno stručno osposobljavanje.

Na temelju članka 27. stavka 9. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi («Narodne novine», broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10 – ispravak, 90/11, 16/12, 86/12, 94/13, 152/14, 7/17, 68/18, 98/19 i 64/20) ministar znanosti i obrazovanja donosi

ODLUKU O IZMJENI ODLUKE O DONOŠENJU NASTAVNIH PLANOVA POSEBNIH KURIKULUMA ZA OSNOVNU ŠKOLU²

I.

U točki IV. Odluke o donošenju nastavnih planova posebnih kurikuluma za osnovnu školu («Narodne novine», broj 99/21), iza riječi: »Narodnim novinama«, riječi: »a primjenjuje se od školske godine 2023./2024.« zamjenjuju se riječima: »a primjenjuje se od školske godine 2024./2025., osim Nastavnoga plana posebnih kurikuluma za osnovnu školu koji se primjenjuje:

- od školske godine 2024./2025. za učenike od 1. do 8. razreda osnovne škole za nastavne predmete: Hrvatski jezik, Matematika, Priroda i društvo, Priroda, Informatika, Tehnička kultura, Domaćinstvo, Društvo, Vjeronauk, Likovna kultura, Glazbena kultura i Tjelesna i zdravstvena kultura
- od školske godine 2024./2025. za učenike 1. razreda osnovne škole za nastavne predmete: Engleski jezik, Njemački jezik, Francuski jezik, Talijanski jezik i Španjolski jezik
- od školske godine 2025./2026. za učenike 2. razreda osnovne škole za nastavne predmete: Engleski jezik, Njemački jezik, Francuski jezik, Talijanski jezik i Španjolski jezik
- od školske godine 2026./2027. za učenike 3. razreda osnovne škole za nastavne predmete: Engleski jezik, Njemački jezik, Francuski jezik, Talijanski jezik i Španjolski jezik
- od školske godine 2027./2028. za učenike 4. razreda osnovne škole za nastavne predmete: Engleski jezik, Njemački jezik, Francuski jezik, Talijanski jezik i Španjolski jezik
- od školske godine 2028./2029. za učenike 5. razreda osnovne škole za nastavne predmete: Engleski jezik, Njemački jezik, Francuski jezik, Talijanski jezik i Španjolski jezik
- od školske godine 2029./2030. za učenike 6. razreda osnovne škole za nastavne predmete: Engleski jezik, Njemački jezik, Francuski jezik, Talijanski jezik i Španjolski jezik
- od školske godine 2030./2031. za učenike 7. razreda osnovne škole za nastavne predmete: Engleski jezik, Njemački jezik, Francuski jezik, Talijanski jezik i Španjolski jezik
- od školske godine 2031./2032. za učenike 8. razreda osnovne škole za nastavne predmete: Engleski jezik, Njemački jezik, Francuski jezik, Talijanski jezik i Španjolski jezik.«

II.

Ova Odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Klasa: 602-02/23-05/00016

Urbroj: 533-06-23-0001

Zagreb, 24. srpnja 2023.

Ministar
prof. dr. sc. Radovan Fuchs, v. r.

² Narodne novine, broj 90/23.

Na temelju članka 65., stavka 3. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi («Narodne novine», broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 94/13, 152/14, 7/17, 68/18, 98/19, 64/20, 133/20, 151/22 i 156/23) ministar znanosti i obrazovanja donosi

ODLUKU

O DONOŠENJU POSEBNOGA NASTAVNOG PROGRAMA ZA STJECANJE KOMPETENCIJA U AKTIVNOSTIMA SVAKODNEVNOGA ŽIVOTA I RADA ZA UČENIKE S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU I POSEBNOGA NASTAVNOG PROGRAMA ZA STJECANJE KOMPETENCIJA U AKTIVNOSTIMA SVAKODNEVNOGA ŽIVOTA I RADA ZA UČENIKE S POREMEĆAJEM IZ SPEKTRA AUTIZMA ZA OSNOVNU ŠKOLU³

I.

Ovom Odlukom donosi se Posebni nastavni program za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada za učenike s teškoćama u razvoju i Posebni nastavni program za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada za učenike s poremećajem iz spektra autizma za osnovnu školu.

II.

Sastavni je dio ove Odluke:

- Posebni nastavni program za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada za učenike s teškoćama u razvoju
- Posebni nastavni program za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnoga života i rada za učenike s poremećajem iz spektra autizma.

III.

Početak primjene ove Odluke stavlja se izvan snage:

- Nastavni program odgoja i osnovnoga školovanja učenika s teškoćama u razvoju koji je sastavni dio Programa odgoja i osnovnog školovanja učenika s autističnim poremećajima (Glasnik Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske, Posebno izdanje, broj 16, Zagreb, prosinac, 1997.)
- Program odgoja i obrazovanja koji je sastavni dio Programa odgoja i obrazovanja za umjereno i teže mentalno retardiranu djecu i omladinu (Vjesnik Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu SR Hrvatske, Godina IV, broj 1, Zagreb, 17. siječnja 1984.).

³ Narodne novine, broj 42/24.

IV.

Ova Odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, a primjenjuje se od školske godine 2024./2025.

Klasa: 602-01/23-01/00080

Urbroj: 533-06-24-0001

Zagreb, 18. ožujka 2024.

Ministar

prof. dr. sc. Radovan Fuchs, v. r.

POSEBNI NASTAVNI PROGRAM ZA STJECANJE KOMPETENCIJA U AKTIVNOSTMA SVAKODNEVNOGA ŽIVOTA I RADA

UVOD

Prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (NOK, 2011.) cilj je posebnoga nastavnog programa omogućiti učenicima stjecanje znanja, razvijanje sposobnosti i vještina potrebnih za uključenje u svakodnevni život u što redovitijim uvjetima, u skladu s njihovom dobi.⁴ Stoga je za učenike s teškoćama u razvoju, radi razvoja i ostvarenja njihova potencijala, nužna prilagodba odgojno-obrazovnoga procesa te potpora različite vrste i razine, sukladno njihovim individualnim sposobnostima i posebnostima.

Donošenje posebnih kurikula u sklopu ovoga posebnoga nastavnog programa prelazak je na kompetencijski sustav i učenička postignuća (ishode učenja) usmjerena na učenikove sposobnosti, razvojne osobitosti i druge jake strane. Svaki predmetni kurikulum sadržava svrhu i opis predmeta, odgojno-obrazovne ciljeve učenja i poučavanja, strukturu (predmetna područja), odgojno-obrazovne ishode, razradu ishoda s pokazateljem razine usvojenosti »dobar« (služi kao okvir prilikom procjene usvojenosti i razumijevanja dubine i širine pojedinoga ishoda), sadržaje i preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda, povezanost s drugim predmetima i međupredmetnim temama, učenje i poučavanje predmeta te vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda.

⁴ Na temelju Zakona o hrvatskom jeziku (NN 14/2024) u ovom se dokumentu upotrebljava pojam *kurikul* i njegove izvedenice. Kod navođenje srodnih dokumenata, koji su objavljeni prije stupanja Zakona o hrvatskom jeziku na snagu, u istom se značenju zadržava pojam *kurikulum* i njegove izvedenice.

OBVEZNI DIO

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Kretanje je osnovna ljudska potreba i preduvjet za pravilan psihofizički razvoj djeteta. Pokret kao osnovni oblik svakog kretanja utječe na razvoj motoričkih, perceptivnih i kognitivnih sposobnosti, kao i na razvoj komunikacije, socijalizacije te emocionalni razvoj. Djeca pomoću pokreta upoznaju svijet oko sebe, razvijaju svijest o vlastitom tijelu, komuniciraju pokretom. Kod djece tipičnog razvoja motoričke se vještine usvajaju spontano, dok je kod dijela djece s teškoćama u razvoju potrebno poticati motivaciju za kretanjem vodeći pritom računa o prirodnom slijedu razvoja.

Tjelesna i zdravstvena kultura (pokrata u daljnjem tekstu: TZK) odgojno-obrazovno je područje koje čine redovita nastava, izvannastavni i izvanškolski oblici rada.

Stručne i znanstvene spoznaje za ovaj predmet proizlaze iz znanstvenog polja Kineziologije, odnosno iz njezinih znanstvenih grana kao što su: kineziološka edukacija, kineziologija sporta, kineziološka rekreacija, kineziološka antropologija, kineziterapija i prilagođena tjelesna aktivnost.

U definiranju opisa i odgojno-obrazovnih ciljeva učenja, poučavanja i vježbanja značajne su spoznaje o utjecaju programiranoga tjelesnog vježbanja na razvijanje i održavanje morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.

Stručnim i znanstveno utemeljenim tjelesnim vježbanjem ostvaruje se značaj tjelesnoga i zdravstvenog odgojno-obrazovnog područja u poticanju i razvijanju pozitivnog stajališta prema tjelesnom vježbanju koji izravno utječe na zdravlje i kvalitetu života.

Nastava TZK-a kod učenika s teškoćama u razvoju važna je radi potrebe usklađenijeg funkcioniranja u svakodnevnom životu i temelji se na kombinaciji kondicijskih i koordinacijskih motoričkih sposobnosti, zadovoljavajući pritom osnovnu ljudsku potrebu za kretanjem. Djelovanje na antropološka obilježja učenika postiže se nadograđivanjem usvojenih motoričkih znanja i vještina. Dobro planirani sat TZK-a trebao bi zadovoljiti individualne potrebe svakog pojedinca te osigurati mogućnost sudjelovanja u nastavi svim učenicima neovisno o vrsti i stupnju teškoće koju učenik ima.

Predmet TZK omogućuje učenicima da upoznaju svoje tijelo, osnove njegova funkcioniranja, kao i njegove prednosti i ograničenja. Kod učenika nastoji osvijestiti potrebu cjeloživotnoga tjelesnog vježbanja kao preduvjet očuvanja i unaprjeđenja zdravlja razvijajući svijesti o važnosti prevencije nastanka pretilosti i s njom povezanih bolesti te potiče učenike na pravilnu skrb o sebi, osobito na području higijene i pravilne prehrane. Vježbanjem se potiče skladniji rast i razvoj organizma, pravilnije držanje tijela, pridonosi se većim radnim sposobnostima učenika, njihovu uspjehu u učenju te osobnome i socijalnom razvoju. Također, povećava samopouzdanje i samopoštovanje učenika, razvija učenikovu svijest o sebi, uči učenike upornosti, solidarnosti, osjećaju odgovornosti, prihvaćanju različitosti, kao i usvajanju moralnih vrijednosti i načela kao što su nenasilno rješavanje sukoba te razvijanje samoregulacije.

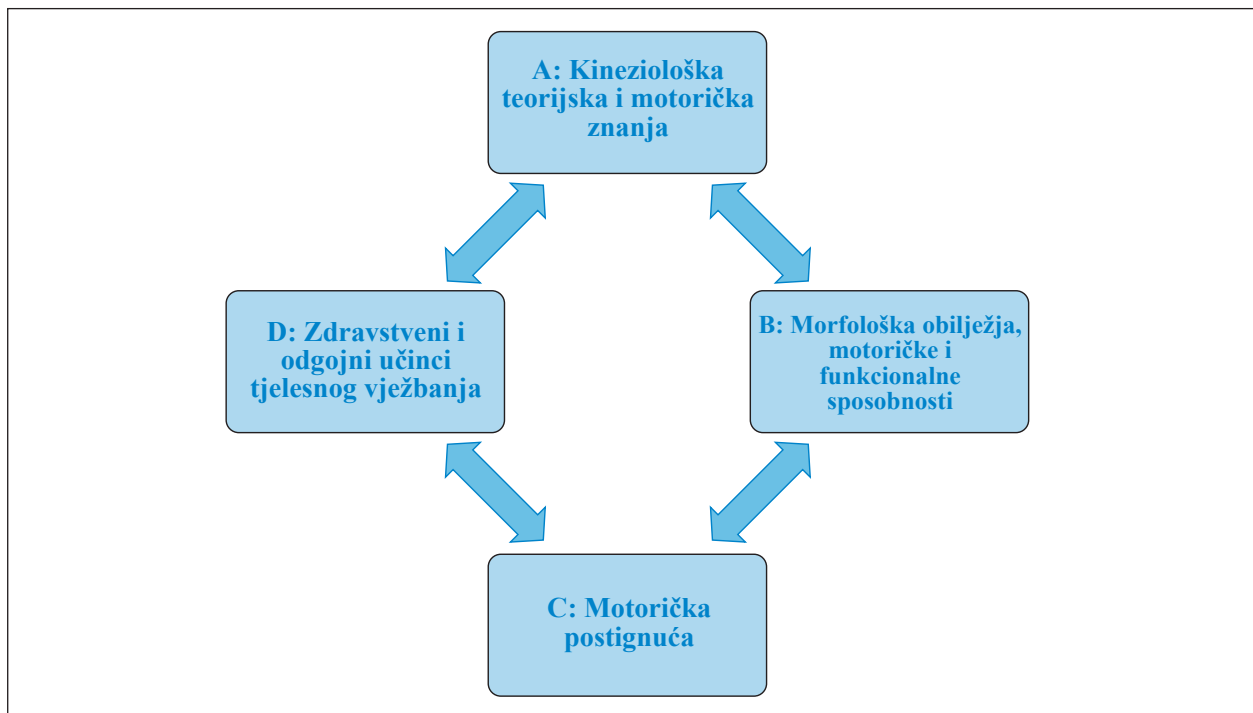
Važno mjesto TZK ima i u Nacionalnom programu sporta u smislu pravodobnog prepoznavanja i usmjerenja učenika u odgovarajuće izvannastavne i izvanškolske kineziološke/sportske aktivnosti koje odgovaraju razinama njihova talenta, interesa i mogućnosti, na što je osobito važno potaknuti učenike s teškoćama jer su često nedovoljno upoznati ili uključeni u različite aktivnosti izvan škole. Predmet TZK djeluje opuštajuće na učenike i predstavlja planski određen i učinkovit način aktivnog odmora vrlo važan svim učenicima, a osobito učenicima s teškoćama u razvoju.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA

Odgojno-obrazovni ciljevi učenja i poučavanja predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura jesu:

1. stjecati kineziološka teorijska i motorička znanja radi primjene u svakodnevnom tjelesnom vježbanju
2. pratiti morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti te obilježja pravilnoga tjelesnog držanja, radi kontrole, održavanja i unaprjeđivanja osobne tjelesne spremnosti uz podršku jednostavnim, poticajnim i slikovitim sredstvima
3. razvijati navike redovita tjelesnog vježbanja radi podizanja razine motoričkih sposobnosti i postignuća s naglaskom na provođenje tjelesnog vježbanja u prirodi i ostalim odgovarajućim otvorenim i zatvorenim sportskim vježbalištima
4. poticati pozitivno stajalište učenika prema kineziološkim aktivnostima i navikavati ih na redovito tjelesno vježbanje radi podizanja razine zdravlja i kvalitete života
5. usvajati odgojne vrijednosti tijekom tjelesnog vježbanja i primjenjivati ih u svakodnevnim životnim situacijama s naglaskom na higijenu tijela, pravilnu prehranu te brigu o prostoru za vježbanje.

C. PREDMETNA PODRUČJA POSEBNOG KURIKULA



1. slika: Predmetna područja u organizaciji posebnog kurikula nastavnog predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura – grafički prikaz

Predmet Tjelesna i zdravstvena kultura sadrži četiri predmetna područja:

- A. predmetno područje kineziološka teorijska i motorička znanja
- B. predmetno područje morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti
- C. predmetno područje motorička postignuća
- D. predmetno područje zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja.

Predmetna područja kurikula određuju sve aktivnosti koje čine smislene i jedinstvene cjeline, a koje su temeljene na širokom rasponu mogućnosti, od poticanja usvajanja i usavršavanja kinezioloških teorijskih i motoričkih znanja, vježbanja, brige o tijelu do odgojno-obrazovnih utjecaja. Predmetna područja izrazito su povezana, čime razvijaju pozitivan stav prema kineziološkim aktivnostima, osiguravaju svestrani odgojno-obrazovni pristup koji omogućuje zadovoljenje raznovrsnih potreba učenika, razvijanje njihovih sposobnosti, mogućnosti i potreba. Ova predmetna područja svojom svrhom omogućuju povezivanje sa svim područjima i predmetima u odgojno-obrazovnome procesu. Sadržaji su im usmjereni na temeljne kompetencije (osobni razvoj i dobrobit, komunikacija i suradnja, donošenje jednostavnih odluka, kreativnost, osobna i društvena odgovornost), a sva su jednakovrijedna i jednako zastupljena u cijeloj vertikali odgojno-obrazovnoga sustava. Ovakvim pristupom oblikovanju predmetnih područja stvara se prostor u kojem mogućnosti i interesi učenika postaju smjernice učiteljima i nastavnicima prema zajedničkom cilju, a to je aktivan i zadovoljan učenik u skladu sa svojim sposobnostima i mogućnostima.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

Predmetno područje kineziološka teorijska i motorička znanja, ističe usvajanje, usavršavanje i primjenu osnovnih kinezioloških, teorijskih i motoričkih znanja i vještina, čijim se svladavanjem podiže razina učeničkih kompetencija uključujući i motoričku pismenost. Učenici će se osnovnim stečenim znanjima i vještinama samostalno ili uz podršku koristiti u kineziološkim aktivnostima, čime se izrazito utječe na razvijanje svijesti o važnosti aktivnog provođenja slobodnog vremena, podizanju kvalitete života i unaprjeđenju zdravlja.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

Predmetno područje morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti usredotočuje se na ljudsko tijelo i na njegova obilježja. Učenjem o vlastitom tijelu i primjenjivanjem naučenog, učenici će uz podršku pratiti razinu tjelesne spremnosti. Sadržaji u sklopu ovoga predmetnog područja naglašavaju održavanje i poboljšanje motoričkih i funkcionalnih sposobnosti usmjerenih prema povećanju tjelesne spremnosti i razine zdravlja. Osim neprekidnog praćenja rada i napretka učenika, prikupljeni podatci pomoći će pri odabiru odgovarajućih sadržaja za individualno unaprjeđenje i usmjeravanje učenika u izvannastavne i izvanškolske (kineziološke/sportske) aktivnosti.

C. Motorička postignuća

Značajni odgojno-obrazovni ciljevi kurikula TZK-a ostvaruju se u ovome predmetnom području i podrazumijevaju poticanje učenika za redovito tjelesno vježbanje, osposobljavanje za izvođenje vježbi i prirodnih oblika kretanja. Ovo predmetno područje razmatra učinke procesa vježbanja koji se uglavnom izražavaju rezultatima postignutim u pojedinim kineziološkim aktivnostima.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

Predmetno područje zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja usmjereno je ponajprije na razvijanje pozitivnog stava prema tjelesnom vježbanju te usvajanje zdravstvenih, higijenskih i ekoloških navika. Učenike se potiče na redovitu tjelovježbu, usvajanje znanja o pravilnoj prehrani, razvijanje navika redovitog održavanja higijene tijela radi pozitivnog utjecaja na kvalitetu življenja, radi prevencije nastanka bolesti te brigu o prostoru za vježbanje. Aktivnosti u prirodi i prirodnom okružju te, općenito život u pokretu, razvijaju i podižu ekološku svijest, snažna su motivacija za razvijanje osobne dobrobiti i zadovoljstva te imaju i snažan utjecaj na zdravstveno stanje pojedinca. Odgojne vrijednosti ostvaruju se cjelokupnim odgojno-obrazovnim procesom, a upravo kineziološki sadržaji i raznovrsni sportovi kao njihov integrirani dio imaju naglašen utjecaj i na usvajanje odgojnih vrijednosti, usvajanje i primjenjivanje jednostavnih pravila, suradnju, empatiju. Odgojne vrijednosti naglašavaju važnost poštovanja osobnosti svakog učenika, a poticajnim okružjem i stimulacijom uz kineziološke sadržaje treba razvijati kreativnost, znatiželju i zadovoljstvo učenika.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PREMA DOBNIM SKUPINAMA I ORGANIZACIJSKIM PODRUČJIMA

Posebni kurikulum Tjelesne i zdravstvene kulture posebnog programa za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada, ostvaruje se u trima razvojnim kronološkim (dobnim) skupinama:

- dobna skupina od 7. do 10. godine – 140 sati godišnje
- dobna skupina od 11. do 15. godine – 140 sati godišnje
- dobna skupina od 16. do 21. godine – 105 sati godišnje.

U tekstu kurikula nalazi se opis razine »dobar« usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda, a detaljan opis razine »dobar« nalazi se u metodičkim priručnicima predmetnoga kurikula.

U tablicama su ishodi označeni troslovnom pokratom nastavnoga predmeta TZK. Nakon toga slijedi oznaka predmetnog područja, primjerice, A., zatim brojčana oznaka dobne skupine te na kraju redni broj ishoda unutar predmetnog područja.

Objašnjenje oznaka predmetnih područja:

- predmetno područje A. kineziološka teorijska i motorička znanja
- predmetno područje B. morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti
- predmetno područje C. Motorička postignuća
- predmetno područje D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja.

Primjer:

PP SK TZK A.1.1. – predmetno područje kineziološka teorijska i motorička znanja, prva dobna skupina, prvi ishod.

PP SK TZK B.1.1. – predmetno područje morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti, prva dobna skupina, prvi ishod.

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 7. do 10. godine

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK A.1.1. Učenik oponaša i izvodi prirodne oblike kretanja koji su povezani s temeljnim kineziološkim teorijskim i motoričkim znanjima i dječjim igrama.	– odabire prirodne oblike kretanja za ovladavanje prostorom, preprekama, otporom i baratanjem predmetima	– izvodi primjerene prirodne oblike kretanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biotička motorička znanja: hodanja i trčanja, poskoci i skokovi, bacanja, gađanja, hvatanja, udaranja lopte, puzanja, penjanja, spuštanja i provlačenja, vučenja, potiskivanja, povlačenja, dizanja i nošenja, kolutanja i kotrljanja, visovi, opće pripremljene vježbe
- dječje i društvene igre: dječje igre, društvene igre, jednostavne štafetne igre, jednostavni poligoni na otvorenom i u zatvorenim prostorima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odabir prikladnog predmeta za vježbanje u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika
- razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora vježbanja
- primjerene pohvale za rad i poticanje učenika na povratnu informaciju
- primjerene stanke u radu
- sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK A.1.2. Učenik odabire osnovne elemente individualnih sportova i elementarnih igara.	– izabire motoričku aktivnost, predmet i element vezan uz individualni sport i elementarne igre	– izvodi nekoliko osnovnih elemenata individualnih sportova i elementarnih igara

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sportska gimnastika, elementi na tlu, elementi na niskoj gredi, preskoci, naskoci, trampolin
- atletika: trčanja, skokovi, bacanja
- individualni sportovi: kuglanje, boćanje, rolanje, vožnja romobila, vožnja tricikla i bicikla
- elementarne igre: igre za razvoj brzine kretanja, igre za razvoj brzine reagiranja, igre za razvoj spretnosti, poligoni
- sportske igre: graničar, odbojka, košarka, nogomet
- sportovi na vodi: igre u vodi, plivanje, veslanje
- sportovi na snijegu: igre na snijegu, sanjkanje, klizanje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odabir prikladnog sporta i predmeta za vježbanje u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika
- razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora vježbanja
- primjerene pohvale za rad i poticanje učenika na povratnu informaciju
- primjerene stanke u radu
- sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK A.1.3. Učenik oponaša elemente ritmičkih i plesnih struktura uz glazbu.	<ul style="list-style-type: none">– izvodi zadani ritam ritmičke ili plesne strukture– odabire osnovne korake i pokrete uz glazbu	<ul style="list-style-type: none">– izvodi nekoliko osnovnih elemenata iz ritmičkih i plesnih struktura, uz ritam i glazbu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ritmičke i plesne strukture: vježbe ravnoteže, zamasi, hodanja i trčanja, poskoci i skokovi, ritmičko-motoričke vježbe, kondicijsko-korektivne vježbe, vježbe opuštanja, vježbe istezanja, vježbe snage, vježbe fleksibilnosti i jednostavne plesne strukture.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odabir prikladnog ritma i glazbe u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika
- razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora vježbanja i plesa
- primjerene pohvale za rad i poticanje učenika na povratnu informaciju
- primjerene stanke u radu
- sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim ritmičko-plesnim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK B.1.1. Učenik prepoznaje morfološka obilježja te jednostavne motoričke i funkcionalne sposobnosti.	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje mjerne instrumente za praćenje svoje visine i tjelesne mase– uz vođenje prikuplja rezultate osnovnih motoričkih i funkcionalnih sposobnosti	<ul style="list-style-type: none">– uz vođenje mjeri tjelesnu visinu i masu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- mjerenje tjelesne visine i mase
- testovi za praćenje jednostavnih motoričkih sposobnosti
- provjera cikličkih funkcionalnih sposobnosti.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pratiti morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti
- označavanje prostora mjerenja i podrška asistivnom tehnologijom.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK B.1.2. Učenik oponaša prilagodne, primjerene vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.	– ponavlja primjerene vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti – izvodi opće pripremne vježbe	– izvodi prilagodene, primjerene vježbe

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prilagodene, primjerene vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti: kondicijsko-korektivne vježbe, vježbe opuštanja, vježbe istezanja, vježbe snage, vježbe fleksibilnosti i opće pripremne vježbe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odabir prikladnih vježbi i predmeta za vježbanje u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika
- razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora vježbanja
- primjerene pohvale za rad i poticanje učenika na povratnu informaciju
- primjerene stanke u radu
- sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK B.1.3. Učenik slijedi upute za svrstavanje u prostoru.	– upoznaje pozicije na koje se svrstava – svrstava se u kolonu, vrstu i krug	– svrstava se u zadanu formu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- mjerenje tjelesne visine i mase
- oznake u prostoru za vježbanje
- kretanje u koloni i krugu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odabir prikladnih oznaka za uvježbavanje u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika
- primjerene pohvale za rad i poticanje učenika na povratnu informaciju
- sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi.

C. Motorička postignuća

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK C.1.1. Učenik prepoznaje osobna motorička postignuća i njihov napredak.	– odabire motoričke aktivnosti, predmete i sadržaje – primjećuje osobna motorička postignuća i prati napredak istih	– izvodi osobna motorička postignuća
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – sportska gimnastika: elementi na tlu, elementi na niskoj gredi, poskoci, naskoci, preskoci, trampolin – atletika: trčanja, skokovi, bacanja – individualni sportovi: kuglanje, rolanje, klizanje, vožnja romobila, vožnja tricikla i bicikla, boćanje, pikado, badminton, borilački sportovi, sportovi na vodi i snijegu – ekipni sportovi: elementi nogometa, košarke, odbojke, rukometa.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – odabir prikladnoga individualnog ili ekipnog sporta ili igre u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika – razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora vježbanja – primjerene pohvale za rad i poticanje učenika na povratnu informaciju – primjerene stanke u radu – sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi.		

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK D.1.1. Učenik pokazuje brigu za prostor i opremu za vježbanje.	– posprema predmete i sprave za vježbanje – odabire primjerenu opremu za vježbanje	– provodi aktivnosti održavanja prostora i opreme za vježbanje
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – prilagođena osobna oprema za izvođenje tjelesne aktivnosti – primjena predmeta i sprava ovisno o prostornim uvjetima i aktivnostima.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – poticati pravilnu brigu o čistoći i pripremi opreme za tjelesno vježbanje – podučiti kako odabrati primjerenu opremu za tjelesno vježbanje – izvođenje uz primjerenu razinu podrške.		

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK D.1.2. Učenik primjenjuje osnove osobne higijene prije i poslije tjelesnog vježbanja.	– presvlači se te primjenjuje osnove osobne higijene prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja	– primjenjuje postupke za održavanje higijene i nosi odgovarajuću opremu za tjelesno vježbanje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prilagođena osobna oprema za izvođenje tjelesne aktivnosti ovisno o prostornim uvjetima i aktivnostima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- poticati osobnu higijenu prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja
- podučiti učenika kako odabrati primjerenu opremu za tjelesno vježbanje.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

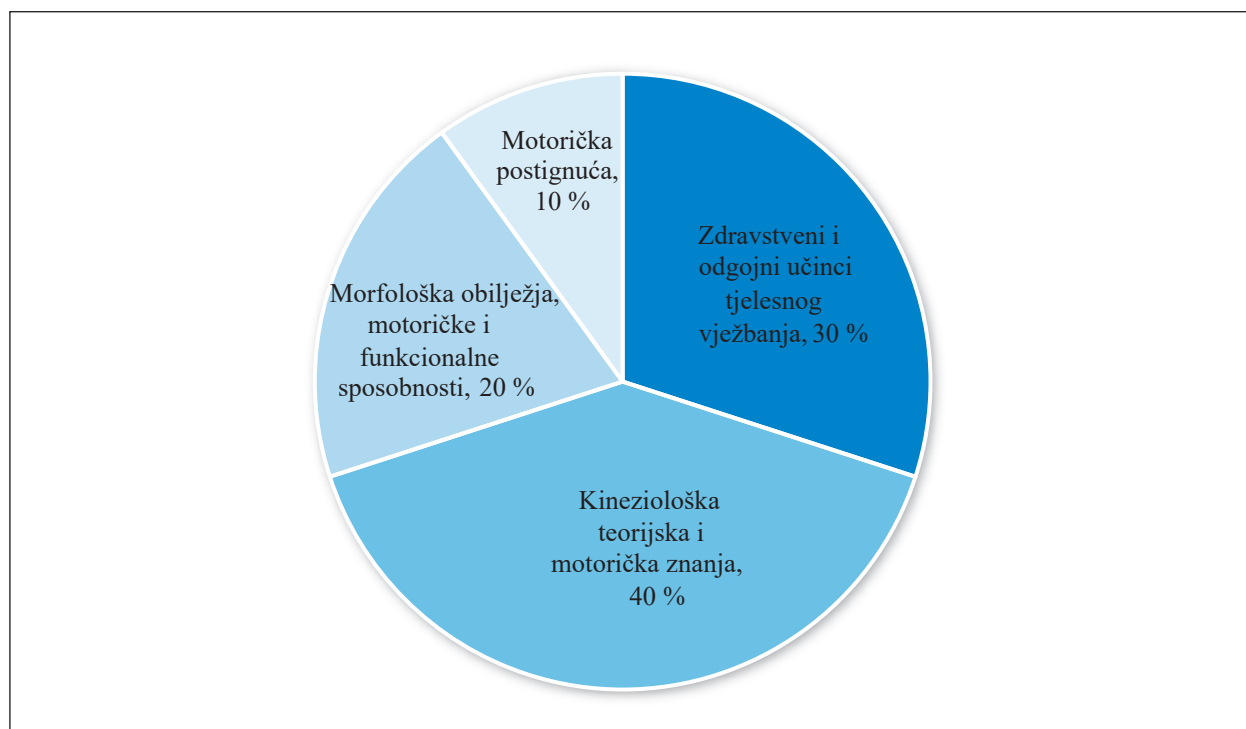
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK D.1.3. Učenik prepoznaje jednostavna pravila iz dječjih, elementarnih igara i raznih sportova.	<ul style="list-style-type: none">– odabire jednostavne dječje i elementarne igre u kojima želi sudjelovati– slijedi pravila igara i sportova– izabire sport u kojem želi sudjelovati	<ul style="list-style-type: none">– sudjeluje u barem jednoj dječjoj i elementarnoj igri i barem jednom sportu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- dječje igre: dječje igre, društvene igre, jednostavne šafete, jednostavni poligoni na otvorenom i u prirodi
- elementarne igre: igre za razvoj brzine kretanja, igre za razvoj brzine reagiranja, igre za razvoj spretnosti, poligoni
- sportovi: atletika, sportska i ritmička gimnastika, kuglanje, rolanje, klizanje, vožnja romobila, vožnja bicikla, boćanje, sportovi s reketom, borički sportovi, sportovi na vodi i snijegu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- poticati razumijevanje i usvajanje pravila dječjih i elementarnih igara i različitih sportova
- usmjeravati učenika na stjecanje socijalno-emocionalnih kompetencija.



2. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura u dobnoj skupini od 7. do 10. godine

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 11. do 15. godine

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK A.2.1. Učenik oponaša i koristi se prirodni oblicima kretanja koji su povezani s temeljnim kineziološkim teorijskim i motoričkim znanjima.	– oponaša i izvodi prirodne oblike kretanja za ovladavanje prostorom, preprekama, otporom i rukovanjem predmetima	– izvodi sve prirodne oblike kretanja
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:		
– biotička motorička znanja: hodanja i trčanja, poskoci i skokovi, bacanja, gađanja, hvatanja, puzanja, penjanja, spuštanja i provlačenja, dizanja i nošenja, vučenja, potiskivanja i navlačenja, kolutanja i kotrljanja, visovi, opće pripremne vježbe.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:		
– odabir prikladnog predmeta za vježbanje u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika		
– razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora vježbanja		
– primjerene pohvale za rad i poticanje učenika na povratnu informaciju		
– primjerene stanke u radu		
– sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi.		

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK A.2.2. Učenik oponaša i izvodi nekoliko osnovnih sastavnica elementarnih igara, individualnih i ekipnih sportova.	– izabire motoričku aktivnost, predmet i element vezan uz elementarne igre te individualni i ekipni sport	– izvodi nekoliko osnovnih elemenata individualnih, ekipnih sportova te elementarnih igara
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:		
– sportska gimnastika: elementi na tlu, elementi na spravama, naskoci i preskoci, upori, visovi i rotacije		
– atletika: trčanja, skokovi iz zaleta i bacanja iz zaleta		
– elementarne igre: igre za razvoj brzine kretanja, igre za razvoj brzine reagiranja, igre za razvoj spretnosti, igre snage, štafetne igre, poligoni		
– individualni sportovi: kuglanje, badminton, pikado, rolanje, klizanje, vožnja romobila, vožnja bicikla, vožnja na skateboardu, ritmička gimnastika, borilački sportovi		
– sportske igre: graničar, odbojka, košarka, nogomet, stolni tenis, floorball		
– sportovi na vodi: igre u vodi, plivanje, veslanje		
– sportovi na snijegu: sanjkanje, hodanje i trčanje s krpljama, grudanje, skijanje.		

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odabir prikladnog sporta i predmeta za vježbanje u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika
- razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora vježbanja
- primjerene pohvale za rad i poticanje učenika na povratnu informaciju
- primjerene stanke u radu
- sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK A.2.3. Učenik oponaša i izvodi nekoliko elemenata iz ritmičkih i plesnih struktura uz glazbu.	<ul style="list-style-type: none"> – ponavlja zadani ritam ritmičke ili plesne strukture – izvodi osnovne korake i pokrete uz glazbu 	– izvodi osnovne elemente iz ritmičkih i plesnih struktura, uz ritam i glazbu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ritmičke i plesne strukture: vježbe ravnoteže, zamasi, hodanja i trčanja, poskoci i skokovi, ritmičko-metričke vježbe, narodni plesovi, društveni plesovi i aerobik.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odabir prikladnog ritma i glazbe u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika
- razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora vježbanja i plesa
- primjerene pohvale za rad i poticanje učenika na povratnu informaciju
- primjerene stanke u radu
- sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim ritmičko-plesnim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK B.2.1. Učenik prati morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti te obilježja pravilnoga tjelesnog držanja.	<ul style="list-style-type: none"> – prikuplja podatke o svojoj visini i tjelesnoj masi – prepoznaje svoje motoričke i funkcionalne sposobnosti – usvaja osnovne korektivne vježbe kineziterapije za pravilno tjelesno držanje 	– izvodi vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti i pravilno tjelesno držanje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- mjerenje tjelesne visine i mase
- testovi za praćenje jednostavnih motoričkih sposobnosti
- provjera cikličkih funkcionalnih sposobnosti
- osnovna kineziterapija.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pratiti morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti učenika
- označavanje prostora mjerenja i podrška asistivnom tehnologijom.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK B.2.2. Učenik se koristi primjerenim vježbama za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti– demonstrira prilagođene vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti– demonstrira opće pripremne vježbe	<ul style="list-style-type: none">– izvodi prilagođene, primjerene vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prilagođene, primjerene vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti: kondicijsko-korektivne vježbe, vježbe opuštanja, vježbe istezanja, vježbe snage, vježbe fleksibilnosti i opće pripremne vježbe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odabir prikladnih vježbi i predmeta za vježbanje u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika
- razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora vježbanja
- primjerene pohvale za rad i poticanje učenika na povratnu informaciju
- primjerene stanke u radu
- sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi.

C. Motorička postignuća

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK C.2.1. Učenik razlikuje osobna motorička postignuća i pokazuje njihov napredak.	<ul style="list-style-type: none">– traži sljedeće motoričke aktivnosti, predmete i sadržaje– razlikuje motorička postignuća i prati napredak svojih motoričkih postignuća	<ul style="list-style-type: none">– pokazuje osobna motorička postignuća i pomaže drugima u savladavanju istih

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sportska gimnastika: elementi na tlu, elementi na spravama, naskoci i preskoci, upori, vježbe na niskoj gredi
- atletika: trčanja, skokovi iz zaleta, bacanja iz zaleta
- individualni sportovi: kuglanje, pikado, rolanje, vožnja romobila, vožnja bicikla, vožnja na skateboardu, ritmička gimnastika, borilački sportovi, sportovi s reketom
- sportske igre: graničar, odbojka, košarka, nogomet, floorball
- sportovi na vodi: igre u vodi, plivanje, veslanje
- sportovi na snijegu: sanjkanje, hodanje i trčanje s krpljama, grudanje, skijanje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odabir prikladnoga individualnog ili ekipnog sporta ili igre u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika
- razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora vježbanja
- primjerene pohvale za rad i poticanje učenika na povratnu informaciju
- primjerene stanke u radu
- sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi
- sudjelovanje na sportskim priredbama i natjecanjima.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK D.2.1. Učenik se koristi vježbama za aktivaciju sustava za kretanje i pravilno držanje tijela.	<ul style="list-style-type: none"> – odabire i demonstrira vježbe za aktivaciju sustava za kretanje – izvodi korektivne vježbe kineziterapije 	– u aktivnostima svakodnevnog života koristi se vježbama za aktivaciju sustava za kretanje i pravilno držanje tijela

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- elementarne igre: igre za razvoj brzine kretanja, igre za razvoj brzine reagiranja, igre za razvoj spretnosti, igre snage, štafetne igre, poligoni
- kineziterapija: kondicijsko-korektivne vježbe, vježbe opuštanja, vježbe istezanja, vježbe snage, vježbe fleksibilnosti.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi
- odabir prikladnih vježbi i predmeta za rad u skladu s individualnim sposobnostima učenika
- primjerene pohvale za rad i poticanje na povratnu informaciju.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK D.2.2. Učenik primjenjuje osobnu higijenu tjelesnog vježbanja te sudjeluje u brizi za prostor i predmete za vježbanje.	<ul style="list-style-type: none"> – presvlači se te primjenjuje osnove osobne higijene prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja – odabire primjerenu opremu za vježbanje – priprema i posprema predmete i sprave za vježbanje 	– koristi se postupcima za održavanje higijene i nosi odgovarajuću opremu za tjelesno vježbanje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prilagođena osobna oprema za izvođenje tjelesne aktivnosti ovisno o prostornim uvjetima i aktivnostima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- poticati osobnu higijenu prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja
- podučiti učenika kako odabrati primjerenu opremu za tjelesno vježbanje
- poticati učenika na brigu i odgovornost o vanjskim i unutarnjim prostorima za vježbanje.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

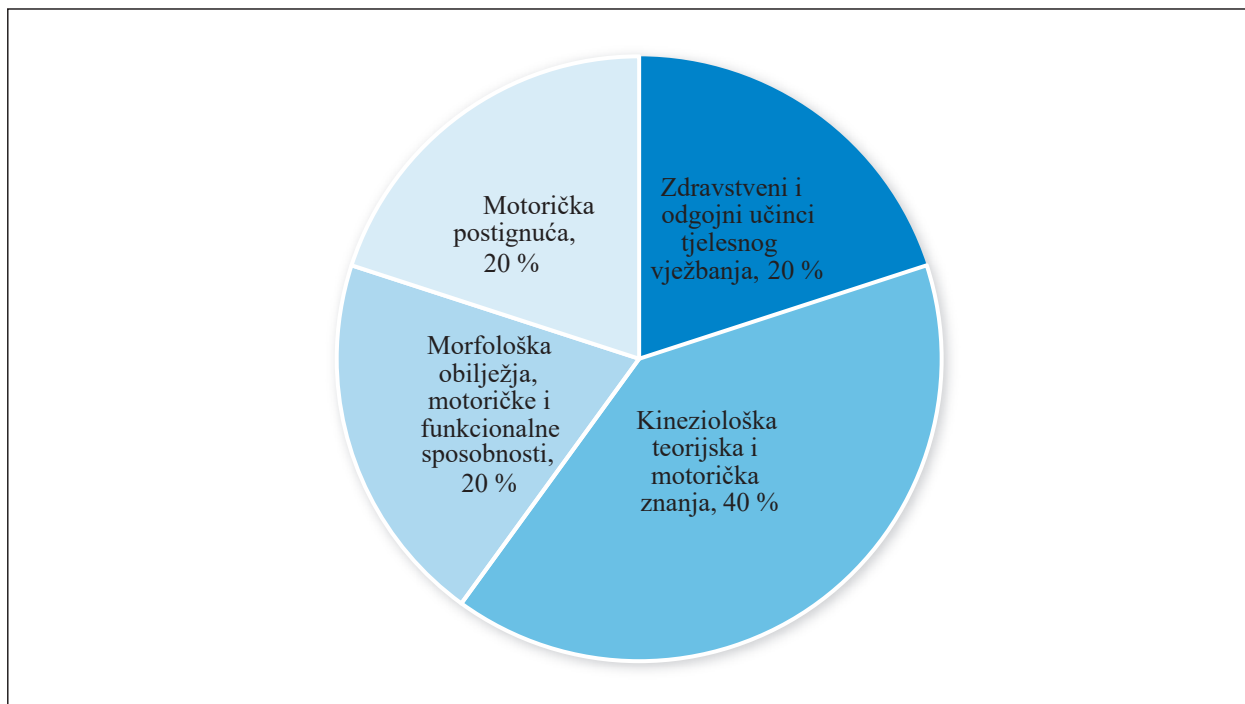
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK D.2.3. Učenik upotrebljava jednostavna pravila elementarnih igara i različitih sportova.	<ul style="list-style-type: none"> – odabire jednostavne elementarne igre u kojima želi sudjelovati – prihvaća i slijedi pravila igara i sportova – izabire sport u kojem želi sudjelovati – upoznaje sposobnost samoregulacije i suradničkog odnosa 	– sudjeluje u barem jednoj elementarnoj igri i barem jednom sportu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- dječje igre: dječje igre, društvene igre, štafete, poligoni na otvorenom i u prirodi
- elementarne igre: igre za razvoj brzine kretanja, igre za razvoj brzine reagiranja, igre za razvoj spretnosti, poligoni
- sportovi: atletika, sportska gimnastika, ritmička gimnastika, kuglanje, rolanje, klizanje, vožnja romobila, vožnja bicikla, boćanje, borilački sportovi, sportovi s reketom, sportovi s loptom, sportovi na vodi i snijegu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- poticati razumijevanje i usvajanje pravila dječjih i elementarnih igara i različitih sportova
- tražiti od učenika povratne informacije o aktivnostima, pravilima i vlastitom doživljaju igre ili sporta
- usmjeravati učenika na stjecanje socijalno-emocionalnih kompetencija.



3. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura u dobnoj skupini od 11. do 15. godine

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 16. do 21. godine

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK A.3.1. Učenik primjenjuje prirodne načine gibanja koji su povezani s temeljnim kineziološkim teorijskim i motoričkim znanjima.	– koristi se prirodnim načinima gibanja – upotrebljava ih za ovladavanje prostorom, preprekama, otporom i baratanjem predmetima	– demonstrira prirodne načine gibanja
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – biotička motorička znanja: hodanja i trčanja, poskoci i skokovi, bacanja, gađanja, hvatanja, puzanja, penjanja i provlačenja, dizanja i nošenja, vučenja, potiskivanja i navlačenja, opće pripremne vježbe – društvene igre i igre na otvorenom: elementarne igre, štafetne igre, poligoni, igre na igralištu.		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – odabir prikladnog sporta i predmeta za vježbanje u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika – razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora vježbanja – primjerene pohvale za rad i poticanje učenika na povratnu informaciju – primjerene stanke u radu – sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi.		

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK A.3.2. Učenik odabire i koristi se naučenim sastavnicama igara i sportova.	– izvodi motoričku aktivnost – koristi se sastavnicama elementarnih igara, individualnih i ekipnih sportova – odabire ponudene predmete	– izvodi sastavnice individualnih i ekipnih sportova te elementarnih igara
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: – elementarne igre: igre za razvoj brzine kretanja, igre za razvoj brzine reagiranja, igre za razvoj spretnosti, igre snage, štafetne igre – sportska gimnastika: vježbe na tlu, vježbe na spravama, skokovi, naskoci, preskoci, upori, vježbe na niskoj gredi, kolutanja i kotrljanja, visovi, skokovi na trampolinu, ravnotežni položaji, penjanja, poligoni u dvorani – atletika: trčanja, skokovi sa zaletom, bacanja sa zaletom, poligoni prepreka u prirodi – individualni sportovi: kuglanje, pikado, vožnja romobila, vožnja bicikla i tricikla, sportovi s reketom, borilački sportovi – sportske igre: košarka, nogomet, floorball, rukomet, odbojka, futsal – sportovi na vodi: igre u vodi, plivanje, veslanje – sportovi na snijegu: sanjkanje, skijanje, grudanje, hodanje i trčanje s krpljama.		

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odabir prikladnog sporta i predmeta za vježbanje u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika
- razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora vježbanja
- primjerene pohvale za rad i poticanje učenika na povratnu informaciju
- primjerene stanke u radu
- sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi
- odlazak na sportski događaj u ulozi gledatelja.

A. Kineziološka teorijska i motorička znanja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK A.3.3. Učenik izvodi elemente iz ritmičkih i plesnih struktura uz glazbu.	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje zadani ritam– upotrebljava plesne korake i pokrete uz glazbu	<ul style="list-style-type: none">– koristi se elementima iz ritmičkih i plesnih struktura

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ritmičke i plesne strukture: vježbe ravnoteže, zamasi, hodanja i trčanja, poskoci i skokovi, ritmičko-motoričke vježbe, narodni plesovi, društveni plesovi i aerobik.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odabir prikladnog ritma i glazbe u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika
- razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora vježbanja i plesa
- primjerene pohvale za rad i poticanje učenika na povratnu informaciju
- primjerene stanke u radu
- sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim ritmičko-plesnim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi
- odlazak na plesno-scenski spektakl.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK B.3.1. Učenik provjerava morfološka obilježja motoričke i funkcionalne sposobnosti.	<ul style="list-style-type: none">– bilježi podatke o svojoj visini i tjelesnoj masi– upotrebljava svoje motoričke i funkcionalne sposobnosti u aktivnostima svakodnevnog života– izvodi korektivne vježbe kineziterapije za pravilno tjelesno držanje	<ul style="list-style-type: none">– izvodi vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti te pravilno tjelesno držanje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- praćenje tjelesne visine i mase
- testovi za praćenje motoričkih sposobnosti
- provjera funkcionalnih sposobnosti
- osnovna kineziterapija.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenik pratiti morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti
- označavanje prostora mjerenja i podrška asistivnom tehnologijom.

B. Morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK B.3.2. Učenik izvodi primjerene vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti.	<ul style="list-style-type: none"> – odabire prilagođene vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti i demonstrira ih – pokazuje opće pripremne vježbe 	– primjenjuje vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prilagođene, primjerene vježbe za razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti: kondicijske vježbe, korektivne vježbe, vježbe koordinacije, vježbe opuštanja, vježbe istezanja, vježbe snage, vježbe fleksibilnosti i opće pripremne vježbe, fitness-vježbe, vježbe na spravama.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odabir prikladnih vježbi i predmeta za vježbanje u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika
- razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora vježbanja
- primjerene pohvale za rad i poticanje učenika na povratnu informaciju
- primjerene stanke u radu
- sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi.

C. Motorička postignuća

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK C.3.1. Učenik povezuje osobna motorička znanja i postignuća.	<ul style="list-style-type: none"> – odabire poneke motoričke aktivnosti, predmete i sadržaje – pokazuje omiljena motorička postignuća i prati njihov napredak 	– primjenjuje osobna motorička postignuća u aktivnostima svakodnevnog života

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sportska gimnastika: elementi na tlu, elementi na spravama, naskoci i preskoci, upori, vježbe na niskoj gredi
- atletika: trčanja, skokovi iz zaleta, bacanja iz zaleta
- individualni sportovi: kuglanje, pikado, rolanje, vožnja romobila, vožnja bicikla, vožnja na skateboardu, ritmička gimnastika, borilački sportovi, sportovi s reketom
- sportske igre: graničar, odbojka, košarka, nogomet, floorball
- sportovi na vodi: igre u vodi, plivanje, veslanje
- sportovi na snijegu: sanjkanje, hodanje i trčanje s krpljama, grudanje, skijanje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odabir prikladnoga individualnog ili ekipnog sporta ili igre u skladu s individualnim sposobnostima i potrebama učenika
- razrada aktivnosti na manje korake i označavanje prostora vježbanja
- primjerene pohvale za rad i poticanje učenika na povratnu informaciju
- primjerene stanke u radu
- sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi
- sudjelovanje na sportskim priredbama i natjecanjima.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK D.3.1. Učenik izvodi vježbe za aktivaciju sustava za kretanje i pravilno držanje tijela.	<ul style="list-style-type: none">– pokazuje vježbe za aktivaciju sustava za kretanje– izvodi korektivne vježbe kineziterapije u aktivnostima svakodnevnog života	<ul style="list-style-type: none">– koristi se vježbama za aktivaciju sustava za kretanje i pravilno držanje tijela

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- elementarne igre: igre za razvoj brzine kretanja, igre za razvoj brzine reagiranja, igre za razvoj spretnosti, igre snage, štafetne igre, poligoni
- kineziterapija, kondicijske vježbe, korektivne vježbe, vježbe opuštanja, vježbe istezanja, vježbe snage, vježbe fleksibilnosti.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sudjelovanje u raznovrsnim, svakodnevnim kineziološkim aktivnostima u zatvorenom prostoru i u prirodi
- odabir prikladnih vježbi i predmeta za rad u skladu s individualnim sposobnostima učenika
- primjerene pohvale za rad i poticanje na povratnu informaciju.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP ŠZR TZK D.3.2. Učenik primjenjuje osobnu higijenu tijela i opreme, sudjeluje u brizi za prostor i predmete za vježbanje.	<ul style="list-style-type: none">– presvlači se i primjenjuje osnove osobne higijene prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja– odabire primjerenu opremu za vježbanje– priprema i posprema predmete i sprave za vježbanje	<ul style="list-style-type: none">– koristi se postupcima za održavanje higijene i nosi odgovarajuću opremu za tjelesno vježbanje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prilagođena osobna oprema za izvođenje tjelesne aktivnosti ovisno o prostornim uvjetima i aktivnostima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- usmjeravati učenika na osobnu higijenu prije, tijekom i nakon tjelesnog vježbanja
- učeniku pružiti povratnu informaciju o opremi za tjelesno vježbanje
- pohvaliti učenika za odabir primjerene opreme
- poticati učenika na odgovorno ponašanje i brigu o vanjskim i unutarnjim prostorima i predmetima za vježbanje.

D. Zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja

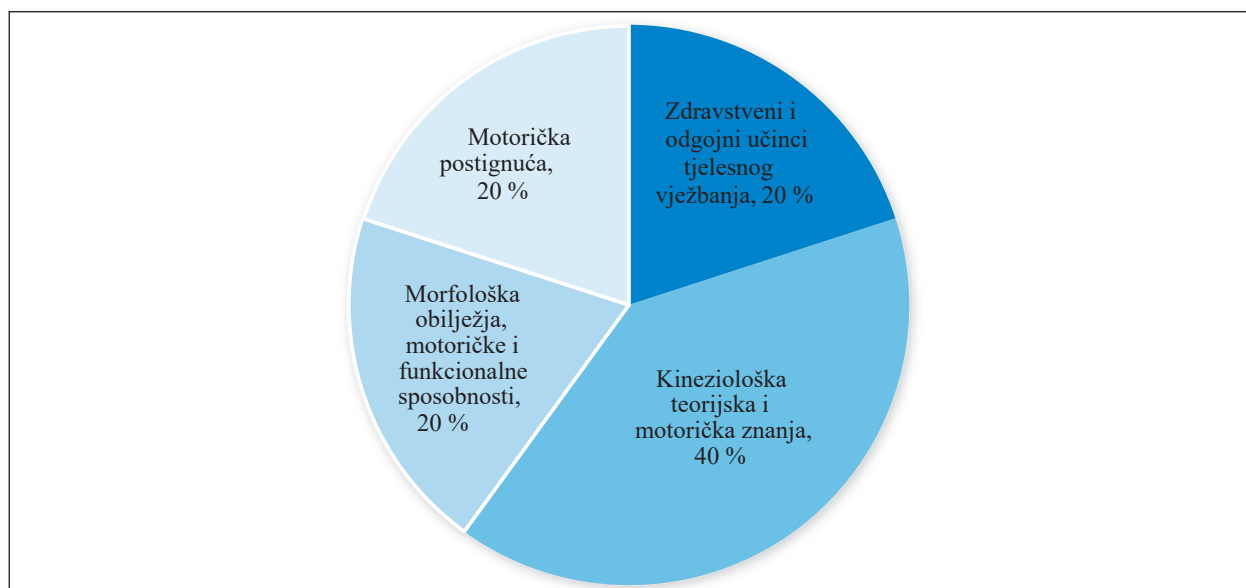
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK TZK D.3.3. Učenik sudjeluje na priredbama i natjecanjima gdje primjenjuje naučena pravila sportova i elementarnih igara.	<ul style="list-style-type: none"> – odabire elementarne igre u kojima želi sudjelovati i natjecati se – prihvaća i primjenjuje pravila igara i sportova – izabire sport u kojem se želi natjecati – prepoznaje važnost poštene igre te pokazuje sposobnost samoregulacije i suradničkog odnosa 	– natječe se u elementarnoj igri ili sportu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- elementarne igre: igre za razvoj brzine kretanja, igre za razvoj brzine reagiranja, igre za razvoj spretnosti, igre snage, štafetne igre
- sportska gimnastika: vježbe na tlu, vježbe na spravama, skokovi, naskoci, preskoci, upori, vježbe na niskoj gredi, kolutanja i kotrljanja, poligoni u dvorani, visovi, skokovi na trampolinu, ravnotežni položaji, penjanja
- atletika: trčanja, skokovi sa zaletom, bacanja sa zaletom, poligoni prepreka u prirodi
- individualni sportovi: kuglanje, pikado, vožnja romobila, vožnja bicikla i tricikla, borilački sportovi, sportovi s reketom
- ekipni sportovi i sportske igre: košarka, nogomet, floorball, rukomet, odbojka, futsal
- sportovi na vodi: igre u vodi, plivanje, veslanje
- sportovi na snijegu: sanjkanje, skijanje, grudanje, hodanje i trčanje s krpljama.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- poticati razumijevanje i usvajanje pravila društvenih i elementarnih igara i različitih sportova
- tražiti od učenika povratne informacije o aktivnostima, pravilima i vlastitom doživljaju igre ili sporta
- usmjeravati učenika na stjecanje socijalno-emocionalnih kompetencija i ukazivati na važnosti poštene igre.



4. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura u dobnj skupini od 16. do 21. godine

E. POVEZANOST S DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Tjelesna i zdravstvena kultura povezana je sa svim odgojno-obrazovnim područjima, međupredmetnim temama te gotovo svim nastavnim predmetima. Vrijednost te povezanosti prepoznali su svi odgojno-obrazovni sustavi svijeta u kojima su uvedene kurikulne promjene te njihova svakodnevna primjena izravno utječe na planiranje, programiranje i provedbu nastavnoga procesa u TZK-u te primjenjivost u svakodnevnom životu.

Povezanost s nastavnim predmetima usmjerena je osobito na prirodoslovne, društveno-humanističke i umjetničke predmete. Kineziološke motoričke aktivnosti mogu biti poticaj učenju i poučavanju drugih predmeta poput Hrvatskoga jezik i komunikacije, Likovne i glazbene kulture, Matematičkih vještina, Radnog odgoja / Izobrazbe u obavljanju poslova, Upoznavanja uže i šire okoline, Socijalizacije te Skrbi o sebi. Proširuje se opće znanje koje se odnosi na tijelo, prostor, gibanje itd.

Povezanost Tjelesne i zdravstvene kulture s međupredmetnim temama omogućuje razvijanje i povećanje zdravstvene, ekološke, kulturne, etičke i građanske svijesti učenika. Međupredmetna tema Zdravlje povezana je s usvajanjem osnovnih znanja o rastu i razvoju, važnosti pravilne prehrane, važnosti hidratacije te razvijanju higijenskih navika učenika. Razvijanje samopouzdanja, poticanje osjećaja odgovornosti, kao i usvajanje važnosti tjelesnog vježbanja u slobodno vrijeme, poveznice su s međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj, Poduzetništvo i Građanski odgoj. Očekivanja međupredmetne teme Učiti kako učiti ostvaruju se integrirano s gotovo svim ishodima predmeta TZK.

Ovakvom znatnom povezanošću izravno se pridonosi utjecaju na cjelokupno povećanju razine kompetencija učenika te je istodobno međupredmetna povezanost izvor stvaralaštva učitelja u pripremi i provedbi nastavnog procesa kao doprinosa oblikovanju i ostvarivanju osobnih potencijala, cjeloživotnog učenja, poštovanja dobrobiti drugih, poštovanja različitosti te aktivnog sudjelovanja u zajednici.

F. UČENJE I POUČAVANJE PREDMETA

Učenje i poučavanje predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura trebalo bi se temeljiti na načelima koja podrazumijevaju da se učenje nadovezuje na prethodna znanja, iskustva i interese učenika te poticanju aktivnog sudjelovanja učenika u procesu učenja putem opažanja u neposrednoj okolini, odabirom različitih aktivnosti usmjerenih na cilj učenja i uspjeh učenika.

Da bi se ostvarili ishodi nastavnog predmeta TZK u radu s učenicima s teškoćama, važno je koristiti se primjerenim metodama poučavanja. Prema suvremenom, holističkom pristupu uspješnost učenika s teškoćama ovisi o vrsti i količini potpore koja mu se pruža. Zadatci za svakog učenika trebaju biti osmišljeni tako da mu omoguće sudjelovanje u svim aktivnostima te izmjenu istih za održavanje pažnje i koncentracije uz primjerene stanke u radu. Prije izvođenja svake aktivnosti potrebno je osigurati prilagodbe prostora kao i vremensku prilagodbu aktivnosti u odnosu na sposobnosti i teškoće učenika u odgojno-obrazovnoj skupini. Poželjna je primjena multimodalnog pristupa, odnosno provođenje aktivnosti utemeljenih na uključivanju što većeg broja osjetila i zadovoljavanju različitih preferiranih stilova učenja. Nove sadržaje potrebno je uvoditi postupno u malim količinama s čestim ponavljanjima. Potrebno je potaknuti pažnju učenika prije davanja verbalne upute, a sve sadržaje pokazati, ponoviti više puta i istaknuti ih.

U procesu učenja kod učenika s teškoćama prvi je korak provođenje inicijalne procjene (mjerenje morfoloških obilježja, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti) radi otkrivanja jakih strana učenika, znanja, vještina, sposobnosti i interesa, ali i teškoća u učenju i vježbanju. Na tome se temelje potrebe učenika i učinkovite strategije poučavanja koje se kontroliraju tranzitivnim i finalnim provjeravanjem.

Uloga je učitelja briga za dobrobit i cjelovit razvoj svakog učenika te poštovanje njegova integriteta i identiteta uz stvaranje sigurnoga, poticajnog i vedrog okružja za učenje i poučavanje predmeta. Učitelj organi-

zira odgojno-obrazovni proces, planira i priprema sadržaje i aktivnosti učenja i poučavanja, koristi se različitim izvorima znanja, odabire i primjenjuje metode i strategije koje potiču aktivno uključivanje učenika i primjenu stečenih znanja. Učitelj primjenjuje različite i individualizirane pristupe učenja i poučavanja, uzimajući u obzir specifičnosti svakog učenika, njegove interese i mogućnosti. Neprekidno prati i procjenjuje napredak učenika, kao i svoj rad te planira daljnji rad s učenicima, koji se temelji na usvojenim motoričkim znanjima i vještinama.

U učenju i poučavanju nastavnog predmeta TZK povezuju se i koriste sadržaji koji učeniku pružaju priliku za stjecanje novih znanja i vještina te aktivno sudjelovanje u svakodnevnim aktivnostima.

Proces učenja i poučavanja provodi se u sigurnome, ugodnom i poticajnom okružju koje pobuđuje zanimanje i aktivnost učenika. Odvija se u sportskoj dvorani, dvoranama za kineziterapiju, senzornim sobama, sportskim i dječjim igralištima, prirodi te drugim sportskim prostorima (sportsko- rekreacijskim centrima, bazenima, moru, klizalištima, sanjkalištima i skijalištima, trim-stazi i atletskim borilištima). Odabir prostora nastave ovisi o ishodima koje želimo ostvariti, potrebama i mogućnostima učenika, kao i sredini u kojoj učenici žive i materijalnim uvjetima.

Radi unaprjeđenja nastave TZK-a važno je razvijati suradnju s ostalim učiteljima, nastavnicima i stručnim suradnicima škole, roditeljima/skrbnicima, drugim školskim ustanovama, sportskim organizacijama, lokalnom i širom zajednicom.

Vrijeme potrebno za usvajanje ishoda nije isto za sve učenika te se ono može produljiti. Učitelj ima slobodu primijeniti različite načine organizacije rada i učenja uz kombiniranje i grupiranje učenika kako bi što bolje iskoristio njihove mogućnost i osigurao njihov uspjeh.

G. VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Vrednovanje u nastavnome predmetu Tjelesna i zdravstvena kultura u sklopu Posebnoga programa za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada potrebno je temeljiti na neprekidnom praćenju napretka učenika tijekom cijele nastavne godine. Sastavnice vrednovanja proizlaze iz odgojno-obrazovnih ishoda organiziranih u četiri predmetna područja. To su: kineziološka teorijska i motorička znanja (A), morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti (B), motorička postignuća (C) te zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vježbanja (D). Kontinuiranim praćenjem učenika i uvažavanjem njihovih specifičnih načina funkcioniranja vrednuju se razine usvojenosti znanja. Također je važno uzeti u obzir njihov odnos prema radu i odgojnim vrijednostima. Učenje, poučavanje i vrednovanje međusobno su povezani postupci i trebaju sadržavati usklađene prilagodbe.

Individualizirani kurikulum svakog učenika s teškoćama jasno određuje ishode, vrijeme ostvarivanja, strategije učenja i aktivnosti za njihovo usvajanje. Postignuća učenika vrednuju se prema odgojno- obrazovnim ishodima iz individualiziranog kurikula.

U postupku vrednovanja važno je primjenjivati tri pristupa vrednovanju: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenog. Cilj je vrednovanja praćenje napretka učenika te njegova individualnoga razvoja.

Vrednovanje za učenje formativno prati napredovanje učenika tijekom obrazovnih razdoblja pri čemu je važno dati redovitu povratnu informaciju o postignutom uspjehu u odnosu na postavljene ishode. Trenutačna postignuća učenika uspoređuju se s njegovim prethodnim postignućima. Svrha je ovog vrednovanja poticanje napretka učenika, pronalaženja možebitnih propusta u poučavanju i davanje povratne informacije učeniku, učenikovu roditelju/skrbniku kao i samom učitelju.

Metode vrednovanja su sljedeće:

- bilješke o napredovanju
- obrasci procjene motoričkih znanja.

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja uz stalnu podršku učitelja. Uloga je učitelja ponajprije u poticanju i usmjeravanju učenika.

Metode vrednovanja su sljedeće:

- vođenje individualnih savjetodavnih razgovora s učenicima
- slikovni obrasci za samoprocjenu aktivnosti.

Sastavnice vrednovanja u nastavnom predmetu Tjelesna i zdravstvena kultura su sljedeće:

- teorijska i motorička znanja
- morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti
- motorička postignuća
- zdravstveni i odgojni učinci tjelesnog vrednovanja.

Vrednovanje naučenoga provjera je ostvarivanja planiranih odgojno-obrazovnih ishoda i rezultira opisnom ocjenom. Provodi se tijekom ili na kraju određenoga planiranog razdoblja radi provjere ostvarivanja planiranih odgojno-obrazovnih ishoda.

U navedenim sastavnicama vrednovanja vrednuju se znanja koja je učenik stekao u skladu s postavljenim ishodima za određenu dobnu skupinu.

Napredovanje učenika prati se pisanim bilješkama, a razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda opisnom ocjenom.

Ocjenjivanje treba biti motivirajuće, a kriteriji vrednovanja u skladu s individualnim mogućnostima učenika.

Opisna ocjena na kraju obrazovnog razdoblja i bilješka o praćenju programa povratna je informacija učniku, roditelju/skrbniku i učitelju. Učitelj za svakog učenika upisuje kratak osvrt na postignuća konkretnim i autentičnim opisom njegovih jakih strana te preporukama za napredovanje u predmetu. Kvalitativni osvrt ukazuje na to što učenik zna i može izvesti, u kojim je aktivnostima posebno uspješan, a u kojim treba unaprijediti učenje i koristiti se dodatnom podrškom. Promjene u morfološkim značajkama, motoričkim i funkcionalnim sposobnostima također su sastavni dio ukupnog vrednovanja učenika.

Pisanim kvalitativnim osvrtima učitelja daje se točan, konkretan i specifičan opis učenikovih dosadašnjih rezultata i napredovanja u ovladavanju pojedinim vještinama u odnosu na postavljena očekivanja definirana kurikulskim dokumentima. Evaluacija kurikula tijekom školske godine podrazumijeva i moguće revidiranje individualiziranog kurikula.

Oblikovanje zaključne ocjene

Zaključna ocjena predmeta izriče se opisnom ocjenom (potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno).

Zaključna opisna ocjena donosi se na kraju nastavne godine i iskazuje sveukupnu usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda učenja. Učitelju kao smjernica može poslužiti kurikulum definirana srednja razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Srednja razina usvojenosti ne predstavlja izravno školsku opisnu ocjenu, ali predstavlja prosjek usvojenog znanja i vještina potrebnih za srednju zaključnu ocjenu.

Vrednovanjem predmetnih kurikula osiguravaju se dodatni uvjeti za razvojno i fleksibilno planiranje napretka učenika, što znači još kvalitetnije usklađivanje razvojnih osobitosti učenika s očekivanim ishodima učenja za razvoj učenikovih kompetencija (općeobrazovnih, strukovnih). Takav pristup otvara nove mogućnosti za napredak učenika u cjeloživotnom obrazovanju, zadovoljstvo učitelja i, naravno, roditelja/skrbnika učenika, a time i škole te obrazovnog sustava u cijelosti.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA RADNI ODGOJ

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Radni odgoj predstavlja jedno od temeljnih odgojno-obrazovnih područja radi stjecanja manualnih, radnih i tehničkih vještina te razvoj osnovne kulture rada kod učenika s teškoćama u razvoju. Provodi se u odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske koji obuhvaća odgoj i obrazovanje učenika s teškoćama u razvoju. Radni odgoj obuhvaća osnovna pedagoška djelovanja te potiče na razvoj pojedinca putem senzorne, didaktičke i djelatno-produktivne aktivnosti. Temelji se na usvajanju i usavršavanju osnovnih psihomotornih vještina, znanja i navika koje pridonose razvoju psihomotornih, funkcionalnih i radnih sposobnosti, stjecanju radnih navika te stvaranju pozitivnog stajališta prema radu općenito. Radni odgoj potiče integraciju i generalizaciju psihomotornih vještina, slijedeći hijerarhijski smjer razvoja vještina koje su nužne za kasniji razvoj vještina manipulacije predmetima i materijalima za izobrazbu za obavljanje jednostavnih poslova. Područja Radnog odgoja praktične su izvedbe svih onih psihomotornih i radnih aktivnosti koje pojedinac, prema svojim sposobnostima, mogućnostima i interesima, ciljano i sustavno usvaja da bi razvio, poboljšao i integrirao vještine perceptivno-motoričkog sustava, vještine manualnih sposobnosti, stekao dobre preduvjete za razvoj radnih i tehničkih vještina te promišljao o zaštiti i uređenju okoline. Time se stječu temeljne kompetencije, poglavito one koje proizlaze iz potrebe primjerenoga i stalnog prilagodavanja novim radnim i životnim uvjetima. U definiranju opisa i odgojno-obrazovnih ciljeva učenja, poučavanja i praktičnog rada značajne su spoznaje o utjecaju svih elemenata radnog odgoja na psihomotorne, radne i funkcionalne sposobnosti učenika. Nastavni predmet Radni odgoj omogućuje učenicima razumijevanje važnosti usvajanja osnovnih radnih navika, potiče učenike na preuzimanje aktivne radne uloge, pridonosi većim radnim sposobnostima, uspjehu u učenju te osobnome i socijalnom razvoju. Provedbom aktivnosti Radnog odgoja omogućuje se povećanje socijalne uključenosti, razvija se sposobnost donošenja odluka i rješavanja situacijskih problema te se razvija samopouzdanje, samopoimanje, upornost, odlučnost i mnoga druga pozitivna obilježja učenika. Znanje i vještine koje se stječu te navike koje se razvijaju putem aktivnosti Radnog odgoja pripremaju i potiču učenika na preuzimanje što aktivnije uloge tijekom radnog procesa.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA PREDMETA

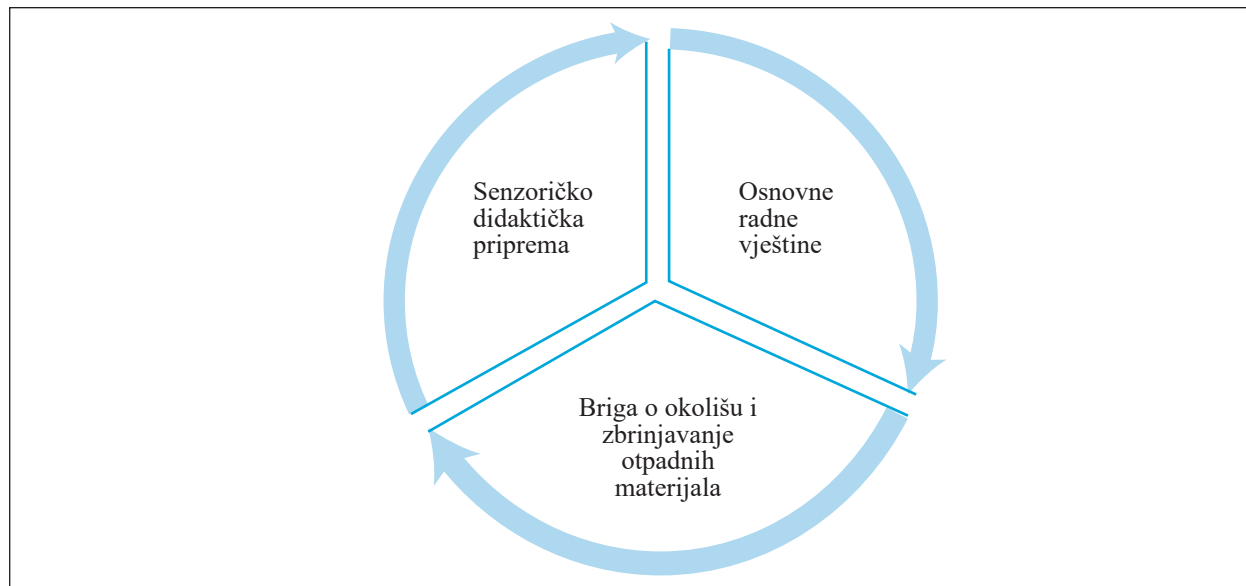
Osnovni cilj nastavnog predmeta Radni odgoj obuhvaća razvoj vještina nužnih za integrirano djelovanje perceptivnoga i motoričkog sustava učenika. Aktivnosti koje se provode unutar Radnog odgoja usmjerene su na razvijanje vještina manipulacije predmetima u neposrednom okružju učenika te poticanje razvoja sposobnosti koje su temelj za izobrazbu u obavljanju jednostavnih zadataka i poslova u okružju učenika. Učenik razvija komunikacijske i socijalne vještine važne za zajedničko djelovanje grupe prema ostvarenju cilja, usvaja radne navike i stječe iskustvo brige o prostoru i okolišu.

Kao rezultat učenja i poučavanja posebnoga predmetnog kurikula Radni odgoj učenici će:

1. ovladati temeljnim vještinama perceptivnoga i motoričkog sustava te integrirati sustave u jedinstvenu, svrhovitu akciju
2. razvijati vještine koordinacije i fine motorike
3. prepoznavati i izražavati se koristeći se materijalom iz neposrednog okružja
4. održavati čistoću radnoga i životnog prostora
5. stjecati radne navike
6. izvršavati jednostavne radne zadatke
7. brinuti se o okolišu
8. uređivati i čuvati okoliš.

C. STRUKTURA – ORGANIZACIJSKA PODRUČJA PREDMETNOG KURIKULA

Kurikul nastavnog predmeta Radni odgoj organiziran je u tri međusobno povezana predmetna područja: senzoričko-didaktička priprema, osnovne radne vještine te briga o okolišu i zbrinjavanje otpadnih materijala.



1. slika: Predmetna područja posebnoga kurikula nastavnog predmeta Radni odgoj – grafički prikaz

Senzoričko-didaktička priprema obuhvaća osviještenost perceptivnih modaliteta i razvoj sposobnosti svrhovite motoričke aktivnosti. Obrazovanje učenika s većim teškoćama u prvim godinama obrazovanja mora biti usmjereno stvaranju preduvjeta za hijerarhijski razvoj vještina i postavljanje temelja za buduće učenje i poučavanje. Zadaća programskog područja psihomotornog razvoja jest sustavno poticanje i razvoj svijesti o vlastitom tijelu, prostornih i vremenskih relacija te razvoj i povećanje sposobnosti perceptivnih modaliteta u doživljaju stvarnosti. Svrhovita motorička sposobnost kao integracija perceptivnom i motoričkom funkcioniranju preduvjet je za razvoj kvalitetnih vještina školskog učenja. Predmetno područje usmjereno je na poticanje razvoja vizualno-motoričkih sposobnosti te fine motorike kod učenika s teškoćama u razvoju radi aktivacije svih onih elemenata koji su potrebni za stvaranje optimalnih preduvjeta za pravilno izvođenje radnih zadataka. Razvoj vizualno-motoričkih sposobnosti obuhvaća vježbe i aktivnosti koje su usmjerene na poticanje bolje koordinacije oko-ruka, percepcije oblika i vizualne diskriminacije, vizualne memorije, sekvencioniranja te razvoja bilateralne koordinacije. Fina motorika, kao sposobnost stvaranja preciznih manualnih pokreta uz jasno vizualno praćenje, obuhvaća izvođenje različitih aktivnosti te radnih zadataka radi razvoja osnovnih elemenata manualne spretnosti i preciznosti te manualne snage.

Predmetno područje osnovne radne vještine obuhvaća poznavanje materijala i alata za rad, razlikovanje i mogućnost odabira različitih materijala za kreaciju i manipulaciju za izradu ukrasnih i uporabnih predmeta od pedagoški oblikovanoga i neoblikovanog materijala. Učenik razvija stvaralaštvo te se potiče i razvoj kritičkoga i kreativnog mišljenja. Odabir materijala i sredstava za rad treba slijediti prirodan odabir i interes učenika. U navedenim se područjima učenika obavljanjem jednostavnih radnih zadataka i aktivnosti uvodi u radni proces radi usvajanja svih onih osnovnih elemenata koji će stvoriti temelje za daljnje učenje i poučavanje u Izobrazbi za obavljanje poslova.

Predmetno područje briga o okolišu i zbrinjavanje otpadnih materijala obuhvaća razvoj vještina koje su usmjerene razvijanju i unaprjeđenju vještina brige oko bilja i okoliša kao i razvoj navika usmjerenih na osamostaljivanje učenika. Pritom je važno učenika poticati na oslanjanje na vlastite snage te razvijati osobine kao što su upornost, urednost, odgovornost, opreznost i samodisciplina. Naglasak je poučavanja na razvoju funkcionalnih vještina radi zadovoljavanja osnovnih zadataka brige o okolišu i uredjenja neposrednoga vanjskog okružja učenika uz primjenu metoda i strategija prilagodbi primjerenih učeniku što uključuje i primjenu asistivne tehnologije.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PREMA DOBNIM SKUPINAMA I ORGANIZACIJSKIM PODRUČJIMA

Odgajno-obrazovni ishodi dobne skupine od 7. do 10. godine

A. Senzoričko-didaktička priprema

odgajno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgajno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO A.1.1. Učenik usmjerava pažnju na osjetilni podražaj.	<ul style="list-style-type: none"> – reagira promjenom ponašanja na izlaganje podražaju – okreće se (pogled, tijelo...) prema izvoru podražaja – prepoznaje izvor podražaja (svjetiljka, bubanj, zvečka...) – uparuje izvore podražaja / diskriminira ih – koristi se osjetilima za planiranje i izvođenje radnih zadataka / aktivnosti 	– reagira različitim promjenama ponašanja na osjetni podražaj

Sadržaji za usvajanje odgajno-obrazovnih ishoda:

- različiti didaktički materijali usmjereni na poticanje osjetnih podražaja učenika.

Preporuke za usvajanje odgajno-obrazovnih ishoda:

- prilagoditi didaktički materijal prema individualnim sposobnostima i mogućnostima učenika
- poticati osjetne podražaje učenika iz različitih izvora
- obratiti pozornost na različite senzoričke i zdravstvene poteškoće učenika (epi)
- omogućiti učenicima primjerenu razinu podrške u radu
- prilagoditi aktivnosti prema razvojnom stupnju učenika
- omogućiti učeniku primjerenu podršku u radu.

odgajno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgajno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO A.1.2. Učenik istražuje didaktički materijal.	<ul style="list-style-type: none"> – izdvaja važne informacije od nevažnih – pokazuje razlike ili sličnosti na ponuđenim materijala na osnovu određenih obilježja – uočava odnose među predmetima u užoj i široj okolini – niže objekte u ispravnom redoslijedu – ponavlja osobine jednostavnih predmeta, oblika te didaktičkih materijala – pokazuje dio slike koji nedostaje – sortira iste oblike po veličini 	– izvršava zadatke razlikovanja i sortiranja prema zadanom redoslijedu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različiti didaktički materijali usmjereni na poticanje vizualne percepcije učenika.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prilagoditi didaktička sredstva i radni materijal perceptivnim i manipulativnim sposobnostima učenika
- prilagoditi veličinu, kontrast i boju didaktičkog sredstva i vizualnog materijala, obratiti pozornost na učenike sa senzoričkim teškoćama te prilagoditi aktivnosti sukladno njihovim potrebama
- koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika
- učenik vizualno i taktilno istražuje ponuđene didaktičke materijale
- osigurati primjerenu razinu podrške u radu.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO A.1.3. Učenik postiže motorički odgovor prema osjetnim podražajima.	<ul style="list-style-type: none">– usmjerava pažnju prema imenovanom predmetu– vrši motoričku akciju prema imenovanom predmetu– uočava dijelove predmeta– uočava dio koji nedostaje– izdvaja predmete prema zvuku, mirisu, okusu i opipu– poseže i dodiruje predmete– taktilno istražuje predmete različitih oblika, veličina, teksture i topline– uzima i ispušta predmete na određeno mjesto– izvršava motoričku akciju prema različitim auditivnim podražajima (zvukovi upozorenja, opasnosti, zvukovi koji označuju početak i kraj aktivnosti)	<ul style="list-style-type: none">– izvršava jednostavnu motoričku akciju prema uputi učitelja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različiti didaktički materijali usmjereni na poticanje perceptivnih sposobnosti učenika.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sve aktivnosti preporučene za usvajanje navedenog ishoda prilagoditi sposobnostima i mogućnostima učenika te, ako je potrebno, podijeliti ih na manje etape rada
 - zorno prikazati sve aktivnosti koju su navedene za usvajanje ishoda
 - omogućiti učeniku učenje prema zadanom modelu
 - prilagoditi didaktička sredstva i radni materijal manipulativnim i perceptivnim sposobnostima učenika
 - pružiti učeniku primjerenu razinu podrške u radu
 - koristiti se prilagođenim didaktičkim materijalom iz učenikove neposredne okoline.
-

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO A.1.4. Učenik manipulira didaktičkim materijalom na primjeren način.	<ul style="list-style-type: none"> – prati pogledom predmet pri kretnji – prati pogledom i hvata predmet pri kretnji – prebacuje predmete različite veličine i težine između dviju ruku – ubacuje i vadi predmete iz kutije i/ili posude – umeće različite oblike na predložak – slaže slagalice – baca i hvata predmete (lopte različite veličine i težine) – izvodi aktivnosti prelaska medijalne linije tijela – izvodi dvoručne aktivnosti – niže elemente različitih veličina i oblika – reže škarama prema obrascu – modelira didaktički materijal – slaže didaktički materijal prema modelu (visina, duljina) – sortira didaktički materijal prema određenim obilježjima 	<ul style="list-style-type: none"> – pravilno manipulira ponuđenim didaktičkim materijalom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različiti didaktički materijali usmjereni na poticanje fine motorike, bilateralne koordinacije te manipulativnih sposobnosti učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prilagoditi didaktički materijal manipulativnim sposobnostima učenika
- obratiti pažnju na učenike sa senzoričkim poteškoćama te sukladno tomu prilagoditi sve predviđene aktivnosti
- obratiti pažnju na učenike kod kojih je prisutna potreba za oralnom stimulacijom te poduzeti mjere zaštite
- osigurati učeniku zorni prikaz svih aktivnosti te usmjeravati učenika prilikom izvršavanja istih
- podijeliti aktivnosti na manje etape rada
- osigurati učeniku primjerenu razinu podrške u radu (verbalna uputa, fizičko vođenje, usmjeravanje...)
- jasno pratiti slijed aktivnosti (vizualni raspored)
- koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika.

B. Osnovne radne vještine

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO B.1.1. Učenik izdvaja osnovni pribor i alate za rad.	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje i/ili pokazuje nekoliko osnovnih pribora i radnih alata – izdvaja osnovni pribor i alate za rad od ostalog pribora – povezuje pribor i alate za rad s njihovom svrhom – izdvaja prostor za odlaganje radnog pribora i alata za rad od ostalih prostora 	– navodi neke od osnovnih alata i pribora za rad iz neposrednog okružja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različiti prikazi (zorni, digitalni, fotografija, slika) jednostavnih radnih alata i pribora za rad prilagođenih individualnim sposobnostima i potrebama učenika s teškoćama u razvoju (jednostavni alati za modeliranje, bojenje, rezanje, lijepljenje...).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osigurati učenicima s teškoćama u razvoju zorni prikaz osnovnog pribor i alata za rad
- osigurati učeniku s teškoćama u razvoju prikaz pribora i alata za rad iz različitih izvora (slike, fotografije, različiti digitalni zapisi...)
- osigurati učenicima s teškoćama u razvoju vizualnu podršku u radu
- osigurati sigurno radno okružje za učenika
- koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika
- osigurati učeniku primjerenu razinu podrške u odgojno-obrazovnom radu.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO B.1.2. Učenik istražuje različite materijale za rad.	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje i/ili pokazuje osnovne materijale za rad – istražuje materijale za rad u neposrednom okružju različitim osjetnim modalitetima – izdvaja primjenjive materijale za rad od neprimjenjivih – sortira osnovne materijale za rad prema određenim obilježjima (konzistencija, tekstura, oblik, boja) – izdvaja korišteni radni materijal u uporabnome ili ukrasnom predmetu od ponuđenih 	– navodi neke radne materijale iz neposrednog okružja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prikaz i imenovanje osnovnih materijala za rad
- različiti osjetni doživljaji materijala za rad iz neposrednog okružja
- aktivnosti izdvajanja primjenjivih od neprimjenjivih materijala
- različite aktivnosti razvrstavanja predmeta prema određenim obilježjima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osigurati učeniku prikaz osnovnih vrsta radnih materijala iz različitih izvora (zorno, slika, fotografija, različiti digitalni zapisi i sl.)
- prilagoditi osnovne radne materijale individualnim potrebama i mogućnostima učenika s posebnim naglaskom na učenike sa senzoričkim teškoćama
- prilagoditi didaktička sredstva i radni materijal manipulativnim sposobnostima učenika
- osigurati primjerenu razinu podrške u radu učeniku s teškoćama u razvoju
- obratiti pozornost na učenike kod kojih je prisutna oralna stimulacija te poduzeti mjere zaštite.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO B.1.3. Učenik identificira osnovne radne tehnike.	<ul style="list-style-type: none"> – izdvaja osnovne radne tehnike od ostalih aktivnosti – navodi nekoliko osnovnih radnih tehnika – opisuje jednu do dvije radne tehnike – povezuje pribor i alate za rad s određenom tehnikom rada – povezuje osnovnu radnu tehniku sa završnim proizvodom rada 	<ul style="list-style-type: none"> – navodi neke osnovne primjenjive tehnike u radnom procesu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prikaz osnovnih radnih tehnika za izradu određenih uporabnih i ukrasnih predmeta
- navođenje i opisivanje osnovnih radnih tehnika
- neposredni prikaz osnovnih radnih tehnika
- povezivanje radne tehnike s određenim priborom i alatom za rad.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- omogućiti učeniku prikaz osnovnih radnih tehnika iz različitih izvora (zorno, slika, fotografija, različiti digitalni zapisi i sl.)
- ukloniti moguće opasnosti te osigurati sigurno radno okružje za učenika s teškoćama u radu
- osigurati učeniku učenje prema prikazanom modelu
- osigurati učeniku potrebnu razinu podrške u odgojno-obrazovnom radu.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO B.1.4. Učenik izrađuje jednostavne ukrasne ili uporabne predmete.	<ul style="list-style-type: none"> – priprema radno mjesto za rad (uklanja nepotrebne predmeta s radne površine) – izdvaja potreban radni pribor i/ili radni alat za izvršavanje radnog zadatka od ponuđenih – odabire jednostavan materijal za izradu ukrasnoga ili uporabnog predmeta od ponuđenog – jasno prati verbalnu uputu u radu – pravilno prati etape rada da bi izvršio radni zadatak – izrađuje jednostavni ukrasni ili uporabni predmet prema predlošku ili zadanom modelu – čisti pribor za rad nakon upotrebe – održava radno mjesto urednim 	<ul style="list-style-type: none"> – izrađuje jednostavni ukrasni ili uporabni predmet prema zadanom predlošku

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različite aktivnosti za razvoj praktičnih vještina prilikom izrade jednostavnih i uporabnih predmeta
- aktivnosti pripreme radnog mjesta, materijala te pravilni odabir tehnika za rad
- praćenje etapa rada tijekom radnog procesa
- izrađivanje jednostavnih ukrasnih i uporabnih predmeta prema predlošku ili zadanom modelu
- čišćenje pribora za rad nakon upotrebe
- održavanje radnog mjesta urednim nakon izrade zadanog predmeta.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- potrebno osigurati sigurno okruženje
- omogućiti učeniku vlastito radno mjesto
- pravilno pozicionirati učenika za radno mjesto
- obratiti pozornost na učenike kod kojih je prisutna potreba za oralnom stimulacijom
- omogućiti učenicima, kojima je to potrebno, prilagođen pribor i alate za rad
- prilagoditi razinu složenosti aktivnosti i radnih zadataka prema sposobnostima i mogućnostima učenika s teškoćama u razvoju
- jasno definirati etape radnih aktivnosti potrebnih za izvršenje radnog zadatka
- osigurati učenicima s teškoćama u radu vizualnu podršku prikaza aktivnosti potrebnih za izvršenje radnog zadatka
- omogućiti kraći odmor između etapa izvršenih radnih zadataka ili radnih aktivnosti
- omogućiti učenicima s teškoćama u razvoju dovoljno vremena za izvršenje radnog zadatka ili aktivnosti
- tijekom provedbe radnih aktivnosti pružati verbalnu podršku učenicima (učitelj opisuje aktivnosti koje se provode)
- omogućiti učenicima sa senzornim poteškoćama posebne uvjete rada kao što je, primjerice, uporaba slušalica za zaštitu od buke, prilagodba osvjetljenja, uporaba zaštitnih rukavica i sl.

C. Briga o okolišu i zbrinjavanje otpadnih materijala

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO C.1.1. Učenik imenuje osnovni pribor i alate za brigu o sobnom bilju.	<ul style="list-style-type: none">– pokazuje osnovni pribor i alate– razlikuje osnovni pribor i alate– bira osnovni pribor i alate između više vrsta pribora i alata– sortira alat prema zadanom kriteriju	<ul style="list-style-type: none">– prema uputi učitelja bira pribor za brigu o sobnom bilju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osnovni alat za brigu o sobnom bilju, vrste alata za brigu o bilju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- umanjeni konkretni alata za obradu tla
- slikovni prikazi (fotografije, ilustracije) alata za obradu tla, prostora za skladištenje
- alat prilagoditi manipulativnim i senzoričkim osobitostima učenika
- prilagoditi način poučavanja individualnim razlikama između učenika
- osigurati učenicima primjerenu razinu podrške u radu
- univerzalni dizajn oznaka skladišta ili ormara za čuvanje alata
- uputu učeniku dati na njemu prihvatljiv komunikacijski način
- učenicima osigurati podršku IKT-a i potpomognute komunikacije pri odgovaranju
- koristeći se IKT-om i tehnikom *video modeling* prikazati čuvanje i skladištenje alata i pribora.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO C.1.2. Učenik imenuje različite alate za obradu tla.	<ul style="list-style-type: none">– pokazuje osnovni pribor i alate– razlikuje osnovni pribor i alate– identificira strojeve za obradu tla– izdvaja različite alate od drugog pribora– sortira alat prema uputi učitelja– sprema alata u ormar ili skladište	<ul style="list-style-type: none">– prema uputi učitelja bira alat za obradu tla

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- alati, uporaba alata, ljudi i strojevi, čistoća i urednost alata.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- umanjeni konkretni alata za obradu tla
- slikovni prikazi (fotografije, ilustracije) alata za obradu tla, prostora za skladištenje
- alat prilagoditi manipulativnim i senzoričkim osobitostima učenika
- prilagoditi način poučavanja individualnim razlikama između učenika
- osigurati učenicima primjerenu razinu podrške u radu
- univerzalni dizajn oznaka skladišta ili ormara za čuvanje alata
- uputu učeniku dati na njemu prihvatljiv komunikacijski način
- učenicima osigurati podršku IKT-a i potpomognute komunikacije pri odgovaranju
- koristeći se IKT-om i tehnikom *video modeling* prikazati čuvanje i skladištenje alata i pribora.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO C.1.3. Učenik imenuje osnovni pribor potreban za čišćenje vanjskoga prostora.	<ul style="list-style-type: none">– pokazuje osnovni pribor za čišćenje vanjskoga prostora– izdvaja pribor za čišćenje vanjskoga prostora od ostalog alata– razlikuje pribor za čišćenje vanjskoga prostora– skladišti pribor za čišćenje vanjskog alata	<ul style="list-style-type: none">– prema uputi bira pribor za čišćenje vanjskog prostora

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- okoliš moje škole, alati i pribor za uređenje vanjskog prostora škole.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- umanjeni konkretni alata
- slikovni prikaz (fotografije i ilustracije) alata
- alat prilagoditi manipulativnim i senzoričkim osobitostima učenika
- prilagoditi način poučavanja individualnim razlikama između učenika
- osigurati učenicima primjerenu razinu podrške u radu
- univerzalni dizajn oznaka skladišta ili ormara za čuvanje alata
- uputu učeniku dati na njemu prihvatljiv komunikacijski način
- osigurati učeniku podršku IKT-a i potpomognute komunikacije pri odgovaranju
- koristeći se IKT-om i metodom *video modeling* prikazati čuvanje i skladištenje alata i pribora.

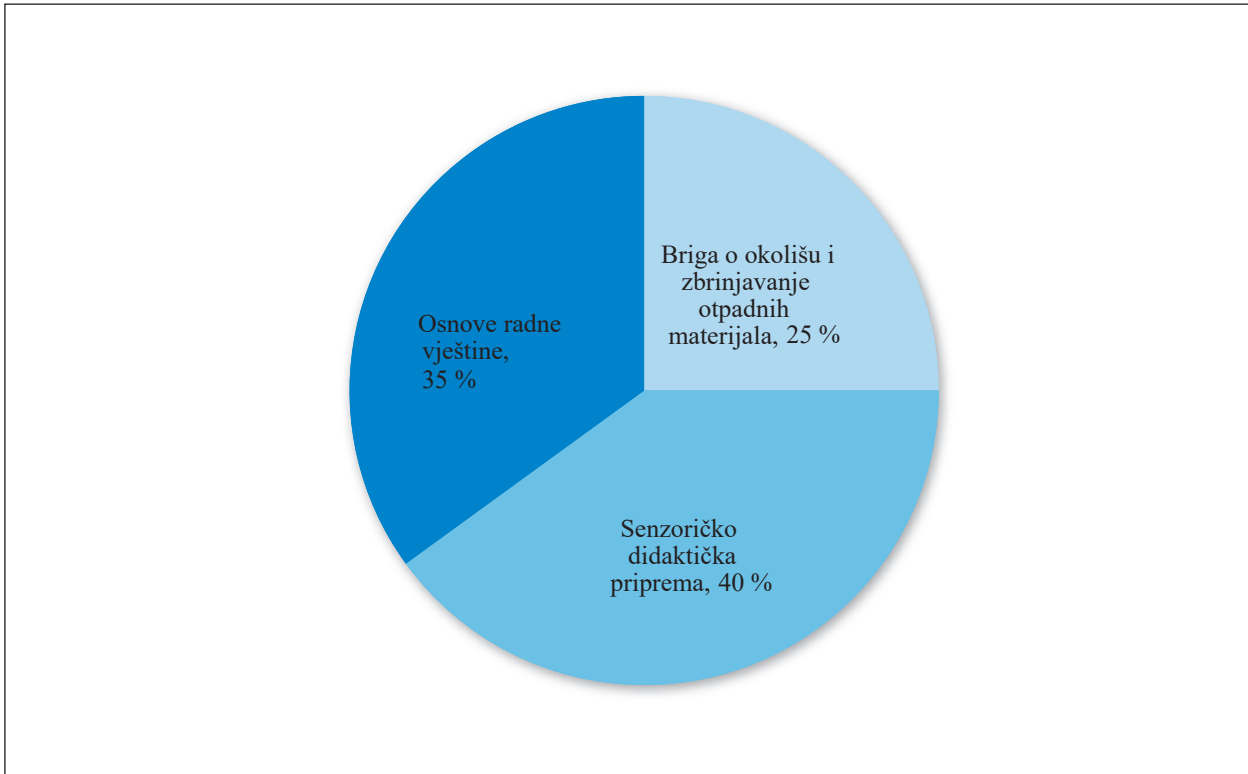
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO C.1.4. Učenik razlikuje i sortira otpad (papir, metal, plastika).	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje papir, metal i plastiku– sortira papir, metal i plastiku– odlaže papir, plastiku i metal u za to predviđene spremnike	<ul style="list-style-type: none">– sortira otpad

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- papir i proizvodi od papira, staklo i proizvodi od stakla, plastika i proizvodi od plastike, drugi materijali, ujedno zagađivači otpada (baterije, limenke, metal, lijekovi), spremnici za odlaganje otpada.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- univerzalni dizajn oznaka na spremnicima za odlaganje otpada
 - vizualna podrška pri objašnjavanju postupka odvajanja otpada
 - koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika
 - osigurati učeniku primjerenu razinu podrške u radu
 - posebnu pažnju posvetiti učenicima koji se oralno stimuliraju ili jedu nejestive predmete.
-



2. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Radnog odgoja u dobnoj skupini od 7. do 10. godine – grafički prikaz

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 11. do 15. godine

A. Senzoričko-didaktička priprema

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO A.2.1. Učenik razlikuje predmete prema boji, veličini i teksturi.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje predmete prema obliku– uparuje predmete istog oblika– manipulira različitim materijalima za oblikovanje– izrađuje jednostavna geometrijska tijela– reproducira različite geometrijske oblike prema predlošku– uparuje predmete iste boje– razvrstava skup predmeta prema boji– razlikuje predmete po veličini– uparuje predmete iste veličine– razvrstava predmete prema veličinama (veliko/malo)– izdvaja predmete iste teksture	<ul style="list-style-type: none">– izdvaja predmete prema zadanim karakteristikama i obilježjima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uporaba različitih didaktičkih materijala iz neposredne okoline učenika
- služenje materijalima za oblikovanje
- razlikovanje, uparivanje i razvrstavanje predmeta prema zadanim karakteristikama i obilježjima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prilikom izvršavanja navedenih aktivnosti potrebno je pružiti podršku (vizualna podrška, verbalna uputa, fizičko vođenje) učeniku prema njegovim individualni potrebama i mogućnostima za svaku etapu rada te osigurati dovoljno vremena između njihova izvršavanja
- koristiti se predmetima iz neposredne okoline učenika
- pratiti princip zornosti u radu
- obratiti pozornost na individualne specifičnosti učenika (senzoričke poteškoće, poteškoće vizualnog procesuiranja i sl.) te sukladno tome prilagoditi radni materijal
- koristiti se različitim metodama poučavanja u odgojno-obrazovnom radu.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO A.2.2. Učenik izvodi jednostavne manipulativne aktivnosti.	<ul style="list-style-type: none"> – pravilno se koristi osnovnim priborom za rad (škare, kistovi, čekić...) – manipulira predmetima različite vrste materijala i teksture – izrađuje zadane elemente prema modelu – reproducira elemente pomoću različitih materijala za oblikovanje – reže precizno prema zadanom obrascu različite vrste materijala – lijepi materijal prema zadanom modelu – izvršava različite aktivnosti nizanja većih i manjih predmeta (primjerice, niže veće ringove na špagu, niže perle na traku) – povezuje elemente zakretanjem i okretanjem (primjerice, navodi maticu na vijak, čep na bocu) – pravilno udara čekićem predmete različite veličine 	<ul style="list-style-type: none"> – manipulira osnovnim radnim priborom i didaktičkim materijalom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osnovni pribor za rad (škare, kistovi, ljepila, čekić, matice, vijak...)
- manipulacija i služenje predmetima različite vrste materijala i teksture
- aktivnosti nizanja, rezanja i lijepljenja različitih vrsta materijala prema zadanom obrascu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osigurati sigurno radno okruženje za učenika
- koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika
- osigurati učeniku primjerenu razinu podrške u odgojno-obrazovnom radu
- omogućiti učeniku specijaliziran radni pribor prilagođen njegovim individualnim potrebama i mogućnostima (zaštitne škare, gumeni čekić...)
- prilagoditi didaktički materijal manipulativnim sposobnostima učenika
- tijekom provedbe radnih aktivnosti pružati verbalnu podršku učenicima (učitelj opisuje aktivnosti koje se provode).

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO A.2.3. Učenik izvršava radne zadatke prema različitom stupnju složenosti.	<ul style="list-style-type: none"> – od ponuđenih zadataka bira zadatak primjerene razine složenosti – uz primjerenu razinu podrške određuje etape radnog zadatka – izvršava radni zadatak prema zadanim etapama rada 	– slijedi etape rada u pripremljenim zadacima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- praktične vještine.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sve aktivnosti koje se preporučuju za usvajanje navedenog ishoda prilagoditi sposobnostima i mogućnostima učenika te, ako je potrebno, podijeliti ih na manje etape rada
- prilikom izvršavanja navedenih aktivnosti potrebno je pružiti podršku (vizualna podrška, verbalna uputa, fizičko vođenje) učeniku prema njegovim individualnim potrebama i mogućnostima za svaku etapu rada te osigurati dovoljno vremena između njihova izvršavanja
- osigurati vizualni raspored u radu
- koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika
- osigurati učeniku primjerenu razinu podrške u odgojno-obrazovnom radu.

B. Osnovne radne vještine

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO B.2.1. Učenik se koristi osnovnim priborom i alatima za rad.	<ul style="list-style-type: none"> – pravilno odabire potreban pribor i alate za rad kako bi izvršio radni zadatak – priprema pribor i alate za upotrebu – pravilno se koristi osnovnim priborom i alatima za rad – brine se o urednosti radnog pribora i alata za rad – pravilno odlaže i posprema osnovni pribor i alate za rad – održava prostor za odlaganje pribora i alata za rad urednim 	– pravilno se služi nekim od osnovnih pribora i alata za rad

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- priprema, korištenje i održavanje osnovnog pribora i alata za rad.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osigurati učeniku sigurno radno okruženje
- obratiti pozornost na učenike kod kojih je prisutna potreba za oralnom stimulacijom te poduzeti određene mjere zaštite tijekom radnog procesa
- omogućiti učenicima kojima je to potrebno prilagođen pribor i alate za rad
- prilagoditi razna didaktička sredstva manipulativnim sposobnostima učenika

- osigurati učeniku vizualnu podršku u radu
- tijekom provedbe radnih aktivnosti pružati verbalnu podršku učenicima (učitelj opisuje aktivnosti koje se provode)
- prilikom izvršavanja navedenih aktivnosti potrebno je pružiti podršku (vizualna podrška, verbalna uputa, fizičko vođenje) učeniku prema njegovim individualni potrebama i mogućnostima za svaku etapu rada te osigurati dovoljno vremena između njihova izvršavanja
- koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO B.2.2. Učenik se koristi različitim materijalima u radu.	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje i/ili pokazuje različite materijale za rad – izdvaja potrebne radne materijale za izradu ukrasnoga ili uporabnog predmeta od ostalih – ispravno upotrebljava različite vrste materijala u radu – pravilno odlaže ostatke radnog materijala nakon upotrebe 	– pravilno upotrebljava nekoliko različitih materijala u radu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- radni materijali za manualnu manipulaciju i oblikovanje: tijesto, plastelin, glina, glinamol, različite mase za modeliranje
- papirnati materijali: papir, hamer-papir, karton, salvete / ukrasni papir
- prirodni radni materijali: spužva, vuna, drvo, prirodne vrste tekstila
- ostali radni materijali: različite vrste boja, ljepilo, ljepljive vrpce, ukrasne trake i vrpce i sl.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osigurati primjeren radni materijal prema individualnim sposobnostima i interesima učenika
- prilagoditi različite radne materijale prema individualnim potrebama učenika kod kojih su prisutne senzorne teškoće
- obratiti pozornost na učenike kod kojih je prisutna potrebna za oralnom stimulacijom te sukladno tome osigurati sigurno radno okruženje
- sve aktivnosti preporučene za usvajanje navedenog ishoda prilagoditi sposobnostima i mogućnostima učenika te, ako je potrebno, podijeliti ih na manje etape rada
- zorno prikazati sve aktivnosti koju su navedene za usvajanje ishoda
- omogućiti učeniku učenje prema zadanom modelu
- osigurati učeniku primjerenu razinu podrške u radu (fizičko vođenje, verbalna uputa, usmjeravanje).

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO B.2.3. Učenik primjenjuje osnovne radne tehnike.	<ul style="list-style-type: none"> – izdvaja osnovnu radnu tehniku za izradu zadanog predmeta od ponuđenih – opisuje odabranu radnu tehniku – navodi osnovne elemente ili etape izdvojene radne tehnike – pravilno prati etape rada tijekom radnog procesa – primjenjuje osnovne mjere zaštite na radu 	– pravilno primjenjuje zadanu tehniku tijekom radnog procesa

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izdvajanje osnovne radne tehnike za izradu zadanog predmeta (primjerice, učenik iz ponuđenih slika ili fotografija radnih tehnika pokazuje onu koja je potrebna za izradu zadanog predmeta)
 - navođenje osnovnih elemenata ili etapa radne tehnike (učenik izdvaja vizualne kartice, slike ili fotografije osnovnih elemenata zadane radne tehnike poput vizualnih prikaza otvaranja boje, izlijevanja boje u posudu, bojenje materijala i sl.)
 - primjenjivanje osnovnih mjera zaštite u radu.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- zadane aktivnosti prilagoditi razvojnom stupnju te mogućnostima, sposobnostima i interesima učenika
- vizualno pratiti slijed aktivnosti (uporaba vizualnog rasporeda u radu)
- pružiti učeniku potrebnu razinu podrške te, ako je potrebno, fizički voditi ili usmjeravati učenika
- koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO B.2.4. Učenik izrađuje ukrasne i uporabne predmete različite namjene.	<ul style="list-style-type: none">– priprema radno mjesto i prostor za rad– odabire potreban radni pribor i/ili radni alat za izvršavanje radnog zadatka– odabire prikladne materijale za izradu ukrasnoga ili uporabnog predmeta– odabire prikladne radne tehnike za izradu ukrasnoga ili uporabnog predmeta– obrađuje jednostavnim tehnikama materijal za izradu ukrasnoga ili uporabnog predmeta– jasno prati verbalnu uputu u radu– pravilno prati etape rada kako bi izvršio radni zadatak– čisti i posprema osnovni pribor i materijale za rad– održava radno mjesto urednim	<ul style="list-style-type: none">– uz primjerenu razinu podrške izrađuje ukrasni ili uporabni predmet različite namjene

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pripremanje radnog mjesta i prostora za rad
 - priprema radnog pribora, alata i materijala za izvršavanje radnoga zadatka
 - različiti postupci obrade osnovnih materijala za rad (obrada papira, kartona, vune, drva...)
 - usvajanje osnovnih mjera zaštite na radu.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osigurati učeniku sigurno radno okruženje
- prilagoditi razinu složenosti aktivnosti i radnih zadataka prema sposobnostima i mogućnostima učenika s teškoćama u razvoju
- jasno definirati etape radnih aktivnosti potrebnih za izvršenje radnog zadatka
- omogućiti učeniku učenje prema prikazanom modelu
- omogućiti učeniku vizualnu podršku prikaza aktivnosti potrebnih za izvršenje radnog zadatka
- ako je potrebno, omogućiti kraći odmor između etapa izvršenih radnih zadataka ili radnih aktivnosti
- omogućiti učeniku s teškoćama u razvoju dovoljno vremena za izvršenje radnog zadatka ili aktivnosti
- omogućiti učenicima sa senzornim poteškoćama posebne uvjete rada, primjerice, uporabu slušalica za zaštitu od buke, prilagodbu osvjetljenja, uporabu zaštitnih rukavica
- tijekom provedbe radnih aktivnosti pružati verbalnu podršku učenicima (učitelj opisuje aktivnosti koje se provode)
- poticati učenika na samostalnost prilikom izrade ukrasnih i uporabnih predmeta različite namjene
- poticati učenika na urednost tijekom radnoga procesa
- koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika
- osigurati učeniku primjerenu razinu podrške u radu.

C. Briga o okolišu i zbrinjavanje otpadnih materijala

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO C.2.1. Učenik izvršava jednostavne radnje održavanja vanjskog prostora škole (prikupljanje otpada, skupljanje lišća, održavanje betonskih površina).	<ul style="list-style-type: none">– priprema potreban pribor i alate– prati etape rada– skuplja uvelo lišće– odlaže lišće na predviđeno mjesto– prikuplja otpad i smeće na vanjskom prostoru škole– razvrstava otpad od smeća– odlaže otpad u reciklažu– čisti korišteni pribor i alate– sprema pribor u spremište ili ormar– obavlja osnovne higijenske postupke nakon završenog posla (pranje ruku)	<ul style="list-style-type: none">– izvršava jednu od četiri aktivnosti održavanja vanjskog prostora škole (prikupljanje otpada, skupljanje lišće, održavanje betonskih površina, razvrstavanje otpada)

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- školski okoliš, smeće i otpad, razlikovanje i postupak reciklaže, razvrstavanje otpada, čišćenje i održavanje vanjskog prostora škole.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prije samog postupka tehnikom *video modelinga* uputiti učenike u postupak
- koristiti se demonstracijom i vođenim poučavanjem kao glavnim izvorima poučavanja
- sekvencionirana vizualna podrška; koraci u postupku pripreme, sadnje i sijanja
- planiranje pauza u radu koji se sastoji od više koraka
- koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika
- osigurati učeniku primjerenu razinu podrške u radu
- uputu učeniku dati na njemu prihvatljiv komunikacijski način
- osigurati učeniku podršku IKT-a i potpomognute komunikacije pri odgovaranju
- posebnu pažnju posvetiti učenicima sa senzoričkim teškoćama (služenje zemljom)
- za osjetljive učenike pripremiti rukavice ili dodatni pribor kako učenik ne bi bio u kontaktu sa zemljom
- pripremiti zaštitne pregače za učenike koji izbjegavaju zaprljati odjeću ili im to stvara preveliki nemir i frustraciju
- posebnu pažnju posvetiti učenicima koji se oralno stimuliraju ili jedu nejestive stvari.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO C.2.2. Učenik sadi i/ili sije bilje (ukrasno ili uporabno) u lončanice, povišene gredice ili školski vrt.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje sjeme i sadnicu– imenuje neke alate i strojeve potrebne za obradu, sijanje i sadnju bilja– priprema potreban alat, pribor i zemlju za sadnju ukrasnog bilja ili sijanje začinskog bilja– pravilno se koristi priborom za sadnju (klin, kopačicu, lončanicu)– bira odgovarajuću lončanicu za sadnju– priprema zemlju za sijanje začinskog bilja– obrađuje zemlju za sijanje bilja– brine se o vlastitoj i sigurnosti drugih učenika pri rukovanju alatima– čisti prostor nakon završenoga posla	<ul style="list-style-type: none">– sadi ili sije bilje u lončanice, povišene gredice ili školski vrt

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- alati i strojevi za sijanje i sadnju, priprema tla za sijanje i sadnju, priprema sadnica za sadnju, zaštita na radu pri obradi tla, sijanju i sadnji bilja, čišćenje prostora nakon pripreme, sijanja i sadnje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- fotografije sjemenja i sadnica – poučiti učenike razlikama
- prije samog postupka, tehnikom *video modelinga* uputiti učenike u postupak
- koristiti se demonstracijom i vođenim poučavanjem kao glavnim metodama poučavanja
- pripremiti područje rada; zaštititi pod gdje se sadi bilje u lončanice, voditi učenike tijekom postupka
- sekvencionirana vizualna podrška; koraci u postupku pripreme, sadnje i sijanja
- planiranje pauza u radu koji se sastoji od više koraka
- koristiti se različitim metodama poučavanje sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika
- osigurati učeniku primjerenu razinu podrške u radu
- uputu učeniku dati na njemu prihvatljiv komunikacijski način
- osigurati učeniku podršku IKT-a i potpomognute komunikacije pri odgovaranju
- posebnu pažnju posvetiti učenicima sa senzoričkim teškoćama (služenje zemljom)
- za osjetljive učenike pripremiti rukavice ili dodatni pribor kako učenik ne bi bio u kontaktu sa zemljom
- pripremiti zaštitne pregače za učenike koji izbjegavaju zaprljati odjeću ili im to stvara preveliki nemir i frustraciju
- posebnu pažnju posvetiti učenicima koji se oralno stimuliraju ili jedu nejestive stvari
- povezati aktivnosti sijanja i sadnje s obilježavanjem prigodnih datuma u godini (sv. Lucija – sijanje pšenice, sadnja cvijeta za Majčin dan)
- aktivnost je moguće povezati sa rutinom nekoga nastavnog dana, primjerice, nakon užine dio učenika posprema učionicu dok drugi dio učenika zalijeva biljke.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO C.2.3. Učenik izvršava jednostavne radnje održavanja školskog vrta (okopavanje, uklanjanje korova).	<ul style="list-style-type: none">– prati etape rada– uzima potreban alat iz spremišta– pravilno se koristi alatima za rad– razlikuje korov i sadnicu– uklanja korov iz vrta ili posude s cvijećem– zalijeva sadnice i bilje– označava mjesto sijanja biljke– čisti prostor vrta nakon završenog posla– čisti pribor za rad– posprema pribor za rad u skladište ili ormar– brine se o vlastitoj sigurnosti drugih učenika za vrijeme sijanja i sadnje	<ul style="list-style-type: none">– izvršava jednu do tri radnje (okopavanje, uklanjanje korova, zalijevanje) održavanja vrta

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- školski vrt, alati i pribor za održavanje školskog vrta, održavanje školskog vrta: zalijevanje, okopavanje, uklanjanje korova, zaštita i sigurnost na rad.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- fotografije korova, upoznati učenike s izgledom korova
- prije samog postupka, tehnikom *video modelinga* uputiti učenike u postupak
- koristiti se demonstracijom i vođenim poučavanjem kao glavnim metodama poučavanja
- univerzalni dizajn oznaka posađenog i posijanog bilja
- vizualne oznake (vrpce, drveni stupići) mjesta okopavanja
- oznake za korov koji treba počupati
- sekvencionirana vizualna podrška: koraci u postupku pripreme, sadnje i sijanja
- planiranje pauza u radu koji se sastoji od više koraka
- koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika
- uputu učeniku dati na njemu prihvatljiv komunikacijski način
- osigurati učeniku podršku IKT-a i potpomognute komunikacije pri odgovaranju
- posebnu pažnju posvetiti učenicima sa senzoričkim teškoćama (služenje zemljom)
- za osjetljive učenike pripremiti rukavice ili dodatni pribor kako učenik ne bi bio u kontaktu sa zemljom
- pripremiti zaštitne pregače za učenike koji izbjegavaju zaprljati odjeću ili im to stvara preveliki nemir i frustraciju
- posebnu pažnju posvetiti učenicima koji se oralno stimuliraju ili jedu nejestive stvari
- povezati aktivnosti sijanja i sadnje s obilježavanjem izmjene godišnjih doba ili obradom tema i poslova u vrtu sukladno godišnjem dobu
- dobivenim proizvodima iz školskog vrta moguće je koristiti se za pripremu jednostavnih priloga ili salata te slastica na nastavi domaćinstva.

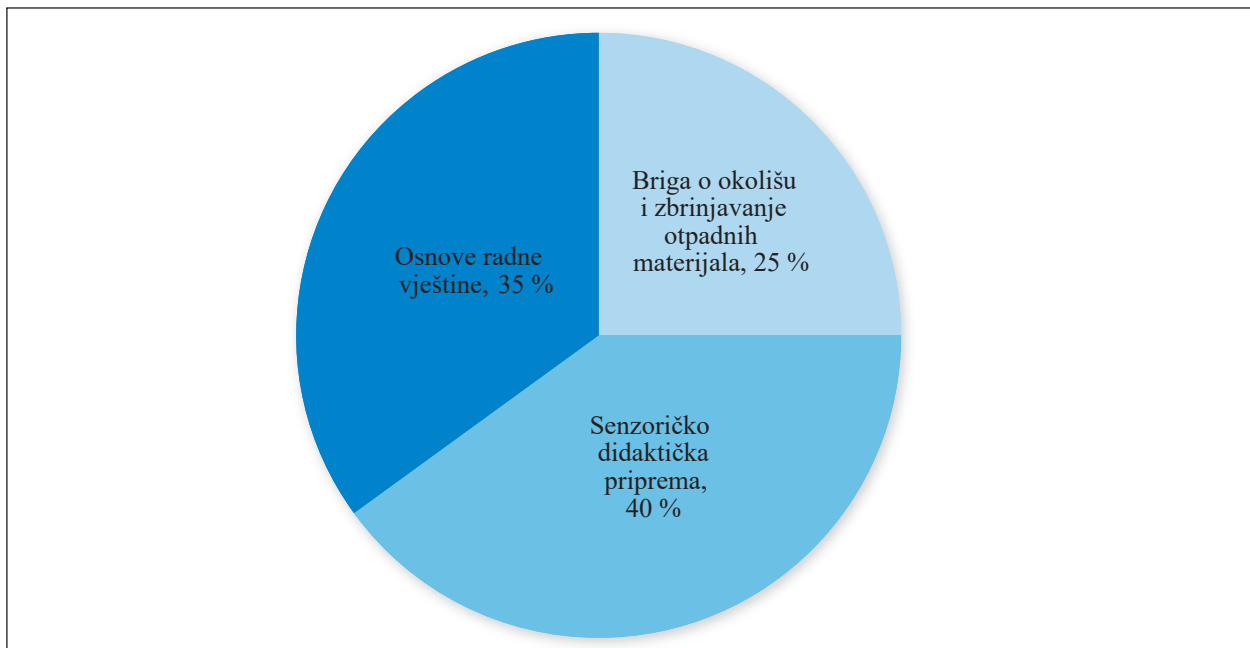
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK RO C.2.4. Učenik se brine o zaštiti okoliša.	<ul style="list-style-type: none">– prikuplja otpadne materijale nakon izvršavanja aktivnosti pripreme, sadnje i održavanja bilja i vrta– prikuplja otpad i smeće iz neposrednog okruženja– sortira prikupljeni otpad od smeća– priprema otpad za postupak reciklaže– sudjeluje u zajedničkim akcijama brige o okolišu na razini škole– sudjeluje u obilježavanju značajnih datum za očuvanje okoliša (Dan voda, Dan planeta Zemlja, Dan biološke raznolikosti)	<ul style="list-style-type: none">– izvršava jednu od tri radnje brige o otpadu i sudjeluje u obilježavanju značajnih datuma

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- aktivnosti brige o okolišu i otpadni materijal, razdvajanje otpada i smeća, razvrstavanje otpada za reciklažu, obilježavanje prigodnih datuma (Dan voda, Dan planeta Zemlje, Dan biološke raznolikosti).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- metodom demonstracije prikazati postupak odvajanja otpada
 - vizualna podrška: vizualne oznake na spremnicima za odlaganje otpada
 - sekvencionirana vizualna podrška: koraci u postupku prikupljanja, odvajanja, sortiranja otpada
 - planiranje stanki u radu koji se sastoji od više koraka
 - koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika
 - uputu učeniku dati na njemu prihvatljiv komunikacijski način
 - osigurati učenicima podršku IKT-a i potpomognute komunikacije pri odgovaranju
 - podrška učenicima u interakciji s drugim učenicima
 - zadatke prilagoditi komunikacijskim, intelektualnim i motoričkim mogućnostima učenika.
-



3. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Radni odgoj u dobnj skupini od 11. do 15. godine

E. POVEZANOST S DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Nastavni predmet Radni odgoj povezan je s gotovo svim odgojno-obrazovnim područjima, međupredmetnim temama i nastavnim predmetima. Nastavni predmet ima integrativnu ulogu jer sadržaji i aktivnosti različitih predmeta mogu biti objedinjeni u sadržajima i aktivnostima učenja i poučavanja. Naglašena je povezanost s odgojno-obrazovnim područjima, predmetnim kurikulumima matematičkih vještina, komunikacije, socijalizacije te skrbi o sebi s posebnim naglaskom na primjenjivost u svakodnevnom životu i radu. Osobita je veza predmetnih područja Radnog odgoja i Izobrazbe u obavljanju poslova; ona se logično nastavlja u predmetnim područjima Izobrazbe u obavljanju poslova s ciljem potpune integracije i inkluzije učenika u društvo i rad. Predmetna područja Radnog odgoja priprema su za specifične radne zadatke predmetnih područja Izobrazbe u obavljanju poslova. Cilj je zadržavanje naučenih te integracija i razvoj specifičnih radnih i životnih vještina učenika. Moguće je korelacijski povezati gotovo sve međupredmetne teme s predmetnim kurikulumom Radni odgoj prilagodbom sadržaja i metoda rada u skladu s mogućnostima i interesima učenika. Značajnija povezanost utvrđena je s međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj, Učiti kako učiti, Održivi razvoj, Poduzetništvo te Upotreba komunikacijske i informacijske tehnologije. Temelj ostvarivanja ishoda teme Osobni i socijalni razvoj povezan je s razvijanjem vlastite slike o sebi i samopoštovanjem. Poseban je naglasak na razvijanju socijalnih i komunikacijskih vještina te odgovornog ponašanja prema sebi i drugima u zajednici. Očekivanja teme Učiti kako učiti ostvaruju se integrirano s gotovo svim ishodišta predmetnog kurikula Radni odgoj, dok su ishodi vezani uz temu Poduzetništvo usmjereni na poticanje učenika na preuzimanje aktivnije uloge prilikom uključivanja u aktivnosti kreativno-proizvodnog rada. Povezanost s ishodišta teme Uporaba komunikacijske i informacijske tehnologije usmjerena je na razvijanje pozitivnog stava učenika prema asistivnoj tehnologiji. Povezivanje tema Radnog odgoja i tema Uporaba komunikacijske i informacijske tehnologije potiče učenika na uporabu visokotehnoloških pomagala u svakodnevnom životu, njihovu primjenu za asistenciju, podršku i izvršavanje zadatka.

F. UČENJE I POUČAVANJE PREDMETA RADNI ODGOJ

Učenje i poučavanje predmeta Radni odgoj slijedi interes i potrebe djeteta, radi ostvarivanja odgojno-obrazovnih ishoda planiranih nastavnim kurikulumom. Cilj nastavnog predmeta uvesti je učenika u svijet usvajanja vještina i svladavanja jednostavnih radnih zadataka. Nastavni predmet osmišljen je tako da ontogenetski oponaša uredan razvoj učenika te kao preduvjet stavlja regulaciju senzornih *inputa* i regulaciju ponašanja s obzirom na senzorne podražaje koje učenik prima iz okoline. Senzorno reguliran učenik zatim svladava jednostavne zadatke koji obuhvaćaju manipulaciju objektima i alatima za izradu ukrasnih i uporabnih predmeta. Posebnu pozornost pridajemo održivom razvoju i brizi za okoliš, postupku odvajanja i recikliranja otpada te njegovu ponovnom korištenju. Slijedeći potrebe, dob i mogućnosti lokalne zajednice, učitelj bira pribor, materijale i izvore koje će učenicima prezentirati i s njima izraditi.

Iskustva učenja

Odgojno-obrazovni ciljevi i ishodi nastavnog predmeta Radni odgoj postavljeni su tako da sustavnim, cjelovitim pristupom učenju i poučavanju potiču i razvijaju učenikove generičke kompetencije. Zadatci nastave uključuju senzornu regulaciju, manipulaciju tijelom i svrhovitu motoričku akciju, manipulaciju predmetima, izradu ukrasnih i uporabnih predmeta te obrazovanje za održivi razvoj brigom o okolišu. Učenici razvijaju motoričke, senzoričke, praktične i socijalne kompetencije koje im omogućuju aktivniju ulogu u usvajanju vještina i kompetencija koje im stvaraju preduvjete i temelj za nastavak školovanja u nastavnim predmetu Radni odgoj.

Poučavanje učenika započinje u prirodnom okružju izlaganjem senzoričkim podražajima i provjerom hipo i hiperosjetljivosti učenika na senzoričke podražaje. Važno je poštovati osobitosti učenikove teškoće pri izlaganju senzoričkim podražajima te tempo poučavanja prilagoditi učeniku. Sadržaje učenja i poučavanja treba popratiti senzoričkim podražajima te izvoditi u početnom obrazovanju učenika (dobne skupine od

7. do 10. godine) kako bi se stekli preduvjeti za manipulaciju predmetima i planiranim motoričkim akcijama. Učenje i poučavanje mora biti stupnjevito i slijediti razvojno-funkcionalnu liniju kako bi učenici u starijim dobnim skupinama mogli sudjelovati i samostalno izrađivati ukrasne i uporabne predmete. Potrebno je osigurati učenicima puno iskustvenog učenja, praktičnog rada i vođenoga, strukturiranog i prilagođenog didaktičko-metodičkog rada kako bi učenici dobili dobre temelje za razvoj složenijih vještina rukovanja alatima, priborom i materijalima za rad.

Briga o okolišu i obrazovanje za održivi razvoj preduvjeti su ekonomičnoga, ciljanog i ekološkog korištenja materijalima i resursima lokalne zajednice i zemlje općenito. Učenici će naučiti uzgajati i proizvoditi voće, povrće i začinsko bilje te održavati sobno bilje. Tako se stječu preduvjeti za ugodno življenje te učenicima otkriva potencijal proizvodnje hrane. Ovaj važan čimbenik odgojno-obrazovnog rada preporučuje se povezati s lokalnom zajednicom te poticati proizvodnju povrća, voća i začinskog bilja koje je lokalno dostupno i tipično za to područje.

Uloga učitelja

Usvajanje ishoda kurikula učitelj planira na temelju prikupljenih informacija o vještinama učenika i razinama njegovih strategija učenja. Uz to, svojim inicijalnim praćenjem dopunjava spoznaje o jakim stranama učenika, njegovim potrebama i interesima u odnosu na sve važne komponente daljnjeg osposobljavanja u predmetu Radni odgoj, kao što su, primjerice, senzorička preosjetljivost ili premala osjetljivost, služenje predmetima i ciljana motorička akcija, upotreba IKT-a, snalaženje u suradničkim oblicima rada, samostalnost, potrebno vrijeme za rad i odmore, pamćenje i primjena naučenog.

Na osnovu prikupljenih podataka, učitelj prema potrebi nadograđuje postupke podrške za pojedinog učenika u metodama i aktivnostima učenja i vrednovanja u odnosu na perceptivnu, govornu i spoznajnu prilagodbu ili prilagodbu zahtjeva. Prije poučavanja učitelj može odgovoriti na neka od pitanja:

- koji je cilj odabranog ishoda
- kojim će funkcijama i svrsishodnim vještinama ovaj cilj poučiti mojeg učenika
- kako poboljšavam učenikove vještine
- koje su strategije podrške potrebne za uspješno usvajanje vještina.

Prema utvrđenim potrebama učenika, učitelj usklađuje način predstavljanja sadržaja i razinu složenosti planiranih aktivnosti, daje smjernice za rad i potiče učenika na jednostavno istraživanje, postavljanje pitanja, nudi mu praktične vježbe uz podršku u metodama rada. Važno je da učitelj u usvajanju sadržaja učenja i planiranih ishoda potiče učenika na razvijanje temeljnih (senzorička obrada, svrsishodna motorička akcija, cilju usmjereno djelovanje) i specifičnih vještina (zaštita na radu, obrada materijala i pedagoški neoblikovanih materijala).

Usvajanje planiranih odgojno-obrazovnih ishoda učenja, učitelj može planirati primjenjujući različite metode uz postupke podrške, kao što su:

- praktične aktivnosti (vježbe)
- učenje unutar provedbe projekta
- situacijsko učenje iz neposredne stvarnosti
- videoprikazi stvarnosti (situacijsko učenje vezano uz korištenje različitim videosadržajima i/ili animacijama kojima učenici stječu uvid u autentične tehničko-tehnološke situacije)
- uslužno učenje (uključivanje učenika u učeničku zadrugu, radionice s tipičnim vršnjacima u zajednici).

Značajno je da u cjelokupnom procesu učenja, poučavanja i vrednovanja učitelj razmjenjuje dojmove s učenicima o razini njihova zadovoljstva u provedenim radnim procesima, poteškoćama na koje su naišli u izradi predmeta, savjetuje ih i prati te im pruža podršku u socijalnome, emocionalnom i spoznajnom rastu.

Materijali i izvori

Nastava se, u pravilu, izvodi u za to predviđenoj učionici, iznimno, ako škola ima tu mogućnost, neki se sadržaji mogu izvoditi u radionici. Povremeno poučavanje u prostoriji radionice kod učenika će razviti navike i vještine potrebne za uspješniji nastavak obrazovanja unutar predmeta Izobrazba u obavljanju poslova. Dio nastavnih sadržaja moguće je obraditi neposrednim iskustvom u vanjskom prostoru škole ili lokalnih OPG-ova s kojima će škola ostvariti suradnju. Opremljenost učionice i radionice uvjet je za stjecanje kompetencija učenika usvajanjem ključnih sadržaja zadanih odgojno-obrazovnim ishodima. Poželjno je da učionica bude opremljena priborom i alatima za izradu ukrasnih i uporabnih predmeta, učionica treba imati specifična didaktička pomagala, lopte, različita senzorička igrala i izvore različitih senzoričkih poticaja te informacijsko-komunikacijsku tehnologiju koja će omogućiti učenje i poučavanje.

Predlaže se sljedeća oprema primjerena za siguran rad u školi:

- didaktički materijali i igrala
- senzorička igrala i izvori različitih podražaja
- mase za modeliranje, pedagoški neoblikovan materijal za izradu ukrasnih i uporabnih predmet, drvo
- pribori i alati za rezanje i oblikovanje
- alati potrebni za sadnju i održavanje sobnog bilja i vanjskog dijela škole
- stolna ili prijenosna računala (različiti programi za crtanje, dokumentiranje i upravljanje)
- ormarić prve pomoći
- računalo, projektor i platno
- kompleti zaštite na radu, osobna zaštitna oprema, upute za rad na siguran način.

Izvori znanja su radni materijali, igrala, specifična senzoričko-didaktička oprema i sva neposredna sredstva koja se upotrebljavaju pri učenju i poučavanju Radnog odgoja. Za razvoj kompetencija učenika, školski sustav i škole kao institucije osiguravaju primjerene prostorne i materijalne uvjete.

Okružje

Okružje učenja specifičnih vještina nastavnog predmeta Radni odgoj omogućit će učeniku razvoj socijalnih vještine, suradničkog odnosa s vršnjacima i mogućnost rada u lokalnoj zajednici putem projektnog učenja u neposrednom okružju. Dužnost je učitelja ostvariti sigurno okružje prema standardima zaštite na radu. Sadržaji nastave trebaju bit raznovrsni, primjenjivi u lokalnoj zajednici i u skladu s mogućnostima učenika kako bi osigurali jednaku participaciju svih učenika pri izvedbi svih ili dijela odgojno-obrazovnih ishoda. Potrebno je voditi brigu o senzornoj osjetljivosti učenika i količini podražaja u okružju. Također je potrebno voditi se načelima razumne prilagodbe okružja koja omogućuje najveći stupanj samostalnosti učenika.

Određeno vrijeme

Nastavni predmet Radni odgoj održava se unutar satnice od 2 sata tjedno u odgojno-obrazovnim skupinama učenika dobne skupine od 7. do 10. godine, odnosno 4 sata tjedno za odgojno-obrazovne skupine učenika dobne skupine od 11. do 15. godine. Preporučuje se nastavu izvoditi u dvosatu kako bi se osiguralo dovoljno vremena za izvršavanja zadataka nastave s obzirom na to da se radi o radnim aktivnostima. Vrijeme potrebno za ostvarivanje postavljenih odgojno-obrazovnih ishoda unutar pojedinog područja određuje učitelj, ovisno o interesu i mogućnostima učenika, materijalno-prostornim uvjetima i specifičnim potrebama učenika. Preporuka je da se sadržaji povezani s ishodima zaštite i sigurnosti pri obavljanju radnih zadataka izvode na početku nastavne godine radi usvajanja znanja i vještina potrebnih za sigurno obavljanje radnih zadataka, vlastitu zaštitu kao i zaštitu ostalih učenika.

Ishodi predmetnog područja A predstavljaju temelj poučavanja i potrebno je služiti se različitim prilagodbama poučavanja, fizičkom podrškom i vođenjem kako bi učenici razvili specifične vještine. Pri poučavanju ishoda predmetnog područja A potrebno je paziti na funkcionalnost ciljeva i zadataka prema učenici. Ishodi predmetnog područja B obrađuju se neprekidno tijekom cijelog obrazovanja učenika. Važno je kod učenika stupnjevito i neprekidno razvijati radne vještine i pripremati učenika za svijet rada. Ishodi

predmetnog područja C usmjereni su na zaštitu okoliša i poučavanje učenika za održivi razvoj. Preporuka je ishode obilježavati prigodno i neprekidno kako bi se osigurala učenikova uključenost u održivi razvoj.

Grupiranje učenika

Poučavanje učenika u nastavnom predmetu Radni odgoj zahtjeva posebnu brigu koja dolazi iz zahtjeva nastave i odnosi se na sigurnost učenika. Nastavni sadržaji obuhvaćaju rukovanje različitim priborom i alata te je posebnu pozornost potrebno posvetiti zaštiti učenika. U početnom poučavanju, kada učenika izložimo različitim senzornim podražajima, pažnju valja usmjeriti na potrebe učenika. Specifične potrebe mogu biti, primjerice, specifična senzorička funkcioniranja (oštećenje vida) ili senzorna hipo/hiper osjetljivost. Prednost poučavanja može biti mali broj učenika unutar razredne skupine, ali valja voditi brigu o interesima učenika ili primarnoj teškoći učenika (primjerice, učenici s autizmom). Sigurnosni uvjeti rada postižu se uporabom različitih pomagala i prilagođenih alata uz vođenje nedovoljno obučениh učenika.

G. VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Vrednovanje postignuća učenika s teškoćama u razvoju integrativni je dio procesa učenja i poučavanja. Ono podrazumijeva sustavno prikupljanje podataka tijekom procesa učenja te praćenje razvoja znanja, vještina i sposobnosti učenika. Kriteriji vrednovanja određuju se inicijalnom procjenom individualnih kompetencija, mogućnosti i sposobnosti učenika. Tijekom određivanja kriterija vrednovanja potrebno je posebnu pažnju obratiti i na svrsishodno definiranje svih onih metoda i strategija učenja i poučavanja koji će omogućiti učeniku usvajanje ishoda navedenih kurikulumom.

Sastavnice vrednovanja

Odgojno-obrazovni ishodi okvir su za vrednovanje i ocjenjivanje te svojom strukturom sadržavaju spoznajnu, psihomotoričku i afektivnu komponentu.

Spoznajne komponente podrazumijevaju usvajanja osnovnih znanja definiranih predmetnim područjem, određenu razinu razumijevanja te mogućnost primjene u radnom procesu. Preporuka je da učitelj vrednuje spoznajne komponente tijekom sustavnog praćenja učenika prilikom izvođenja radnih zadataka i to u svim etapama rada: od početne senzorno-didaktičke pripreme, razvoja osnovnih radnih vještina sve do brige o okolišu i zbrinjavanju otpadnih materijala.

Psihomotoričke komponente podrazumijevaju umijeća i vještine, od imitacije i manipulacije do precizacije. Vrednuje se razina usvojenih osnovnih radnih vještina.

Afektivne komponente podrazumijevaju razinu samostalnosti i odgovornosti pri obavljanju zadataka. Vrednuje se savjesnost i redovitost u radu, preuzimanje odgovornosti za svoj rad, odgovornost prema radnim zadacima, sredstvima, ostalim sudionicima i učitelju.

U predmetnom kurikulumu Radni odgoj dvije su osnovne sastavnice vrednovanja:

- usvojenost znanja
- primjena radnih vještina.

Vrednovanje u predmetnom kurikulumu Radni odgoj potrebno je provoditi sustavno i svrsishodno. Svi radni zadatci i različite aktivnosti kojima će se koristiti kao varijablama vrednovanja moraju biti prilagođene razvojnim sposobnostima učenika uz primjerenu razinu podrške u radu koja je tom učeniku potrebna. Sam cilj vrednovanja učenika s teškoćama u razvoju sustavno je praćenje napretka učenika te usmjeravanje i poticanje učenika s obzirom na njegove mogućnosti, sposobnosti i interese. Okvir za vrednovanje procesa i ishoda učenja obuhvaća vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje te vrednovanje naučenog.

Vrednovanje za učenje prvenstveno je usmjereno na formativno praćenje učenika s teškoćama u razvoju radi postizanja povratne povezanosti između učenika, učenja i poučavanja te odgojno-obrazovnih ishoda.

Stoga je potrebno jasno definirati koji su to mjerljivi parametri postignuća učenika prilikom izvršavanja neke aktivnosti s obzirom na odgojno-obrazovni ishod. Za oblikovanje formativnog vrednovanja koje je usmjereno na vrednovanje za učenje, preporučeno je koristiti se obrascima procjena, obrascima praćenja te promatrati učenika prilikom izvršavanja određenih zadataka ili aktivnosti. Povratne informacije koje su prikupljene tijekom vrednovanja za učenje omogućuju učitelju jasni uvid kako najbolje prilagoditi i usmjeriti samo učenje za određenog učenika te, sukladno tome, kako uspješno ostvariti definirane ishode.

Vrednovanje kao učenje usmjereno je na aktivno uključivanje učenika u sam proces vrednovanja uz kontinuiranu podršku učitelja. Vrednovanje kao učenje podrazumijeva usvajanje elemenata samoprocjene kod učenika. Preporučene metode vrednovanja u procesu vrednovanja kao učenja podrazumijevaju upotrebu različitih slikovnih predložaka i obrazaca za samoprocjenu učenika.

Vrednovanje naučenog usmjereno je na provjeru usvojenosti planiranih odgojno-obrazovnih ishoda. Razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda u procesu vrednovanja naučenog definira se opisnom ocjenom.

Usvojenost određenog odgojno-obrazovnog ishoda potrebno je definirati jednom od pet navedenih razina usvojenosti: potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno. Prilikom definiranja te navođenja određene razine usvojenosti ishoda, potrebno je također navesti i razinu pruženoga primjerenog oblika podrške određenom učeniku tijekom usvajanja istog.

Zaključna ocjena predmeta izriče se opisnom ocjenom (potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno).

Zaključna opisna ocjena donosi se na kraju nastavne godine i iskazuje sveukupnu usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda učenja. Učitelju kao smjernica može poslužiti kurikulum definirana srednja razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Srednja razina usvojenosti ne predstavlja izravno školsku opisnu ocjenu, ali predstavlja prosjek usvojenog znanja i vještina potrebnih za srednju zaključnu ocjenu.

Vrednovanjem predmetnih kurikula osiguravaju se dodatni uvjeti za razvojno i fleksibilno planiranje napretka učenika, što znači još kvalitetnije usklađivanje razvojnih osobitosti učenika s očekivanim ishodima učenja za razvoj učenikovih kompetencija (općeobrazovnih, strukovnih). Takav pristup otvara nove mogućnosti za napredak učenika u cjeloživotnom obrazovanju, zadovoljstvo učitelja i, naravno, roditelja/skrbnika učenika, a time i škole te obrazovnog sustava u cijelosti.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA

IZOBRAZBA U OBAVLJANJU POSLOVA

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Predmetnim kurikulumom Izobrazba u obavljanju poslova učenike se uvodi u svijet rada i upoznaje s radnim okruženjem. Učenicima se omogućuje stjecanje znanja, razvijanje radnih vještina i sposobnosti uporabe jednostavnih uređaja, alata i pribora u svakodnevnom životu i radu te doživljaj vrijednosti ljudskoga rada. Nastavni predmet omogućuje da učenici razumiju važnost usvajanja osnovnih radnih navika, potiče učenike na preuzimanje aktivne radne uloge te pridonosi većim radnim sposobnostima, uspjehu u učenju te osobnome i socijalnom razvoju. Uključivanje učenika u pojedini zadatak poboljšava njihov doseg pažnje, strpljenje, upornost te povećava zadovoljstvo vlastitim radom i životom. Izobrazba se odnosi na radni proces u kojem se učenici upoznaju s materijalima, načinom rada, pravilnom i sigurnom uporabom pribora i alata, postupcima održavanja, čuvanja i recikliranja istih kao i brigom o okolišu, što program čini sastavnim dijelom obrazovanja za održivi razvoj. Obavljanje poslova kao radnih vještina odnosi se na umijeće ili način djelovanja, postupke primjene znanja i vještina, uporabu pribora i alata u procesima obrade materijala te izradu uporabnih, ukrasnih predmeta ili jednostavnih proizvoda. Posebnost koju je dobro razvijati kod učenika estetsko je vrednovanje uradaka, mogućnost biranja i odabira različitih materijala u osmišljavanju uradaka za uređenje radnoga i životnog prostora učenika. Istodobno, potrebno je od rane dobi ukazivati na važnost i obvezu primjene mjera zaštite na radu radi očuvanja vlastite sigurnosti i sigurnosti drugih. Kurikul podrazumijeva upoznavanje s mogućnostima uporabe nisko i visokotehnoloških rješenja u dizajniranju, izvedbi i dostavi uporabnih i ukrasnih predmeta krajnjem kupcu. Predmet ima važnu odgojnu sastavnicu jer razvija pozitivan stav učenika prema radu i djeluje na razvoj osobnosti svakog učenika. U postupcima aktivnog djelovanja učenika u izradi radnog uratka proces učenja poprima novu značajku u skladu s potrebama i mogućnostima učenika. Također, razvija socijalne vještine za rad u skupini i uvažavanje drugih te djeluje na razvoj suradničkog učenja. Tijekom procesa radnog osposobljavanja učenicima će se omogućiti daljnji razvoj sposobnosti i stečenih praktičnih vještina, ali i usvajanje novih znanja, radnih vještina i kulture rada. Usvajanje radne uloge i stjecanje radnih kompetencija učenika od iznimne je važnosti za razvijanje osjećaja uspješnosti. Unatoč poboljšanjima zabilježenih tijekom posljednjih dva desetljeća, osobe s teškoćama, osobito s većim teškoćama, nakon školovanja vrlo se rijetko zapošljavaju. No znanstvene činjenice pokazuju da je izobrazba u obavljanju poslova te radno iskustvo koje učenik stječe tijekom školovanja, značajno povezano s povoljnim ishodima zapošljavanja tijekom rane odrasle dobi. Stoga se tijekom školovanja učenike preporučuje uključiti u procjenu, planiranje i savjetovanje o mogućnostima zapošljavanja. Osim toga potrebno je učenike poučavati za zapošljavanje te omogućiti kritična iskustva uključivanjem u praktične radne aktivnosti. Polazeći od navedenog, posebno je značajno provesti i kvalitetne procese tranzicije (prijelaza). Preporučuje se, stoga, odgojno-obrazovnim ustanovama povezivanje s lokalnim obiteljskim gospodarstvima, malim i srednjim poduzetnicima kako bi osvijestili poslodavce i educirali učenike o mogućnostima zapošljavanja u zaštićenim ili otvorenim uvjetima rada. Predmetni kurikulum provodi se od 16. do 21. godine osnovnog školovanja učenika. Satnica kurikula iznosi 350 sati godišnje. Dio sadržaja povezan je i s drugim predmetima i međupredmetnim temama tijekom svih šest godina učenja i poučavanja. Produblivanje i proširivanje sadržaja predmeta Izobrazba u obavljanju poslova učenicima je omogućeno uključivanjem u različite grupe izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti te projekte koji obuhvaćaju kreativno proizvodne i praktično-radne aktivnosti te uključivanjem u školske i lokalne zadruge. U daljnjem tekstu predmetni kurikulum Izobrazba u obavljanju poslova određuje se oznakom IZO.

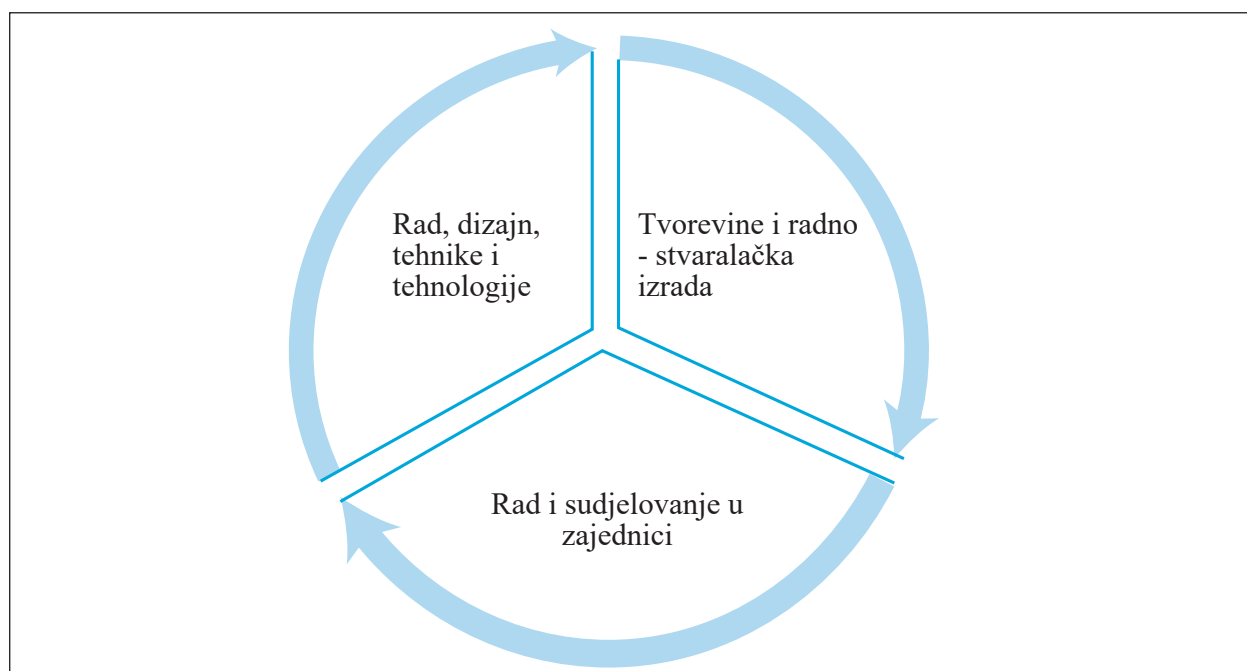
B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA PREDMETA

Kao rezultat učenja i poučavanja posebnoga predmetnog kurikula Izobrazba u obavljanju poslova učenici će:

1. usvojiti praktične vještine izvođenja jednostavnih radnih zadataka i oblikovanja jednostavnih ukrasnih i uporabnih tvorevina
2. upoznati, prepoznati i usvojiti znanja o različitim vrstama materijala i alata za njihovu obradu
3. osposobiti se za ispravnu uporabu jednostavnih alata i osnovne obrade raznovrsnih materijala
4. naučiti brinuti se o urednosti i čistoći radnog mjesta i radnog prostora te održavati i čuvati materijal, pribor i alat
5. prepoznati, prevenirati i primjereno reagirati u situacijama opasnosti od ozljeda na radu i usvojiti osnovna znanja iz područja zaštite na radu
6. usvojiti socijalne vještine i vještine samozastupanja na radnom mjestu koje uključuje aktivno predstavljanje, vršenje odabira i suradnju s vršnjacima i odraslima.

C. STRUKTURA – ORGANIZACIJSKA PODRUČJA PREDMETNOG KURIKULA

Usvajanje predmetnog kurikula doprinosi osposobljavanju učenika za izvođenje najjednostavnijih, pojedincu primjerenih, radnih operacija, dijelova (faza) radnih operacija i/ili radnih zadataka. Ovladavanje rutinama u usvajanju tehnika rada, materijalima, sredstvima za rad, higijenom i kulturom rada prilagođenim individualnim sposobnostima i interesima učenika glavni je preduvjet za daljnje uključivanje učenika u svijet rada. Stjecanjem kompetencija u nastavnom području Izobrazbe u obavljanju poslova učenik stječe temeljni osjećaj sigurnosti na području samostalnog življenja, jača svoje samopouzdanje kao i osjećaj zadovoljstva. Svrha jest učenik koji aktivno izvršava jednostavne radne zadatke, doprinosi zajednici i, uz primjerenu podršku, radi u zaštićenim ili otvorenim uvjetima rada. Sukladno navedenom, predmetni kurikulum organiziran je u tri područja: rad, dizajn, tehnike i tehnologije, tvorevine i radno-stvaralačka izrada te rad i sudjelovanje u zajednici.



1. slika: Predmetna područja u organizaciji nastavnoga predmeta Izobrazba u obavljanju poslova – grafički prikaz

Organizacijsko područje rad, dizajn, tehnike i tehnologije ističe značaj ljudskog rada koji se ostvaruje na određenim radnim mjestima uz primjenu tehnika i tehnologija i primjenu mjera zaštite na radu. Učenikovo radno mjesto za rad / stvaranje tvorevina je radionica koja ima svoje specifičnosti. Učenik stvara tvorevine kao što i ih drugi ljudi stvaraju. Prepoznaje različite tvorevine u okruženju, zapaža da različito izgledaju i imaju različite namjene. Upoznavajući ga s namjenom tvorevina, učenika se navodi na spoznaju da ih čovjek stvara radi zadovoljavanja različitih potreba u svom životu i kako bi unaprijedio uvjete u kojima živi, što učenik prema iskustvu može potvrditi. Također, učenik primjećuje da se ljudi za stvaranje tvorevina koriste različitim materijalima (prirodnim i umjetnim) za čiju obradu je čovjek izumio različitu tehniku i tehnologiju koju primjenjuje u različitim zanimanjima. Upoznavajući različite tvorevine, tehnike i tehnologije učenik ima priliku izraziti svoje mišljenje koje mu se tvorevine sviđaju te koje su mu tehnike i tehnologije njihova stvaranja zanimljive.

Organizacijsko područje radno-stvaralačka izrada učenike osposobljava za obavljanje jednostavnih radnih zadataka pri izradi ukrasnih i uporabnih tvorevina. Potiče se razvijanje navike podržavanja temeljne strukture pri izvođenju planiranog rada koja uključuje: pripremu za rad, izvođenje radnog procesa u izradi tvorevine i završne aktivnosti po izradi tvorevine. U pripremi za rad učenik upoznaje svojstva materijala, odabire dizajn i materijal buduće tvorevine, radni model po kojem će raditi, priprema pribor i alate, radno mjesto i određuje mjere zaštite na radu. Tijekom izrade radi prema odabranom modelu, surađuje s drugima, podržava kulturu rada, opisuje postupke rada i vrednuje svoj rad. U završnom dijelu sređuje radno mjesto i prostor i razgovara o izrađenoj tvorevini. Sve poslove obavlja uz primjenu odgovarajućeg stupnja podrške, primjenu asistivne tehnologiji i/ili pomagala za rad. Područje potiče izvođenje osmišljenih radnih aktivnosti te razvija svijest o kreativnim potencijalima čime se učenika priprema za moguće inkluzivno zapošljavanje ili mu se omogućuje aktivno provođenje slobodnog vremena.

Aktivnostima u organizacijskom području rad i sudjelovanje u zajednici kod učenika se unaprjeđuju socijalne vještine za usvajanje kvalitetne suradnje s vršnjacima i članovima lokalne zajednice. U tom kontekstu učenika se potiče na predstavljanje izrađene tvorevine te se stvaraju mogućnosti za njegovo prisustvovanje i sudjelovanje na različitim izložbama. Učenika se upućuje na povezivanje tvorevina/proizvoda s njihovom novčanom vrijednošću koja u sebi sadrži i cijenu rada. Time se izgrađuje svijest o vrijednosti učenikova rada i traže se mogućnosti prodaje u zajednici što na njega djeluje pozitivno te ujedno unaprjeđuje vještine prigodne socijalne komunikacije. Stvaraju se mogućnosti za aktivno partnerstvo s proizvodnim organizacijama kako bi učenik imao priliku doživjeti proces proizvodnje i uspostaviti interakciju sa zaposlenicima. Posredstvom škole učenik se uključuje u radne aktivnosti na području lokalne zajednice i tako svojim radom doprinosi dobrobiti zajednice poput drugih članova. Unutar ovog područja učenik razvija radne, komunikacijske i socijalne vještine koje su važne za sudjelovanje u zajednici i moguće inkluzivno zapošljavanje.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PO DOBNIM SKUPINAMA I ORGANIZACIJSKIM PODRUČJIMA

Odgojno-obrazovni ishodi proizlaze iz ciljeva poučavanja i učenja predmeta Izobrazba u obavljanju poslova (dobna skupina od 16. do 21. godine) te se razvijaju, proširuju i produbljuju načelom vertikalno-spiralnoga slijeda u odnosu na sadržaje nastavnog predmeta Radni odgoj (dobna skupina od 7. do 10. godine te dobna skupina od 11. do 15. godine). Ishodima su jasno i nedvosmisleno iskazana očekivanja od učenika u pojedinoj godini učenja. Odgojno-obrazovni ishodi raspoređeni su u tri rubrike, a to su: odgojno-obrazovni ishodi, razrada ishoda i odgojno-obrazovni ishod na razini usvojenosti »dobar«. Nakon ishoda nalaze se sadržaji i preporuke za poučavanje učenika.

Ishodi su označeni na sljedeći način: PP SK – posebni program socijalne kompetencije, IZO – Izobrazba u obavljanju poslova – nastavni predmet, nakon čega slijede predmetno-organizacijska područja označena slovima:

- A. predmetno područje rad, dizajn, tehnike i tehnologije
- B. predmetno područje tvorevine i radno-stvaralačka izrada
- C. predmetno područje rad i sudjelovanje u zajednici.

Razrada ishoda obuhvaća sadržaje i aktivnosti kojima se ishod proširuje, a pojedine se sastavnice ne ponavljaju. Usvojenost ishoda na razini »dobar« očekivani je pokazatelj razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda na kraju cjelokupnoga odgojno-obrazovnog razdoblja. U sadržajima za usvajanje ishoda navedene su različite teme sadržaja putem kojih učenici unaprjeđuju svoja znanja o radu, tehnikama i tehnologijama izrade tvorevina, razvijaju radne vještine i navike, interese, kreativnost i socijalne odnose u zajednici vezane uz radne aktivnosti.

Teme se logički nadograđuju u svrhu:

- upoznavanja vrijednosti rada za izradu tvorevina
- razvijanja ideja o izradi tvorevine
- provođenja priprema za rad
- upoznavanja svojstava materijala
- odabira radnih modela i planiranja rada
- izvođenja aktivnosti izrade tvorevine
- predstavljanja tvorevine
- radno-kreativnog sudjelovanja u zajednici.

U preporukama za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda navedena je podrška za poučavanje, učenje i provođenje procesa rada uz dodatna objašnjenja i metodičke smjernice. S obzirom na razvijenost vještina učenika razlikuju se jednostavni i složeni procesi rada / izrade tvorevine. Sustavi podrške odnose se na primjenu radnih modela odgovarajućih učeniku, pružanje podrške u radu vođenjem, usmjeravanjem i poticanjem.

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 16. do 21. godine

A. Rad, dizajn, tehnike i tehnologije

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO A.3.1. Učenik povezuje nastavni predmet s radno-stvaralačkom aktivnošću.	<ul style="list-style-type: none">– povezuje prostor radionice i radne aktivnosti s nazivom predmeta– razlikuje prostor radionice u odnosu na ostale učionice– pokazuje materijale za oblikovanje tvorevina– imenuje pribor i alate koji pripadaju radionici– navodi potrebnu zaštitnu odjeću i ostale mjere zaštite na radu u prostoru radionice– pokazuje tvorevine nastale u radionici– navodi pravila održavanja čistoće, reda i rada u radionici– povezuje prostor radionice s osnovnim mjerama zaštite u radu– određuje vrijeme boravka u radionici pomoću tjednog rasporeda	<ul style="list-style-type: none">– navodi po čemu se prostor radionice razlikuje od drugih učionica

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- upoznavanje obilježja prostora radionice.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- neposredno vođeno uspoređivanje prostora za učenje promatranjem učionica na fotografijama ili slikama i pomoću vizualnih medija te određivanje razlika aktivnosti u pojedinim prostorima (primjerice, na osnovu prikazane aktivnosti učenik iz ponuđenog skupa slika izdvaja sliku radionice ili bira od ponuđenih slika one koje su vezane za rad u radionici). Učenici pokazuju, imenuju prostore, opremu i sredstva učionice te određuju aktivnosti kako bi se što bolje odredile razlike između prostora i uočile tipičnosti prostora radionice.
- praćenjem slikovnog rasporeda učenik uz usmjeravanje određuje vrijeme koje je planirano i provedeno u radnim aktivnostima u radionici ili izvan nje. Učitelj može u suradnji s učenicima izraditi slikovni dnevnik rada u kojem učenik može evidentirati prisutnost na nastavi po danima u tjednu, služeći se slikama bilježiti glavnu aktivnost, izraziti svoje zadovoljstvo nastavom i sl.
- u svim aktivnostima učenika poticati na kontekstnu komunikaciju prema mogućnostima: pokazivanjem, mimikom, gestom, riječima i rečenicama
- tijekom aktivnosti usmjeravati učenika govorom, dodirom, po potrebi fizičkom podrškom
- povezanost s predmetima Upoznavanje uže i šire okoline, Hrvatski jezik i komunikacija, Domaćinstvo te međupredmetnim temama Zdravlje, Učiti kako učiti, Građanski odgoj i obrazovanje, Osobni i socijalni razvoj.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO A.3.2. Učenik povezuje različite tvorevine i njihovu upotrebu sa svrhovitim radom ljudi.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi predmete i uređaje u svom okružju – navodi da tvorevine stvara čovjek svojim radom – navodi različitu upotrebu tvorevina za potrebe čovjeka – povezuje svojstva tvorevina s njihovom upotrebom – pravilno se koristi predmetima i poznatim uređajima u okružju – navodi da se određene tvorevine koriste energijom za svoj rad – izbjegava opasnosti tijekom korištenja uobičajenim uređajima u svojem okružju – navodi načine održavanja tvorevina od poznatih mu materijala 	<ul style="list-style-type: none"> – navodi da čovjek stvara tvorevine svojim radom kako bi se njima mogao koristiti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- povezanost ljudskih potreba za stvaranje tvorevina, korištenje energijom za rad tvorevina
- pravilna uporaba tvorevina i postupci održavanja.

Moguća dopuna sadržaja:

- izrada preglednika o tvorevinama koje se koriste energijom
- jednostavan strujni krug sastavljen od kućne električne instalacije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenika se navodi na promatranje različitih tvorevina u okružju, na njihovo imenovanje ili pokazivanje te se postavlja pitanje tko je svaku tvorevinu napravio i zašto je čovjek određenu tvorevinu izradio
- tražeći odgovore na pitanje zašto je čovjek napravio određenu tvorevinu, učenik određuje namjenu tvorevine (uporabna ili dekorativna), koristi se njome i zapaža da su napravljene od različitih materijala radi različite uporabe: neke hlade, griju, svijetle i dr. te uočava da se određenim tvorevinama možemo koristiti samo uz njihovo pokretanje (priklučivanjem na izvor energije, uključivanjem, isključivanjem, mehaničkim pokretanjem)
- ističe se važnost pravilnog korištenja tvorevinama radi izbjegavanja rizičnih situacija po sigurnost čovjeka i njihova čuvanja navođenjem primjera iz svakodnevnog života i iskustava učenika
- primarno se polazi od neposredne stvarnosti, ali se učitelj može koristiti i fotografijama, filmovima, interaktivnim sadržajima i sl.
- važno je učenika navoditi na razmišljanje i izražavanje misli na njemu primjeren način
- povezanost s predmetima Upoznavanje uže i šire okoline, Hrvatski jezik i komunikacija te međupredmetnim temama Poduzetništvo, Zdravlje, Uporaba IKT-a.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO A.3.3. Učenik povezuje ljudski rad u svom okružju s tehnikama i tehnologijama.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi primjere rada ljudi u svom okružju – povezuje rad ljudi i zanimanja s primjenom određenih sredstava i procesa rada – navodi važnost međusobnog pomaganja ljudi u radnim procesima – povezuje zanimanja ljudi s tvorevinama koje nastaju njihovim radom – povezuje tehnike i tehnologije sa zanimanjima ljudi – izražava želju za izradom tvorevina prema svom interesu za određena zanimanja – povezuje procese rada i izrade tvorevina s korištenjem različitim vrstama energije – povezuje tehnike i tehnologije s mjerama zaštite na radu – koristi se pojedinim tehnikama i tehnologijama na jednostavnoj razini u svakodnevnom životu – povezuje svoj rad s osobno izrađenim tvorevinama 	<ul style="list-style-type: none"> – izdvaja proizvode koje izrađuju ljudi u određenim zanimanjima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- primjena tehnika i tehnologija u izradi tvorevina
- korištenje tehnikama i tehnologijama u svakodnevnom životu

Moguća dopuna sadržaja:

- izrada slikovnih podsjetnika o opasnostima na radu i mjerama zaštite vezano uz izvore energije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vođeno promatranje rada ljudi zaposlenih u školi i okružju (izvanučionična nastava)
- upoznavanje s tehnikama i tehnologijama rada ljudi u njihovim zanimanjima i mjerama zaštite na radu organiziranjem posjeta ili upotrebom fotografija/slika, gledanjem filmova i interaktivnih sadržaja
- pripremljen razgovor s predstavnikom učenicima poznatog zanimanja (proizvodi i procesi rada uz vizualnu podršku)
- igre uloga vezano uz zanimanja ljudi, proizvodnju i ponudu njihovih proizvoda/tvorevina
- usmjereno povezivanje učinaka određenih vrsta energije s uporabnom funkcijom tvorevine (hlađenje, toplina, svjetlost, pokretljivost i dr.)
- obilježavanje Međunarodnog praznika rada (integrirano)
- povezanost s predmetima Upoznavanje uže i šire okoline, Domaćinstvo te međupredmetnim temama Zdravlje, Uporaba IKT-a, Poduzetništvo, Održivi razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO A.3.4. Učenik istražuje dizajn tvorevina, materijale, tehnike i tehnologije.	<ul style="list-style-type: none"> – pregledava dizajn predmeta u neposrednom okružju (primarni izvori) i putem različitih medija – prati upute o dizajnu predmeta pri pregledavanju jednostavnih tiskanih i digitalnih izvora – opisuje izgled tvorevina nekad i danas – izražava svoj estetski dojam o dizajnu tvorevina – navodi da tvorevine nisu izrađene od istih materijala – navodi da se dizajn tvorevina oblikuje primjenom tehnika i tehnologija – izražava želju za izradom određene tvorevine 	<ul style="list-style-type: none"> – pokazuje tvorevine koje mu se najviše sviđaju po materijalu i dizajnu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- metode istraživanja dizajna tvorevina, materijala, tehnika i tehnologija njihove izrade
- razlike u izradi i dizajnu tvorevina u prošlosti i sadašnjosti.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vođeno opisivanje dizajna tvorevina u okružju učenika ili pregledavanjem časopisa, reklama, kataloga i sl. pri čemu učenik navodi koji mu se dizajn određenih tvorevina sviđa i objašnjava što mu je to privlačno
- upoznavanje s procesima rada i nastanka pojedinih tvorevina gledanjem filmova, PowerPoint prezentacijama i dr.
- primjena kartica sa slikama/fotografijama dizajna istih tvorevina nekad i sad, njihovo grupiranje prema vremenu nastanka, uparivanje istih proizvoda, slaganje prema redoslijedu nastanka i dr.
- vođeno promatranje prikaza tvorevina i procesa rada u časopisima, namjenskim filmovima, PowerPoint prezentacijama i dr.
- računalom se koristi za traženje vizualno-tekstualnih informacija iz područja tehnologije (edukativni sadržaji, simulacije procesa) i tvorevina s učenicima. Primjerice, uporabom alata za crtanje učenici crtaju likove koji se zatim dobivaju u ispisu kao model za rezanje.
- povezanost posebno s predmetima Likovna kultura, Upoznavanje uže i šire okoline, Hrvatski jezik i komunikacija te međupredmetnim temama Uporaba IKT-a, Poduzetništvo, Održivi razvoj, Osobni i socijalni razvoj.

B. Tvorevine i radno-stvaralačka izvedba

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO B.3.1. Učenik razmjenjuje ideje i odabire tvorevinu za izradu od određenog materijala.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje prezentirane tvorevine– pregledava ponudene materijale– razmjenjuje ideje o izradi tvorevine s ostalim učenicima– regulira vlastito ponašanje u interakciji s ostalim učenicima– pokazuje dizajn tvorevine koja mu se od prezentiranih najviše sviđa za rad– dogovara svoj rad u izradi dijela ili cijele tvorevine– donosi odluku o izradi određene tvorevine	<ul style="list-style-type: none">– odabire uzorak tvorevine za rad i bira materijal za izradu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pokretanje ideja za izradu tvorevine
- mogućnosti i resursi za izvedbu praktičnog rada
- suradnja u donošenju odluka.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- upoznavanje uzoraka i materijala osjetilnim putevima uz vođene jednostavnih i kratkih opisa koji odgovaraju učenikovu položaju promatranja
- poticanje komunikacije i razmjene ideja učenika u timu
- omogućavanje izbora u donošenju odluke o izboru tvorevine, a naročito materijala koji učeniku mogu biti osjetilno neprihvatljivi
- povezanost s predmetima Likovna kultura, Upoznavanje uže i šire okoline, Hrvatski jezik i komunikacija te međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO B.3.2. Učenik povezuje radne modele s izradom tvorevina.	<ul style="list-style-type: none">– navodi radne modele za izvođenje radnih aktivnosti pri izradi tvorevine– odabire određeni model rada– povezuje određeni model rada s materijalom i tvorevinom koju želi izraditi– priprema se za rad po odabranom radnom modelu	<ul style="list-style-type: none">– odabire određen model rada za izradu tvorevine

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- upoznavanje svrhe radnih modela.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odabir učeniku odgovarajućega radnog modela uz pomoć učitelja ili samostalno
- radni model odabire se prema stečenim znanjima, vještinama i iskustvima učenika za izvođenja određene radne operacije ili izrade dijela ili cijele tvorevine. Tehnika rada može se odnositi na rad prema etapnoj demonstraciji obrade materijala uz usmjeravanje, rad slijedom slikovnih prikaza etapnih postupaka izrade određene tvorevine, rad sa šablonama za izradu tvorevina (prenošenja šablone na materijal), rad prema slijedu gotovih skica za izradu određene tvorevine, izvođenje rada prema naučenom modelu radnih postupaka potrebnih za izvođenje radne operacije ili izradu tvorevine.
- učenik odabrani postupak treba opisati na sebi odgovarajuć način uz pomoć učitelja
- povezanost posebno s predmetima Hrvatski jezik i komunikacija, Matematičke vještine te međupredmetnim temama Učiti kako učiti i Uporaba IKT-a preuzimanjem predloška.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO B.3.3. Učenik priprema potreban pribor i alat za izradu tvorevine.	<ul style="list-style-type: none">– imenuje pribor i alate za obradu potrebnih materijala– određuje hoće li raditi s alatom ili ručno, bez njega– izdvaja potreban pribor i alat za izradu tvorevine– postavlja pribor i alat na radnu površinu– navodi moguće opasnosti pri radu s alatima i strojevima	<ul style="list-style-type: none">– izdvaja potreban pribor i alat za izradu određene tvorevine

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- priprema alata za izvedbu praktičnog rada
- isticanje opasnosti pri radu s odabranim alatima.

Moguća dopuna sadržaja:

- izrada preglednika s nazivima i slikama alata i strojeva te prikazom njihove namjene.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pri odabiru potrebnog pribora i alata učeniku mogu pomoći određene oznake na pojedinim alatima
 - pri uzimanju i postavljanju alata važno je obratiti pažnju na prihvatanje i polaganje materijala na siguran način za učenika
 - potreban pribor i alat učenik može odabrati i postaviti uz pomoć vršnjaka ili učitelja
 - pri odabiru važno je utvrditi za što određeni alat treba pri obradi materijala i koje su moguće opasnosti pri njegovoj uporabi
 - povezanost s predmetima Upoznavanje uže i šire okoline, Hrvatski jezik i komunikacija te međupredmetnim temama Zdravlje, Učiti kako učiti, Uporaba IKT-a.
-

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO B.3.4. Učenik priprema radni prostor i mjesto za izradu jednostavnih tvorevina.	<ul style="list-style-type: none"> – oblači radnu odjeću / zaštitnu pregaču – otklanja nepotrebne stvari s radnog mjesta – čisti radno mjesto – postavlja podlogu za rad – raspoređuje potreban materijal, pribor i alate na radnu površinu – određuje mjere zaštite 	<ul style="list-style-type: none"> – postavlja potreban materijal, pribor i alate na čistu radnu površinu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- poslovi pripreme radnog prostora i mjesta za izvođenje praktičnog rada.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- radna odjeća ili zaštitni dio odjeće može biti označen na učeniku zanimljiv i prepoznatljiv način te stajati uvijek na određenom mjestu
- radnu površinu čistiti na uvježban način s učeniku poznatim sredstvima
- na radni stol postaviti određenu vrstu zaštite ovisno o materijalu koji će se obrađivati (radna ploča ili zaštitna prostirka koja se na određen način učvršćuje za podlogu)
- pri postavljanju paziti da alati budu pripremljeni tako da se pri uzimanju određenog alata ili njegovu vraćanju učenik ne ozlijedi
- povezanost s predmetima Upoznavanje uže i šire okoline, Hrvatski jezik i komunikacija te međupredmetnim temama Zdravlje, Učiti kako učiti.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO B.3.5. Učenik ispituje svojstva materijala s kojima će raditi izvođeći jednostavne vježbe ili pokuse.	<ul style="list-style-type: none"> – izabire materijal za ispitivanje njegovih svojstava – dogovara određeni postupak ispitivanja svojstva odabranog materijala – izdvaja potreban alat za izvođenje ispitivanja ako je potreban – određuje mjere zaštite prilikom ispitivanja svojstava – ispituje određeno svojstvo izabranog materijala – opisuje promjene koje nastaju primjenom postupaka ispitivanja svojstava materijala – navodi rezultate provedenog ispitivanja svojstava izabranog materijala 	<ul style="list-style-type: none"> – navodi promjene na materijalu koje zapaža pri ispitivanju svojstava materijala

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ispitivanje svojstava materijala provođenjem vježbi ili pokusa.

Moguća dopuna sadržaja:

- izrada preglednika o provedenim vježbama i pokusima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učeniku unaprijed opisati što će se i zašto raditi te jasno ukazati na ponašanja koja se očekuju tijekom provođenja ispitivanja svojstava materijala provođenjem vježbi ili pokusa
- vježbe ili pokuse planirati i provoditi na jednostavne, učenicima primjerene načine kojima će istražiti/analizirati određena svojstva materijala od kojih će izrađivati određene tvorevine, primjerice, istraživati čvrstoću, mekoću i podatnost, elastičnost, probojnost, savitljivost, otpornost na vodu, toplinu, pritisak, topivost, razgradivost, sposobnost upijanja, poroznost, sjaj zapaljivost, slojevitost, vodljivost, magnetizam, korozivnost, toplinska i akustična svojstva te se koristiti učeničkim iskustvima iz svakodnevnog života
- za ispitivanje svojstava materijala može se koristiti različitim komadima različitog papira, drveta, tekstila, kože, plastike, gume, stiropora, metala, otpadne ambalaže kakve su, primjerice, različite vrste plastičnih boca, kutija, čaša, zdjela, tetrapak
- pozornost se obraća na moguće nezgode i opasnosti pri uporabi materijala u svakodnevnom životu, primjerice, izbjegavanje približenosti izvoru grijanja, vlaženju, diranje oštećenih trošila i žica
- učenicima je potrebno omogućiti da svojstva materijala dožive različitim osjetilnim putevima, pri čemu je potrebno obratiti pažnju na sigurnost i pojačanu osjetljivost pojedinih učenika na određena svojstva materijala
- sve aktivnosti koje se provode potrebno je popratiti kratkim i jasnim opisima uvažavajući potrebe različitih učenika
- povezanost s predmetima Upoznavanje uže i šire okoline, Hrvatski jezik i komunikacija te međupredmetnim temama Učiti kako učiti, Održivi razvoj, Zdravlje, Uporaba IKT-a.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO B.3.6. Učenik određuje svojstva ponuđenih materijala i njihovu namjenu.	<ul style="list-style-type: none"> – prikuplja određene materijale potrebne za izradu tvorevine – grupira materijale po određenom svojstvu – određuje tipična svojstva materijala – navodi uporabu određenih materijala u svakodnevnom životu, povezuje materijale s tipičnim proizvodima u svom okruženju – navodi primjere održavanja proizvoda od određene vrste materijala – povezuje sirovine s postupcima izrade materijala – odvaja prirodne od umjetnih materijala – povezuje utjecaj prirodnih i umjetnih materijala na okoliš – prikuplja otpadne materijale za reciklažu 	<ul style="list-style-type: none"> – navodi svojstva materijala od kojih će izraditi tvorevinu i njezinu svrhu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vrste materijala i njihova svojstva
- prirodne i njihova svojstva, končasti materijali, tekstil i koža i njihova svojstva, papir i svojstva papira, drvo i svojstva drveta, umjetni materijali i njihova svojstva, metal i svojstva metala, materijali tradicionalne tehnologije, „neobvezni“ materijali, kombinirani materijali, sirovine, materijali i proizvodi
- utjecaj materijala na okoliš
- zbrinjavanje otpadnih materijala i proizvoda.

Moguća dopuna sadržaja:

- izrada fotografske zbirke uzoraka materijala za rad
- izrada plakata o materijalima i njihovim najčešćim tvorevinama
- priprema i sudjelovanje u kvizu o svojstvima materijala, utjecaju materijala na oblikovanje tvorevina i na okoliš
- izrada vizualno-tekstualnih kartica za sparivanje materijala i njihovih svojstava.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- s učenicima se dogovaraju načini, mjesta i oznake za grupiranje materijala kao i načini slaganja i sortiranja prema određenim svojstvima i sl.
- tijekom baratanja materijalima po potrebi se učeniku pruža fizička podrška ili se učitelj koristi raznim postupci usmjeravanja
- učitelj se koristi uzorcima različitih materijala, neposrednom stvarnošću, iskustvom učenika, slikama, fotografijama, filmovima vezanim uz materijale i njihove tvorevine
- moguća organizacija kviza o svojstvima materijala, utjecaju materijala na oblikovanje tvorevina i na okoliš (rad u paru ili grupi)
- oblikovanje reciklažnog kuta u radionici u skladu s prostornim mogućnostima
- u izvanučioničnoj nastavi organizira se prikupljanje određenih prirodnina
- poticanje donošenja otpadne ambalaže i otpadnih materijala od kuće u suradnji s roditeljima/starateljima
- povezanost s predmetima Upoznavanje uže i šire okoline, Hrvatski jezik i komunikacija, Domaćinstvo te međupredmetnim temama Zdravlje, Održivi razvoj, Učiti kako učiti.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO B.3.7. Učenik povezuje svojstva materijala s tehnikama i tehnologijama rada (procesima rada).	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje materijal kojim će se koristiti – određuje radni model prema kojem će raditi – navodi pojedine etape izrade tvorevine – opisuje što će raditi u pojedinoj etapi izrade tvorevine – navodi alat kojim će se koristiti u pojedinoj etapi procesa rada – planira utrošak materijala u količinama primjerenim namjeni 	<ul style="list-style-type: none"> – navodi slijed izrade tvorevine

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- opis tehnika i procesa praktičnog rada koji će se provoditi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenici navode što i kako će raditi ovisno o odabranome radnom modelu uz učiteljevo usmjeravanje pitanjima, podsjećanjima, pokazivanjem slika (iznose plan svojeg rada) – za upoznavanje tehnike i tehnologija rada, ako je moguće, koristiti se neposrednim izvorima (rasadnici, OPG-ovi, kamenolomi, posjeti tvornicama, proizvođačima itd.) zatim slikama, filmovima, PowerPoint prezentacijama i sl.
- osigurati učenicima podršku IKT-a i potpomognute komunikacije pri odgovaranju– povezanost s predmetima Upoznavanje uže i šire okoline, Hrvatski jezik i komunikacija te međupredmetnim temama Učiti kako učiti, Održivi razvoj.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
<p>PP SK IZO B.3.8.</p> <p>Učenik primjenjuje postupke obrade materijala i radni model za izradu određene tvorevine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – navodi koju tvorevinu želi izraditi i njezinu namjenu – izdvaja materijal za obradu, poluproizvode ili konstrukcijske elemente – izdvaja potrebnu količinu materijala – izvodi radnu aktivnost obrade materijala/tvorevine samostalno ili podjelom rada prema određenom radnom modelu – navodi slijedom što i kako radi, dekorira izrađenu tvorevinu – koristi se priborom i alatom za obradu materijala na pravilan način – pridržava se uputa o mogućim opasnostima pri uporabi pribora i alata – inicira suradnju s drugima, traži pomoć od drugih kad mu zatreba – troši materijal u količinama primjerenim namjeni – održava radni prostor urednim – održava pribor ispravnim i čistim – odlaze pribor i alat na za to predviđeno mjesto – vrednuje svoj uradak / iskazuje zadovoljstvo i ponos svojim postignućima – procjenjuje vrijednost tvorevine u timu – čisti radnu prostoriju od ostataka materijala – provodi potrebne postupke osobne higijene nakon rada 	<ul style="list-style-type: none"> – izrađuje tvorevinu obradom materijala prema dogovorenom radnom modelu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izrada jednostavnih ukrasnih i uporabnih predmeta
- sređivanje radnog prostora nakon rada
- samovrednovanje
- primjeri tehničkih tvorevina od prirodnih materijala mogu biti: od prirodnina (izrada podlagača, malih zidnih obloga od lika, šiba, izrada kuglica, valjušaka, posuda, nakita itd.), od papira (loptice, kapa, čaša, čamac, salвете, čestitke, podlošci, ukrasi, blokovi, albumi, kutije, maske, makete itd.), od končastih materijala, tekstila ili kože (loptice (cofleki), trake, podlošci, prostirke, tapiserije, šalovi, makrame, marama, torbe, novčanik, futrola za naočale itd.), od drveta ili metala (podlagači, didaktički materijali, igračke, police, kutije, kućice za ptice, šišmiše, hotel za kukce), loptice od alufolije, ukrasi od žice (lančići i privjesci različitih oblika), podlošci, kutije od lima, ukrasni i uporabni predmeti od gline, od umjetnih materijala (vaze, posude, igračke, didaktički materijal), nakit od gume ili plastike, ukrasi od stiropora itd.

Moguća dopuna sadržaja:

- izrada slikovnih preglednika radnih aktivnosti / stvaranja tvorevina s istaknutim vremenom rada
 - izrada tematskih plakata (materijali i tvorevine).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uputno je da svaki učenik ima svoje određeno radno mjesto na kojem se osjeća zadovoljno i sigurno. Radno mjesto učenik može označiti na primjeren, zanimljiv način.
 - učeniku oprimjeriti aktivnosti obrade i oblikovanja tvorevine: jednostavnije, jednostavne, složene aktivnosti (jednostavnije i jednostavne radne operacije, primjerice, razvrstavanje, grupiranje, slaganje, kidanje, čupkanje, provlačenje, omatanje, preplitanje, savijanje) ili složene radne operacije (rahljenje, kopanje, spajanje, kaširanje, lijepljenje, kukičanje, šivanje, rezanje, mjerenje, ucrtavanje, ocrtavanje, bušenje, piljenje, lemljenje, lakiranje, valjanje, ravnjanje, sadenje itd.)
 - kao podrškom za rad učenika koristiti se konstrukcijskim elementima, polugotovim sredstvima i poluproizvodima te različitim označavanjima materijala, primjerice, različite vrste oznaka i otisaka na materijalu i dodatnim pomoćnim sredstvima (primjerice, perforirane ploče ili karton s većim rupama, karton s urezima za namatanje ili preplitanje, tkanina rupičaste strukture i mrežastog izgleda)
 - u timskom radu pri izradi složenijih tvorevina dogovoriti jasno određene zadatke za svakog učenika primjereno njegovim potrebama i interesu, razgovarati o prednostima zajedničkog rada i poticati uzajamnu pomoć u radu
 - poticanje komunikacije vezane uz izvođenje rada i njegovanje kulture rada
 - pružanje fizičke podrške u odnosu na materijal ili samog učenika te korištenje različitim načinima usmjeravanja
 - osiguravanje ugodne radne atmosfere bez ometajućih podražaja po bilo kojeg učenika
 - poticanje motivacije i samomotivacije učenika putem učeniku interesantnih motivatora
 - učenicima osigurati kraće stanke između etapa rada i dovoljno vremena za izvođenje planirane radne operacije te opuštajuće i motivacijske stanke u radu
 - sve aktivnosti koje se provode potrebno je popratiti etapnim, kratkim i jasnim opisima uvažavajući potrebe različitih učenika
 - povezivanje određenih radnih aktivnosti / izrade tvorevina s tematskim danima, projektima u školi (unutar predmeta ili integrirano)
 - motiviranje učenika za uključivanje u školsku zadrugu uz objašnjavanje prednosti uključivanja (proširena mogućnost rada u skladu s interesima učenika, prodaja izrađenih proizvoda koja omogućuje kupnju novog materijala, sudjelovanje na natjecanjima itd.)
 - povezanost s predmetima Likovna kultura, Upoznavanje uže i šire okoline, Hrvatski jezik i komunikacija, Matematičke vještine te međupredmetnim temama Zdravlje, Učiti kako učiti, Održivi razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje, Poduzetništvo.
-

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO B.3.9. Učenik razgovara o svom radu i tvorevini koju je izradio.	<ul style="list-style-type: none"> – pokazuje tvorevinu koju je izradio – navodi razloge izbora materijala i dizajna tvorevine – navodi namjenu izrađene tvorevine – postavlja pitanje drugima o dojmu njegove tvorevine – opisuje postupke koje je provodio u izradi tvorevine – navodi što mu je bilo lagano, a što zahtjevno prilikom izrade 	– odgovara na barem tri od mogućih pet pitanja vezanih uz svoj rad na tvorevini

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- opisivanje procesa nastanka izrađene tvorevine
- razgovor o izvedbi i rezultatu rada.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- navikavanje učenika da po izradi svojih tvorevina razgovaraju o izboru materijala, dizajna i postupcima izrade prema određenom radnom modelu
- poticanje svih učenika u razredu da međusobno razmjenjuju pitanja i daju odgovore vezane uz izradu svojih tvorevina i time jačaju samopouzdanje i prezentacijske vještine – navođenje učenika da u svojim osvrtima/komentarima o izrađenoj tvorevini ističu vrijednost uloženog truda i vremena za izradu
- posebno je važno da svaki učenik doživi svrhovitost svoga rada time što će biti na bilo koji način ostati vidljiv njemu i ostalima (fotografije u pregledniku radova, izrada preglednika, izložba u razredu, školi, lokalnoj zajednici)
- povezanost s predmetima Likovna kultura, Upoznavanje uže i šire okoline, Hrvatski jezik i komunikacija, Matematičke vještine te međupredmetnim temama Zdravlje, Učiti kako učiti, Građanski odgoj i obrazovanje, Osobni i socijalni razvoj.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO B.3.10. Učenik primjenjuje osnovna pravila zaštite na radu.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi moguće opasnosti pri baratanju materijalima za rad i mjere zaštite na radu – povezuje primjenu alata i strojeva za rad s mogućim opasnostima i mjerama zaštite, određuje mjere zaštite potrebne pri izvođenju radnog procesa / izradi odabrane tvorevine – osigurava mjere potrebne zaštite pri izradi odabrane tvorevine 	– navodi mjere zaštite pri baratanju materijalima za rad

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- primjena potrebnih mjera zaštite pri izradi određene tvorevine.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- posebnu pozornost obratiti na mjere zaštite na radu pri korištenju pojedinim priborom i alatom (primjerice, ljepljiva, škare, igle, noževi, kalupi, pribadače, kliješta, bušilice, turpije, pincete, čavli, čekić, odvijači) i zaštitnoj opremi (zaštitne pregače, zaštitna odjeća, zaštitne naočale, rukavice, maske za lice)
- učitelj izvodi radnje koje zahtijevaju poseban oprez, primjerice, uporaba noža i termo-rezača, pištolja za vruće lijepljenje, električne brusilice, bušilice, pile, pečenje gline, šivanje na šivaćem stroju, a učenici isključivo uz strogi nadzor i dogovor s roditeljem
- povezanost s predmetima Upoznavanje uže i šire okoline, Hrvatski jezik i komunikacija te međupredmetnim temama Zdravlje, Učiti kako učiti.

C. Rad i sudjelovanje u zajednici

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO C.3.1. Učenik predstavlja odabranu izrađenu tvorevinu.	<ul style="list-style-type: none">– odabire tvorevinu za prezentaciju koju je izradio samostalno ili u timu– odlučuje hoće li prezentaciju izvesti samostalno ili podjelom uloga– dogovara način predstavljanja tvorevine– priprema se za prezentaciju tvorevine– navodi naziv tvorevine i uporabnu svrhu– nabraja uporabljene materijale i alate– prikazuje postupke izrade jednostavne tvorevine– navodi postupke zaštite na radu pri izradi tvorevine– navodi utrošeno vrijeme (malo / mnogo dana)– navodi timski procijenjenu vrijednost tvorevine– ističe zanimanja povezana s izrađenom tvorevinom	<ul style="list-style-type: none">– predstavlja ukrasni ili uporabni proizvod na sebi prihvatljiv komunikacijski način

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- predstavljanje tvorevine i procesa njezine izrade
- povezivanje izrađene tvorevine s određenim zanimanjima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- predstavljanje tvorevina prvo organizirati u razredu kao uobičajeni postupak rada i time jačati samopouzdanje učenika i pripremati ga za predstavljanje tvorevine u razredu, školi ili na izložbenoj manifestaciji
- svakom učeniku potrebno je dati priliku da na sebi prikladan način prezentira svoju tvorevinu samostalno ili u timu

- učenika je važno motivirati i potaknuti na prezentiranje i pomoći mu u pripremi predstavljanja dijela ili cijele prezentacije vodeći brigu da prezentira dio koji želi, odnosno dio koji mu se najviše sviđa, pri čemu se može služiti unaprijed pripremljenim i korištenim slikovnim prikazima slijeda izrade, alata, korištenih mjera zaštite na radu i sl.
- uputno je motivirati učenika da predstavlja svoju tvorevinu pred razredom, a ostale učenike na isticanje vrijednosti u učenikovu radu
- katkad je dobro koristiti se mikrofonom koji daje značaj samoj demonstraciji i jača samopouzdanje učenika tijekom javnog nastupa
- povezanost s predmetima Hrvatski jezik i komunikacija, Socijalizacija te međupredmetnim temama Građanski odgoj i obrazovanje, Osobni i socijalni razvoj, Uporaba IKT-a, Poduzetništvo.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO C.3.2. Učenik posjećuje različite lokalne izložbe i sajmove lokalno i/ili virtualno i izlaže svoje tvorevine.	<ul style="list-style-type: none"> – promatra tvorevine na izložbeno-prodajnim prostorima – uspoređuje izložene tvorevine po dizajnu i namjeni – izražava svoj dojam o promatranim tvorevinama – povezuje tvorevine s područjima rada – pokazuju svoju tvorevinu ako je izložena na izložbenom mjestu – primjenjuje ponašanja primjerena izložbenim prostorima – dokumentira svoje posjete izložbenim prostorima 	– izražava svoj dojam o promatranim izložbenim tvorevinama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- upoznavanje izložbenih prostora u kojima su izložene različite tvorevine.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenike upoznati s njima zanimljivim izložbenim manifestacijama i pružiti im osnovne informacije o njima putem mrežnog pretraživanja, reklamnih letaka ili reklama u medijima te se dogovoriti koje bi izložbeno mjesto željeli obići
- u dogovoru s učenicima prijavljivati njihove radove na odgovarajuće izložbe i tome pridodati potrebit značaj pri čemu ih je uputno uključiti u procjenjivanje radova koji će se za određenu izložbu prijaviti
- s učenicima unaprijed dogovoriti plan puta, svrhu i način obilaska te primjerena ponašanja na izložbenom mjestu što se može vježbati, primjerice, igranjem uloga u razredu
- povezanost s predmetima Upoznavanje uže i šire okoline, Hrvatski jezik i komunikacija, Socijalizacija te međupredmetnim temama Građanski odgoj i obrazovanje, Osobni i socijalni razvoj, Poduzetništvo, Uporaba IKT-a.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO C.3.3. Učenik povezuje rad i radno-proizvodne tvorevine s njihovom novčanom vrijednošću i brine se o potrošnji.	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje novac s uložnim radom, izradom tvorevina, proizvodnjom dobara – povezuje prodajna mjesta s kupnjom proizvoda za izradu tvorevina i kupnjom tvorevina – navodi da proizvodi na prodajnim mjestima imaju svoju cijenu – povezuje cijenu proizvoda/tvorevina s troškovima materijala i uložnog rada – određuje u timu moguću cijenu vlastitog rada ili izradene tvorevine – navodi tvorevine/proizvode koje najčešće kupuje – zapaža istaknutu cijenu na proizvodu/tvorevini – navodi da se cijene proizvoda razlikuju – obavlja kupnju određenog proizvoda u skladu s vrijednošću potrebnog novca – koristi se primjerenom komunikacijom prilikom kupnje – prihvaća potrebu racionalne potrošnje pri kupnji proizvoda – nabraja posljedice prekomjerne potrošnje 	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje rad i tvorevine s njihovom novčanom vrijednošću
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: <ul style="list-style-type: none"> – novčana vrijednost procesa rada i tvorevina – racionalna potrošnja pri kupnji tvorevina. 		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda: <ul style="list-style-type: none"> – realizaciju ishoda povezati s postojećim znanjima učenika iz predmeta Matematičkih vještina te se upoznati s njihovim iskustvima – provoditi u razredu vježbe procjene vrijednosti učenikova rada ili izradene tvorevine (uloženi trud, vrijeme koje se evidentira, potrošnja materijala, energije) te uspoređivati s prodajnim cijenama sličnih proizvoda te iste komentirati – navesti materijale, pribor, alate potrebne za izradu određenog proizvoda i istraživati cijene na različitim prodajnim mjestima putem IKT-a, uz pomoć učitelja zapisivati cijene i uspoređivati – procjene novčane vrijednosti rada doprinose isticanju značaja rada učenika, a realizacija prodaje putem, primjerice, učeničke zadruge ili prigodom Dana otvorenih vrata škole, dodatno će potvrditi značaj i trud učenika – ponašanje na prodajnim mjestima vježbati igrajući igru uloga, upriličiti obilazak prodajnih mjesta u organizaciji škole ili u dogovoru s roditeljima pri čemu je važno da učenik bira proizvod i obavlja kupnju uz podršku 		

- povezanost s predmetima Upoznavanje uže i šire okoline, Matematičke vještine, Hrvatski jezik i komunikacija, Socijalizacija te međupredmetnim temama Učiti kako učiti, Poduzetništvo, Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO C.3.4. Učenik posjećuje, lokalno ili virtualno, tvornice, poduzeća i male obrte.	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje male obrte, OPG-ove i poduzeća u neposrednoj blizini škole – povezuje proizvodna mjesta s dobivanjem većih količina proizvoda – sudjeluje u organiziranju posjeta – navodi da se na proizvodnim mjestima provodi cjelokupni proces (nabava sirovina, obrada, dostava proizvoda) – navodi da su procesi rada povezani s mehanizacijom i automatizacijom – ukazuje na važnost povezanosti radnih postupaka ljudi u procesima proizvodnje određenog proizvoda – ponaša se u skladu s društvenim normama prilikom posjeta tvornici – postavlja pitanja proizvodim i proizvodnim procesima unutar poduzeća, OPG-a ili malog obrta – izvješćuje o posjeti lokalnom poduzeću, OPG-u ili obrtu – pretražuje internet u potrazi za poduzećem, obrtom ili OPG-om koji izrađuje proizvod od njegova interesa – postavlja pitanja o proizvodu – izvješćuje učitelja i ostale učenike o istraživanju proizvoda 	<ul style="list-style-type: none"> – izdvaja poduzeća, male obrte i OPG-ove koji izrađuju proizvode od njegova interesa

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- posjete proizvođačima različitih tvorevina
- podjela rada, mehanizacija i automatizacija u serijskoj proizvodnji.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- s učenicima istražiti proizvodna mjesta na lokalitetu povezanom s materijalom koji obrađuju i odabrati ono mjesto koje bi željeli posjetiti
- dogovoriti svrhu posjeta i istaknuti na što posebno valja obratiti pažnju (primjerice, cjelovitost procesa proizvodnje, povezanost radnih procesa, korištenje mehanizacijom, značaj timskog rada, cijena proizvoda u odnosu na kućansku izradu tvorevine)
- zajednički utvrditi kako će se napisati zahtjev za posjet, po odgovoru dogovoriti plan dolaska i pravila ponašanja, što se može i plakatno prikazati

- s učenicima osmisliti pitanja; svaki se učenik može pripremiti za svoje pitanje koja će na sebi primjeren način uputiti samostalno ili uz podršku; posjet se može dokumentirati (fotografijama, letcima) i po povratku dopuniti ranije načinjen plakat, ako se izrađivao, ili napraviti novi plakat o posjetu uz primjenu cjelokupne prikupljene dokumentacije
- u zahvali proizvođaču na gostoprimstvu može se priložiti fotografija napravljenog plakata
- informacije o posjetu objaviti na mrežnoj stranici škole
- povezanost s predmetom Upoznavanje uže i šire okoline, Hrvatski jezik i komunikacija, Socijalizacija te međupredmetnim temama Poduzetništvo, Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje, Uporaba IKT-a, Održivi razvoj.

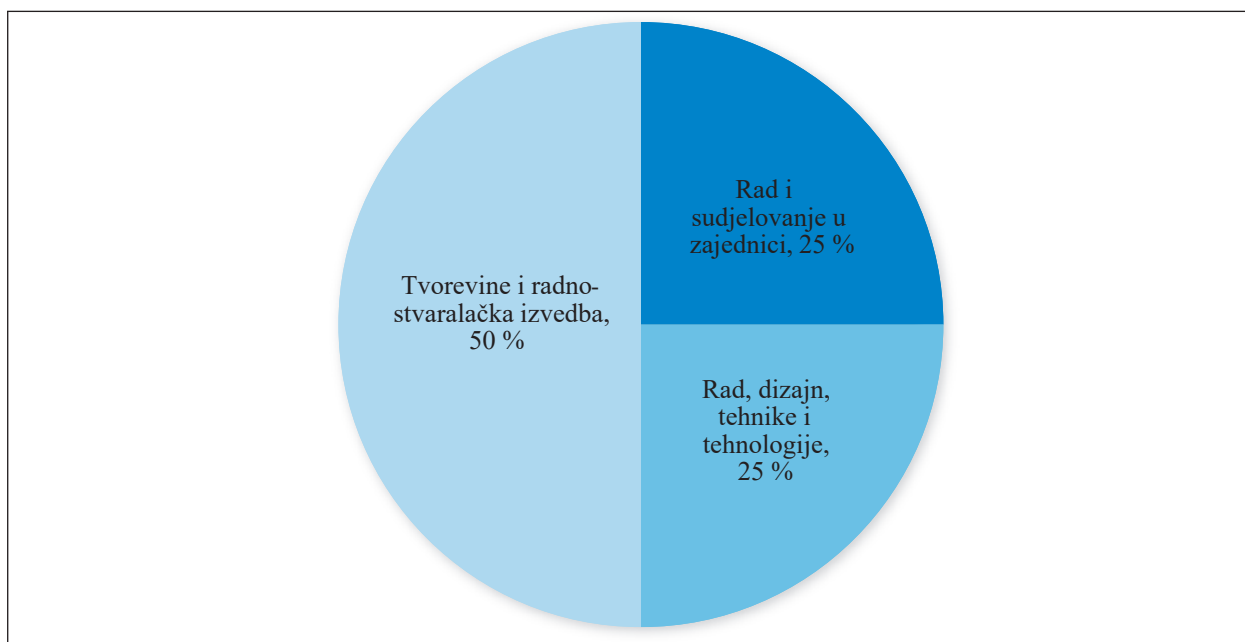
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK IZO C.3.5. Učenik sudjeluje u organiziranim radnim aktivnostima u svojoj okolini i na području lokalne zajednice.	<ul style="list-style-type: none"> – dogovara što će raditi, s čime i kako raditi – izvodi dogovorenu aktivnost uključivanjem u organizirani radni proces – prati upute odgovorne osobe provođenjem radne aktivnosti – vodi brigu o osobnoj sigurnosti pri izvođenju radne aktivnosti – izražava svoje zadovoljstvo zajedničkim radom – potiče zajednički rad komunicirajući s ostalima – navodi važnost međusobnog pomaganja – pregledava objave provedenih akcija u zajednici 	<ul style="list-style-type: none"> – izvodi dogovorenu organiziranu radnu aktivnost u užem i širem okružju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- radne aktivnosti u okružju
- suradnja u zajedničkome radu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- poticati učenike na sudjelovanje u radnim aktivnostima u okružju škole uz jasno određen, učeniku primjeren i zanimljiv zadatak; to, primjerice, mogu biti akcije skupljanja lišća, plijevljenja površina, sadnje biljaka u okružju škole, ličenje i ukrašavanja zidova, dijelova igrališta (integrirani, projektni dan)
- aktivnosti sudjelovanja važno je najaviti i objasniti njihov značaj za školu ili zajednicu te naglašavati važnu ulogu učenika u ostvarenju zajedničkog cilja. Pritom se posebno ističe potreba suradnje u radu što se može povezati s praktičnim primjerima iz svakodnevnog života.
- sve aktivnosti koje će se obavljati pojasniti i učenike upoznati s planom, običi područje koje će se u zajedničkome radu uređivati ili oplemeniti, dokumentirati stanje prije i nakon provođenja rada, zatim uspoređivati fotografije i učinke rada te pratiti daljnje promjene
- učenike se može nagraditi izradom prikladnih medalja, bedževa ili im na neki drugi prikladan način naglasiti da je svaki njihov uloženi trud zaslužan i vrijedan pohvale
- koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika
- osigurati podršku IKT-a i potpomognute komunikacije
- povezanost s predmetima Upoznavanje uže i šire okoline, Hrvatski jezik i komunikacija, Socijalizacija te međupredmetnim temama Poduzetništvo, Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje i Održivi razvoj.



2. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Izobrazba u obavljanju poslova u dobnoj skupini od 16. do 21. godine

U planiranju i programiranju ostvarivanja odgojno-obrazovnih ishoda učitelj i nastavnik može odstupiti od preporučene postotne zastupljenosti pojedinoga predmetnog područja do 10 %. U svim se predmetnim područjima razvijaju znanja o vrijednosti rada, tehnikama i tehnologijama izrade tvorevine te značaju međusobne suradnje u zajednici.

E. POVEZANOST S DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Izobrazba u obavljanju poslova nastavni je predmet koji je povezan s gotovo svim odgojno-obrazovnim područjima te međupredmetnim temama. Značajnu povezanost moguće je utvrditi s odgojno-obrazovnim područjima i nastavnim predmetima od Hrvatskog jezika i komunikacije, Skrbi o sebi, Razvoja kreativnosti, Upoznavanja uže i šire okoline, Domaćinstva, Socijalizacije pa sve do Matematičkih vještina. Integrativna uloga Izobrazbe u obavljanju poslova ogleda se u mogućnosti objedinjenja različitih sadržaja i aktivnosti međupredmetnih tema i nastavnih sadržaja sa svrhom što kvalitetnijeg učenja i poučavanja učenika. Navedeni nastavni predmet nadovezuje se na nastavni predmet Radni odgoj radi usavršavanja i automatizacije svih već usvojenih specifičnih radnih i životnih vještina te njihove sustavne nadogradnje prema složenijim svakodnevnim radnim i životnim kompetencijama koje će učeniku omogućiti inkluzivno uključivanje u društvo i rad. Moguće je korelacijski povezati gotovo sve međupredmetne teme s predmetnim kurikulumom Izobrazbe u obavljanju poslova putem prilagodbe sadržaja i metoda rada, a prema mogućnostima i interesima učenika. Značajnija povezanost utvrđena je s temama Osobni i socijalni razvoj, Učiti kako učiti, Građanski odgoj i obrazovanje, Zdravlje, Održivi razvoj, Poduzetništvo te Uporaba komunikacijske i informacijske tehnologije. Temelj ostvarivanja ishoda teme Osobni i socijalni razvoj povezan je s razvijanjem socijalnih i komunikacijskih vještina te odgovornog ponašanja prema sebi i drugima u zajednici. Očekivanja teme Učiti kako učiti odnose se na usvajanje znanja o radnim modelima i razvoj vještina rada po određenim modelima. Ishodi Građanskog odgoja i obrazovanja usmjereni su na aktivno sudjelovanje učenika u zajedničkom radu u razredu i zajednici, poznavanje i izvršavanje radnih zadataka, dok se ishodi teme Zdravlje odnose se na usvajanje osnovnih pravila zaštite na radu. Poduzetništvo te Održivi razvoj međupredmetne su teme koje svojim nastavnim sadržajima usmjeravaju učenika na preuzimanje aktivnije uloge u kreativno-proizvodnom radu uz racionalno postupanje s otpadom.

F. UČENJE I POUČAVANJE PREDMETA

Učenje i poučavanje predmeta Izobrazba u obavljanju poslova ostvaruje se prema planiranim odgojno-obrazovnim ishodima uz primjenu različitih metodičkih pristupa u skladu s potrebama, interesima i razinama znanja i vještina učenika kao i u primjerenim uvjetima rada. Usvajanjem planiranih ishoda predmeta Izobrazba u obavljanju poslova, učenici razvijaju praktične i socijalne kompetencije kojima se osposobljavaju i pripremaju za uspješno obavljanje poslova u svakodnevnom životu i slobodnom vremenu te za aktivniju ulogu u lokalnoj zajednici s mogućim zapošljavanjem na otvorenom tržištu rada ili u zaštićenim uvjetima rada.

Iskustva učenja

Iskustva učenja temelje se na kontekstualnom pristupu, otkrivanju i praktičnom radu. Učenik u susretu s materijalima, tehnologijama i tvorevinama kontekstualno uči o procesima rada. Ideja je voditi učenika od procesa rasprave, izbora materijala i vrste tvorevine, do izrade i prezentacije tvorevine.

Iskustvenim učenjem učenik razvija navike podržavanja temeljne strukture pri izvođenju planiranog rada koja uključuje: pripremu za rad, izvođenje radnog procesa i završne aktivnosti po izvedbi radnog procesa ili izrade tvorevine. Sve poslove učenik obavlja uz primjenu odgovarajućeg stupnja podrške, primjenu asistivne tehnologije i/ili pomagala za rad. Učenik tako biva kompetentan samostalno birati materijale, tehnologije i vrstu tvorevine, izvršiti proces izrade tvorevine i napravljenu tvorevinu uspješno prezentirati pred razrednom zajednicom, školom ili širom lokalnom zajednicom.

Učenje i poučavanje treba omogućiti stjecanje radnih kompetencija pa se temelji na praktičnome radu, otkrivanju i iskustvenome učenju koje se ostvaruje procesima:

- oblikovanja određene tvorevine
- povezivanja tehnike i tehnologije s područjem uporabe
- jednostavnih istraživanja i razlikovanja materijala izrade i njihovih svojstava, proizvodnih tvorevina
- tehnologije te utjecaja tehnike i tehnologije na okružje
- kreativnoga i sustavnog pristupa; kreativni pristup u osmišljavanju tvorevina te usvajanje postupaka i pravila za rad na siguran način
- primjene odgovarajućega radnog modela uz uporabu dostupnih sredstava tehnike sa svrhom razvoja spoznajnih procesa, vještina te vrijednosnih odnosa prema radu.

Uloga učitelja

Učitelj usvajanje ishoda kurikula planira i ostvaruje na temelju prikupljenih informacija o vještinama učenika, razinama njegovih strategija učenja i aktivnosti koje je dostigao u predmetu Radni odgoj. Uz to svojim inicijalnim praćenjem dopunjuje spoznaje o jakim stranama učenika, njegovim potrebama i interesima u odnosu na sve važne značajke daljnjeg osposobljavanja u predmetu Izobrazba u obavljanju poslova, poput vještine baratanja materijalima, rad po određenim radnim modelima, poznavanje i uporaba radioničkog pribora i alata, uporaba IKT-a, poznavanje i primjena mjera zaštite na radu, snalaženje u suradničkim oblicima rada, komunikacija u radnom okružju, razvijenost kulture rada, samostalnost, potrebno vrijeme za rad i odmore, pamćenje i primjena naučenog i sl.

Na osnovu prikupljenih podataka učitelj prema potrebi nadograđuje postupke podrške za pojedinog učenika u metodama i aktivnostima učenja i vrednovanja u odnosu na perceptivnu, govornu i spoznajnu prilagodbu ili prilagodbu zahtjeva. U tom smislu, primjerice, razmatra koliko su novi materijali, alati i uređaji odgovarajući učeniku, koje je prilagodbe potrebno napraviti za njihovu primjenu, koji modeli rada su odgovarajući učeniku za obradu određenih materijala i izradu planiranih tvorevina te treba li ih promijeniti, kada je učeniku potrebna fizička podrška i u čemu, koja razina složenosti radnog zadatka mu odgovara, jesu li učeniku potrebna nova pomagala i koja, koje strategije pozitivnog potkrjepljenja ponašanja primijeniti, koje motivatore i dr.

Prema utvrđenim potrebama učenika učitelj usklađuje način predstavljanja sadržaja i razinu složenosti planiranih aktivnosti, daje smjernice za rad i potiče učenika na jednostavno istraživanje, postavljanje pitanja, nudi mu praktične vježbe uz podršku u metodama rada. Važno je da učitelj u ostvarivanju sadržaja učenja i planiranih ishoda predmeta Izobrazba u obavljanju poslova potiče učenika na razvijanje navike održavanja temeljne strukture radnog procesa, što podrazumijeva pripremu za rad, izvođenje radnih operacija oblikovanja materijala i završne aktivnosti po izradi tvorevine ili radnog procesa.

Ostvarivanje planiranih odgojno-obrazovnih ishoda učenja učitelj može planirati putem primjene različitih metoda uz postupke podrške, kao što su:

- praktične aktivnosti (vježbe)
- učenje unutar provedbe projekta (od ideje do proizvoda)
- videoprikazi stvarnosti (situacijsko učenje vezano uz korištenje različitim videosadržajima i/ili animacijama kojima učenici stječu uvid u autentične tehničko-tehnološke situacije)
- uslužno učenje (uključivanje učenika u učeničku zadrugu, radionice s tipičnim vršnjacima, uključivanje u zajednici, predstavljanje i poredak proizvoda)
- organizacija izložbenih događanja (organizacija školskih izložbi, sajмова i drugih događanja)
- organizacija posjeta radnim organizacijama (tvornicama, malim obrtima i sl.), uključivanje u radne aktivnosti u užoj okolini i zajednici (organizirane radne aktivnosti u okružju škole i/ili lokalne zajednice).

Posebno je važno da učitelj omogući sigurnu uporabu alata. Obradu materijala alatnim strojem učitelj obvezno nadzire u neposrednoj blizini učenika. Prema potrebi učitelj samostalno izvodi radne operacije kako bi učenici putem njegove demonstracije upoznali određeni način obrade. Značajno je da u cjelokupnom procesu učenja, poučavanja i vrednovanja učitelj razmjenjuje dojmove s učenicima o razini njihova zadovoljstva provedenim radnim procesima, poteškoćama na koje su naišli u izradi tvorevine, savjetuje ih i prati te im pruža podršku u socijalnome, emocionalnom i spoznajnom rastu.

Materijali i izvori

Materijalni resursi koji su potrebni za uspješno održavanje nastave Izobrazbe u obavljanju poslova uključuju prostor radionice, iznimno učionice u kojoj učenici provode ostatak vremena. Preporuka je dio nastavnih sadržaja obraditi neposrednim iskustvom u lokalnim tvornicama, malim obiteljskim gospodarstvima ili obrtima. Opremljenost učionice i radionice uvjet je za stjecanje kompetencija učenika usvajanjem ključnih sadržaja zadanih odgojno-obrazovnim ishodima. Poželjno je da radionica bude opremljena priborom i alatima za obradu drva, metala, papira i drugog materijala za izradu tvorevina, jednostavnom laboratorijskom opremom za ispitivanje svojstva materijala te informacijsko-komunikacijskom tehnologijom koja će omogućiti istraživanje i završnu prezentaciju tvorevina. Svako organizacijsko područje predmetnog kurikula Izobrazbe u obavljanju poslova i postavljeni odgojno-obrazovni ishodi izazov su učitelju i učeniku za čije su ostvarenje potrebni materijalni resursi.

Predlaže se sljedeća oprema primjerena za siguran rad u školi:

- alat i pribor za obradu drva, metala, papira ili mase za modeliranje
- električne lemilice (za elektroniku i metalurgiju)
- mjerne sprave, pribor i uređaji, stolna ili prijenosna računala
- različiti programi za crtanje, dokumentiranje i upravljanje
- ormarić prve pomoći
- računalo, projektor i platno
- kompleti zaštite na radu: osobna zaštitna oprema, upute za rad na siguran način.

Izvori znanja su radni materijali, primjeri izrađenih tvorevina, proizvodni pogoni, kućanstvo i sva neposredna sredstva koja se upotrebljavaju pri učenju i poučavanju Izobrazbe u obavljanju poslova. Za razvoj kompetencija učenika školski sustav i škole kao institucije osiguravaju primjerene prostorne i materijalne uvjete.

Okružje

Okružje učenja specifičnih vještina nastavnog predmeta Izobrazba u obavljanju poslova omogućit će učeniku razvoj socijalnih vještina, suradničkog odnosa s vršnjacima i mogućnost rada u lokalnoj zajednici putem projektnog učenja u neposrednoj okolini. Dužnost je učitelja ostvariti sigurno okružje prema standardima zaštite na radu te poučiti učenika osnovama zaštite na radu prije početka izrade različitih tvorevina. Sadržaji nastave trebaju biti raznovrsni, primjenjivi u lokalnoj zajednici i prema mogućnostima učenika kako bi osigurali jednako sudjelovanje učenika u izvedbi svih ili dijela odgojno-obrazovnih ishoda. Potrebno je voditi brigu o senzornoj osjetljivosti učenika i podražajima u okružju kao i osigurati razumnu prilagodbu okružja koje omogućuje najveći stupanj samostalnosti učenika.

Određeno vrijeme

Nastavni predmet Izobrazba u obavljanju poslova održava se unutar satnice od 10 sati tjedno. Preporučuje se nastavu izvoditi u dvosatu kako bi se osiguralo dovoljno vremena za izvršavanje zadataka nastave te samim time i manje opterećenje učenika.

Vrijeme potrebno za usvajanje postavljenih odgojno-obrazovnih ishoda unutar pojedinog organizacijskog područja određuje učitelj, ovisno o interesu i mogućnostima učenika, uvjetima rada te posebnosti lokalne zajednice. Preporuka je da se sadržaji povezani s ishodom B. 10. (zaštita na radu) obrađuju na početku nastavne godine radi usvajanja znanja i vještina potrebnih za sigurno obavljanje radnih zadataka, vlastitu zaštitu kao i zaštitu ostalih učenika.

Ishodi organizacijskog područja B (osobito ishod B. 8.) obrađuju se neprekidno, a složenost ishoda ovisi o dobi, mogućnostima i specifičnim potrebama učenika.

Ishodi organizacijskog područja C. izvode se uz podršku, a posebnu pozornost potrebno je obratiti učenicima u dobnoj skupini od 16. do 21. godine koji tek započinju nastavu Izobrazbe u obavljanju poslova. Učenicima u dobnoj skupini od 16. do 21. godine ishode koji se odnose na prezentaciju izrađenih tvorevina potrebno je postupno uvoditi te im omogućiti izvedbu prezentacije prvo pred razrednom zajednicom i učiteljem, a zatim postupno proširivati publiku pred kojom se izrađena tvorevina prezentira. Cilj je poučiti učenika specifičnim vještinama prezentacije izrađene tvorevine na većim priredbama, javnim prezentacijama i izlaganjima na sajmovima.

Grupiranje učenika

Poučavanje učenika u nastavnom predmetu Izobrazba u obavljanju poslova specifično je i zahtijeva veliki oprez s obzirom na složenost poslova i mogućnosti ozljede pri izradi ukrasnih i uporabnih predmeta pri radnoj stvaralačkoj izvedbi. Potrebno je, stoga, brinuti se o sastavu parova i grupa za vrijeme izvedbe radnih zadataka. Prednost poučavanja može biti mali broj učenika unutar razredne skupine, ali treba voditi brigu o specifičnim potrebama i mogućnostima učenika pri grupiranju ili radu u paru. Sigurnosni uvjeti rada postižu se uporabom različitih pomagala, prilagođenih alata i strojeva uz vođenje nedovoljno obučениh učenika.

G. VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Osnovna svrha vrednovanja jest praćenje napredovanja učenika, poticanje dubinskoga i trajnog učenja te primjena znanja u novim životnim situacijama. Vrednovanje se provodi prema postavljenim odgojno-obrazovnim ishodima radi neprekidnog praćenja učenika s teškoćama u razvoju tijekom radnog procesa. Vrednovanje učeničkog postignuća unutar navedenoga nastavnog predmeta usmjereno je prema usvojenim znanjima, stečenim vještinama te razvijenoj savjesnosti i redovitosti u radu. Uloga učitelja usmjerena je na definiranje jasnih i mjerljivih odgojno-obrazovnih ishoda u primjerenom kontekstu, kao i jasno definiranih kriterija vrednovanja. Vrednovanje se temelji na cjelovitom pristupu praćenja i poticanja individualnog razvoja svakog učenika s teškoćama u razvoju sukladno njegovim sposobnostima, mogućnostima i osobnim interesima.

Sastavnice vrednovanja u Izobrazbi u obavljanju poslova

Odgojno-obrazovni ishodi okvir su za vrednovanje i ocjenjivanje, a svojom strukturom sadržavaju spoznajnu, psihomotoričku i afektivnu komponentu.

Spoznajne komponente podrazumijevaju usvajanja osnovnih znanja definiranih predmetnim područjem, određenu razinu razumijevanja te mogućnost primjene u radnom procesu. Preporuka je da učitelj vrednuje spoznajne komponente tijekom sustavnog praćenja učenika prilikom izvođenja radnih zadataka i to u svim etapama rada od pripreme materijala, odabira tehnika pa sve do prezentacije vlastite tvorevine.

Psihomotoričke komponente podrazumijevaju umijeća i vještine od imitacije i manipulacije do precizacije. Vrednuje se razina usvojenih vještina rukovanja osnovnim priborom i alatima za rad te različitim materijalima i obrade istih.

Afektivne komponente podrazumijevaju razinu samostalnosti i odgovornosti pri obavljanju zadataka. Vrednuje se savjesnost i redovitost u radu, preuzimanje odgovornosti prema svom radu, radnim zadacima, sredstvima, ostalim sudionicima i učitelju.

U predmetnom kurikulu Izobrazba u obavljanju poslova dvije su osnovne sastavnice vrednovanja:

- usvojenost znanja
- primjena radnih vještina.

Okvir za vrednovanje procesa i ishoda učenja obuhvaća vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje te vrednovanje naučenog. Vrednovanje za učenje prvenstveno je usmjereno na formativno praćenje učenika s teškoćama u razvoju radi postizanja povratne povezanosti između učenika, učenja i poučavanja te odgojno-obrazovnih ishoda. Stoga je potrebno jasno definirati koji su to mjerljivi parametri postignuća učenika prilikom izvršavanja neke aktivnosti s obzirom na odgojno-obrazovni ishod.

Vrednovanju za učenje

Za oblikovanje formativnog vrednovanja koje je usmjereno vrednovanju za učenje preporučeno je koristiti se obrascima procjena, obrascima praćenja te promatranjem učenika prilikom izvršavanja određenih zadataka ili aktivnosti, izlaznim karticama, mapama učenika i sl. Povratne informacije koje su prikupljene tijekom vrednovanja za učenje omogućuju učitelju jasni uvid kako najbolje prilagoditi i usmjeriti samo učenje za određenog učenika te sukladno tome, kako uspješno ostvariti definirane ishode.

Vrednovanje kao učenje usmjereno je na aktivno uključivanje učenika u sam proces vrednovanja uz kontinuiranu podršku učitelja. Vrednovanje kao učenje podrazumijeva samovrednovanje učenika, ali i vršnjačko vrednovanje među učenicima. Preporučene metode vrednovanja u procesu vrednovanja kao učenja podrazumijevaju uporabu različitih slikovnih predložaka i obrazaca za samoprocjenu učenika.

Vrednovanje naučenog usmjereno je provjeri usvojenosti planiranih odgojno-obrazovnih ishoda. Razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda definira se opisnom ocjenom. Opisnu ocjenu moguće je definirati praćenjem učenikova rada, mape učenika, usporedbom tvorevina koje je učenik proizveo, prilagođenom provjerom znanja i sl.

Ocjenjivanje učenika treba biti usmjereno samo na ona znanja i vještine koje učenik prema svojim individualnim sposobnostima, mogućnostima i interesima može usvojiti te ih je imao prilike i uvježbati. Slijedom navedenog, u predmetu Izobrazbe u obavljanju poslova vrednuju se usvojena osnovna znanja definirana odgojno-obrazovnim ishodima, stečene radne vještine te stupanj učenikove samostalnosti i odgovornosti u radu. Formativnim vrednovanjem omogućeno je neprekidno praćenje dinamike i kvalitete učenikova napredovanja tijekom cijele godine. Navedenim praćenjem učitelju je omogućeno uočavanje načina rada kojima učenik postiže najbolje rezultate. Formativno vrednovanje odvija se tijekom učenja, ali i poučavanja. Glavni mu je cilj praćenje učenika na temelju kojeg se dobivaju informacije o učenikovu napredovanju.

Usvojenost određenoga odgojno-obrazovnog ishoda potrebno je definirati jednom od pet navedenih razina usvojenosti: potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno. Prilikom definiranja te navođenja određene razine usvojenosti ishoda potrebno je također navesti i razinu pruženoga primjerenog oblika podrške određenom učeniku tijekom usvajanja istog.

Zaključna ocjena predmeta izriče se opisnom ocjenom (potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno).

Zaključna opisna ocjena donosi se na kraju nastavne godine i iskazuje sveukupnu usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda učenja. Učitelju kao smjernica može poslužiti kurikulum definirana srednja razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Srednja razina usvojenosti ne predstavlja izravno školsku opisnu ocjenu, ali predstavlja prosjek usvojenog znanja i vještina potrebnih za srednju zaključnu ocjenu.

Vrednovanjem predmetnih kurikula osiguravaju se dodatni uvjeti za razvojno i fleksibilno planiranje napretka učenika, što znači još kvalitetnije usklađivanje razvojnih osobitosti učenika s očekivanim ishodima učenja radi razvoj učenikovih kompetencija (općeobrazovnih, strukovnih). Takav pristup otvara nove mogućnosti za napredak učenika u cjeloživotnom obrazovanju, zadovoljstvo učitelja i, naravno, roditelja/skrbnika učenika, a time i škole te obrazovnog sustava u cijelosti.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA

UPOZNAVANJE UŽE I ŠIRE OKOLINE

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Upoznavanje uže i šire okoline interdisciplinarni je predmetni kurikulum koji se zasniva na poticanju motivacije i znatiželje učenika za istraživanjem i stjecanjem kompetencija temeljnih prirodnih i društvenih znanosti. Prirodne znanosti uvode učenika u svijet istraživanja i zapažanja uzročno- posljedičnih veza promatranjem, opažanjem, prepoznavanjem i opisivanjem prirode oko sebe, stvarajući prilike za razvoj odnosa učenika prema prirodi, okolišu i zdravlju. Društvene znanosti uvode učenika u proces promatranja života ljudi i svijeta oko sebe potičući izgradnju pozitivnog stava prema svijetu koji ga okružuje.

Učenje i poučavanje predmetnog kurikula Upoznavanje uže i šire okoline usmjerava učenika:

- na stjecanje iskustva prilikom uočavanja i upoznavanja prirodnih pojava te socijalnih situacija u kojima se odvija svakodnevni život u neposrednoj okolini
- na prepoznavanje i razumijevanje osnovnih prirodnih promjena i društvenih pojava koje se zbivaju oko njega te uočavanje njihove međusobne povezanosti u prirodnome i društvenom okružju
- na doživljavanje i spoznavanje sebe, razvijanje odnosa prema ljudima, svim živim bićima, stvarima i okolišu
- na usvajanje i razvijanje sposobnosti neposrednog promatranja, opažanja, uspoređivanja, prepoznavanja, uparivanja, razlikovanja i dr.
- na prihvaćanje i poštovanje prava i obveza te uočavanje i uvažavanje različitosti.

Stečena znanja, vještine i stavovi u predmetnom kurikulumu Upoznavanje uže i šire okoline omogućuju učniku bolje razumijevanje događanja u svijetu oko sebe, lakše snalaženje u već poznatim, ali i novim situacijama u prirodnome i društvenom okružju. Učenjem o domu, obitelji, lokalnoj i široj zajednici, sustavno se izgrađuje osobni, kulturni i nacionalni identitet učenika. Primjenom različitih strategija aktivnog učenja i poučavanja potiče se i usmjerava cjelovit razvoj i dobrobit učenika uvažavajući jedinstvenost svake osobe.

Usvajanje sadržaja zasniva se na holističkom pristupu usmjerenom na sposobnosti, interese, iskustva i potrebe svakog učenika, što se utvrđuje inicijalnom procjenom, a nastavlja sustavnim praćenjem i unaprjeđivanjem napretka učenika. Pružanjem veće slobode učiteljima pri izboru sadržaja, metoda i oblika rada, učenje i poučavanje usklađeno s interesima i psihofizičkim sposobnostima učenika postaje zanimljivije i motivirajuće učeniku i učitelju. Sustavno se stvaraju veze između stečenih spoznaja, vlastitog iskustva i primjene u svakodnevnom životu.

Iskustvena i istraživački usmjerena nastava u kojoj je učenik u središtu nastavnog procesa osigurava njegovu aktivnu ulogu u učenju i poučavanju. Učenjem s drugima i od drugih u različitim okružjima te suradnjom škole s roditeljima, lokalnom i širom zajednicom, učenika se usmjerava na suradnju i otvorenost prema zajednici. Učeći u neposrednoj stvarnosti i različitim životnim situacijama, učenika se potiče na razvijanje praktično-osobnih i društvenih kompetencija, a u konačnici se potiče razvoj samostalnosti u svijetu u kojem živi te unaprjeđuje njegova kvaliteta života. Osnovnim konceptima usko je povezan s drugim predmetnim kurikulumima i međupredmetnim temama.

Predmetni kurikulum Upoznavanje uže i šire okoline uči se i poučava u trima razvojnim dobnim skupinama:

- dobnna skupina od 7. do 10. godine – 70 sati godišnje
- dobnna skupina od 11. do 15. godine – 105 sati godišnje
- dobnna skupina od 16. do 21. godine života – 70 sati godišnje.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA PREDMETA

U predmetnome kurikulu Upoznavanje uže i šire okoline učenik će:

- spoznati svijet koji ga okružuje te vremensku i prostornu organiziranost i povezanost čovjeka, prirode i društva; razumjeti svoj rast i razvoj oblikujući pozitivan odnos prema sebi, drugima, prirodi i društvu kao cjelini
- uočiti i poštovati različitosti, poznavati svoja i uvažavati prava drugih (i razvijati empatičan odnos prema njima)
- razvijati odgovornost, brigu prema svom okružju i svom djelovanju unutar njega
- poticati znatiželju otkrivanjem pojava u prirodnoj i društvenoj zajednici usmjeravanjem na zapažanje uzročno-posljedičnih veza i odnosa
- povezati (i proširiti) stečene spoznaje s drugim predmetnim i međupredmetnim sadržajima za bolje snalaženje u svakodnevnom životu.

C. STRUKTURA – ORGANIZACIJSKA PODRUČJA PREDMETNOG KURIKULA

Predmetni kurikulum Upoznavanje uže i šire okoline organiziran je u tri međusobno povezana područja:

- A. predmetno područje svijet oko mene
- B. predmetno područje promjene i odnosi u svijetu oko mene
- C. predmetno područje društvo i ja.

U izradi predmetnog kurikula Upoznavanje uže i šire okoline primijenjen je konceptualni pristup kako bi se učenik uveo u svijet stvari i pojava koje ga okružuju tako da ga se usmjerava na povezivanje, razumijevanje i integriranje znanja na različitim kognitivnim razinama uz razvijanje vještina i stavova. Učenika se usmjerava na stjecanje kompetencija važnih za život povezivanjem učenja s vlastitim iskustvima. Aktivno sudjelovanje učenika u procesu učenja i poučavanja pomaže u povezivanju i razumijevanju sadržaja učenja te ga priprema za cjeloživotno učenje. Koncepti se međusobno prožimaju pružajući učeniku mogućnost da različitim sadržajima i aktivnostima neprestano nadograđuje svoje razumijevanje. Svaki od koncepata u sebi integrira više različitih nižih razina koje su ključne za razumijevanje cjeline.

Kako bi učenici usvojili ishode, učitelj može prema svojem izboru odabrati različite načine učenja i poučavanja pri čemu je posebno značajno osjetilno-neposredno iskustvo prirode, istraživanje, demonstracije, didaktičke igre, kvizovi, igranje uloga, crtanje, konceptualne mape, mentalne mape i slično. Pritom se može primijeniti projektno i suradničko učenje, a odgojno-obrazovni proces može se izvoditi u učionici, kao i izvan nje.

Svijet oko mene

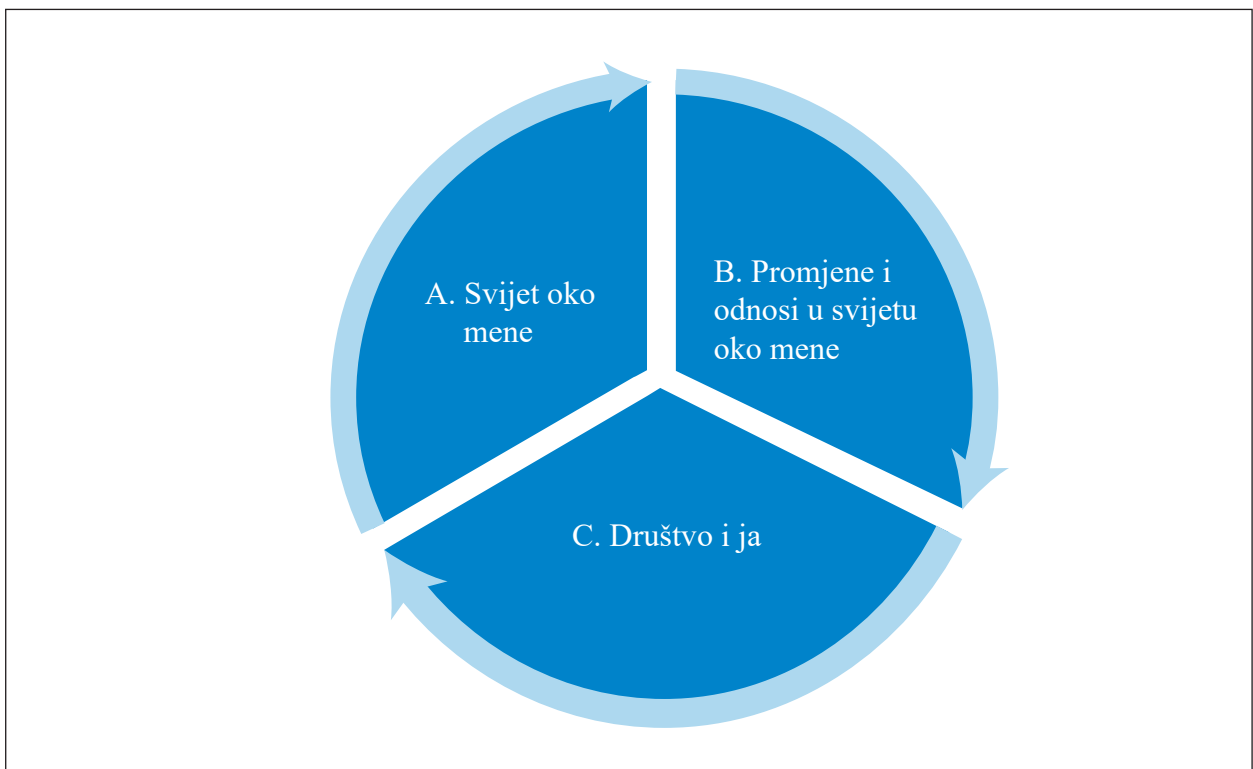
Okružje i svijet oko djeteta organiziran je što podrazumijeva da je u prirodnome i društvenom skladu i da u svim njegovim dijelovima postoji red. Dijete se najprije u obitelji, a zatim u vrtiću, a poslije u školi upoznaje s obilježjima prirode i društvene zajednice u svojem bližem, a zatim širem okružju. Upoznaje biljne i životinjske organizme specifične za svoje uže, a zatim šire okružje te njihovu prilagođenosti u prirodi. Uči tko čini članove njegove obitelji, tko su i čime se zanimaju osobe iz njegove uže i šire okoline, koja su obilježja mjesta u kojem živi i kako je organiziran promet. Upoznaje značaj energije, njezine izvore, koristi za čovjeka, moguće opasnosti i zaštitu od njih te načine štednje energije. Kako organiziranost svijeta oko nas podrazumijeva zbivanja u određenom vremenu, učenik se postupno uvodi u upoznavanje značaja vremena i vremenske organizacije.

Promjene i odnosi u svijetu oko mene

Dijete odmalena zapaža da se oko njega događaju promjene, a kasnije se u školi usmjerava na uočavanje promjena u izmjenama događanja, odnosima u prostoru, vremenu i prirodi kako bi ih povezao s organiziranošću svijeta oko sebe. Spoznaje da promjene utječu na njega samog, članove njegove obitelji, na njegovo prirodno i društveno okruženje i ostavljaju svoj trag. Zapaža da njegov rast i razvoj, kao i rast i razvoj ostalih živih bića, ovisi o životnim uvjetima i očuvanju zdravlja. Primjećuje da se neki događaji i procesi ciklički ponavljaju i zbog toga se mogu predvidjeti te se na njih može utjecati čuvanjem okoliša i unaprjeđenjem života ljudi. Uočava da ljudi svojim djelovanjem i korištenjem energijom utječu na promjene u razvoju naselja i gospodarskih djelatnosti, krajolika i šireg zavičaja i da zbog tih promjena postoje razlike u načinu življenja nekad i danas. Spoznaje da i samostalno svojom aktivnošću utječe na promjene u okruženju.

Društvo i ja

U obitelji u kojoj dijete započinje svoj život, izmjenjuje emocije, stječe prva iskustva u odnosima s članovima svoje uže zajednice koja tijekom odrastanja obogaćuje i oplemenjuje interakcijama i tako razvija i jača svoju osobnost. Suživotom s članovima uže i šire zajednice potiče se na aktivan odnos u donošenju, prihvaćanju i provođenju pravila važnih za njega samog, ali i za funkcioniranje zajednice kojoj pripada. Uči da su svi ostali članovi zajednice jednako važni, da imaju svoja prava, obveze i odgovornosti koje su važne za skladan suživot u prirodnom okruženju. Uočava da društvena zajednica u njegovu mjestu ima sličnosti i razlike sa zajednicama na različitim lokalitetima u odnosu na djelatnosti ljudi, tradiciju, način življenja, korištenje obnovljivim i neobnovljivim izvorima energije i druga obilježja ovisno o krajoliku, vremenskim i prirodnim resursima itd. Svojim aktivnim odnosom s članovima uže i šire zajednice učenik razvija građansku, kulturnu, etičku, ekološku i zdravstvenu svijest.



1. slika: Prikaz predmetnih područja nastavnog predmeta Upoznavanje uže i šire okoline

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PO DOBNIM SKUPINAMA I ORGANIZACIJSKIM PODRUČJIMA

Odgajno-obrazovni ishodi dobne skupine od 7. do 10. godine

A. Svijet oko mene

odgajno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgajno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO A 1.1. Učenik prepoznaje svoje osobne podatke i obilježja.	– prepoznaje svoje osobne podatke – prepoznaje svoja osobna obilježja	– prepoznaje nekoliko osobnih podataka i svojih tjelesnih obilježja

Sadržaji za usvajanje odgajno-obrazovnih ishoda:

- osobni podatci (ime, prezime, skupina, naziv škole, mjesto življenja)
- osobna obilježja (spol učenika: dječak/djevojčica, omiljene aktivnosti).

Preporuke za usvajanje odgajno-obrazovnih ishoda:

- sadržaji se povezuju sa svakodnevnim situacijama u obitelji i školi
- učenici se mogu međusobno promatrati pred ogledalom, koristiti se fotografijama, slikama, komunikacijskim karticama/pomagalima, izraditi knjigu o sebi i igrati igre uloga sa zadatkom predstavljanja i upoznavanja.

A. Svijet oko mene

odgajno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgajno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO A.1.2. Učenik prepoznaje osobe iz svojeg okružja.	– prepoznaje članove uže obitelji – prepoznaje osobe koje se brinu o njemu – prepoznaje učenike iz razreda – prepoznaje učitelje i djelatnike škole koje svakodnevno sreće	– prepoznaje najvažnije osobe iz svojeg okružja

Sadržaji za usvajanje odgajno-obrazovnih ishoda:

- članovi uže obitelji (mama, tata, brat, sestra, baka, djed)
- osobe koje se brinu o učeniku (odgajatelji, skrbnici)
- učenici iz razreda
- učitelji i djelatnici škole (učitelji koji poučavaju učenika, medicinska sestra, kuharica, spremačica).

Preporuke za usvajanje odgajno-obrazovnih ishoda:

- sadržaji se povezuju sa svakodnevnim susretima (susreti povezani s obavljanjem dnevnih aktivnosti u školi)
- koristiti se fotografijama, razrednim albumima, identifikacijskim karticama (slika s imenom i prezimenom) i igrama uloga.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.1.3. Učenik prepoznaje objekte i prostorije u kojima svakodnevno boravi te njihovu namjenu.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje objekte: obiteljska kuća, stambena zgrada i škola prema tipičnim obilježjima– prepoznaje zgradu/kuću u kojoj živi– povezuje prostorije u svojem domu prema opremljenosti prostora i njihovoj namjeni– povezuje prostorije u školi prema opremljenosti prostora i njihovoj namjeni– povezuje predmete (namještaj i kućanski aparate) u različitim prostorijama s njihovom namjenom	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje svoju stambenu i školsku zgradu prema jednome vanjskom obilježju i najmanje tri prostorije u navedenim objektima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- stambena zgrada, obiteljska kuća i školska zgrada (izgled, ulaz, park, dječje igralište)
- prostorije u stanu/kući/domu i njihova namjena (sobe za spavanje, kuhinja, dnevna soba, zahod, kupaonica, hodnik, balkon, vrt)
- zajednički prostor stanara (hodnik, stubište, lift, prostor za poštanske sandučice, podrum)
- pokućstvo u stanu/kući/domu (namještaj i osnovni kućanski uređaji u prostorijama)
- prostorije u školi i njihova namjena (ulaz u školu, hodnik, garderoba, učionica, blagovaonica, sanitarni čvor, školska dvorana, školsko igralište / dvorište, školska ambulanta, kabinet domaćinstva / čajna kuhinja)
- namještaj i predmeti u školi (klupe, stolice, stol, školska i/ili interaktivna ploča, prozori, inventar prostorija u školi, mjesto sjedenja i odlaganja stvari učenika te mjesto za odlaganje otpada u razredu)
- predmeti (namještaj i kućanski uređaji) u različitim objektima; uređaji za pripremu i čuvanje hrane (štednjak, hladnjak), perilica rublja, perilica posuđa, televizor i sl.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- promatrati i istraživati različitim osjetilima vanjske i unutarnje prostore u domu/školi i oko njih s različitog stajališta
- aktivnosti se mogu provoditi na otvorenim prostorima oko doma/škole, prilikom svakodnevnog kretanja unutar i između prostorija kao i boravka u različitim prostorijama doma/škole
- učenici se mogu igrati igračkama koje predstavljaju namještaj te poučnim i interaktivnim igrama na tabletima/računalu
- koristiti se fotografijama, slikama, komunikacijskim karticama i tehnološkim pomagalicama, pločama i videozapisima.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.1.4. Učenik prepoznaje osnovna obilježja svojeg okruženja.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje tipična prirodna obilježja pri kretanju ustaljenim putem– prepoznaje objekte u okruženju doma/škole– razlikuje tipična obilježja u okruženju svojeg doma/škole	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje jedno prirodno obilježje i poznati objekt u svojem okruženju doma i škole

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- put od kuće do škole (ulice)
- prirodna obilježja u neposrednom okruženju doma/škole (zelene površine, parkovi, drveća, potok...)
- objekti u neposrednom okruženju doma i škole.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- preporučuje se izvanučionična nastava: planirani odlasci u park / na igralište ili šetalište u blizini škole te do poznatih objekata u blizini škole
- promatranje objekata u blizini škole s različitog stajališta
- promatranje i fotografiranje karakteristika prirodnog krajolika u neposrednoj blizini doma/škole i na putu do škole
- koristiti se različitim načinima prikazivanja okoline uz prirodne materijale, pješčanik te igrajući igre građenja.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.1.5. Učenik prepoznaje osnovna prometna obilježja u svojem okruženju.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje sudionike u prometu– prepoznaje osnovna prometna sredstva– prepoznaje signalizaciju prilikom kretanja ulicom– prepoznaje osnovna pravila ponašanja u prometu	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje svoju ulogu pješaka u prometu, prometno sredstvo u kojem se najčešće vozi, obilježeni pješački prijelaz i pravilo prelaženja ceste preko zebre

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kretanja putem od kuće do škole (kolnik, pločnik)
- sudionici u prometu (pješač, vozač)
- prometnica i njezini dijelovi (kolnik i pločnik)
- osnovna prometna sredstva (automobil, kombi, tramvaj, autobus, bicikl, vlak)
- osnovna signalizacija u prometu i njezina uloga (pješački prijelaz, semafor)
- osnovna pravila ponašanja u prometu i vozilima (sjedenje na stražnjem sjedalu, vezanje sigurnosnim pojasom, sjedenje u javnom prijevozu).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izvanučionična nastava: vježbe pravilnoga i sigurnog kretanja i neposredno promatranje prometa oko škole, obilazak pješačkih pravaca oko škole u različito doba dana, slušanje i prepoznavanje zvukova osnovnih prometnih sredstava te opažanje ponašanja promatranih sudionika u prometu
- vježbe kretanja pločnikom i kolnikom na obilježenim mjestima na školskom dvorištu ili igralištu
- koristiti se zornim predmetima (prometna sredstva, semafor)

- preporučuje se gledanje filmova, promatranje fotografija, igranje uloga, komunikacijske ploče (slikovna prometna pravila) te korištenje poučnim i interaktivnim igrama (digitalne, stolne i podne igre, igre u prostoru).

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.1.6. Učenik prepoznaje glavne dijelove tijela i njihovu funkciju te načine brige za zdravlje.	<ul style="list-style-type: none"> – pokazuje osnovne dijelove tijela – povezuje osnovne dijelove tijela s njihovom ulogom pri izvođenju aktivnosti – prepoznaje osnovna pravila ponašanja u slučaju bolesti – prepoznaje važnost pravilne prehrane, osobne čistoće i tjelovježbe za zdravlje – izbjegava mogućnosti ozljeđivanja tijela 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje pojedine osnovne dijelove tijela na sebi i jedno pravilo ponašanja pri održavanju osobne higijene, prehrane, vježbanja i bolesti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tijelo i njegovi glavni dijelovi (glava, ruke, noge, trup)
- uloga glavnih dijelova tijela
- pribor za održavanje osobne čistoće
- osobna higijena (pranje ruku, lica, zubi, tijela, kose)
- osnovna pravila ponašanja u slučaju bolesti (držanje ruke pri kihanju i kašljanju, uporaba maramice)
- redovita i zdrava prehrana (obroci tijekom dana, osnovne namirnice)
- svakodnevno kretanje i vježbanje
- opasnosti u prostoru doma i učionice (oštri predmeti, opasnosti vezani uz visinu, primjerice, stubište, tobogan).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- povezivanje sadržaja sa svakodnevnim situacijama u školi / domu učenika, uobičajenim životnim aktivnostima i prirodnim oblicima kretanja učenika u poznatom okružju
- koristiti se velikim ogledalima, sportskim rekvizitima, vizualnom podrškom (vizualni prikaz slijeda aktivnosti osobne higijene), slikopričama, socijalnim pričama te poučnim i interaktivnim igrama, primjerice, e-Galerija, Ponašalica, Komunikator s odabranom galerijom simbola
- preporučuje se provođenje raznovrsnih motoričkih igara sa zadacima i ritmičkih igara uz glazbu.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.1.7. Učenik prepoznaje biljni i životinjski svijet u svojem okružju.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje tipične biljke iz svojeg okružja – prepoznaje tipične životinje iz svojeg okružja – prepoznaje plodove biljaka – razlikuje voće i povrće 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje nekoliko osnovnih biljaka i životinja u svojem okružju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biljke i životinje iz svojeg okružja
- voće i povrće iz svojeg okružja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izvanučionična nastava, promatranje i fotografiranje biljaka i životinja u neposrednoj blizini doma/škole, školskom vrtu te na putu do škole, skupljanje materijala iz prirode tijekom godine
- koristiti se fotografijama, grafičkim simbolima, ilustracijama, komunikacijskim pločama i knjigama, videozapisima, poučnim i interaktivnim igrama
- preporučuje se u učionici/školi osmisliti prirodoslovni kutak u obliku živoga kutića biljaka, zbirke bilja, zornih predmeta životinja i zbirke životinja, primjerice, izrađenih od starih ilustriranih časopisa.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO A.1.8. Učenik prepoznaje osnovne tvari i materijale u svojem okruženju.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovne tvari i materijale od kojih su izrađeni predmeti iz svojeg okruženja– prepoznaje tvari iz svojeg okruženja– prepoznaje materijale od kojih su izrađeni predmeti	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje jednu osnovnu tvar i dva materijala od kojih su izrađeni konkretni predmeti iz svojeg okruženja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tvari (voda, zemlja)
- materijali (papir, tkanina, staklo, drvo)
- konkretni predmeti iz neposrednog okruženja izrađeni od drveta, papira, stakla i tkanine.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- promatranje i istraživanje konkretnih predmeta i tvari iz neposrednog okruženja različitim osjetilnim modalitetima
- povezivanje sadržaja sa svakodnevnim životom uočavanjem različitih svojstava materijala uporabnih predmeta i inventara u domu/školi
- preporučuje se provođenje jednostavnih radno-kreativnih aktivnosti radeći s prirodnim i otpadnim materijalom, primjerice, prikupljanje, slaganje, lijepljenje.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO A.1.9. Učenik prepoznaje kućanske uređaje i osnovne mjere opreza prilikom njihove uporabe.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje uređaje kojima se koristi u svakodnevnom životu (dom, škola)– uočava da uređaje pokreće električna energija– prepoznaje rasvjetna tijela– povezuje uporabu prekidača s dobivanjem svjetla na rasvjetnom tijelu– primjećuje da paljenjem svjetla u prostoru dobiva vidljivost– primjećuje da se pritiskom na prekidač uređaj pokreće odnosno gasi– prepoznaje opasnosti u domu prilikom uporabe kućanskih uređaja	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje nekoliko osnovnih uređaja u svojem neposrednom okruženju i mjera opreza prilikom njihove uporabe

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kućanski uređaji
- uređaji za učenje i zabavu
- rasvjetna tijela
- opasnosti u domu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pokazati učenicima pravilan način uporabe kućanskih uređaja i uređaja za učenje i zabavu (uređaji za pripremu i čuvanje hrane, sušilo za kosu, glačalo, televizor, audiouređaji, računalo/tablet, mobitel)
- izraditi slikovni plakat / knjižicu s prikazom pravilnog rukovanja uređajima kao i mjerama opreza pri rukovanju njima (prekidač, utikač/utičnica, oštri predmeti)
- koristiti se fotografijama, ilustracijama, komunikacijskim knjigama i pločama, videozapisima, tehnološkim pomagalicama, poučnim i interaktivnim igrama.

B. Promjene i odnosi u svijetu oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO B.1.1. Učenik prepoznaje prostorne odnose predmeta i ljudi u svojem okruženju.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje položaj predmeta u prostoru– prepoznaje odnose među osobama i predmetima u neposrednom okruženju– uočava promjenjivost prostornih odnosa mijenjajući položaj predmeta i osobni položaj u prostoru	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje neke prostorne odnose u neposrednom okruženju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odnosi među predmetima i osobama (gore – dolje, ispred – iza, unutar – izvan, u – na).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- aktivnosti u zatvorenom i otvorenom prostoru neposredne okoline: odnosi dijelova vlastitog tijela (stajanje, ležanje, sjedenje), određivati i mijenjati položaj tijela u odnosu na predmete i osobe iz okoline (kretanje u paru, u koloni, u skupinama), percipirati položaj predmeta u odnosu na položaj učenika, mijenjati i odrediti položaj predmeta u prostoru (gore – dolje, ispred – iza, unutar – izvan, u – na)
- koristiti se uporabnim predmetima i igračkama, fotografijama i ilustracijama koje prikazuju odnose među osobama i predmetima, tehnološka pomagala te poučne i interaktivne igre.

B. Promjene i odnosi u svijetu oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO B.1.2. Učenik se snalazi u unutarnjim prostorima i neposrednoj okolini doma i škole.	<ul style="list-style-type: none">– unutar prostorije određuje smjer kretanja do željenog predmeta i natrag– kreće se s određenog mjesta u prostoru doma/škole prema prostoriji u koju želi stići i natrag– kreće se s određenog mjesta u neposrednoj okolini doma/škole prema odredištu i natrag	<ul style="list-style-type: none">– snalazi se u nekim unutarnjim prostorima i dijelu neposredne okoline doma i škole

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kretanje u prostoru doma, škole i u neposrednoj okolini doma/škole prema odredištu i natrag
- smjer kretanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- u ostvarivanju ishoda preporučuju se vježbe snalaženja pri kretanju unutar i između prostorija u domu/školi i na otvorenim prostorima oko doma/škole uz usmjeravanje učitelja ili pomoćnika u nastavi (dom, učionica, blagovaonica, školska dvorana, garderoba, dvorište škole)
- koristiti se putokazima (fotografijama, vizualnim oznakama u prostoru doma/škole, tehnološkim pomagalicama).

B. Promjene i odnosi u svijetu oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO B.1.3. Učenik prepoznaje osnovne vremenske pojmove, obilježja i njihovu izmjenu.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovne dijelove dana– povezuje osnovne dijelove dana s obilježjima dana i noći– povezuje osnovne dijelove dana s izmjenom osobnih svakodnevnih aktivnosti– povezuje redoslijed dana u tjednu s određenim obilježjima tih dana– prepoznaje godišnja doba prema tipičnim obilježjima, osobnom događaju i njihovu izmjenu	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje nekoliko osnovnih vremenskih pojmova i obilježja te njihovu izmjenu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osnovni dijelovi dana (jutro, podne, večer, noć)
- dan i noć (svjetlost/sunce, tama/mjesec/zvijezde)
- osobne aktivnosti (ustajanje, doručak, škola, ručak, pisanje zadaće, igra, večera, spavanje)
- pozdravi uz doba dana
- dani u tjednu
- godišnja doba i tipična obilježja iz neposrednog okružja (vremenske prilike, biljke/životinje i promjene na biljkama/životinjama tijekom godišnjih doba, promjene u odijevanju tijekom godišnjih doba)
- osobni događaj (rodendan).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- promatrati događaje koji se ciklički ponavljaju u prirodi u pojedino doba dana i tijekom godišnjih doba
- povezivati svijetli dio dana sa suncem na nebu, a tamni dio sa zvijezdama i mjesecom te s osobnim aktivnostima (dnevna rutina)
- koristiti se fotografijama i ilustracijama osobnih aktivnosti, vremenskih prilika, biljaka, životinja, odjevnih predmeta i obuće koje predočavaju promjene tijekom godišnjih doba (slikovni kalendar prirode), videozapisima, scenskim igrama te poučnim interaktivnim igrama na tabletima/računalu (Vremenski vrtuljak i dr.)
- vizualno nastavno sredstvo za prikaz izmjene slijeda dijelova dana, dana u tjednu i godišnjih doba (linearni i kružni prikaz vremena) i vizualni vremenski raspored.

B. Promjene i odnosi u svijetu oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO B.1.4. Učenik prepoznaje osnovne načine odgovornog odnosa prema sebi i okružju.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje aktivnosti osobne higijene, odmora i vježbanja te potrebu odijevanja odgovarajuće odjeće i obuće u pojedinom godišnjem dobu– prepoznaje vlastite i tuđe stvari– prepoznaje potrebu za ograničenjem rada s digitalnom tehnologijom– prepoznaje potrebu brige za sobne/vrtne biljke i kućne ljubimce / domaće životinje– prepoznaje osnovni otpad u domu/školi– prepoznaje opasnosti od vatre i požara– prepoznaje osnovne načine uštede energije	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje nekoliko osnovnih načina odgovornog odnosa prema sebi i okružju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- briga o zdravlju
- čistoća razreda, predmeta i okoliša (pospremanje razreda, skupljanje otpada u školskom dvorištu, aktivnosti čuvanja i čišćenja okoliša)
- zaštita prirode
- sakupljanje i odlaganje otpada u domu/školi
- pravilan odnos prema biljkama (sobno i vrtne bilje) i životinjama (zalijevanje i presađivanje biljaka, skupljanje suhog lišća i granja; hranjenje životinja i održavanje čistoće nastambi kućnih ljubimaca i domaćih životinja te životinja iz neposredne okoline – ptice)
- odnos prema vlastitoj i tuđoj te imovini škole
- vremensko ograničenje uporabe digitalne tehnologije
- vatra i požar u domu/školi
- načini uštede energije (isključivanje svjetla prilikom izlaska iz prostorije i prilikom danjeg svjetla te isključivanje uređaja nakon uporabe).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pokazati pozitivnim primjerima u svakodnevnim životnim situacijama zdrave životne navike te brigu o zdravlju, tijelu i okolišu
- izraditi s učenicom slikovne plakate (uredan razred, recikliranje papira, čista i zagađena rijeka i sl.)
- koristiti se primjerenim tehnološkim pomagalicama te komunikacijskim pločama i knjigama.

C. Društvo i ja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO C.1.1. Učenik prepoznaje svoju ulogu i ulogu članova zajednice u svom okružju.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje svoje aktivnosti u školi od aktivnosti u domu– navodi aktivnosti koje voli i po kojima se ističe– obavlja svoje jednostavne obveze i dužnosti u obitelji/školi– uočava osnove opasnosti u svojoj okolini– sudjeluje u obilježavanju važnih datuma, blagdana i proslava odabranom aktivnošću– uočava uloge članova obitelji– prepoznaje aktivnosti članova svoje uže zajednice– prepoznaje ulogu osoba koje se brinu o njegovu zdravlju i potrebama– prepoznaje druge djelatnike škole prema obavljanju njihovih aktivnosti	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje nekoliko osobnih obveza i dužnosti u užoj zajednici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- obveze i dužnosti učenika u obitelji i školi (učenje, pomaganje u kući, igra, odmor)
- aktivnosti u domu i školi
- opasnosti u okolini
- blagdani i važni događaji
- dužnosti i obveze članova obitelji u domu (majka, otac, brat, sestra, baka, djed)
- uloga osoba u učeničkom domu u odnosu na učenika (odgojitelj, njegovatelj, vozač)
- drugi djelatnici škole (medicinska sestra, spremačica, kuharica, domar).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- poticati učenika na obavljanje svakodnevnih aktivnosti koje su dio njegovih jednostavnih obveza
- povezivati sadržaje sa situacijama obilježavanja osobnih, vjerskih i državnih blagdana u obitelji i školi
- koristiti se fotografijama, ilustracijama, kratkim pričama, igranjem uloga uz verbalnu podršku te poučnim i interaktivnim igrama
- izraditi osobnu knjigu s aktivnostima koje učenik voli i razredne plakate
- prilikom obilježavanja blagdana provoditi integrirane nastavne aktivnosti.

C. Društvo i ja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO C.1.2. Učenik slijedi osnovna pravila ponašanja u užem okruženju.	<ul style="list-style-type: none">– slijedi osnovna pravila kućnog reda u svojem domu– slijedi osnovne higijenske navike pri održavanju pojedinih dijelova tijela– slijedi osnovna pravila kućnog reda u školi– slijedi osnovna pravila vezano uz čistoću doma i okoliša– slijedi osnovna pravila kretanja u prometu– slijedi osnovna pravila ponašanja prilikom uporabe prometnih sredstava– slijedi osnovna pravila vezana uz štednju energije	<ul style="list-style-type: none">– slijedi nekoliko osnovnih pravila u užoj zajednici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pravila pristojnog ponašanja (čekanje u redu, neupadanje u riječ, slušanje druge osobe)
- osnovni pojmovi pristojnog ponašanja (hvala, molim, izvoli, oprost)
- kućni red u domu, razredu i školi
- pravila osobne higijene
- održavanje reda oko sebe
- pravila ponašanja u prometu i prometnim sredstvima (u grupi, pokraj odrasle osobe, na nogostupu, prelazak ceste i dr.)
- pravila ponašanja radi uštede energije (uključivanje i isključivanje svjetla i uređaja nakon uporabe).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- povezivanje sadržaja sa svakodnevnim životnim situacijama u obitelji, školi i prometu
- koristiti se fotografijama, ilustracijama, komunikacijskom pločom/knjigom, videozapisima, tehnološkim pomagalicama, kratkim pričama, lutkarskim predstavama i igranjem uloga uz verbalnu podršku
- izraditi ilustriranu slikovnicu i plakat s pravilima ponašanja u domu, razredu, školi i prometu.

C. Društvo i ja

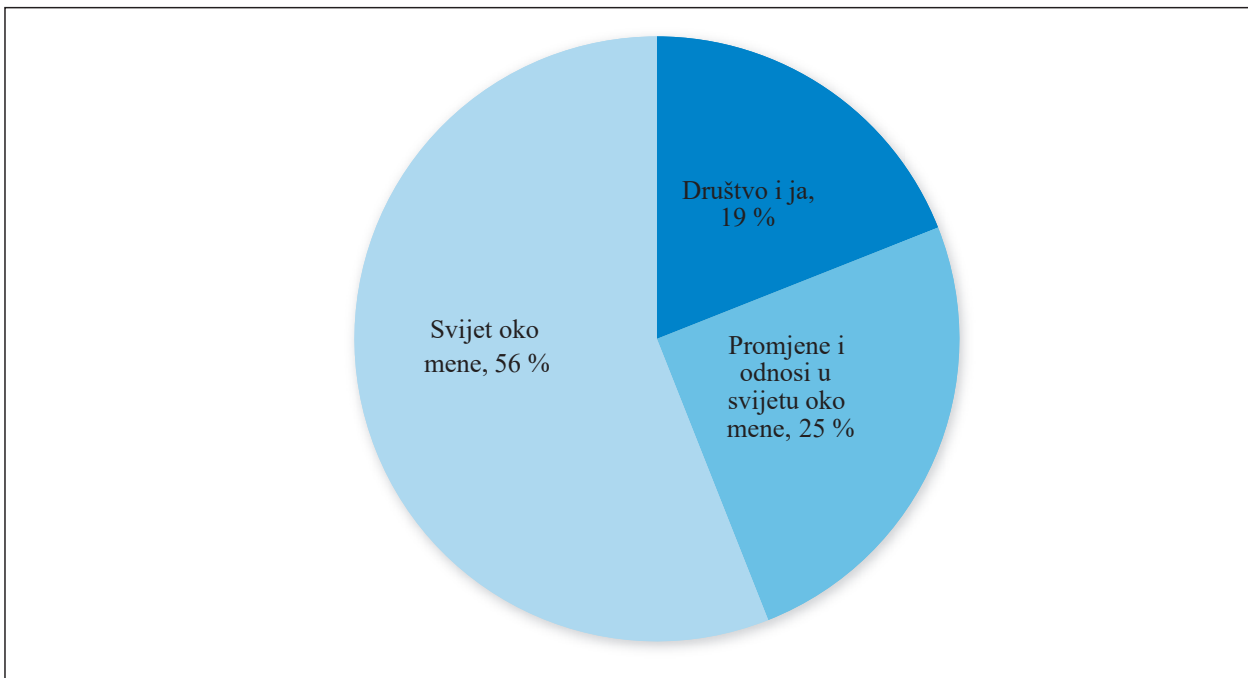
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO C.1.3. Učenik uočava osnovna prava djece.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovna prava djece (pravo na odmor, igru obitelji/dom, zdravu prehranu)– izražava svoje potrebe– prihvaća članove svoje grupe– prepoznaje mogućnost izbora aktivnosti slobodnog vremena– prepoznaje pravila ponašanja kojima ne ugrožava druge	<ul style="list-style-type: none">– uočava pojedina prava djece

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pravo na život, dom i ljubav
- prihvaćanje vršnjaka u razredu
- razvijanje osjećaja pripadnosti grupi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- obilježiti Međunarodni dan dječjih prava
 - povezivati sadržaje sa svakodnevnim situacijama u obitelji i školi
 - koristiti se fotografijama, ilustracijama, videozapisima, kratkim pričama, lutkarskim predstavama i igranjem uloga uz verbalnu podršku
 - izraditi slikovnicu i plakat o pravima djeteta.
-



2. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Upoznavanje uže i šire okoline u dobnoj skupini od 7. do 10. godine

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 11. do 15. godine

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.2.1. Učenik navodi osobne podatke i svoja obilježja.	– navodi svoje osobne podatke – navodi svoja osobna obilježja	– predstavlja se s nekoliko osnovnih podataka o sebi i svojim obilježjima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osobni podatci (ime, prezime, skupina, naziv škole, mjesto življenja, adresa, godine, obitelj)
- osobna obilježja (boja očiju, boja i dužina kose, spol: dječak/djevojčica, omiljene aktivnosti, omiljena hrana).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- igranje uloga sa zadatkom predstavljanja i iznošenja osobnih podataka
- koristiti se zrcalom za usmjereno promatranje, kao i tehnološkim pomagalima te fotografijama i ilustracijama koje prikazuju obilježja učenika (slika učenika, škole, razreda, grada, aktivnosti koje učenik voli)
- izraditi slikovnu knjigu s osobnim podacima

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.2.2. Učenik imenuje osobe iz svoje uže okoline.	– imenuje članove uže i šire obitelji – imenuje učenike iz drugih razreda – imenuje djelatnike škole s kojima se ne susreće svakodnevno – imenuje osobe iz susjedstva – imenuje osobne prijatelje	– prepoznaje osobe iz svoje uže okoline

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- članovi uže obitelji (mama, tata, braća, sestre)
- članovi šire obitelji (bake, djedovi)
- učenici iz drugih razreda u školi
- djelatnici škole (ravnatelj, pedagog, psiholog, vozač, domar, knjižničar)
- osobe iz uže susjedstva, prijatelji.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- promatranje i komuniciranje s članovima uže i šire obitelji, osobama iz susjedstva te djelatnicima škole prilikom susreta tijekom šetnji, zajedničkih igara / učenja i rada (zajedničkih poslova u obitelji, posjeta, izleta, proslava)
- koristiti se fotografijama osoba iz uže okoline za prepoznavanje, imenovanje, razvrstavanje slika prema kriteriju te izradu plakata, obiteljskog albuma ili osobne knjige.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.2.3. Učenik prepoznaje namjenu ustanova i prodajnih mjesta koje posjećuje.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje ustanove koje posjećuje prema njihovim obilježjima i osobama koje ondje rade– prepoznaje prodajna mjesta koja posjećuje prema obilježjima i osobama koje ondje rade	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje nekoliko ustanova i prodajnih mjesta koje posjećuje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ustanove (bolnica, dom zdravlja, ljekarna, kazalište, pošta, kino, vatrogasni dom)
- prodajna mjesta (pekarnica, prodavaonica različitih proizvoda / samoposluga, prodavaonica obuće, odjeće, cvijeća, mesnica)
- zanimanja ljudi u ustanovama (liječnik, zubar, ljekarnik, policajac, pekar, kuhar, poštar, vatrogasac, glumac).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- posjet različitim ustanovama i prodajnim mjestima
- koristiti se fotografijama i/ili ilustracijama prodajnih mjesta, ustanova i zanimanja, tehnološkim pomagalicama, videozapisima objekata te se koristiti poučnim i interaktivnim igrama.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.2.4. Učenik razlikuje obilježja svojeg mjesta, sela i grada u užem zavičaju.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovna prirodna obilježja svojeg mjesta– prepoznaje nekoliko tipičnih objekata u svojem mjestu– prepoznaje osnovna obilježja sela i život ljudi na selu– prepoznaje osnovna obilježja grada i život ljudi u gradu– povezuje svoje mjesto s obilježjima sela/grada	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje nekoliko osnovnih obilježja mjesta u kojemu živi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prirodna obilježja mjesta (vode u mjestu: rijeka/jezero/more/ribnjak, planine, livada, polje, šuma)
- tipični objekti u mjestu življenja: selo – grad (objekti, rad ljudi).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izvanučionična nastava: šetnje mjestom, usmjereno promatranje obilježja u neposrednoj stvarnosti i fotografiranje učenika pokraj važnih objekata i prirodnih obilježja
 - upoznati osobe koje rade u objektima oko škole i njihova zanimanja
 - koristiti se fotografijama za izradu prezentacija, plakata i knjiga o svom mjestu
 - koristiti se videozapisima o svom mjestu (multimedija, TV program)
 - koristiti se tehnološkim pomagalicama, poučnim i interaktivnim igrama za prepoznavanje i imenovanje obilježja svojeg mjesta, sela i grada te razvrstavanje prema zadanom kriteriju
 - izrada jednostavnih maketa od prirodnih materijala poput glinamola/gline, kamenčića i dr.
-

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.2.5. Učenik razlikuje osnovna prometna obilježja svojeg mjesta.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje prometnu signalizaciju i osnovne prometne znakove za pješake– istražuje prometna sredstva u svojem mjestu– prepoznaje pravila ponašanja prilikom kretanja pločnikom i prijelaza preko kolnika– prepoznaje prometna sredstva kopnenoga, vodenog i zračnog prometa	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje nekoliko osnovnih prometnih obilježja svojeg mjesta

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prometni znakovi za pješake (pješački prijelaz, staza za pješake, semafor, autobusna i tramvajska stanica, znakovi zabrane za pješake)
 - pravilno se kretati pločnikom i prelaziti preko ceste
 - prometna sredstva u mjestu
 - prometna sredstva na kopnu, vodi i zraku.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sadržaji se provode prilikom svake izvanučionične nastave, u neposrednoj stvarnosti
 - pronalaziti i fotografirati prometne znakove, signalizaciju i prometna sredstva u svojem mjestu te ukazati na njihova obilježja i važnost
 - kretati se pločnikom i prelaziti ulicu na semaforu, pješačkom prijelazu kao i uz pomoć prometnika
 - scenska igra u učionici radi učenja poštovanja prometnih pravila
 - koristiti se fotografijama i/ili ilustracijama za izradu plakata i slikovnica, klasifikacija slika prema određenom kriteriju te poučne i interaktivne igre
 - koristiti se digitalnim alatima za motivaciju (primjerice, e-Galerija i dr.).
-

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO OŠ A.2.6. Učenik određuje vanjske dijelove tijela, njihovu ulogu i načine brige za zdravlje.	<ul style="list-style-type: none">– imenuje vanjske dijelova tijela– prepoznaje funkciju vanjskih dijelova tijela– imenuje osjetila (vid, sluh, okus, miris, dodir)– povezuje podražaje iz vanjske okoline sa svojim osjetilima– prepoznaje promjene na svojem tijelu– razlikuje osobe po spolu– prepoznaje osnovne mjere zaštite od bolesti i nezgoda– prepoznaje moguće opasnosti od ozljede na svojem tijelu– prepoznaje pravila ponašanja u slučaju bolesti i ozljeda	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje neke vanjske dijelove tijela, njihovu osnovnu ulogu i nekoliko načina brige za zdravlje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vanjski dijelovi tijela (glava i dijelovi glave, trup i dijelovi trupa, ruke i dijelovi ruke, noge i dijelovi noge) i njihova funkcija
- osjetila (vid, sluh, okus, miris, dodir)
- čuvanje od nezgoda i ozljeda (oštri predmeti i porezotine, padovi, udarci i prijelomi, vrući predmeti i opekline)
- pravila ponašanja u slučaju bolesti (pokazuje mjesto boli, prepoznaje medicinsko osoblje i prihvaća intervencije kod ozljeda)
- osnovne mjere zaštite od bolesti (održavanje osobne čistoće, boravak na zraku, tjelovježba, odmor, san, zdrava prehrana, glavni obroci, vrste namirnica).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- promatrati i imenovati dijelove tijela na sebi i drugima u svakodnevnim situacijama u školi i domu kao i na modelima ljudskog tijela
- izvođeci konkretne radnje s pojedinom dijelom tijela, uočiti njegovu funkciju
- opcrtavanje tijela prijatelja na papiru velikih dimenzija te lociranje i crtanje ostalih dijelova tijela
- izraditi slikovni plakat, komunikacijsku ploču ili knjigu o zaštiti od bolesti i nezgoda
- koristiti se videozapisima, tehnološkim pomagalima, poučnim i interaktivnim igrama te socijalnim pričama.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.2.7. Učenik razlikuje biljni i životinjski svijet u različitim životnim zajednicama svojeg mjesta.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje životne zajednice svoga mjesta– prepoznaje tipične biljke svojeg mjesta u nekoj od životnih zajednica– prepoznaje uvjete za život biljaka i životinja– razlikuje jestive i nejestive biljke svojeg mjesta– razlikuje sezonsko voće i povrće– imenuje tipične životinje u nekoj od životnih zajednica svojeg mjesta– razlikuje kućne ljubimce, domaće i divlje životinje	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje pojedini biljni i životinjski svijet u različitim životnim zajednicama svojeg mjesta

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- životna zajednica (park, vrt i voćnjak, vinograd)
- biljke i životinje životnih zajednica mjesta
- uvjeti za život biljaka i životinja (toplina, voda, hrana, svjetlost)
- sezonsko voće i povrće
- kućni ljubimci
- domaće i divlje životinje (šumske životinje; životinje u jezeru, rijeci, moru; ptice selice i stanarice)
- životinje i njihova mladunčad.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izvanučionična nastava: posjet botaničkom vrtu, ZOO vrtu i seoskom imanju
- promatranje i fotografiranje biljnoga i životinjskog svijeta u svojem mjestu
- izraditi slikovnicu i plakat
- razvrstavati fotografije/ilustracije prema određenom kriteriju
- modeliranje voća i povrća i životinja od plastelina/glinamola
- izraditi herbarij
- urediti kutak s cvijećem u učionici
- sudjelovanje u radu i pomoć odraslima u školskom vrtu, branju voća i povrća te rasadniku radeći u skupinama.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO A.2.8. Učenik navodi tvari i materijale u neposrednom okružju.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje tvari u svojem okružju– razlikuje materijale od koji su predmeti izrađeni– razvrstava predmete prema materijalima od kojih su izrađeni– prepoznaje različite vrste otpada– prepoznaje zapaljive materijale	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje nekoliko tvari i materijala od kojih su izrađeni predmeti u neposrednom okružju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tvari (voda, zemlja, zrak)
- materijali (papir, staklo, drvo, plastika, metal, tkanina, guma)
- vrste otpada (papir, plastika, staklo, metal, biootpad)
- zapaljivi materijali.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- višeosjetilno istražiti obilježja tvari i konkretnih predmeta izrađenih od papira, stakla, plastike i metala
- razvrstavati konkretne predmete u spremnike prema materijalu
- rad s različitim materijalima (rezanje, bojenje, presavijanje, slaganje, provlačenje, namotavanje i dr.).

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO A.2.9. Učenik navodi važnost kućanskih uređaja i energije u svakodnevnom životu.	<ul style="list-style-type: none">– imenuje različite kućanske i tehničke uređaje– povezuje uređaje s njihovom namjenom– navodi važnost energije za život čovjeka– navodi načine štednje energije	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovnu važnost energije i način uštede energije u svojem domu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- aparati u kućanstvu (kućanski, tehnički)
- aparati u školi (aparat za prodaju napitaka/slatkiša)
- korist od energije (rasvjeta, toplina, pokretanje kućanskih i tehničkih uređaja te vozila)
- ušteda vode i energije u svakodnevnom životu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pokazati pravilan način korištenja kućanskim i tehničkim uređajima u svakodnevnom životu i radu u školi
- pokazati učenicima vlastitim primjerom kako štedjeti vodu (pranje ruku i zubi) i energiju (štednje žarulje, gašenje svjetla) tijekom svakodnevnih aktivnosti
- izraditi plakat s vizualnom podrškom o pravilnoj uporabi kućanskih aparata, štednji energije i vode
- koristiti se prezentacijama, komunikacijskim pločama i knjigama, tehnološkim pomagalicama, videozapisima te poučnim i interaktivnim igrama.

B. Promjene i odnosi u svijetu oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO B.2.1. Učenik razlikuje prostorne odnose ljudi i predmeta u svojem neposrednom okruženju.	<ul style="list-style-type: none">– određuje položaj predmeta u prostoru– određuje odnose među osobama i predmetima u prostoru– prepoznaje promjenjivost prostornih odnosa ljudi i predmeta	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje nekoliko prostornih odnosa ljudi i predmeta

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odnosi među predmetima i osobama (gore – dolje, naprijed – natrag, ispred – iza, unutar – izvan, ispod – iznad, u – na, bliže – dalje, između – pokraj, lijevo – desno).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- provođenje vježbi određivanja položaja predmeta i osoba u zatvorenim i otvorenim prostorima povezanim sa svakodnevnim aktivnostima
- koristiti se fotografijama, ilustracijama i simbolima, tehnološkim pomagalicama koji prikazuju prostorne odnose te poučnim i interaktivnim igrama na tabletu / računalu / pametnoj ploči.
- sportsko-rekreativnim i glazbeno-scenskim aktivnostima poticati pokretanje cijelog tijela kao i dijelova tijela prema prostornim odrednicama, primjerice, gore – dolje, naprijed – nazad, lijevo – desno.

B. Promjene i odnosi u svijetu oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO B.2.2. Učenik se snalazi u užem okruženju doma i škole.	<ul style="list-style-type: none">– orijentira se u obližnjoj ulici prema putevima do/oko škole– snalazi se u neposrednom okruženju prema objektima i prirodnim obilježjima– prepoznaje znakove obavijesti– prepoznaje opasna mjesta na putu do škole (prometni znak)	<ul style="list-style-type: none">– snalazi se u dijelu užeg okruženja doma i škole

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kretanje ulicama u blizini doma/škole
 - osnovna prometna pravila kretanja (na pješačkom prijelazu, semafor)
 - orijentiri pri kretanju (poznate površine i zgrade)
 - znakovi obavijesti (izlaz, stop).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sadržaji se provode prilikom svake izvanučionične nastave, u neposrednoj stvarnosti
 - pronalaziti i fotografirati prometne znakove, signalizaciju i prometna sredstva u ulicama oko doma/škole te ukazati na njihova obilježja i važnost
 - kretati se pločnikom i prelaziti ulicu na semaforu i pješačkom prijelazu uz pomoć prometnika, videćeg vođača i drugih pomagala potrebnih za kretanje učenika
 - scenska igra u učionici radi poštovanja prometnih pravila
 - koristiti se fotografijama i/ili ilustracijama prometnih znakova za pješake i prometnih sredstava za izradu plakata i klasifikaciju slika prema određenom kriteriju
 - koristiti se poučnim i interaktivnim igrama te tehnološkim pomagalima.
-

B. Promjene i odnosi u svijetu oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO B.2.3. Učenik prepoznaje vremenski slijed događaja.	<ul style="list-style-type: none">– povezuje sve dijelove dana s određenim osobnim aktivnostima– povezuje dijelove dana s kretanjem sunca na nebu– razlikuje doba dana– imenuje dane u tjednu točnim redoslijedom– razlikuje dane u tjednu prema odnosu jučer/danas/sutra– određuje događaje koji će se dogoditi u tjednu– prepoznaje slijed mjeseci u godini– imenuje mjesece u godini točnim redoslijedom– povezuje mjesec u godini sa svojim rođendanom, blagdanima i osobnim događajima– navodi promjene u vremenu (prije ili poslije nekog događaja)– prepoznaje promjene u prirodi unutar godišnjeg doba– povezuje promjene u prirodi s vremenskim prilikama, životom biljaka, životinja i aktivnostima ljudi– bilježi u kalendar prirode promjene tijekom pojedinoga godišnjeg doba	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje pojedini vremenski slijed događaja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- doba dana (jutro, prijepodne, podne, poslijepodne, večer, noć)
- tjedan
- jučer, danas, sutra
- mjeseci u godini
- promjene u vremenu (prije, poslije)
- osobni i značajni događaji (rođendani, blagdani)
- godišnja doba i njihov slijed
- vremenske promjene u prirodi
- život biljaka i životinja
- život i rad ljudi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- promatrati događaje koji se ciklički ponavljaju u životu učenika/škole, prirodi i okolišu
- doba dana povezati s kretanjem sunca i osobnim aktivnostima i prikazati grafički
- mjeseci u godini vizualno predočiti učeniku pomoću boja, fotografija i/ili ilustracija osobnih događaja i prirodnih obilježja određenog mjeseca, primjerice, izraditi kartice s nazivom mjeseca, rednim brojem mjeseca i slikom koja pripada tom mjesecu te ih uokviriti istom bojom, primjerice, siječanjskom bojom
- vizualno nastavno sredstvo za prikaz protoka vremena (linearni i kružni prikaz vremena)
- koristiti se aplikacijama
- vremenski vrtuljak ili druge poučne i interaktivne igre.

B. Promjene i odnosi u svijetu oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »doobar«
PP SK UUiŠO B.2.4. Učenik uočava važnost odgovornog odnosa čovjeka prema sebi, drugima i okružju.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje važnost tjelesne aktivnosti, pravilne prehrane, higijene, odijevanja i obuvanja u skladu s vremenskim prilikama te odmora za razvoj svojeg tijela i zdravlja– iskazuje brigu za čuvanje vlastite, tuđe i zajedničke imovine– uvažava vremenska ograničenja u radu s digitalnom tehnologijom– iskazuje osnovnu brigu za biljke u školskom vrtu i životinje u okolini doma/škole– razvrstava osnovni otpad u domu/školi– prepoznaje opasnosti od vatre i požara– uočava važnost štednje energije	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovnu važnost odgovornog odnosa čovjeka prema sebi, prirodi i imovini

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- briga o zdravlju
 - odnos prema vlastitoj i tuđoj imovini
 - vremensko ograničenje u radu prilikom uporabe digitalne tehnologije
 - brižan odnos prema biljkama i životinjama u domu/školi
 - recikliranje otpada
 - požar u šumi
 - štednja energije (toplinska i svjetlosna energija).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pokazati pozitivnim primjerima zdrave životne navike te brigu o zdravlju, tijelu i okolišu u svakodnevnim životnim situacijama
 - koristiti se fotografijama razreda i okoliša za izradu plakata i videozapisa (poput fotografije urednog razreda, recikliranja papira/plastike/metala)
 - izvanučionična nastava / akcije čišćenja okoliša škole vezane uz obilježavanje Dana planeta Zemlje, posjet imanju sa životinjama (farma) ili odlazak do odlagališta otpada u blizini škole.
-

C. Društvo i ja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO C.2.1. Učenik prepoznaje svoju ulogu i ulogu članova zajednice u svojem širem okruženju.	<ul style="list-style-type: none">– pomaže osobama iz svoje zajednice– prepoznaje opasnosti u okolini– izvodi aktivnosti u obilježavanju blagdana i važnih događaja u svojoj društvenoj zajednici– provodi aktivnosti vezane uz očuvanje i zaštitu prirode– provodi aktivnosti vezane uz štednju energije– provodi aktivnosti brige o biljkama i životinjama– prepoznaje osobne, obiteljske i profesionalne uloge članova u zajednici	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje neke od svojih uloga u društvenoj zajednici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- međusobno pomaganje i obavljanje aktivnosti pomaganja drugima (starijem članu obitelji, učeniku u školi, susjedu)
 - aktivnosti osobno-društvenog tipa (glavna obilježja blagdana i običaja, čestitanje rođendana)
 - aktivnosti u okviru društva u školi i javnih događanja (unutar ili izvan odgojno-obrazovne ustanove)
 - aktivnosti u prirodi (zaštićene životinje i parkovi prirode u užoj zajednici)
 - briga o zaštiti biljaka i životinja u užoj zajednici
 - štednja energije u domu/školi.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- grupne i zajedničke aktivnosti razreda ili škole (posjet prijateljima i znancima, osobne, obiteljske, društvene i školske proslave i priredbe, izleti, posjeti, poludnevne/dnevne aktivnosti, smotre i sajmovi)
- pokazati učenicima aktivnosti uloga osoba te ih uvježbavati pomoću scenskih igara
- koristiti se obiteljskim fotografijama i slikama za izradu plakata, slikovnica ili interaktivnih nastavnih materijala
- preporučene aktivnosti: igranje uloga, pričanje priča, slušanje prigodnih pjesma, igranje tradicijskih igara, izrada čestitaka i ukrasa, gledanje edukativnih sadržaja.

C. Društvo i ja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO C.2.2. Učenik primjenjuje pravila ponašanja i dužnosti u širem okružju.	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje osnovna pravila ponašanja u svojem širem okružju– ispunjava dužnosti u svojem okružju– povezuje svoje obveze i posljedice nepoštovanja pravila i dužnosti– koristi se telefonom za nazivanje Interventnih usluga (112)– primjenjuje osnovna pravila o prihvatljivome ponašanju u poznatome i sigurnom digitalnom okružju– slijedi pravila ponašanja u slučaju opasnosti u školi	<ul style="list-style-type: none">– slijedi nekoliko osnovnih pravila ponašanja i dužnosti u svojoj zajednici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- primjena pravila ponašanja (zatraživanje, zahvaljivanje i dr.)
- kućni red i pravila ponašanja u domu/zgradi
- dogovorena pravila u školi (pravila grupe)
- dogovoreni zadatak i radne dužnosti/aktivnosti u domu i školi
- korištenje interventnim uslugama (osobni imenik)
- pravila ponašanja u javnim i kulturnim ustanovama, javnim mjestima i na putovanjima te u digitalnom okružju
- pravila ponašanja u slučaju opasnosti u školi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- povezivanje sadržaja sa svakodnevnim životom u zajednici
- koristiti se plakatima sa slikovnim pravilima, podsjetnicima na dogovorene dužnosti, tehnološkim pomagalicama, filmovima o pravilima ponašanja i socijalnim pričama
- vježbe uporabe telefona/mobitela u interventnim situacijama.

C. Društvo i ja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO C.2.3. Učenik prepoznaje osnovna prava djece.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovna prava djece (pravo na odmor, igru, slobodno vrijeme, obrazovanje, Vijeće učenika...)– izražava svoja prava– izražava odabire– prepoznaje situacije u kojima su ugrožena njegova prava– slijedi pravila ponašanja kojima ne ugrožava prava drugih	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje neka osnovna prava djece

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osnovna prava djece
- prihvaćanje ostalih učenika u školi
- prava drugih u grupi
- pomaganje drugim učenicima
- međusobna prihvatljiva i neprihvatljiva ponašanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- povezivanje sadržaja sa svakodnevnim životom u obitelji, školi i zajednici vođenim razgovorom o konkretnim primjerima o pravima djece
- koristiti se ilustracijama, plakatima sa slikovnim prikazima, igrom s vršnjacima, društvenim i interakcijskim igrama u otvorenim i zatvorenim prostorima
- uključiti učenika u radionice u zajednici (knjižnica i sl.) ili posjet učenicima iz redovnih škola uz raznovrsne aktivnosti druženja, suradnje i učenja
- preporučuje se izrada plakata s osnovnim pravima djeteta
- aktivnosti u Dječjem tjednu (projektni dan, integrirano učenje).

C. Društvo i ja

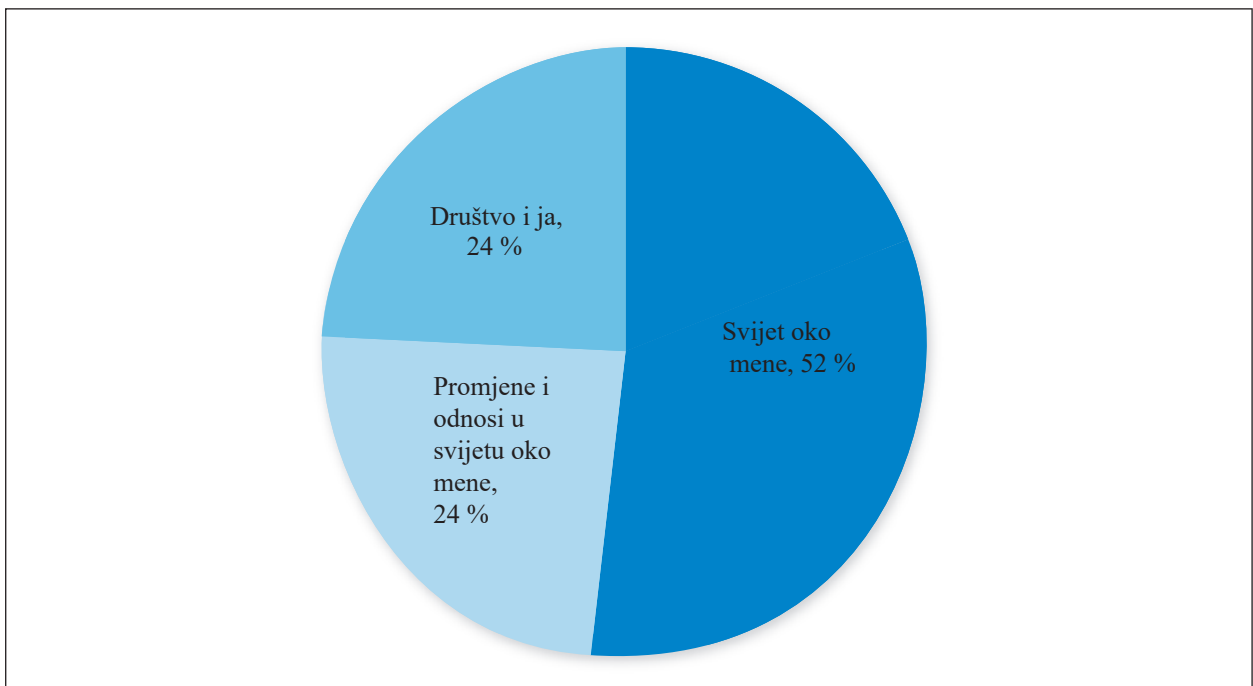
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO C.2.4. Učenik prepoznaje povezanost zajednice i okoliša te rad ljudi u mjestu življenja.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje važnost i vrijednost svakog zanimanja u mjestu po rezultatima rada (proizvodima)– prepoznaje prodajna mjesta– brine se o trošenju novaca– snalazi se pri kupnji– prepoznaje aktivnosti članova obitelji u zajednici	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovnu povezanost zajednice i okoliša te rad ljudi u mjestu življenja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- proizvodi
- prodajna mjesta
- briga o novcu (čuvanje novca u novčaniku, uočavanje vrijednosti novca)
- snalaženje pri kupnji (biranje proizvoda na temelju popisa, pravilno komuniciranje s prodavačem, plaćanje kupljenoga proizvoda)
- zanimanja roditelja izvan obiteljskog doma (poslovi koje obavljaju).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- povezivanje sadržaja sa svakodnevnim životom u obitelji i mjestu življenja
 - koristiti se fotografijama, ilustracijama, časopisima, igrom uloga, slikama ili popisima namirnica
 - odlasci na prodajna mjesta blizu škole
 - koristi se aplikacijama za snalaženje tijekom kupnje (Novčanko i dr.).
-



3. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Upoznavanje uže i šire okoline u dobnoj skupini od 11. do 15. godine Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 16. do 21. godine

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.3.1. Učenik navodi više osobnih podataka i obilježja o sebi i osoba- ma iz uže okoline.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi više osnovnih podataka o sebi – navodi svoja osobna obilježja – navodi obilježja osoba iz svoje uže okoline – uočava razlike i sličnosti između sebe i drugih 	– navodi osnovne podatke i obilježja o sebi i osobama iz svoje uže okoline

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osobni podaci (ime, prezime, skupina, naziv škole, mjesto življenja, adresa, godine, obitelj, mjesec rođenja, država)
- osobna obilježja (visina, težina, boja kose i očiju, oblik lica, spol: muško/žensko, dob: mladi/stariji, interesi, ponašanje, navike, osobni stil: stil odijevanja i ukrašavanja).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- igranje uloga sa zadatkom predstavljanja i iznošenja podataka
- usmjereno promatranje sebe i osoba iz uže okoline tijekom svakodnevnih kontakata i susreta radi uočavanja sličnosti i različitosti
- koristiti se fotografijama, tehnološkim pomagalima i videozapisima zajedničkih događanja/proslava
- izrada osobne knjige ili kognitivne mape o sebi.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.3.2. Učenik imenuje osobe iz svoje šire okoline.	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje osobe iz svoje šire obitelji – imenuje osobe iz šireg susjedstva – imenuje kućne prijatelje 	– prepoznaje osobe iz svoje šire okoline

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- članovi uže i šire obitelji (teta/tetak, ujak/stric, bratći i sestrične)
- učenici i djelatnici škole
- osobe iz šireg susjedstva
- kućni prijatelji.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- organiziranje susreta i druženja s rodbinom i susjedima
- koristiti se fotografijama osoba iz uže i šire okoline i tehnološkim pomagalima radi provođenja različitih aktivnosti
- izrada obiteljskog stabla.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.3.3. Učenik prepoznaje značajne ustanove u svojem mjestu, njihove usluge i uslužna mjesta.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje ustanove od javnog značaja i njihove prostore– prepoznaje kulturno-zabavne ustanove i njihove usluge– prepoznaje sportske prostore i njihove usluge– prepoznaje trgovačke ustanove i prodajne prostore– prepoznaje mjesto dobivanja informacija, čekanja i obavljanja usluga u ustanovama	– prepoznaje nekoliko važnih ustanova u svojem mjestu, njihove usluge i uslužna mjesta

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- javne službe, kulturno-zabavne i trgovačke ustanove (škola, pošta, bolnica, knjižnice, muzeji, kazalište, kino, sportske i koncertne dvorane, stadioni, hipodromi) i njihove usluge
- uslužna mjesta (usluga informacije, blagajne, izvođenje aktivnosti ili praćenje, primjerice, kulturnih događaja)
- nazivi i kratice javnih, kulturnih ustanova i trgovina, primjerice, HP (Hrvatska pošta), nazivi trgovačkih centara, HNK i dr.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izvanučionična nastava – posjet ustanovama sa svrhom dobivanja usluge, usmjereno promatranje vanjskih obilježja objekata i prostora u ustanovi, fotografiranje objekata i uslužnih mjesta
- izraditi prezentaciju ili videozapis o ustanovama iz svojeg mjesta, slikovne kartice za igre pamćenja i razvrstavanja te komunikacijske knjige
- koristiti se tehnološkim pomagalicama, multimedijom, TV-programom i internetskim stranicama ustanova.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.3.4. Učenik uočava obilježja šireg zavičaja.	<ul style="list-style-type: none">– određuje osnovna prirodna i kulturna obilježja šireg zavičaja– uočava glavna naselja šireg zavičaja– uočava razlike i sličnosti tipičnih obilježja između svojeg mjesta i poznatih mjesta šireg zavičaja	– uočava neka osnovna obilježja šireg zavičaja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izgled i posebnosti šireg zavičaja (planine, nizine, vode, naselja)
- vode stajačice, tekućice i Jadransko more (jezero/ribnjaci/bara, potok/rijeka, more)
- kulturno-povijesni spomenici šireg zavičaja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izvanučionična nastava: usmjereno promatranje osnovnih obilježja i površinskih oblika reljefa (poludnevni ili cjelodnevni izleti)
- promatrati i fotografirati najbliže važne kulturno-povijesne spomenike u mjestu
- promatrati, dodirnuti te doživjeti krajobrazne karakteristike mjesta i užeg zavičaja na modelu reljefa
- pratiti i bilježiti vremenske pojave u pojedinim godišnjim dobima u mjestu (kalendar vremena)
- izraditi jednostavnu slikovnu kartu mjesta i užeg zavičaja s vizualnim oznakama mjesta i prirodnih obilježja zavičaja
- izrada fotoalbuma, slikovne knjige svojeg mjesta ili razglednice.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO A.3.5. Učenik navodi vrste prometa u širem zavičaju i prometna pravila prilikom putovanja.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje vrste prometa u širem zavičaju– navodi prometna sredstva kojima putuje širim zavičajem– prepoznaje prometne postaje/ luke– navodi osnova pravila ponašanja prilikom putovanja	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje jednu vrstu prometa i osnovna prometna pravila prilikom putovanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ponašanje u prometnim sredstvima (ulaženje u vozilo po redu, ponašanje u vozilu, registriranje karte)
- javna prometna sredstva (tramvaj, autobus, vlak)
- prometna sredstva (kopnena, zračna, vodena)
- autobusna i željeznička postaja, zračna i brodska luka
- putna karta.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- posjet autobusnome ili željezničkom kolodvoru te zračnoj ili brodskoj luci
- putovati različitim prometnim sredstvima u užem zavičaju
- uočavati i pokazivati mjesta, rijeke i planine na reljefu ili jednostavnoj slikovnoj karti prema vizualnom tumaču znakova (boja, fotografija, simbol)
- osmisliti igru uloga za ponašanje u prometnim sredstvima
- koristiti se fotografijama, ilustriranim plakatima, videozapisima, poučnim i interaktivnim igrama te raznim tehnološkim pomagalicama.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO A.3.6. Učenik povezuje unutarnje dijelove tijela s njihovom funkcijom i načinima brige za zdravlje.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovne unutarnje organe te njihovu funkciju– prepoznaje osnovne mjere zaštite od mogućih uzročnika bolesti unutarnjih organa– obavješćuje osobe iz okoline o lošem zdravstvenom stanju– prepoznaje osnovne načine pružanja prve pomoći	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje neke unutarnje dijelove tijela, njihovu osnovnu ulogu i načine brige za zdravlje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- unutarnji organi i njihova uloga (pluća, srce, želudac, krvožilni sustav)
 - funkcija unutarnjih organa
 - zaštita od zaraznih bolesti (higijena ruku i sredstva za kašalj, oralna higijena, nošenje zaštitne maske, primjereno ponašanje u blizini bolesne osobe)
 - zaštita od probavnih bolesti (pranje namirnica, uravnotežena prehrana: zdravi obroci, grupe namirnica)
 - obavješćivanje osoba iz okoline o boli i ozljedi
 - osnovna prva pomoć (površinske rane, krvarenje iz nosa, ubod komarca, opekline)
 - zaštita od bolesti i ozljeda (povreda/ovisnosti)
 - uporaba zaštitne kreme protiv opekline, UV zraka i dr.
 - pravila ponašanja u slučaju bolesti (razumijevanje zahtjeva medicinskog osoblja pri medicinskoj obradi).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- promatrati ljudsko tijelo na anatomskom modelu, fotografijama i slikovnim plakatima
 - koristiti se komunikacijskim pločama, tehnološkim pomagalicama, vođenim razgovorom o vlastitom iskustvu, filmovima, PowerPoint prezentacijama te poučnim i interaktivnim igrama na računalu/tabletu
 - projektni oblici učenja: posjet buduće majke, dolazak liječnika, odlazak u liječničku ili stomatološku ordinaciju, ljekarnu, posjet tržnici, pripremiti zdrav obrok u kabinetu domaćinstva i sl.
-

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
UPP SK UUiŠO A.3.7. Učenik prepoznaje biljni i životinjski svijet šireg zavičaja u različitim životnim zajednicama i njihove životne uvjete.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje najčešće biljke i životinje svojega šireg zavičaja– prepoznaje dijelove biljke i njihovu funkciju– prepoznaje različita staništa– povezuje životne uvjete biljaka i životinja te njihovu međuovisnost na određenom staništu– navodi primjere važnosti biljaka i životinja za život čovjeka	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje pojedine biljke i životinje šireg zavičaja te neke njihove uvjete života

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biljke i životinje šireg zavičaja
 - glavni vanjski dijelovi biljke (korijen, stabljika, list, cvijet, plod)
 - jestivi dijelovi biljke, ljekovite biljke u okolišu (kamilica, šipak, maslačak i sl.)
 - uvjeti za život biljaka i životinja (svjetlo, voda, mineralne tvari, hrana, zrak, prostor)
 - životne zajednice prema staništu (vrt, voćnjak, šuma listopadna/vazdazelena, livada, cvjetnjak, kućne biljke, vode tekućice i vode stajaćice)
 - važnost šume (pošumljavanje, recikliranje papira).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- nastava na otvorenom; promatranje živog svijeta ručnim povećalima
 - fotografiranje biljaka i životinja za izradu kartica za razvrstavanje, plakata ili izradu edukativnih digitalnih alata; stvaranje prirodoslovne zbirke u učionici
 - na konkretnim primjerima u prirodi, vrtu škole / susjedstvu ili rasadnicima promatranje i otkrivanje osnovnih uvjeta za život biljaka i životinja
 - briga o biljkama u učionici, briga o životinjama, ako postoji, primjerice, akvarij u školi
 - koristiti se besplatnim edukativnim aplikacijama proširene stvarnosti (Daqri, Aurasma) i sl.
-

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO A.3.8. Učenik istražuje tvari i njihova svojstva u svojem okruženju.	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje svojstva tvari u svojem okruženju – prepoznaje različita svojstva tvari – prepoznaje svojstva i važnost vode za ljude i sva živa bića – prepoznaje oznake za opasne tvari – prepoznaje opasnost od požara i poplave 	– istražuje jedno osnovno svojstvo tvari u svojem okruženju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tvari u okolišu (voda, zrak i tlo)
- svojstva tvari (oblik, boja, miris, glatko – hrapavo, gusto – rijetko, tekuće – kruto, lomljivo – nelomljivo, zapaljivo – nezapaljivo)
- svojstva i važnost vode (bez boje, okusa i mirisa; za piće, pripremanje hrane, osobnu higijenu, čišćenje, pranje)
- oznake za opasne tvari (piktogrami) na deterdžentu, bojama i sl.
- gašenje požara (vatrogasno vozilo i uređaj)
- promjene svojstva tvari (sušenje, blijeđenje, trošenje, otapanje, hrdanje, truljenje, isparavanje).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- jednostavni pokusi ili videozapisi, konkretni predmeti i slike tvari te vizualne oznake s objašnjenjima
- preporučuje se posjet vatrogasnoj službi ili domu te sudjelovanje učenika u evakuacijskim vježbama u školi
- koristiti se televizijskim emisijama, radijem, tehnološkim pomagalicama, ilustriranim pričama i slikovnim letcima.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO A.3.9. Učenik razlikuje živu od nežive prirode.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje primjerke žive i nežive prirode – uočava obilježja žive i nežive prirode u neposrednom okruženju – uočava povezanost nežive i žive prirode 	– razlikuje nekoliko primjeraka žive i nežive prirode

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- živa priroda (biljke, životinje, čovjek) i neživa priroda (voda, tlo, kamen)
- obilježja žive i nežive prirode (živa bića se rađaju, rastu, hrane, dišu, stare i umiru; osnovni uvjeti potrebni za život i rast)
- međuovisnost živih bića i nežive prirode.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pomoću konkretnih primjera iz neposredne okoline učeniku pokazati i objasniti što spada u živu, a što u neživu prirodu koristeći se pritom fotografijama, slikama, pričama, filmovima, grafičkim organizatorima, karticama za razvrstavanje i sl.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.3.10. Učenik prepoznaje osnovne izvore energije i potrebu štednje energije.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje različite izvore energije koji ga okružuju– navodi važnost energije pri korištenju uređajima koji ga okružuju– navodi način uštede energije na koju samostalno može utjecati	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje neke osnovne izvore energije i potrebu štednje energije u svakodnevnom životu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vrste energije (toplinska, svjetlosna i električna energija)
- pažljivo rukovanje kućanskim i tehničkim uređajima (usisavač, računalo i sl.)

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- povezivanje sadržaja sa svakodnevnim primjerima iz života promatranjem, pokazivanjem i opisivanjem izvora energije uz korištenje fotografijama, karticama, ilustriranim pričama, informativnim letcima, edukativnim filmovima na televiziji i internetu
- poticati na uočavanje obnovljivih izvora energije (primjer pametne klupe) u okružju.

A. Svijet oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO A.3.11. Navodi obilježja domovine.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje državne simbole i obilježja– prepoznaje osnovna obilježja krajolika i neke gradove svoje domovine– navodi neke primjere prirodnih ljepota i kulturne baštine svoje domovine	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje nekoliko osnovnih obilježja domovine

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- državni simboli (zastava, grb, himna)
- državna obilježja (novac: euro, pismo, jezik, predsjednik, glavni grad)
- obilježja krajolika (nizinski, planinski, primorski)
- rodendan domovine (Dan državnosti)
- nacionalni parkovi Republike Hrvatske / parkovi prirode / zaštićena područja / zaštićene biljke i životinje
- kulturna baština (nošnje, suveniri, običaji).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- slušanje himne i domoljubnih pjesama
- koristiti se konkretnim predmetima, fotografijama, videozapisima, plakatima, multimedijom (televizija, radio) i internetskim sadržajima
- izrada simbola i suvenira od različitih materijala
- izrada fotoalbuma, slikovne knjige, plakata i/ili razglednica o domovini.

B. Promjene i odnosi u svijetu oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO B.3.1. Učenik se snalazi u širem okružju doma ili škole.	<ul style="list-style-type: none"> – određuje put kretanja prema objektima i dijelovima prirode – prepoznaje oznake za objekte i dijelove prirode na planu kretanja – kreće se prema oznakama plana kretanja – prepoznaje kućni broj u ulici, središtu mjesta 	– snalazi se u dijelu šireg okružja doma ili škole

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- put kretanja
- oznake na planu kretanja
- orijentacija prema kućnom broju
- prelaženje ceste na obilježenim i neobilježenim mjestima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- svakodnevno se kretati, fotografirati ili snimiti najvažnije prometnice, raskrižja, trg, značajne objekte, parkove, kulturno-povijesne spomenike i tvornice u širem okružju doma i škole
- izraditi plan kretanja (vizualni ili auditivno-vizualni na mobitelu/tabletu) i uvježbavati snalaženje pomoću modela i maketa objekata od starih kutija koji predstavljaju širu okolicu škole/doma
- kretati se pločnikom i prelaziti ulicu na semaforu i pješćkom prijelazu te uz pomoć prometnika, vodećeg vodiča i drugih pomagala potrebnih za kretanje učenika
- vježbe orijentacije prema planu kretanja u neposrednoj okolini od kuće do škole i obrnuto
- preporučuje se posjet centru grada i obilazak te promatranje plana mjesta (maketa u gradu) i prepoznavanje objekata i dijelova prirode (tiskani plan).

B. Promjene i odnosi u svijetu oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO B.3.2. Prepoznaje život ljudi u prošlosti i sadašnjosti.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje obilježja osobne prošlosti i prošlosti svoje obitelji – uočava da je život ljudi u prošlosti bio drugačiji – uspoređuje različite elemente života u prošlosti i danas (stanovanje, hrana, odjeća, posao, slobodno vrijeme, prijevoz, uređaji) – prepoznaje znamenite osobe iz prošlosti i sadašnjosti 	– prepoznaje neka obilježja i elemente života ljudi u prošlosti i sadašnjosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- preci
- potomci
- vremenski pojmovi (prošlost, sadašnjost, budućnost)
- život ljudi u prošlosti i sadašnjosti
- znamenite osobe i izumi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- moji preci: koristiti se fotografijama članova šire obitelji, gledati i prepoznati vlastite fotografije iz prošlosti i sadašnjosti (fotoalbum vremena) povezane s nadnevcima događaja
- koristiti se povijesnim izvorima (predmetima, fotografijama, slikama, mapama, kartama i videozapisima), Vennovim dijagramom i izraditi povijesni loto
- preporučuje se posjet muzeju (stare stvari, nošnje i izumi iz prošlosti); posjet tehničkome, etnografskom, povijesnom ili virtualnom muzeju.

B. Promjene i odnosi u svijetu oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO B.3.3. Učenik povezuje vremenski slijed događaja s planiranjem osobnih aktivnosti.	<ul style="list-style-type: none">– planira ustaljene dnevne aktivnosti– povezuje događaje i aktivnosti s danima u tjednu– povezuje mjesece u godini s važnim događajima– planira aktivnosti na kalendaru– očitava vrijeme na satu; puni sat	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje vremenski slijed događaja svojih aktivnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- dnevna rutina
- dnevni/tjedni/mjesečni slijed događaja
- dnevno/tjedno/mjesečno označavanje događaja na kalendaru
- vrste satova i očitavanje vremena na satu (zidni/ručni, analogni/digitalni, sat na mobitelu).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sobne aktivnosti i događaji koji se ciklički ponavljaju tijekom dana u tjednu, mjeseci i godine predočiti vizualnim sredstvima
- izraditi osobni planer aktivnosti i zajednički slikovni kalendar događanja u školi (dnevni/tjedni/mjesečni/godišnji kalendar), koristeći se vizualnom podrškom (bojom, slikama događaja)
- koristiti se zidnim kalendarima i različitim vrstama satova, satom na mobitelu ili internetu, poučnim i interaktivnim igrima, izraditi plastificirani sat i sl.
- koristiti se aplikacijama Vremenski vrtuljak, Koliko je sati i dr.

B. Promjene i odnosi u svijetu oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO B.3.4. Učenik se odgovorno odnosi prema sebi, drugima i okruženju.	<ul style="list-style-type: none">– prakticira aktivnosti za održavanje osobne higijene, svakodnevno se kreće i odmara te oblači u skladu s vremenskim prilikama i godišnjim dobima– čuva vlastite i tuđe stvari te zajedničku imovinu– koristi se digitalnom tehnologijom u ograničenom vremenu– sudjeluje u brizi o biljkama i životinjama u neposrednoj prirodi– razvrstava osnovni otpad u odgovarajuće spremnike u blizini doma/škole– slijedi oznake za izlaz u slučaju opasnosti– prakticira aktivnosti vezane uz očuvanje energije	<ul style="list-style-type: none">– katkad se odgovorno odnosi prema sebi, drugima i okruženju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- zdrav način života
- odnos prema vlastitoj i tuđoj imovini
- uporaba digitalne tehnologije u ograničenom vremenu
- pravilan odnos prema biljkama i životinjama u prirodi
- pravilno recikliranje otpada
- oznake u slučaju opasnosti
- aktivnosti vezane uz očuvanje energije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- koristiti se plakatima (primjerice, izraditi plakat sa savjetima za zdrav život), fotografijama okoliša (primjerice, fotografija prljave i zagađene rijeke), ilustracijama postupaka i videozapisima te tehnološkim pomagalicama
- izvanučionična nastava: akcije čišćenja okoliša u mjestu vezane uz obilježavanje Dana planeta Zemlje, posjet eko-selu te posjet reciklažnom dvorištu u blizini škole.

C. Društvo i ja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO C.3.1. Učenik slijedi kulturne, tradicionalne i nacionalne vrijednosti šireg zavičaja te pravila u izvanrednim okolnostima.	<ul style="list-style-type: none">– koristi se nacionalnim simbolima i obilježjima primjereno situaciji– primjereno reagira u skladu s izvanrednim okolnostima u okolini– sudjeluje u obilježavanju državnih praznika, blagdana, značajnih dana i događaja– navodi neke tradicionalne vrijednosti zavičaja– provodi aktivnosti vezane uz očuvanje prirodne baštine– prepoznaje nacionalne vrijednosti zavičaja	<ul style="list-style-type: none">– sudjeluje u obilježavanju najvažnijih tradicionalnih i nacionalnih vrijednosti užeg zavičaja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- nacionalni simboli i obilježja domovine
- proslave osobnoga i društvenog tipa (osobni, državni, vjerski, lokalni i međunarodni praznici)
- tradicionalne vrijednosti zavičaja (tradicionalni običaji, folklor, nacionalna kuhinja)
- nacionalne vrijednosti zavičaja (himna, grb, novac).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pokazati isticanje državnih simbola u svečanim prigodama te primjereno ponašanje za vrijeme intoniranja himne
- upoznati tradiciju (pjesmama i plesovima) i tradicionalne običaje svoga mjesta (Božić, Uskrs) surađujući s obližnjim KUD-ovima
- uključivanje učenika u interesne družine u školi (zbor, recitatorska družina, dramsko-scenske igre, ples (folklor), zadruga škole, primjerice, Mali kuhari) te sudjelovanje na školskim priredbama i lokalnim proslavama.

C. Društvo i ja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUIŠO C.3.2. Učenik primjenjuje naučena pravila ponašanja u svojem prirodnom i društvenom okružju.	<ul style="list-style-type: none">– pridržava se poznatih pravila ponašanja vezanih uz zdravlje– odgovorno se ponaša prema biljkama i životinjama– koristi se naučenim radnjama za ekološko-higijensko održavanje unutarnjih i vanjskih prostora– surađuje u zaštiti okoliša– poštuje tuđe vlasništvo– pruža prvu pomoć sebi i drugima– javlja o osobnoj ili tuđoj ozljedi– izvodi dogovorenu aktivnost– sudjeluje u humanitarnim i ekološkim aktivnostima u zajednici– sudjeluje u evakuacijskim vježbama u školi (požar, elementarne nepogode)	<ul style="list-style-type: none">– slijedi neka osnovna primjerena ponašanja u odnosu na sebe, druge i prirodu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- primjena pravila ponašanja u različitim sredinama, odnosno zajednicama (prema sebi, drugim ljudima i okolišu)
- higijenske mjere u vezi s osobnom higijenom, prehranom i rekreacijom
- pravilna ponašanja i briga o biljkama i životinjama (briga o uvjetima za rast i razvoj)
- primjena naučenih pravila prema imovini
- dogovorene aktivnosti u širem okružju
- primjena naučenih pravila pružanja prve pomoći sebi i drugima
- humanitarne i ekološke aktivnosti u prostorima življenja i prirodi
- evakuacijske vježbe u školi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- svakodnevne životne situacije u domu, školi i životu prilika su za ponavljanje i primjenu naučenih vještina i odabir primjerenih ponašanja
- aktivan život u zajednici: čitanje vijesti, gledanje aktualnih događanja na televiziji vezanih uz zaštitu prirode i vremenske/elementarne nepogode (poplave, onečišćenje rijeka, potresi), praćenje i sudjelovanje u humanitarno-ekološkim akcijama, briga o napuštenim životinjama (posjet i odnošenje hrane azilu za životinje), rad u vrtu blizu doma / u dvorištu kuće (sadnja i zalijevanje cvijeća, voća i povrća, održavanje vrta) te obavljanje potrebnih radnja za pomoć drugima u svakodnevnom životu
- koristiti se slikovnim podsjetnicima za ponašanja, postupke i korake aktivnosti, snimljenim videozapisima korištenim prilikom poučavanja, izrađenim plakatima te drugim nastavnim materijalima
- koristiti se aplikacijama poput e-Galerije i dr.

C. Društvo i ja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO C.3.3. Učenik prepoznaje temeljna ljudska prava.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi svoja osnovna prava – priopćava o ugroženosti svojih osnovnih prava – primjenjuje ponašanja kojima ne narušava osnovna prava osoba u svojem okružju – poštuje prava drugih – odabire slobodne aktivnosti – koristi se mogućnošću izbora za sebe i druge osobe – uvažava različitost i razvija osjećaj tolerancije 	– prepoznaje nekoliko osnovnih ljudskih prava

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- čovjek – to sam ja
- sličnosti i razlike među ljudima
- moja prava i prava drugih osoba
- slobodan odabir (hrana, aktivnosti, igre, sport, prijatelji, uloge)
- samozastupanje
- prihvaćanje drugih ljudi
- sklapanje prijateljstava: zašto ih sklapamo, što stvara prijateljstvo
- prijateljstvo s odraslim osobama: s kojim odraslim osobama i kada.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- poticati aktivno sudjelovanje učenika u događanjima u razredu i svakodnevnom životu
- konkretizirati i opisivati situacija u razredu uz uporabu lutaka i slikovnih materijala
- igra uloga, društvene igre, čitanje priča, igre za jačanje pojedinaca i grupe (vježbe za usvajanje komunikacijskih i socijalnih te suradničkih vještina) i izrada zajedničkih plakata
- obilježavanje raznolikih aktivnosti kao i uključivanje u aktivnosti povodom Međunarodnog dana osoba s invaliditetom i Dana ljudskih prava u svojem mjestu.

C. Društvo i ja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO C.3.4. Učenik povezuje djelatnost ljudi u društvenoj zajednici s ekonomskom aktivnošću.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje važnost ljudskog rada sa zanimanjima u zajednici – prepoznaje proizvodna, uslužna, interventna i kulturno-zabavna zanimanja – povezuje prodajno mjesto s trošenjem novca – prema popisu ili samostalno traži namirnice – prepoznaje istaknuto mjesto cijene na proizvodu – povezuje količinu potrebnog novca s cijenom proizvoda – koristi se primjerenom komunikacijom prilikom kupnje 	– prepoznaje osnovnu djelatnost ljudi u društvenoj zajednici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- djelatnost ljudi u zavičaju (priprema hrane i pekarskih proizvoda, dostava pošte, prijevoz putnika, gašenje vatre, prodaja namirnica, odjeće, obuće i dr.)
- kupnja na poznatom mjestu (snalaženje na trgovačkim odjelima, odabir robe, razlikovanje manjih novčanih vrijednosti, kultura kupovanja: ponašanje u prostoru, ponašanje prema prodavaču i kupcima, čekanje na red i dr.).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- povezivanje sadržaja s odlascima u kupnju na poznata mjesta putem neposrednih kontakata s osobama različitih zanimanja
- pokazati aktivnosti prilikom kupnje konkretnim predmetima i vizualnom podrškom
- koristiti se igrom uloga, ilustriranim slikama, komunikacijskim pločama i knjigama, pričama, katalogima, časopisima i socijalnim pričama
- zajedno s učenicom izraditi popis namirnica, primjerice, u obliku izrezanih fotografija iz kataloga ili slika s nazivima, i omiljenih predmeta kojima se najčešće koristi na prodajnom mjestu
- fotografirati djelatnost ljudi
- koristiti se slikama, fotografijama, televizijskim emisijama, videozapisima, edukativnim igrama i karticama za razvrstavanje
- izraditi razredni plakat, fotoalbum ili PowerPoint prezentaciju.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO B.3.4. Učenik se odgovorno odnosi prema sebi, drugima i okruženju.	<ul style="list-style-type: none">– prakticira aktivnosti za održavanje osobne higijene, svakodnevno se kreće i odmara te oblači u skladu s vremenskim prilikama i godišnjim dobima– čuva vlastite i tuđe stvari te zajedničku imovinu– koristi se digitalnom tehnologijom u ograničenom vremenu– sudjeluje u brizi o biljkama i životinjama u neposrednoj prirodi– razvrstava osnovni otpad u odgovarajuće spremnike u blizini doma/škole– slijedi oznake za izlaz u slučaju opasnosti– prakticira aktivnosti vezane uz očuvanje energije	<ul style="list-style-type: none">– katkad se odgovorno odnosi prema sebi, drugima i okruženju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- zdrav način života
- odnos prema vlastitoj i tuđoj imovini
- uporaba digitalne tehnologije u ograničenom vremenu
- pravilan odnos prema biljkama i životinjama u prirodi
- pravilno recikliranje otpada
- oznake u slučaju opasnosti
- aktivnosti vezane uz očuvanje energije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- koristiti se plakatima (primjerice, izraditi plakat sa savjetima za zdrav život), fotografijama okoliša (primjerice, fotografija prljave i zagađene rijeke), ilustracijama postupaka i videozapisima te tehnološkim pomagalicama
- izvanučionična nastava: akcije čišćenja okoliša u mjestu vezane uz obilježavanje Dana planeta Zemlje, posjet eko-selu te posjet reciklažnom dvorištu u blizini škole.

C. Društvo i ja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO C.3.1. Učenik slijedi kulturne, tradicionalne i nacionalne vrijednosti šireg zavičaja te pravila u izvanrednim okolnostima.	<ul style="list-style-type: none">– koristi se nacionalnim simbolima i obilježjima primjereno situaciji– primjereno reagira u skladu s izvanrednim okolnostima u okolini– sudjeluje u obilježavanju državnih praznika, blagdana, značajnih dana i događaja– navodi neke tradicionalne vrijednosti zavičaja– provodi aktivnosti vezane uz očuvanje prirodne baštine– prepoznaje nacionalne vrijednosti zavičaja	<ul style="list-style-type: none">– sudjeluje u obilježavanju najvažnijih tradicionalnih i nacionalnih vrijednosti užeg zavičaja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- nacionalni simboli i obilježja domovine
- proslave osobnoga i društvenog tipa (osobni, državni, vjerski, lokalni i međunarodni praznici)
- tradicionalne vrijednosti zavičaja (tradicionalni običaji, folklor, nacionalna kuhinja)
- nacionalne vrijednosti zavičaja (himna, grb, novac).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pokazati isticanje državnih simbola u svečanim prigodama te primjereno ponašanje za vrijeme intoniranja himne
- upoznati tradiciju (pjesmama i plesovima) i tradicionalne običaje svoga mjesta (Božić, Uskrs) surađujući s obližnjim KUD-ovima
- uključivanje učenika u interesne družine u školi (zbor, recitatorska družina, dramsko-scenske igre, ples (folklor), zadruga škole, primjerice, Mali kuhari) te sudjelovanje na školskim priredbama i lokalnim proslavama.

C. Društvo i ja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »doobar«
PP SK UUIŠO C.3.2. Učenik primjenjuje naučena pravila ponašanja u svojem prirodnom i društvenom okružju.	<ul style="list-style-type: none">– pridržava se poznatih pravila ponašanja vezanih uz zdravlje– odgovorno se ponaša prema biljkama i životinjama– koristi se naučenim radnjama za ekološko-higijensko održavanje unutarnjih i vanjskih prostora– surađuje u zaštiti okoliša– poštuje tuđe vlasništvo– pruža prvu pomoć sebi i drugima– javlja o osobnoj ili tuđoj ozljedi– izvodi dogovorenu aktivnost– sudjeluje u humanitarnim i ekološkim aktivnostima u zajednici– sudjeluje u evakuacijskim vježbama u školi (požar, elementarne nepogode)	<ul style="list-style-type: none">– slijedi neka osnovna primjerena ponašanja u odnosu na sebe, druge i prirodu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- primjena pravila ponašanja u različitim sredinama, odnosno zajednicama (prema sebi, drugim ljudima i okolišu)
- higijenske mjere u vezi s osobnom higijenom, prehranom i rekreacijom
- pravilna ponašanja i briga o biljkama i životinjama (briga o uvjetima za rast i razvoj)
- primjena naučenih pravila prema imovini
- dogovorene aktivnosti u širem okružju
- primjena naučenih pravila pružanja prve pomoći sebi i drugima
- humanitarne i ekološke aktivnosti u prostorima življenja i prirodi
- evakuacijske vježbe u školi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- svakodnevne životne situacije u domu, školi i životu prilika su za ponavljanje i primjenu naučenih vještina i odabir primjerenih ponašanja
- aktivan život u zajednici: čitanje vijesti, gledanje aktualnih događanja na televiziji vezanih uz zaštitu prirode i vremenske/elementarne nepogode (poplave, onečišćenje rijeka, potresi), praćenje i sudjelovanje u humanitarno-ekološkim akcijama, briga o napuštenim životinjama (posjet i odnošenje hrane azilu za životinje), rad u vrtu blizu doma / u dvorištu kuće (sadnja i zalijevanje cvijeća, voća i povrća, održavanje vrta) te obavljanje potrebnih radnja za pomoć drugima u svakodnevnom životu
- koristiti se slikovnim podsjetnicima za ponašanja, postupke i korake aktivnosti, snimljenim videozapisima korištenim prilikom poučavanja, izrađenim plakatima te drugim nastavnim materijalima
- koristiti se aplikacijama poput e-Galerije i dr.

C. Društvo i ja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO C.3.3. Učenik prepoznaje temeljna ljudska prava.	<ul style="list-style-type: none">– navodi svoja osnovna prava– priopćava o ugroženosti svojih osnovnih prava– primjenjuje ponašanja kojima ne narušava osnovna prava osoba u svojem okruženju– poštuje prava drugih– odabire slobodne aktivnosti– koristi se mogućnošću izbora za sebe i druge osobe– uvažava različitost i razvija osjećaj tolerancije	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje nekoliko osnovnih ljudskih prava

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- čovjek – to sam ja
- sličnosti i razlike među ljudima
- moja prava i prava drugih osoba
- slobodan odabir (hrana, aktivnosti, igre, sport, prijatelji, uloge)
- samozastupanje
- prihvaćanje drugih ljudi
- sklapanje prijateljstava: zašto ih sklapamo, što stvara prijateljstvo
- prijateljstvo s odraslim osobama: s kojim odraslim osobama i kada.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- poticati aktivno sudjelovanje učenika u događanjima u razredu i svakodnevnom životu
- konkretizirati i opisivati situacija u razredu uz uporabu lutaka i slikovnih materijala
- igra uloga, društvene igre, čitanje priča, igre za jačanje pojedinaca i grupe (vježbe za usvajanje komunikacijskih i socijalnih te suradničkih vještina) i izrada zajedničkih plakata
- obilježavanje raznolikih aktivnosti kao i uključivanje u aktivnosti povodom Međunarodnog dana osoba s invaliditetom i Dana ljudskih prava u svojem mjestu.

C. Društvo i ja

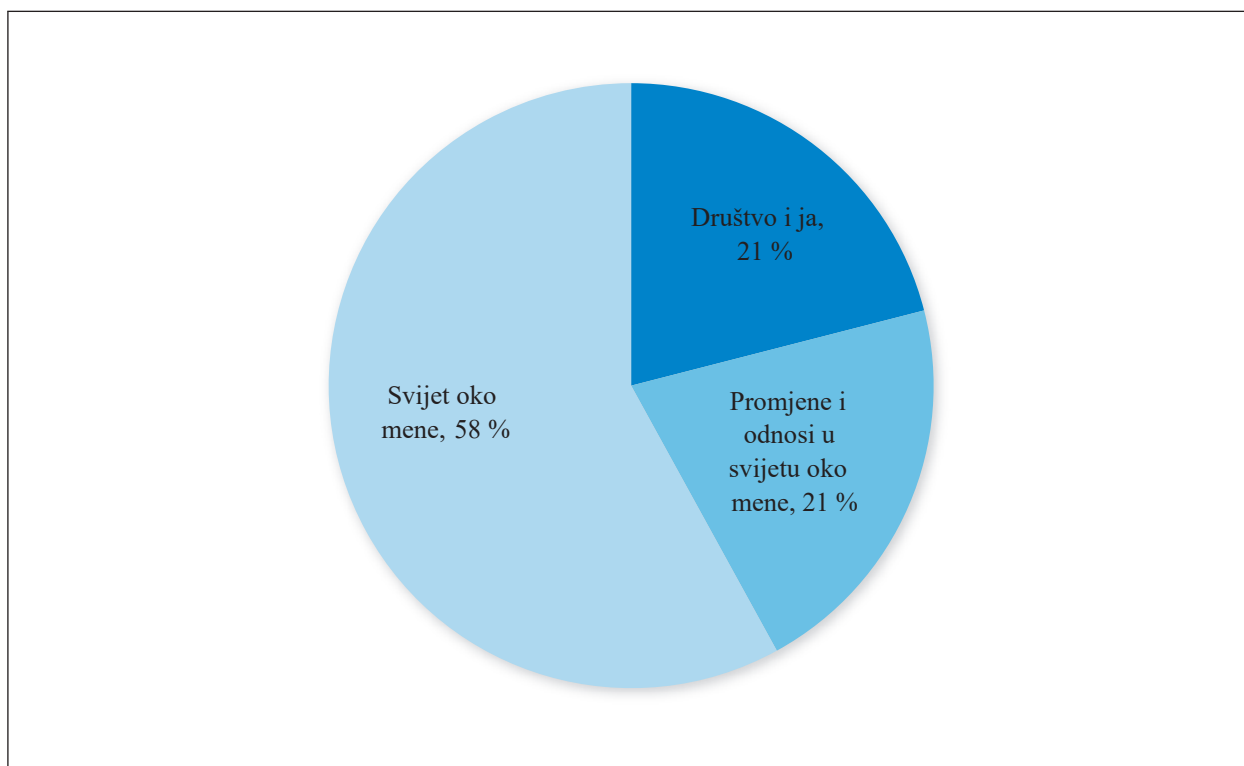
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK UUiŠO C.3.4. Učenik povezuje djelatnost ljudi u društvenoj zajednici s ekonomskom aktivnošću.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje važnost ljudskog rada sa zanimanjima u zajednici– prepoznaje proizvodna, uslužna, interventna i kulturno-zabavna zanimanja– povezuje prodajno mjesto s trošenjem novca– prema popisu ili samostalno traži namirnice– prepoznaje istaknuto mjesto cijene na proizvodu– povezuje količinu potrebnog novca s cijenom proizvoda– koristi se primjerenom komunikacijom prilikom kupnje	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje osnovnu djelatnost ljudi u društvenoj zajednici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- djelatnost ljudi u zavičaju (priprema hrane i pekarskih proizvoda, dostava pošte, prijevoz putnika, gašenje vatre, prodaja namirnica, odjeće, obuće i dr.)
- kupnja na poznatom mjestu (snalaženje na trgovačkim odjelima, odabir robe, razlikovanje manjih novčanih vrijednosti, kultura kupovanja: ponašanje u prostoru, ponašanje prema prodavaču i kupcima, čekanje na red i dr.).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- povezivanje sadržaja s odlascima u kupnju na poznata mjesta putem neposrednih kontakata s osobama različitih zanimanja
 - pokazati aktivnosti prilikom kupnje konkretnim predmetima i vizualnom podrškom
 - koristiti se igrom uloga, ilustriranim slikama, komunikacijskim pločama i knjigama, pričama, katalogima, časopisima i socijalnim pričama
 - zajedno s učenikom izraditi popis namirnica, primjerice, u obliku izrezanih fotografija iz kataloga ili slika s nazivima, i omiljenih predmeta kojima se najčešće koristi na prodajnom mjestu
 - fotografirati djelatnost ljudi
 - koristiti se slikama, fotografijama, televizijskim emisijama, videozapisima, edukativnim igrama i karticama za razvrstavanje
 - izraditi razredni plakat, fotoalbum ili PowerPoint prezentaciju.
-



4. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Upoznavanje uže i šire okoline u dobnj skupini od 16. do 21. godine

E. POVEZANOST S DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

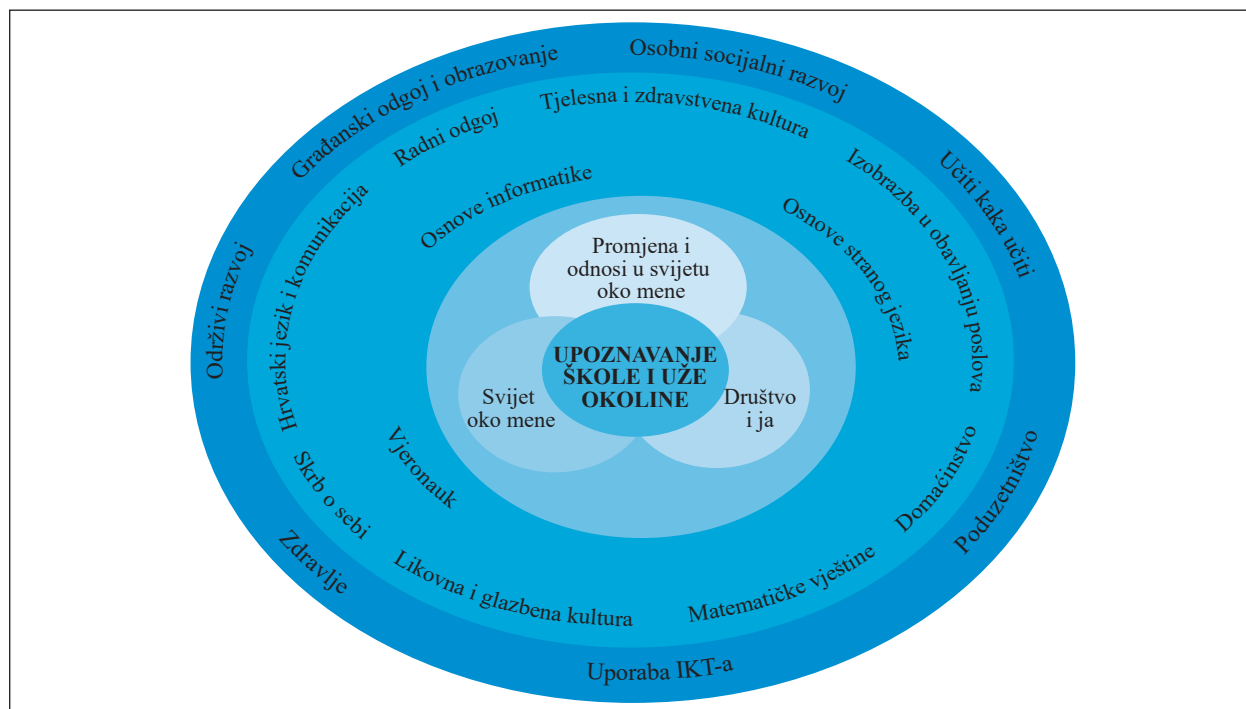
Predmetni kurikulum Upoznavanje uže i šire okoline povezan je sa svim predmetnim kurikulumima i međupredmetnim temama što omogućuje integrativni pristup nastavnom sadržaju te povezivanje i bolje razumijevanje koncepata. Sadržaji kurikula Upoznavanje uže i šire okoline prirodno su tematski povezani sa sadržajima svih posebnih predmetnih kurikula.

Potiče se usvajanje pojmova o živim bića, pojavama i promjenama u prirodnome i društvenom okružju te različiti oblici komunikacije učenika s osobama u društvu što je poveznica sa sadržajima Hrvatskoga jezika i komunikacije. Povezanost s matematičkim područjem ostvaruje se primjenom vještina promatranja i uspoređivanja predmeta, osoba, prostora, vremena i prirode. Sadržaji i aktivnosti ishoda povezanih sa zavičajem, domovinom, baštinom, proslavama osobnih i državnih blagdana istodobno se ostvaruju i u nastavnim predmetima umjetničkoga područja.

Briga o osobnom zdravlju, higijeni i zdravoj prehrani, kretanje tijekom izvanučionične nastave (nastava u prirodi, prometni odgoj), kao i praktične aktivnosti učenika, utječu na razvoj motorike, potiču svijest o važnosti zdravlja i boravka u prirodi te su nadogradnja sadržajima Tjelesne i zdravstvene kulture i drugim predmetnim kurikulumima.

U okviru međupredmetne teme Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije, učenik se koristi uz pomoć učitelja odabranom digitalnom i asistivnom tehnologijom te nastavnim pomagalicama za istraživanje okoline. Ishodi predmetnog kurikula Upoznavanje uže i šire okoline povezani su s drugim međupredmetnim temama i omogućuju učeniku upoznati njegova prava, pravila ponašanja u različitim socijalnim situacijama i okružjima, kulturne i nacionalne vrijednosti i prepoznati važnost ljudskog rada.

Uočavanje bioraznolikosti u prirodi i sudjelovanje u aktivnostima zaštite okoliša povezano je s međupredmetnom temom Održivi razvoj te pridonosi ekološkom odgoju učenika kako bi postao aktivan građanin koji djeluje i pridonosi boljitku zajednice. Očekivanja međupredmetne teme Učiti kako učiti ostvaruju se na svakome nastavnom satu Upoznavanja uže i šire okoline poticanjem aktivnog sudjelovanja učenika u odgojno-obrazovnom procesu u skladu s njegovim mogućnostima.



5. slika: Povezanost predmetnih područja posebnoga predmetnog kurikula Upoznavanje uže i šire okoline s ostalim predmetnim kurikulumima i međupredmetnim temama u ostvarivanju odgojno-obrazovnih ciljeva

F. UČENJE I POUČAVANJE PREDMETA

Iskustva učenja

Odgojno-obrazovni ciljevi i ishodi kurikula Upoznavanja uže i šire okoline osmišljeni su tako da sustavnim, cjelovitim pristupom učenju i poučavanju omoguće učeniku stjecanje znanja, sposobnosti i vještina koje će moći primijeniti u različitim životnim situacijama. Sadržaji ovog kurikula zanimljivi su učeniku koji posjeduje prirodnu radoznalost i potrebu za istraživanjem svijeta oko sebe.

Suvremeni pristup poučavanju uključuje korištenje različitim metodama, postupcima i oblicima rada koji potiču aktivnost učenika, nastavu temeljenu na učenikovim interesima, stvaranje ugodnoga emocionalnog okruženja za učenje, povezivanje sadržaja učenja sa životom učenika i njegovim iskustvima te kombiniranje različitih oblika spoznavanja u nastavi.

U procesu učenja i poučavanja učenika se osposobljava za opažanje svijeta oko sebe. Tijekom neposrednog promatranja učenik opaža oblike, boje, odnose, sličnosti i razlike te osnovna obilježja prirodnoga i društvenog okruženja. Uključivanjem iskustveno-istraživačkog pristupa u nastavu, učenika se stavlja pred izazov. Taj izazov ostvaruje se putem razvijanja vještina promatranja, uočavanja, uspoređivanja, povezivanja pojava i procesa te prepoznavanja uzročno-posljedičnih veza opaženih promjena u prirodi, prirodnih ili društvenih pojava u neposrednom okruženju.

Univerzalno osmišljen metodički scenarij učenja i poučavanja uključuje različite aktivnosti poput usmjerenog promatranja, višeosjetilnog istraživanja, otkrivanja igrom, istraživanja (jednostavni pokusi), izrade vizualnih prikaza, igranja uloga, rješavanja jednostavnih problemskih zadataka, projekata, pričanja priča, igranja didaktičkih igara, posjeta, uporabe IKT-a (primjerice, računalni kvizovi, aplikacije, programi), multimedijски sadržaji i sl.

Učeniku je bitno približiti sadržaje učenja i poučavanja putem praktične i kreativne nastave. Praktične aktivnosti u nastavi Upoznavanje uže i šire okoline vrlo su važne u procesu stjecanja znanja, vještina i navika učenika te njihovoj primjeni u svakodnevnom životu jer imaju važnu ulogu u razvijanju radnih vještina, kulturno-higijenskih i prometnih navika te kreativnosti učenika. Osim redovnih sadržaja nastave Upoznavanje uže i šire okoline postoji i mogućnost zadovoljavanja osobnih interesa učenika, koju pružaju izvannastavne i slobodne aktivnosti, interesne skupine u školi i djelatnost u ueničkim zadrugama. Osiguravajući učeniku djelovanje u tim oblicima rada, učitelji će omogućiti razvoj funkcionalnih znanja učenika i doprinijeti njegovu socijalno-emocionalnom razvoju.

Uloga učitelja

Uloga je učitelja osmišljavanje, smisljeno planiranje, organiziranje, vođenje i vrednovanje nastavnog procesa usmjerenog na svakog učenika. Važno je naglasiti da tome prethodi cjelovita procjena učenika radi dobivanja uvida u učenikove sposobnosti i osobitosti, prethodno stečena znanja i vještine, njegove interese, potrebe te motivaciju za učenje. Na temelju dobivenih informacija o učeniku učitelj osmišljava i odabire različite pristupe učenju i poučavanju, odnosno metode i strategije. Na temelju svih dobivenih informacija učitelj izrađuje individualizirani kurikulum za svakog učenika.

U učenju i poučavanju nastave Upoznavanje uže i šire okoline i koncepata unutar predmeta, očekivane ishode učenja ostvarujemo različitim materijalima i izvorima znanja. Učitelj organizira učenje u neposrednoj stvarnosti kad god je to moguće prilikom čega usmjerava učenike na promatranje i višeosjetilno istraživanje prirode, predmeta i pojava. Uz izvornu stvarnost u učenju i poučavanju učitelj se koristi i raznim vizualnim nastavnim sredstvima primjerenim učenicima. U izboru, pripremi i izradi izvora znanja i materijala za učenje i poučavanje učitelj ima autonomiju te se koristi svojom kreativnošću.

Tijekom poučavanja implementira i izmjenjuje različite motivacijske tehnike i aktivnosti kojima održava koncentraciju i pažnju te interes učenika. Jedan je od načina preoblikovanje nastavnih sadržaja u različite vrste igara poput igranja uloga, dramatizacije i scenske improvizacije.

Materijali i izvori

U učenju i poučavanju kurikula Upoznavanja uže i šire okoline očekivane ishode učenja ostvarujemo u višezvornom okružju u kojem izvorna, neposredna stvarnost uz nastavna sredstva i posrednu stvarnost zauzima središnje mjesto. Za povezivanje predmeta sa svakodnevnim životom koristi se, kad god je to moguće, izvornom stvarnošću, odnosno svime što možemo iz učenikova okružja upotrijebiti kao materijal ili izvor znanja.

Predlažu se otvoreni didaktičko-metodički interaktivni sustavi koji učenicima i učiteljima pružaju mogućnosti izbora sadržaja, metoda, oblika i uvjeta za usvajanje ishoda učenja.

Izvori znanja u nastavi Upoznavanje uže i šire okoline mogu biti različita nastavna sredstva: vizualna, auditivna, audiovizualna, tekstualna, dvodimenzionalna, trodimenzionalna, statična, dinamična, demonstracijska i dr. Učitelj samostalno odabire ono nastavno sredstvo koje najviše odgovara dobi učenika i koje će uz najmanje vremena pomoći da učenik najlakše oblikuje konkretne i jasne predodžbe o pokazanom predmetu ili pojavi.

Uz izvornu stvarnost i prilagođene tekstove iz udžbenika ili knjiga koristiti se internetom, dječjim časopisima, enciklopedijama, atlasima, aktualnim informacijama iz medija, filmom, televizijskim emisijama, suradnjom s različitim osobama i ustanovama (muzeji, knjižnice, arhivi, botanički vrtovi, parkovi prirode i sl.).

Materijali za učenje su i predmeti iz neposredne stvarnosti, fotografije/slike i crteži žive i nežive prirode, modeli, makete, reljefne geografske karte, pribor za izvođenje pokusa, ručni i tehnološki alati, vremenska crta ili lenta vremena, umne i konceptualne mape, slikovni plakati, slikovne prezentacije, 3D slagalice i sl.

Okružje

Okružje u kojem se odvija proces učenja pobuđuje zanimanje učenika, održava motiviranost za učenje i potiče na aktivnost. Različita okružja, u učionici i izvan učionice, pridonose bogatstvu iskustva i uspješnosti učenja. Iskustvo prvoga aktivnog učenja dijete stječe u neposrednom okružju i s onima koji žive u njemu: u svojoj obitelji u kojoj bi se trebali postaviti temelji za učenje.

Za razvoj učenika važno je okružje u kojem se učenici mogu koristiti svim osjetilima, uredenost prostora u kojem učenici uče i rade, zanimljiv materijal te njihov doprinos uređenju prostora i izradi materijala. Internetsko okružje također može povećati motivaciju. Virtualnom stvarnošću i simulacijama možemo se koristiti kad nam neposredna stvarnost nije dostupna. Informacijsko-komunikacijska tehnologija omogućuje nam i povezanost s učenicima ili stručnjacima u drugim mjestima i različitim dijelovima države i/ili Europe. Pozitivno i poticajno okružje za učenje ostvaruje se i međusobnim povjerenjem i uvažavanjem sudionika u procesu učenja, dogovaranjem pravila te uzajamnim pomaganjem. Osjećaj sigurnosti kod učenika potiče aktivnost i kvalitetnije rezultate rada. Ako to izostane, potrebno je okružje prilagoditi učeniku, odnosno osigurati primjerene prostorne uvjete i otkloniti ometajuće (regulirati količinu svjetlosti, osigurati učeniku osobni prostor, smanjiti razinu buke, koristiti se dodatnim pomagalicama...).

Određeno vrijeme

Poučavanje sadržaja pojedinih koncepata predmeta Upoznavanje uže i šire okoline prilagođava se dobi učenika, razini kognitivnih procesa i samostalnosti učenika. Za potrebe konceptualnog razumijevanja ishodi se iz različitih koncepata istodobno ostvaruju. Vrijeme poučavanja i učenja određuje učitelj i to prema potrebama svojih učenika, tempu i načinu njihova rada. Nastava predmeta Upoznavanje uže i šire okoline organizira se u dva nastavna sata.

Važno je da učitelj tijekom planiranja (godišnjega, mjesečnog, dnevnog) predvidi odgovarajući broj sati vježbanja i ponavljanja određenih sadržaja, odnosno vremenski interval određenih aktivnosti tijekom nastavnog sata. Važno je dobro planirati kako bi se zadržala pažnja i koncentracija učenika u radu te se ujedno izbjegla njihova preopterećenost. Stoga je potrebno učeniku osigurati dovoljno vremena za izvođenje aktivnosti i predvidjeti potrebne manje stanke tijekom učenja i poučavanja.

Grupiranje učenika

Učitelj ima slobodu primijeniti različite načine organizacije rada i učenja uz kombiniranje i grupiranje učenika kako bi što bolje iskoristio potencijale te osigurao uspjeh svakog učenika. S učenicima se najčešće radi individualno. Radi razvoja sposobnosti timskog rada, potrebno je planirati i skupne aktivnosti i aktivnosti u paru. Međuvršnjačkim učenjem i poučavanjem učenik stječe i primjenjuje znanja i vještine, razvija socijalnu osjetljivost, razmjenjuje mišljenja i stavove, aktivno i motivirano sudjeluje tijekom učenja i poučavanja. Bitno je svaki oblik grupiranja učenika unaprijed isplanirati s jasno određenim ciljem i podrškom te pratiti napredak svakog pojedinca u skupini i rad skupine u cjelini na temelju različitih metoda samovrednovanja i vrednovanja.

G. VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Vrednovanje je proces prikupljanja podataka o postignutoj razini znanja, vještina i učenikova odnosa prema užoj i široj okolini koju je učenik postigao uz primjenu njemu odgovarajuće podrške i kao takav, sastavni je dio procesa učenja i poučavanja.

Važno je naglasiti da proces određivanja kriterija vrednovanja započinje početnom procjenom učenikovih sposobnosti, znanja, vještina i strategija učenja uz koju se vezuje razrada odgojno-obrazovnih ishoda za pojedinog učenika. Time učitelj konkretizira znanja, vještine i sposobnosti koje bi učenik trebao steći u procesu učenja i poučavanja i koje će vrednovati. Takvim pristupom, aktivnosti i zadatci kojima vrednujemo učenikova postignuća trebaju biti prilagođeni učenikovim razvojnim sposobnostima i osobitostima. Odnosno, aktivnosti trebaju sadržavati sve odgovarajuće primijenjene postupke podrške u učenju i poučavanju u odnosu na metode, postupke, oblike, sredstva i okruže.

Sljedeće su sastavnice vrednovanja u nastavnom predmetu Upoznavanje uže i šire okoline:

1. usvojenost znanja iz uže i šire okoline
2. praktične vještine.

Usvojenost znanja vrednuje se na onoj kognitivnoj razini uz prilagodbu koja je određena individualiziranim kurikulumom. Praktične vještine odnosne se na mogućnost primjene naučenog.

Primjenjuju se tri pristupa vrednovanja: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenoga.

Vrednovanje za učenje odnosi se na proces prikupljanja informacija tijekom procesa učenja i poučavanja radi dobivanja povratnih informacija o usvojenosti znanja, vještina i stavova/vrijednosti uz primjerenu podršku u odnosu na postavljene ishode: aktivnost i samostalnost učenika, odgovornost i produktivnost učenja (razumijevanje ključnih činjenica, njihovo povezivanje, zaključivanje, rješavanje jednostavnih problema, primjena naučenog.) Izrazito je važno pratiti koliko stečena znanja, vještine, navike i razvijenost odnosa prema sebi i drugima imaju funkcionalnu dimenziju, odnosno koliko učenik pomoću njih postiže napredak pri snalaženju u svakodnevnom životu (primjerice, na poznatim mjestima u okružju, u interakciji s drugima, u planiranju i provođenju svakodnevnih aktivnosti, prilikom kretanja i putovanja, u korištenju određenim interventnim i ostalim uslugama). Time je vrednovanje za učenje uvijek usmjereno na napredak učenika, odnosno usporedbu prethodnih postignuća učenika s trenutnim u odnosu na postavljene ishode. Ono tako omogućuje kriterijsko vrednovanje – pažnju stavlja na praćenje napretka pojedinog učenika umjesto na međusobno uspoređivanje i rangiranje napretka učenika u skupini. Jedna od poželjnih metoda za kriterijsko vrednovanje je primjena lista za procjenu i praćenje učenika. Učitelj procjenjuje određenu aktivnost učenika u odnosu na postavljene ishode i na popisu obrasca označava razinu vještina ili znanja, odnosno razinu usvojenosti dijela ili cijelog ishoda u trenutku provođenja vrednovanja. Primjenom obrazaca učitelj procjenjuje treba li učenik poboljšati trenutno stanje/razinu te mu radi te svrhe učitelj daje povratnu informaciju i/ili smjernice važne za daljnji proces učenja.

U provođenju vrednovanja za učenje učitelj se uz obrasce procjene i praćenja koristi različitim drugim metodama, sredstvima i postupcima kao što su učeničke mape, rubrike, praktični radovi, ciljana propitivanja, igre za učenje te opažanje učenika tijekom izvođenja aktivnosti. Pri provođenju vrednovanja za učenje učitelj ujedno preispituje treba li dopuniti ili zamijeniti zastupljene prilagodbe za učenika u određenim aktivnostima kako bi učeniku omogućio učinkovitije daljnje učenje i poučavanje. Tako učitelj provođenjem ovog oblika formativnog vrednovanja oblikuje daljnji tijek procesa učenja i poučavanja, korigira ga, prilagođava, poboljšava i individualizira.

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva uključivanje učenika u proces vrednovanja uz stalnu podršku, metodama samovrednovanja i vršnjačkog vrednovanja. Provođa se radi poticanja učenikove refleksije o svojem učenju, kao i učenju drugih unutar skupine. Samovrednovanje je konstruktivno ako su u procesu učenja i poučavanja i vrednovanja zastupljene sve one prilagodbe koje su učeniku potrebne i planirane individualiziranim kurikulumom. Vrednovanje kao učenje provodi se popunjavanjem zadanih rubrika, ljestvica i lista procjene.

Vrednovanje naučenog, zaključna ocjena predmeta, izriče se opisnom ocjenom (potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno).

Zaključna opisna ocjena donosi se na kraju nastavne godine i iskazuje sveukupnu usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda učenja. Učitelju kao smjernica može poslužiti kurikulum definirana srednja razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Srednja razina usvojenosti ne predstavlja izravno školsku opisnu ocjenu, ali predstavlja prosjek usvojenog znanja i vještina potrebnih za srednju zaključnu ocjenu.

Vrednovanjem predmetnih kurikula osiguravaju se dodatni uvjeti za razvojno i fleksibilno planiranje napretka učenika, što znači još kvalitetnije usklađivanje razvojnih osobitosti učenika s očekivanim ishodima učenja za razvoj učenikovih kompetencija (općeobrazovnih, strukovnih). Takav pristup otvara nove mogućnosti za napredak učenika u cjeloživotnom obrazovanju, zadovoljstvo učitelja i, naravno, roditelja/skrbnika učenika, a time i škole te obrazovnog sustava u cijelosti.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA

HRVATSKI JEZIK I KOMUNIKACIJA

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Posebni kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik i komunikacija (HJK) uči se i poučava hrvatski jezik i komunikacija u osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s većim, višestrukim teškoćama u razvoju u okviru posebnog kurikula za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada. To su učenici s većim, odnosno višestrukim teškoćama u područjima oštećenja vida, sluha, s većim motoričkim poremećajima i kroničnim bolestima, s većim teškoćama jezično-govorno-glasovne komunikacije, s intelektualnim teškoćama umjerenog stupnja, s deficitom pažnje / hiperaktivnim poremećajem, kombinirani tip te učenici s poremećajem u ponašanju i emocionalnim poremećajima. Radi njihovih udruženih teškoća i najčešće velikih individualnih razlika u pojedinim sposobnostima, predstavljaju izazove u procesu planiranja učenja i poučavanja pa tako i izrade predmetnih i individualiziranih kurikula koji će im omogućiti da vlastitim koracima dosegnu željene ciljeve, zadaće i puteve razvoja. Stoga su kod učenika očekivana postignuća, sadržaji, metode učenja i poučavanja sukladne njihovim individualnim potrebama, sposobnostima i posebnostima.

Svrha je nastavnoga predmeta Hrvatski jezik i komunikacija razvoj i stjecanje osnovne komunikacijske, jezične kompetencije, funkcionalnih komunikacijskih vještina, osnovnih jezičnih znanja i pismenosti nužnih za svakodnevni život i rad te razumijevanje književnosti kao umjetnosti riječi, temelja nacionalnog identiteta, uvažavajući pritom individualne specifičnosti i mogućnosti učenika. Učenje i poučavanje hrvatskog jezika zastupljeno je na svim odgojno-obrazovnim razinama i ujedno je temelj za usvajanje sadržaja drugih nastavnih predmeta.

Sadržaj nastavnog predmeta Hrvatski jezik i komunikacija prati specifičnosti učenja učenika s većim teškoćama u razvoju, imajući pritom u vidu da ih se neprekidno potiče na aktivnu i funkcionalnu uporabu materinskoga govornog jezika ili drugih modaliteta potpomognute komunikacije. Većini učenika ove skupine teško je uspostaviti i održavati učinkovitu komunikaciju. Najučinkovitiji je način poboljšavanja komunikacijske vještine onaj koji je prilagođen dobi i interesu učenika. Narušeni obrasci komunikacije u učenika sa složenim komunikacijskim potrebama mogu se nadomjestiti ili nadoknaditi potpomognutom komunikacijom sa svrhom omogućavanja različitih načina komuniciranja. U poticanju ekspresivnog jezika, razumijevanju jezika te kao podrška akademskom učenju i funkcioniranju u socijalnom okruženju bez obzira na stupanj učenikovih teškoća ili na intelektualno odstupanje, potpomognuta komunikacija ima važnu ulogu. Uvođenjem i primjenom informacijsko-komunikacijske tehnologije u nastavni proces, osobito potpomognute komunikacije, olakšava se i omogućuje primjerenije svladavanje odgojno-obrazovnih ishoda te ovladavanje osnovnim vještinama posebnog kurikula Hrvatskoga jezika i komunikacije te ostalih predmetnih kurikula.

Učenici u komunikaciji usvajaju jezik, a govorom i svim njegovim modalitetima koriste se kao sredstvom komunikacije. Pritom je kod učenika potrebno podržavati odražavanje vještina i njihovu generalizaciju. To se postiže prožimanjem i povezanošću posebnog kurikula nastavnog predmeta HJK sa svim drugim nastavnim predmetima te međupredmetnim temama tako da se učenik koristi oblicima nadomjesne i potpomognute komunikacije:

- pokretima tijela i signalima
- pogledom
- facijalnom ekspresijom

- gestama
- simbolima (predmeti, fotografije, piktogrami)
- jezikom (govor i znakovni jezik)
- podržavajućom niskotehnološkom i visokotehnološkom tehnologijom (komunikacijske ploče, komunikacijske knjige ili komunikacijski programi poput Komunikacijskog sustava razmjene slika PECS, PODD, edukativne aplikacije za komunikaciju kao što su komunikatori, prilagođene tipkovnice, tableti i dr.).

Cilj je podržati multimodalnu komunikaciju, odnosno primjenu modela totalne komunikacije, što znači izlagati učenika svim raspoloživim oblicima komuniciranja sa svrhom pronalaženja učenikove individualne razine ekspresije uvažavajući njegove psihofizičke sposobnosti u odabiru odgovarajućega komunikacijskog sredstva. U skladu s mogućnostima i potrebnim prilagodbama koje prate učenikovu razvojnu razinu razumijevanja, svrha je učenja i poučavanja nastavnog predmeta Hrvatski jezik i komunikacija usvajanje cjelovitog potencijala učenika i njegovo osposobljavanje za što samostalnije govorno i pisano izražavanje te komunikaciju, sporazumijevanje hrvatskim standardnim jezikom, usvajanje znanja o jeziku kao sustavu, slobodno izražavanje misli, potreba i stavova te spoznavanje vlastitoga nacionalnog, jezično-kulturnoga identiteta.

Učeniku je jezik i komunikacija najčešće sredstvo samospoznaje i spoznaje svijeta koji ga okružuje, a jezične djelatnosti slušanje, govorenje, čitanje, pisanje kao i njihovo međudjelovanje (razgovor i dopisivanje) doprinose njegovoj osobnoj dobrobiti, omogućuju djelovanje u osobnim, društvenim i kulturnim prigodama te usvajanje u radnoj sredini.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA

Posebni kurikulum Hrvatskoga jezika i komunikacije posebnog programa za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada ostvaruje se u trima razvojnim kronološkim (dobnim) skupinama:

- dobna skupina od 7. do 10. godine – 140 sati godišnje
- dobna skupina od 11. do 15. godine – 140 sati godišnje
- dobna skupina od 16. do 21. godine – 105 sati godišnje.

Cilj je posebnoga kurikula Hrvatskoga jezika i komunikacije za posebne programe školovanja razvoj i primjena osnovnih jezično-komunikacijskih vještina izražavanja i pismenosti u svakodnevnom životu.

Odgojno-obrazovni ishodi predstavljaju najšire određena očekivanja o tome što će učenik znati i moći učiniti u određenom razdoblju. Učenik uz primjerenu podršku:

- ovladava temeljnim jezičnim djelatnostima slušanja, govorenja, čitanja i pisanja
- ovladava jezičnom djelatnosti govorenja ili ovladava primjerenim sustavom potpomognute komunikacije
- ovladava vještinom dijaloga i razumijevanja
- ovladava vještinom čitanja
- ovladava vještinom pisanja
- stvara pisane i govorne tekstove jednostavnog sadržaja i strukture, osobnog stila te razvija aktivan rječnik i stječe naviku i potrebu za čitanjem
- svrhovito komunicira.

C. STRUKTURA – ORGANIZACIJSKA PODRUČJA PREDMETNOG KURIKULA

Predmet Hrvatski jezik i komunikacija organiziran je u tri međusobno povezana predmetna područja:

- A. predmetno područje jezik i komunikacija
- B. predmetno područje književnost i stvaralaštvo
- C. predmetno područje kultura i mediji.

U okviru prve dobne skupine kao posebnost uvodi se područje pripremnog razdoblja početnog čitanja i pisanja (oznaka 0). Hrvatski jezik važan je jer se njime razvija učenikov govor, jezik i komunikacija koji su kvalitativno i kvantitativno drugačiji nego kod učenika neurotipičnog razvoja. Radi prisutnih teškoća i usporenoga govorno-jezičnog razvoja početno čitanje i pisanje često je otežano i odgođeno te je potrebno provoditi specifične predvježbe. Radi razvojnih poteškoća u učenju te poteškoća u zapamćivanju sadržaja, kratkotrajne pažnje, niskoga govornog potencijala i ograničenih perceptivnih i motoričkih sposobnosti, pripremnog razdoblje početnog čitanja i pisanja trajat će dok učenik ne postigne određeni stupanj verbalnog izraza, vizualne, auditivne i taktilne diskriminacije te fine motoričke koordinacije ruke. Radi prirode i složenosti učenikovih teškoća te izražene osjetljivosti na promjene, učenicima ove skupine polazak u školu prva je i velika promjena (prijelaz iz obiteljskoga ili predškolskog okružja u školsko) pa im je potrebno osigurati i dodatno vrijeme za prilagodbu na novo okružje.

U svim se međusobno povezanim predmetnim područjima uz primjerenu podršku razvija jednostavna komunikacijska jezična kompetencija primjerena razini razvojne dobi te se sustavno potiče ovladavanje jezičnim djelatnostima slušanja, govorenja, čitanja i pisanja.

Legenda oznaka odgojno-obrazovnih ishoda:

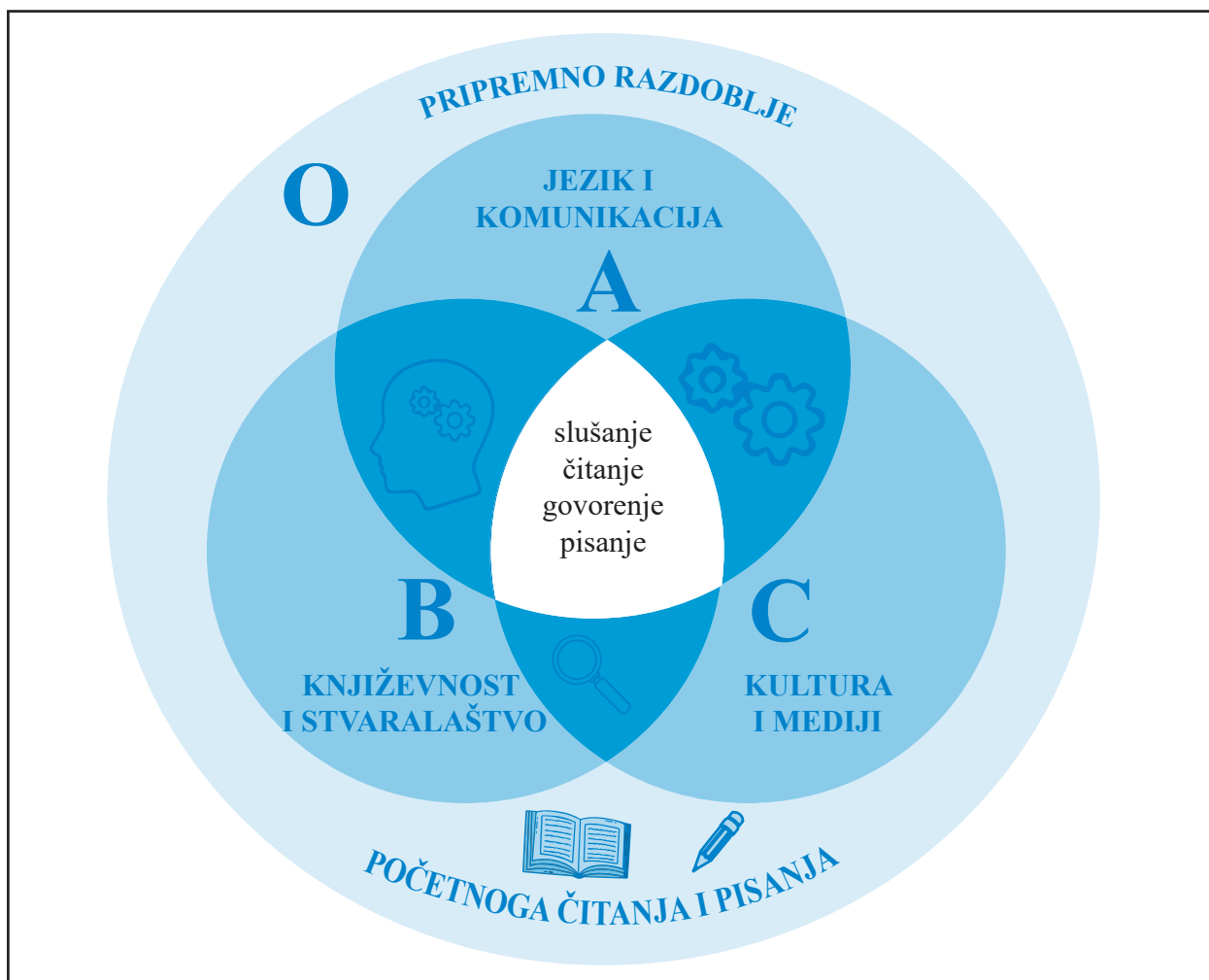
- 0. predmetno područje pripremnog razdoblja početnog čitanja i pisanja
- A. predmetno područje jezik i komunikacija
- B. predmetno područje književnost i stvaralaštvo
- C. predmetno područje kultura i mediji.

Primjer:

PP SK HJK 0.1.1. predmetno područje pripremnog razdoblja početnog čitanja i pisanja

PP SK HJK A.1.1. predmetno područje jezik i komunikacija, prva dobna skupina

PP SK HJK B.1.1. predmetno područje književnost i stvaralaštvo, prva dobna skupina, prvi ishod



1. slika: Predmetna područja u organizaciji posebnog kurikula nastavnog predmeta Hrvatski jezik i komunikacija – grafički prikaz jezičnih djelatnosti te uvođenje pripremnog razdoblja početnog čitanja i pisanja

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PO DOBNIM SKUPINAMA I PREDMETNIM PODRUČJIMA

Odgojno-obrazovni ishodi proširuju se i produbljuju načelom vertikalno-spiralnoga slijeda od predmetnog područja pripremnog čitanja i pisanja u svim dobnim skupinama učenika pa se pojedine sastavnice razrade ishoda podrazumijevaju kao usvojene i ne ponavljaju se.

Sastavnice razrade ishoda proširuju se, produbljuju i razvijaju sadržajima i aktivnostima, a učenicima se učenjem i poučavanjem omogućuje uvježbavanje i utvrđivanje znanja, automatizacija vještina i razvoj stavova i vrijednosti. Odgojno-obrazovne ishode čine tri sastavnice: odgojno-obrazovni ishod, razrada ishoda i razine usvojenosti ishoda. Dio nekih ishoda je preporuka koja sadržava upute za provedbu i usvajanje ishoda.

U tekstu kurikula nalazi se opis razine »dobar« usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda, a detaljan opis razine dobar nalazi se u metodičkim priručnicima predmetnog kurikula.

U tablicama su ishodi označeni oznakom određene dobne skupine PP SK, a uz oznaku dobne skupine dodaje se oznaka nastavnog predmeta – HJK. Nakon toga slijedi oznaka predmetnog područja, primjerice A, brojčana oznaka dobne skupine te na kraju redni broj ishoda unutar predmetnog područja.

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 7. do 10. godine

0. PRIPREMNO RAZDOBLJE POČETNOG ČITANJA I PISANJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK 0.1.1. Učenik reagira na auditivne podražaje iz bliske okoline.	<ul style="list-style-type: none">– sluša šumove i/ili zvukove iz neposredne okoline– sluša i okreće se prema izvoru zvuka (vršnjaku, učitelju, osobi koja govori)– odgovara na ime okretanjem glave– prepoznaje i razlikuje zvukove u obiteljskom okružju, zvukove glasanja životinja– prepoznaje i razlikuje zvukove iz školskog okružja– prepoznaje i razlikuje zvukove iz prometa	<ul style="list-style-type: none">– odgovara na različite auditivne podražaje iz neposredne stvarnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- govor učitelja i učenika
- izvori zvuka: onomatopejski zvukovi iz prirodnih, svakodnevnih situacija
- auditivno-glazbene igre, zvučne slikovnice, slikopriče, dječje kratke pjesme
- slušanje kratke priče.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj na temelju inicijalne procjene sveukupnog funkcioniranja učenika na svim razvojnim područjima, osobito specifičnosti u perceptivnom funkcioniranju, organiziranosti protoka osjetilnih informacija te inicijalnog stanja postojećih komunikacijskih vještina učenika, prema preporukama i u suradnji s drugim stručnjacima, odabire i uvodi individualni sustav potpomognute komunikacije. Potrebno je poticati razvoj komunikacijskih i jezičnih sposobnosti govorom ili drugim sustavima komunikacije (asistivna tehnologija, PECS, PODD sustavi, sustavi potpomognute komunikacije) primjerenim razini razumijevanja učenika.

Učitelj usmjerava učenikovu pažnju na praćenje zvukova i šumova iz najbliže okoline, potiče ga različitim igrolikim aktivnostima na komunikaciju intonacijom, glasom, mimikom, gestom, pokretom. Učitelj izlaže učenika različitim izvorima zvuka i glasa, potiče na odgovor i reakciju, na slušni doživljaj govorom, znakom, izrazom lica i gestom (pokazivanjem), pokretom tijela, slikovnom karticom i/ili sredstvom potpomognute komunikacije primjereno učenikovoj razini govorno-jezičnog razvoja i razumijevanja. Učitelj se u poučavanju koristi pravilnim govorom te se vodi učenikovim interesima.

Pritom učeniku osigurava najmanje nametljivu podršku dovoljnu za uspješno svladavanje aktivnosti slušanja, postupno povećava zahtjeve uspješnosti u procesu poučavanja vještine auditivne percepcije i komunikacijske namjere. Planira generalizaciju vještine, sustavno prati napredak i prilagođava metode poučavanja.

0. PRIPREMNO RAZDOBLJE POČETNOG ČITANJA I PISANJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
	<ul style="list-style-type: none"> – promatra osobe i predmete iz neposredne okoline – promatra jednostavni slikovni prikaz (s najviše dva objekta) – uočava oblik, boju, veličinu predmeta i položaj u prostoru – prepoznaje predmete na temelju obilježja – prepoznaje predmete na temelju funkcije – povezuje elemente po boji, veličini, obliku – vidno razlikuje ili združuje oblike predmeta 	<ul style="list-style-type: none"> – na osnovi promatranog svojstva razvrstava i povezuje elemente prema zajedničkim osobinama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osobe i vizualni elementi iz najbliže učeničke okoline neopterećeni detaljima
- igrolike aktivnosti s konkretnim predmetima iz neposredna učeničkog okružja
- razvrstavanje elemenata po sličnosti, uparivanje elemenata.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj usmjerava učenikovu pažnju na praćenje slikovnih prizora iz najbliže okoline, usmjerava učenikovu pažnju na važne vizualne podražaje izlažući ga tijekom dnevnih aktivnosti i osiguravanjem dovoljnog broja prilika za vizualno percipiranje te ga potiče na komunikaciju intonacijom, glasom, mimikom, gestom, pokretom. Koristi se govorom, slikovnom podrškom i sredstvima primjerene potpomognute komunikacije te edukativnim aplikacijama za komunikaciju (komunikator) u skladu s govorno-jezičnom i razvojnom dobi učenika.

Učitelj osigurava primjerenu i učeniku najmanje nametljivu vrstu podrške koja je dovoljna za uspješno izvršavanje zadatka i/ili aktivnosti, prilagođava težinu zadatka i oblik rada specifičnostima pojedinih učenika te postupno povećava zahtjeve uspješnosti u procesu poučavanja vještine vizualne percepcije. Planira generalizaciju vještine, sustavno prati napredak i prilagođava metode poučavanja.

0. PRIPREMNO RAZDOBLJE POČETNOG ČITANJA I PISANJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK 0.1.3. Učenik slijedi jednostavne upute u svakodnevnim komunikacijskim situacijama.	<ul style="list-style-type: none"> – slijedi jednostavnu uputu u izvršavanju aktivnosti – uočava i prepoznaje odnos poznatih osoba i predmeta u prostoru oko sebe: u, na, gore – dolje, ispred – iza, ispod – iznad, lijevo – desno – uočava sebe u odnosu na druge u prostoru – slijedi upute u izvođenju jednostavnih motoričkih radnji 	<ul style="list-style-type: none"> – uočava druge osobe i predmete u prostoru u svakodnevnim komunikacijskim situacijama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- iskustveno učenje u neposrednoj stvarnosti (aktivnosti dnevne rutine učenika)
 - motoričke igre tijekom
 - pronalaženje i razvrstavanje traženih predmeta
 - igre i aktivnosti imitacije tijekom
 - finomotoričke igre
 - interaktivne slikovnice, interaktivne priče, slikopriče, kocke za pričanje, jednostavni kratki audio i videozapisi.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Radi djelatnosti slušanja u poučavanju, učitelj se koristi svakodnevnim situacijama, imenuje radnje u koje je učenik uključen. Koristi se interaktivnim slikovnicama ili karticama sa slikama radnji, demonstrira radnje, izlaže učenika različitim igrama stvarajući dovoljno prilika tijekom dnevne školske rutine.

Učitelj usmjerava učenikovu pažnju na doticaj sa stvarnim predmetima i osobama iz bliskog okružja didaktičkim materijalom i priborom te ga potiče na komunikaciju intonacijom, glasom, mimikom, gestom, pokretom. Koristi se govorom, vizualnom podrškom i sredstvima primjerene potpomognute komunikacije u skladu s govorno-jezičnom razvojnom dobi učenika, individualnim sposobnostima učenika.

Učitelj učeniku osigurava primjerenu najmanje nametljivu vrstu podrške koja je dovoljna za uspješno izvođenje motoričkih i finomotoričkih zadatka i/ili aktivnosti te postupno povećava zahtjeve uspješnosti u procesu razvijanja motoričkih i finomotoričkih vještina. Potiče, uvježbava, održava i planira generalizaciju vještine, sustavno prati napredak i prilagođava metode poučavanja specifičnim potrebama i sposobnostima učenika.

0. PRIPREMNO RAZDOBLJE POČETNOG ČITANJA I PISANJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK 0.1.4. Učenik povezuje osobe i predmete iz bliske i poznate okoline prema osnovnim obilježjima.	<ul style="list-style-type: none">– uočava i prepoznaje prostor, poznate osobe i predmete u prostoru– prepoznaje i imenuje predmete iz neposredne okoline– uočava i prepoznaje obilježja poznatih predmeta prema zajedničkim osobinama– prepoznaje i imenuje dijelove tijela– uvrštava poznate osobe i predmete u kategorije– izdvaja predmete prema funkciji, obilježju i kategoriji	<ul style="list-style-type: none">– razvrstava prema obilježjima, imenuje osobe iz neposredne stvarnosti te predmete kojima se svakodnevno koristi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osobe i predmeti iz učenikove neposredne okoline – konkretni i slikovni prikazi
 - svakodnevne komunikacijske situacije u obitelji i u školi.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj usmjerava učenikovu pažnju na osobe te imenovanje dijelova tijela (nos, usta, oko, uho, ruka, noga) i predmete kojima se svakodnevno koristi (igračke, školski pribor, pribor za jelo...), potiče ga na komunikaciju intonacijom, glasom, mimikom, gestom, pokretom. Koristi se strategijama vizualno- kognitivne podrške, razvija radni sistem primjeren učeniku, stalno prati i potiče učenika tijekom rada služeći se jednostavnim uputama.

Učitelj poštuje i prati učenikov stil rada i osigurava učeniku najmanje nametljivu vrstu podrške koja je dovoljna za uspješno izvršavanje zadataka i/ili aktivnosti, postupno povećavajući zahtjeve za uspješnost u procesu poučavanja komunikacijskih vještina te pritom uvažava specifičnosti i sposobnosti učenika.

0. PRIPREMNO RAZDOBLJE POČETNOG ČITANJA I PISANJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK 0.1.5. Učenik uspostavlja komunikaciju izražavajući različite osnovne potrebe.	<ul style="list-style-type: none">– izražava osobne potrebe– zahtijeva određeni predmet– započinje komunikaciju pokazivanjem na predmet, izrazom lica i gestom, pokretom tijela, riječju ili sredstvom potpomognute komunikacije– traži pomoć u rješavanju zadatka– slijedi jednostavni nalog za uključivanjem u određenu aktivnost– slijedi jednostavni nalog za uključivanjem u školsku rutinu	<ul style="list-style-type: none">– sporazumijeva se izražavanjem zahtjeva i slijeđenjem jednostavnog naloga

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– osobe i predmeti iz neposredne učenikove okoline, dan u obitelji, dan u školi.

Sporazumijevanje:

– imenovanje

– jednostavne upute, nalozi, zahtjevi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj usmjerava učenika na iniciranje komunikacije uporabom jednostavnih naloga u svakodnevnim životnim situacijama i u školskom okružju.

Koristi se simbolima, gestama, pogledom, govorom, vizualnom podrškom i primjerenim sredstvima potpomognute komunikacije u skladu s govorno-jezičnom razvojnom dobi učenika.

Učitelj osigurava najmanje nametljivu vrstu podrške koja je dovoljna za uspješno izvođenje slijeda jednostavnih naloga, zadataka i aktivnosti koji se odnose na dnevnu rutinu u školskom okružju. Učitelj postupno povećava zahtjeve za uspješnost u procesu poučavanja vještine, uvježbava, održava i planira generalizaciju vještine, sustavno prati napredak i prilagođava metode poučavanja.

0. PRIPREMNO RAZDOBLJE POČETNOG ČITANJA I PISANJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK 0.1.6. Učenik govori i izgovara glasove, slogove i jednosložne riječi prema uputi.	<ul style="list-style-type: none"> – oponaša zvukove iz prirode i glasanje životinja – izgovara ili ponavlja glas, slog ili riječ u skladu s govorno-jezičnim razvojem – oponaša govor prema modelu – prepoznaje parove slika istih predmeta – inicira komunikacijsku aktivnost – pridružuje se razgovoru 	– sporazumijeva se glasom, slogom i riječima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- onomatopejski zvukovi iz prirode i oni nastali iz prirodnih, svakodnevnih situacija
- jezične igre: igre slušnog uspoređivanja, slušnog izdvajanja, slušnog zapažanja, igre zapamćivanja
- slikopriče jednostavnoga slikovnog prikaza, interaktivne slikovnice, razgovorne igre.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj potiče i usmjerava učenikovu pažnju na praćenje glasova, slogova ili jednosložnih učeniku poznatih riječi iz najbliže okoline potičući ga na pravilan izgovor. Svrha je ishoda razvoj govornog izražavanja učenika te olakšavanje snalaženja učenika u svakodnevnim komunikacijskim situacijama.

Koristi se simbolima, gestama, pogledom, govorom, vizualnom podrškom i primjerenim sredstvima potpomognute komunikacije u skladu s govorno-jezičnom razvojnom dobi učenika.

Učitelj stvara svakodnevno prilike i poticajno okruženje za učenikov govor i komunikaciju.

Učitelj osigurava najmanje nametljivu vrstu podrške koja je dovoljna za uspješno izvođenje izgovora glasova, slogova i jednosložnih riječi prema uputi. Učitelj postupno povećava zahtjeve za uspješnost u procesu poučavanja vještine, uvježbava i planira generalizaciju vještine, sustavno prati napredak i prilagođava metode poučavanja.

0. PRIPREMNO RAZDOBLJE POČETNOG ČITANJA I PISANJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK 0.1.7. Učenik pridružuje jednostavni slikovni prikaz neposredne okoline pisanom pojmu.	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje glas i/ili slovo sa slikom – prepoznaje jednake znakove u različitim položajima – uparuje identična slova – razlikuje isto slovo u različitom položaju – vidno i slušno združuje sliku i riječ – razlikuje sliku od pisanog pojma – uočava i spoznaje pisani pojam – imenuje predmet počevši sintagmom <i>TO JE</i> ili riječju <i>I</i> 	– povezuje riječ, sliku i/ili znak s pisanim pojmom u smislenu cjelinu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učeniku poznate, bliske osobe, predmeti i pojmovi, kućni ljubimci
 - igre s pojedinim glasovima, znakovima, slovima
 - jednostavniji slikovni tekst: slikopriče, interaktivne slikovnice.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj potiče i usmjerava učenikovu pažnju na vezu jednostavnih slikovnih prikaza i pisanog pojma iz najbliže okoline, potiče ga na komunikaciju igrolikim jezičnim aktivnostima. Koristi se audio i vizualnom podrškom te primjerenim sredstvima potpomognute komunikacije u skladu s govorno- jezičnom razvojnom dobi učenika.

Učitelj osigurava učeniku dovoljno prilika za usvajanje povezivanja riječi, slike ili znaka, osigurava najmanje nametljivu vrstu podrške koja je dovoljna za uspješno povezivanje glasa i riječi s pisanim pojmom u smisleni cjelinu pomoću slika, kartica sa slovima ili riječima, igračaka i drugih predmeta da bi se uvježbao izgovor glasova i riječi. Pritom se koristi slikovnim karticama, glasovnom slovaricom i slikovnom slovaricom u skladu sa specifičnostima i sposobnostima učenika.

0. PRIPREMNO RAZDOBLJE POČETNOG ČITANJA I PISANJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK 0.1.8. Učenik svojim tijelom izvodi različite oblike oponašajući pokrete pisanja.	<ul style="list-style-type: none">– izvodi različite kretnje u prostoru na velikoj površini– oponaša pokrete pisanja slova– oponaša pokrete rukom po zraku, prstom po zraku, prstom po klupi– povezuje pokret tijela s izdvojenim glasom i/ili slovom– izvodi pokret dlanom i prstima po ploči oblikujući različite crte: ravna, zakrivljena, valovita, kosa, cik-cak	<ul style="list-style-type: none">– izvodi pokrete pisanja različitim motoričkim aktivnostima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Raznovrsne kinestetičke aktivnosti usmjerene na učenje pisanja:

- prirodno kretanje (prirodni pokreti u vlastitom ritmu), pisanje pokretima tijelom, imitacija uz glazbeno-ritmičke stimulacije
 - predmeti iz neposredne učenikove stvarnosti.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj primjerenim sredstvima podrške potiče kinestetičko učenje radi spoznavanja orijentacije i odnosa u prostoru, na tijelu radi razvijanja koordinacije, grafomotorike i finomotoričkih vještina pisanja. Pritom treba uvažavati osobitosti učenika s obzirom na njegove različite specifične perceptivne sposobnosti i potrebe (vidne, slušne, motoričke).

Učitelj osigurava najmanje nametljivu vrstu podrške kojom potiče učenika na izvođenje pokreta pisanja različite izvedbe po različitim površinama. Postupno povećava zahtjeve za uspješnost u procesu poučavanja vještine, uvježbava, održava i planira generalizaciju vještine, sustavno prati napredak i prilagođava metode poučavanja prilagođene osobitostima učenika.

0. PRIPREMNO RAZDOBLJE POČETNOGA ČITANJA I PISANJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK 0.1.9. Učenik se koristi fino- motoričkim vještinama potrebnima za pisanje.	<ul style="list-style-type: none">– sortira predmete postavljajući ih prema zadanom svojstvu– oblikuje slovo prstom na klupi– služi se različitim materijalima za oblikovanje po modelu– izvodi trag igrajući se i šarajući po površini papira– slijedi prstom pokret nastajanja slova po predlošku– izvodi raznovrsne crte po zadanom modelu povlačeći ih na velikoj površini i unutar površine papira– uočava granicu papira zadržavajući se unutar nje	<ul style="list-style-type: none">– izvodi pokrete pisanja različitim finomotoričkim aktivnostima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- manipulacije predmetima
- snaga i spretnost ruku i prstiju
- igre prstima za razvoj finomotoričkih vještina
- igre koordinacije oko – ruka
- imitacije pokreta pisanja
- višeosjetilne igre
- kratki igrokaz.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporučuju se aktivnosti modeliranja slova s materijalima iz neposredne učenikove okoline, likovno oblikovanje, uporaba lutaka za scenske improvizacije.

Svrha je ishoda vizualno-perceptivna i motorička priprema učenika za aktivnost pisanja.

Učitelj osigurava najmanje nametljivu vrstu podrške. Učitelj postupno povećava zahtjeve za uspješnost u procesu poučavanja grafomotoričkih vještina, planira generalizaciju vještine, sustavno prati napredak i prilagođava metode poučavanja osobitostima učenika.

0. PRIPREMNO RAZDOBLJE POČETNOG ČITANJA I PISANJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK 0.1.10. Učenik povlači crte pisalom prema uzorku.	<ul style="list-style-type: none">– izvodi crte povlačeći ih na zadanome uzorku poznatog predmeta, osobe ili pojave– oblikuje zadani uzorak dovršavajući ga crtama– izvodi na primjerenom formatu papira po zadanome uzorku ravne, vodoravne, okomite i kose crte, valovite i zakrivljene– razlikuje i imenuje boje– pamti i prati grafomotorički niz– dovršava spajanjem točaka jednostavni zadani oblik	<ul style="list-style-type: none">– povlači crte pisalom prema jednostavnom uzorku

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- praćenje zadanih oblika i crta
- grafomotorički niz točaka
- praćenje točaka stvarajući linije po uzorcima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Svrha odgojno-obrazovnog ishoda je vizualno-perceptivna i motorička priprema učenika za aktivnost pisanja.

Potrebno je osigurati poticajno okruženje: učitelj treba poticati učenika na pravilno držanje olovke te pravilan položaj tijela prilikom sjedenja za stolom, pokazati učeniku kako pravilno sjediti, postaviti listić/bilježnicu na klupu, kako držati pisalo te pružati motoričku pomoć.

Predvježbe za funkcionalno pisanje provode se počevši od izvedbi na velikim površinama papira (A4 format bez crta) prema manjima. Učenik prvo piše likovno osmišljene vodoravne crte, a zatim okomite, piše po zadanoj liniji. Izbor pisala treba odgovarati vrstom, veličinom i debljinom učenikovoju šaci, senzornoj osobitosti i finomotoričkoj spretnosti. Ovisno o specifičnostima učenikovih potreba može se koristiti i primjerenim držačima za pisalo.

Učitelj osigurava najmanje nametljivu vrstu podrške dovoljne za izvedbu pisanja. Učitelj postupno povećava zahtjeve za uspješnost u procesu poučavanja predvještine pisanja, planira generalizaciju vještine, sustavno prati napredak i prilagođava metode poučavanja koristeći se metodičkim postupcima početnog opismenjavanja.

Odgojno-obrazovni ishodi u dobnoj skupini od 7. do 10. godine

A. JEZIK I KOMUNIKACIJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK A.1.1. Učenik sluša, međusobno uspoređuje i razlikuje različite prirodne glasove i riječi u tekstu*, u poznatom okružju.	<ul style="list-style-type: none">– uspoređuje zvukove govornog jezika sa zvukovima iz prirode– sluša i prepoznaje značenje jednostavnih jednosložnih i dvosložnih riječi– razgovara odgovarajući na jednostavna pitanja o slušanome jednostavnom tekstu– postavlja pitanja o slušanome jednostavnom tekstu– sluša i razumije jednostavnu uputu i postupka prema uputi– ponavlja izgovor glasova i čestih riječi– povezuje značenje sa sadržajem ogleadne i česte riječi iz poznatog okružja	<ul style="list-style-type: none">– sluša i izgovara glasove i povezuje izraz i sadržaj riječi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- neposredna učenikova stvarnost
- jednostavniji* tekst (čestitka) primjeren početnom opismenjanju
- audiovizualni kratki isječci različitih prirodnih glasova i riječi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj treba biti model interpretativnog čitanja i recitiranja.

Učitelj procjenjuje inicijalno stanje govorno-jezičnih i komunikacijskih vještina, uvažava osobitosti govorno-jezičnog razvoja i dobi učenika u skladu s njegovim mogućnostima. Pritom osigurava najmanje nametljivu vrstu podrške koja je dovoljna za uspješno izvođenje zadataka postupno povećavajući zahtjeve uspješnosti u procesu poučavanja svim jezičnim djelatnostima i međudjelovanjima ili drugim sustavom potpomognute komunikacije primjerene učeniku.

*S obzirom na jezična obilježja i strukturu, razlikuju se jednostavniji, jednostavni, složeni i složeni tekstovi. Jednostavniji su tekstovi jezično najmanje zahtjevni, a složeni su najzahtjevniji. U odabiru i prilagodbi tekstova za učenje, vježbanje i ponavljanje valja uzeti u obzir rječnik kojim su pisani. Prilagođeni tekstovi trebaju sadržavati čestotne riječi u svakodnevnoj komunikaciji. Preporučuje se rad na kratkim jednostavnim tekstovima, odnosno na tekstovima koji učenicima ne uzrokuju neurološki zamor s obzirom na njihove razvojne osobitosti.

Ishod se može ostvariti na temelju vođenog razgovora s učenicima, uz odgovarajuću razinu podrške, igrolikim aktivnostima, igrom uloga, dramatizacijom ili drugim aktivnostima u međudjelovanju slušanja i govorenja.

A. JEZIK I KOMUNIKACIJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK A.1.2. Učenik govori i/ili komunicira prema zadanoj temi iz neposredne stvarnosti.	<ul style="list-style-type: none">– zadržava pažnju sudjelujući u razgovoru i/ili u komunikaciji– govori i/ili komunicira o neposrednoj stvarnosti i svojim osjećajima– izgovara i/ili komunicira kratkim jednosložnim riječima– postavlja jednostavna pitanja i/ili komunicira– odgovara jednom riječju ili kratkom rečenicom– oblikuje jednostavnu kratku rečenicu prema nizu slika– upotrebljava riječi <i>hvala</i>, <i>oprosti</i> u poznatim uvjetima	– postavlja jednostavna pitanja i odgovara jednom riječju ili jednostavnom rečenicom u skladu sa zadanom temom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Tematski prilagođeni interesima učenika:

- jednostavniji slikovni tekst: slikopriče, interaktivne slikovnice
- priče za učenje socijalnih vještina
- kratki igrokaz.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj stvara poticajno okruženje za govorenje, svakodnevno organizira različite igrolike jezične aktivnosti kojima potiče razgovor i sudjelovanje učenika u komunikacijskom činu. Pritom uvažava osobitosti verbalne i neverbalne komunikacijske vještine učenika te osigurava najmanje nametljivu vrstu podrške koja je dovoljna za uspješno izvođenje zadataka postupno povećavajući zahtjeve uspješnosti u procesu poučavanja svim jezičnim djelatnostima i međudjelovanjima govorom ili drugim sustavom potpomognute komunikacije primjerene učeniku.

Ishod se može ostvariti na temelju vođenog razgovora s učenikom, uz odgovarajuću razinu podrške, igrolikim aktivnostima, igrom uloga, dramatizacijom ili drugim aktivnostima u međudjelovanju slušanja i govorenja.

A. JEZIK I KOMUNIKACIJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK A.1.3. Učenik prepoznaje slovo i razumije vezu između glasa i slova.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje i uočava pojedine glasove, znakove i simbole (otvornike i neke zatvornike)– zapaža mjesto pojedinog glasa u jednosložnim i dvosložnim riječima– povezuje glas sa slovom– uočava i čita slovo <i>i</i> kao vezu među predmetima, osobama i pojavama	– čita povezujući glas sa slovom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- jednostavniji kratki slikovni tekstovi primjereni početnom opismenjavanju
 - slikopriče, interaktivne slikovnice, slovarica (slikovna, taktilna i glasovna).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Svrha odgojno-obrazovnog ishoda osnovno je opismenjavanje učenika.

Učitelj stvara poticajno okruženje za govorenje, svakodnevno organizira različite igrolike jezične aktivnosti koristeći se metodom globalnoga čitanja. Pritom uvažava osobitosti učenika te osigurava najmanje nametljivu vrstu podrške koja je dovoljna za uspješan razvoj početnih čitalačkih vještina, govorom ili drugim sustavom potpomognute komunikacije primjerene učeniku.

A. JEZIK I KOMUNIKACIJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK A.1.4. Učenik prepisuje i piše velikim slovima školskim formalnim uspravnim pismom pojedina slova i jednostavne riječi.	<ul style="list-style-type: none">– precrtava, piše prema modelu otvornike i pojedine zatvornike– prepisuje pojedina slova abecede– udružuje slova u riječi prema modelu– prepoznaje isto slovo u različitim jednosložnim riječima– dopunjuje jednostavne, razumljive riječi slovom koje nedostaje– piše jednostavne, razumljive riječi zasićene pojedinim slovima– precrtava ili piše svoje ime na rodendansku pozivnicu– piše točku na kraju rečenice	<ul style="list-style-type: none">– prepisuje jednostavne, ogleadne i česte riječi velikim slovima školskim formalnim uspravnim pismom prema modelu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- slušanje i čitanje jednostavnijega kratkog teksta
- slovarica (slikovna, taktilna i glasovna)
- rodendanska pozivnica.

Pravopisni sadržaj: točka.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Koristiti se rezultatima procjene grafomotoričke spremnosti za početno pisanje.

Uvažavati kriteriji grafomotoričke izvedbe slova s obzirom na prostorno smještanje unutar crtovlja, izvedenost linija, zatvorenost i detalj.

Preporučuje se opismenjavanje početi od onog slova koje se najčešće upotrebljava i javlja (to je slovo A) ili onog koje je učeniku blisko (početno slovo njegova imena). Prema zahtjevnosti rukopisne izvedbe slova oblikovane su kategorije slova prema linijama koje sadrže grafomotoričke izvedbe jednostavnih ravnih ili kosih linija, a to su slova I, V, L, E, F, H, T; zatim kombinacije ravnih i kosih linija slova A, K, M, N, V, Z; onih slova koja se sastoje samo od zaobljene linije C, J, O, S, slova koja se pišu kombinacijom ravnih i zaobljenih linija, primjerice, B, D, G, P, R, U i na kraju onih slova koja sadrže dijakritičke oznake kao i digrafa Č, Ć, DŽ, Đ, LJ, NJ, Š, Ž.

B. KNJIŽEVNOST I STVARALAŠTVO

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK B.1.1. Učenik sluša čitanje jednostavnijega kratkog književnog teksta u skladu s govorno-jezičnim razvojem i dobi.	<ul style="list-style-type: none">– uživlja se u sadržaj teksta ili priče– izražava osjećaje i doživljaj na temelju pročitanoga i/ili slušanog teksta (verbalno i neverbalno)– imenuje likove iz teksta uz slike– odgovara na pitanja o slušanom tekstu uz slike– postavlja pitanja o pročitanome i/ili slušanom tekstu uz vođenje– razlikuje pjesmu od priče– prepričava poznati pročitan ili poslušani jednostavniji književni tekst prema nizu slika	– sluša i odgovara na usmjerena pitanja o sadržaju poznatog teksta* uz pomoć učitelja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– kratka jednostavnija priča, kratka pjesma, igre riječima, kratki igrokaz.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Prilagođavati po težini više ili manje jednostavnih primjera tekstova i to na temelju poznavanja razvojnih osobitosti učenika i razine komunikacijskih vještina.

*Pojam *poznati tekst* podrazumijeva tekst kojemu je učenik tijekom poučavanja, ponavljanja, uvježbavanja ili usustavljivanja bio izložen prije vrednovanja.

B. KNJIŽEVNOST I STVARALAŠTVO

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK B.1.2. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitom interesu u skladu s govorno-jezičnim razvojem i dobi potaknut doživljajem jednostavnijega književnog teksta.	<ul style="list-style-type: none">– izražava se kratkim jednostavnim rečenicama– izrađuje pozivnicu za rođendan– igra uloge jednostavnim pokretima u kratim igrokazima– glumi, poistovjećuje se s likovima iz teksta– oponaša postupke likova– izrađuje jednostavne dijelove scene, kostima, maske likova– razvija vlastiti potencijal za stvaralaštvo	

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– kratka jednostavnija priča, kratka pjesma, igre riječima, kratki igrokaz.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učeniku se nudi stvaralački način izražavanja i individualni način razvijanja kreativnosti prema njegovim razvojnim osobitostima i mogućnostima. Ishod se ne vrednuje, samo se prati, ali učitelj može nagraditi učenika motivacijskom ocjenom za izniman trud i zalaganje. Ishodom se ostvaruju očekivanja međupredmetnih tema Osobni i socijalni razvoj i Građanski odgoj i obrazovanje.

C. KULTURA I MEDIJI

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK C.1.1.1. Učenik posjećuje kulturne događaje u fizičkome ili virtualnom okružju.	<ul style="list-style-type: none">– posjećuje knjižnicu– izabire slikovnice prema vlastitom interesu– posjećuje kulturne događaje u fizičkome ili virtualnom okružju– razgovara s ostalim učenicima nakon kulturnog događaja– izražava doživljaj kulturnoga događaja	

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

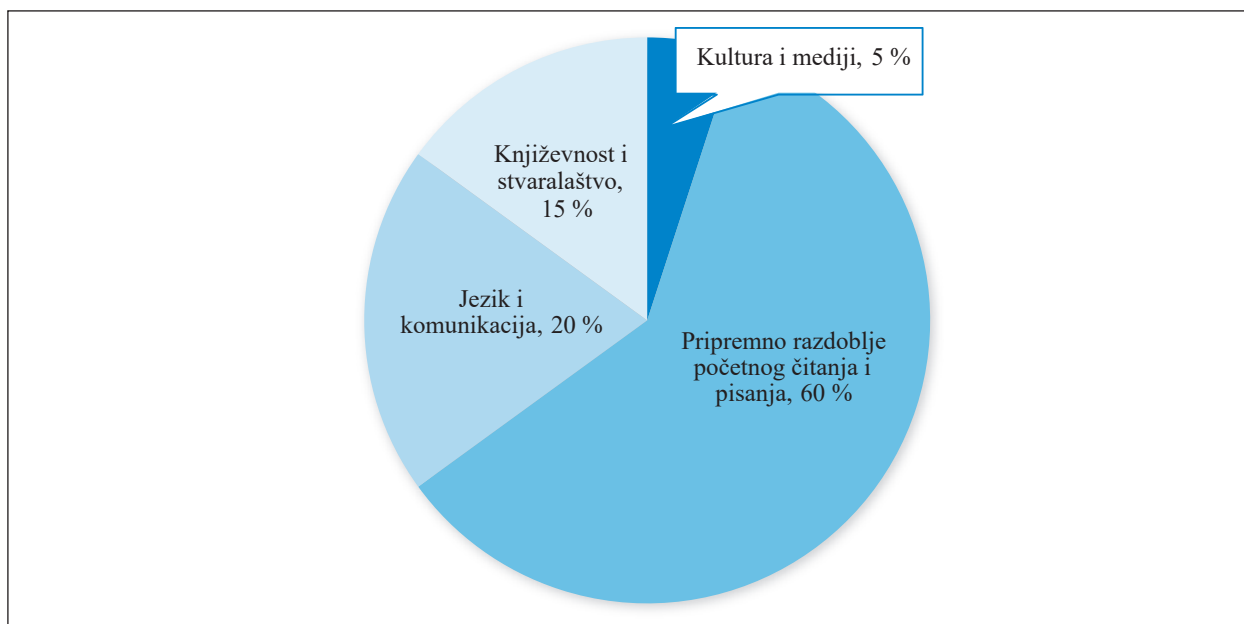
- kulturni sadržaji: kazališne predstave za djecu, kino, likovne izložbe, izložbe u muzejima primjerene dobi i interesima učenika, susreti s književnicima i glumcima u školi ili drugim kulturnim ustanovama, dječji književni, filmski, obrazovni, tradicijski festivali, bibliobus, kulturni projekti namijenjeni djeci u fizičkome ili virtualnom okružju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishodom se ostvaruju očekivanja međupredmetnih tema Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje te Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije, a promiče se i aktivno uključivanje učenika u kulturni i društveni život zajednice.

Ishod se ne vrednuje, samo se prati.

Realizacija sadržaja ostvaruje se i izvanučioničnim oblikom radi neposrednoga iskustvenog učenja.



2. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Hrvatski jezik i komunikacija u dobnoj skupini od 7. do 10. godine

U planiranju i programiranju ostvarivanja odgojno-obrazovnih ishoda učitelj može odstupiti od preporučene postotne zastupljenosti pojedinoga predmetnog područja do 10 %. U svim se predmetnim područjima razvija komunikacijska jezična kompetencija i potiče se ovladavanje jezičnim djelatnostima slušanja, govorenja, čitanja, pisanja te njihovim međudjelovanjem; ujedno se potiče razvoj rječnika.

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 11. do 15. godine

A. JEZIK I KOMUNIKACIJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK A.2.1. Učenik sluša jednostavne* kratke tekstove, izgovara glasove, riječi i jednostavne rečenice na temelju slušanog teksta.	<ul style="list-style-type: none"> – sluša jednostavne kratke tekstove – izgovara glasove, česte riječi i rečenice – odgovara na pitanja o slušanom tekstu – postavlja pitanja uz vođenje učitelja o slušanom tekstu da bi pojasnio vlastito razumijevanje teksta – izražava svoje misli i osjećaje o slušanom tekstu 	– sluša jednostavan kratak tekst, razgovara o tekstu te pokazuje razumijevanje sadržaja slušanog teksta

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- audiovizualni isječci jednostavnih kratkih obavijesnih tekstova (reklama, najava emisije)
- audiovizualni ulomci književnih tekstova
- kratke radijske emisije (dječja radioigra).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj procjenjuje inicijalno stanje postojećih vještina, osigurava najmanje nametljivu vrstu podrške koja je dovoljna za uspješno izvođenje aktivnosti slušanja postupno povećavajući zahtjeve uspješnosti u procesu poučavanja svim jezičnim djelatnostima i međudjelovanjima. Učitelj treba biti model interpretativnog čitanja i recitiranja. Učenika se ohrabruje te mu se omogućuje da se izrazi verbalnom i neverbalnom komunikacijom (govorom, pisanjem, pokretom, crtežom).

*S obzirom na jezična obilježja i strukturu, razlikuju se jednostavniji, jednostavni, složeni i složeni tekstovi. Jednostavniji su tekstovi jezično najmanje zahtjevni, a složeni su najzahtjevniji. U odabiru i prilagodbi tekstova za učenje, vježbanje i ponavljanje treba uzeti u obzir rječnik kojim su pisani. Prilagođeni tekstovi trebaju sadržavati čestotne riječi u svakodnevnoj komunikaciji. Preporučuje se rad na kratkim tekstovima, odnosno na tekstovima koji učenicima ne uzrokuju neurološki zamor s obzirom na njihove razvojne osobitosti.

A. JEZIK I KOMUNIKACIJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK A.2.2. Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnog života i prepoznaje pravila uljudnog ophođenja.	<ul style="list-style-type: none">– govori i razgovara i/ili komunicira o temama i interesima iz svakodnevnog života– odgovara na pitanja i postavlja pitanja jednostavnom rečenicom– priča jednostavnu kratku priču prema nizu slika– priča o vlastitim doživljajima i događajima uz podršku učitelja– opisuje poznato biće, stvar ili pojavu iz neposredne stvarnosti na temelju promatranja uz vođenje učitelja– sluša sugovornika ne prekidajući ga u govorenju– razlikuje intonaciju jednostavne kratke izjavne, upitne i usklične rečenice uz podršku– upotrebljava riječi <i>hvala</i>, <i>molim</i>, <i>izvoli</i>, <i>oprosti</i>, u poznatim uvjetima	<ul style="list-style-type: none">– govori, razgovara i/ili komunicira o temama na temelju vlastitog iskustva prema modelu uljudnog ophođenja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Tematski prilagođeni interesima učenika:

- spontani razgovor, telefonski razgovor
- jednostavni slikovni tekst, slikopriče
- tekstovi zasićeni riječima *hvala*, *molim*, *izvoli*, *oprosti*
- jednostavna kratka priča, kratki opis, kratka molba, kratka zahvala.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Svrha odgojno-obrazovnog ishoda poučavanje je učenika razgovoru, odgovaranju na jednostavna osobna pitanja i jednostavna svakodnevna pitanja podržavajući razvoj receptivnog i ekspresivnog jezika učenika. Osim jezika, kod učenika se potiče i razvoj vještina socijalne komunikacije.

Uvažavati učenikove potrebe i specifičnosti, usmjeravati učenika na aktivnosti govorenja i razgovaranja u različitim komunikacijskim situacijama bliskima učeniku. Poticati provođenje pravila uljudnog ophođenja te razvijanje komunikacijskih vještina.

A. JEZIK I KOMUNIKACIJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK A.2.3. Učenik globalno čita i razlikuje slike slova i slike riječi.	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje slova u riječ – razlikuje slike slova i slike riječi (<i>TO JE, I, U, NA, IMA</i>) – uočava i označava početno slovo ili glas – globalno čita kraće riječi (<i>TO JE, I, U, NA, IMA</i>) – globalno čita neke otvornike i neke zatvornike – globalno zahvaća sliku svojeg imena – slaže kraću riječ od slova prema predlošku – oblikuje riječ dopunjujući je slovom koje nedostaje – razvrstava riječi po početnom slovu – postavlja riječi uz slike – razlikuje dvije napisane riječi u kojima se razlikuje jedno slovo 	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje slova u riječ, povezuje sliku s riječju te globalno čita

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- slovarica (slikovna, glasovna i taktilna)
- slikovne rečenice, jednostavni kratki slikovni tekstovi, kratke rimovane dječje pjesme
- slikopriče.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj stvara poticajno okruženje za čitanje naglas i u sebi, svakodnevno organizira različite jezične aktivnosti koristeći se metodom globalnog čitanja. Pritom uvažava osobitosti učenika te osigurava najmanje nametljivu vrstu podrške koja je dovoljna za uspješan razvoj čitalačkih vještina, govorom ili drugim sustavom potpomognute komunikacije primjerene učeniku.

A. JEZIK I KOMUNIKACIJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK A.2.4. Učenik prepisuje i piše velikim slovima školskim formalnim uspravnim pismom pojedina slova, jednostavne riječi i rečenice.	<ul style="list-style-type: none"> – precrtava, piše pojedine zatvornike – precrtava, piše otvornike – precrtava kratke riječi (tri do četiri slova) – prepisuje ogledne i česte riječi uz slike – prepoznaje granicu među riječima – ostavlja bjelinu između riječi – piše pravopisne znakove točku, upitnik i uskličnik na kraju rečenice – prepisuje jednostavne kratke rečenice u crtovlje – piše slova i riječi prema diktatu glasova – precrtava i piše jednostavnu rečenicu čestitke 	<ul style="list-style-type: none"> – piše velikim slovima školskim formalnim uspravnim pismom slova, riječi i rečenice prema modelu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kratka jednostavna poruka
- kratka jednostavna molba
- kratka jednostavna zahvala
- kratki jednostavni opis
- čestitka.

Pravopisni sadržaji: bjelina, točka, upitnik i uskličnik.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Uvažavati kriterije grafomotoričke izvedbe slova s obzirom na prostorno smještanje unutar crtovlja, izvedenost linija, zatvorenost i detalj. Proces opismenjavanja nastaviti poštujući kriterije navedene u preporuci za ishod PP SK HJK A.1.4.

Učenik samo funkcionalno primjenjuje pravopisne znakove.

B. KNJIŽEVNOST I STVARALAŠTVO

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK B.2.1. Učenik sluša i/ili čita kratak jednostavan književni tekst.	<ul style="list-style-type: none">– uživlja se u sadržaj književnog teksta– izražava osjećaje i doživljaj na temelju čitanoga ili slušanog teksta– imenuje glavne i sporedne likove teksta– prepoznaje početak, središnji dio i završetak uz podršku– odgovara na pitanja o književnom tekstu– postavlja pitanja o književnom tekstu uz vođenje– prepričava poznati tekst prema nizu slika– razlikuje pjesmu od priče i igrokaza– uočava strofu u pjesmi– uočava likove i razgovor u igrokazu	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje poznati* književni tekst prema obliku uz podršku

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- šaljiva, domoljubna, pejzažna i ljubavna pjesma
- himna
- kratka jednostavna priča
- ulomci književnih tekstova
- igrokaz.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik treba biti neprekidno i često izložen govorenju, slušanju i razgovaranju u neposrednome odgojno-obrazovnom radu prema posebnostima svojih razvojnih osobitosti. Komunikacijske vještine trebaju se usvajati na kratkim jednostavnim tekstovima, sadržajno bliskim učenikovim interesima.

Tekst za poučavanje i učenje (lingvometodički predložak) treba biti jezično i sadržajno prilagođen, ovisno o razini i vrsti podrške za svakog učenika.

*Pojam *poznati tekst* podrazumijeva tekst kojemu je učenik tijekom poučavanja, ponavljanja, uvježbavanja ili usustavljanja bio izložen prije vrednovanja.

B. KNJIŽEVNOST I STVARALAŠTVO

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK B.2.2. Učenik se stvaralački izražava u skladu s govorno-jezičnim razvojem i dobi na osnovi kratkoga književnog teksta.	<ul style="list-style-type: none"> – izražava se jednostavnim rečenicama – izrađuje čestitku – igra uloge u scenskim improvizacijama – glumi, poistovjećuje se s likovima iz teksta – govori stihove napamet – oponaša postupke likova dramskog teksta – izrađuje dijelove scene, kostima, maske likova – snima kratke filmove – animira likove 	
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:		
<ul style="list-style-type: none"> – šaljiva, domoljubna, pejzažna i ljubavna pjesma – himna – kratka jednostavna priča – ulomci književnih tekstova – igrokaz. 		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda		
Ishod se ne vrednuje, samo se prati.		

C. KULTURA I MEDIJI

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK C.2.1. Učenik razlikuje vrste medijskih sadržaja.	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje obilježja animiranog filma – imenuje obilježja tiskane publikacije – čita dijelove zabavno-obrazovnog časopisa – čita kratke obavijesti javnih medija – gleda i/ili čita strip – razlikuje obilježja stripa od ostalih tiskanih medijskih tekstova – izražava doživljaj medijskog sadržaja kratkim usmenim ili pisanim opisom 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje selektivno obilježja animiranog filma, tiskane publikacije, zabavno-obrazovnog časopisa za djecu i stripa

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- animirani film (crtani, lutkarski, kolažni)
 - tiskana publikacija (reklamni letak, kratke obavijesti, plakat)
 - zabavno-obrazovni časopis za djecu
 - strip: vizualni i narativni dio s nekoliko kadrova.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Svrha je ishoda da učenik uoči pojedine dijelove i obilježja stripa (komunikacijski oblačić, crtež, grafički oblik), obilježja animiranog filma (crtež, lutke, zvuk, pokret) i tiskanih publikacija (reklamni letci, plakati, kratke obavijesti) u skladu sa svojim receptivnim i spoznajnim mogućnostima.

Ishodom se potiče osobni razvoj te aktivno uključivanje učenika u kulturni i društveni život zajednice. Potiče se sudjelovanje učenika u različitim aktivnostima radi izlaganja raznovrsnim komunikacijskim situacijama i razvijanja medijske pismenosti. Tako se razvijaju socijalne komunikacijske vještine.

Učeniku se nudi stvaralački način izražavanja i mogućnost dokazivanja u kreativnome izričaju.

Aktivnosti se mogu ostvarivati individualnim i timskim radom. Ishodom se ostvaruju očekivanja međupredmetnih tema Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj, Učiti kako učiti, Poduzetništvo, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije.

C. KULTURA I MEDIJI

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK C.2.2. Učenik posjećuje kulturne ustanove i događaje u fizičkome ili virtualnom okružju.	<ul style="list-style-type: none">– posjećuje knjižnicu– izabire tekstove prema svojim interesima– posjećuje kulturne događaje primjerene dobi– razgovara s ostalim učenicima nakon kulturnog događaja– odgovara na pitanja o događaju– postavlja pitanja o događaju– prepričava događaj– izražava doživljaj kulturnog događaja govorom, crtežom, slikom, pokretom, pjevanjem– stvara vlastite uratke igrajući se	

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kulturni sadržaji: kazališne predstave za djecu, kino, likovne izložbe, izložbe u muzejima primjerene dobi i interesima učenika, susreti s književnicima i glumcima u školi ili drugim kulturnim ustanovama, posjet knjižnici i pokretnoj knjižnici (bibliobus), dječji književni, filmski, obrazovni, tradicijski festivali, kulturni projekti namijenjeni djeci.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

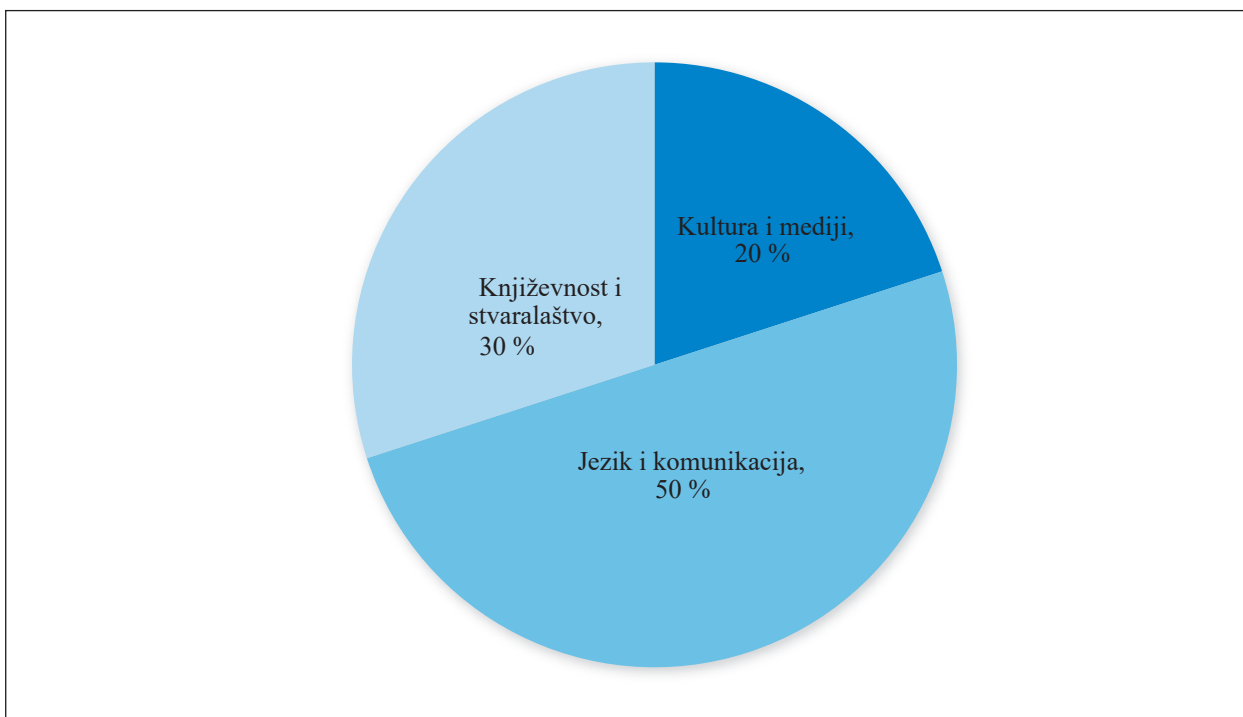
Ishodom se potiče osobni razvoj te aktivno uključivanje učenika u kulturni i društveni život zajednice. Potiče se sudjelovanje učenika u različitim kulturnim događajima radi izlaganja raznovrsnim komunikacijskim situacijama. Tako se razvijaju komunikacijske vještine na dobrobit učenika.

Učeniku se nudi stvaralački način izražavanja i mogućnost dokazivanja u kreativnom izričaju. Aktivnosti se mogu ostvarivati individualnim i timskim radom. Ishodom se ostvaruju očekivanja međupredmetnih tema Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj, Učiti kako učiti, Poduzetništvo, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije.

Učitelj usmjerava na korištenje točno određenim medijem te vrstom teksta pomoću kojeg će učenik izraziti doživljaj u skladu sa svojim interesima, a učitelj treba omogućiti učenicima korištenje medijskim uređajima s obzirom na pravila ponašanja javnih kulturnih ustanova.

Kultura čitanja podrazumijeva odnos učenika prema čitalačkom materijalu: čuvanje, redovitost čitanja, spremanje čitalačkog materijala, straničnici; razvijanje kulture čitanja. Korištenje uslugama knjižnice i bibliobusa, čitaonice uz primjerenost ponašanja pri posudbi i povratu knjiga.

Ishod se ne vrednuje, samo se prati.



3. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Hrvatski jezik i komunikacija u dobnoj skupini od 11. do 15. godine

U planiranju i programiranju ostvarivanja odgojno-obrazovnih ishoda učitelj i nastavnik može odstupiti od preporučene postotne zastupljenosti pojedinoga predmetnog područja do 10 %. U svim se predmetnim područjima razvija komunikacijska jezična kompetencija i potiče se ovladavanje jezičnim djelatnostima slušanja, govorenja, čitanja, pisanja te njihovim međudjelovanjem; ujedno se potiče razvoj rječnika.

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 16. do 21. godine

A. JEZIK I KOMUNIKACIJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK A.3.1. Učenik sluša jednostavan* kratak tekst i prepričava sadržaj teksta.	<ul style="list-style-type: none">– sluša tekst prema zadanim uputama– izvršava dvostruki nalog ili uputu– odgovara na jednostavna pitanja o tekstu– postavlja pitanja o slušanom tekstu– prepričava poslušani tekst uz vođenje– izražava doživljaj slušanog teksta– razumije ulogu i korisnost slušanja u poznatom okružju	<ul style="list-style-type: none">– sluša jednostavan kratak tekst i prepoznaje važne podatke u slušanom tekstu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– audiovizualni zapis jednostavnog teksta, radioigra, kratki obrazovni filmovi.

Jednostavni književni tekstovi:

- basna, legenda, narodna priča
- ulomci iz romana za mlade, dnevnik
- pripovijetka
- dramski tekst
- ulomci lektirnih djela.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj procjenjuje inicijalno stanje postojećih vještina, osigurava najmanje nametljivu vrstu podrške koja je dovoljna za uspješno izvođenje zadataka postupno povećavajući zahtjeve uspješnosti u procesu poučavanja svim jezičnim djelatnostima i međudjelovanjima.

Pri odabiru tekstova za učenje, poučavanje i vrednovanje valja poštovati načelo od jednostavnijega prema složenom, i to s obzirom na sadržaj, ustroj teksta, jezične strukture i rječnik. Tekstovi namijenjeni početnom opismenjavanju trebaju biti kratki, pisani razumljivim stilom i jezikom. U skladu s govorno-jezičnim razvojem i razinom razumijevanja, a prateći interese učenika, jednostavni kratki tekstovi trebaju se postupno usložnjavati. Tekstovi trebaju značenjem, smislom i sadržajem podržavati jezični razvoj učenika i početnu čitalačku pismenost. Grafičko oblikovanje teksta mora biti u skladu s vizualno-perceptivnim sposobnostima učenika. Može se koristiti i građom laganom za čitanje.

*S obzirom na jezična obilježja i strukturu, razlikuju se jednostavniji, jednostavni, složeni i složeni tekstovi. Jednostavniji su tekstovi jezično najmanje zahtjevni, a složeni su najzahtjevniji. U odabiru i prilagodbi tekstova za učenje, vježbanje i ponavljanje treba uzeti u obzir rječnik kojim su pisani. Prilagođeni tekstovi trebaju sadržavati čestotne riječi u svakodnevnoj komunikaciji. Preporučuje se rad na kratkim tekstovima, odnosno na tekstovima koji učenicima ne uzrokuju neurološki zamor s obzirom na njihove razvojne osobitosti.

A. JEZIK I KOMUNIKACIJA

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK A.3.2. Učenik razgovara i govori kratke tekstove jednostavne strukture.	<ul style="list-style-type: none">– govori i razgovara (komunicira) o zadanim temama– funkcionalno se koristi usvojenim riječima– odgovara na pitanja i postavlja pitanja uz vođenje učitelja– priča kratku priču prema nizu slika– prepričava vlastite doživljaje i događaje– opisuje biće, stvar ili pojavu na temelju promatranja prema planu– pažljivo i uljudno sluša sugovornika ne prekidajući ga u govorenju– razlikuje intonaciju jednostavne izjavne, upitne i usklične rečenice uz podršku– dopunjuje rečenicu riječju koja nedostaje– oblikuje govorne činove zahvale, molbe, zahtjeva i isprike u skladu s komunikacijskom situacijom– koristi se jednostavnim rečenicama i sintagmama u govornim situacijama pozdravljanja, zahtijevanja, čestitanja i isprike	<ul style="list-style-type: none">– prepričava kratku priču prema modelu i opisuje biće, stvar ili pojavu prema planu te se koristi primjerenim izrazima u različitim komunikacijskim situacijama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kratki opis osobe, kućnog ljubimca ili predmeta
- kratka priča
- kratki igrokaz.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenika je potrebno usmjeravati na započinjanje razgovora o određenoj temi, poticati ga primjereno izražavanje i bogaćenje rječnika. Planirati razgovor učenika s drugim učenikom, učenika s učiteljem, koristiti se socijalnim pričama da bi mu se olakšalo usvajanje pravila uljudbene komunikacije.

I dalje organizirati aktivnosti za razvijanje komunikacijskih vještina i primjenu pripovjednih tehnika.

Plan opisa treba biti vrlo konkretno razrađen s detaljnim uputama.

A. JEZIK I KOMUNIKACIJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK A.3.3. Učenik globalno čita kratke jednostavne rečenice i razlikuje slike slova i slike riječi.	<ul style="list-style-type: none">– globalno čita poznate riječi od tri do pet slova– globalno čita slike slova i riječi (TO JE, I, U, NA, IMA, NIJE, NEMA, SU)– čita jednostavne slogove NA, NE, NI, NO, NU; PA, PE, PI, PO, PU– čita riječi od dva ista sloga (MA-MA, TA-TA)– čita riječi od dva različit sloga (RI-BA)– globalno čita otvornike i zatvornike– slaže riječ od slova (slovarica) prema modelu– slaže kraću rečenicu (tri do četiri riječi uz slike)– dopunjuje rečenicu uz sliku riječju koja nedostaje– pridružuje kratke rečenice uz slike	<ul style="list-style-type: none">– povezuje slova u riječ, povezuje sliku s riječju te globalno čita kratke jednostavne rečenice

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Kratki književni tekst ili ulomak književnog teksta:

- basna, legenda, narodna priča, anegdota
- ulomci iz romana za mlade, dnevnik
- pripovijetka
- dramski tekst
- lirska pjesma.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik sluša čitanje jednostavnih kratkih tekstova tematski prilagođenih svojim interesima.

Čita kratke tekstove tematski i sadržajno primjerene jezičnom razvoju.

Tekst za poučavanje i učenje (lingvometodički predložak) treba obuhvatiti prilagodbu tiska, (re)organizaciju strukture i opsega teksta te jezično-sadržajnu prilagodbu, ovisno o sustavu podrške za svakog učenika. Može se koristiti i građom laganom za čitanje.

Potrebno je provoditi i čitanje u funkciji snalaženja na javnim mjestima (razumijevanje značenja simbola i znakova obavijesti, upozorenja, različitih kratica) i ostalih učeniku važnih oznaka u svakodnevnom životu.

A. JEZIK I KOMUNIKACIJA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK A.3.4. Učenik prepisuje i piše velikim slovima školskim formalnim uspravnim pismom pojedina slova, riječi, rečenice i tekst.	<ul style="list-style-type: none">– piše jednostavne slogove NA, NE, NI, NO, NU; PA, PE, PI, PO, PU– piše riječi od dva istih slogova (MA-MA, TA-TA)– piše riječi od dvaju različitih slogova (RI-BA)– pisano dopunjuje rečenicu uz sliku riječju koja nedostaje– piše riječ od triju do pet slova prema modelu– prepisuje kraću rečenicu (tri do četiri riječi uz slike)– sastavlja rečenicu od zadanog niza riječi– oblikuje jednostavni kratki tekst prema nizu slika– oblikuje kratki tekst za plakat– piše riječi i jednostavne rečenice prema diktatu glasova– oblikuje jednostavnije tekstove administrativno-poslovnog stila	<ul style="list-style-type: none">– piše velikim slovima školskim formalnim uspravnim pismom slova, riječi, rečenice i tekst prema modelu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kratki opis
- jednostavniji kratki pripovjedni tekst
- obrazac, životopis, molba, poziv
- e-poruka.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Pisanjem različitih vrsta jednostavnijih tekstova, uz primjerenu podršku, omogućuje se učeniku učinkovitija komunikacija, a potrebno je razvijati i svijest o važnosti stjecanja vještine pisanja. Želi se poticati pisanje kratkih tekstova uporabom cjelovitih rečenica, motivirati učenika odabirom tema u skladu s njegovim interesima.

Oblikovanje tekstova treba biti u funkciji njihove primjene u svakodnevnim životnim situacijama.

Vještine poslovnoga dopisivanja i pisanja razvijati u skladu s učenikovim potrebama i interesima, poticati pisanje za osobne potrebe (sms-poruke, e-poruke, komentari, osjećajnik) te informativno i poslovno pisanje (obrazac, životopis, molba, poziv, obavijest) prema modelu i uputama.

Njegovati kulturu pisanja (urednost pisanja, čuvanje i održavanje pribora) i održavati vještinu pisanja.

B. KNJIŽEVNOST I STVARALAŠTVO

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »doobar«
PP SK HJK B.3.1. Učenik sluša i/ili čita književni tekst, izražava svoje misli i osjećaje.	<ul style="list-style-type: none">– uživlja se u sadržaj kratke priče, lirske pjesme ili dramskog teksta– povezuje tekst s vlastitim iskustvom– imenuje likove iz teksta uz slike– odgovara na pitanja o književnom tekstu uz slike– postavlja pitanja o tekstu uz vođenje– prepričava poznati pročitani ili poslušani tekst prema nizu slika– razlikuje lirsku pjesmu od kratke priče i dramskog teksta– uočava strofu u pjesmi– uočava likove i razgovor u dramskom tekstu– opisuje situacije iz književnog teksta slične onima u svakodnevnom životu	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje poznate tekstove*: lirsku pjesmu, kratku priču i dramski tekst prema obilježjima uz podršku

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Kratki književni tekst ili ulomak književnog teksta:

- basna, legenda, narodna priča, anegdota
- ulomci iz romana za mlade, dnevnik
- pripovijetka
- dramski tekst
- lirska pjesma.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Čitanjem književnih tekstova usmjerava se učenika na prepoznavanje osnovnih žanrovskih obilježja (lik, događaj, strofa, stih, razgovor, dramska radnja) u skladu s razvojnim osobitostima učenika.

Poučavanje učenika može se povezati s njegovom životnom sredinom, interesima i svakodnevnim situacijama. I dalje razvijati vještine bogaćenja rječnika i korištenje novousvojenim riječima.

Učitelj treba učeniku omogućiti da doživljava književnog teksta izrazi na sebi najprimjereniji način (riječju, pokretom, crtežom, slikom, simbolom).

*Pojam *poznati tekst* podrazumijeva tekst kojemu je učenik tijekom poučavanja, ponavljanja, uvježbavanja ili usustavljanja bio izložen prije vrednovanja.

B. KNJŽEVNOST I STVARALAŠTVO

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK B.3.2. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitom interesu u skladu s govorno-jezičnim razvojem i dobi potaknut doživljajem književnog teksta.	<ul style="list-style-type: none">– izražava se jednostavnim rečenicama– izrađuje i crta plakat– glumi u scenskim improvizacijama– govori stihove napamet– oponaša i uživljava se u postupke likova dramskog teksta– izrađuje rekvizite za kratak igrokaz– stvara fotopriču, fotostrip– ilustrira književni tekst– snima film o književnom tekstu– izrađuje kratak animirani film o književnom tekstu	

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kratka priča
- dramski tekst
- lirska pjesma
- animirani film
- strip.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj potiče učenika na sudjelovanje u kreativnim aktivnostima dramatizirajući jednostavan kratki književni tekst ili ulomak književnog teksta različitim oblicima suradničkog učenja (rad u paru ili u manjoj skupini). Ishodom se razvija vještina stvaralačkog izričaja, opažanja, a učenika se potiče na izražavanje vlastitih misli i osjećaja te vlastitog doživljaja književnog teksta.

Podrška treba biti najmanje nametljiva radi postizanja najvećeg stupnja samostalnosti učenika.

Ishod se ne vrednuje, samo se prati.

C. KULTURA I MEDIJI

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK C.3.1. Učenik razlikuje elektroničke medije primjerene dobi i interesima.	<ul style="list-style-type: none">– prati (gleda, sluša, doživljava) televizijsku emisiju– odgovara na pitanja o televizijskoj emisiji– postavlja pitanja o televizijskoj emisiji– izražava doživljaj emisije primjereno komunikacijskim mogućnostima– sluša i/ili doživljava radijsku emisiju– odgovara na pitanja o radijskoj emisiji– postavlja pitanja o radijskoj emisiji– izražava doživljaj emisije primjereno komunikacijskim mogućnostima– razumije razliku između televizijske i radijske emisije– posjećuje obrazovne portale i obrazovne internetske stranice uz usmjeravanje i podršku učitelja– pronalazi na internetu ključne pojmove i jednostavne informacije primjerenog sadržaja uz usmjeravanje i podršku učitelja	<ul style="list-style-type: none">– pronalazi i pregledava izvore podataka te izdvaja važne podatke prema uputi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- televizijska emisija (zabavna, sportska, dokumentarna, informativna)
- radijska emisija (radiodrama, kratka radijska priča, mozaična emisija)
- internet (obrazovni, kulturni i jezični portali, videoportali, videoigre i različite edukativne platforme).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Promiču se pozitivne vrijednosti uporabom različitih medija te uporabom informacijsko-komunikacijske tehnologije u obrazovne svrhe u skladu sa specifičnostima i osobitostima razvoja učenika te stečnim znanjima i njegovim vlastitim iskustvima. Poticati razvoj medijske pismenosti i usmjeravati učenika na kritičku procjenu informacija uz primjerenu podršku učitelja.

Učeniku se aktivnostima predstavlja kultura s gledišta svakodnevnog života i potiče se senzibilitet za odgovorno korištenje novim tehnologijama.

C. KULTURA I MEDIJI

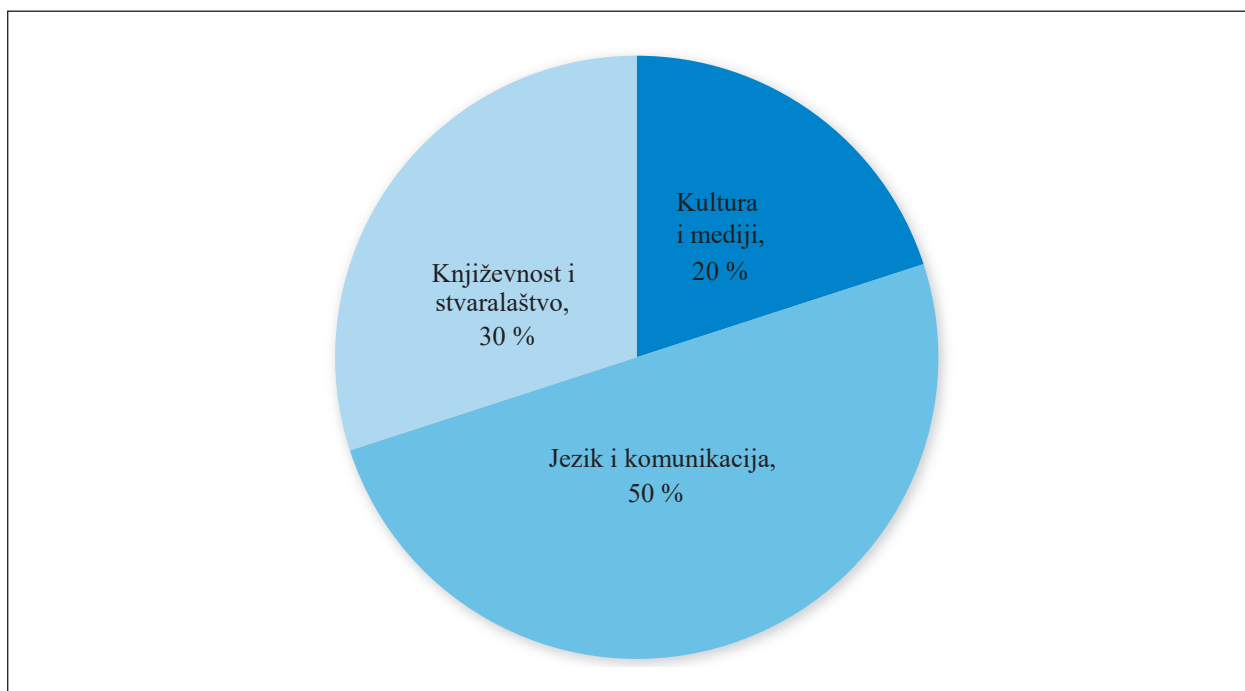
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK HJK C.3.2. Učenik posjećuje kulturne događaje u fizičkome ili virtualnom okružju primjerene govorno- jezičnom razvoju, dobi i interesu.	<ul style="list-style-type: none">– posjećuje knjižnicu– izabire književne tekstove u skladu s osobnim iskustvom– posjećuje kulturne događaje primjerene dobi– razgovara s ostalim učenicima nakon kulturnog događaja uz podršku i vođenje učitelja– iznosi svoje mišljenje o događaju– prepričava događaj uz podršku– stvaralački se izražava o doživljaju kulturnog događaja	

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kulturni sadržaji: kazališne predstave za djecu, kino, likovne izložbe, izložbe u muzejima primjerene dobi i interesima učenika, posjeti knjižnicama, bibliobus, susreti s književnicima i glumcima u školi ili drugim kulturnim ustanovama, dječji književni, filmski, obrazovni, tradicijski festivali, kulturni projekti namijenjeni djeci i sl.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishodom se potiče osobni razvoj te aktivno uključivanje učenika u kulturni i društveni život zajednice, sudjelovanje u projektima i radionicama različitih sadržaja. Ishod se ne vrednuje, samo se prati, a učenik se kreativno izražava na sebi svojstven način (izrađuje kratak strip, slikovnicu, slikopriču, kratku jednostavnu priču, pjesmu, kratki igrokaz, ilustrativni roman).



4. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Hrvatski jezik i komunikacija u dobnoj skupini od 16. do 21. godine

U planiranju i programiranju ostvarivanja odgojno-obrazovnih ishoda učitelj i nastavnik može odstupiti od preporučene postotne zastupljenosti pojedinoga predmetnog područja do 10 %. U svim se predmetnim područjima razvija komunikacijska jezična kompetencija i potiče se ovladavanje jezičnim djelatnostima slušanja, govorenja, čitanja, pisanja te njihovim međudjelovanjem; ujedno se potiče razvoj rječnika.

E. POVEZANOST S DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Hrvatski jezik standardni je jezik poučavanja i učenja na kojem se obrazuju svi učenici koji se školuju u hrvatskim školama. Tijekom učenja i poučavanja učenici usvajaju vidove pismenosti i vještine potrebne za komunikaciju u ostalim predmetima obuhvaćenima posebnim kurikulumima, primjerice, u stranom jeziku, Osnovama informatike, Matematičkim vještinama i u nastavnom predmetu Upoznavanje uže i šire okoline.

Jezikom i komunikacijom izražavaju se osjećaji, stavovi i vrijednosti, oblikuju se ideje i uvjerenja kao temelj društveno-humanističkoga i umjetničkog područja. Izgrađuje se odnos među ljudima, razvija se prihvaćanje drugih i različitih, vrednuje se i čuva povijesno, kulturno i književno nasljeđe, baština i tradicijske vrijednosti te hrvatski narodni i nacionalni identitet. To je ujedno poveznica s predmetima Likovna kultura, Glazbena kultura i Vjeronauk.

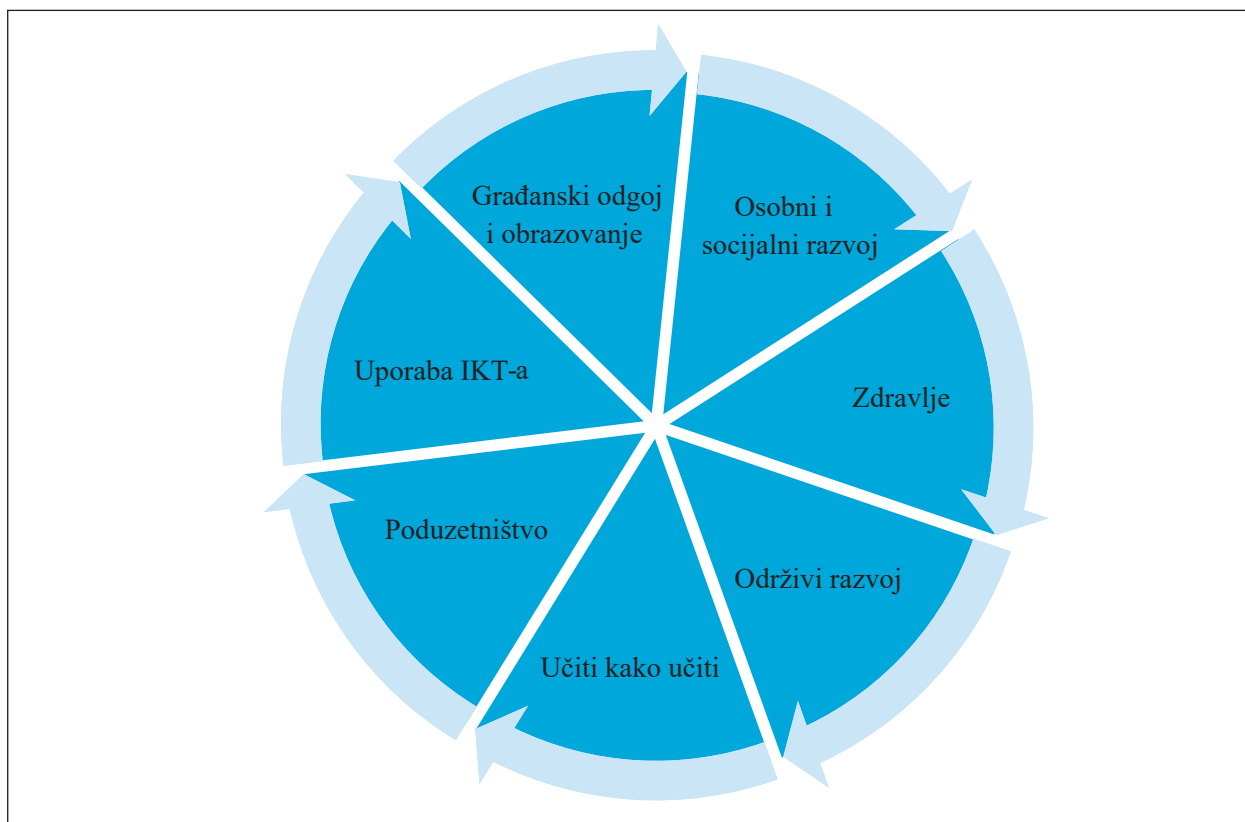
Vještine suradničkog učenja, poticanje učenika na javni nastup (školske priredbe, interaktivne radionice, izvannastavne i izvanučionične aktivnosti) te njegovanje općeljudskih vrijednosti povezani su s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj te s nastavnim predmetom Socijalizacija.

Razvijanje samoregulacije, traženje informacija iz različitih izvora u rješavanju jednostavnih problema i donošenju jednostavnih odluka poveznica su s međupredmetnom temom Učiti kako učiti.

U nastavnom predmetu Hrvatski jezik i komunikacija potiče se spoznavanje društvenoga i vlastitog identiteta, tolerancija, uvažavanje različitosti i ravnopravnost kao poveznica s međupredmetnom temom Građanski odgoj i obrazovanje te s predmetom Upoznavanje uže i šire okoline.

Praćenje, tumačenje i razumijevanje simbola usmjerenih na zaštitu zdravlja pojedinca, poštovanje mjera zaštite u slučaju elementarnih nepogoda i prirodnih katastrofa poveznica su s međupredmetnom temom Zdravlje.

Odgojno-obrazovni ishodi razrađeni na razini aktivnosti u nastavnom predmetu Hrvatski jezik i komunikacija kojima se predviđa sudjelovanje učenika u različitim kreativnim radionicama poveznica su s međupredmetnim temama Poduzetništvo i Održivi razvoj te s nastavnim predmetima Domaćinstvo, Radni odgoj i Izobrazba u obavljanju poslova. Učenje i poučavanje o razumijevanju informacija u digitalnom okružju poveznica su s međupredmetnom temom Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije.



5. slika: Prikaz izdvojenosti sedam međupredmetnih tema

F. UČENJE I POUČAVANJE PREDMETA

Iskustva učenja

Planiranje posebnoga kurikula Hrvatskog jezika i komunikacije za učenike s većim teškoćama temelji se na povezanosti s interesima, potrebama i životnim iskustvima učenika. Izbor odgovarajućih prilagodba proizlazi iz potreba učenika kao aktivnog sudionika procesa učenja. Potrebe učenika s teškoćama treba uvažavati tijekom cijelog procesa procjene, planiranja, provedbe kurikula te vrednovanja.

Važno je učeniku omogućiti prilike za stjecanje iskustva koje odgovaraju njegovim razvojnim sposobnostima i posebnostima iz svih područja predmeta Hrvatskog jezika i komunikacije na njemu prilagođen način. Učeniku je potrebno omogućiti odgovarajući pristup učenju u skladu s njegovim specifičnim potrebama i interesima kojim se ostvaruju ishodi iz međupredmetnih kurikula. Učeniku je, uz podršku učitelja, ali i ostalih stručnih suradnika škole te ostalih vanjskih stručnjaka, potrebno omogućiti stjecanje kompetencija primjenjivih u svakodnevnom životu. Pritom je potrebno uvažavati njegove razvojne osobitosti i stil učenja koji se odlikuje načelima konkretnosti, a učenik treba upoznati svijet dostupan njegovim osjetilima i blizak iskustvima u okružju u kojem živi.

U odgojno-obrazovnom procesu važno je stvarati poticajno i podržavajuće okružje u kojem će učitelj, primjenjujući metode, postupke te oblike učenja i poučavanja koji najbolje odgovaraju učenikovim razvojnim mogućnostima, poticati njegovo napredovanje i razvoj. Prilagodbe koje se primjenjuju u procesu učenja i poučavanja uključuju niz metodičko-didaktičkih postupaka prilagođenih kognitivnim, perceptivnim, komunikacijskim i jezičnim sposobnostima učenika.

Proces učenja i poučavanja učenika s većim teškoćama temelji se na promatranju stvarnih predmeta i materijala, na pojačanim poticajima i aktivnostima primjenom prikladnih didaktičkih sredstava i materijala, na stalnoj i primjerenoj podršci učitelja, na sustavu pohvaljivanja i nagrađivanja, višestrukim ponavljanjem

nastavnog gradiva i sadržaja »sitnim koracima« radi održavanja, snažnim poticanjem perceptivnih sposobnosti te razvijanjem grube i fine motorike. Takvim se pristupom nastoji omogućiti što izravnije predočavanje stvarnosti i života okoline.

Prilagodba postupaka učenja i poučavanja započinje procesom edukacijsko-rehabilitacijske procjene i razumijevanja potreba učenika te će učitelj, oslanjajući se na niz različitih strategija poučavanja, moći odabrati one koje najbolje odgovaraju učeniku u određenom trenutku u različitim odgojno-obrazovnim situacijama. Te se strategije ponajprije odnose na postupke, metode i oblike poučavanja, a ostvaruju se prilagodbama koje uključuju način predstavljanja sadržaja i/ili zahtjev za izvođenje aktivnosti, vrijeme potrebno za poučavanje, učenje ili obavljanje zadatka te aktivno uključivanje učenika u proces učenja i poučavanja.

Konkretni su primjeri navedenih prilagodba u poučavanju nastavnog predmeta Hrvatski jezik i komunikacija praćenje sadržaja vizualnom podrškom (slike, slikovni prikazi, grafički organizatori, shematski prikazi), postupno uvođenje novih pojmova, učestala ponavljanja i uvođenje preoblika, usmjeravanje na ponavljanje ili označavanje bojom, ulančavanje podataka, odnosno poticanje prijenosa znanja na zoran i primjeren način (demonstracijom, prema uputi i prema modelu), prilagođavanje pisanog materijala (tekst pisan fontom jednostavnim za čitanje veličine 14 i većim, povećanog razmaka među riječima, dvostrukog proreda, lijevog poravnanja teksta na obojenoj podlozi te razlomljenog u više manjih dijelova uz neizostavnu vizualnu podršku) ili priprema slušnog zapisa, provođenje aktivnosti utemeljenih na različitim modalitetima, primjenjivanje različitih tehnika suradničkog učenja i rada u skupini uz prethodno jasno određivanje mjesta u razredu te uloge učenika, produljeno vrijeme za pojedinu aktivnost s obzirom na vrstu učenikove teškoće i zahtjevnost zadatka ili aktivnosti, uporaba stanke tijekom nastavnoga rada, redovito i konstruktivno davanje povratnih informacija, privlačenje učenikove pozornosti prije davanja uputa te navijanje promjene aktivnosti.

Uloga učitelja

Uloga učitelja u radu s učenicima s većim teškoćama jest odabrati i primijeniti prilagodbe postupaka učenja i poučavanja koje će omogućiti učenicima aktivno sudjelovanje u procesu učenja i poučavanja te razvoj kompetencija usvajanjem odgojno-obrazovnih ishoda. Prilagodbe se odabiru u skladu s odgojno-obrazovnim potrebama učenika utvrđenima temeljem stručne edukacijsko-rehabilitacijske procjene. Učitelj procjenjuje jake strane, razvojne potrebe učenika i njegove potencijale te pomoću njih osmišljava individualizirani kurikulum. Poučavanje prilagođava razvojnim osobitostima, interesima učenika te njegovim senzornim osobitostima. Učitelj određuje aktivnosti, sadržaje, metode i oblike rada, postiže poticajno okruženje te vodi i usmjerava učenika. Uloga je učitelja osigurati pomoć i podršku pri razvijanju i usvajanju vještina te umanjivati razinu i intenzitet podrške radi postizanja većeg stupnja neovisnosti učenika. Najčešće vrste podrške koje učitelj pruža učeniku su sljedeće: fizička podrška, fizički poticaj, pozicioniranje, demonstracija (modeliranje), verbalno vođenje i usmjeravanje te vizualna podrška. Također je važno pružati podršku učeniku u vidu pojačanih ili smanjenih senzornih unosa u situacijama učenja. Učitelj uvijek prilagođava metode rada koristeći se najmanje nametljivom (intruzivnom) vrstom podrške. Motivira učenika pomoću pozitivnog potkrepljenja te mu tako pomaže u održavanju interesa u radu i podizanju razine samopouzdanja. Odabire poticaje i izvore koji će učeniku omogućiti razumijevanje osnovnih koncepata nastavnog predmeta Hrvatski jezik i komunikacija. Učitelj nudi i osmišljava didaktička sredstva koja podržavaju učenikove vještine i znanja u područjima nastavnoga predmeta Hrvatski jezik i komunikacija radi funkcionalne komunikacije na materinskom jeziku. Razvija suradnički odnos s kolegama iste i ostalih struka (psiholozi, logopedi, pedagozi, knjižničari) razmjenjujući iskustva, znanje i didaktički materijal. Suraduje s roditeljima koje doživljava kao partnere u svim dijelovima odgojno-obrazovnog procesa i ostalim članovima uže i šire zajednice.

Materijali i izvori

Učitelj oblikuje nastavne materijale za poučavanje i učenje. Didaktički materijal izrađuje se i prilagođava u skladu s razvojnim mogućnostima, sposobnostima te senzornim osobitostima učenika. U izradi materijala učitelj se služi svojom kreativnošću te ostalim izvorima edukativnih digitalnih sadržaja. Izradi individualnih nastavnih materijala za učenike s razvojnim osobitostima i individualnim potrebama treba pristupiti interdisciplinarno. Izvori poučavanja i učenja jesu neposredna stvarnost učenika, udžbenici, radni udžbeni-

ci, radni listovi, vježbenice, materijali za nastavu na daljinu i dr., a moraju biti u skladu s načelima nastave predmeta Hrvatski jezik i komunikacija, posebice znanstvenosti, opće naobrazbe i teksta. Prilagodбом materijala i uvođenjem različitih pomagala koja podržavaju učenje i poučavanje valja voditi računa o ostvarivanju funkcionalne komunikacije koja učeniku s većim teškoćama omogućuje da na prikladan i učinkovit način razumije okolinu i komunicira s drugima, pruža mu priliku za sudjelovanje u svim aktivnostima svakodnevnog života i rada te stjecanje novih znanja i vještina. Uloga učitelja je da predloži, odabere i prilagodi materijale tako da oni odgovaraju potrebama učenika i omogućuju učenje. Prilagodba materijala podrazumijeva grafičko, jezično i sadržajno (pre)oblikovanje teksta, uporabu podsjetnika i grafičkih organizatora s obzirom na učenikove posebnosti u učenju. Prema potrebi uvodi se i primjenjuje sustav potpomognute komunikacije (primjerice, grafički simboli, deiktičke geste, znakovni jezik, niskotehnološki ili visokotehnološki uređaji namijenjeni komunikaciji) kojim se podržava proces učenja. Postoji i niz nekomercijalnih ICT – AAC aplikacija namijenjenih uvježbavanju govorno-jezičnih i komunikacijskih obrazaca primjerenih učenicima s teškoćama kao što su komunikatori, Glaskalica, Pamtilica, Slovarice, e-Galerija, Jezična gradilica i sl. U nastavnom procesu važno je primjenjivati različite stvaralačke oblike i metode rada s učenicima, kao što su: dramatizacija, scenske improvizacije i igre, igrokazi, igre kratkih uloga jer se tako mogu lakše i brže usvojiti osnovna jezično-komunikacijska znanja i vještine te razvijati jezične djelatnosti slušanja, govorenja, čitanja i pisanja.

Okružje

Okružje u kojem se odvija učenje treba biti podržavajuće i ugodno za sve učenike, a osobito za učenike s teškoćama. Kako bi učenje i poučavanje bilo poticajno i učinkovito, potrebno je osmisлити takvo okružje koje kod učenika pobuđuje znatiželju i motivira ga na učenje. To je okružje u kojem se njeguje različitost, poštuju osobne snage i slabosti u aktivnostima suradničkog te učenja iz vlastitih i tuđih pogrešaka. Kako bi okružje u kojem se odvija učenje bilo podržavajuće, važno je voditi se načelom fleksibilnosti te napraviti određene prilagodbe, odnosno fizičke promjene u prostoru i načinu provedbe nastavnih aktivnosti (razmještaj klupa, mjesto i način sjedenja, mjesto za individualni rad, mjesto za suradničke učeničke aktivnosti, mjesto za odmor). Okružje u kojem se odvija učenje i poučavanje višestruko je osjetljivo i kao takvo djeluje na učenje, igru i ponašanje svakog učenika te valja izvršiti potrebne prilagodbe razrednog okružja u skladu s učenikovim senzornim potrebama. Tako se razvija osjećaj zajedništva koji potiče na sudjelovanje u stvaranju pozitivne razredne klime i kulture. Osim okružja nastave u prostoru fizičke učionice, mogući su scenariji poučavanja i u virtualnom okružju.

Nastavni predmet Hrvatski jezik i komunikacija većinom se odvija u učionici, a dijelom i tijekom izvanučionične nastave. To se prvenstveno odnosi na područje kultura i mediji, ali i na ostala područja nastavnog predmeta koja bi se realizacijom izvanučionične nastave trebala međusobno prožimati. Učitelj treba tražiti i stvarati prilike kojima će se učenicima omogućiti primjena stečenih znanja i vještina u svakodnevnim aktivnostima.

Cilj je prilagodbe okružja učinkovito promicanje i stjecanje znanja te razvoj vještina, primjena stečenih znanja i vještina potrebnih za razvijanje samopouzdanja, učenje učenja, donošenje odluka i preuzimanje odgovornosti. Učenje u prikladnim okružjima također podržava učenje o suradnji i dogovaranju, međusobnom poštovanju, povezivanju s okolinom, kao i razvoj kognitivnih i stvaralačkih sposobnosti uvijek se vodeći mogućnostima učenika.

Određeno vrijeme

Posebni kurikulum Hrvatskoga jezika i komunikacije posebnog programa za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada ostvaruje se u trima razvojnim kronološkim (dobnim) skupinama:

- dobna skupina od 7. do 10. godine – 140 sati godišnje
- dobna skupina od 11. do 15. godine – 140 sati godišnje
- dobna skupina od 16. do 21. godine – 105 sati godišnje.

Učitelj svojim izvedbenim kurikulumom samostalno planira sate obrade, uvježbavanja, ponavljanja, usustavljanja i provjeravanja s obzirom na usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda i napredak učenika. Broj sati raspoređuje se prema načelu unutarpredmetne korelacije i integracije.

Za učenike s većim teškoćama potrebno je planirati prilagodbu dinamike učenja i poučavanja, tj. omogućiti učeniku više sati uvježbavanja i ponavljanja kada za to postoji potreba koja proizlazi iz učenikovih funkcionalnih sposobnosti.

Usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda planira se na početku školske godine, odnosno tijekom školske godine nakon utvrđivanja učenikovih interesa i odgojno-obrazovnih potreba. Bez obzira na to kojom dinamikom učenja učenik ostvaruje planirane odgojno-obrazovne ishode, ostaje u svojoj dobnoj skupini. To znači da se ishodi planirani u jednoj školskoj godini mogu ostvariti do kraja određene odgojno-obrazovne dobne skupine.

Kod odabira zadataka jezično-govornih aktivnosti koje se planiraju provoditi, važan je čimbenik i vremenski interval. U radu s učenicima s većim teškoćama važno je pravilno odmjeriti vrijeme da bi se zadržala pažnja i koncentracija te izbjegla preopterećenost sadržajima. Učitelj tijekom planiranja (godišnjega, mjesecnog, dnevnog) mora predvidjeti odgovarajući broj sati uvježbavanja i ponavljanja određenih nastavnih sadržaja.

Nastava nastavnog predmeta Hrvatski jezik i komunikacije organizira se u jednom, po potrebi i u dva uzastopna nastavna sata. Posebni predmetni kurikulum predmeta Hrvatski jezik i komunikacija sadrži tri područja. Vrijeme potrebno za usvajanje postavljenih odgojno-obrazovnih ishoda unutar pojedinoga područja određuje učitelj ovisno o interesu učenika, o različitostima učenikovih potreba i mogućnosti te uvjetima rada, a dijelom i posebnostima lokalne zajednice.

Grupiranje učenika

Najčešći primjereni oblik rada je individualni rad, rad u paru te rad u malim skupinama koji proizlazi iz individualnih potreba i obilježja učenika s teškoćama. Oblike učenja i poučavanja moguće je ostvariti među učenicima iste dobne skupine, ali i među učenicima različitih dobnih skupina. Pritom valja obratiti pozornost na modalitet putem kojeg učenik pretežno uči (slušni, vidni, kinestetski, multimodalni), zatim na najčešće oblike ponašanja (potreba za hodaњem, česti prekidi, nepoželjna ponašanja) kao i na postojanje pretjerane ili nedovoljne osjetljivosti na određene podražaje (primjerice, buka, izvor svjetlosti). Na temelju navedenog odabire se primjereni način rada, individualni ili rad u skupini te suradničko učenje. U mladoj dobnoj skupini češće se primjenjuje individualni pristup, dok će učenici starije dobne skupine moći funkcionirati u skupnom ili u radu u paru. Učenici različitih dobnih skupina mogu se grupirati radi ostvarivanja različitih projekata (individualni, razredni, školski, međunarodni projekti u stvarnome ili virtualnom okruženju). Kao jedan od oblika rada poželjno je i organizirati potporu vršnjaka uz odgovarajuću prilagodbu i vođenje učitelja.

G. VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Vrednovanje u nastavnome predmetu Hrvatski jezik i komunikacija pažljivo se planira i provodi sustavnim prikupljanjem različitih povezanih informacija o ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda. Pritom se poštuje jedinstvenost svakog učenika s obzirom na kognitivno, društveno-afektivno i psihomotoričko razvojno područje vrednovanja. Sastavnice vrednovanja proizlaze iz odgojno-obrazovnih ishoda organiziranih u tri predmetnim područjima: jezik i komunikacija (A), književnost i stvaralaštvo (B) te kultura i mediji (C). Radi osobitosti razvoja učenika s većim teškoćama uvodi se područje pripremno razdoblje početnog čitanja i pisanja (0). Sastavnicama vrednovanja u svim se četirima nastavnim područjima opaža, prati i vrednuje dubina i širina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda u kognitivnome, psihomotoričkom i afektivnom području (znanja, vještine, stavovi i vrijednosti). Sastavnice vrednovanja obuhvaćaju: osnovna stečena znanja o jeziku, funkcionalnoj komunikaciji, književnosti, o medijskoj pismenosti; sposobnost razumijevanja osnovnih jezičnih, književnih i kulturnih pojmova primjenom jednostavnih stečenih znanja u aktivnostima svakodnevnoga života i rada.

U okviru dijagnostičkog vrednovanja učitelj provodi opservaciju i početnu procjenu jezičnih djelatnosti (slušanje, govorenje, čitanje i pisanje). Primjenjuje se strukturirana lista i upitnici procjene namijenjeni učenicima, roditeljima/skrbnicima i učiteljima. Rezultati inicijalne procjene govorno-jezičnih sposobnosti i vještina učenika utječu na sastavnice individualiziranog kurikula. Provođi se na početku svake godine poučavanja, posebno godine koja označava početak prelaska u sljedeću dobnu skupinu.

Sastavnice su vrednovanja u nastavnom predmetu Hrvatski jezik i komunikacija sljedeće:

- jezik i opismenjavanje
- književnost i stvaralaštvo
- funkcionalna komunikacija, kultura i mediji.

Sastavnicama vrednovanja u svim se četirima predmetnim područjima opaža, prati i vrednuje dubina i širina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda u skladu s karakteristikama učenikovih perceptivno- motoričkih i misaonih procesa pažnje, pamćenja, mišljenja, adaptivnih vještina, obrade informacija i funkcionalne izvedbe. Obuhvaćaju osnovna stečena znanja o jeziku, sposobnosti razumijevanja slušanoga, govorenog i čitanog jednostavnog teksta, o vještinama opismenjavanja, medijskoj pismenosti te primjeni vještina funkcionalne komunikacije u svakodnevnom životu. Na kraju obrazovnih razdoblja učenja i poučavanja procjenjuje se usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda opisnom ocjenom. U zaključnoj ocjeni podjednak udio čine ocjene iz svih triju sastavnica vrednovanja, a opisna ocjena uključuje usvojenost znanja i razvijenost vještina, razvijenost navika i sastavnice temeljnih kompetencija: komunikacija, suradnja, odgovornost, samostalnost i samoinicijativnost. Tri su osnovna pristupa u vrednovanju postignuća učenika: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenoga.

Vrednovanje za učenje temelji se na povratnoj informaciji učeniku i razmjeni iskustava (učitelj – učenik i učenik – učenik) o procesima učenja te usvojenosti znanja i vještina. Oblici su vrednovanja: provjera razumijevanja i učenikova napredovanja ciljanim pitanjima, vođenje individualnih razgovora s učenicima, predstavljanje učenikovih radova, uvid u učeničke mape, predstavljanje učenikovih projekata, opažanja učenikovih aktivnosti i ponašanja tijekom učenja i poučavanja u individualnome i suradničkom radu.

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja uz stalnu podršku učitelja, metodama samovrednovanja i vršnjačkog vrednovanja (služenje vizualno-prikazanim planom učenja, nizom slikovnih prikaza za (samo)procjenu, slikovnim obrascima za procjenu predstavljačkih uradaka, tablicama, radnim listovima, ljestvicama procjene, stvaralačkim radovima učenika). Učitelj pomaže učeniku razumjeti kriterije za samovrednovanje te mu pomaže pri donošenju odluka kako unaprijediti učenje. Povratna informacija nužna je za razvoj vještine praćenja i vrednovanja procesa učenja, a treba biti neposredna i pravodobna te učenika i roditelja/skrbnika na razumljiv i primjeren način informirati o njegovoj učinkovitosti.

Vrednovanje naučenoga provjera je ostvarivanja planiranih odgojno-obrazovnih ishoda i rezultira opisnom ocjenom. Provođi se tijekom ili na kraju određenoga planiranog razdoblja radi provjere ostvarivanja planiranih odgojno-obrazovnih ishoda (prilagođene usmene provjere, pisane provjere zadacima povezivanja zatvorenog tipa uz vizualnu podršku, jednostavniji vezani tekstovi; predstavljanja ili izvedbe: govorni i razgovorni oblici, praktični radovi, projekti; učeničke mape, multimodalni izričaji i sl.). Učenika je potrebno unaprijed upoznati s onim što se od njega očekuje, definirati konkretne kriterije prema kojemu će biti vrednovan te izvršiti potrebne prilagodbe s obzirom na razvojne osobitosti učenika (vrijeme rada, fleksibilnost u načinu organizacije i provedbe vrednovanja, unaprijed planiran oblik provjere). Učitelj usklađuje sadržaje poučavanja s karakteristikama učenikova komunikacijskog sredstva.

Zaključna ocjena oblikuje se na temelju sveobuhvatnih različitih informacija o učenikovu ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda. Zaključna ocjena pokazatelj je učenikova napretka u učenju i razvijenosti razumijevanja, ovladavanja vještinama komunikacije u svakodnevnom životu. Ona uključuje opis postignuća i uradaka u nastavnom predmetu o uloženom trudu, o sudjelovanju, suradnji i odgovornosti. U zajedničkoj procjeni sudjeluju članovi razrednog vijeća i stručni suradnici na kraju svake godine poučavanja. Pristupom se osigurava mogućnost za napredak učenika, zadovoljstvo učitelja i roditelja/skrbnika učenika, a time i škole.

Na početku školske godine i prije usvajanja odgojno-obrazovnoga ishoda učenike se upoznaje sa sastavnicama praćenja i vrednovanja koje se provodi neprekidno dijagnostički i formativno. Napredovanje učenika prati se pisanim bilješkama, a razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda opisnom ocjenom koja uključuje opis postignuća i uradaka u predmetu, uloženog truda, sudjelovanja, suradnje i odgovornosti.

Oblikovanje zaključne ocjene sadrži pet razina ovladanosti ishodima. Zaključna ocjena predmeta izriče se opisnom ocjenom: potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim djelom usvojeno i nije usvojeno. Zaključna opisna ocjena donosi se na kraju nastavne godine i iskazuje sveukupnu usvojenost ishoda. Učitelju kao smjernica može poslužiti kurikulum definirana srednja razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Srednja razina usvojenosti ne predstavlja izravno školsku opisnu ocjenu, ali predstavlja prosjek usvojenog znanja i vještina potrebnih za srednju zaključnu ocjenu. U zajedničkoj ocjeni sudjeluju članovi razrednog vijeća i stručni suradnici na kraju svake godine poučavanja.

Pisanim kvalitativnim osvrtima učitelja daje se točan, konkretan i specifičan opis učenikovih dosadašnjih rezultata i napredovanja u ovladavanju pojedinim vještinama, u odnosu na postavljena očekivanja definirana kurikulskim dokumentima. Zaključna ocjena izriče se opisno, a obuhvaća izvješće o napretku i preporukama za daljnji rad s učenikom. Evaluacija programa (na polugodištu, na kraju školske godine) podrazumijeva i moguće revidiranje individualiziranog kurikula.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA MATEMATIČKE VJEŠTINE

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Brz razvoj suvremenog društva, kojemu je uvelike pridonijela i primjena matematičkih vještina u svim njegovim područjima, ukazuje na važnost njihova usvajanja. Matematičke vještine jedan su od važnih elemenata poboljšanja kvalitete života.

Matematičke vještine imaju vrijednost, bogate su i poticajne. Važne su za svakodnevni život te nužne za razumijevanje svijeta koji nas okružuje i za upravljanje vlastitim životom. Učenje i poučavanje matematičkih vještina omogućuju razvoj matematičkih znanja i vještina kojima će se učenici koristiti u osobnome i društvenom životu.

Matematička pismenost prepoznata je kao jedan od važnih preduvjeta za razvoj životnih vještina učenika, primjenu matematičkih učenja i poučavanja. Učenje i poučavanje Matematičkih vještina potiču kreativnost, preciznost, sustavnost, omogućuje učenicima iskustveno i doživljajno učenje prepoznavanjem, promatranjem, opisivanjem, otkrivanjem i sl.

Učenje i poučavanje Matematičkih vještina ostvaruje se povezivanjem matematičkih procesa i područja. Ta dvodimenzionalnost očituje se u ishodima i doprinosi stjecanju matematičkih kompetencija. Matematički su procesi: prikazivanje i komunikacija, povezivanje, misaoni procesi analiziranja, mišljenje, apstrahiranje svojstava, generaliziranje zajedničkih svojstava na učenicima vrlo blizak način, argumentiranje i zaključivanje te primjena tehnologije. Područja predmeta Matematičke vještine su: prostor i predmeti oko mene, brojevi i računanje i mjerenje.

Svijest o posjedovanju kompetencija za prepoznavanje i rješavanje osobnih i problemskih situacija u zajednici daje učeniku mogućnost za djelovanje, potiče ga da bude koristan i odgovoran za napredak osobnoga i socijalnog okružja. Učenika se poučava od konkretnih, njemu bliskih situacija prema opisivanju i određivanju. Poučavanje matematičkih vještina tijekom školovanja strukturirano je pa se velika pozornost posvećuje postupnosti u prihvaćanju i usvajanju matematičkih znanja. Takav pristup učenju i poučavanju omogućuje svakom učeniku pronalaženje osobnog puta prema vlastitom razvoju. Učeći matematičke vještine, učenici postaju svjesni vrijednosti vlastitih matematičkih kompetencija te su motivirani da ih i dalje aktivno razvijaju, izgrađuju i primjenjuju.

Matematičke vještine neprestano se razvijaju tako da slijede koncept koncentričnih krugova te će postupno proširivati nove sadržaje obogaćene didaktičko-metodičkim prilagodbama, pomagalicama i tehnologijama. Time je osigurana stalna prisutnost i važna uloga u odgoju i obrazovanju učenika, stjecanju znanja i razvoju vještina i stavova.

Dobro i pravodobno usvojeni matematički koncepti potiču razumijevanje i snalaženje u različitim područjima kurikula. Isto tako, mnogi koncepti usvojeni u drugim područjima i drukčijim pristupom obogaćuju učenje i poučavanje u predmetu, kurikulu Matematičke vještine. Takvim načinom, stalnim korelacijama i integracijom unutar kurikula tijekom cijelog školovanja učenici matematiku prihvaćaju kao dio okružja, a matematičke kompetencije primjenjuju u različitim pristupima učenja i života.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA

Učenici će temeljem usvojenih matematičkih znanja i vještina:

- opisivati i razlikovati osnovne sastavnice matematičkog jezika u svojem okružju
- prepoznati, razlikovati i izdvajati predmete po određenim oblicima, svojstvima i položajima
- uočavati i razumjeti pojam broja i oblika te odnosa među brojevima, količinama i oblicima
- navoditi mjere iz svog okružja te mjeriti
- razviti financijsku pismenost potrebnu za svakodnevni život
- razviti samopouzdanje i svijest o vlastitim matematičkim sposobnostima, upornost, odgovornost, uvažavanje i pozitivan odnos prema matematičkim vještinama i radu općenito.

C. STRUKTURA – ORGANIZACIJSKA PODRUČJA PREDMETNOG KURIKULA

Matematički procesi kurikula nastavnoga predmeta Matematičke vještine

Matematički su procesi važni na svim razinama obrazovanja te prožimaju sva područja kurikula nastavnoga predmeta Matematičke vještine.

Organizirani su u tri skupine:

- prikazivanje i komunikacija
- povezivanje
- primjena tehnologije.

Prikazivanje i komunikacija

Učenici smisleno pokazuju i opisuju predmete i matematičke objekte, objašnjavaju svoje ideje i bilježe postupke koje provode. Pritom se koriste različitim prikazima, riječima, crtežima, maketama, grafovima, listama, tablicama, brojevima, simbolima i slično. U danoj situaciji povezuju različite prikaze i prelaze iz jednog na drugi. Prikupljaju i tumače informacije iz raznovrsnih izvora.

Razvijanjem sposobnosti komuniciranja u matematičkim vještinama, učenici se koriste jasnim matematičkim jezikom, razumiju njegov odnos prema govornom jeziku, slušaju i razumiju matematičke opise i objašnjenja drugih te razmjenjuju svoje ideje, mišljenja i stavove.

Povezivanje

Učenici uspostavljaju i razumiju veze i odnose među matematičkim objektima, idejama, pojmovima, prikazima i postupcima te oblikuju cjeline njihovim nadovezivanjem. Uspoređuju, grupiraju i klasificiraju objekte i pojave prema zadanome ili izabranom kriteriju. Povezuju matematičke vještine s vlastitim iskustvom, prepoznaju ih u primjerima iz okoline i primjenjuju u drugim područjima kurikula. Time ostvaruju jasnoću, pozitivan stav i otvorenost prema matematičkim vještinama te ih povezuju sa sadržajima ostalih predmeta i životom.

Primjena tehnologije

Korištenje alatima i tehnologijom pomaže učenicima u matematičkim aktivnostima u kojima su u središtu zanimanja matematički pojmovi, pri obradi i razmjeni podataka i informacija. Učenici uočavaju i razumiju prednosti i nedostatke tehnologije. Tako se prirodno otvaraju mogućnosti za nove ideje, za drukčija matematička promišljanja, kao i za nove oblike učenja i poučavanja.

Predmetna područja kurikula nastavnoga predmeta Matematičke vještine

Početak i razvoj matematike temelji se na velikim matematičkim idejama kao što su broj, oblik, struktura i promjena. Oko tih se ideja grade matematički koncepti i razvijaju grane matematike. Usvajanje tih koncepta važno je za razumijevanje informacija, procesa i pojava u svijetu koji nas okružuje. Srodni koncepti grupirani su u područja brojevi i računanje, prostor i predmeti oko mene i mjerenje i proizlaze iz matematičkog područja kurikula.

Predmetna se područja postupno razvijaju i nadograđuju cijelom vertikalom učenja i poučavanja matematike, a udio pojedinih područja u godinama učenja prilagođen je razvojnim mogućnostima učenika i potrebi sustavne izgradnje cjelovitoga matematičkog obrazovanja. Na razini pojedine dobne skupine i poučavanja za svaku su domenu iskazani odgojno-obrazovni ishodi, jasni i nedvosmisleni iskazi očekivanja od učenika.

Predmetna područja povezuju srodne koncepte, njihova se nedjeljivost stalno primjećuje jer je usvojenost koncepta jednog područja često pretpostavka usvajanju koncepta u drugim predmetnim područjima. Tom se povezanošću matematičke vještine spoznaju kao logična i zaokružena cjelina.

Važno je naglasiti da se odabirom primjerenih strategija poučavanja te kreativnim načinima izvedbe nastavnog procesa može uvelike utjecati na razinu usvojenosti znanja i stjecanje vještina i stavova. Sva predmetna područja matematičkih vještina povezuju se s konkretima i stvarnim situacijama, a njezina svakodnevna primjena čini je važnom i nezamjenjivom za razvoj društva u cjelini.

Prostor i predmeti oko mene

Prostorni zor intuitivni je osjećaj za oblike i odnose među njima, a zajedno s geometrijskim rasuđivanjem razvija sposobnost misaone predodžbe objekta i prostornih odnosa.

Predmetno područje prostor i predmeti oko mene bavi se orijentacijom u prostoru, proučavanjem predmeta i oblika, njihovih položaja, odnosa i svojstava.

Rastavljanjem i sastavljanjem oblika uspoređuju se njihova svojstva i uspostavljaju veze među njima. Iz uočenih svojstava i odnosa izvode se pretpostavke i tvrdnje koje se dokazuju crtežima.

Interakcijom s ostalim područjima i matematičkim argumentiranjem prostornih veza, rabeći prostorni zor i modeliranje, učenici pronalaze primjenu matematičkih rješenja u različitim situacijama. Prepoznaju ravninske i prostorne oblike i njihova svojstva u svakodnevnom okružju te ih upotrebljavaju za opis i analizu svijeta oko sebe.

Brojevi i računanje

U predmetnom području brojevi i računanje učenici postupno usvajaju apstraktne pojmove kao što su broj, brojevni sustav i skup te razvijaju vještinu izvođenja aritmetičkih postupaka.

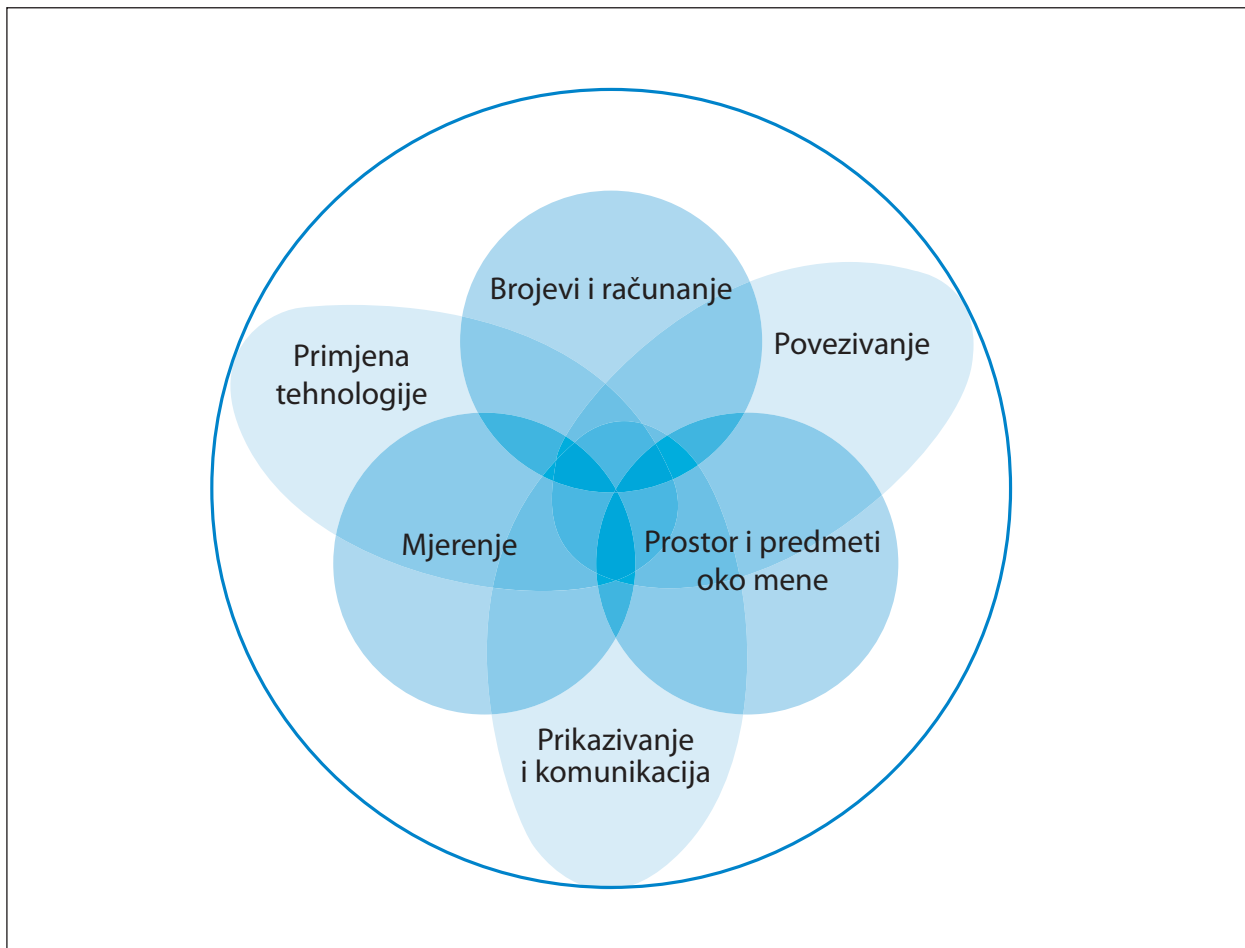
Brojiti i računati započinje se u skupu prirodnih brojeva s nulom. Postupno se upoznaju skupovi prirodnih brojeva. Razvija se predodžba o količini i brojevima, povezuju njihove različite interpretacije te se uporabom osnovnih svojstava i međusobnih veza računskih operacija usvaja vještina učinkovitoga i sigurnog računanja.

Koncepti iz predmetnih područja osnova su svim ostalim matematičkim konceptima i na njima se gradi daljnje učenje matematike, a učenici će te koncepte u budućnosti svakodnevno upotrebljavati u osobnome, radnom i društvenom okružju.

Mjerenje

Mjerenje je uspoređivanje neke veličine s istovrsnom veličinom koja je dogovorena jedinica mjere. U području mjerenje uspoređuju se predmeti po veličini i uspoređuju se mjerljiva svojstva odgovarajućim nestandardnim mjerilima. Usvajaju se standardne mjerne jedinice za vrijeme, novac, duljinu, volumen, masu i vrijeme te ih se mjeri odgovarajućim mjernim uređajima i kalendarom. Procjenjivanjem, mjerenjem, preračunavanjem i izračunavanjem veličina određuju se mjeriva obilježja oblika i pojava uz razložnu i učinkovitu upotrebu alata i tehnologije. Rezultati se interpretiraju i izražavaju u jedinici mjere koja odgovara situaciji.

Učenici će mjerenjem povezati matematičke vještine s drugim odgojno-obrazovnim područjima, s vlastitim iskustvom, svakodnevnim životom u kući i zajednici te na radnom mjestu. Prepoznat će mjeriva obilježja prostornih oblika te ih upotrebljavati za opis i analizu svijeta oko sebe.



1. slika: Matematički procesi i predmetna područja posebnog kurikula nastavnog predmeta Matematičke vještine

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PO DOBNIM SKUPINAMA I ORGANIZACIJSKIM PODRUČJIMA

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 7. do 10. godine

A. Prostor i predmeti oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV A.1.1. Učenik razlikuje međusobne odnose predmeta u prostoru (gore – dolje, ispod – iznad, unutar – izvan).	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje međusobne odnose objekata (iznad – ispod) – pokazuje određeni položaj predmeta prema upitu – postavlja objekte u međusoban odnos – prepoznaje međusobne odnose objekata (gore – dolje) – postavlja objekte u međusoban odnos – pokazuje određeni položaj predmeta prema upitu – prepoznaje međusobne odnose objekata (unutar – izvan) – pokazuje određeni položaj predmeta prema upitu – postavlja objekte u međusoban odnos 	– iskazuje položaj predmeta u svojoj okolini, unutar ili izvan, ispod ili iznad, gore ili dolje u odnosu na sebe samog

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– orijentira se u prostoru koristeći se riječima gore – dolje, ispod – iznad, unutra – izvan.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

Učenik pojedine odnose predmeta u prostoru upoznaje slijedom i postupno u različitim situacijama stjecanja iskustava. Glavne su aktivnosti učenika promatranje i zapažanje odnosa među predmetima te postavljanje predmeta u međusobne odnose na osnovu oponašanja demonstracije učitelja, zatim prema uputi manipulirajući predmetima te onda radeći na slikovnim predlošcima U početku učenik navodi riječima gdje se nalazi, primjerice, knjiga u odnosu na stol, pa ju tako možemo staviti na stol ili ispod stola, u kutiju ili izvan nje. Učenik ponavlja učiteljeve radnje. Nakon provedenih aktivnosti određuje i nabraja ili pokazuje (neverbalno) što se nalazi u učionici iznad njega (primjerice, lampa, strop), što je unutar ormara (mogući su odgovori knjige, bilježnice, pribor). Zadaje se uputa jedna za drugom, primjerice, *Uzmi cvijet.*, *Stavi u vaz.* Provodimo niz aktivnosti u kojima učenik sluša upute i postavlja predmet ispod ili iznad stola, unutar kutije ili izvan učionice. Učenik izvlači kartice sa slikama na kojima je prikazana radnja koju treba izvesti poput *Gdje je torba?* ili *Gdje si stavio torbu?* Nakon usmenog opisivanja zadajemo zadatke sa spajanjima slikovnih kartica. U početku dajemo kartice sa sličicama gdje će učenik sparivati, primjerice, predmete unutar kutije ili predmete ispod stola.

Postupno možemo povećavati broj kartica iste vrste položaja ili različite vrste položaja. Prije uporabe kartica, jednu je karticu potrebno s učenicima opisati, a zatim na jednom primjeru pokazati način igre te u tijeku igre učenika po potrebi usmjeravati. Kod korištenja slikovnim karticama važno je napomenuti da učitelj najprije opisuje radnju, a nakon toga ju demonstrira kako bi je učenici mogli ponoviti.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV A.1.2. Učenik se koristi različitim vrstama i položajima crta u prostoru i na podlozi.	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje ravne i zakrivljene crte – povlači ravne i zakrivljene crte – razlikuje zatvorene i otvorene crte – povlači zatvorene i otvorene crte 	– povlači crte na predlošku

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prepoznaje i koristi se različitim vrstama i položajem crta.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik upoznaje crtu kao trag predmeta koji se giba po podlozi. U početku učenik prepoznaje i razlikuje različite položaje i vrste crta. U dvorištu škole crta kredom, crta u pijesku ili snijegu različite vrste i položaje crta. U učionici na papirima velikih formata crta pastelama ili flomasterima. Kako bi ga pripremili za crtanje crta po predlošku, učenik štapićem prolazi po udubljenju određenog položaja. Nakon toga prstom prolazi po crti različite duljine i različitog položaja (bitno je da prstom prati kretanje crte). Na kraju crta crte prateći zadani predložak na kojem je uzorak najprije istočkan te učenici crtaju crte spajanjem točaka (gustoća i istaknutost točaka postupno se smanjuje), a zatim crtaju prema zadanom modelu uz uputu i usmjeravanje prema potrebi. Među zadanim crtama zaokružuje zakrivljene ili ravne crte, zatvorene i otvorene crte. Učenik provodi aktivnosti na sebi zanimljiv način, primjerice, na slikovnim predlošcima crtom spaja sličice onog što je međusobno na neki način povezano, primjerice, miš i sir, mačka i mlijeko, žlica i tanjur. Na slici crtom zaokružuje prikaz koji mu se najviše sviđa, primjerice odabrani predmet, životinju, biljku, zaokružuje skupove u slikovnim ili grafičkim prikazima i sl.

B. Brojevi i računanje

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV B.1.1. Učenik prepoznaje svojstva promatranog predmeta.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje iste predmete između ostalih promatranih u okružju – prepoznaje svojstvo promatranog predmeta (boja, oblik, veličina, materijal, namjena) u okružju 	– prepoznaje predmet po određenom svojstvu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izdvaja predmete prema zadanim svojstvima.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Prije upoznavanja pripadnosti ili nepripadnosti predmeta skupu na osnovu zajedničkog svojstva učenik upoznaje svojstva predmeta oko sebe. Promatra predmete, izdvaja određeni predmet prema navodu i otkriva pojedina njegova svojstva, primjerice, oblik, veličinu, materijal od kojeg je izrađen, namjenu, (primjerice, lopta je bijela, okrugla, mala, drvena, može se okretati, za igru; balon je crven, okrugao, velik, gumen, za igru; jabuka je crvena, okrugla, slatka, za jelo). S učenicom se provode mnoge vježbe otkrivanja i imenovanja svojstava predmeta.

Polazište je najprije uočavanje jednog predmeta i njegovo razlikovanje, izdvajanje od ostalih (primjerice, od druga dva). Učenik iz grupe predmeta prema uputi izdvaja određeni predmet iz užeg okružja. Možemo uzeti jedan predmet i promatrati njegova svojstva. Primjerice, dijelovima namještaja možemo izdvajati određeno svojstvo, zajednička svojstva, po obliku, boji, materijalu i namjeni, a zatim promatrati njihove različitosti. Pred učenika možemo staviti predmet (ili igračku) te mu zadati da ih stavi u ležeći položaj, da ih okrene na drugu stranu i sl. Može se provoditi aktivnosti izrade „građevina“ pomoću lego kocaka (iste boje). Na karticama zadajemo učeniku da izdvoji igračku, dio namještaja, knjigu, posude i sl. Prema zadanom svojstvu (boja, materijal, namjena) učenik sortira igračke ili predmete u različite kutije/košare. Za uočavanje i prepoznavanje uzorka koristiti se jednostavnim naizmjeničnim nizovima po načelu 1 – 2 – 1 – 2 (počinje se modelima i objektima, zatim slikovnim grafičkim prikazom). Nakon konkretna zadajemo na slikovnim karticama nekoliko predmeta iz užeg okružja te ih učenik grupira po pripadnosti ili zadanom svojstvu (primjerice, sve igračke, zajedno sve knjige zajedno itd.). Postepeno možemo povećavati broj predmeta koji promatramo i uspoređujemo. Također ih možemo uparivati tj. složiti nekoliko vrsta predmeta u paru (kao otvorene igre upamćivanja, odnosno *Memory kartice*).

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV B.1.2. Učenik određuje pripadnost ili nepripadnost predmeta skupu.	– prepoznaje pripadnosti predmeta skupu na osnovu jednoga zajedničkog svojstva (boja, oblik, veličina, materijal, namjena)	– prepoznaje pripadnost ili nepripadnost predmeta skupu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– pripadnost i nepripadnost predmeta skupu.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik prepoznaje/imenuje istovrsne ili raznovrsne predmete i njihovo zajedničko svojstvo. Polazi se od manjeg broja ponuđenih predmeta, odnosno elemenata u skupu (3 – 4), a zatim se broj elemenata skupa povećava sukladno napretku učenika. Učeniku, primjerice, govorimo da od ponuđenih predmeta pokaže ili izdvoji sve predmete koji su određene boje (od ponuđenih predmeta izdvaja samo plave, od gumica samo bijele, od konkretna samo žute). Zatim učenik može promatrati, prepoznavati i izdvajati predmete po zadanom obliku (od didaktičkog materijala izdvaja sve okrugle, samo uglate) po materijalu (od igračkica izdvaja samo krpene, sve plastične, samo drvene i sl.) ili po namjeni (medo, zeko, lutka – igračke; ormar, stol, klupa – namještaj). Nakon toga, učenik treba samostalno pronaći zajedničko svojstvo predmeta u zadanoj skupini (sve crvene lopte, sve kutije, pribor za jelo i slično). Skup predmeta sa zajedničkim svojstvom može se zaokružiti konopcem, a kasnije grafički prikazan skup zatvorenim crtom. Na osnovu upoznatoga zajedničkog svojstva predmeta, učenik određuje pripada li neki predmet skupu koji promatra ili ne pripada (primjerice, skupu igračkica pripadaju lutka i zeko, a ne pripada jabuka; skupu olovaka pripadaju olovke, ali ne i gumica). Nakon korištenja konkretnim predmetima i didaktičkim sredstvima prelazi se na grafički oblikovane skupove u kojima se određuje pripadnost ili nepripadnost elemenata skupu.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV B.1.3. Učenik uspoređuje količine skupova pridruživanjem.	<ul style="list-style-type: none"> – pokazuje jednu od dvije skupine u kojoj je manje/više predmeta – grupira predmete u dvije i više jednako- brojnih skupina – dijeli predmete strategijom <i>jedna za mene, druga za tebe</i> 	– raspoređuje predmete u dvije jednakobrojne skupine

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– uspoređuje količine predmeta bez brojanja.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

U postupku uspoređivanja skupova pridruživanjem njihovih elemenata učenik određuje kojih elemenata skupa ili skupova ima jednako, više ili manje. Polazi se od neposredne stvarnosti, odnosno od realne situacije, primjerice, učeniku se pridružuje njegova olovka, pernica, njegova torba, jakna itd. Provodimo aktivnosti dijeljenja predmeta unutar grupe. Učenik dijeli voće, olovke, užinu svakom učeniku u grupi strategijom *jedna za mene, jedna za tebe*. Kasnije dijeli štapiće, kuglice, žetone, lego kocke i dr. Zatim se prelazi na fizičko pridruživanje elemenata istog ili dvaju skupova. Ispred učenika stavljamo skupine, primjerice, plavih i žutih okruglih žetona jednaka broja. Učenik uzima jedan plavi žeton iz njegova skupa i pridružuje mu jedan žuti žeton iz drugog skupa (stavlja pokraj, iznad, ispod) dok ne pridruži elemente obaju skupova ili, primjerice, pridružuje elemente iz skupa kvadratnih pločica i okruglih pločica. Predmete pridružuje dok ne ostane ništa. Tako uvodimo pojam jednakog broja predmeta u skupinama. Broj skupina možemo povećati, kao što ćemo i po potrebi povećavati broj predmeta u skupini. Nakon sparivanja elemenata skupina s istim brojem elemenata, učenik upoznaje one koji nemaju jednak broj elemenata (primjerice, uspoređivanjem i pridruživanjem okruglih pločica iz jednog skupa i četvrtastih pločica iz drugog skupa utvrđuje da okruglih pločica ima manje od četvrtastih ili obratno). Nakon toga učeniku možemo ponuditi slikovne kartice (brojevne slike). Na karticama u poretku po dvije kartice, učeniku zadajemo da odredi u kojoj skupini je jednako, manje ili više prikazanih predmeta. Broj kartica možemo postupno povećavati, pitati učenika gdje je najmanje, a gdje najviše elemenata. Nakon mnogih aktivnosti/situacija pridruživanja slijedi grafičko pridruživanje elemenata dvaju jednakih skupova ili skupova s različitim brojem elemenata. U ostvarivanju ishoda uvijek se polazi od manjeg broja elemenata u skupu (2 – 3), a zatim se njihov broj postupno povećava.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV B.1.4. Učenik prepoznaje skupove predmeta do 5 (i broji).	<ul style="list-style-type: none"> – formira skupove predmeta tako da svaki sljedeći sadrži jedan element više od prethodnog – pridružuje isti broj skupovima s jednakim brojem elemenata – usvaja brojenje (brojenje predmeta pomicanjem, dodirivanjem, pokazivanjem, pogledom, brojenje predmeta koji se gibaju, koji slijede jedan iza drugog) – uspoređuje skupove (jednakobrojni, s nejednakim brojem elemenata) – prepoznaje znamenke 	– skupu predmeta pridružuje broj

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– skup predmeta do 5.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnog ishoda

Učenik formira skupove predmeta prema zadanom svojstvu. Primjerice, formira skupove u kojima su svi crveni predmeti, sve lutke ili sve olovke. Nakon formiranja skupova učenik usvaja brojenje. Dodiruje predmet i izgovara broj jedan, dodiruje drugi predmet i izgovara dva i tako redom dok ne izbroji sve predmete u skupu. Osim toga, učenik broji predmete u učionici. Postavljamo pitanja: *Koliko ima vrata u učionici?, Koliko ploča?, Koliko imaš knjiga na stolu?, Koliko je učenika (djevojčica ili dječaka) u skupini?* (učenik broji one predmete/osobe kojih ima do 5). Učenici brojeve prikazuju konkretno: žetonima, štapićima, crtežima i slično. Pomoću konkretna osvještavaju se da svaki sljedeći broj nastaje dodavanjem broja 1. Zornim prikazima učenici polako usvajaju prirodne brojeve do 5 (*Ima 1, dodaje 1 te broji 2*). Ponovno ga rastavlja na 1 i 1. Zadani broj rastavlja na dva skupa, a zatim ponovno združuje. Tako uočava da se, primjerice, broj 4 može rastaviti na skupove od 1 i 3 ili 2 i 2 te ponovno dobiti 4. Za zorno predočavanje brojeva koristimo se Montessori materijalima, Unifix kockama, Numiconom i računaljkama kojim ćemo se i kasnije koristiti prilikom računanja s brojevima do 50 i više. Učenici rupice u Numiconu poistovjećuju s brojevima i vizualno prepoznaju brojeve. Broje konkretno 5 žlica šećera, 5 jabuka, 5 autića. Nakon što usvoji zadano, zadajemo slikovno dva predmeta i jedan predmet kojem pridružuje broj. Učenik broji do 5 i može se služiti prstima. Prebrojavanjem određuje broj predmeta neke skupine. Skupovima predmeta pridružuje broj. Brojevnim se slikama koristimo kako bi učenici perceptivno poimali brojeve. U tom slučaju učenici mogu spajati sliku na kojoj su dvije djevojčice sa sličicom na kojoj su 2 lopte, sliku na kojoj su 3 dječaka sa slikom na kojoj su 3 autića i slično. Učenici upoznaju znamenke tako da imaju skupove predmeta (od 1 do 5 predmeta, poredani količinom od najmanje do najveće). Broje predmete u skupovima i ispod svakog skupa stavljaju broj koji predstavlja njegovu količinu. Na kraju učenici prepoznaju znamenke, bilo da su poredane redom, od najmanje do najveće, bilo da su izmiješane. U drugoj aktivnosti učenici imaju na karticama poredane brojeve od 1 do 5, odnosno do broja koji su usvojili (važno je da budu od najmanjega do najvećeg). Ispod broja 1 postavlja jedan predmet iz skupa (primjerice, jedan krug, jedna olovka, jedan žeton). Učenik izgovara broj 1. Ispod broja 2 postavlja jedan predmet (i izgovara 1) te još jedan predmet (i izgovara broj 2). Ponavlja se postupak dok učenik ne dođe do broja 5.

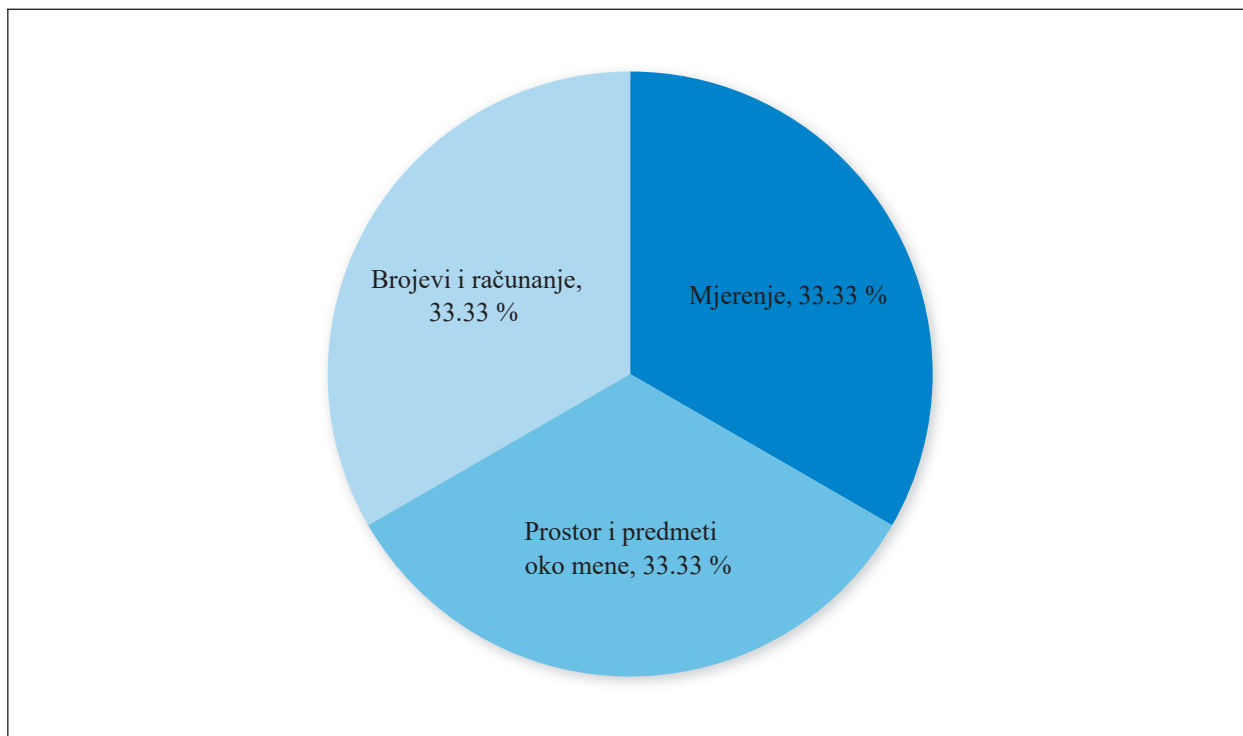
C. Mjerenje

Odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV C 1.1. Učenik uspoređuje predmete po veličinama.	– razlikuje dva objekta prema veličini – od dva predmeta različite veličine odabire veći/manji – od dva predmeta različite duljine odabire dulji/kraći – od dvije osobe različite visine odabire višu/nišu	– od više predmeta različite veličine odabire ekstrem (najveći ili najmanji, najdulji ili najkraći)

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– odabire veće/manje, dulje/kraće, brže/sporije, više/niže, jednako.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

U početku učenik uspoređuje veličine na konkretnim predmetima (primjerice, jednaka, veća ili manja bilježnica, dulja ili kraća olovka, olovke jednake duljine, sporije ili brže trčanje, viši ili niži učenik). Učenicima možemo zadati zadatak da od više ponuđenih predmeta odaberu ekstrem, primjerice, od 3 čokolade trebaju izabrati najveću ili najmanju, od 3 olovke izabiru najdulju ili najkraću, od svih učenika u učionici odabiru najvišega, odnosno najnižeg oblikovanjem vrste. Isti zadatak ponoviti i s karticama: od 3 kartice s jabukama, učenici biraju onu na kojoj je nacrtana najveća jabuka. Nakon toga učenici promatraju slike na karticama ili nastavnom listiću, određuju veće i manje objekte, dulje i kraće crte, brže i sporije životinje te više i niže ljude/zgrade i slično.



1. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Matematičke vještine u dobnj skupini od 7. do 10. godine

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 11. do 15. godine

A. Prostor i predmeti oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV A.2.1. Učenik razlikuje međusobne položaje objekata.	<ul style="list-style-type: none">– pokazuje položaj navedenih objekata– imenuje međusobni odnos objekata (lijevo, desno, ispred, iza)– postavlja objekte u različitim odnosima u prostor prema uputi	<ul style="list-style-type: none">– imenuje međusobni odnos objekata (lijevo, desno, ispred, iza)

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– položaji objekata u prostoru (lijevo, desno, ispred, iza).

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

Za početak je bitno da učenik, koristeći se vlastitim tijelom, osvijesti značenje položaja *lijevo – desno* i *ispred – iza*. Učenici stanu jedni pokraj drugih. Jedan učenik istupa ispred i pokazuje gdje bi trebao stati ako mu kažemo da stane *lijevo* ili *iza Marka*. Nakon toga izvršava tu radnju i staje *lijevo od Petre* ili *iza Marka*. Na kraju učenik imenuje svoj položaj i govori da se nalazi *lijevo od Petre* ili *iza Marka*. U početku aktivnost provodimo s dvama učenicima, a kasnije i s više učenika tako da učenici naprave vrstu: svakomu sljedećem zadamo gdje da stane, lijevo ili desno (primjerice, *lijevo od Marka* ili *desno od Petra*). Na sličan način možemo stvoriti kolonu učenika, ispred i iza (primjerice *iza Ane*, ili *ispred Nine*).

Kako bi im se olakšalo svladavanje pojmova lijevo i desno, preporuka je da na početku na rukama imaju napisano lijevo i desno kao svojevrsnu pomoć pri određivanju položaja.

Ispred učenika se postavlja niz predmeta: lutka, autić, kocka, jabuka, olovka. Učenik pokazuje koji su predmeti lijevo (desno) od kocke. Nakon toga, postavlja još neki predmet lijevo (desno) od kocke. Na kraju učenika govori da su lutka i autić lijevo, a jabuka i olovka desno od kocke.

Na isti način se provode aktivnost za učenje *ispred/iza*. Učenici prvo pokazuju, nakon toga stavljaju predmet na zadano mjesto i na kraju imenuju položaj predmeta. Na kraju učenik pokazuje položaj navedenih dvaju predmeta i određuje koji je lijevo, desno, ispred ili iza. Postavlja predmet/objekt u zadani položaj. Može se učeniku zadati da stavi lutku lijevo od knjige ili autić iza kutije. Nakon konkretnih predmeta, učenik na slikama označava predmete objekata prema položaju koji zadajemo, primjerice, zaokružuje predmet koji je lijevo, desno, ispred, iza.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV A.2.2. Učenik crta različite vrste crta.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje okomite i kose crte– povezuje dvije točke prema zadanom svojstvu (zadanom bojom, debljinom crte, puninom crte)– crta različite vrste crta prateći predložak	<ul style="list-style-type: none">– povezuje dvije točke prema zadanom svojstvu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– crta crte.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

Učeniku tijelom pokazujemo okomitost i ukošenost što učenik ponavlja. Nakon toga crta okomite i kose crte. Učenik na papiru povezuje dvije točke crtom bez geometrijskog pribora. Zatim crtom povezuje predmete i osobe, primjerice, plavu loptu s dječakom u plavoj majici. Učenik povezuje dvije točke prema zadanom svojstvu (primjerice, crvenom bojicom, plavim flomasterom). Možemo to ponovno odraditi na primjeru da plavom bojicom učenik povezuje plavu loptu s učenicom u plavoj majici. Na kraju, koristeći se predloškom, učenik crta različite crte (puna crta, iscrtkana crta, ravna crta, zaobljena crta).

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV A.2.3. Učenik izdvaja i imenuje geometrijska tijela (obla i uglata).	– razlikuje osnovna geometrijska tijela (kocka, kvadar, kugla, valjak) od ostalih oblika u prostoru – razlikuje ravne i zakrivljene plohe	– izdvaja i imenuje geometrijska tijela iz svoje okoline

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- geometrijska tijela (obla i uglata)
- ravne i zakrivljene plohe.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

Učenje geometrije počinje upoznavanjem geometrijskih tijela jer je učenicima trodimenzionalni prostor blizak. Učenici upoznaju geometrijska tijela modelima, uzimaju ih u ruke, okreću ih, razgledavaju i imenuju. Prema plohamo mogu ih razvrstati u obla i uglata tijela. Predmete iz okoline mogu povezati s predmetima iz okoline (ormar, krov, lopta...). Za početak se učenici upoznaju s geometrijskim tijelima koristeći se modelima geometrijskih tijela. Vrte ih u rukama i određuju koja tijela imaju zakrivljene, a koja ravne plohe. Razvrstavaju ih u dvije skupine prema tome imaju li sve plohe ravne ili imaju i neku zakrivljenu plohu i dijele ih na obla i uglata tijela.

Za svako geometrijsko tijelo pokušavaju pronaći primjer u svojoj okolini. Drže geometrijska tijela u rukama i promatraju i dodiruju plohe tijela kojima su okruženi. Preporuka je za ovaj se ishod koristiti igrama, primjerice, učenicima pokazati kuglu i tražiti da u 5 minuta pronađu što je više moguće predmeta koji izgledaju kao kugla.

B. Brojevi i računanje

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV B.2.1. Učenik razdvaja i združuje skupove.	– razvrstavanje skupa elemenata u podskupove – uspoređivanje skupova pridruživanjem	– uspoređivanje skupova pridruživanjem

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- određivanje pripadnosti predmeta skupu na osnovu dvaju zajedničkih svojstava.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

Ispred učenika postavimo konkretne predmete pri čemu mora uočiti podskupove u skupu različitih elemenata. Učenik govori i opisuje što radi te kako uočava podskupove: uočava podskup učenica u skupu svih učenika tako da učenik izdvaja djevojčice i dječake ili visoke i niske učenike. Isto radi i u skupu istovrsnih elemenata: uočava podskup plavih olovaka u skupu svih olovaka. Nakon konkretnih predmeta isto ponavljamo sa sličicama. Učenici mogu na karticama imati nacrtane različite slike (cvijeće, autiće, olovke i slično) pri čemu moraju izdvojiti sve slike na kojima su, primjerice, crveni predmete ili sve igračke. Na slikama učenik izdvaja podskupove zaokruživanjem.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV B.2.2. Učenik uspoređuje i razlikuje količine do 10 elemenata.	<ul style="list-style-type: none">– broji do 10– pokazuje skupinu u kojoj je manje/više elemenata (do 10 elemenata)– raspoređuje predmete u dvije i više jednakobrojnih skupina– stvara skupine sa zadanim brojem elemenata– ponavlja odbrojavanje predmeta– izdvaja navedenu količinu predmeta– broji slijedom predmete– prepoznaje, razlikuje i piše znamenke do 10	<ul style="list-style-type: none">– stvara skupine sa zadanim brojem predmeta

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– uspoređuje i razlikuje količine.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

Učenik provodi iste postupke kao u formiranju prirodnih brojeva do 5. Učitelj usmjeravanjem navodi učenika da prirodni broj poveže sa svojstvom brojnosti skupova s jednakim brojem elemenata. Sve se aktivnosti provode s predmetima neposredne okoline, didaktičkim sredstvima (modeli geometrijskih likova: krugovi, trokuti, kvadrati, kocke, štapići, bojice, kamenčići, različiti plodovi itd.). Učenici nastavljaju ondje gdje su stali. Ako su usvojili brojenje do 3, nastavljaju dalje do 10. Na osnovu modela učitelja, učenik postavlja skup elemenata koji ima jednako mnogo kao zadani, demonstrirani skup. Skupu s jednakim brojem elemenata pridružuje se isti broj. Učenik tada slaže različite skupove s istim brojem elemenata od različita didaktičkog materijala. Učenik zatim može skup s određenim brojem elemenata dijeliti (primjerice, učenik dijeli voće, olovke, užinu svojim prijateljima, svakom u grupi tako da svatko dobije jednak broj predmeta: prvo svakome da jedan predmet pa nakon toga još jedan predmet dok ne podijeli sve predmete pri čemu je važno da ima broj predmeta koje može ravnomjerno podijeliti).

Zatim se uspoređuju skupine s različitim brojem elemenata. Kasnije se prelazi na vizualne prikaze, a tek onda na grafičke. Shvaćanje brojnog niza prirodnih brojeva do 10 učenik spoznaje na isti način kao što je stvarao niz do broja 5. Određenom, poznatom skupu dodaje jedan element više. Pritom učenik vrši prebrojavanje elemenata skupa te tako određuje količinu elemenata. Kasnije se vježba provodi, primjerice, tako da prema izgovorenom broju učenici naprave skupinu (izgovaraju broj 1 i postavljaju jedan predmet, izgovaraju broj 2 i dodaju još jedan predmet, izgovaraju broj 3 i dodaju još jedan predmet, a zaustavljaju se kad izgovore i dodaju predmet na broj koji je trebalo prikazati). Učenici najprije dobivaju brojeve napisane na karticama koju pridružuju određenoj količini, zatim

ih zapisuju na predloške. Kako se uvode brojevi, tako učenici zapisuju brojeve. Učenik nadalje može provoditi aktivnosti dopunjavanja skupa, primjerice, ispred njih postavljamo određeni broj predmeta (primjerice, 3). Zadajemo im da dopune skup do određene količine (primjerice, do 6). Učenici uzimaju predmet i stavljaju ga na stranu i izgovaraju broj 1, uzimaju novi predmet, stavljaju ga do prvog i izgovaraju broj 2, uzimaju novi predmet, stavljaju ga i izgovaraju broj 3. S druge hrpe predmeta uzimaju predmet, stavljaju na prvu hrpu i izgovaraju broja 4 i tako do broja 6.

Također, provođenjem aktivnosti upoznaju i relacije među brojevima pridruživanjem elemenata skupa (manji od, veći od, jednako). Preporučuje se uporaba Numiconna i računaljki s naglaskom na prepoznavanje broja 10.

Učenika se potiče da se što češće koristi brojenjem u praktične svrhe, prebrojavajući predmete oko sebe (odmaknuti, primjerice, tri stolca, dodati tri čaše i sl.).

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV B.2.3. Učenik uspoređuje i prikazuje količine prirodnim brojevima do 20.	<ul style="list-style-type: none"> – broji do 20 (dodajući 1 na deseticu) – pokazuje skupinu u kojoj je manje/više elemenata (do 20 elemenata) – raspoređuje predmete u dvije i više jednakobrojnih skupina – stvara skupine sa zadanim brojem elemenata – ponavlja odbrojanje predmeta – izdvaja navedenu količinu predmeta – broji slijedom predmete – prepoznaje, razlikuje i piše znamenke do 20 	– stvara skupine sa zadanim brojem predmeta

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– povezuje količinu i broj.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnog ishoda

Sve se aktivnosti provode do najveće količine od 20 predmeta / komada didaktičkog materijala / sličica. Učenici formiraju skupove predmeta tako da svaki sljedeći sadrži jedan element više od prethodnog. Brojenje usvajaju pomicanjem predmeta, dodirivanjem, pokazivanjem pogledom, brojenjem predmeta koji se gibaju, koji slijede jedan iza drugoga.

Ispred učenika postavljamo 1 predmet i pokraj toga stavljamo karticu s napisanim brojem jedan. Nakon toga dodajemo još jedan predmet pri čemu učenik prebrojava predmete, izgovara broj 2 i postavljamo karticu s napisanim brojem dva. Dodajemo još jedan predmet, učenik broji do 3 i postavljamo karticu s napisanim brojem tri. Postupak ponavljamo do broja 10. Nakon toga broje do 20 dodajući broj 1 na prije upoznatu deseticu. Učenici vizualno uspoređuju količine do 20 predmeta pokazivanjem u kojoj skupini je manje/više predmeta. Skupine trebaju biti takve da je moguće bez brojenja odrediti u kojoj je skupini manje/više predmeta. Raspoređuju predmete u dvije ili više jednakobrojnih skupina pri čemu broj predmeta mora biti djeljiv s brojem skupina u koje ih želimo rasporediti. Ako dijelimo predmete u 2 skupine, broj predmeta treba biti djeljiv s 2. Učenici iz skupine predmeta uzimaju predmet i postavljaju ga na jednu hrpu. Uzimaju novi predmet i postavljaju ga na drugu hrpu. Ponovno uzimaju predmet i stavljaju na prvu hrpu i tako redom dok ne rasporede sve predmete u zadani broj skupina.

Osim toga, učenici trebaju stvarati skupine zadanih elemenata. Kažemo im koliko elemenata treba imati skupina. Uzimaju predmet, stavljaju ga sa strane i govore *jedan*. Uzimaju drugi predmet, stavljaju ga pokraj prvog i govore *dva* i tako redom dok ne izgovore broj koji smo zadali.

Učenik prepoznaje, razlikuje i piše znamenke do 20 na način kao i kod broja 5. Do broja 10 učenik dodaje po jedan predmet na postojeću količinu. Nakon što nauči broj 10, na deseticu dodaje broj 1 i stvara broj 11. Učenik izmjenjuje znamenke jedinice u brojevima od 10 do 20 tako da promatra koliko je predmeta dodao na deseticu. Učenik zapaža da brojevi iznad 10 sadrže dvije znamenke koje im je potrebno na konkretan način objasniti.

Ispred učenika postavljamo kartice s nacrtanim predmetima. Kartice prikazuju količine od 1 do 20 predmeta. Učenik prebrojava predmete na karticama i pokraj svake postavlja karticu s brojem koji prikazuje odbrojenu količinu predmeta. U početku kartice s predmetima moraju biti posložene redom, od 1 do 20 predmeta, a kasnije mogu biti izmiješane tako da učenik ne zna koji broj slijedi nakon prebrojene količine.

Preporučuje se uporaba Numiconna i računaljki kako bi vizualizirali brojeve. Kod Numiconna staviti naglasak na broju pločici koja predstavlja broj 10. Kada odbroji do 10, sve pločice zamjenjuje pločicom koja predstavlja broj 10. Na nju dalje nastavlja i dodaje ostale pločice kako bi usvojio brojeve od 10 do 20.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV B.2.4.	– zbraja do 10	– zbraja i oduzima do 10
Učenik zbraja i oduzima do 10.	– oduzima do 10 – koristi se znakovima +, – , =	

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– zbraja i oduzima brojeve do 10.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

Učenik usvaja zbrajanje i oduzimanje brojeva na konkretima (do 10). Za početak učenici uče igrajući se. Primjerice, organiziramo situacijske igre u kojima se učenici trebaju koristiti novcem (primjerice, kupuju čokoladice koje koštaju 2 i 3 eura pa moraju odrediti koliko će ukupno platiti čokoladice. Nadalje, učenici broje autiče na *parkiralištu* prilikom čega na parkiralište *dolazi* još autića pa ih pitamo *koliko je ukupno autića na parkiralištu*.) Nakon toga učenici zbrajaju koristeći se konkretima. Ispred njih postavljamo određeni broj predmeta. Učenici broje predmete i ispod njih postavljaju karticu s brojem koji predstavlja tu količinu predmeta. Govorimo im kako ćemo dodati još predmeta. Nakon toga učenici pokraj broja stavljaju znak +. Na drugu hrpu postavljamo još nekoliko predmeta. Učenici ih prebrojavaju i ispod nje (pokraj znaka plus) postavljaju karticu s brojem koji predstavlja količinu predmeta druge skupine. Pokraj tog broja stavljaju znak = i počnu prebrojavati sve predmete zajedno. Nakon što prebroje količinu, pokraj znaka = postavljaju rezultat.

Ispred učenika postavljamo zadatak napisan pomoću kartica. Primjerice, $3 + 5 =$. Učenici ispod broja 3 postavljaju 3 predmeta, prepoznaju znak plus (+) kao proces dodavanja predmeta, ispod broja 5 postavljaju 5 predmeta. Prebrojavaju koliko predmeta imaju pred sobom i pokraj znaka jednakosti (=) postavljaju rješenje.

Kako bi svladali oduzimanje, ispred učenika postavljamo određeni broj predmeta. Ispod te količine oni postavljaju karticu s brojem koji predstavlja broj predmeta. Učenicima govorimo kako ćemo oduzeti određenu količinu predmeta nakon čega oni pokraj prvog broja postavljaju znak minus (–). Rukom fizički odmičemo određenu količinu na stranu. Učenici prebrojavaju tu količinu i pokraj znaka minus (–) stavljaju broj koji predstavlja odmaknutu količinu. Postavljaju znak jednako (=) i prebrojavaju što im je ostalo. Rješenje postavljaju pokraj znaka jednako (=). Ispred učenika postavljamo zadatak napisan pomoću kartica, primjerice, $5 - 3 =$. Učenici ispod broja 5 postavljaju 5 predmeta, prepoznaju znak minus (–) kao proces oduzimanja predmeta. Prebrojavaju 3 predmeta i stavljaju ih sa strane. Broje ono što je ostalo i pokraj znaka jednako (=) stavljaju karticu s rješenjem. Nakon konkretna, preporuka je računati koristeći se Numiconom, računaljkama i kalkulatorom. Učenika se potiče da što

više primjenjuje stečena znanja zbrajanja i oduzimanja u praktičnom životu uz didaktičku podršku (primjerice, zbrajanje pribora za jelo, istovrsnog posuda, namještaja, igračaka...).

C. Mjerenje

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV C.2.1. Učenik uspoređuje mjerlji- va svojstva nestandardnim mjerilima.	<ul style="list-style-type: none"> – uparuje predmete iste mase – određuje koji je predmet teži, a koji lakši – određuje predmete približno jednake mase – niže predmete po masi od najlakšega do najtežeg i obrnuto – mjeri nestandardnim mjerilima, tj. nekim kuhinjskim predmetom kojim se može zahvaćati masa (primjerice, žlica, šalica, čaša, grabilica) – uspoređuje volumen pretakanjem, ulijevanjem – povezuje predmete za svakodnevnu upotrebu s određenim volumenom – mjeri volumen nestandardnim mjerilima, kuhinjskim predmetom (primjerice, čaša) – duljinu mjeri palcem, laktom ili korakom 	– mjeri nestandardnim mjerilima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– nestandardna mjerila.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnog ishoda

Učenik uparuje predmete iste mase tako da ih uzima u ruku. Masa predmeta mora biti različita, primjerice, čaša šećera i kilogram šećera, olovka i udžbenik, bombon i vrećica bombona... Učenik mjeri namirnice iz svakodnevne upotrebe. Provode se *igre trgovine*. Nekoliko predmeta niže po masi od najlakšega do najtežeg.

Mjeri nestandardnim mjerilima tako da uspoređuje dvije mase, primjerice, brašna, riže, šećera tako da odvaja svaku masu žlicom ili šalicom. Volumen u dvjema posudama uspoređuje pretakanjem ili ulijevanjem u jednake posude. Nabraja predmete iz svakodnevne uporabe kojima možemo mjeriti volumen.

Duljinu predmeta mjeri palcem, laktom ili korakom, broji koliko je palaca duga bilježnica, koliko lakta je dug stol ili koliko je koraka duga učionicu. Nabraja gdje se u svakodnevnom životu susreće s duljinom, primjerice, koliko je udaljenost od škole do kuće. Učenik eksperimentira tako da stavi 5 žlica šećera u jednu papirnatu vrećicu i 20 žlica šećera u drugu papirnatu vrećicu. Provjerava koja vrećica je teža i povezuje to s brojem žlica šećera stavljenih u svaku od njih.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV C.2.2. Učenik prepoznaje dan/tjedan kao mjerenje u svakodnevnom životu.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje dan kao mjerenje u svakodnevnom životu – razlikuje i imenuje dijelove dana – prepoznaje tjedan kao mjerenje u svakodnevnom životu – razlikuje radne i neradne dane u tjednu 	– imenuje dijelove dana i dane u tjednu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– učenik smješta događaje u odnose doba dana i tjedna.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

Učenik prepoznaje dan kao mjernu jedinicu. Razlikuje i imenuje dijelove dana (jutro, prijepodne, podne, poslijepodne, večer). Vlastite aktivnosti smješta u dijelove dana (ujutro pere zube, u podne ruča, poslijepodne ide na plivanje). Na karticama aktivnosti spaja s dijelovima dana. Aktivnosti možemo pridruživati i na lenti vremena tjedna koju ćemo u početku podijeliti na radne i neradne dane. Prepoznaje tjedan kao mjernu jedinicu. Razlikuje radne i neradne dane prema svojim aktivnostima. Radnim danima ide u školu, a neradne dane provodi s roditeljima. Izrađuje kalendar vremena s rasporedom sati. Stavlja sliku sebe i obitelji u aktivnosti u određenom vremenu tijekom dana i tjedna.

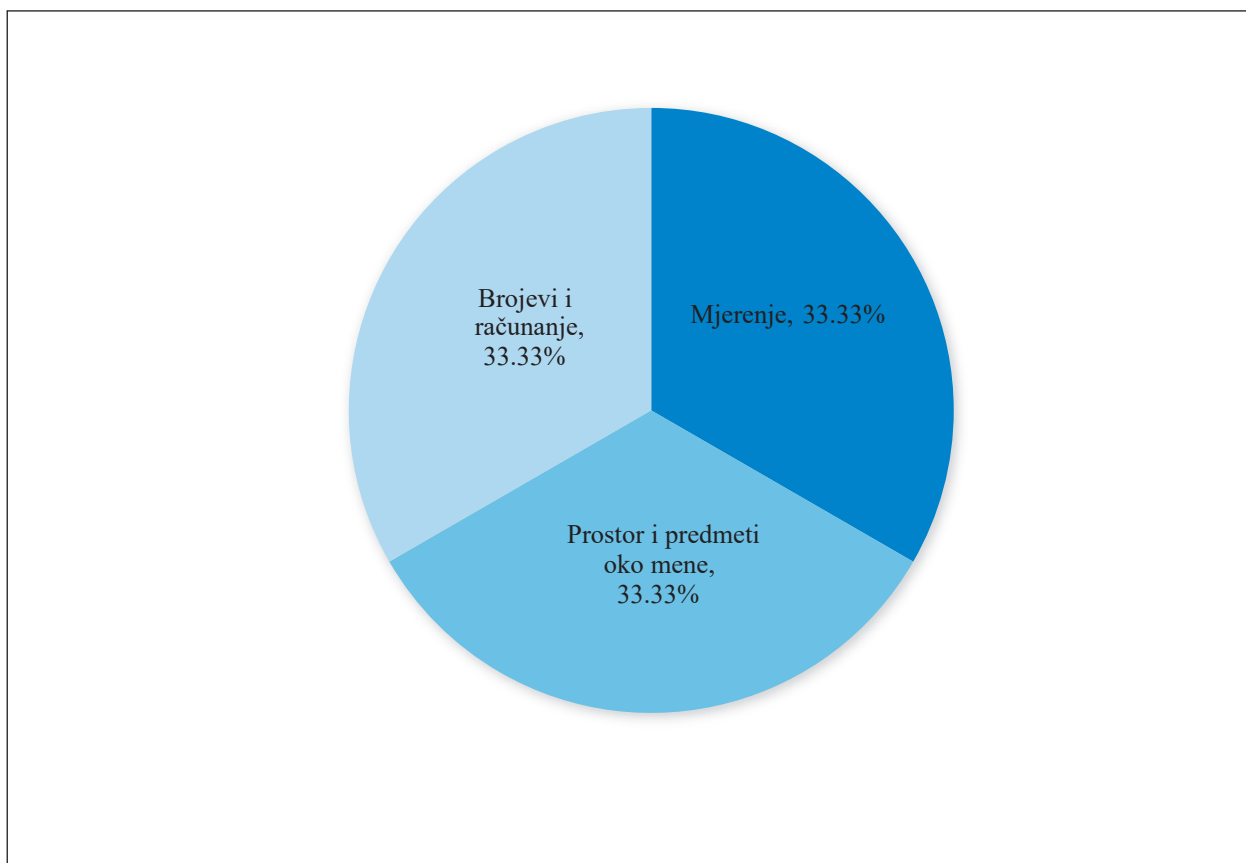
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV C.2.3. Učenik prepoznaje novac.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje kovanice i novčanice eura u vrijednosti od 1 euro, 2 eura, 5 eura i 10 eura – opisuje kovanice i novčanice – navodi gdje se koristi novcem – prepoznaje svrhu i korist štednje 	– opisuje kovanice i novčanice

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– euro kao službeni novac u Republici Hrvatskoj.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

Prepoznaje kovanice i novčanice eura pomoću modela novca kako bi razvio vještinu služenja njime. Opisuje kovanice i novčanice: kakvog su oblika, od kojeg su materijala izrađene, promatra što je na njima prikazano. Na kovanici od jednog eura prikazan je broj, a s druge strane životinja kuna. Učenik navodi odakle roditeljima novac i čemu služi. Novac služi kao sredstvo razmjene, njime se iskazuje vrijednost nekoga ekonomskog dobra ili usluge. Učenik navodi gdje se sve koristi novcem (u trgovini, kod frizera), ima li svoj novac te gdje ga štedi (kasica, banka). Učenik donosi svoju kasicu u školu, promatra ju i opisuje što je zajedničko između kasice i banke, a po čemu su različite. Ako učenik nema kasicu, može je u školi izraditi od kutija ili slično.

Navodi svrhu i korist štednje te gdje se čuva novac (banka). Opisuje pojmove bankomat i banka. Ako postoji mogućnost, učenik može prošetati do bankomata ili se može organizirati posjet banci. Kako bi se učenicima što više približio pojam novca, trgovina i banke preporučuje se što više igara i dramatizacije na tu temu, primjerice, otići u kabinet domaćinstva, na artikle zalijepiti cijene i s učenicima razgovarati što je jeftinije, što skuplje, za što je potrebno više/manje novca.



2. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Matematičke vještine u dobnoj skupini od 11. do 15. godine

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 16. do 21. godine

A. Prostor i predmeti oko mene

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV A.3.1. Učenik određuje složene međusobne položaje predmeta (lijevo – desno, gore – dolje).	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje složene odnose među predmetima (lijevo – desno, gore – dolje)– imenuje položaje među predmetima– postavlja i pokazuje predmete u različitim položajima u prostoru	<ul style="list-style-type: none">– imenuje položaje među predmetima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– međusobni položaji predmeta.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

U početku učenik prepoznaje u kojem se odnosu nalazi, primjerice, lampa u odnosu na njega (lijevo, gore). Razgovarajući, učenik prepoznaje složene odnose među predmetima. Imenuje da se stolac nalazi lijevo i ispred stola. U učionici učenik postavlja predmete prema dvostrukim kriterijima poput, primjerice, postavljanja knjige unutar ormara na najvišu policu ili pernice desno i ispod u odnosu na udžbenik.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV A.3.2. Učenik crta različite vrste crta.	<ul style="list-style-type: none">– povezuje dvije točke crtom/ dužinom– povezuje dvije točke crtom/ dužinom zadanog svojstva (boja, debljina, punina)– razlikuje ravne i zakrivljene crte– crta različite vrste crta prateći predložak	<ul style="list-style-type: none">– povezuje dvije točke crtom/ dužinom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– povezivanje točaka ravnim i zakrivljenim crtama.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

Učenik povezuje prostoručno dvije točke crtom. Povezuje dvije točke dužinom i to uporabom geometrijskog pribora. Povezuje dvije točke crtom zadanog svojstva (boja, debljina, punina). Razlikuje ravne crte nacrtane geometrijskim priborom i zakrivljene crte. Prema predlošku crta različite vrste crta (crvenu tanku). Učenik se koristi različitim šablonama i crtaju pomoću njih. Crte se mogu zadati koso, vodoravno i horizontalno. Kasnije učenik crta crte nastavljajući niz crta bez predloška. Povezuje tri točke ravnom crtom i tako dobiva trokut.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV A.3.3. Učenik izdvaja geometrijska tijela i likove.	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje geometrijska tijela (kocka, kvadar, kugla, valjak) – izdvaja geometrijska tijela iz svoje okoline – razlikuje geometrijske likove (kvadrat, pravokutnik, trokut, krug) 	– izdvaja geometrijska tijela iz svoje okoline

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– geometrijska tijela i geometrijski likovi.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

Promatranjem i opipavanjem modela geometrijskih tijela opisuje i pokazuje njihova zajednička i različita svojstva svojim riječima (ravne i zakrivljene plohe, kocka i kvadar imaju vrhove i bridove). Iz svoje okoline izdvaja predmete u obliku kocke, kvadra, kugle i valjka (kockica za igranje, ormar, lopta, olovka). Učenik razlikuje geometrijska tijela (kocka, kvadar, kugla i valjak). Učenik može ormar povezati s kvadrom, kuglu s kuglicom za bor i slično.

Prislanjanjem kocke na papir i ocrtavanjem, učenik crta kvadrat. Istim postupkom preslikava kvadar i crta pravokutnik. Time razlikuje tijela od likova koji su na papiru i ne mogu se opipati. Iz svoje okoline izdvaja predmete u obliku kvadrata, pravokutnika, trokuta i kruga (tanjur, ogledalo, bilježnica, prometni znakovi). Geometrijske likove crta po zadanom predlošku, a kasnije koristeći se predlošcima na ravnalu. Učenik se koristi plastičnim geometrijskim likovima, oblikuje kuću, čovjeka, automobil, stvara nove oblike.

B. Brojevi i računanje

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV B.3.1. Učenik prepoznaje svojstvo nepromjenjivosti.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi da su promatrana svojstva dvaju predmeta, oblika ili skupova jednaka – mijenja svojstvo jednog predmeta, oblika ili skupa preoblikovanjem – prepoznaje nepromjenjivost svojstva vraćanjem u prvobitni oblik ili pridruživanjem elemenata 	– mijenja svojstva predmeta, oblika ili skupa preoblikovanjem

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– svojstvo nepromjenjivosti.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

Promatra dva predmeta i navodi njihova zajednička svojstva, a zatim uočava i jednakost predmeta. Mijenja svojstvo jednog predmeta, oblika ili skupa preoblikovanjem. Učenik eksperimentira tako da tekućinu iz čaše prelijeva u posudu. Brašno stavlja u različite posude. Uočava razlike koje se događaju. Prepoznaje nepromjenjivost svojstva vraćanjem u prvobitni oblik ili pridruživanjem elemenata. Uočava da se količina nije promijenila.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV B.3.2. Učenik zbraja i oduzima do 20.	– zbraja do 20 – oduzima do 20 – koristi se znakovima +, – , =	– zbraja i oduzima do 20

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- zbrajanje i oduzimanje brojeva do 20.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

Učenik zbrajanje i oduzimanje do 20 izvodi baratajući pomoćnim zornim sredstvima.

Zbrajanje i oduzimanje do 20 potkrepljuje se odgovarajućim didaktičkim materijalom, primjerice, štapićima kojima se predočavaju desetice i jedinice (broj 12 predočava se snopom štapića od deset jedinica – deset štapića vezanih u cjelinu kojoj dodaje 2 štapića). Zbrajajući do 20, učenici se mogu koristiti i Numiconom, računaljkama i kalkulatorom. Učenika se potiče da što više primjenjuje stečena znanja zbrajanja i oduzimanja u praktičnom životu uz didaktičku podršku (brojenje stranica bilježnice/knjige, zbrajanje bobičastog voća...). Prije su naučili značenje znakova +, – i = pa im postavljamo zadatke koje prikazuju Numiconom i zapisuju rezultat. Gdje god je moguće, inzistirati da se kao broj 10 koriste pločicom koja predstavlja broj 10. Tako, primjerice, ako zbrajamo 14 i 1, broj 14 treba prikazati kao pločicu desetice i 4 jedinice. Desetica se može kasnije prikazati (prema napretku učenika) brojevnim slikom (slike predmeta, biljaka, životinja, točkice s pridruženom brojkom 10). Preporuka je, također, koristiti se digitalnim aplikacijama kao što su Matematički vrtuljak i Domino. Slijed zbrajanja i oduzimanja metodički je zadan, a provodi se sukladno dostignutim razinama znanja učenika (zbrajanje broja 10 i jednoznamenkastog broja, odnosno oduzimanje jednoznamenkastog broja od dvoznamenkastog tako da razlika bude 10, zbrajanje jednoznamenkastoga i dvoznamenkastog broja čija je suma 20, odnosno oduzimanje jednoznamenkastog broja od 20, zbrajanje jednoznamenkastoga i dvoznamenkastog broja, odnosno oduzimanje jednoznamenkastoga broja od dvoznamenkastog unutar druge desetice).

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV B.3.3. Učenik se koristi brojevnim količinama do 50/100 elemenata.	– stvara skupine sa zadanim brojem elemenata – oblikovanje pojma prirodnih brojeva do 50/100 bez prijelaza desetice (pomoću konkretna ili brojevnih crta) – zbraja i oduzima brojeva deseticama do 50/100 (pomoću konkretna ili brojevnih crta) – određuje odnos među zadanim/naučenim količinama riječima više – manje – jednako – određuje odnos među zadanim/naučenim brojevima riječima veći – manji – jednak	– združuje skupine od 10 elemenata

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- količine predmeta do 100.

Prošireni sadržaj: proširivanje pojma prirodnih brojeva do 50/100 bez prijelaza desetice, zbrajanje i oduzimanje brojeva do 50/100 bez prijelaza desetice (pomoću konkretna ili brojevnih crta, najprije deseticama, a zatim metodičkim slijedom).

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnog ishoda

Sve se aktivnosti provode s predmetima, didaktičkim materijalom, grafički sličicama kao do količine 20. Odbrojenih deset elemenata/jedinica (štapića) vezuje se u snopiće ili se koriste Numicon pločicama/deseticama kojima se dodaju jedinice do iduće desetice i tako slijedom. Učenik uspoređuje količine elemenata u zadanim skupovima (jednako mnogo, manje, više). Svaki učenik počinje od razine na kojoj se nalazi. Ako je svladao ishod do broja 10, nastavlja dalje do 50. Učenicima najprije, prema zadanom modelu, zadajemo da naprave skupinu s određenim, poznatim brojem elemenata koji onda povećavaju za jedan element, upoznaju količinu i pridružuju karticu s napisanim brojem/znakom što je učniku potrebno na njemu odgovarajući način i objasniti. Nadalje, možemo provesti aktivnosti tako da ispred učenika postavljamo kartice s napisanim brojevima. Izgovaramo broj i učenik pokazuje karticu na kojoj je zapisan taj broj. U početku to radimo s manjim brojem kartica koje postavljamo ispred učenika (5 kartica) s po jednim brojem iz svake desetice i različitim znakom jedinice (primjerice, 32, 75, 56, 97, 80) kako bi učenici na temelju znakova mogli prepoznati brojeve. Nakon toga učenici idu redom po karticama i izgovaraju napisane brojeve. Sa svakom novom aktivnosti taj se broj kartica (brojeva) povećava.

Učenici zbrajaju i oduzimaju koristeći se računaljkama i Numiconom dok sa strane imaju zapisane ili zapisuju zadatke. Zadatke možemo izgovarati, učenici svaki broj prikazuju Numicon pločicama, zapisuju ga na papir i dalje rade po uputi (dodaju/oduzimaju) drugi broj.

Učenici se koriste džepnim računalom, različitim digitalnim aplikacijama, matematičkim vrtuljkom, dominom.

Učenika se potiče da što više primjenjuje stečena znanja zbrajanja i oduzimanja u praktičnom životu uz didaktičku podršku (primjerice, uporaba novca, vaganje, prepoznavanje brojevnih količina u katalogima, pridruživanje novčanica, očitavanje veličina u domaćinstvu i pripremi jela).

C. Mjerenje

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV C.3.1. Mjeri standardiziranim mjerilima.	<ul style="list-style-type: none">– promatranje i procjenjivanje (duljine različitih predmeta i različitih duljina)– promatranje i procjenjivanje mase predmeta– mjerenje mase određenim standardnim mjerilima prema naučenom– koristi se vagom za određivanje mase (kilogram, pola kilograma)– procjenjuje volumen pretakanjem, ulijevanjem– mjereni volumen određenim standardnim mjerilima prema naučenom (primjerice, menzura)– prepoznaje oznake na ambalažama (kg, l)	<ul style="list-style-type: none">– navodi predmete iz svojeg okruženja za koje mjerimo duljinu, masu i volumen

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– mjerenje standardiziranim mjerilima

Prošireni sadržaj: mjeri duljinu dužine, mjeri i crta dužine zadane duljine, mjeri masu tijela, mjeri volumen tekućine (litra).

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

Učenik promatranjem dvaju predmeta različitih duljina određuje koji je duži, a koji kraći. Učenik procjenjuje njihovu duljinu, a nakon toga mjeri ravnalom ili krojačkim metrom. Nabraja predmete iz svojeg okruženja za koja mjerimo duljinu, poput duljine učionice, tepiha, igrališta. Mogu se provoditi aktivnosti u kojima učenik mjeri duljinu učionice ili duljinu igrališta te ih iskazuje u metrima.

Učenik procjenjuje masu dvaju predmeta, koji je lakši, a koji teži kao što su olovka i udžbenik, 1 kg šećera i žlica šećera i dr. Predmete drži, podiže i uspoređuje njihovu masu. Nabraja predmete iz svojeg okruženja za koja mjerimo masu: brašno, čokolada, voće, povrće. Učenik mjeri masu predmeta ili vlastitu masu na vagama (digitalna i analogna vaga). Vrijednosti iskazuje u kilogramima.

Učenik procjenjuje volumen dviju tekućina poput tekućina u čaši i boci tako da pretače i ulijeva tekućinu iz čaše u bocu. Nabraja predmete iz svakodnevne upotrebe za koje se određuje volumen: mlijeko, čaj, voda i sl. Volumen mjeri menzurama ili plastičnim posudama za mjerenje.

Navodi predmete za svakodnevnu upotrebu za koje je važno odrediti masu, volumen i duljinu.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV C.3.2. Učenik se snalazi u vremenu.	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje aktivnosti koje provodi u pojedinim danima– navodi da je tjedan razdoblje od 7 dana– prepoznaje mjesec u godini na slikovnom rasporedu / kalendaru– povezuje sebi važne događaje s određenim mjesecima u godini– mjeri vremenski interval i očitava vrijeme od punoga i pola sata	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje mjesec u godini prema sebi važnim događajima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– snalaženje u vremenu.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

Učenik razlikuje aktivnosti koje provodi pojedinim danima. Navodi da je tjedan razdoblje od 7 dana. Imenuje dane u tjednu. Prepoznaje mjesec u godini na slikovnom kalendaru. Povezuje sebi važne događaje s određenim mjesecima. Navodi u kojem mjesecu je rođen, u kojem ide na more, kada pada snijeg. Aktivnosti pridružuje na slikovnom kalendaru stavljanjem kartice s aktivnošću na mjesec.

Promatra sat te nabraja što sve vidi, kazaljke (mala i velika), brojeve. Velika kazaljka označava minute, a mala sate. Očitava vrijeme na puni sat. Izrađuje sat od papirnatih tanjura i kolažnog papira. Određuje puni sat kad ide u školu, kad ruča, kad ide na spavanje. Sličicama na karticama / nastavnom listiću pridružuje vrijeme. Učenici se mogu koristiti aplikacijom Vremenski vrtuljak.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK MV C.3.3. Učenik prepoznaje i koristi se novčanicama do 50 eura.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje kovanice i novčanice eura vrijednosti do 50 eura – svrstava kovanice i novčanice prema visini njihove vrijednosti – povezuje određene kovanice i novčanice s vrijednošću određenih proizvoda – štedi novac i kontrolira izdatke 	– razlikuje kovanice i novčanice manje novčane vrijednosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– novčanice do 50 eura.

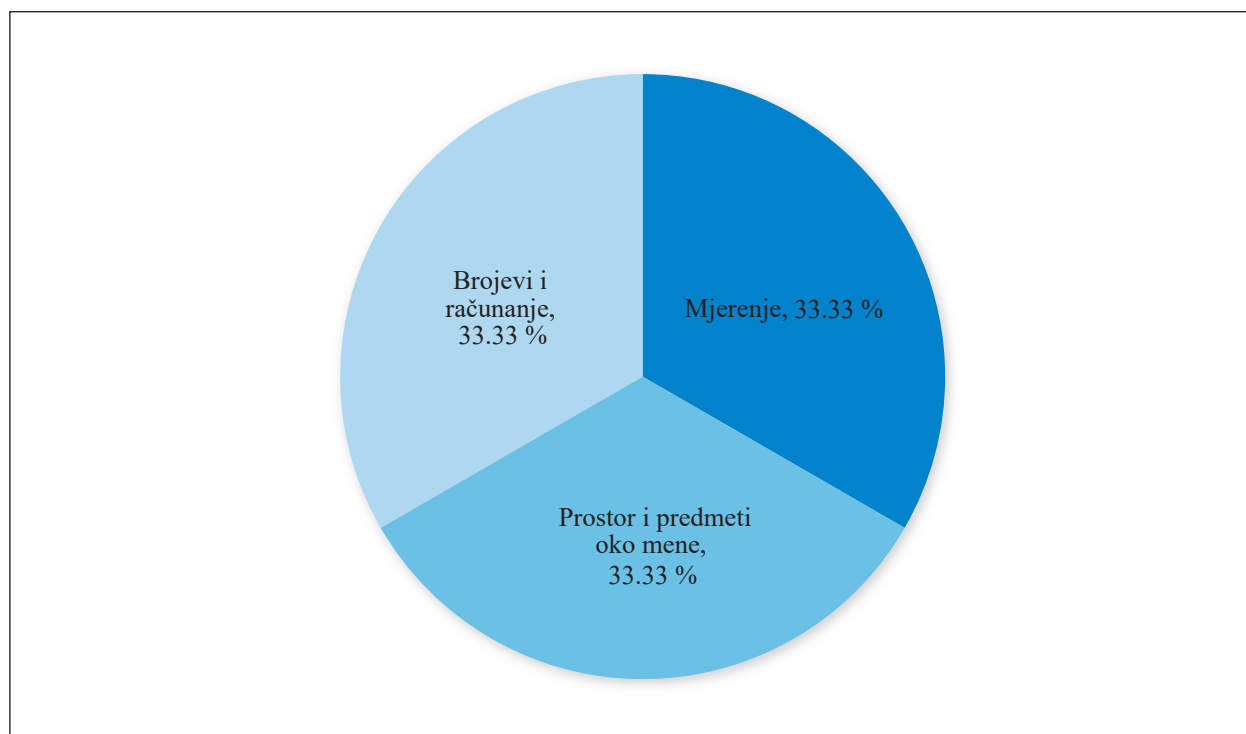
Prošireni sadržaj: primjenjuje novac u jediničnoj vrijednosti eura u skupu brojeva do 50 eura.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnoga ishoda

Učenik prepoznaje kovanice i novčanice eura vrijednosti do 50 eura kako bi razvio vještinu služenja njime. Opisuje kovanice i novčanice: kakvog su oblika, od kojeg materijala su izrađene te promatra što je na njima prikazano.

Učenik svrstava kovanice i novčanice prema njihovoj vrijednosti, zatim prikazuje da je novčanica od 10 eura iste vrijednosti kao i pet kovanica od 2 eura. Modelima novca možemo učenicima prikazivati jednaku vrijednost. Igrom (*Monopoly*, trgovina) i uz modele novca učenici povezuju kovanice i novčanice s vrijednošću određenih proizvoda. Učenici opisuju trgovine i što sve mogu kupiti. Navode primjere što mogu kupiti u vrijednosti od 20 eura, a što 50 eura.

Učenik navodi da je štednja važna i nabraja kako on i roditelji kontroliraju izdatke (u kućanstvu štedljivo uključivati svjetlo, štedljivo trošiti vodu prilikom tuširanja i pranja zubi; odlaskom u trgovinu pažljivo birati što ćemo kupiti, ne možemo sve što se poželi staviti u košaricu). Potaknuti razgovor s učenicima koliko nam dugo treba da bismo uštedjeli novac za kupnju bicikla ili automobila.



3. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Matematičke vještine u dobnj skupini od 16. do 21. godine

E. POVEZANOST S DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Planiranjem i povezivanjem matematičkih vještina s drugim područjima kurikula, međupredmetnim temama i sadržajima ostalih predmeta te njihovom cjelovitom primjenom u profesionalnoj i privatnoj sferi života, učenje i poučavanje matematičkih vještina u potpunosti zaokružuje svoju svrhu.

Matematičke se vještine uče i poučavaju na primjerima i problemima koji se javljaju u svijetu koji nas okružuje te u drugim znanostima, baš kao što se i većina matematičkih koncepata izgradila s potrebom rješavanja životnih problema. Koristeći se dostignućima tehnologije, matematičke vještine osiguravaju alate za razumijevanje, opisivanje i primjenu u svim područjima ljudskih djelatnosti. Upravo je ta njezina sveobuhvatnost pokretačka snaga mnogih učenikovih aktivnosti pri učenju i primjeni matematike.

Primjenom matematičkih i jezično-komunikacijskih vještina učenici jasno i kreativno izražavaju svoje ideje, razvijaju komunikacijske vještine prilagođene različitim situacijama, kao i medijsku pismenost. Razvijanjem prostornoga mišljenja i vizualizacije učenici razumijevaju svijet i prostor u kojemu žive, što pridonosi njihovoj koordinaciji te umjetničkom izražavanju.

Provedbom različitih projekata o zdravlju, sportu, okolišu, poduzetništvu i drugim temama, učenici primjenjuju matematička znanja, vještine i sposobnosti. To pridonosi razvoju njihovih socijalnih vještina, kulture i osobnosti te otkrivanju njihove uloge u razredu, skupini, društvu. Tako se matematičke vještine prožimaju sa stvarnim životom, potiče se znatiželja i pozitivan stav prema učenju i povezivanju obrazovnih spoznaja i prirode svijeta.

Snažna i neraskidiva veza matematičkih vještina s drugim područjima, međupredmetnim temama i predmetima kurikula pridonosi izgradnji temeljnih kompetencija samosvjesne osobe koja će primjenjivati matematička znanja i vještine u različitim područjima svojeg života. Tako će svaka osoba posjedovati čitalačku, matematičku, medijsku, prirodoslovnu pismenost kao važne segmente za snalaženje u suvremenom svijetu.

Odgojno-obrazovni ishodi predmetnog kurikula Matematičke vještine povezani su sa svim predmetnim kurikulumima i međupredmetnim temama.

U kurikulumu Domaćinstvo poveznica su teme u kojima učenik povezuje obroke u danu, kod opisivanja stambenog prostora u kojem živi, kod pripreme obroka i opisivanja uporabne vrijednosti novca. U kurikulumu Izobrazba u obavljanju poslova povezuju se različite tvorevine i njihova uporaba kod istraživanja dizajna, svojstava i materijala tvorevina.

U kurikulumu Radni odgoj razlikuje predmete prema boji, veličini, teksturi te se koristi geometrijskim priborom (ravnalom) dok je u kurikulumu predmeta Skrb o sebi poveznica razvrstavanje predmeta prema određenim svojstvima, uporaba novca te povezivanje glavnih obroka s dijelovima dana.

U kurikulumu predmeta Socijalizacija razvijaju se radne navike, komunikacijske socijalne kompetencije te vještine kako se pridonosi radu grupe. U kurikulumu predmeta Upoznavanje uže i šire okoline poveznica su prepoznavanje predmeta i osnovna obilježja okružja, prostorni odnosi predmeta te osnovne vremenske pojave. Osnove informatike i Matematičke vještine usko su povezane u većem dijelu kurikula. Likovna i glazbena kultura poveznice imaju u sastavnicama likovnog jezika crta, boja, niza, kontrasta, kao i u konceptu prostora i prostornog oblikovanja te ritmu. U kurikulumu Tjelesne i zdravstvene kulture poveznica su oblik, položaj, vrijeme i brzina. U kurikulumu Hrvatskog jezika i komunikacije poveznica su jezično izražavanje i komunikacija, dok se odgajno-obrazovna očekivanja svih međupredmetnih tema realiziraju i na nastavi predmeta Matematičke vještine u skladu s razvojnim sposobnostima učenika i uz primjerenu podršku učitelja.

F. UČENJE I POUČAVANJE PREDMETA

Pristup u učenju i poučavanju matematičkim vještinama usmjeren je na učenika, njegova iskustva, interese i potrebe. Temelj za uvođenje u predmet usvajanje je predaritmetičkih vještina kao polazišta za daljnju nadogradnju u svladavanju temeljnih, najjednostavnijih matematičkih sadržaja kojim će se učenik osposobiti za bolje razumijevanje svijeta oko sebe i uspješnije funkcioniranje u svakodnevnom životu.

Iskustva učenja

Uzimajući u obzir osobitosti učenika koji funkcioniraju na konkretno-operativnoj misaonoj razini i osobine matematičkih sadržaja koji predstavljaju apstrakcije, neophodno je postupno usvajanje sadržaja s polazištima na osjetilnom pristupu i potkrepljivanju sadržaja konkretnošću i perceptivnim podacima i to slijedom ostvarivanja planiranih ishoda. Takav pristup zahtijeva postupno uvođenje učenika u matematičke sadržaje pri čemu se prolazi put učenja od iskustva s predmetima iz okruženja, baratanja didaktičkim materijalom, korištenja vizualnim prikazima, do grafičkih prikaza te znakova/simbola, uz stalno poticanje komunikacije s učenicom.

Na putu stjecanja iskustava učenja u usvajanju matematičkih vještina nužno se poštuje određeni slijed koji se temelji na hijerarhijsko-logičkom rasporedu građe i njegovu koncentričnom širenju, što podrazumijeva da se sadržaji obvezno usvajaju određenim redom od jednostavnijih zahtjeva prema složenijim.

Odgajno-obrazovni ciljevi i ishodi predmeta Matematičke vještine postavljeni su tako da sustavnim, cjelovitim pristupom učenju i poučavanju, potiču i razvijaju kod učenika najjednostavnije, praktične matematičke kompetencije uz odgovarajuću im podršku. Radi toga se stjecanje iskustava učenja temelji na kontekstualnome i situacijskom pristupu, vođenom promatranju, baratanju predmetima iz bliže okoline, na postupnom otkrivanju njihovih svojstava, igri i iskustvenom učenju. Učenik promatra svijet oko sebe, uočava oblike, boje, međusobne položaje objekata, veličine i količine. Polazeći od konkretnoga, zornog, građe se najosnovnija matematička znanja i vještine. Okružje u kojem je učenik motiviran za učenje, postiže se odabirom aktivnosti koji su u skladu s njegovim interesima te se sustavno potiče cjelokupni razvoj učenika.

Uloga učitelja

Učitelj u osmišljavanju postupaka usvajanja odgajno-obrazovnih ishoda uzima u obzir osobitosti, potrebe i interese učenika i zahtjeve predviđenih matematičkih sadržaja. Svakom će učeniku omogućiti usvajanje ishoda na njemu primjeren način polazeći od rezultata timski provedene inicijalne procjene kojom će po bliže odrediti dostignute razine, primjerice u odnosu:

na razvojna područja važna za učenje (komunikacija, percepcija, pamćenje, pažnja, koncentracija, govor, motorika, emocionalno-socijalni razvoj i ponašanje)

na stil i način učenikova učenja (vizualno, auditivno, kinestetički ili drugim osjetilnim putevima)

na uključenost učenika (načini poticanja na aktivnost i zadržavanje u njoj, poticanje samostalnosti uz podršku, potrebno vrijeme za izvođenje aktivnosti i stanke, korištenje materijalima i sredstvima rada za izvođenje matematičkih radnji, učinkovitost u odnosu na okružje i sl.).

Na osnovu načinjene procjene učitelj određuje potrebe učenika, odabire te primjenjuje odgovarajuću podršku u procesu, metodama i aktivnostima učenja i vrednovanja, koja se može odnositi:

na perceptivnu podršku (primjerice, predmeti iz okoline, manipulativna didaktička sredstva, materijal, slikovni prikazi, brojevne slike, različite vrste obilježavanja i označavanja, primjerice, skupa elemenata, podskupova, pridruživanja)

na govornu podršku (učeniku razumljiv način komunikacije, korištenje komunikatorima, mimikom, gestama, izražajnom artikulacijom, govornim usmjeravanjem, približenost učeniku i sl.)

na spoznajnu podršku (od konkretnog prema slici, riječi i znaku/simbolu, postupno usvajanje planiranih činjenica za usvajanje ishoda učenja, uz višekratno ponovljenu etapnu demonstraciju, mnoga vježbanja i ponavljanja rada sa sastavnicama skupa pri njihovu prepoznavanju, razvrstavanju, uspoređivanju, pridruživanju, upoznavanju količina, uvođenje u postupak i sl.)

na podršku u zahtjevima (postavljanje jednoga preciznog zahtjeva, produženo vrijeme rada i potrebne stanke, strategije utjecaja na ponašanje učenika, podrška u korištenju sredstvima rada, pomagalicama za učenike / asistivnom tehnologijom, IKT-om i sredstvima potpomognute komunikacije i sl.).

Učenicima će se ponuditi sadržaji koji su im zanimljivi za rad tako da potiču pažnju i usmjerenost učenika i želju za radom. Prema potrebama učenika usklađivat će se način predstavljanja sadržaja kao i postupnost i razina složenosti planiranih aktivnosti. Učitelj će kao moderator poticati učenike na jednostavno istraživanje, nuditi im praktične matematičke vježbe u kojima će iskustvenim učenjem uz primjerenu podršku u metodama rada ostvarivati zadane odgojno-obrazovne ishode učenja. Ishodi se ostvaruju radi funkcionalnog korištenja stečenim matematičkim znanjem u svakodnevnom životu. Radi toga upoznaju se svojstva različitih predmeta u okružju, njihovi međusobni odnosi, predmeti se grupiraju i slažu s određenim smislom, broje se s određenom svrhom (primjerice, stolci za goste, za proslavu rođendana, broj potrebnih tanjura na stolu). Učenici se upoznaju s vrijednošću novca, igraju se igre prodavača i trgovca koristeći se konkretnim proizvodima ili slikovnim prikazima itd. Za svakog učenika učitelj izrađuje individualizirani kurikulum (procjena, potrebe učenika, razine ishoda, aktivnosti i strategije prilagodbe/podrške, vrednovanje). U svim metodičkim pristupima koristi se učeniku odgovarajućom podrškom utvrđenom procjenom koja je međusobno povezana i sljediva u svim sastavnicama individualiziranog kurikula.

Odgojno-obrazovni ishodi učenja predmeta Matematičke vještine uvjetuju izvođenje raznih aktivnosti na učeniku primjeren način. Posebno je važno da učitelj etapno pokazuje postupke rada uz provjeru razumijevanja. Vježbe se biraju od jednostavnih do složenih ovisno o razini na kojoj se učenik nalazi u stjecanju matematičkih znanja. Važno je da učitelj potiče učenike na njima zanimljiv način i stvara ugodno radno ozračje. Naročito je važna uloga igre kao jednog od temeljnih oblika i metoda rada s učenicima. U nastavi se igrom mogu lakše i brže usvojiti osnovna matematička znanja i vještine poput prebrojavanja, pridruživanja broja količini, a kasnije i zbrajanja i oduzimanja brojeva itd. Najčešće su to igre kartama, kockama, jednostavne društvene ili prigodno osmišljene didaktičke igre, kao i elementarne i pokretne igre, primjerice, *Care, care, gospodare, Dan – noć* i igre skrivača.

Materijali i izvori

Pri odabiru materijala i didaktičkih sredstava učitelj vodi brigu o potrebama učenika u odnosu na moguću pojačanu osjetilnost, emocionalno stanje i samostalnost, a u procesu rada i upotrebi mogućih dodatnih pomagala i tehnologija (informacijsko-komunikacijske tehnologije ili asistivne tehnologije koja podrazumijeva široki raspon tehnoloških sredstava kojima se podupire proces učenja). Izvori su znanja predmeti iz neposredne okoline, prirodne, proizvodi, kućanski potrepštine, didaktička sredstva (modeli geometrijskih tijela i likova, štapići, slagalice, kocke, Numicon, računaljke, umjetni novac, predlošci s vizualnim prikazima, radni listovi i sva ostala sredstva koja se upotrebljavaju pri učenju i poučavanju predmeta). Postoji i niz aplikacija koje su namijenjene uvježbavanju matematičkih pojmova, a primjerene su i učenicima (Matematička igraonica, Domino brojalica, Matematički vrtuljak i dr.). Naročito je važna uloga igre kao jedne od temeljnih oblika i metoda rada s učenicima.

Okružje

Učenicima je važno osigurati poticajno okružje što se postiže odabirom aktivnosti koje su u skladu s interesima učenika i kojima se sustavno potiče cjelokupan razvoj učenika.

Učenje i poučavanje predmeta u pravilu se provodi u učionici, a ovisno o uvjetima dio sadržaja ostvaruje se izvanučionično kako bi se promatrala i otkrivala svojstva predmeta u prirodi, opažali oblici u prostoru i njihovi međusobni položaji, uspoređivale veličine, brojali predmeti u okružju koji pripadaju zajedno, po-najprije statični, a zatim i dinamični; obavila kupnja u obližnjoj trgovini za učenje uporabe novca itd. U osiguravanju učeniku primjerenog okružja važno je voditi brigu o specifičnostima senzoričkog funkcioniranja pojedinaca (bez iritirajućih podražaja), o njihovim emocionalnim stanjima, mobilnosti te pozicioniranju u odnosu na mjesto sjedenja. Poticajno radno okružje omogućit će učeniku razvijanje njegove socijalne vještine u suradničkim oblicima rada (rad u paru, skupini, na projektnom zadatku).

Određeno vrijeme

Nastava predmeta organizira se u dva sata tjedno. Predmetni kurikulum Matematičke vještine sadrži tri područja, a vrijeme potrebno za usvajanje postavljenih odgojno-obrazovnih ishoda unutar pojedinog područja određuje učitelj, ovisno o interesu, potrebama učenika i planiranim ishodima. Važno je da učitelj tijekom planiranja predvidi odgovarajući broj sati vježbanja i ponavljanja nastavnih sadržaja. Kod odabira i pri ostvarivanju aktivnosti potrebno je uzeti u obzir vrijeme koje je učeniku potrebno kao i stanke u radu kako bi se zadržala učenikova pažnja i koncentracija te se izbjegla preopterećenost.

Grupiranje učenika

Uz individualan rad s učenicima je potrebno što su stariji, planirati više rada u paru i grupi za razvoj sposobnosti timskog rada. U svim oblicima zajedničkog rada važno je uzeti u obzir osobine pojedinih učenika (samostalnost, interese i potrebe) te jasno odrediti ulogu i način sudjelovanja svakoga pojedinog učenika. Tako se svakom učeniku omogućuje da može na sebi primjeren način učinkovito doprinijeti radu i time postići osobno zadovoljstvo i zadovoljstvo grupnim radom.

G. VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

U nastavnom predmetu Matematičke vještine vrednovanje je sastavni dio procesa učenja i poučavanja i daje obavijest o razini usvojenosti matematičkih znanja, razvijenosti matematičkih vještina i potiče izgradnju pozitivnog stava učenika prema učenju matematičkih vještina. Svi oblici vrednovanja iskazuju se opisno i služe kao jasna povratna informacija učeniku i roditelju o razini usvojenosti ishoda u odnosu na očekivanja. Učitelji imaju autonomiju i odgovornost izabrati najprikladnije metode i tehnike vrednovanja unutar pojedinih pristupa vrednovanju.

Vrednovanje mora biti planirano, redovito, sveobuhvatno i primjereno učeniku te odražavati i poznavanje procesa, osobitosti i konteksta učenja. Planiranost vrednovanja dokazuje se implementacijom metoda i tehnika vrednovanja u sve razine planiranja: godišnje, mjesečno, dnevno te u individualizirane kurikule učenika. Redovitost vrednovanja očituje se u neprekidnom opažanju, praćenju i dokumentiranju učenikova učenja i napredovanja. Sveobuhvatnost vrednovanja odnosi se na praćenje i vrednovanje učenikova znanja, vještina, stavova, interesa, aktivnosti, motivacije i samostalnosti. Primjerenost vrednovanja podrazumijeva osiguravanje prilagodbi vrednovanja u ipsativnom smislu koji će svakom učeniku omogućiti ravnopravno sudjelovanje u odgojno-obrazovnome procesu.

Suvremenim pristupom vrednovanje treba biti instrument unaprjeđenja napretka učenika, ali i poučavanja učitelja i cijeloga odgojno-obrazovnoga sustava. Ono tako zahtijeva odgovornost svih sudionika procesa.

Sastavnice vrednovanja u nastavnome predmetu Matematičke vještine jesu:

- usvojenost znanja i vještina
- matematička komunikacija.

Usvojenost znanja vrednuje se na onoj kognitivnoj razini koja je određena individualiziranim kurikulumom svakog učenika. Uspješnost u primjeni vještina ogleda se i procjenjuje u mogućnosti izvođenju matematičkih aktivnosti na poučavan način sukladan učenikovim spoznajnim i psihomotoričkim mogućnostima. Ovladanost matematičkim znanjima i vještinama podrazumijeva mogućnost primjene naučenog na učeniku primjerenom razini.

Matematička komunikacija sastavni je dio usvajanja matematičkih znanja i vještina i odnosi se na razumijevanje matematičkih pojmova potrebnih za iskazivanje usvojenih matematičkih sadržaja na razini koja je odgovarajuća učeniku.

Individualiziranim kurikulumom određuju se i prilagodbe vrednovanja za svakoga pojedinog učenika koje se odnose na proces rada (uporaba primjerenih sredstva iz neposredne okoline, didaktičkih sredstava, sli-

kovnih i grafičkih predložaka, matematičkog pribora i materijala, vrijeme rada i pauze, pomagala i tehnologije, pomoć druge osobe, motivirajuće usmjeravanje, hrabrenje, poticanje i sl.), aktivnosti (uz etapnu demonstraciju, fizičko vođenje, rad prema uputi uz usmjeravajuće poticaje, rad prema naučenom modelu i sl.), metode (razgovora, odgovora na pitanja, praktičnoga i grafičkog rada prema modelu ili prema slikovnim predlošcima, čitanja i pisanja naučenih znamenaka i najosnovnijih matematičkih simbola i sl.). Vrednuju se individualizirani ishodi ostvareni uz planiranu vrstu i razinu podrške u odnosu na određeni tip vrednovanja.

Vrednovanje za učenje

Vrednovanje za učenje odvija se tijekom učenja i poučavanja. Odnosi se na proces prikupljanja informacija i dokaza o procesu učenja te na interpretacije tih informacija i dokaza kako bi učenici unaprijedili proces učenja, a učitelji poučavanje. Vrednovanje za učenje posebno je važno u dijagnostičkom smislu jer učitelju omogućuje pravodobno obraćanje pažnje na učenikove pogreške u radu i pružanje podrške u ispravljanju istih. Pritom učitelj ujedno preispituje jesu li zastupljene prilagodbe (perceptivne, govorne, spoznajne ili prilagodbe u zahtjevima) u aktivnostima učenja, vježbanja i ponavljanja učinkovite za učenika ili i dalje postoje prepreke u procesu učenja. Podatci dobiveni vrednovanjem učitelja mogu uputiti na to da je učeniku potrebno određene postupke ponoviti na isti način ili drugačijom metodom od primijenjene (primjerice, način izdvajanja ili sparivanja predmeta po određenom svojstvu, postupak uspoređivanja količina, brojenja, određivanja odnosa predmeta u prostoru, uočavanja međusobnih položaja objekata, prepoznavanja novčane vrijednosti određenih kovanica ili novčanica). Vrednovanje za učenje uvijek je usmjereno na napredak učenika pa se trenutačna postignuća svakog učenika uspoređuju s njegovim prethodnim postignućima fokusirajući se na napredovanje koje je učenik ostvario u odnosu na postavljene odgojno-obrazovne ishode (kriterijsko vrednovanje).

Učiteljima vrednovanje za učenje pomaže:

- u prikupljanju informacija o početnim znanjima i iskustvima učenika, eventualnim miskoncepcijama, stilovima učenja učenika, o razinama usvojenosti znanja, motivacija za učenje i drugo
- u postavljanju ciljeva i planiranju poučavanja u skladu s potrebama učenika
- u dobivanju uvida u učinkovitost vlastita rada, učinkovitijem planiranju i neprekidnom unaprjeđenju procesa poučavanja.
- Učenicima vrednovanje za učenje pomaže:
 - da postanu svjesni koliko učinkovito uče te dobije povratnu motivirajuću informaciju o učenju
 - da posredstvom učitelja unaprjeđuju svoj način učenja i stjecanja matematičkih vještina (kompetencija učiti kako učiti)
 - da imaju bolja postignuća pod utjecajem čestih povratnih informacija o svojem učenju
 - da razvijaju motivaciju za učenje, samopouzdanje i pozitivnu sliku o sebi.

U provođenju ovog tipa vrednovanja učitelj se koristi različitim metodama, sredstvima, obrascima procjene i praćenja, rubrikama, učeničim mapama, ciljnim opažanjima učenika tijekom individualnog rada ili rada u skupinama i propitivanjima njegovih aktivnosti.

Vrednovanje kao učenje

Vrednovanje kao učenje provodi se različitim oblicima samovrednovanja, a kasnije i vršnjačkog vrednovanja. Vrednovanje kao učenje temelji se na ideji da učenici vrednovanjem uče. Ono podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja uz podršku učitelja kako bi se poticao razvoj učenikova samostalnog pristupa učenju. Samovrednovanje može biti konstruktivno pod uvjetom da su u procesu učenja, poučavanja i vrednovanja za učenje zastupljene sve prilagodbe koje su određenom učeniku potrebne i planirane individualnim kurikulumom.

Kad se učenici i sami uključe u proces vrednovanja, on će im vjerojatno biti manje stresan i rizičan. Važno je da učenici budu upoznati s načinima određivanja cilja učenja kako bi tome usmjerili svoj rad te da učitelj učenika vodi i usmjerava u tom procesu vrednovanja.

Učenicima vrednovanje kao učenje pomaže:

- da razvijaju vještinu upravljanja svojim učenjem, dovode u vezu proces učenja sa svojim zalaganjem u učenju, jačaju motivaciju za daljnje učenje, svoje samopouzdanje i sliku o sebi.

Učiteljima vrednovanje kao učenje pomaže:

- u dobivanju uvida u učenikov način reagiranja i odnosa prema vlastitom učenju
- u postizanju učinkovitijeg poučavanja kako bi učenici postali samostaljniji i motiviraniji
- u preispitivanju sadrže li metode i sredstva samovrednovanja (zadane slikovne rubrike i ljestvice procjene, slikovni provjerni popisi) odgovarajuću podršku za učenika (perceptivnu, govornu, spoznajnu ili prilagodbu zahtjeva) jer je podrška za učenika sljedeća.

Zaključno opisno vrednovanje

Zaključno opisno vrednovanje treba se temeljiti na usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Za navedeno je nužna usvojenost ishoda provjeravati na što više različitih načina i u što više vremenskih točaka. Praćenje mora biti utemeljeno na vjerodostojnim, valjanim i dokazivim informacijama o učenikovom učenju i napretku, o onome što je naučio i kako se razvio. Dobro je temeljiti ga na što više različitih informacija (o postignuću na većemu broju provedenih aktivnosti, o njegovu sudjelovanju u radu u skupini s drugim učenicima i sl.). Tako će zaključno opisno praćenje biti utemeljeno na mnogim relevantnim podacima (dobivenima različitim metodama vrednovanja: vrednovanja za učenje i kao učenje).

Izješćivanje koje se odvija tijekom svakoga odgojno-obrazovnog razdoblja temelji se na informacijama dobivenima putem svih pristupa vrednovanja učenikovih postignuća vrednovanjem za učenje i vrednovanjem kao učenjem. Pritom se upotrebljavaju različiti načini izješćivanja, od kojih su neki formalniji (svjedodžba na kraju nastavne godine, slanje pisanog izvješća i ocijenjenog uratka na uvid roditeljima i dr.), a neki manje formalni (razgovor s učenikom i roditeljima o postignućima te sljedećim ciljevima učenja i strategijama učenja). Izješćivanje tijekom odgojno-obrazovnih razdoblja ima ponajprije dijagnostičku i formativnu ulogu. Na temelju informacija koje je učitelj prikupljao o učeniku tijekom odgojno-obrazovnoga rada, učitelj pri izješćivanju odgovara na sljedeća pitanja:

- koje je odgojno-obrazovne ishode učenik već svladao i na kojoj razini te u kojim se odgojno-obrazovnim postignućima ističe
- u kojim je specifičnim područjima potrebno poboljšanje.

Oblikovanje zaključne ocjene

Zaključna ocjena predmeta izriče se opisnom ocjenom (potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno).

Zaključna opisna ocjena donosi se na kraju nastavne godine i iskazuje sveukupnu usvojenost ishoda. Učitelju kao smjernica može poslužiti kurikulum definirana srednja razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Srednja razina usvojenosti ne predstavlja izravno školsku opisnu ocjenu, ali predstavlja prosjek usvojenog znanja i vještina potrebnih za srednju zaključnu ocjenu.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA SKRB O SEBI

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Nastavni predmet Skrb o sebi interdisciplinarni je predmet koji integrira spoznaje iz prirodoslovnog, društveno-humanističkoga i tjelesno-zdravstvenoga područja. Spoznaje iz prirodoslovnog područja omogućuju učeniku da spozna sebe, svoje prirodne, biološke potrebe te odnos prema drugim ljudima i prema okolini. Spoznaje iz društveno-humanističkog područja uvode učenika u spoznaje o vlastitom životu i životu drugih ljudi te društvene odnose temeljene na uvažavanju i prihvaćanju ljudske prirode. Motoričke vještine, znanja i navike iz tjelesno-zdravstvenog područja pridonose optimalnoj razini motoričkog funkcioniranja učenika u svakodnevnim aktivnostima te stvaranju pozitivnog stajališta prema tjelesnom vježbanju, zdravlju i zdravom načinu života. Ovaj je kurikulum namijenjen učenicima s većim i/ili višestrukim teškoćama u razvoju u dobi od 7. do 21. godine života.

Kurikulum ima razvojni karakter, što znači da svako dijete obuhvaćeno programom počinje od osnovnih elemenata programa i doseže razinu maksimalne samostalnosti sukladno svojim individualnim sposobnostima bez obzira na ustroj odgojno-obrazovnih skupina. Dobna skupine od 7. do 10. godine (105 sati godišnje), 11. do 15. godine (70 sati godišnje) i od 16. do 21. godine (70 sati godišnje).

Kurikulum ima zadaću da istodobno stimulira motorni, senzorni, emocionalni, socijalni i intelektualni razvoj. Svrha predmetnog kurikula Skrb o sebi osnaživanje je učenika za samostalno izvođenje praktičnih aktivnosti svakodnevnog života vezanih za brigu o sebi i život u neposrednom okruženju.

Vještine i navike koje ulaze u ovo praktično-osobno područje dijete spontano usvaja oponašanjem članova uže obitelji u svakodnevnim situacijama, no djetetu i/ili adolescentu s većim i/ili višestrukim teškoćama u razvoju njihovo usvajanje oponašanjem često predstavlja nerješiv problem. Stoga je potrebno posebnim pedagoškim metodama i strategijama učeniku omogućiti stjecanje vještina i razvoj navika u području higijene, prehrane, svlačenja i oblačenja, sigurnosti, zdravlja kao i samostalno i/ili potpomognuto izvršavanje jednostavnih dnevnih zaduženja te sudjelovanje u poslovima koji pridonose kvaliteti života.

Znanja, vještine i navike koje potičemo i razvijamo u predmetu Skrb o sebi usmjerene su na osamostaljivanje učenika u odnosu na sebe samog, njegovu neposrednu životnu okolinu te šire okruženje kako bi stečeno znanje i vještine u kasnijem životu i radu postali trajne navike.

Provedbom aktivnosti skrbi o sebi učenici stječu temeljni osjećaj sigurnosti u području samostalnog življenja, ali isto tako razvija se samopouzdanje, upornost, odlučnost te pozitivnu sliku o sebi.

Kako bi aktivnosti skrbi o sebi prerasle u vještine, ustalile se i postale uobičajenima, katkada i potpuno automatiziranima, potrebno ih je provoditi sustavno i dosljedno uz postupno nadograđivanje i proširivanje novim praktičnim znanjima i iskustvima.

Nastavnim planom posebnog kurikula za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada predviđeno je učenje i poučavanje nastavnog predmeta Skrb o sebi u trima stupnjevima odgoja i obrazovanja koji se postupno nižu prema dobi i sposobnostima učenika. Potrebno je voditi računa o neravnomjernom razvoju u područjima individualnog funkcioniranja pa je nužan individualizirani pristup u realizaciji procesa učenja.

Razvoj svakodnevnih vještina i navika skrbi o sebi potrebno je neprekidno vrednovati i temeljem praćenja raditi potrebne izmjene i dopune individualnog programa.

Ciljevi koje pokriva ovo područje vezani su za svakodnevni život i poučavaju se u prirodnoj situaciji i prirodnom okruženju, tako da postaju navike i učenik ih spontano ostvaruje u neposrednom okruženju.

Primjenom različitih strategija aktivnog učenja i poučavanja posebnim kurikulumom Skrb o sebi pridonosi se osposobljavanju učenika za uključivanje u svakodnevni život u što redovitijim uvjetima.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA

Kao rezultat učenja i poučavanja Posebnoga predmetnog kurikula Skrb o sebi učenici će:

- usvojiti osnove pravilne prehrane i unosa hrane, razvijati primjerene prehrambene navike i stjecati znanja o važnosti zdrave prehrane
- stjecati i unaprjeđivati higijenske i navike osobne njege
- usvajati i razvijati vještine primjerenoga i praktičnog (funkcionalnog) odijevanja, brigu o odjeći i obući te uredan izgled
- usvajati i primjenjivati temeljna pravila primjerenog ponašanja i primjerenih društvenih navika
- razvijati vještine samopomoći i pomoći drugoj osobi te brigu o zdravlju
- usvajati praktična znanja o osnovnim mjerama opreza, opasnostima te zaštiti i sigurnosti u svakodnevnom životu
- razvijati pozitivan odnos prema radnim aktivnostima i obvezama svakodnevnog života
- razvijati vještine za aktivno i sigurno sudjelovanje u aktivnostima svakodnevnog života
- stjecati samopoštovanje i samopouzdanje te pozitivnu sliku o sebi.

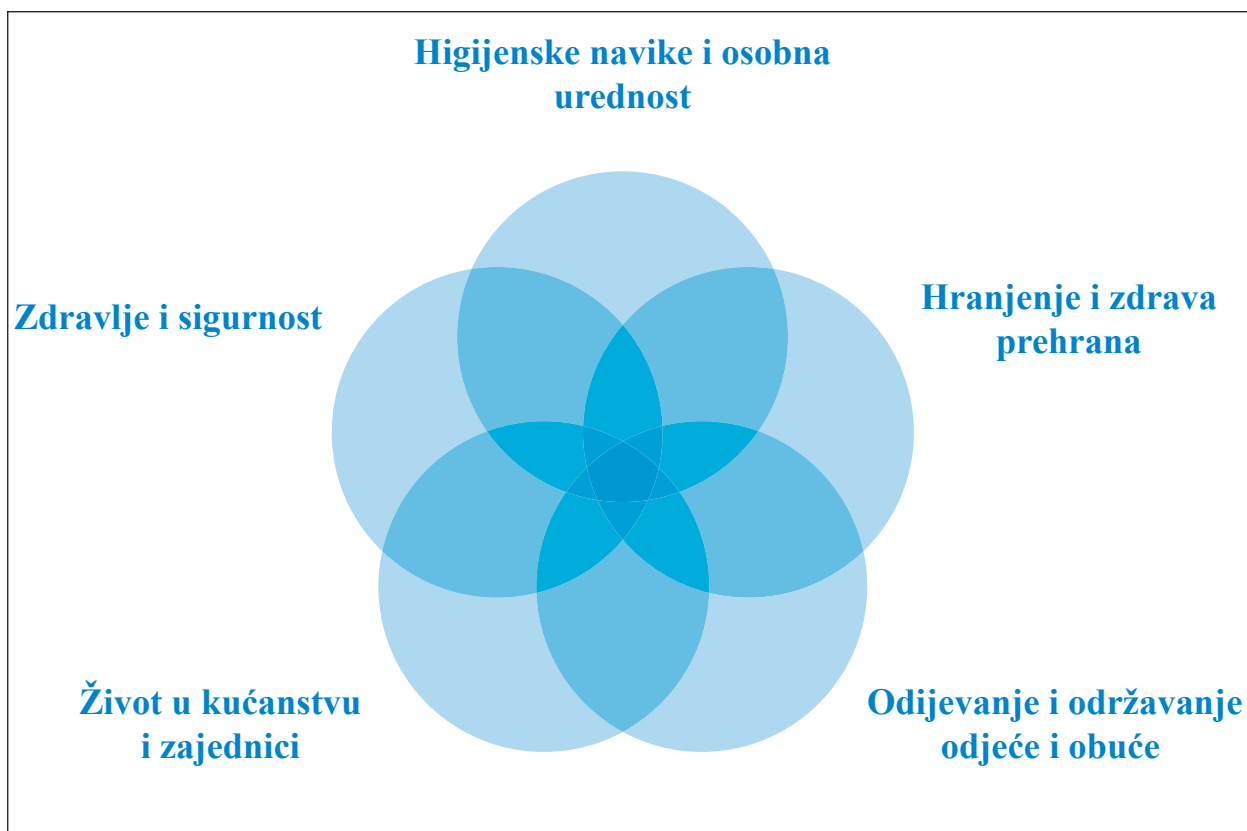
C. STRUKTURA – ORGANIZACIJSKA PODRUČJA PREDMETNOG KURIKULA

U nastavnom predmetu Skrb o sebi učenici stječu potrebna znanja i vještine u svakodnevnim aktivnostima potrebnim za što samostalniji život i primjereno funkcioniranje u dnevnim školskim, kućanskim i ostalim aktivnostima. Učenici stječu znanja i vještine iz različitih područja svakodnevnog života u školi, domu i društvenoj zajednici.

Učenici s većim i/ili višestrukim teškoćama u razvoju postižu ishode pojedinog područja sukladno svojim mogućnostima bez obzira na dobnu skupinu u kojoj usvajaju nastavne sadržaje. Iako su sve vještine skrbi o sebi rutina za ostale učenike, za ove je učenike izuzetno važno omogućiti uvježbavanje i ponavljanje svakog sadržaja, u radu se koristiti konkretnim materijalima i stvarnim situacijama kad god je to moguće te omogućiti dovoljno vremena za svaku aktivnost sukladno njegovim sposobnostima kako bi učenik postao što samostalniji i neovisniji o drugim osobama iz svojeg okružja.

Nastavni predmet Skrb o sebi obuhvaća sadržaje iz područja osobne higijene, održavanja i upotrebe odjeće i obuće, snalaženja u poznatome i nepoznatom prostoru, orijentacije u vremenu, brige o zdravlju i zaštiti zdravlja, samopomoći i pomoći drugome, prehrani, pripremi jednostavnih obroka, uporabi kućanskih aparata i jednostavnih alata. Sadržajima ovoga nastavnog predmeta učenik nadalje usvaja pravila ponašanja u svakodnevnim aktivnostima, stječe znanja o primjerenom provođenju slobodnog vremena, sigurnom kretanju ulicama, putovanjima, kao i o razlikovanju nasilnoga od nenasilnog ponašanja, prihvatljivog i neprihvatljivog tjelesnog dodira te obrani i zaštiti od takvih oblika ponašanja. Prepoznavanje emocija i raspoloženja, svojih i drugih osoba, značajan je sadržaj ovoga nastavnog predmeta, a sukladno mogućnostima, učenici će stjecati i znanja o novcu i njegovoj pravilnoj uporabi.

Stoga je kurikulum nastavnog predmeta Skrb o sebi organiziran u pet međusobno povezanih područja: higijenske navike i osobna urednost, hranjenje i zdrava prehrana, odijevanje i održavanje odjeće i obuće, život u kućanstvu i zajednici te zdravlje i sigurnost.



1. slika: Predmetna područja u organizaciji posebnog kurikula nastavnog predmeta Skrb o sebi – grafički prikaz

Organizacijsko područje higijenske navike i osobna urednost usmjereno je prvenstveno na usvajanje svih onih osnovnih elemenata koji će omogućiti učenicima s teškoćama u razvoju stjecanje potrebnih znanja i vještina za izvršavanje svakodnevnih aktivnosti osobne higijene i održavanja osobne urednosti te poticati što veću samostalnost prilikom izvedbe istih. Navedeno područje obuhvaća usvajanje pravilnih odgojno-obrazovnih obrazaca ponašanja. Higijenske navike uključuju redovito pranje i umivanje, redovito pranje ruku, redovito pranje zubi, pravilnu upotrebu četkice i paste za zube, češljanje (četkanje, pranje kose), čišćenje nosa (maramica), čišćenje ušiju, pranje, čišćenje i rezanje noktiju, izmjenu donjeg rublja, kod učenica osobnu higijenu za vrijeme menstruacije, brijanje kod učenika, odlazak u kupaonicu te uporabu iste, kao i kupanje i tuširanje. Usvajajući higijenske navike, učenici stječu znanja i usvajaju vještine za održavanje urednosti (održavanje pribora za oralnu higijenu, pravilno slaganje odjeće i obuće na za to predviđeno mjesto, pranje rublja, uporabu ubrusa, maramice i sl.). Posebno je važno da učenici nauče te aktivnosti obavljati u određeno vrijeme, kako bi ih prihvatili i razvili naviku održavanja osobne higijene i urednosti. Poseban naglasak stavlja se na neprekidno uvježbavanje i ponavljanje svih vještina potrebnih za usvajanje higijenskih navika, provodi se tijekom cijelog školovanja i integrirano je u sve ostale nastavne predmete.

Ostvarujući ishode područja hranjenje i zdrava prehrana, učenici se stjecati vještine pravilnog konzumiranja hrane i pića te usvajati znanja o pravilnoj i zdravoj prehrani. Aktivnosti hranjenja obuhvaćaju stjecanje vještine pravilnog konzumiranja hrane i pića, uporabe pribora za jelo, iznošenja hrane na stol i pospremanje stola. Usvajati će znanja o vrsti i važnosti pojedinog obroka tijekom dana, vrstama, koristima i uporabi različitih namirnica. Također će stjecati znanja o mogućnostima pripreme namirnica na različite načine i u skladu sa zdravstvenim razlozima (primjerice, bezglutenska prehrana, dijabetička prehrana) i drugim prehrambenim navikama (vegetarijanska prehrana i sl.), gdje pronaći i kako „čitati“ recept za određeno jelo, kako prepoznati svježije namirnice i kako ih pravilno čuvati.

Organizacijsko područje odijevanje i održavanje odjeće i obuće usmjereno je na usvajanje vještina pravilnog odijevanja, primjeren odabir i nošenje odjeće i obuće, njezino održavanje i kupnju. Sadržaji obuhvaćaju usvajanje vještina svlačenja i oblačenja (skidanje i oblačenje donjeg rublja, gornjih dijelova odjeće), obuvanja i izuvanja obuće, otkopčavanja, zakopčavanja i povlačenja patent-zatvarača, rukovanja dodatcima

odjeći (remeni, kravata, šal), razvrstavanja rublja te odijevanja i obuvanja sukladno vremenskim promjenama, godišnjim dobima i prigodama ili promjeni sredine.

U organizacijskom području život u kućanstvu i zajednici učenik usvaja vještine u različitim aktivnostima svakodnevnog života u kojima i on može jednakopravno sudjelovati. Učenici će stjecati znanja i usvajati vještine potrebne za obavljanje različitih jednostavnih kućanskih poslova i aktivnosti, održavanje i urednost vlastitog prostora, školskog prostora te svakog prostora kojim se učenik koristi, održavanja pribora i upotrebu jednostavnih kuhinjskih aparata i korištenje jednostavnim alatima. Ovo područje svakako uključuje i razumijevanje, prihvaćanje i pridržavanje pravila ponašanja u školi i u različitim društvenim situacijama, kao i na različitim mjestima (u prometu, u prirodi, kulturnim i zdravstvenim ustanovama, na proslavama, svečanostima i sl.) Prostorna orijentacija i snalaženje u prostoru te vremenska orijentacija također su važne teme o kojima će učenici stjecati znanja sukladno svojim mogućnostima. Jedna je od aktivnosti svakodnevnog života i recikliranje otpada te će učenici usvajati vještine odvajanja različitog otpadnog materijala, stjecati znanja o mogućnosti ponovne uporabe nekog predmeta te tako stjecati znanja o važnosti štednje, kao i o uporabi novca. Slobodno vrijeme također je važno za pravilan razvoj učenika te će stjecati znanja o pravilnom provođenju slobodnog vremena, kao i o skrbi o kućnim ljubimcima, cvijeću, pticama stanaricama i sl.

Organizacijsko područje zdravlje i sigurnost izuzetno je značajno u cilju očuvanja zdravlja i sigurnosti učenika. Sadržajima ovog područja učenici stječu znanja o mogućim opasnostima koje im prijete u njihovom okruženju (bolestima i ozljedama), ponašanju tijekom bolesti, o tome kome se obratiti za pomoć, kako si sami mogu pomoći te kako mogu pomoći drugome. Učenici stječu znanja i usvajaju vještine sigurnog kretanja ulicama, prometnicama i tijekom vožnje osobnim ili javnim prijevozom. Uče razlikovati nasilno od nenasilnog ponašanja, prihvatljiv i neprihvatljiv tjelesni dodir te obranu i zaštitu od takvih oblika ponašanja. Prepoznavanje emocija i raspoloženja, svojih i drugih osoba, također je nešto što učenik s većim i/ili višestrukim teškoćama ne može naučiti promatranjem drugih, već treba posebno usvojiti. Stjecanje znanja i usvajanja vještina skrbi o svome zdravlju i sigurnosti provodi se tijekom cijelog školovanja i integrirano je u sve ostale nastavne predmete.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PO DOBNIM SKUPINAMA I ORGANIZACIJSKIM PODRUČJIMA

Odgojno-obrazovni ishodi definiraju što učenik treba moći, znati i činiti tijekom određenog obrazovnog razdoblja i koje kompetencije treba razviti. Na temelju razrade odgojno-obrazovnih ishoda učitelj će autonomno osmisлити tematske cjeline u svojem godišnjem izvedbenom kurikulu. To znači da redosljed odgojno-obrazovnih ishoda u kurikulu ne određuje redosljed učenja i poučavanja te da se dijelovi pojedinih ishoda mogu ostvariti u sklopu različitih nastavnih tema i tematskih cjelina. Odgojno-obrazovne ishode učenik može ostvariti na različitim razinama, a usvajanje ishoda na višoj razini moguće je samo ako ga je učenik ostvario i na svim nižim razinama.

Odgojno-obrazovni ishodi navedeni su u tablicama i označeni pomoću slova i brojeva. Oznaka PP SK označava da je riječ o ishodu za Posebni program stjecanja kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života koji se ostvaruje u osnovnoj školi. Oznaka SOS označava nastavni predmet Skrb o sebi. Nakon oznake nastavnog predmeta slijedi slovo koje predstavlja koncept uz koji je ishod povezan (A. Higijenske navike i osobna urednost, B. Hranjenje i zdrava prehrana, C. Odijevanje i održavanje odjeće i obuće, D. Život u kućanstvu i zajednici te E. Zdravlje i sigurnost). Prva brojka iza slova koje predstavlja organizacijsko područje označava dobnu skupinu tijekom koje se ostvaruje taj ishod i na kraju redni broj ishoda unutar koncepta. Tako, primjerice, oznaka PP SK SOS B.1.2. znači da je riječ o ishodu za posebne programe koji se ostvaruje u nastavi predmeta Skrb o sebi te da je to drugi ishod unutar organizacijskog područja B. Hranjenje i zdrava prehrana za 1. dobnu skupinu.

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 7. do 10. godine

A. Higijenske navike i osobna urednost

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS A.1.1. Učenik poznaje osnovna pravila osobne higijene.	<ul style="list-style-type: none">– sparuje aktivnosti osobne higijene s predloškom (slika, fotografija, simbol)– izdvaja aktivnosti pranja ruku od ostalih manualnih aktivnosti– pravilno odabire osnovni pribor za održavanje higijene ruku (sapun/ručnik)– izvodi neke od navedenih etapa rada prilikom izvršavanja aktivnosti pranja ruku (otvara vodu, stavlja ruke pod vodu, uzima sapun, trlja ruke sapunom i vodom, ispire ruke, briše ruke ručnikom, zatvara vodu)– izvodi aktivnosti pranja ruku prije i nakon jela– odabire osnovni pribor za oralnu higijenu (četkica/pasta)– izvršava neke od etapa aktivnosti oralne higijene (uzima četkicu i pastu za zube, otvara pastu za zube, stavlja pastu za zube na četkicu, pravilno pere zube, ispire usta, ispire četkicu za zube, zatvara pastu)– uz primjereni oblik podrške umiva i briše lice	<ul style="list-style-type: none">– izvodi nekoliko etapa rada prilikom izvršavanja osnovnih aktivnosti osobne higijene

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prepoznavanje i imenovanje aktivnosti pranja ruku, razlikovanje aktivnosti pranja ruku od ostalih manualnih aktivnosti, praćenje etapa rada aktivnosti pranja ruku i/ili dezinficiranja ruku putem vizualne podrške
- umivanje lica prema zadanom modelu
- prepoznavanje i imenovanje pribora za oralnu higijenu, pravilna uporaba pribora za oralnu higijenu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Navedeni se ishod ostvaruje uz primjereni oblik podrške (verbalna uputa, vizualna podrška te, ako je potrebno, i fizičko vođenje od strane učitelja). Aktivnosti pranja ruku, umivanja lica i aktivnosti održavanja oralne higijene potrebno je podijeliti prema etapama rada kako bi se zadane aktivnosti lakše usvojile. Prilikom izvršavanja navedenih aktivnosti potrebno je pružiti fizičku i slikovnu podršku učniku za svaku etapu rada te osigurati dovoljno vremena između izvršavanja istih. Posebnu pažnju potrebno je obratiti na učenike sa senzoričkim poteškoćama te prilagoditi aktivnosti i metode rada prema mogućnostima i potrebama učenika.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS A.1.2. Učenik identificira sanitarni prostor i njegovu svrhu.	<ul style="list-style-type: none"> – izdvaja na slici ili fotografiji sanitarni prostor od ostalih prostora u školi/kućanstvu – imenuje ili pokazuje na slici ili fotografiji osnovne sastavnice sanitarnog prostora – povezuje sanitarni prostor s njegovom funkcijom – pravilno iskazuje potrebu za odlaskom na toalet – uz primjereni oblik podrške pravilno se koristi sanitarnim prostorom / toaletom 	– povezuje sanitarni prostor s njegovom svrhom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prepoznavanje sanitarnog prostora te razlikovanje sanitarnog prostora od ostalih prostora u školi i kućanstvu
- povezivanje sanitarnog prostora s njegovom funkcijom
- iskazivanje potrebe za korištenjem sanitarnim prostorom.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osigurati učeniku jednostavan pristup sanitarnom prostoru
- ako je moguće, prilagoditi sanitarni prostor prema individualnim potrebama učenika
- ukloniti moguće izvore opasnosti tijekom korištenja sanitarnim prostorom
- pratiti princip zornosti prilikom usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda (zorno prikazati učenicima sanitarni prostor, osnovne sastavnice sanitarnog prostora, njihovu namjenu te pravilan način korištenja)
- pružiti učenicima vizualnu podršku u radu
- ako je potrebno, provoditi trening uporabe nužnika.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS A.1.3. Učenik opisuje pravila osobne urednosti.	<ul style="list-style-type: none"> – izabire aktivnosti osobne urednosti od ostalih aktivnosti na fotografiji ili slici – izdvaja pribor za održavanje osobne urednosti od ostaloga uporabnog pribora – povezuje pribor za održavanje osobne urednosti s njegovom svrhom (primjerice, češalj / češljanje kose, škarice / rezanje noktiju) – razlikuje uredan izgled od neurednog – uz primjereni oblik podrške izvršava jednostavne aktivnosti za održavanja osobne urednosti (primjerice, češlja kosu, pravilno namješta vlastitu odjeću) 	– navodi neka pravila osobne urednosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prepoznavanje nekih aktivnosti osobne urednosti te izvršavanje jednostavnih radnji za održavanje osobne urednosti učenika s teškoćama u razvoju.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sve aktivnosti koje se preporučuju za usvajanje navedenog ishoda prilagoditi sposobnostima i mogućnostima učenika te, ako je potrebno, podijeliti ih na manje etape rada
 - zorno prikazati sve aktivnosti koju su navedene za usvajanje ishoda
 - omogućiti učeniku učenje prema zadanom modelu
 - prilagoditi didaktička sredstva i radni materijal manipulativnim sposobnostima učenika
 - osigurati primjerenu razinu podrške u radu.
-

B. Hranjenje i zdrava prehrana

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS B.1.1. Učenik prepoznaje osnove pravilne prehrane i unosa hrane.	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje pravilan odnos prema hrani (prihvaća raznovrsnu hranu, ne baca hranu, umjereno se hrani)– razlikuje jestivo od nejestivog– primjenjuje pravila kulturnog ponašanja tijekom konzumiranja hrane– pravilno se koristi pojedinačnim priborom za jelo– uz poticaj i vođenje posprema stol nakon jela	<ul style="list-style-type: none">– koristi se pojedinačnim priborom za jelo uz primjerenu razinu podrške

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pravilno ophođenje prema hrani: prihvaćanje raznovrsne hrane, umjerenost u konzumiranju hrane, bez bacanja hrane
 - konzumiranje hrane zatvorenim ustima, bez mljackanja, bez rasipanja hrane, bez pričanja za vrijeme hranjenja, korištenje salvetom
 - uredno hranjenje bez uporabe pribora za jelo (konzumiranje suhe hrane i voća, sendviča, keksa, grickalice i sl.)
 - pojedinačno korištenje žlicom, vilicom, nožem za namaz
 - pospremanje stola nakon jela (pospremanje tanjura ili šalice na poslužavnik, brisanje stola krpom).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sadržaji se provode svakodnevno za vrijeme dnevnih obroka
 - učitelj mora obratiti pozornost na učenike koji vole stavljati čak i nejestive stvari u usta
 - prikladno je da učenik prilikom hranjenja ima svoje stalno mjesto za stolom (u blagovaonici) kako bi ga prepoznao i navikao se
 - učeniku nudimo prilagođeni pribor za jelo, ako je potrebno
 - učeniku pružamo samo neophodnu podršku, primjerice, pomažemo mu u rezanju hrane, ali ne i u prinošenju hrane ustima
 - učenika navikavamo da posprema za sobom nakon jela.
-

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS B.1.2. Učenik razlikuje dnevne obroke.	<ul style="list-style-type: none"> – identificira glavne obroke – povezuje glavne obroke s dijelom dana – identificira omiljena jela – razlikuje slana i slatka jela – razlikuje tople i hladne napitke po vrsti i imenu 	– razvrstava slana i slatka jela

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- glavni obroci: doručak, ručak, večera
- poznavanje slatkih jela: torte, kolači, pudinzi, slatkiši
- poznavanje slanijeh jela: juha, varivo, meso
- topli i hladni napitci: voda, mineralna voda, sok, čaj, mlijeko, kakao.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- svakodnevno prilikom obroka učitelj imenuje obrok, glavne namirnice i napitke, opisuje okuse hrane
- istraživanje okusa gorko, slatko, kiselo, slano: učenici isprobavaju različite okuse kušajući, primjerice, kakao, cimet, sol, šećer u prahu, čokoladu, limun te nakon kušanja razvrstavaju te namirnice pridružujući ih određenim okusima
- što najviše volim jesti: rezanje slika različite hrane iz, primjerice, trgovačkih letaka, biranje i lijepljenje najdraže hrane
- sparivanje istovrsnih slika, aplikacija, simbola hrane i pića
- razvrstavanje slika hrane i pića prema zadanom kriteriju (vrsta, okus...)

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS B.1.3. Učenik primjenjuje pravila kulturnog ponašanja u različitim prostorima za prehranu.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje različite prostore za prehranu – primjenjuje osnovna pravila lijepog ponašanja u prostoru za prehranu uz poticaj 	– primjenjuje osnovna pravila kulturnog ponašanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- mjesta za brzu prehranu, slastičarnice, restorani
- prilaženje stolu, sjedenje i kulturno ophođenje za stolom.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tijekom izvanučionične nastave upoznati različite prostore za prehranu te uvježbavati pravila lijepog ponašanja u njima
- pravila kulturnog ponašanja u prostorima za prehranu mogu se uvježbavati i u simuliranim situacijama, primjerice, igranjem uloga
- primjena socijalnih priča
- učitelj potiče sve učenike da primjenjuju pravila kulturnog ponašanja uključujući i one koji komuniciraju neverbalno ili se koriste alternativnim oblicima komunikacije, uz napomenu da za navedeno blagovaonicu treba opremiti vizualnim porukama.

C. Odijevanje i održavanje odjeće i obuće

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS C.1.1. Učenik prepoznaje osnovne odjevne predmete.	<ul style="list-style-type: none">– imenuje ili pokazuje na fotografiji ili slici osnovne odjevne predmete– izdvaja osnovne odjevne predmete na fotografiji i slici od ostalih uporabnih predmeta– razlikuje odjeću od obuće– povezuje odjevne predmete prema zadanoj namjeni (kapa/glava, rukavice/ruke...)– identificira vlastite odjevne predmete– imenuje/opisuje vlastite odjevne predmete– opisuje odjeću i obuću na sebi prema zadanim karakteristikama	<ul style="list-style-type: none">– navodi neke osnovne odjevne predmete

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prepoznavanje osnovnih odjevnih predmeta razlikovanje odjeće od obuće
- prepoznavanje vlastitih odjevnih predmeta, razlikovanje vlastitih odjevnih predmeta od tuđih, imenovanje i opisivanje vlastite odjeće i obuće.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osigurati učenicima s teškoćama u razvoju prikaz osnovnih odjevnih predmeta iz različitih izvora
- osigurati učenicima s teškoćama u razvoju vizualnu podršku u radu
- slijediti princip zornosti u radu
- tijekom provedbe radnih aktivnosti pružati verbalnu podršku učenicima (učitelj opisuje osnovne odjevne predmete)
- koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »doobar«
PP SK SOS C.1.2. Učenik izvršava jednostavne aktivnosti oblačenja i svlačenja osnovnih odjevnih predmeta.	<ul style="list-style-type: none"> – izdvaja osnovne odjevne predmete od ostalih predmeta na fotografiji ili slici – svlači jednostavne odjevne predmete prema zadanom modelu (odljepljuje čičak na jakni, skida jaknu preko ramena, pravilno povlači rukave jakne, uklanja kapu sa glave, skida šal, izuva cipele ili tenisice, svlači čarape...) – oblači jednostavne odjevne predmete prema zadanom modelu (oblači jaknu, koristi se čičkom za zakopčavanje jakne, stavlja kapu na glavu, obuva cipele, tenisice ili papuče, stavlja šal...) – oblači odjevne predmete prema zadanoj namjeni (kapu oblači na glavu, papuče obuva na stopala, šal stavlja oko vrata...) 	<ul style="list-style-type: none"> – pravilno oblači i svlači neke osnovne odjevne predmete

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- provođenje različitih aktivnosti i radnih zadataka za usvajanje i automatizaciju vještina oblačenja i svlačenja osnovnih odjevnih predmeta.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- podijeliti aktivnosti oblačenja i svlačenja osnovnih odjevnih predmeta na etape
- prikazati pravilan način oblačenja i svlačenja osnovnih odjevnih predmeta u zadanim etapama radi poticanja učenika s teškoćama u razvoju na usvajanje i automatizaciju navedenih vještina prema viđenom prikazanom modelu te imitacijom
- prilagoditi aktivnosti oblačenja i svlačenja osnovnih odjevnih predmeta individualnim sposobnostima, potrebama i mogućnostima učenika (pružiti fizičku pomoć učenicima s motoričkim teškoćama, prilagoditi vrstu materijala odjevnih predmeta učenicima sa senzoričkim teškoćama, ako je potrebno, ukloniti etikete, vezice i sl.)

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS C.1.3. Učenik pravilno odlaže vlastitu odjeću i obuću.	<ul style="list-style-type: none"> – pokazuje mjesto za odlaganje odjeće (vješalica, ormar...) – pokazuje mjesto za odlaganje obuće (polica za cipele, ormarić...) – razlikuje prostor za odlaganje odjeće od prostora za odlaganje obuće – odlaže odjeću na predviđeno mjesto (odlaže jaknu na vješalicu ili odlaže jaknu u ormar) – odlaže obuću na predviđeno mjesto (sprema obuću u ormarić ili odlaže obuću na policu) – održava prostor za odlaganje odjeće i obuće urednim 	– pravilno odlaže do tri osnovna odjevna predmeta

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prepoznavanje mjesta za odlaganje odjeće i obuće, razlikovanje mjesta za odlaganje obuće i odjeće od ostalih prostora za odlaganje u učionici
- pravilno odlaganje odjeće i obuće.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prikazati fotografijom, slikom te simbolom mjesto za odlaganje obuće i odjeće
- istom vizualnom i taktilnom oznakom obilježiti mjesto za odlaganje odjeće i obuće u učionici / na školskom hodniku
- obratiti pozornost na učenike koji imaju poteškoće prilikom prostornog orijentiranja unutar učionice / na školskom hodniku
- podijeliti aktivnost pravilnog odlaganja odjeće i obuće na manje etape rada (primjerice, izuvanje obuće, uzimanje obuće, nošenje obuće do prostora za odlaganje, otvaranje prostora za odlaganje, odlaganje obuće, zatvaranje prostora)
- vizualno i auditivno potkrijepiti svaku etapu radne aktivnosti
- prilikom izvršavanja navedenih aktivnosti potrebno je pružiti podršku (vizualna podrška, verbalna uputa, fizičko vođenje) učeniku prema njegovim individualni potrebama i mogućnostima za svaku etapu rada te osigurati dovoljno vremena između izvršavanja istih.

D. Život u domu i zajednici

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.1.1. Učenik prepoznaje namjenu pojedine prostorije u školi i u svojem domu.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje prostorije u školi – imenuje osobe koje rade u školi – imenuje uloge osoba koje rade u školi – prepoznaje namjenu pojedine prostorije u školi – nabraja prostorije u svom domu – povezuje namjenu s pojedinom prostorijom u svojem domu – razlikuje prostorije u školi i u svojem domu 	– prepoznaje prostorije u školi i u svojem domu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prepoznavanje i imenovanje prostorija u školi i u učenikovu domu i njihove namjene
- način kretanja školskim prostorom, prepoznavanje oznaka na vratima učionica, sportske dvorane, garderobe i sl.
- imenovanje osoba koje rade u školi te njihove uloge (primjerice, učitelj, kuharica, spremačica, ravnatelj).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj dovodi učenike u učionicu te ih upoznaje i pojašnjava zbog čega se ta prostorija zove učionica. Provođa učenike kroz školu te im pokazuje prostor kojim će svakodnevno prolaziti do svoje učionice te prostorije kojima će se najčešće koristiti (primjerice, toalet, školska dvorana, blagovaonica). Pokazuje im oznake na vratima tih prostorija.

Učitelj odvodi učenike i do ostalih prostorija i pojašnjava za što se njima koristi (primjerice, kuhinja). Koristi se fotografijama/slikama pojedine prostorije u školi i natpisa s nazivima pojedine prostorije u školi. Učitelj pojašnjava i tko radi u školi, najprije pojašnjava rad učitelja, ravnatelja i stručnih suradnika koje će učenici češće vidati, a zatim i ostalih djelatnika škole koji su također važni za njihov ugodan boravak u školi.

Učenici donose fotografije prostorija u svojem domu, prepoznaju ih i imenuju te opisuju što pojedini članovi obitelji rade u pojedinoj prostoriji.

Ponavljanje i uvježbavanje potrebno je iza svakoga obrađenog područja/ishoda.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.1.2. Učenik prepoznaje članove svoje obitelji.	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje članove svoje obitelji – određuje međusobne odnose u obitelji – opisuje ulogu pojedinog člana obitelji – navodi svoje ime i prezime i adresu stanovanja 	– navodi svoje ime i prezime te imena ostalih članova obitelji

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izricanje svojeg imena i prezimena te adrese stanovanja
- obitelj, članovi obitelji i uloga pojedinog člana učenikove obitelji.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenici donose slike svoje obitelji, svakoga pojedinog člana te ih imenuju i sukladno svojim mogućnostima i uz podršku učitelja opisuju njihov vanjski izgled: visinu, kosu (duga – kratka), boju kose (crna, plava i sl.). Uz podršku učitelja navode i/ili uparuju slike s ulogama svakog člana obitelji, što tko radi, primjerice, tata radi, mama je kod kuće, brat ide u školu.

Učitelj češće zove učenika imenom i prezimenom kako bi ga učenik bolje zapamtio jer učenici najčešće na pitanje kako se zovu odgovaraju samo imenom. Ponavljanje adrese stanovanja učenika izuzetno je važno kako bi se učenik što više osamostalio u svojoj sredini.

Poželjno je igranje uloga u obitelji.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.1.3. Učenik prepoznaje i imenuje jednostavne aktivnosti u svojem domu.	<ul style="list-style-type: none"> – uparuje sliku neke aktivnosti sa slikom člana obitelji koji obavlja tu aktivnost – imenuje jednostavne aktivnosti u svojem domu – izabire slike aktivnosti koje on izvodi u svojem domu – opisuje aktivnosti koju on izvodi u svojem domu 	– imenuje najmanje tri najčešće aktivnosti koje se provode u domu učenika

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različite aktivnosti koje se provode u domu: kuhanje, kupanje, iznošenje smeća, održavanje čistoće, postavljanje i raspremanje stola, izvođenje kućnog ljubimca u šetnju i sl.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj pokazuje slike različitih aktivnosti koje se provode u svakom domu: kuhanje, održavanje čistoće, gledanje televizije, čitanje, pospremanje, pisanje domaće zadaće i sl. Učenik imenuje koja se aktivnost provodi u njegovu domu, a zatim uparuje slike aktivnosti s fotografijama članova svoje obitelji ili sa slikama koje prikazuju pojedinog člana obitelji. Tako se učenici uvode u prepoznavanje slika koje prikazuju općenite pojmove, odnosno, koje ne prikazuju članove njihove obitelji, ali su simboli za određene osobe: mama, tata, brat, sestra, djed, baka.

Opisujući aktivnost koju izvodi samostalno ili uz podršku, učenik se prisjeća i aktivnosti koje nisu prikazane slikama.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.1.4. Učenik prepoznaje običaje uz pojedine blagdane.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje osnovna obilježja blagdana – opisuje proslavu blagdana u svojoj obitelji 	– sparuje obilježja/simbole blagdana s pripadajućim blagdanom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- blagdani Uskrs i Božić, običaji za pojedini blagdan, simboli pojedinog blagdana, hrana specifična za pojedini blagdan.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Navedeni ishod obrađuje se sukladno godišnjem dobu u kojem su blagdani Uskrs i Božić, odnosno u proljeće i zimi. Uz pojedini blagdan učitelj priprema različite slike sa simbolima pojedinog blagdana te slike koje nisu vezane uz blagdane. Učenici razvrstavaju slike i uparuju ih s blagdanom o kojem se govori uz podršku učitelja kada je to potrebno. Slike mogu biti vezane i za godišnje doba u kojem se blagdan slavi, za odjeću koja se nosi u to godišnje doba i sl. kako bi učenici ponovili i povezali sadržaje različitih nastavnih predmeta.

Uz podršku i poticanje učitelja učenici opisuju proslavu pojedinog blagdana u svojoj obitelji. Uz imenovanje predmeta koji obilježavaju pojedini blagdan potrebno je ponoviti boje (pisanica, zeca i sl.), miris (jelka), okus blagdanskih jela, zvukove i sl.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.1.5. Učenik imenuje različite ustanove u svojoj neposrednoj okolini.	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje ustanove u blizini svoga doma – povezuje zdravstvenu ustanovu s aktivnostima koje se u njoj provode – imenuje osobe koje rade u zdravstvenim ustanovama 	<ul style="list-style-type: none"> – sparuje ulogu pojedine zdravstvene ustanove s aktivnostima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ustanove važne za svakodnevni život: škola, zdravstvena ustanova
- vrste zdravstvenih ustanova, kada i u koju ustanovu idemo kada smo bolesni, tko je zaposlen u zdravstvenim ustanovama.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenici uz podršku učitelja imenuju ustanove koje se nalaze u neposrednoj blizini njihova doma i/ili one pokraj kojih prolaze kada idu u školu. Učitelj kao podsjetnik priprema slike različitih prepoznatljivih ustanova (primjerice, škola, ambulanata, bolnica, ljekarna) te pojašnjava zbog čega su one važne za učenike. Učenici opisuju po čemu prepoznaju koja je ustanova o kojoj govore, odabirom slike aktivnosti koja se obavlja u pojedinoj ustanovi te simbola koji se na pojedinoj ustanovi nalazi. Tako počinju upoznavati simbole kao što je zeleni križ na ljekarni, crveni na Domu zdravlja ili plavi na bolnici. Ujedno učenici tako ponavljaju i boje, oblike, odnose veći – manji i sl.

Poželjno je igranje uloga: u ambulanti, u ljekarni te i sam posjet tim ustanovama, kao i razgovor o tome koju su ustanovu učenici posjetili kada su bili bolesni.

E. Zdravlje i sigurnost

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS E.1.1. Učenik primjenjuje kulturno-higijenske navike za održavanje zdravlja.	<ul style="list-style-type: none"> – oponaša obrasce postupanja prilikom kašljanja, kihanja i sl. – ponavlja postupak pravilnog pranja ruku prema promatranom primjeru – pere ruke kada je potrebno 	<ul style="list-style-type: none"> – primjenjuje osnovne kulturno-higijenske navike u svakodnevnim i učestalim situacijama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ponašanje pri kihanju, kašljanju, curenju nosa, znojenju, pothlađivanju i sl.
- pranje ruku prije jela, nakon boravka na svježem zraku, nakon korištenja nužnikom i dr.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- briga o zdravlju odvija se svakodnevno i svugdje
- primjenom vizualnih podsjetnika u učionici, toaletu, blagovaonici i gdje god je potrebno učenicima olakšati primjenu kulturno-higijenskih pravila
- nadziranje i usmjeravanje na početku praktičnog učenja održavanja osobne higijene te postupno smanjivanje poticaja radi osnaživanja samostalnog funkcioniranja učenika.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS E.1.2. Učenik prepoznaje predmete i situacije opasne za sigurnost i zdravlje kao i načine postupanja u njima.	<ul style="list-style-type: none"> – pokazuje potencijalno opasne uređaje kojima se koristi u domu i školi – razlikuje opasne situacije u domu i školi – navodi kako i od koga zatražiti pomoć 	– uz poticaj i vođenje povezuje predmete i/ili situacije iz neposredne okoline opasne za sigurnost i zdravlje s načinima postupanja u njima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- opasnosti od uporabnih predmeta i uređaja
- opasnosti od vatre, struje, plina
- traženje pomoći od drugih.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- briga o sigurnosti odvija se svakodnevno i svugdje
- gdje nema dovoljnog nadzora, utičnice moraju biti zaštićene, a potencijalno opasni predmeti i uređaji nedostupni
- primjenom vizualnih podsjetnika u učionici i ostalim prostorima škole, učenicima olakšati pridržavanje sigurnosnih mjera
- posebnu pozornost potrebno je usmjeriti na učenje o važnosti i načinima traženja pomoći i podrške.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS E.1.3. Učenik primjenjuje pravila opreznoga i sigurnog kretanja u neposrednoj okolini.	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje površine kojima se kreće s opasnostima i mjerama opreza – primjenjuje pravila sigurnog kretanja po različitim površinama i prostorima – primjenjuje pravila sigurnog kretanja u slučaju evakuacije – primjenjuje pravila sigurnog kretanja u prometu 	– primjenjuje osnovna pravila opreznoga i sigurnog kretanja u neposrednoj okolini

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sigurno kretanje uz/niz stepenice, rampa, zaleđene, mokre i skliske površine
- kretanje po učionici, hodniku, školi primjerenom brzinom uz promatranje okoline
- orijentacija u prostoru škole
- postupak evakuacije u izvanrednim uvjetima (nužni izlaz, potres, poplava)
- sigurno kretanje neposrednom okolinom (kretanje u koloni i/ili paru, prilagođavanje brzine kretanja, zaustavljanje pri prilasku zebri, crvenom svjetlu na semaforu...).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uvježbavanje sigurnog kretanja školom i neposrednom okolinom
- uvježbavanje postupka evakuacije
- primjenom vizualnih podsjetnika u učionici i ostalim prostorima škole, učenicima olakšati pridržavanje sigurnosnih mjera.

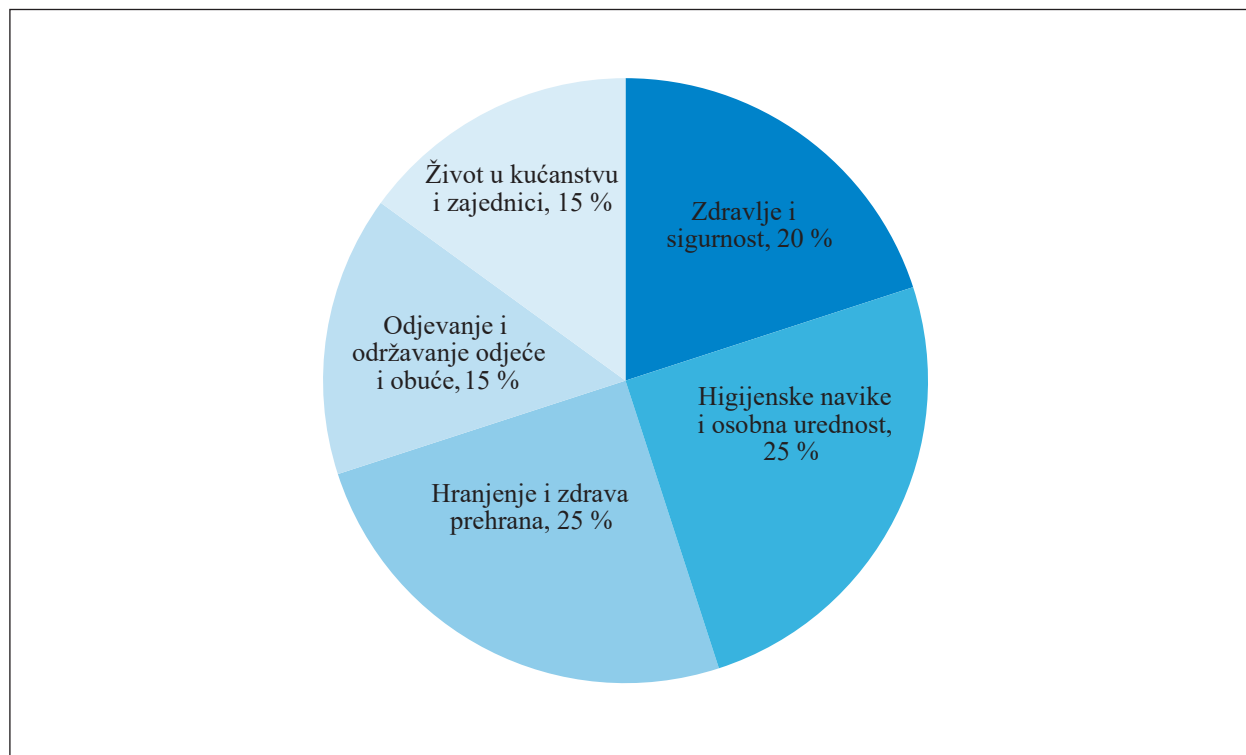
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS E.1.4. Učenik primjenjuje osnovna pravila socijalno prihvatljivoga i sigurnog ponašanja prema sebi i drugima.	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje primjerene od neprimjerenih oblika ponašanja u svakodnevnim situacijama – primjenjuje razredna pravila ponašanja – prilagođava vlastito ponašanje – reagira na zabranu „ne“ 	– prilagođava vlastito ponašanje uz poticaj

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- neprimjereni oblici ponašanja: štipanje, udaranje, griženje, samoozljeđivanje
- primjereni oblici ponašanja: čekanje na red, pomaganje drugima, briga o svojim stvarima
- razredna pravila: slušanje uputa, sjedenje na mjestu, pospremanje radnog prostora.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- razvrstavanje vizualnih prikaza ponašanja u kategorije (primjerena i neprimjerena)
- izrada plakata (razredna pravila, ponašanja)
- provođenje modifikacije neprimjerenih oblika ponašanja u suradnji sa stručnim timom
- korištenje socijalnim pričama, slikopričama, videomaterijalima, prezentacijama, slikovnim materijalima, fotografijama, radionicama.



2. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Skrb o sebi u dobnoj skupini od 7. do 10. godine

Odgojno-obrazovni ishodi odgojno-obrazovne skupine od 11. do 15. godine

A. Higijenske navike i osobna urednost

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS A.2.1. Učenik izvršava jednostavne aktivnosti osobne higijene.	<ul style="list-style-type: none">– izdvaja situacije kada je potrebno izvršiti aktivnost pranja ruku– uz primjeren oblik podrške pravilno prati etape rada prilikom pranja ruku (otvara vodu, stavlja ruke pod vodu, uzima sapun, trlja ruke sapunom i vodom, ispire ruke, briše ruke ručnikom, zatvara vodu)– uz primjerenu razinu podrške pere ruke prije i nakon jela– umiva lice prema zadanom modelu– odabire vlastiti ručnik za brisanje lica– briše lice ručnikom ili ubrusom– odabire vlastiti pribor za oralnu higijenu– izvršava neke od aktivnosti oralne higijene (primjerice, stavlja pastu za zube na četkicu, pravilno upotrebljava četkicu za zube)– odlaže pribor za oralnu higijenu nakon uporabe	<ul style="list-style-type: none">– izvršava neke jednostavne aktivnosti osobne higijene

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tehnika kihanja
- različita didaktička sredstva i materijali: ručnici i ubrusi, sapun, dezinficijens, pribor za oralnu higijenu (pasta i četkica za zube).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osigurati učeniku prikaz (zorno, slikom i fotografijom) različitih situacija i aktivnosti nakon kojih je potrebno temeljito oprati ruke
- označiti prostor za aktivnosti pranja ruku, umivanja i aktivnosti oralne higijene primjerenom vizualnom oznakom
- osigurati učeniku jednostavan pristup umivaoniku
- ako je moguće, prilagoditi umivaonik prema individualnim potrebama učenika (primjerice, prilagoditi visinu postavljanjem klupice)
- ukloniti moguće izvore opasnosti s posebnim naglaskom na regulaciju tople i hladne vode
- postaviti vizualni prikaze etapa rada higijene ruku, oralne higijene te umivanja koji su jasno definirani te vizualno dostupni učeniku

- osigurati učeniku jednostavan pribor za oralnu higijenu te, ako je potrebno, koristiti se posebnim didaktičkim sredstvima za olakšano držanje četkice prilikom pranja zubi
- osigurati učeniku vlastiti prostor za odlaganje pribora za osobnu higijenu
- obratiti pozornost na učenike sa senzornim poteškoćama te prilagoditi aktivnosti prema njihovim mogućnostima i potrebama.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS A.2.2. Učenik izvršava jednostavne aktivnosti prilikom uporabe sanitarnog prostora.	<ul style="list-style-type: none"> – jasno izražava potrebu za uporabom sanitarnog prostora – prostorno se orijentira prilikom odlaska do sanitarnog prostora – uz primjereni oblik podrške pravilno se služi sanitarnim prostorom – izvršava osnovne radnje prilikom uporabe toaleta (primjerice, svlači odjevni predmet, zauzima pravilan položaj, vrši nuždu, upotrebljava toalet papir, odijeva se) – koristi se nekim od sanitarnih uređaja i predmete (primjerice, otvara slavinu, koristi se dozatorom za sapun) – razlikuje primjereno od neprimjerenog ponašanja prilikom korištenja sanitarnim prostorom 	– izvršava neke osnovne radnje prilikom uporabe sanitarnog prostora

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različiti potpomognuti oblici komunikacije
- prostorno orijentiranje tijekom odlaska i dolaska u/iz sanitarnog prostora
- provedba različitih aktivnosti prilikom korištenja sanitarnim prostorom
- vizualni prikaz etapa rada pravilnog korištenja toaletom
- različiti sanitarni uređaji i predmeti.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osigurati učeniku mogućnost izražavanja potrebe za uporabom sanitarnog prostora koristeći se neverbalnim oblicima komunikacije (korištenjem komunikatorom, manualnim znakom, PECS-om), a koji su individualizirani te funkcionalno usmjereni na potrebe i mogućnosti učenika
- jasno prostorno definirati pravac kretanja pri odlasku do sanitarnog prostora
- osigurati siguran pristup sanitarnom prostoru te ukloniti moguće prepreke prilikom kretanja do istog
- osigurati učeniku potrebnu razinu podrške prilikom upotrebe toaleta te korištenja nekim od sanitarnih uređaja i predmeta.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS A.2.3. Učenik izvodi jednostavne radnje za održavanje optimalne razine osobne urednosti.	<ul style="list-style-type: none"> – izdvaja vlastiti pribor za održavanje osobne urednosti od tuđeg – na vlastitom primjeru povezuje izgled i aktivnost koju je potrebno izvršiti kako bi se postigla razina osobne urednosti (primjerice, vlastiti izgled: neuredna kosa – aktivnost: češljanje kose) – izvršava jednostavne aktivnosti za održavanje osobne urednosti (primjerice, češlja kosu, namješta obuću i odjeću, pravilno upotrebljava ubrus) – koristi se priborom za održavanje osobne urednosti po potrebi 	– izvršava neke aktivnosti osobne urednosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različita didaktička sredstva i materijali: različite vrste pribora za osobnu urednost.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- omogućiti učeniku različite izvore prikaza (zorno, fotografija, slika) pribora za osobnu urednost
- imenovati pribor za osobnu urednost te davati jasne verbalne upute učeniku
- po potrebi prilagoditi pribor za osobnu urednost individualnim potrebama i mogućnostima učenika (prilagodba veličine pribora, tekstura pribora i sl.)
- koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika
- osigurati učeniku primjerenu razinu podrške prilikom izvršavanja navedenih aktivnosti.

B. Hranjenje i zdrava prehrana

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS B.2.1. Učenik pravilno izvodi aktivnosti hranjenja i samoposluživanja krutom i tekućom hranom.	<ul style="list-style-type: none"> – pravilno se koristi priborom za jelo koji odgovara vrsti hrane – pravilno reže meku hranu nožem – samoposlužuje se različitim vrstama hrane – posprema stol nakon jela 	– samostalan u izvodenju jednostavnih aktivnosti hranjenja žlicom, samoposluživanja krutom hranom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- jedenje žlicom i vilicom, pravilno odlaganje pribora za jelo
- mazanje namaza na kruh
- rezanje meke hrane nožem (banana, hrenovke...)
- pravilno ulijevanje tekućine u čašu/šalicu
- pravilno samoposluživanje tekućom hranom (držanje i korištenje zaimačom/grablicom, dozirano grabljenje i stavljanje u tanjur/zdjelicu juhe, variva, kompot, umaka i sl.)

- pravilno samoposluživanje krutom hranom (zahvaćanje krute hrane pojedinačnim ili kombiniranim priborom, prenošenje i stavljanje na tanjur, primjerice, mesa, krumpira, tjestenine).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sadržaji se provode svakodnevno za vrijeme dnevnih obroka
- učeniku osigurati prilagođeni pribor za jelo ako je potrebno
- učenika navikavati da posprema za sobom nakon jela
- učenicima je potrebno osigurati primjerenu razinu podrške na početku praktičnog učenja korištenja priborom za jelo te postupno smanjivati poticaj radi osnaživanja samostalnog funkcioniranja.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS B.2.2. Učenik prepoznaje važnost pravilne prehrane za zdravlje rast i razvoj.	<ul style="list-style-type: none"> – prihvaća raznolikost prehrane – razvrstava hranu koja je dobra od one koja šteti našem zdravlju – pokazuje primjerenu količinu hrane za konzumaciju – imenuje glavne obroke i međuobroke – imenuje neka slana, slatka jela i napitke 	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje hranu koja šteti zdravlju od one koja je dobra za zdravlje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- raznolika prehrana (voće, povrće, mliječni proizvodi, žitarice...)
- umjerenost u konzumiranju hrane
- štetnost pretjeranog konzumiranja pojedinih namirnica za zdravlje (slatkiši, masnoće...)
- obroci i međuobroci u danu (veličina porcije, broj obroka, raznolikost namirnica), važnost prvoga jutarnjeg obroka.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- svakodnevno prilikom obroka imenovati obrok, glavne namirnice i napitke, opisivati okuse hrane
- imenovanje slanijih jela po vrsti i nazivu (primjerice, varivo od graha, mahuna, kelja; pečeno meso, pohano meso; pire krumpir, prženi krumpirići / *pomfrit*)
- imenovanje toplih i hladnih napitaka po vrsti i nazivu: voda, mineralna voda, sokovi (gusti, sok za razrjeđivanje...), čaj (od kamilice, šipka...), mlijeko (čokoladno, kakao).
- sparivanje istovrsnih slika, aplikacija, simbola hrane i pića
- razvrstavanje slika hrane i pića prema zadanom kriteriju (slana jela, slatka jela, napitci)
- razvrstavanje slika hrane koja je dobra za naše zdravlje od one koja šteti našem zdravlju (primjerice, hrana koju zubi vole – hrana od koje zubi bole)
- odabir između nekoliko vrsta mesa, priloga, salata, slastica (stvaranje osobnoga slikovnog menija)
- razvrstavanje obroka prema dobu dana i vlastitoj dnevnoj rutini.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS B.2.3. Učenik primjenjuje pravila kulturnog ponašanja u različitim prostorima za prehranu.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje primjereno i neprimjereno ponašanje u različitim prostorima za prehranu – koristi se kulturnim izrazima – strpljivo čeka na svoj red 	<ul style="list-style-type: none"> – samostalan u primjeni pravila u jednom od prostora za prehranu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- strpljivo čekanje u redu za hranu (blagovaonica, restoran sa samoposluživanjem)
- ponašanje u restoranu (ulaženje uz pozdravljanje, pronalaženje mjesta, način obraćanja konobaru, odabiranje jela i/ili pića po osobnom izboru, strpljivo čekanje, razgovaranje umjerenim glasom).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tijekom izvanučionične nastave upoznati različite prostore za prehranu te uvježbavati pravila lijepog ponašanja u njima
- pravila kulturnog ponašanja u prostorima za prehranu mogu se uvježbavati i u simuliranim situacijama, igranjem uloga i sl.
- primjena socijalnih priča, slikopriča, videomaterijala, prezentacija, slikovnih materijala, fotografija, radionica
- učitelj pružanjem primjerene vrste i razine podrške potiče sve učenike da primjenjuju pravila kulturnog ponašanja uključujući i one koji komuniciraju neverbalno ili se koriste alternativnim oblicima komunikacije.

C. Odijevanje i održavanje odjeće i obuće

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS C.2.1. Učenik razvrstava odjevne predmete prema određenim karakteristikama i obilježjima.	<ul style="list-style-type: none">– uparuje iste odjevne predmete prema vrsti– uparuje više odjevnih predmeta prema zadanoj namjeni (kapa, šešir, traka – glava, košulja, vesta, majica – gornji dio tijela, tenisice, cipele, čizme – stopala)– okreće odjeću na pravu stranu– povezuje namjenu odjevnih predmeta s vremenskim prilikama (kabanica – kiša, čizme – snijeg i sl.)– povezuje način odijevanja s promjenom sredine (papuče – kuća, cipele – izvan kuće, jakna – izvan kuće, pidžama – kuća i sl.)	<ul style="list-style-type: none">– izdvaja neke odjevne predmete prema zadanim karakteristikama ili obilježjima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različite aktivnosti uparivanja odjevnih predmeta prema vrsti i namjeni (zorno, slika, fotografija, razni digitalni alati i kvizovi i sl.)
- povezivanje odjevnih predmeta (zorno, slika, fotografija, razni digitalni alati i kvizovi i sl.)

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prilagoditi svojstva (veličina, tekstura) odjevnih predmeta individualnim potrebama i mogućnostima učenika
- pri odabiru odjevnih predmeta obratiti pozornost na učenike sa senzoričkim teškoćama
- osigurati učeniku s teškoćama u razvoju vizualnu podršku u radu
- tijekom provedbe radnih aktivnosti pružati verbalnu podršku učeniku

- koristiti se različitim metodama poučavanje sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika (zorno, slikovno i fotografijom prikazati odjevne predmete, koristiti se različitim digitalnim alatima u radu i sl.)
- osigurati učeniku primjerenu razinu podrške u radu.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS C.2.2. Učenik izvršava jednostavne i složene aktivnosti prilikom oblačenja i svlačenja osnovnih odjevnih predmeta.	<ul style="list-style-type: none"> – oblači osnovne odjevne predmete prema pravilnom redosljedu – svlači osnovne odjevne predmete prema pravilnom redosljedu – manipulira osnovnim predmetima za otkopčavanje i zakopčavanje odjeće i obuće (skida jaknu otvarajući patentni zatvarač ili samoljepljivu čičak-traku, otkopčava/zakopčava veće gumbе na odjevnim predmetima, povlači vezice na odjeći i obući) 	– oblači i svlači neke odjevne predmete prema zadanoj razini složenosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- didaktički materijali (patentni zatvarači, samoljepljive čičak-trake, prilagodene vezice, gumbi različite veličine i sl.)
- praktične vještine.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- zorno prikazati sve aktivnosti navedene za usvajanje ishoda
- omogućiti učeniku učenje prema zadanom modelu
- prilagoditi didaktička sredstva i radni materijal manipulativnim sposobnostima učenika (prilagoditi veličinu gumba i patent-zatvarača, koristiti se specijaliziranim dodatcima za pomoć pri manipulaciji odjevnim predmetima i sl.)
- pružiti učeniku potrebnu razinu podrške u radu.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS C.2.3. Učenik pravilno odlaže odjevne predmete prema određenim karakteristikama.	<ul style="list-style-type: none"> – pravilno odlaže odjeću nakon svlačenja – pravilno odlaže obuću nakon izuvanja – uredno slaže različite odjevne predmete – izdvaja i slaže vlastitu odjeću i obuću – odlaže više odjevnih predmeta na predviđeno mjesto – slaže odjeću i obuću prema određenoj namjeri – slaže odjeću i obuću prema određenoj vrsti – izdvaja vlastiti prostor za odlaganje odjeće i obuće od ostalih 	– odlaže neke odjevne predmete prema zadanim karakteristikama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- praktične vještine odlaganja, slaganja i pospremanja odjevnih predmeta prema određenim karakteristikama.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- obratiti pozornost na učenike sa senzoričkim teškoćama te im prilagoditi aktivnosti sukladno potrebama
- koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika
- zorno prikazati sve aktivnosti koju su navedene za usvajanje ishoda
- omogućiti učeniku učenje prema zadanom modelu
- pružiti učeniku potrebnu razinu podrške u radu.

D. Život u domu i zajednici

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.2.1. Učenik prepoznaje namjenu kulturnih ustanova u svojem mjestu/gradu.	<ul style="list-style-type: none">– imenuje kulturne ustanove u svojem mjestu/gradu– prepoznaje razliku između kazališta i kina– opisuje namjenu kazališta i kina– opisuje namjenu knjižnice– primjenjuje pravila ponašanja u kulturnim i javnim ustanovama	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje neku kulturnu ustanovu svojem mjestu/gradu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prepoznavanje i imenovanje učeniku najpoznatijih kulturnih ustanova koje se nalaze u učenikovu mjestu: kazalište, kino i knjižnice
- razlikovanje kazališta od kina
- prepoznavanje namjene tih ustanova i osoba koje rade u tim ustanovama
- pravila ponašanja u kulturnim i javnim ustanovama.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Šetnja mjestom/gradom te upoznavanje s kulturnim ustanovama. Fotografiranje učenika ispred tih ustanova. U učionici učenici pomoću fotografija prepoznaju pojedinu kulturnu ustanovu. Učenici s učiteljem posjećuju kulturne i javne ustanove. Opisuju njihov vanjski i unutarnji izgled, prisjećaju se što su u njima gledali, koje su ondje zaposlene osobe sreli, što su one radile. Upoznaju se s pojmom ulaznice za kino i kazalište.

S učiteljem posjećuju i knjižnicu, razgledavaju te posuđuju slikovnicu, koju u razredu zatim zajednički čitaju, i pričaju priču iz slikovnice te se podsjećaju kako su dobili slikovnicu. Podsjećaju se i tko radi u knjižnici te da se ta osoba zove (knjižničar). Zajedno s učiteljem, kada su pročitali slikovnicu, istu odlaže vratiti u knjižnicu.

Svi se ishodi ostvaruju uz vođenje i primjerenu razinu podrške učitelja.

Ponavljanje i uvježbavanje potrebno je iza svakoga obrađenog područja/ishoda.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.2.2. Učenik rukuje jednostavnim kućanskim alatima i aparatima.	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje jednostavne kućanske alate – pokazuje i/ili izdvaja iz skupine kućanskih aparata imenovani kućanski aparat – izdvaja kućanski aparat potreban za određenu aktivnost – koristi se škarama za rezanje traka od papira i/ili jednostavnih nacrtanih oblika – koristi se nožem kao priborom za jelo i alatom za nanošenje namaza na kruh – koristi se kuhalom za vodu 	– izvodi samo dio neke aktivnosti i to s jednostavnijim kućanskim alatima i aparatima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različiti kućanski alati: nož, kuhača, grabilica; i kućanski aparati: sušilo za kosu, usisavač, televizor, hladnjak.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

U učionici za domaćinstvo učenik imenuje kuhinjske alate i kućanske aparate. Opisuje te predmete, kakve su boje, veličine, od kojeg su materijala napravljeni i sl.

Uz vođenje i podršku učitelja učenik izdvaja potreban alat i/ili aparat za izvođenje zadane aktivnosti, primjerice, izdvaja i uzima nož za mazanje namaza na kruh, pokazuje, imenuje, pokazuje ili otvara hladnjak te uzima traženu namirnicu, pravilno se koristi daljinskim upravljačem za televiziju, uključuje i isključuje televizor, mijenja programe, stišava televizijski ton.

Svi se ishodi ostvaruju uz vođenje i primjerenu razinu podrške učitelja.

Ponavljanje i uvježbavanje potrebno je iza svakoga obrađenog područja/ishoda.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.2.3. Učenik prepoznaje različite vrste proslava.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi datum svojeg rođenja – povezuje datum rođenja s proslavom svojeg rođendana – opisuje proslavu svojeg rođendana – opisuje proslavu blagdana u svojoj obitelji – prepoznaje proslavu vjenčanja – nabraja različite vrste ostalih proslava 	– povezuje proslave s događajima i načinom slavlja u obitelji

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kalendar s posebno označenim značajnim datumima u pojedinom mjesecu
- posebno istaknuti datuma rođenja svakog učenika u razredu
- blagdanski stol
- vjenčanje: značenje i običaji.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Pomoću kalendara s posebno označenim značajnim datumima u pojedinom mjesecu i posebno istaknutim datumima rođenja svakog učenika u razredu, učenici se podsjećaju kada je kojem učeniku rođendan te se zajedno s učiteljem pripremaju za proslavu, dogovaraju se što bi mogli darovati, izraditi, otpjevati. Učenici mogu pomoći tako da izrade pozivnice za rođendan koje će drugi učenik, njihov prijatelj, podijeliti prijateljima koje želi pozvati na rođendansku zabavu.

Svakako treba i u školi proslaviti rođendan u dogovoru s učenikovim roditeljima.

U vrijeme blagdana također se u učionici ili u cijeloj školskoj ustanovi može pripremiti proslava. Vrlo je važno učenicima osvijestiti da darovi ne moraju biti skupi i kupljeni u trgovini, već ih i oni sami mogu izraditi ili donijeti cvijet iz svojeg vrta, nacrtati nešto prigodno ili samo otpjevati pjesmicu.

Svi se ishodi ostvaruju uz vođenje i primjerenu razinu podrške učitelja.

Ponavljanje i uvježbavanje potrebno je iza svakoga obrađenog područja/ishoda.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.2.4. Učenik se pravilno kreće ulicom.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje zebru kao mjesto prelaska ulice– povezuje boje svjetla na semaforu s njihovim značenjem– ponaša se sukladno svjetlu na semaforu– mirno prelazi ulicu u pratnji odrasle osobe– poznaje opisuje osnovna pravila ponašanja pri prelasku ulice	<ul style="list-style-type: none">– pravilno se kreće ulicom uz odraslu osobu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pojmovi: ulica, zebra, semafor
- pravila ponašanja pri prelasku ulice.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Navedeni ishod uvježbava se i ponavlja tijekom svakog izlaska učenika na prometnicu i izvan školskog dvorišta.

Učenici razvrstavaju slike i uparuju ih sa slikom semafora. U učionici, igrajući se, uče pravilno kretanje ulicom, polako, bez trčanja, pogledati na obje strane dolazi li automobil, držeći odraslu osobu za ruku; kretanje u paru i u koloni. Preporučljiva je i igra uloga: semafor – pješak, pri čemu učenici imenuju boje na semaforu, oblike koje vide na semaforu i tako ponavljaju i povezuju sadržaje ostalih nastavnih predmeta.

Svi se ishodi ostvaruju uz vođenje i podršku učitelja.

Ponavljanje i uvježbavanje potrebno je iza svakoga obrađenog područja/ishoda.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.2.5. Učenik samostalno razvrstava otpad u za to predviđene spremnike.	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje otpad od smeća – razlikuje vrste otpada – razlikuje spremnike za razvrstavanje otpada – razvrstava otpad prema boji spremnika – prepoznaje reciklažno dvorište kao mjesto gdje se odlaže ostali otpad 	– razvrstava otpad prema slici na spremniku

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različite vrste otpada: papir, plastika, staklo, metal, trava, lišće
- kutije s natpisima i bojama pravih spremnika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj pokazuje učenicima različite kutije, novine, plastične i staklene boce, lišće, grane, plastične kutije od hrane i sl. Pojašnjava im da se od svega toga može napraviti novi proizvod te da zbog toga sve to moramo razvrstati i staviti u posebne spremnike. Za podsjetnik priprema slike različitih pravih spremnika koje su učenici već vidjeli, a nekima se i koristili. Učitelj priprema i pokazuje učenicima i spremnike i vrećice u koje svi moraju razvrstavati otpad. Istodobno, učenici tako ponavljaju i boje, oblike, odnose veći – manji, pun – prazan i sl. Učenici s učiteljem odlaze i u reciklažno dvorište, gdje se mogu upoznati i s ostalim materijalima koji se recikliraju i nose onamo, a ne stavljaju se u vrećice i spremnike kod kuće poput madraca, namještaja i sl.

Svi se ishodi ostvaruju uz vođenje i podršku učitelja.

Ponavljanje i uvježbavanje potrebno je iza svakoga obrađenog područja/ishoda.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.2.6. Učenik prepoznaje uporabu novca.	<ul style="list-style-type: none"> – odvaja kovanice od novčanica – prepoznaje vrijednost kovanica – pokazuje imenovanu kovanicu – prepoznaje vrijednost novčanica – navodi namjenu novca 	– prepoznaje i razlikuje vrstu novca

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- naziv novca kojim se koristi
- vrste i vrijednost kovanica
- vrste i vrijednost novčanica; namjena novca.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenici se upoznaju s novcem koji je sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj. Učenici ga dodiruju i opisuju te uočavaju materijal od kojeg je novac izrađen. Razvrstavaju kovanice od novčanica. Upoznaju vrijednost pojedine kovanice i novčanice te određuju koje su veće, a koje manje vrijednosti. Upoznaju se s namjenom novca i nabrajaju što se sve može kupiti i/ili platiti: hrana, odjeća, obuća, karta za kazalište i sl.

Svi se ishodi ostvaruju uz vođenje i podršku učitelja.

Ponavljanje i uvježbavanje potrebno je iza svakoga obrađenog područja/ishoda.

E. Zdravlje i sigurnost

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS E.2.1. Učenik opisuje načine održavanja i primjenu osobne higijene i higijene okoline za održavanje zdravlja.	<ul style="list-style-type: none">– navodi prednosti redovitog održavanja higijene i posljedice nedostatnoga održavanja higijene– primjenjuje postupke brige za održavanje higijene radne i životne okoline	<ul style="list-style-type: none">– navodi prednosti redovitog održavanja higijene i posljedice nedostatnog održavanja higijene

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osobna higijena (higijena ruku, nogu, tijela, nosa, kašljanja i kihanja, higijena usta i zubi)
- higijena odjeće i obuće
- higijena neposredne okoline i stanovanja (doma i škole): održavanje čistoće radne površine, ispiranje umivaonika. primjerice, nakon pranja zubi, održavanje čistoće toaleta nakon uporabe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- briga o zdravlju i higijeni odvija se svakodnevno i svugdje
- pružanje primjerene razine podrške u provođenju osobne higijene i održavanja higijene okoline te postupno smanjivanje poticaja radi osnaživanja samostalnog funkcioniranja učenika
- primjenom vizualnih podsjetnika u učionici, toaletu, blagovaonici i gdje god je potrebno učenicima treba olakšati primjenu kulturno-higijenskih pravila.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS E.2.2. Učenik prepoznaje i izbjegava opasnosti kojima je izložen u kućanstvu i okolini.	<ul style="list-style-type: none">– nabraja najčešće opasnosti u svakodnevnom životu– navodi što treba činiti u slučaju opasnosti– primjenjuje naučena pravila– navodi kada zatražiti pomoć učitelja ili odrasle osobe– navodi pravila postupanja u slučaju evakuacije	<ul style="list-style-type: none">– navodi kada zatražiti pomoć učitelja ili odrasle osobe

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- opasnosti u svakodnevnom životu: kemikalije, lijekovi, elektronički uređaji i instalacije, vatra, plin, oštri predmeti, igla, grom, sunce, hladnoća, biljke, gljive, životinje, vodene površine, elementarne nepogode, buka, pirotehnička sredstva i sl.
- zaštita i postupci postupanja (evakuacija, ozljede).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- primjenom vizualnih podsjetnika u učionici i ostalim prostorima škole učenicima olakšati pridržavanje sigurnosnih mjera
- posebnu pozornost potrebno je usmjeriti na učenje o važnosti i načinima traženja pomoći i podrške.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS E.2.3. Učenik opisuje važnost redovite tjelesne aktivnosti za rast i razvoj.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje vrste gibanja i vrste vježbanja u svakodnevnom životu – nabraja nekoliko vrsta tjelesnih aktivnosti – opisuje način i važnost pravilnog držanja tijela (pri sjedenju, stajanju, hodaњу) za zdravlje 	<ul style="list-style-type: none"> – nabraja 3 do 5 tjelesnih aktivnosti koje imaju pozitivan učinak na učenikovo tijelo

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tjelesne aktivnosti: šetnja, trčanje, vožnja bicikla, vježbanje, sportske aktivnosti
- pravilno držanje tijela
- držanje primjerene udaljenosti očiju od ekrana, knjige, pisanke i sl.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- primjenjivanje svakodnevne tjelesne aktivnosti
- redovito poticanje učenika na pravilno držanje tijela pri sjedenju i kretanju kao i držanje primjerene udaljenosti očiju od ekrana, knjige i sl.
- ograničavanje vremena rada/igre na elektroničkim uređajima
- tijekom dnevnih aktivnosti stvarati pauze i provoditi *gimnastiku za mozak (Brain Gym, Brain Breaks)*.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS E.2.4. Učenik prepoznaje osnovne emocije i razvija empatiju.	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje osnovne emocije i raspoloženja – primjenjuje aktivnosti samoregulacije emocija i raspoloženja – pokazuje svoje emocije na primjeren način – prepoznaje potrebe drugih i pruža im podršku 	<ul style="list-style-type: none"> – samostalno navodi osnovnu emociju; ljutnja ili sreća

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osnovne emocije: strah, srdžba, ljubav, radost, tuga
- tehnike regulacije emocija i raspoloženja, vježbe disanja, opuštanja, mišićna relaksacija.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- u svakodnevnim situacijama potrebno je osvješćivati i imenovati emocije učenika te poticati suosjećanje
- potrebno je usmjeravati pažnju na izgled lica i držanje tijela prilikom različitih raspoloženja i emocija (promatranje vlastitog odraza u ogledalu ili na slici, promatranje izgleda drugih)
- koristiti se fotoalbumom emocija s fotografijama učenika
- izražavati emocije mimikom, pokretom, riječima, art ekspresivnim tehnikama i sl.
- koristiti se problemskim i/ili terapeutskim slikovnicama, socijalnim pričama, digitalnim sadržajima, videomaterijalima, animiranim filmovima i sl.
- postupno upoznavati tehnika samoregulacije (vježbe disanja, opuštanja, mišićna relaksacija)
- poželjno je u učionici urediti kutak za opuštanje i samoregulaciju, izraditi kutiju ili poster s idejama za samoregulaciju.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS E.2.5. Učenik prepoznaje nasilničke oblike ponašanja u stvarnome i virtualnom svijetu.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje dogovorena pravila ponašanja – razlikuje prijateljske odnose od onih koji to nisu – razlikuje vrste nasilja i postupke nenasilnog rješavanja sukoba 	– razlikuje prijateljske odnose od onih koji to nisu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- neprimjerena vršnjačka ponašanja: nagovaranje, drskost, ismijavanje, podmetanja, isključivanje, agresivnost
- nasilje (verbalno, tjelesno, emocionalno)
- načini suočavanja s nasilničkim ponašanjem i reagiranje na njega.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osnaživanje u poznavanju pravila ponašanja te poželjnih i nepoželjnih ponašanja, prepoznavanju i izbjegavanju neprimjerenih i nasilničkih vršnjačkih ponašanja
- uvježbavanje koraka u prijavi neželjenog ponašanja
- ono što je naučeno, potrebno je uvježbati u različitim situacijama i kontekstima s različitim osobama
- kako bi olakšali razlikovanje, razumijevanje i usvajanje pojmova, potrebno je učenicima ponuditi slike/riječičke koje će učenici razvrstavati u pripremljene tablice
- videoprikazi u kojima su opisani vršnjački pritisci i nagovaranje na neželjene radnje, socijalne priče, prezentacije, plakati i sl. mogu poslužiti za prepoznavanje nasilničkih oblika ponašanja u stvarnome i virtualnom svijetu.



3. slika: Prijedlog predmetnih područja nastavnog predmeta Skrb o sebi u dobnoj skupini od 11. do 15. godine

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 16. do 21. godine

A. Higijenske navike i osobna urednost

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS A.3.1. Učenik primjenjuje osnovna pravila osobne higijene.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje svrhu pravilnog izvršavanja aktivnosti pranja ruku– pere ruke prije i nakon obroka– pere ruke po potrebi– pravilno umiva i briše lice ručnikom po potrebi– opisuje svrhu i važnost pravilnog održavanja oralne higijene– izvodi aktivnosti oralne higijene prema etapama (uzima četkicu i pastu za zube, otvara pastu za zube, stavlja pastu za zube na četkicu, pravilno pere zube, ispire usta, ispire četkicu za zube, zatvara pastu)– brine se o osobnoj higijeni tijekom menstrualnog ciklusa– pravilno se brine o priboru za održavanje oralne higijene (pere četkicu nakon uporabe, zatvara pastu za zube, posprema pribor za oralnu higijenu nakon uporabe)	<ul style="list-style-type: none">– izvodi osnovne aktivnosti osobne higijene

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- imenovanje/opisivanje svrhe pravilnog izvršavanja aktivnosti pranja ruku i aktivnosti oralne higijene
- uporaba različitih sredstava i predmeta za održavanje osobne higijene (ručnici, sapun, četkica i pasta za zube, higijenske maramice i ulošci i sl.)
- aktivnosti pranja ruku prije i nakon jela te po potrebi
- aktivnosti oralne higijene prema zadanim etapama rada
- pravilno održavanje pribora za osobnu higijenu
- aktivnosti osobne higijene tijekom menstrualnog ciklusa.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- potrebno je slijediti princip zornosti u radu
- tijekom provedbe radnih aktivnosti potrebno je pružiti verbalnu podršku učenicima (učitelj opisuje aktivnosti koje se provode)
- prilikom izvršavanja navedenih aktivnosti potrebno je pružiti podršku (vizualna podrška, verbalna uputa, fizičko vođenje) učeniku prema njegovim individualnim potrebama i mogućnostima za svaku etapu rada te osigurati dovoljno vremena između izvršavanja istih
- koristiti se u radu različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika

- osigurati učeniku jednostavan pribor za oralnu higijenu te, ako je potrebno, koristiti se posebnim didaktičkim sredstvima za olakšano držanje četkice prilikom pranja
- obratiti pozornost na učenike sa senzornim poteškoćama te prilagoditi aktivnosti prema njihovim mogućnostima i potrebama.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS A.3.2. Učenik se pravilno koristi sanitarnim prostorom.	<ul style="list-style-type: none"> – pravilno se prostorno orijentira prilikom odlaska i dolaska do sanitarnog prostora – pravilno se služi sanitarnim prostorom – pravilno se koristi nužnikom – pravilno se koristi sanitarnim uređajima (dozator za sapun, sušilo za ruke) – održava urednost sanitarnog prostora / nužnika nakon uporabe – poštuje pravila pristojnog ponašanja prilikom korištenja sanitarnim prostorom – poštuje pravila privatnosti prilikom uporabe nužnika 	<ul style="list-style-type: none"> – pravilno se služi sanitarnim prostorom, uz primjerenu razinu podrške

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vježbe prostorne orijentacije (odlazak i dolazak do sanitarnog prostora)
- pravilno služenje sanitarnim prostorom te različitim sanitarnim uređajima
- aktivnosti održavanja sanitarnog prostora / toaleta urednim nakon uporabe
- uvježbavanje pravila pristojnog ponašanja te pravila privatnosti prilikom korištenja sanitarnim prostorom.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- zorno prikazati sve aktivnosti koju su navedene za usvajanje ishoda
- omogućiti učeniku učenje prema zadanom modelu
- sve aktivnosti koje se preporučuju za usvajanje navedenog ishoda prilagoditi sposobnostima i mogućnostima učenika te, ako je potrebno, raščlaniti ih na manje etape rada
- pružiti učeniku potrebnu razinu podrške u radu.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS A.3.3. Učenik se brine o osobnoj urednosti.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje važnost osobne urednosti – brine se o osobnom izgledu – brine se o urednosti vlastite odjeće i obuće – pravilno se brine o urednosti kose – čisti uši primjerenim priborom – koristi se osnovnim priborom za manikuru – održava nokte urednim i čistim – koristi se dezodoransom – koristi se jednostavnim proizvodima za uljepšavanje – održava osobni pribor urednim i čistim – nakon korištenja pravilno odlaže pribor za osobnu higijenu 	– izvršava osnovne aktivnosti za održavanje osobne urednosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različita didaktička sredstva i materijali: različite vrste pribora za osobnu urednost.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tijekom provedbe radnih aktivnosti pružati verbalnu podršku učenicima (učitelj opisuje aktivnosti koje se provode)
- prilikom izvršavanja navedenih aktivnosti potrebno je pružiti primjerenu razinu podrške (vizualna podrška, verbalna uputa, fizičko vođenje) učeniku prema njegovim individualni potrebama i mogućnostima za svaku etapu rada te osigurati dovoljno vremena između izvršavanja istih
- koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika
- zorno prikazati sve aktivnosti koju su navedene za usvajanje ishoda
- omogućiti učeniku učenje prema zadanom modelu.

B. Hranjenje i zdrava prehrana

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS B.3.1. Učenik primjenjuje pravilne prehrambene navike.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje pravilnu prehranu uključujući važnost vode za život i zdravlje – razlikuje poželjne (preporučene) od nepoželjnih namirnica – razlikuje svježu od procesuirane hrane – odabire poželjne/preporučene namirnice/hranu za međuobrok (užinu) u školi – imenuje obroke i glavne namirnice koje se poslužuju u obrocima 	– odabire i konzumira zdravu hranu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osnovne skupine prehrambenih namirnica (voće, povrće, mliječni proizvodi, žitarice, meso i mesni proizvodi), poželjne (zdrave) i nepoželjne namirnice
 - namirnice koje treba izbjegavati, namirnice bogate skrivenim kalorijama: sokovi, energetske napitci i dr.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- svakodnevno prilikom obroka potrebno je isticati važnost konzumiranja umjerene količine hrane, raznolike hrane, te umjerenog konzumiranja slatkiša, grickalica i sl.
- obraćanje pozornosti na osobitosti prehrane pojedinih učenika (bez glutena, smanjeni udio šećera i sl.)
- biranje i konzumiranje zdrave hrane (voće, povrće)
- umjerena konzumacija brze hrane i grickalica, masne, slane i slatke hrane
- usmjeravanje i podučavanje umjerenog hranjenja, posebno učenika s prekomjernom tjelesnom masom.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS B.3.2. Učenik se kulturno ponaša u prostorima za prehranu.	<ul style="list-style-type: none">– komunicira pristojno i s poštovanjem– odabire i naručuje željenu hranu i piće.	<ul style="list-style-type: none">– unaprijeđuje snalaženje i ponašanje u prostorima za prehranu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- posjet restoranu, kafiću, slastičarnici i sl. (primjerice, povodom rođendana)
 - strpljivo čekanje u redu za hranu (blagovaonica, restoran sa samoposluživanjem)
 - ponašanje u restoranu (ulaženje uz pozdravljanje, pronalaženje mjesta, način obraćanja konobaru, strpljivo čekanje, razgovaranje umjerenim glasom)
 - odabiranje jela i/ili pića po osobnom izboru.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tijekom izvanučionične nastave posjetiti različite prostore za prehranu te usavršavati pravila lijepog ponašanja u njima
 - pravila kulturnog ponašanja u prostorima za prehranu mogu se uvježbavati i u simuliranim situacijama, igranjem uloga i sl.
 - primjena socijalnih priča, slikopriča, videomaterijala, prezentacija, slikovnih materijala, fotografija, radionica u aktivnostima
 - učitelj pružanjem primjerene vrste i razine podrške potiče sve učenike da primjenjuju pravila kulturnog ponašanja uključujući i one koji komuniciraju neverbalno ili se koriste alternativnim oblicima komunikacije.
-

C. Odijevanje i održavanje odjeće i obuće

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS C.3.1. Učenik se pravilno koristi odjevnim predmetima prema određenim karakteristikama i obilježjima.	<ul style="list-style-type: none">– pravilno oblači različite odjevne predmete prema zadanoj namjeni (kapu stavlja na glavu, čarape navlači na stopala, majicu oblači na gornji dio tijela)– oblači odjevne predmete na ispravnu stranu– razvrstava čistu od prljave odjeće– odabire odjeću i obuću prikladne veličine– odijeva se sukladno vremenskim promjenama– odijeva se u skladu s promjenom sredine	<ul style="list-style-type: none">– oblači i svlači neke odjevne predmete prema zadanim karakteristikama i obilježjima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- automatizacija praktičnih vještina
- različite aktivnosti oblačenja i svlačenja odjevnih predmeta
- različite aktivnosti povezivanja odjevnih predmeta s njihovom namjenom
- razvrstavanje čiste od prljave odjeće
- aktivnosti odijevanja sukladno vremenskim uvjetima te promjeni sredine.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osigurati učeniku učenje prema prikazanom modelu
- raščlaniti različite aktivnosti oblačenja i svlačenja odjevnih predmeta na manje etape rada
- koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika
- obratiti pozornost na učenike sa senzornim poteškoćama te prilagoditi aktivnosti prema njihovim mogućnostima i potrebama
- pružiti učeniku potrebnu razinu podrške u radu.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS C.3.2. Učenik izvršava aktivnosti oblačenja i svlačenja različitih odjevnih predmeta i dodataka.	<ul style="list-style-type: none"> – manipulira različitim predmetima za otkopčavanje i zakopčavanje odjeće i obuće (otvara/zatvara patentni zatvarač, otkopčava/zakopčava manje gumbe na različitim odjevnim predmetima, povlači vezice ili veže cipele) – pravilno rukuje dodatcima odjeći (zakopčava remen, stavlja ručni sat, namješta kravatu ili maramu i sl.) – oblači odjeću i obuću prikladne veličine – poštuje pravila privatnosti prilikom oblačenja i svlačenja 	– oblači i svlači različite odjevne predmete i dodatke

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različita didaktička sredstva i radni materijali: patentni zatvarači, gumbi različitih veličina, različite vrste remena, različiti modni dodatci poput marama, kravata i sl.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sve aktivnosti koje se preporučuju za usvajanje navedenog ishoda prilagoditi sposobnostima i mogućnostima učenika te, ako je potrebno, raščlaniti ih na manje etape rada
- zorno prikazati sve aktivnosti koju su navedene za usvajanje ishoda
- omogućiti učeniku učenje prema zadanom modelu
- prilagoditi didaktička sredstva i radni materijal manipulativnim sposobnostima učenika (prilagoditi veličinu gumba i patentnih zatvarača, koristiti se specijaliziranim dodatcima za pomoć pri manipulaciji odjevnim predmetima i sl.)
- pružiti učeniku potrebnu razinu podrške u radu.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS C.3.3. Učenik se pravilno brine o osobnim odjevnim predmetima.	<ul style="list-style-type: none"> – pravilno odlaže vlastitu odjeću, obuću i odjevne dodatke na za to predviđeno mjesto – brine se o urednosti vlastitih odjevnih predmeta – održava obuću urednom i čistom – redovito održava vlastiti prostor za odlaganje odjeće i obuće urednim 	– održava vlastite odjevne predmete urednim

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različite aktivnosti odlaganja odjeće, obuće i odjevnih dodataka (primjerice, odlaganje jakne na vješalicu, slaganje obuće u ormarić, pospremanje odjevnih predmeta u ladice ili kutije)
 - aktivnosti pravilnog slaganja različitih odjevnih predmeta
 - aktivnosti čišćenja obuće i odjeće.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- podijeliti različite aktivnosti odlaganja odjeće i obuće na manje etape rada
 - osigurati učeniku vizualnu podršku u radu
 - osigurati učeniku dovoljno vremena za izvršavanje zadanih aktivnosti
 - koristiti se različitim metodama poučavanja sukladno individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika
 - pružiti učeniku potrebnu razinu podrške
 - obratiti pozornost na učenike sa senzornim poteškoćama te prilagoditi aktivnosti prema njihovim mogućnostima i potrebama.
-

D. Život u domu i zajednici

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.3.1. Učenik samostalno obavlja jednostavne uvježbane kućanske poslove.	<ul style="list-style-type: none">– imenuje kućanski alat i/ili aparat potreban za obavljanje određene kućanske aktivnosti– imenuje jednostavne kućanske poslove– reže kruh nožem i/ili rezačem kruha– rasprema stol i stavlja nečisto posuđe u perilicu posuđa– vješa rublje za sušenje i skida suho rublje	<ul style="list-style-type: none">– izvršava jednostavne uvježbane kućanske poslove

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uporaba različitih kućanskih alata: noževa (za kruh, za meso, za povrće), škara, kuhača, grabilica i kućanskih aparata (usisavač, rezač kruha, perilica posuđa, stroj za pranje rublja).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj pokazuje različite vrste jednostavnih kućanskih alata i/ili pomagala i aparata te ih povezuje s određenim kućanskim poslovima. Učenici odgovaraju na pitanja učitelja o tome koji od tih poslova mogu oni sami ili uz pomoć roditelja obaviti ili ih već obavljaju.

Uz podršku učitelja učenik reže kruh nožem, a uz vizualnu podršku kojom su prikazani koraci uporabe rezača kruha i uz vođenje učitelja, učenik reže kruh rezačem kruha.

Nakon objeda u školi učenici odlažu prljavo posuđe na za to predviđeno mjesto, a u učionici za domaćinstvo uče kako pravilno staviti prljavo posuđe u perilicu posuđa.

Svi se ishodi ostvaruju uz vođenje i podršku učitelja te vizualnu podršku postupka uporabe određenog kućanskog aparata i aktivnosti koja se izvodi. Potrebno je neprekidno ponavljanje i uvježbavanje u suradnji s učenikovim roditeljima/starateljima.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.3.2. Učenik sudjeluje u održavanju vanjskoga i unutarnjeg prostora u svojem domu.	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje vanjski i unutarnji prostor u školi i u svojem domu – prepoznaje pribor potreban za određenu aktivnost održavanja vanjskoga i unutarnjeg prostora – usisava prostoriju – briše pod – mete dvorište i skuplja lišće 	– surađuje u jednostavnijim aktivnostima održavanja unutarnjega i vanjskog prostora

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vanjski i unutarnji prostor škole i doma
- pribor potreban za održavanje prostora urednim i čistim.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj pokazuje različite vrste pribora za održavanje unutarnjega i vanjskog prostora škole i doma podsjećajući učenike na aktivnosti koje su već prije izvodili u školi. Učenici uparuju slike pribora s aktivnostima koje njima izvode: metenje, sakupljanje lišća, usisavanje, brisanje poda. Učitelj demonstrira svaku navedenu aktivnost konkretnim priborom za njezinu realizaciju.

Učenici odgovaraju na pitanja učitelja o tome koje od tih poslova mogu i oni sami ili uz pomoć roditelja obaviti ili ih već obavljaju.

Za svaku aktivnost učitelj vodi učenike te pruža vizualnu podršku kojom su prikazani, primjerice, koraci uporabe usisavača: uključi – isključi, odmakni predmet ako ne može doći do određenog mjesta i sl.

Svi se ishodi ostvaruju uz vođenje i podršku učitelja. Potrebno je neprekidno ponavljanje i uvježbavanje u suradnji s učenikovim roditeljima/starateljima.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.3.3. Učenik primjenjuje osnovna pravila ponašanja u različitim situacijama.	<ul style="list-style-type: none"> – uparuje sliku primjerenog ponašanja u određenoj situaciji – navodi neprimjerene i primjerene oblike ponašanja – primjenjuje primjerene oblike ponašanja tijekom kretanja ulicom – primjenjuje primjerene oblike ponašanja u javnom prijevozu – primjenjuje primjerene oblike ponašanja tijekom razgovora 	– imenuje najmanje dva oblika primjerenog ponašanja u nekoj poznatoj situaciji

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vrste primjerenoga i neprimjerenog ponašanja
- primjereno ponašanje tijekom kretanja ulicom
- primjereno ponašanje u različitim situacijama konzumiranja obroka.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj priprema slike različitih oblika neprimjerenoga i primjerenog ponašanja, primjerice, udaranja, vikanja, prelaska ulice, sjedenja za stolom, razgovora. Učenik izabire sliku primjerenog ponašanja i uparuje je s određenom situacijom.

U razgovoru opisuje da se pravilno treba kretati ulicom te to demonstrira u učionici koja može biti opremljena maketom semafora i zebre te automobila koji dolaze.

Učenik demonstrira primjereno ponašanje tijekom vođenja razgovora s drugom osobom.

Svi se ishodi ostvaruju uz vođenje i podršku učitelja. Potrebno je neprekidno ponavljanje i uvježbavanje u suradnji s učenikovim roditeljima/starateljima.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.3.4. Učenik samostalno priprema napitak i obrok po svojem izboru.	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje različite vrste napitaka – imenuje različite vrste obroka tijekom dana – nabraja jela koja se konzumiraju za pojedini obrok – priprema jednostavan napitak – priprema jednostavan obrok za užinu – razlikuje zdrave od nezdravih napitaka – razlikuj zdrave od nezdravih obroka 	– priprema napitak i jednostavan obrok

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vrste napitaka
- vrste obroka tijekom dana
- priprema jednostavnog napitka i priprema jednostavnog obroka.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj donosi različite vrste napitaka te traži da ih učenici prepoznaju i imenuju. Razgovaraju o napitcima koji su zdravi i onima koji su nezdravi te o tome kada se konzumira pojedini napitak: čaj, mlijeko, kakao, kava, prirodni sok, gazirani sok, voda. Učitelj priprema plakat s napitcima na koji učenici mogu zalijepiti sliku obroka u vrijeme kojeg piju određeni napitak.

Učitelj prikazuje slike različitih obroka tijekom dana te učenici pokazuju i imenuju koji obrok uzimaju u školi i kod kuće. Odabiru slike pojedine namirnice koju konzumiraju za pojedini obrok. Uz pomoć učitelja pripremaju napitak po svojem izboru te jednostavan obrok za užinu.

Svi se ishodi ostvaruju uz vođenje i podršku učitelja. Potrebno je neprekidno ponavljanje i uvježbavanje u suradnji s učenikovim roditeljima/starateljima.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.3.5. Učenik prepoznaje i koristi se novcem.	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje kovanice od novčanica – razlikuje veće od manje vrijednosti kovanica – razlikuje veće od manje vrijednosti novčanica – prepoznaje novčanice kao platežno sredstvo – koristi se kovanicama za kupnju – skuplja kovanice i novčanice – štedi novac 	– prepoznaje novac kao platežno sredstvo

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vrste kovanica i novčanica
- vrijednosti kovanica i novčanica
- uporaba novca kao platežnog sredstva.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj učenicima pokazuje konkretne primjere kovanica i novčanica te učenici čitaju vrijednosti koje su ispisane na njima. Uspoređuju: *veće – manje*, *manje – manje se može kupiti*, *veće – više toga se može kupiti*. Učenici prepoznaju i imenuju materijal od kojeg je pojedina novčanica izrađena (metal ili papir) te ih uspoređuju s drugim predmetima izrađenim od tih materijala. Učenici uče da novcem kupuju sve što im je potrebno, ali i da ga katkad trebaju skupljati i štedjeti kako bi si mogli kupiti skuplji proizvod ili predmet.

Poželjno je igranje uloga u trgovini, a zatim odlazak na terensku nastavu gdje će učenici primijeniti naučeno i koristiti se kovanicama za plaćanje.

Svi se ishodi ostvaruju uz vođenje i podršku učitelja. Potrebno je neprekidno ponavljanje i uvježbavanje u suradnji s učenikovim roditeljima/starateljima.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS D.3.6. Učenik imenuje aktivnosti potrebne za skrb o kućnim ljubimcima.	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje životinje koje mogu biti kućni ljubimci – prepoznaje i imenuje hranu namijenjenu pojedinom kućnom ljubimcu – uparuje hranu s određenim kućnim ljubimcima – opušta se aktivnostima s kućnim ljubimcem 	– navodi dvije do tri aktivnosti potrebne za brigu o kućnom ljubimcu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- životinje kućni ljubimci
- prehrana kućnih ljubimaca
- stambeni prostor kućnih ljubimaca.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj učenicima pokazuje slike različitih životinja koje su najčešći kućni ljubimci (primjerice, pas, mačka, hrčak, ribica) koje učenici imenuju tako da ih prepoznaju na slici. Učenici verbaliziraju ili pokazuju sliku kućnog ljubimca kojeg imaju oni ili njihovi prijatelji. Učitelj također pokazuje različitu vrstu hrane koju jede pojedini kućni ljubimac, sredstva i predmete koji su potrebni za čišćenje stambenog prostora kućnog ljubimca. Učenici, koji imaju kućnog ljubimca, opisuju kako se oni brinu o svom kućnom ljubimcu: stavljaju hranu u posudu, ulijevaju i mijenjaju vodu i sl.

Učitelj imenuje predmete i radnje te se koristi odgovarajućim metodama u poučavanju vještine hranjenja, održavanja stambenog prostora životinje (nizanje unaprijed, nizanje unazad, nizanje cijelog zadatka).

Učitelj se u radu koristi socijalnim pričama na temu brige o životinjama, vizualnom podrškom, informacijsko-komunikacijskom tehnologijom (IKT).

Neki se učenici boje životinja, stoga je potrebno individualno slijediti potrebe svakog učenika i uvažavati njihova dosadašnja socijalna iskustva, reakcije i senzorni profil te učenike postupno uključivati u ovu vrstu aktivnosti, dozirati ih. Ako je potrebno, učenika treba pravodobno izdvojiti i odvesti na mirnije mjesto te dodatno pojasniti pravila ponašanja prema životinjama, njima poznatim, ali i onima koje ne poznaju, no susreću se s njima.

E. Zdravlje i sigurnost

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS E.3.1. Učenik opisuje važnost održavanja pravilne osobne higijene za očuvanje zdravlja s naglaskom na pojačanu potrebu osobne higijene tijekom puberteta/adolescencije.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje promjene i situacije koje prate pubertet/adolescenciju – opisuje važnost održavanja pravilne osobne higijene kože i tijela tijekom puberteta/adolescencije – održava pravilnu higijenu tijela – opisuje načine prijenosa zaraznih bolesti (dodirom, slinom, krvlju) i zaštite 	– održava pravilnu higijenu tijela

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- promjene u pubertetu (tjelesni rast i spolno sazrijevanje)
- higijena tijela, lica i spolovila tijekom puberteta (područja s pojačanim lučenjem, važnost higijene djevojaka za vrijeme menstruacije, postupak pravilne primjene, uključujući redovitu zamjenu, higijenskih uložaka za vrijeme menstruacije)
- prijenos zaraznih bolesti.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- nadziranje i usmjeravanje na početku praktičnog učenja higijene (zamjena higijenskih uložaka)
- postupno smanjivanje poticaja radi osnaživanja samostalnog funkcioniranja učenika
- pružanje vizualnih potkrepljenja radi pojašnjavanja uputa i poučavanja novim koncepcijama i vještinama
- koristiti se edukativnim filmovima, prezentacijama, socijalnim pričama i dr.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS E.3.2. Učenik opisuje opasnosti, mjere sigurnosti i zaštite u svakodnevnom životu.	<ul style="list-style-type: none"> – učenik opisuje najčešće opasnosti u kućanstvu i okolini te postupke zaštite – opisuje pravila postupanja u slučaju evakuacije – opisuje nasilničko ponašanje i postupke nenasilnog rješavanja sukoba – učenik izvješćuje o nasilničkom ponašanju ako ga zamijeti ili mu prisustvuje – učenik opisuje prihvatljiv i neprihvatljiv tjelesni dodir te obranu i zaštitu od takvih oblika ponašanja 	– opisuje najčešće opasnosti u kućanstvu i okolini te postupke zaštite

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- opasnosti u svakodnevnom životu: ubod krpelja, komaraca i ugriz životinja, kemikalije, lijekovi, zaraze, elektronički uređaji i instalacije, vatra, plin, oštri predmeti, igla, grom, sunce (sunčanica, opekline, dehidracija), elementarne nepogode (potres, poplava), vodene površine, buka, pirotehnička sredstva, pušenje, alkohol i sl.
- nasilje (verbalno, tjelesno, emocionalno...)
- načini suočavanja s nasilničkim ponašanjem i reagiranje na njega
- seksualno nasilje: prihvatljiv i neprihvatljiv dodir
- evakuacija: pravila postupanja, uputa za evakuaciju i spašavanje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prepoznavanje osnovnih vrsta nasilja u stvarnome i virtualnom svijetu; naučiti potražiti pomoć u situacijama u kojima su prisutne ružne riječi, vrijeđanje, potezanje za kosu, udaranje, štipanje, guranje i dr.
- osnaživanje u poznavanju pravila ponašanja te poželjnih i nepoželjnih ponašanja, prepoznavanju i izbjegavanju neprimjerenih i nasilničkih ponašanja
- uvježbavanje koraka u prijavi neželjenog ponašanja
- u aktivnostima se koristiti socijalnim pričama, prezentacijama, plakatima, videoprikazima u kojima su opisani pritisci i nagovaranje na neželjene radnje.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS E.3.3. Učenik opisuje osnovne korake postupanja, samopomoći i pružanja pomoći drugima u slučaju bolesti, ozljeda i iznimnih situacija.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje osnovne korake postupanja pri krvarenju iz nosa, pri padovima i površinskim ozljedama – navodi kada zatražiti pomoć učitelja ili odrasle osobe – opisuje najčešće zdravstvene smetnje i nabraja postupke pomoći i samopomoći – opisuje osnovne korake postupanja u iznimnim situacijama (evakuacija) 	– niže pravilnim redoslijedom ponudene korake postupanja u slučaju bolesti, ozljeda i iznimnih situacija

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- najčešće akutne i zarazne zdravstvene smetnje (prehlada i visoka tjelesna temperatura, proljev i povraćanje)
- kako zaštititi sebe i druge (pravilno postupanje pri prehladi i febrilnim stanjima, dijareji (proljevu) i povraćanju)
- postupci prve pomoći i samopomoći.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- u suradnji s timom školske medicine uvježbavanje osnovnih postupaka pružanja prve pomoći (saniranje manjih povreda, zaustavljanje krvarenja iz nosa)
- koristiti se digitalnim sadržajima, slikovnim materijalima, pričama, pričama u slikama, stripovima, socijalnim pričama, videomaterijalima, fotografijama, animiranim i edukativnim filmovima.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS E.3.4. Učenik opisuje zdrave životne navike.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje posljedice nedovoljnog sna i umora – opisuje tjelesne aktivnosti koje pridonose zdravlju – primjenjuje pravilnu tjelesnu aktivnost sukladno svojim sposobnostima, sklonostima i zdravstvenom stanju za održavanje zdravlja – nabraja opasnosti sjedilačkog načina provođenja vremena, posebice vremena provedenog ispred ekrana – nabraja opasnosti i štetnosti konzumiranja nikotina, alkohola i droge 	– pokazuje zdrave životne navike

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- zdrave životne navike: pravilna izmjena rada i odmora, tjelesna aktivnost, aktivno provođenje slobodnog vremena, zdrava prehrana
- štetne životne navike: sjedilački način života, sredstva ovisnosti.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- koristi se digitalnim sadržajima, slikovnim materijalima, pričama, pričama u slikama, stripovima, socijalnim pričama, videomaterijalima, fotografijama, animiranim i edukativnim filmovima
- organiziraju se tematske radionice, primjenjuju se metode igre uloga.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOS E.3.5. Učenik primjenjuje osnovne vještine i tehnike samoregulacije emocija, raspoloženja i ponašanja.	<ul style="list-style-type: none"> – izražava svoje osjećaje i potrebe na primjeren način – preuzima odgovornost za vlastito ponašanje – primjenjuje tehniku samoregulacije primjereni osobnim potrebama i situaciji 	– izražava svoje osjećaje i potrebe na primjeren način

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- poštovanje vlastitih i tuđih osjećaja
- samoregulacija i tehnika samoregulacije.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- primjena socijalnih priča, problemskih i/ili terapijskih slikovnica, videomaterijala, digitalnih sadržaja, animiranih filmova i dr.
- poticanje učenika da izraze svoje osjećaje tako da svaki dan možemo započeti pitanjem: *Kako se danas osjećaš?*
- poučavanje prepoznavanja svojega trenutnog osjećajnog stanja i strategija koje će pomoći ispravnom reagiranju na njega
- stvaranje prilika za pružanje pomoći mladima ili slabijima
- poticanje suosjećanja prema drugima i njihovim osjećajima
- poželjno je u učionici urediti kutak za opuštanje i samoregulaciju, izraditi kutiju ili poster s idejama za samoregulaciju.



4. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Skrb o sebi u dobnoj skupini od 16. do 21. godine

E. POVEZANOST S DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Nastavni predmet Skrb o sebi svojom prirodom pripada društveno-humanističkom području, ali je usko povezan sa svim ostalim odgojno-obrazovnim područjima, međupredmetnim temama i nastavnim predmetima. Pritom je naglašena povezanost s predmetnim kurikulumom Upoznavanja škole i okoline, Radnog odgoja, Socijalizacije, Tjelesne i zdravstvene kulture, Matematičkih vještina te Izobrazbe u obavljanju poslova, s posebnim naglaskom u primjenjivosti u svakodnevnom životu i radu. Za usvajanje vještina iz svakodnevnog života nužna je povezanost i usvojenost različitih znanja iz svih nastavnih predmeta. Iako je moguće korelacijski povezati sve međupredmetne teme s predmetnim kurikulumom Skrb o sebi putem prilagodbe sadržaja i metoda rada, a prema mogućnostima, sposobnostima i interesima učenika s teškoćama u razvoju, značajnija povezanost utvrđena je s međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj, Učiti i kako učiti, Održivi razvoj te Zdravlje.

Temelj ostvarivanja ishoda međupredmetne teme Osobni i socijalni razvoj povezan je s razvijanjem vlastite slike o sebi, samopoštovanjem i samopouzdanjem, prepoznavanjem, prihvaćanjem i upravljanjem svojim emocijama i ponašanjem, s posebnim naglaskom na razvijanju socijalnih i komunikacijskih vještina te odgovornog ponašanja prema sebi i drugima u zajednici. Očekivanja iz međupredmetne teme Učiti kako učiti ostvaruju se integrirano s gotovo svim ishodima predmetnog kurikula Skrb o sebi. Povezanost međupredmetne teme Zdravlje od posebne je važnosti za usvajanje značajnog broja odgojno-obrazovnih ishoda predmetnog kurikula Skrb o sebi poticanjem učenika s teškoćama u razvoju na odgovoran pristup prema osobnom zdravlju te odgovornom i solidarnom odnosu prema zdravlju drugih ljudi. Usmjerenost na ostvarivanje ishoda navedenih područja, odnosi se ponajprije na usvajanju osnovnih znanja i vještina za pozitivan stav i odgovorno ponašanje koje će pridonijeti očuvanju i unaprjeđenju tjelesnoga, mentalnog, emocionalnog i socijalnog zdravlja te osiguranju i poboljšanju kvalitete života.

Značajna korelacijsko-integracijska povezanost sadržaja nastavnog kurikula Skrb o sebi s navedenim predmetnim područjima i međupredmetnim temama značajno pridonosi povećanju razine kompetencija učenika s teškoćama u razvoju te razvijanju pozitivne slike o sebi.

F. UČENJE I POUČAVANJE PREDMETA

Nastavni predmet Skrb o sebi ima vrlo važno mjesto unutar posebnog kurikula za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada. Samostalnost u području osobne higijene, prehrane, svlačenja i oblačenja i brizi o vlastitoj sigurnosti i zdravlju temelj je za razvoj na ostalim područjima, a posebice je temelj za usvajanje pozitivne slike o sebi, samopercepcije i vlastite vrijednosti. Sadržaje kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi nastavnog predmeta Skrb o sebi učenici najlakše usvajaju, uvježbavaju i učvršćuju u prirodnoj situaciji u svojem prirodnom okružju, a česta svakodnevna ponavljanja uvjet su za prelazak određenih vještina u navike koje učenik može spontano primjenjivati bilo gdje i bilo kada. Sadržaji trebaju omogućiti učenicima aktivnu ulogu te uključiti praktično učenje i primjenjivost znanja u svakodnevnom životu. Poučavanje predmeta Skrb o sebi odvija se neprekidno od početka do završetka školovanja radi ostvarivanja ishoda iz pet međusobno povezanih područja: higijenske navike i osobna urednost, hranjenje i zdrava prehrana, odijevanje i održavanje odjeće i obuće, život u domu i zajednici te zdravlje i sigurnost čija se zastupljenost u kurikulumu mijenja s obzirom na dob učenika. Svaka nova vještina povezuje se i nadograđuje na prethodno naučenu vještinu, a stečene vještine proširuju se i usavršavaju. Vještine skrbi o sebi moguće je razdijeliti na korake čijem usvajanju se može pristupiti kao zadacima ili podzadacima, poučavanjem svakoga pojedinačnog koraka i njegovim povezivanjem sa sljedećim korakom tog lanca. Pritom treba voditi računa da učenik ima usvojene vještine koje su potrebne za svaki pojedinačni korak. Primjerice, pri poučavanju vještine osobne higijene kao što je pranje zuba, zadatak može tražiti raščlanjivanje na korake: uzimanje četkice i paste za zube, okretanje slavine, vlaženje četkice, odvrtnje poklopca na pasti za zube, stavljanje paste za zube na četkicu itd. Tijekom provedbe aktivnosti potrebno je kombinirati različite oblike uputa i podrške učenicima, pružati verbalnu podršku (učitelj opisuje aktivnosti koje se provode), vizualnu podršku ili fizičko vođenje učeniku te osigurati dovoljno vremena između izvršavanja

istih. Učenicima s teškoćama nužno je osigurati dovoljno vremena za promatranje i izvođenje aktivnosti uz uvođenje stanki ako je to potrebno radi otklonjive pažnje ili bržeg zamaranja. Ono što je naučeno potrebno je vježbati u različitim situacijama i kontekstima s različitim osobama. Za generalizaciju vještina neophodna je suradnja i uključenost obitelji učenika kako bi se vještine usvojene u školi uvježbavale i primjenjivale u obiteljskom okruženju i zajednici. Važni čimbenici koji utječu na učenje su sposobnosti učenika, motivacija i interes. Učenike se motivira izborom sadržaja poučavanja koji su u skladu s njihovim interesima. Primjena dobro osmišljenih metodičkih scenarija učenja i poučavanja može utjecati na razvijanje interesa učenika i na povećanje njihove motivacije za učenje. Stoga bi učitelj trebao nastavu učiniti što dinamičnijom primjenom različitih aktivnosti poput otkrivanja igrom, igranja didaktičkih igara, pričanja priča, igranja uloga, organiziranja posjeta, sudjelovanja u projektima, izrade vizualnih prikaza, primjene računalnih programa i aplikacija, pokusa i slično. Pohvale i nagrade su također izuzetno važan dio poticanja i održavanja učenikove motivacije i pažnje. Osjećaj uspjeha snažan je motivator za učenje, stoga je vrlo važno omogućiti učeniku s teškoćama da na svakome nastavnom satu Skrbi o sebi doživi uspjeh. Potrebno je pred učenike stavljati optimalno teške zadatke koje mogu riješiti samostalno ili uz primjerenu podršku što će potaknuti razvoj njihova samopouzdanja, ustrajnosti i motivacije za rad. Kako učenici ne bi preuzeli pasivnu ulogu u procesu učenja i stjecanja vještina skrbi o sebi i pretjerano se oslanjali na druge (učitelja ili pomoćnika u nastavi), poučavanje, razvijanje i usavršavanje vještina treba sadržavati strategije koje uključuju postupno smanjivanje pružanja podrške jer se kod učenika želi postići što veći stupanj samostalnosti. Najčešće vrste podrške koje učitelj pruža učeniku su: fizička podrška, fizički poticaj, pozicioniranje, demonstracija (modeliranje), verbalno vođenje i usmjeravanje te vizualna podrška. U nastavnom predmetu Skrb o sebi podjednako je važno usvajanje znanja i razvijanje vještina brige o sebi kao i njihova primjena u svakodnevnim aktivnostima.

Uloga učitelja u radu s učenicima s teškoćama odabir je i primjena prilagodbe postupaka učenja i poučavanja koji će učenicima omogućiti usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Skrb o sebi aktivnim sudjelovanjem u nastavnom procesu i razvojem temeljnih kompetencija važnih za snalaženje u različitim životnim situacijama. Prilagodbe se odabiru u skladu s odgojno-obrazovnim potrebama učenika utvrđenim na temelju stručne edukacijsko-rehabilitacijske procjene. Učitelj odabire aktivnosti i nastavne sadržaje, metode i oblike rada kojim će osigurati usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda, osmišljava poticajno okruženje te vodi i usmjerava učenika pružanjem odmjerene podrške. Učitelj predstavlja model za učenje, planira, vodi i potiče učenike na uključivanje u predviđene aktivnosti koje će dovesti do njihova optimalnog razvoja. Učitelj razvija suradnički i partnerski odnos sa svim odgojno-obrazovnim subjektima koji su uključeni u provedbu odgojno-obrazovnog procesa, razmjenjuje iskustva u radu, zajednički izrađuje i razmjenjuje pedagoško-didaktički materijal kojim se koristi u radu. Potiče roditelje na aktivno uključivanje i sudjelovanje razmjenjivanjem informacija o učenikovu napretku i ponašanju te daje smjernice i primjere za rad s učenikom u obiteljskom okruženju.

U učenju i poučavanju nastavnog predmeta Skrb o sebi očekivane ishode učenja ostvarujemo različitim materijalima i izvorima znanja. Primarni izvor znanja prirodno je i društveno okruženje učenika, odnosno izvorna stvarnost. To može biti bilo koji predmet (odjeća i obuća, pribor za osobnu higijenu, predmeti iz domaćinstva i sl.) ili situacija iz neposredne blizine koja ima veze s nastavnim sadržajem i koju učenik može uživo vidjeti, doživjeti, promatrati i proučiti, ali isto tako to su i izvanučionične aktivnosti (šetnje, posjeti, izleti...) koje omogućuju učenicima stjecanje znanja u realnim životnim situacijama i iskustvima (sigurno kretanje ulicom i sl.). Kada je izvorna stvarnost nedostupna, potrebno ju je nadomjestiti nastavnim sredstvima i materijalima (modelima, videozapisima, prezentacijama, slikama, posterima, radnim listovima, socijalnim pričama i sl.) koji u pravilu trebaju biti vrlo jednostavni, bez suvišnih detalja i prilagođeni perceptivno-motoričkim i spoznajnim sposobnostima učenika. Red, struktura, dosljednost u pravilima i očekivanjima stvaraju osjećaj sigurnosti i osobito su važni učenicima s teškoćama. Za ove su učenike važne rutine i predvidljivost u nastavnom procesu, odnosno potrebno je da točno znaju što ih očekuje i što slijedi jer će to povećati njihovu spremnost i koncentraciju na izvođenje zadatka. Učenike je stoga važno unaprijed upoznati s planiranim aktivnostima i zadaćama pri čemu je poželjno koristiti se vizualnim materijalima: rasporedima, smjernicama za kretanje, oznakama za predmete i objekte u prostoru, slikovnim prikazima i redosljedom koraka u pojedinoj aktivnosti. Primjenom vizualnih podsjetnika u učionici, nužniku/toaletu, blagovaonici i gdje god je potrebno, učenicima je potrebno olakšati primjenu kulturno-higijenskih i sigurnosnih pravila te pravila ponašanja. U nastavi Skrbi o sebi značajnu ulogu ima i primjena informacijsko-komunikacijske tehnologije kao izvora znanja (multimedijskih prikaza, edukacijskih programa, animacija ili

simulacija) jer učenicima s teškoćama omogućuje promatranje situacija koje rijetko mogu spoznati uživo (primjerice, nasilničko ponašanje). Učitelj ima autonomiju u izboru, pripremi, izradi i prilagodbi izvora znanja i materijala za učenje i poučavanje.

Okružje u kojem se odvija proces učenja treba osmisлити tako da učenicima bude ugodno i zanimljivo te da ih potiče na učenje i samostalnost. Poticajno okružje za učenje treba biti dinamično, polaziti od učenika i njegovih interesa i neprestano stimulirati njegove potencijale, omogućavajući interakciju s materijalima, kao i interakcije s ostalim učenicima i odraslima. U radu s učenicima s teškoćama osobito je važno da fizičko okružje bude sigurno i da se lako nadzire. Prostor za učenje unutar učionice treba biti fleksibilan, omogućavati dio za grupnu interakciju, kao i za individualno funkcioniranje. Mora biti prikladan za sve učenike te pružati mogućnost za zadovoljavanje individualnih interesa i potreba učenika. To se postiže pravilnim osmišljavanjem izoliranih mjesta, primjerice, *tihog kutka* ili *senzornog kutka* koji će učenicima omogućiti samoregulaciju emocija i ponašanja ili potreban predah. Učenike treba poticati da sudjeluju u oblikovanju i održavanju okružja za učenje. Dio aktivnosti provodi se u zasebnim školskim prostorima poput sanitarnog čvora ili blagovaonice ili u specijaliziranim učionicama poput praktikuma za domaćinstvo, stanovanje ili radni odgoj. Za uspješno usvajanje ishoda iz nastavnog predmeta Skrb o sebi potrebno je da praktikumi budu primjerene veličine (s dovoljno prostora za kretanje i mjesta za uvježbavanje) i dobro opremljeni (kuhinjski elementi, osnovni sobni namještaj, kućanski aparati i uređaji). Aktivnosti kojima je poučavan u školi, učenik će nastaviti primjenjivati i generalizirati u obiteljskom okružju.

Učenje i poučavanje nastavnog predmeta Skrb o sebi provodi se u trima dobnim skupinama. U prvoj dobnj skupini poučava se 105 sati, u drugoj dobnj skupini 170, u trećoj dobnj skupini 35 sati godišnje. Definirani odgojno-obrazovni ishodi ne ostvaruju se redosljedom kojim su napisani u kurikulumu, već je nužno da se odabrani nastavni sadržaji na kojima se ishodi ostvaruju, međusobno nadovezuju i upotpunjuju jer će se samo tako osigurati učinkovito učenje i poučavanje i usvajanje ishoda definiranih kurikulumom nastavnog predmeta Skrb o sebi. Kurikul usmjeren na učenika učitelju omogućuje fleksibilnost i slobodu u osmišljavanju i provođenju procesa učenja i poučavanja, poštujući pritom individualne karakteristike i specifičnosti u funkcioniranju učenika. Učitelj ima autonomiju da na temelju procjene inicijalnog stanja postojećih vještina na fleksibilan način odluči o redosljedu i vremenu koje je potrebno za usvajanje ishoda. Pojedinih ishoda potrebno je posvetiti onoliko vremena koliko je potrebno da svi učenici dođu do razine usvojenosti »dobar«. Vrijeme poučavanja određuje se za svakog učenika individualno u skladu s očekivanom razinom usvojenosti ishoda u njegovom osobnom kurikulumu. Ako učenik ne svlada predviđene ishode u dobnj skupini za koju je kurikulum predviđen, oni se nastavljaju planirati i provoditi u sljedećim godinama učenja dok ih učenik ne usvoji. Tijekom nastavnog sata strukturira se vrijeme poučavanja u manje vremenske intervale u različitim oblicima rada. Trajanje aktivnosti učeniku se može vizualno prikazati.

Učenici se grupiraju unutar odgojno-obrazovnih skupina prema kronološkoj dobi. Ishodi učenja ostvaruju se različitim oblicima rada: individualnim radom, radom u paru, radom u grupi, radionicama, iskustvenim učenjem, projektima u nastavi i/ili rješavanjem problema. Učitelj ima slobodu primijeniti različite načine organizacije rada i učenja uz kombiniranje i grupiranje učenika kako bi što bolje iskoristio potencijale svih u razredu i osigurao uspjeh svakog učenika.

G. VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

U sklopu kurikula nastavnog predmeta Skrb o sebi opisuju se sastavnice i pristupi vrednovanju te načini davanja povratnih informacija i izvješćivanja o usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Vrednuju se samo opisno znanja i vještine definirane odgojno-obrazovnim ishodom.

Vrednovanje postignuća učenika s teškoćama u razvoju integrativni je dio procesa učenja i poučavanja. Ono podrazumijeva sustavno prikupljanje podataka tijekom procesa učenja te praćenje razvoja znanja, vještina i sposobnosti učenika. Kriteriji vrednovanja određuju se inicijalnom procjenom individualnih kompetencija, mogućnostima i sposobnostima učenika. Tijekom određivanja kriterija vrednovanja potrebno je posebnu pažnju obratiti i na svrsishodno definiranje svih onih metoda i strategija učenja i poučavanja koji

će omogućiti učeniku usvajanje ishoda navedenih kurikulumom. Vrednovanje u predmetnom kurikulumu Skrb o sebi potrebno je provoditi sustavno i svrsishodno. Svi radni zadatci i različite aktivnosti kojim će se koristiti kao varijablama vrednovanja moraju biti prilagođeni razvojnim sposobnostima učenika uz primjerenu razinu podrške u radu koja je učeniku potrebna. Sam cilj vrednovanja učenika s teškoćama u razvoju sustavno je praćenje napretka učenika te usmjeravanje i poticanje učenika s obzirom na njegove mogućnosti, sposobnosti i interese.

U predmetnom kurikulumu Skrb o sebi dva su elementa vrednovanja:

- usvojenost znanja
- aktivnosti praktičnih vještina.

Usvojenost znanja usmjerena je prema poznavanju i razumijevanju samog sadržaja kurikula, na temelju kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi predmetnog kurikula. Praktične vještine podrazumijevaju vrednovanje svih onih radnih zadataka i aktivnosti koje učenik svakodnevno izvodi tijekom cijele školske godine, a koji su usmjereni na usvajanje ishoda predmetnog kurikula.

Okvir za vrednovanje procesa i ishoda učenja obuhvaća vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje te vrednovanje naučenog.

Vrednovanje za učenje pristup je u kojem se formativno prati napredovanje učenika pri čemu je važna redovita povratna informacija o napredovanju i postignutom uspjehu učenika u odnosu na očekivanja. Vrednovanje za učenje rezultira kvalitativnom povratnom informacijom o tijeku procesa učenja i usmjerenost je na napredak učenika koji je ostvario u određenom vremenu, kao i unaprijeđenje poučavanja. Pritom je važno istaknuti da se trenutačna postignuća učenika uspoređuju s njegovim prethodnim postignućima, a ne s postignućima ostalih učenika. Učitelj za svakog učenika opisuje razvoj temeljnih kompetencija u nastavnom predmetu Skrb o sebi te daje kratak osvrt na postignuća. Kvalitativni osvrt treba ukazati na to što učenik zna i može izvesti, u kojim je sastavnicama posebno uspješan, a u kojima treba unaprijediti rezultate, odnosno u kojima treba podršku. Neke od metoda vrednovanja za učenje su: praćenje učenika tijekom provedbe aktivnosti, postavljanje pitanja radi provjere razumijevanja, učeničke mape, izlazne kartice i sl.

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja, kao samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje, uz stalnu podršku učitelja radi razvoja što samostalnijeg učenja. Neke od metoda vrednovanja kao učenja koje se mogu primijeniti su: semafor vrednovanja, obrasci za procjenu/samoprocjenu, povratna informacija dogovorenim znakom ili simbolom i slično.

Vrednovanje naučenog utvrđivanje je razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda definiranih kurikulumom nastavnog predmeta Skrb o sebi tijekom ili na kraju školske godine kao i ukazivanje na kompetencije koje zahtijevaju poboljšanje. Usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda vrednuje se opisno s obzirom na definirane razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Učitelj se uglavnom koristi opažanjima učenikova rada, praktičnim radovima, učeničkom mapom te učeniku prilagođenom provjerom znanja.

Usvojenost određenoga odgojno-obrazovnog ishoda potrebno je definirati jednom od pet navedenih razina usvojenosti: potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno. Prilikom definiranja i navođenja određene razine usvojenosti ishoda potrebno je navesti i razinu pružena primjerenog oblika podrške određenom učeniku tijekom usvajanja istog.

Zaključna ocjena predmeta izriče se opisnom ocjenom: potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno.

Zaključna opisna ocjena donosi se na kraju nastavne godine i iskazuje sveukupnu usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda učenja. Učitelju kao smjernica može poslužiti kurikulum definirana srednja razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Srednja razina usvojenosti ne predstavlja izravno školsku opisnu ocjenu, ali predstavlja prosjek usvojenog znanja i vještina potrebnih za srednju zaključnu ocjenu.

Vrednovanjem predmetnih kurikula osiguravaju se dodatni uvjeti za razvojno i fleksibilno planiranje napretka učenika, što znači još kvalitetnije usklađivanje razvojnih osobitosti učenika s očekivanim ishodima učenja za razvoj učenikovih kompetencija (općeobrazovnih, strukovnih). Takav pristup otvara nove mogućnosti za napredak učenika u cjeloživotnom obrazovanju, zadovoljstvo učitelja i, naravno, roditelja/skrbnika učenika, a time i škole te obrazovnog sustava u cijelosti.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA DOMAĆINSTVO

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Nastavni predmet Domaćinstvo (kratka oznaka predmeta DOM) interdisciplinarni je predmet koji integrira spoznaje iz prirodoslovnoga, društveno-humanističkog i tehničko-informatičkog područja. Spoznaje iz prirodoslovnog područja omogućuju učeniku da spozna sebe, svoje prirodne, biološke potrebe te odnos prema drugim ljudi i prema okolini. Spoznaje iz društveno-humanističkog područja uvode učenika u spoznaje o vlastitom životu i životu drugih ljudi te društvene odnose temeljene na uvažavanju i prihvatanju ljudske prirode. Stečene spoznaje, znanja, vještine, vrijednosti i stavove učenici mogu primijeniti u svakodnevnom životu, samostalnom življenju i budućem radu. Spoznaje tehničko-informatičkog područja uključuju pravilnu, sigurnu i svrhovitu uporabu različitih oblika tehnologije te primjenu različitih tehnoloških dostignuća u poslovima vezanim uz kućanstvo.

Učenjem nastavnog predmeta Domaćinstvo učenika se usmjerava:

- na što samostalnije obavljanje poslova u kućanstvu: stan/kuća/okućnica
- na pravila ponašanja u vlastitom domu i zajednici
- na estetski lijepo i higijenski čisto životno okruženje
- na osobnu higijenu i kulturu odijevanja
- na pripremu hrane i važnost pravilne prehrane
- na izradu predmeta uporabne i ukrasne vrijednosti, uzgoj i briga za biljke, povrtnjak
- na samopomoć i pomoć ukućanima u slučaju nezgode
- na ekonomičnu raspodjelu financija, racionalno korištenje energentima kao i adekvatno zbrinjavanje otpada iz kućanstva.

Znanja, vještine i stavovi naučeni u nastavnome predmetu Domaćinstvo omogućavaju učeniku bolje razumijevanje sebe, svojih bližnjih, okoline u kojoj živi, lakše snalaženje u svakodnevnim životnim aktivnostima te u društvenim situacijama. Učenjem o domu, obitelji, lokalnoj i široj zajednici učenik izgrađuje osobni, kulturni i nacionalni identitet uz istodobno razvijanje osjetljivosti za druge. Primjenom različitih strategija aktivnog učenja i poučavanja promiče se odgovornost i osnažuje integritet čime učenik postaje pouzdan, moralan i dosljedan pojedinac koji poštuje sebe i druge. Time se potiče i osigurava cjelovit razvoj i dobrobit učenika uvažavajući jedinstvenost svake osobe.

Pružanjem slobode učiteljima u posebnim programima za odabir nastavnih metoda i strategija te oblika poučavanja usklađenih s interesima i razvojem učenika, učenje postaje zanimljivije i motivirajuće. Tako će se sustavno, u skladu s razvojem svakoga pojedinog učenika, stvarati veze između stečenih spoznaja, osobnog iskustva i primjene u svakodnevnom životu.

Iskustveno učenje, istraživački usmjerena nastava te problemska nastava usmjerena na konkretne situacije iz svakodnevice gdje je učenik u središtu nastavnog procesa osigurava aktivno sudjelovanje učenika u nastavnom procesu i aktivno učenje.

Primjenom različitih oblika tehnologije razvijaju se informacijska, komunikacijska i digitalna pismenost. Učenjem s drugima i od drugih u različitom okruženju te suradnjom škole s roditeljima, lokalnom i širom zajednicom učenika se usmjerava na suradnju i otvorenost prema zajednici.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA PREMETA

U nastavnom predmetu Domaćinstvo učenici stječu znanja, vještine i stavove koji im omogućuju bolje razumijevanje sebe, svojih bližnjih i okoline u kojoj žive te lakše snalaženje u svakodnevnim životnim aktivnostima i društvenim situacijama. U skladu s time odgojno-obrazovni ciljevi predmeta Domaćinstvo jesu:

- razlikovati ulogu članova uže i šire obitelji uz poštovanje i uvažavanje različitosti, spolne ravnopravnosti kao i poznavanje svojih te uvažavanje prava drugih
- stjecanje znanja i vještina koje će doprinijeti razvoju što većeg stupnja samostalnosti u kućnim poslovima u domu/školi
- razvijanje vještina aktivnog sudjelovanja u kućanskim poslovima te dijeljenje poslova unutar obitelji
- razvijanje vještina racionalnog trošenje novca i energenata
- razvijati smisao praktičnoga, sigurnog, zdravog, urednog, čistog i estetski lijepog u svakodnevnom životu u domu/školi
- razumjeti osobni rast i razvoj koji se odvija u interakciji s drugima te razvijati vještine samopomoći i pomoći drugoj osobi
- sigurno i odgovorno koristiti se tehnologijom u svakodnevnom životu.

C. STRUKTURA – ORGANIZACIJSKA PODRUČJA PREDMETNOG KURIKULA

Predmetnim kurikulumom Domaćinstvo, kao i zadanim organizacijskim područjima, želi se sustavno, neprekidno i pozitivno utjecati na uključivanje i aktivno sudjelovanje djece i mladih u svakodnevnoj radno-aktivnoj dinamici doma i poslovima vezanim uz kućanstvo. Učenici će dobiti neophodna teoretska znanja i priliku za razvoj i primjenu životno-praktičnih vještina. Na temelju dobivenih informacija, stečenih znanja i razvojem praktičnih vještina gradit će sustav odgovornosti i vlastite vrijednosti o domu i u njemu te doprinostiti njegovoj dnevnoj rutini.

Predmet Domaćinstvo, postavlja pred učenika izazove nošenja sa svakodnevnim obvezama i radnim zadacima. Pokriva mnoga životno važna područja: od poznavanja hrane i njezine pripreve, higijene doma kao i osobne higijene, rada na radnom mjestu, važne postavke zdravlja i sigurnosti u domaћinstvu, kulturu življenja te važnost ekonomske stabilnosti i samoodržanja putem gospodarenja u domu. Cilj je posebnog programa Domaćinstva dostići kod učenika što veći stupanj samostalnosti života i rada u domu u kojem živi te usvojiti sustav vrijednosti djelovanja i rada. Da bi došlo do stjecanja životno-praktičnih vještina u domaћinstvu, potrebno je povezivanje teorije i prakse. Ponudnim organizacijskim područjima, putem planiranih odgojno-obrazovnih ishoda povezuju se teoretske osnove i izvođenje praktičnih radova radi krajnje implementacije i uporabne vrijednosti u svakodnevnom životu. Područja nisu tematske cjeline. Njihov redoslijed u kurikulumu ne utječe na redoslijed učenja i poučavanja, a broj definiranih odgojno-obrazovnih ishoda ne određuje njihovu važnost niti vremensku zastupljenost u odgojno-obrazovnome procesu. Označeni su velikim tiskanim slovima (tablica 1.).

Tablica 1. Oznake predmetnih područja u odgojno-obrazovnim ishodima

Oznake područja			
oznaka	A	B	C
područje	kućanstvo i kultura stanovanja i življenja	hrana i zdravlje	proizvodnja i gospodarenje

Područja predmetnog kurikula Domaćinstvo:

- kućanstvo i kultura stanovanja i življenja
- hrana i zdravlje
- proizvodnja i gospodarenje.

Sadržaji predmetnog kurikula Domaćinstvo ostvaruju se u dvjema razvojnim dobnim skupinama:

- dobna skupina od 11. do 15. godine 35 sati godišnje
- dobna skupina od 16. do 21. godine života 70 sati godišnje

A. Kućanstvo i kultura stanovanja i življenja

Ovo je predmetno područje usmjereno na upoznavanje i usvajanje znanja i vještina o kućanstvu. Osim upoznavanja prostorija u stanu i njihove funkcije, učenici će se upoznati i s vlastitim mogućnostima rada i sudjelovanja u aktivnostima i radu u svojem životnom prostoru. U to se ubrajaju i razvoj različitih životnih vještina u obavljanju kućanskih poslova poput brige o odjeći i obući, higijeni prostorija, uporabe i održavanja kućanskih aparata i slično.

Živimo u društvenim zajednicama, a najmanja društvena zajednica je obitelj, uža ili šira, koja živi u istom kućanstvu. Za suživot je potrebna tolerancija, uključenost i poštovanje. Učenik se upućuje na upoznavanje, poštovanje i primjenu pravila ponašanja bilo da se radi o vlastitom domu, učeničkom domu ili zajednici stanara koji se zajednički koriste određenim životnim prostorom. Estetsko, higijensko i životno okruženje podižu kvalitetu života kao i stvaranje sigurnog okruženja poznavanjem mogućih opasnosti u domu. Pravilnom raspodjelom poslova u kućanstvu učenici razvijaju svijest o ravnopravnosti članova obitelji.

B. Hrana i zdravlje

Predmetno područje hrana i zdravlje područje je u kojem se učenike upoznaje s različitim vrstama namirnica, biljnoga i životinjskog te mineralnog podrijetla. Umjerenost, raznovrsnost i pravilan način pripreme hrane važni su za zdravlje. Njima se potiče stjecanje znanja i vještina o pravilnoj prehrani kao preduvjetu zdravlja. Za pojedine učenike, a prema suvremenim spoznajama, važno je stjecanje znanja o posebnostima u prehrani s obzirom na zdravstveno stanje učenika (dijabetes, intolerancija na gluten i sl.) Svojim ishodišta upućuje učenike na pravilan odabir namirnica kao i način pripreme hrane. Različiti praktični zadatci pripreme hrane provest će učenike u pripravi jednostavnih jela i napitaka do složenijih priprava jela u sljedeću, u skladu s učenikovim mogućnostima, sposobnostima i interesima. Naglašena je važnost osobne higijene, higijene rada i okoline.

C. Proizvodnja i gospodarenje

Ovo je područje usmjereno na upoznavanje različitih načina kao i materijala kojima možemo proizvesti predmete ili hranu za uporabu. Njime se želi istaknuti materijalna korisnost rada te doprinos domu. Pred učenike se postavljaju zadatci izrade predmeta uporabne vrijednosti od različitih materijala i različitim alatima, kao i rad i uzgoj biljaka u vazama, gredicama i vrtu.

Gospodarenje je sljedeći važan dio područja. U njega je uključena životna komponenta pravilne raspodjele i raspolaganja imovinom radi samoodržanja. Gospodarenje obuhvaća više područja kao što su racionalno korištenje vodom i energijom, zbrinjavanje otpada, financijska pismenost u kućanstvu i slično.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PO DOBNIM SKUPINAMA I ORGANIZACIJSKIM PODRUČJIMA

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 11. do 15. godine

A. Kućanstvo i kultura stanovanja i življenja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM A.2.1. Učenik opisuje vlastitu životnu zajednicu.	<ul style="list-style-type: none">– navodi svoje osobne podatke– navodi svojim riječima ulogu članova uže obitelji i njihove međusobne odnose– imenuje svakodnevne poslove ukućana i svoje sudjelovanje u njima– navodi ravnopravnu podjelu poslova svih članova kućanstva	<ul style="list-style-type: none">– navodi svoje ime i prezime te ulogu članova uže obitelji

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ime, prezime, adresa
- imena i ulogu članova uže obitelji
- aktivnosti članova obitelji tijekom dana (aktivnosti u domu i izvan doma)
- podjela poslova između članova obitelji
- prihvaćanje potreba članova obitelji.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- povezivati sadržaje sa svakodnevnim situacijama u obitelji
- koristiti se fotografijama, kratkim pričama, slikopričama, gost predavač, primjerice, roditelji učenika na nastavi
- opažati/promatrati članove obitelji, njihove aktivnosti, odnose, ponašanja tijekom dana u svojem domu, opisati viđeno svojim riječima
- koristiti se verbalnim nalogima i uputama koje su kratke i jasne.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM A.2.2. Učenik opisuje stambeni prostor u kojemu živi.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje stambeni prostor kao zasebnu jedinicu životnog prostora svoje obitelji – navodi prostorije u stambenom prostoru te njihovu namjenu – navodi osnovno pokućstvo u stambenom prostoru i njegovu namjenu – razlikuje uredno od neurednog kućanstva – surađuje u čišćenju stambenog prostora i prigodnom ukrašavanju unutarnjega i vanjskog prostora – navodi pravila privatnosti ukućana u pojedinim prostorijama – navodi osnovne kućanske aparate – navodi primjenu kuhinjskih aparata – prepoznaje osnovna pravila štednje električne energije u kućanstvu – prepoznaje zajednički prostor svih stanara – imenuje svoje susjedstvo 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje vlastiti stambeni prostor, osnovno pokućstvo i kućanske aparate

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prostorije u stanu/kući/domu i njihova namjena (soba za spavanje, kuhinja, dnevna soba, nužnik, kupaonica, hodnik, balkon, vrt)
- pokućstvo u stanu/kući/domu
- uredan i neuredan prostor vlastitog doma
- čišćenje vlastitog doma i pribor za čišćenje
- ukrašavanje vlastitog doma (za blagdane, praznike, proslave i prigodne dane)
- kućanski aparati i njihova namjena (aparati u kuhinji, sobi, kupaonici)
- načini štednje električne energije
- susjedi (tko su susjedi i kako im se obraćamo)
- zajednički prostor stanara (hodnik, stubište, lift, prostor za poštanske sandučiće).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uvođenje novih naziva povezati s neposrednom stvarnošću
- povezivati sadržaje vezane uz život u vlastitom domu s konkretnim situacijama u školi odnosno u školskom kabinetu za domaćinstvo (pokućstvo, kućanski aparati, uredan i neuredan prostor, aktivnosti čišćenja i pribor za čišćenje, zajednički prostori, opasnosti i traženje pomoći)
- koristiti se kratkim pričama, slikopričama, videomaterijalima, prezentacijama, slikovnim materijalima, fotografijama, metodom demonstracije, raznolikim aktivnostima
- koristiti se verbalnim nalogima i uputama koje su kratke i jasne.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM A.2.3. Učenik opisuje namjenu odjevnih predmeta i obuće.	<ul style="list-style-type: none">– imenuje različitu odjeću i obuću za hladnije i toplije dane– razlikuje svečanu odjeću od svakodnevnice– navodi primjere prikladnog odijevanja u različitim situacijama i godišnjim dobima– razlikuje čistu od prljave odjeće i obuće i sudjeluje u njezinu razvrstavanju	– razlikuje neke vrste odjeće i obuće s obzirom na godišnja doba i situacije

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odjeća i obuća (za plažu, kišu, snijeg i dr.)
- čista i prljava odjeća i njezino razvrstavanje (slaganje u ormare, prozračivanje odjeće, odvajanje za pranje bijele odjeće i šarene odjeće, strojno pranje, pranje rublja *na ruke*)
- čista i prljava obuća (primjerice, čišćenje vodom, korištenje četkom za obuću, korištenje zaštitnom kremom za mazanje obuće)
- odijevanje u različitim prigodama (primjerice, odijevanje za rođendan i druge svečanosti, blagdane, praznike); povezati sadržaje sa svakodnevnim situacijama u školi
- odijevanje u skladu s vremenskim prilikama u pojedinim godišnjim dobima (vrsta odjeće/obuće, kombinacija odjeće)
- koristiti se verbalnim nalogima i uputama koje su kratke i jasne.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uvođenje novih naziva povezati s neposrednom stvarnošću
- povezivati sadržaje vezane uz život u vlastitom domu s konkretnim situacijama u školi, odnosno školskom kabinetu za domaćinstvo (slaganje odjeće u ormarić u kabinetu domaćinstva, pranje odjeće, čišćenje obuće)
- koristiti se kratkim pričama, slikopričama, videomaterijalima, prezentacijama, slikovnim materijalima, fotografijama, metodom demonstracije, raznolikim aktivnostima i sl.
- produljeno vrijeme za izvođenje praktičnih aktivnosti za pojedine učenike s obzirom na vrstu teškoće te izbor modaliteta putem kojih učenik pretežno uči.

B. Hrana i zdravlje

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM B.2.1. Učenik povezuje obroke u danu s određenim namirnicama.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje hranu kao izvor energije– razvrstava obroke prema dobu dana i vlastitoj svakodnevnicu– navodi neke namirnice koje se jedu u pojedinim obrocima– navodi pet skupina namirnica– prepoznaje koje se namirnice mogu jesti svježe, a koje se moraju pripremati/preraditi– navodi skladištenje određenih namirnica– povezuje unos određene hrane i opasnost po vlastito zdravstveno stanje	<ul style="list-style-type: none">– navodi dnevne obroke i najčešće namirnice koje se u tim obrocima konzumiraju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- hrana kao izvor energije
- obroci u danu: zajutak, doručak, ručak, užina i večera
- pet skupina namirnica: voće i povrće, žitarice i proizvodi od žitarica, mlijeko i mliječni proizvodi, meso, riba i jaja
- namirnice koje se konzumiraju svježe; namirnice kojima je potrebna termička obrada
- namirnice kojima se koriste učenici s posebnim režimom prehrane (učenici koji boluju od celijakije i dr.).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- konkretni primjeri različitih namirnica i/ili slika/fotografija prema kojima učenik određuje i svrstava određenu namirnicu u odgovarajuću skupinu te navodi način pripreme namirnice i njezino skladištenje
- učenje na konkretnim primjerima situacija i aktivnosti u školi (doručak i ručak u školi, posjet tržnici, trgovačkom centru, OPG-u)
- opasnost unosa određenih namirnica za pojedine učenike povezati s konkretnim teškoćama učenika, potaknuti učenike na izradu letka, brošure i slikovnih podsjetnika za prijatelja u razredu/školi
- koristiti se verbalnim nalogima i uputama koje su kratke i jasne.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM B 2.2. Učenik opisuje osnovna načela pravilne i uravnotežene prehrane te osnovna pravila ponašanja za stolom.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi pravilne prehrabene navike – primjenjuje osnovna pravila osobne higijene prilikom konzumacije i pripreme hrane te napitaka – pokazuje pravilno držanje tijela za stolom – primjenjuje pravila pristojnog ponašanja tijekom konzumiranja obroka 	– pokazuje vlastitim primjerom u svakodnevnim situacijama najosnovnija pravila zdrave prehrane, osobne higijene i kulture ponašanja za stolom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- *tanjur zdrave prehrane* (cjelovite žitarice, zdrave bjelanjčevine, voće i povrće i *zdrava* ulja), pet obroka dnevno
- prvi jutarnji obrok i redovita dnevna konzumacija obroka
- raznolik izbor namirnica u obrocima (voće, povrće, meso, riba), izrada slikovnih recepata s obrađenim namirnicama
- higijenske navike prije i nakon obroka (pranje ruku, pranje zubi i sl.), izrada slikovnog rasporeda i slikovnih opisa postupka
- higijenske navike tijekom pripreme hrane i napitaka (pranje ruku prije početka rada, pranje voća, povrća i sl.)
- osnovna pravila ponašanja pri konzumiranju obroka (pravilno držanje tijela za stolom, pravilno korištenje priborom za jelo i dr.).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uvođenje novih naziva povezati s neposrednom stvarnošću
- učenje na konkretnim situacijama (užina i ručak u školi, proslava rođendana i sl.) u školskoj blagovaonici ili kabinetu domaćinstva
- produljeno vrijeme za izvođenje praktičnih aktivnosti za pojedine učenike s obzirom na vrstu teškoće te izbor modaliteta putem kojih učenik pretežno uči
- u obradi sadržaja koristiti se kratkim pričama, slikopričama, videomaterijalima, prezentacijama, slikovnim materijalima, fotografijama, metodom demonstracije, praktičnim radovima, raznolikim aktivnostima
- koristiti se verbalnim nalogima i uputama koje su kratke i jasne.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM B.2.3. Učenik sudjeluje u pripremi jednostavnih obroka i napitaka.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi pojedino posuđe i pribor za jelo te njihovu namjenu – sudjeluje u pripremi jednostavnog obroka, jednostavnog jela i napitka 	– koristi se osnovnim posuđem i priborom za pripremu jednostavnog jela i napitka

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- posude za pripremu jela, za kuhanje, pečenje i serviranje te pribor za jelo
- pripremanje jednostavnog jela i napitka uz podršku učitelja (uzimanje kriške kruha, rezanje i stavljanje salame ili sira na krišku, mazanje namaza na kruh, ulijevanje mlijeka, čaja, kakaa u šalice, cijedenje citrusnog voća u sok; puding, griz, voćne i povrtno salate, kuhanje i pečenje jaja, kompot, kuhanje juhe iz vrećice, kuhanje tjestenine ili riže i sl.)
- serviranje pripremljenog obroka uz podršku učitelja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uvođenje novih naziva povezati s neposrednom stvarnošću i iskustvima učenika
- učenje na konkretnim situacijama u školskoj blagovaonici ili kabinetu domaćinstva
- u obradi sadržaja koristiti se kratkim pričama, slikopričama, videomaterijalima, prezentacijama, slikovnim materijalima, fotografijama, metodom demonstracije, raznolikim aktivnostima.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM B.2.4. Učenik opisuje osnovne postupke samopomoći i pomoći drugim osobama u slučaju nezgode u domaćinstvu.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje povredu nastalu u domaćinstvu – pruža osnovnu samopomoć i pomoć ozlijeđenom – traži pomoć u slučaju ozljede 	<ul style="list-style-type: none"> – primjenjuje osnovna pravila samopomoći i pomoći drugoj osobi kod ozljeda u domaćinstvu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- moguće povrede u vlastitom domu (opeklina, porezotina, povreda nastala padom)
- osnovna pomoć sebi i ukućanima u slučaju ozljede
- imenovanje osoba kojima se učenik može obratiti za pomoć
- telefonski brojevi hitnih službi.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uvođenje novih naziva povezati s neposrednom stvarnošću i iskustvima učenika
- učenje na konkretnim situacijama u školskoj ambulanti ili prilikom posjeta ordinaciji školske medicine
- produljeno vrijeme za izvođenje praktičnih aktivnosti za pojedine učenike s obzirom na vrstu teškoće te izbor modaliteta putem kojih učenik pretežno uči
- koristiti se podsjetnicima (slikovni za brojeve telefona hitne službe, slika i ime osobe kojoj se učenici mogu obratiti za pomoć)
- u obradi sadržaja koristiti se kratkim pričama, slikopričama, videomaterijalima, prezentacijama, slikovnim materijalima, fotografijama, metodom demonstracije, raznolikim aktivnostima.

C. Proizvodnja i gospodarenje

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM C.2.1. Učenik opisuje jednostavne poslove brige za kućne ljubimce i domaće životinje.	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje domaće životinje i kućne ljubimce – navodi korist od domaćih životinja za čovjeka – sudjeluje u brizi za kućne ljubimce / domaće životinje 	<ul style="list-style-type: none"> – obavlja osnovne poslove brige o kućnim ljubimcima i domaćim životinjama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- domaće životinje i kućni ljubimci
- korist od domaćih životinja (meso, perje, jaja, koža, vuna, dlaka)
- briga za kućne ljubimce i domaće životinje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pomoću slika i/ili gledanja videozapisa učenik se upoznaje s domaćim životinjama i kućnim ljubimcima
- učenike prikazivanjem različitih proizvoda (cipele, pernata jakna, četke za kosu) dovesti do zaključka o koristi uzgoja domaćih životinja
- preporuka za držanje životinja, primjerice, kornjače koja iziskuje osnovnu brigu (hranjenje i čišćenje njezina životnog prostora).

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM C.2.2. Učenik opisuje jednostavne poslove njege kućnog bilja, poslove u vrtu i okućnici.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje poslove njege kućnog bilja i biljaka u vrtu i okućnici– razlikuje kućno bilje od biljaka u vrtu i okućnici– sudjeluje u jednostavnim poslovima njege biljaka	<ul style="list-style-type: none">– obavlja jednostavne poslove njege kućnih biljaka i biljaka u vrtu i okućnici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- jednostavni radovi u vrtu: okopavanje, suzbijanje korova, skupljanje lišća, zalijevanje biljaka
- njega biljaka (zalijevanje, skidanje suhih listova, zaštita za biljke: ogradice, potpornji i sl.)
- kućne biljke i biljke u vrtu i okućnici (zeleno kućno bilje, cvjetnice, trava, grmolike biljke, stabla i sl.)
- briga o urednosti okoliša škole ili okućnice.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pomoću slika, fotografija, ilustracija prikazati sobno bilje i biljke koje uspijevaju u vrtu
- uzgoj sobnog bilja i biljaka u vrtu koji iziskuju primjenu vještina oko njege i uzgoja
- sudjelovati u radu školskog vrta.

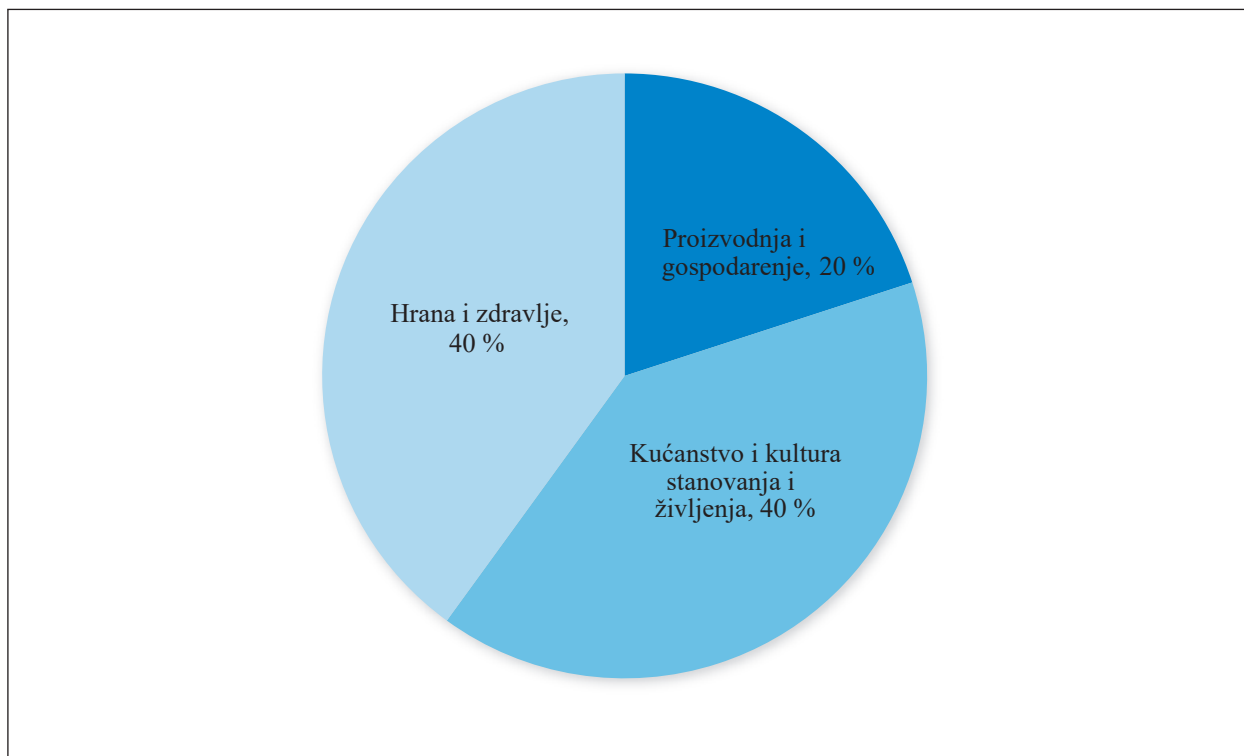
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM C.2.3. Učenik razlikuje otpad od smeća u domaćinstvu.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje biljni otpad iz domaćinstva i njegovu korisnost– odlaže razvrstani otpad na za to predviđena mjesta– koristi se otpadom u izradi predmeta uporabne vrijednosti– sudjeluje u izradi ukrasnih i uporabnih predmeta od otpadnih materijala	<ul style="list-style-type: none">– razvrstava otpad od smeća; navodi osnovne načine ponovnog korištenja otpadom u svakodnevnom životu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biljni otpad: kompost
- različite boje spremnika za razvrstavanje otpada
- izrada ukrasnih i uporabnih predmeta od otpadnog materijala.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- razvrstavati otpad u školske kontejnere
 - izraditi komposter u koji će se odlagati sav biootpad, a nastalim se humusom koristiti za uzgoj sobnog bilja i/ili u školskom vrtu
 - izraditi ukrasne i uporabne predmete od stare odjeće, papira, plastičnih boca i čepova.
-



1. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Domaćinstvo u dobnj skupini od 11. do 15. godine

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 16. do 21. godine

A. Kućanstvo i kultura stanovanja i življenja

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM A.3.1. Učenik opisuje dnevnu rutinu u svojem domu / stambenoj zgradi / okućnici.	<ul style="list-style-type: none"> – planira s članovima obitelji poslove u vlastitom domu – navodi raspodjelu poslova u vlastitom domu – navodi načine suživota prihvaćanje vlastitih potreba i potreba drugih ukućana, osobni prostor i toleranciju – imenuje osnovna pravila kućnog reda u stambenoj zgradi / domu – opisuje svojim riječima i na vlastitom primjeru pojam susjeda i susjedstva – brine se o urednosti okućnice 	<ul style="list-style-type: none"> – obavlja pojedine i jednostavne poslove u svojem domu, zgradi ili okućnici poštujući potrebe i prava drugih

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- svakodnevni poslovi u domu (priprema hrane, čišćenje prostora, slaganje stvari i dr.)
- spolna ravnopravnost u poslovima članova obitelji
- komunikacija tijekom radnih aktivnosti između članova obitelji / osoba s kojima učenik živi (planiranje poslova, raspodjela zadataka, izvješćivanje o učinjenom...)
- poštovanje prava na intimnost prostora u vlastitom domu (kucanje na vrata, čekanje na red...)
- kućni red u stambenoj zgradi / domu (zaključavanje ulaznih vrata, ponašanje na stubištu, u dizalu, odnos prema zajedničkoj imovini...)
- pojam stanara, susjeda, susjedstva
- održavanje urednosti i čistoće okućnice prostora u kojem živi (odlaganje otpada, briga o biljkama, pospremanje).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- korištenje vlastitim iskustvom iz svakodnevnog života u obitelji i susjedstvu
- korištenje fotografijama, videosnimkama, isječcima iz filmova i sl.
- pokazati primjereno ponašanje u stvarnim i zamišljenim situacijama (u zgradi, prilikom ulaska u sobu roditelja...)
- posjet stambenoj zgradi i nekoj okućnici.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM A.3.2. Učenik opisuje načine održavanja urednosti i higijene domaćinstva.	<ul style="list-style-type: none"> – surađuje u održavanju čistoće i urednosti domaćinstva – pravilno primjenjuje osnovna sredstva za pranje i čišćenje u domaćinstvu – primjenjuje mjere opreza kod uporabe sredstava za čišćenje 	<ul style="list-style-type: none"> – surađuje u jednostavnom održavanju higijene i urednosti domaćinstva uz pravilan odabir sredstava za čišćenje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- urednost doma (spremanje i slaganje posuđa, kreveta, odjeće i obuće...)
- briga o čistoći doma (brisanje prašine, metenje i usisavanje, ručno pranje posuđa ili slaganje u perilicu, pranje prostora, mijenjanje posteljine...)
- sredstva za pranje i čišćenje (sredstva za pranje posuđa, sredstva za pranje odjeće, sredstva za pranje i održavanje prostora) i odgovarajući odabir istih
- opasnosti od pojedinih sredstava za čišćenje (alergije, trovanje, opasnost za oči...)
- mjere opreza u rukovanju sredstvima za čišćenje (uporaba rukavica, zaštita očiju, zabrana korištenja nekim opasnim sredstvima...).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- povezivanje s iskustvom učenika u vlastitom domu
- izrada plakata i/ili kartica (s različitim poslovima u domu, sredstvima za čišćenje...)
- izrada vlastita slikovnog materijala ili videouratka s aktivnostima/poslovima koji se izvršavaju svakodnevno u domu (izrađenog u domu ili u školi)
- korištenje fotografijama, slikopričama, videofilmovima i dr.
- vizualno: slika/fotografija na deterdžentu (namjena i opasnosti).

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM A.3.3. Učenik opisuje blagdanske običaje, događanja, obljetnice i aktivnosti tematskih dana.	<ul style="list-style-type: none">– navodi blagdanske običaje prikladno ih obilježavajući– navodi načine prikladnog darivanja vezanog uz pojedine blagdane i obljetnice– surađuje u prigodnom ukrašavanju i dekoriranju doma– sudjeluje u izradi dekorativnih ukrasa– primjenjuje pravila kulturnog ophođenja i ponašanja u prigodnim situacijama– navodi osnovna pravila gostoprimstva	<ul style="list-style-type: none">– obilježava na jednostavan način blagdane, obljetnice i prigodna događanja poštujući običaje i pravila ponašanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- blagdani (Božić, Nova godina, Uskrs, Dan državnosti, Svi sveti, Praznik rada...)
- karakteristike obilježavanja pojedinih blagdana (čestitanje, ukrašavanje, priprema prigodne hrane i pića, ponašanje ljudi...)
- tematski dani (dani kruha, jabuka, zdravlja, čaja, štednje, zaštite okoliša...)
- darivanje uz pojedine blagdane ili obljetnice (darivanje prema spolu i prema uzrastu, darivanje uz rodendane, krštenje, krizmu, godišnjicu braka...)
- kulturno ophođenje u gostima, gostoprimstvo (kucanje ili zvonjenje, pozdravljanje, ponašanje za stolom, pravila komunikacije...)
- pravila ponašanja domaćina (pozdravljanje, prihvaćanje kaputa, nudenje mjesta za sjedenje, pića, pravila komunikacije...)
- kulturno ophođenje u kulturnim ustanovama i javnim mjestima (crkva, groblje, kazalište...)
- primjereno ponašanje s obzirom na situacije (izražavanje sućuti, proslava rodendana...).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- povezivanje s neposrednim iskustvom učenika u obilježavanju blagdana, obljetnica i dr.
- sudjelovanje u provođenju tematskih ili projektnih dana
- demonstracija ponašanja u realnim ili zamišljenim situacijama (*u gostima, ja sam domaćin, u kazalištu, ponašanje na groblju...*)
- odabir primjerenih darova za određene prigode
- korištenje različitim filmovima, fotografijama, slikopričama, aplikacijama, predmetima iz neposredne realnosti
- primjena u neposrednoj realnosti učenika u uvjetima škole ili ustanovama i javnim mjestima.

B. Prehrana i zdravlje

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM B.3.2. Učenik opisuje zdravu, uravnoteženu i zdravstveno ispravnu prehranu.	<ul style="list-style-type: none">– navodi u kojim se namirnicama nalaze ugljikohidrati, proteini, masti, vitamini i minerali te njihovu važnost u prehrani– navodi što je preporučljivo jesti češće, a što rjeđe– navodi uzroke prekomjerne tjelesne mase– navodi i izabire vodu kao najzdravije piće– sastavlja jednostavni zdravi jelovnik– primjenjuje pravilno skladištenje namirnica– navodi štetnosti i opasnosti koje mogu nastati zbog konzumacije pojedinih namirnica– navodi osnovna higijenska pravila u pripremi hrane– navodi opasne situacije koje mogu dovesti do trovanja– navodi kako i od koga zatražiti pomoć	<ul style="list-style-type: none">– navodi osnovna načela zdrave i uravnotežene prehrane

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ugljikohidrati, proteini, masti, vitamini i minerali
- voda kao najzdravije piće
- primjer jednostavnog jelovnika
- pravilno skladištenje namirnica
- štetnosti i opasnosti konzumacije određenih namirnica (karijes, alergija, trovanje)
- prekomjerna tjelesna masa i njezini uzroci
- higijenska postupanja tijekom procesa pripreme hrane.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- preporučuje se odabrati niz namirnica i grupirati ih kako bismo učenike doveli do zaključka koje su namirnice bogate proteinima, koje ugljikohidratima, koje mastima ili uljima te vitaminima i mineralima; prikazati tanjur zdrave prehrane kako bi uočili zastupljenost pojedine namirnice u svojoj prehrani
- ne inzistirati na nazivlju novih pojmova, važnost dati primjeni istih
- jelovnik prikazati slikovnim načinom
- prikazati fotografije karijesa na zubima te ih voditi do zaključka o štetnosti prekomjerne uporabe šećera; napraviti plakat sa *skrivenim šećerima* u hrani; u male vrećice pred učenicima stavljati šećer koji sadrže pojedina pića i slatkiši kako bi razvili svijest o prekomjernom unosu šećera o organizam
- prikazati sliku tijela čovjeka na kojoj je prikazan udio vode u tijelu
- učenicima ponuditi različite namirnice te ih uputiti na slaganje jednoga jednostavnog, zdravog jelovnika
- dati slikovni materijal za osobe od kojih može zatražiti pomoć uz podsjetnike (brojevi telefona hitnih službi).

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM B.3.3. Učenik priprema različite vrste obroka i napitaka.	<ul style="list-style-type: none"> – primjenjuje osnovne, jednostavne postupke u pripremi hrane – pravilno upotrebljava pojedino posuđe i pribor u kuhinji – objašnjava načine pripreme hrane – primjenjuje mjere opreza tijekom pripreme hrane – uz podršku primjenjuje osnovne mjere samopomoći i pomoći drugom pri ozljedama – opisuje što se može jesti za pojedine obroke i dijelove obroka – sudjeluje u pripremi jednostavnog obroka – uz podršku se koristi osnovnim pravilima serviranja stola kod pojedinih obroka u danu 	<ul style="list-style-type: none"> – upotrebljava odgovarajuće posuđe i namirnice u pripremi jednostavnih obroka poštujući osnovne higijenske mjere

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- postupanje u pripremi hrane (osobna higijena, priprema odgovarajućeg posuđa, priprema prehrambenih namirnica...)
- posuđe i pribor u kuhinji (vrste tanjura, zdjele, pribor za pripremu hrane, pribor za jelo...)
- opasnosti od opekline (štednjak, vrela voda, vrelo ulje, zagrijano posuđe), porezotina (nož, drugi oštar pribor kojim nastaje porezotina)
- načini pripreme hrane (koja se hrana priprema svježa, a koja se priprema termičkom obradom: kuhanjem ili pečenjem)
- samopomoć i pomoć (omatanje povrede čistom krpom, stavljanje flastera, traženje pomoći...)
- hrana ili napitci koji se konzumiraju uz pojedine obroke: zajutak (kakao, mlijeko, voćni sok) doručak (namaz, zobene pahuljice, kakao), ručak (meso, riba, tjestenina), užina (raznoliko voće), večera (salate, sirevi, meso)
- hrana koja se servira uz pojedine dijelove obroka: predjelo (juha, rižoto, naresci, tjestenina), glavno jelo (meso ili riba s različitim priložima, salate, gulaši), desert (sladoled, kolači, palačinke)

- radnje uz pripremu hrane (pranje, guljenje, ribanje, rezanje, sjeckanje, miješanje...)
- pravila serviranja stola (odabir tanjura i pribora za jelo za pojedina jela, pravilno postavljanje ubrusa i pribora za jelo u odnosu na tanjur).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vodeći se individualnim pristupom učeniku i uzimajući u obzir posebnost učenikovih teškoća, učitelj prilagođava oblike, metode rada, tehnike i sadržaj, kako bi učeniku pružio različite oblike podrške vodeći se principom *najmanje potrebne* u situacijama kada je određena vrsta podrške učeniku potrebna; rad u opremljenoj učionici za domaćinstvo, školska blagovaonica i dr.
- rukovanje *stvarnim* posuđem i priborom za jelo
- pružanje podrške u rukovanju posuđem, vođenje ruke, demonstriranje rukovanja, oponašanje...
- posjet trgovini i prepoznavanje namirnica
- odlazak u restoran
- korištenje fotografijama, slikopričama, filmovima za upoznavanje opasnosti u pripremi hrane
- korištenje slikovnim receptom ili videosnimkom za pripremu jednostavnih jela
- izrada vlastitog materijala fotografiranjem kod pripreme jednostavnih jela
- serviranje stola: postavljanje posuđa i pribora za jelo prema pravilnom redoslijedu i samostalno
- sudjelovanje u serviranju stolova u obilježavanju svečanosti u školi.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM B.3.4. Učenik opisuje važnost održavanja odjeće i obuće.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi svoju oznaku za veličinu odjeće i obuće – primjenjuje pravila pri razvrstavanju odjeće prema bojama za pranje – razlikuje svečanu od svakodnevne odjeće – surađuje u pripremi perilice rublja – sudjeluje u ručnom pranju odjeće – uz podršku prostire opranu odjeću te ju sakuplja nakon sušenja – sudjeluje u spremanju odjeće i obuće na predviđeno mjesto – izvodi jednostavno glačanje odjeće i rublja 	<ul style="list-style-type: none"> – vodi osnovnu brigu o higijeni i urednosti odjeće i obuće pridržavajući se jednostavnih pravila u održavanju istih

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- razvrstavanje prljave odjeću u košaru za prljavo rublje (bijela, šarena, crna odjeća)
- program za jednostavno pranje na perilici za pranje rublja (stavljanje deterdženta i omekšivača, pokretanje perilice rublja)
- osjetljiva odjeća za pranje (vuneni džemper, osjetljive haljine, košulje...)
- postupak *ručnog pranja* (stavljanje u kablčić s deterdžentom, trljanje, ispiranje, cijedenje)
- slaganje odjeće i obuće (vješanje na vješalice, uparivanje, presavijanje odjeće prema određenom modelu, slaganje na police, u ladice...)
- glačanje jednostavnijeg rublja (priprema daske za glačanje, priprema rublja, podešavanje temperature na glačalu, slaganje izglačanog rublja...).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- korištenje predmetima iz neposredne realnosti (prašak za rublje, omekšivač, stroj za pranje rublja, vješalice, odjeća, sušila rublja, kvačice za odjeću, glačalo)
- organizirani odlazak u trgovinu odjećom i obućom, biranje određene odjeće, odabir odgovarajućeg broja odjeće i obuće; ako postoji mogućnost preporuka je probati odabranu odjeću i obuću
- korištenje fotografijama, slikopričama, filmovima i dr.
- fotografiranje procesa navedenih radnji u vlastitom domu
- izrada vlastitih videouradaka s prikazom procesa.

C. Proizvodnja i gospodarenje

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM C.3.1. Učenik sudjeluje u uzgoju kućnog bilja, bilja u vrtu i okućnici.	<ul style="list-style-type: none">– navodi alat i pribor za njegu bilja– razlikuje postupak sijanja od sadnje– izvodi poslove sijanja i sadnje– izvodi poslove njege bilja– opisuje korist od uzgoja voća, povrća, začinskog bilja	<ul style="list-style-type: none">– sudjeluje u sijanju, sadnji i njezi biljaka koristeći se osnovnim alatom i priborom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osnovni alat i pribor za njegu biljaka (klin za sadnju, grablje, motičica, lopatica za zemlju, štihča)
- sijanje i sadnja biljaka
- njega biljaka (priprema zemlje za uzgoj, okopavanje, zalijevanje, prihranjivanje)
- korist od uzgoja voća, povrća i začinskoga bilja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- praktično u školskom vrtu ili u posudama uzgojiti jednu ili više vrsta biljaka
- učenike provesti cijelim procesom sadnje/sijanja uključujući uzgoj biljke te ih u konačnici dovesti do zaključka o korisnosti uzgoja pojedinog voća, povrća ili začinskog bilja.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM C.3.2. Učenik opisuje povezanost proizvodnje i prodaje te dobrobit prodaje.	<ul style="list-style-type: none">– izrađuje predmete uporabne i ukrasne vrijednosti– sudjeluje u pripremi hrane za prodaju– surađuje u prodaji proizvoda– opisuje dobrobit rada	<ul style="list-style-type: none">– izrađuje jednostavne proizvode i sudjeluje u prodaji

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- predmeti uporabne i ukrasne vrijednosti u kuhinji/kućanstvu (oslikavanje staklenih posuda i njihova prenamjena u vaze ili pohranjivanje začina, izrada posudica za čačkalice, izrada čestitaka, izrada držača za ubruse, pakiranje lavande ili začina u ukrasne vrećice, oslikavanje krpenih ubrusa i sl.)
- priprema hrane namijenjene prodaji (pečenje kolača, pizze, uštipaka...)
- prigodna prodaja (uz blagdane, uz Dan škole i sl.)
- planiranje potrošnje i namjena zaradenog novca.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uz demonstraciju izraditi predmete uporabne i ukrasne vrijednosti za potrebe kuhinje/kućanstva
- prodaja na izložbenom prostoru unutar škole ili na javnom mjestu uoči blagdana ili drugih manifestacija
- određivanje zajedničkih potreba i planiranje potrošnje zaradenog novca
- preporučuje se organizirani odlazak u trgovinu, ako postoji mogućnosti, te zajednička potrošnja zaradenog novca.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM C.3.3. Učenik opisuje važnost zbrinjavanja otpada te njegovu korist.	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje pravila u razvrstavanju otpada– opisuje na primjeru pojam reciklaže– korisnost zbrinjavanja otpada– opisuje korist skupljanja i prodavanja određenog otpada– opisuje razloge odgovarajućeg zbrinjavanja otpada– sudjeluje u izradi ukrasnih i uporabnih predmeta recikliranjem različitih materijala– navodi opasnosti neodgovarajućeg zbrinjavanja otpada	<ul style="list-style-type: none">– razvrstava i zbrinjava otpad na jednostavan način

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pravilno odvajanje otpada i korist od otpada
- recikliranje
- opasnosti neodgovarajućeg zbrinjavanja otpada
- izrada ukrasnih i uporabnih predmeta.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- preporučuje se ishod ostvariti na konkretnom primjeru recikliranja nekoga odjevnog predmeta ili plastične ambalaže, izraditi čestitke od recikliranog papira
- uključiti se u humanitarnu akciju, primjerice, skupljanja plastičnih čepova
- u prostorijama skupljati stare baterije, odvajati papir i plastičnu ambalažu, staklenu i metalnu ambalažu i dr.
- prikazati videouratke o velikim odlagalištima smeća, bačenom smeću u prirodnim staništima kako ono ugrožava biljke i životinje.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM C.3.4. Učenik opisuje uporabnu vrijednost novca.	<ul style="list-style-type: none">– navodi novac kao platežno sredstvo za potrebe u kućanstvu– opisuje važnost rada članova obitelji putem njihovih mjesečnih primanja– opisuje važnost pravilnog gospodarenja novcem u kućanstvu– nabraja različite načine kupovanja i plaćanja	<ul style="list-style-type: none">– povezuje rad sa zaradom; navodi na jednostavan način važnost raspodjele novca u svakodnevnom životu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kovanice i novčanice (1 euro, 2 eura, 5 eura, 10 eura...)
- novac kao platežno sredstvo važno za kupnju u kućanstvu (hrane, odjeće i obuće, namještaja, plaćanje računa...)
- odlazak na posao, rad na različitim radnim mjestima (poduzeća, ustanove, trgovine), radno vrijeme, plaća za rad
- planiranje raspodjele i trošenja novaca od plaće roditelja za neophodne troškove
- planiranje potrošnje novaca za velike troškove (automobil, namještaj, stan)
- krediti, kupnja preko interneta, plaćanje bankovnim karticama, pojam bankomata, pina i sl.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odlazak u trgovinu, kupnja potrebnog materijala za kuhanje određenog obroka, raspolaganje novcem prilikom kupnje
- organizacija igara, kviza i slično
- korištenje fotografijama, videofilmovima, slikopričama, korištenje književnim proznim tekstovima.

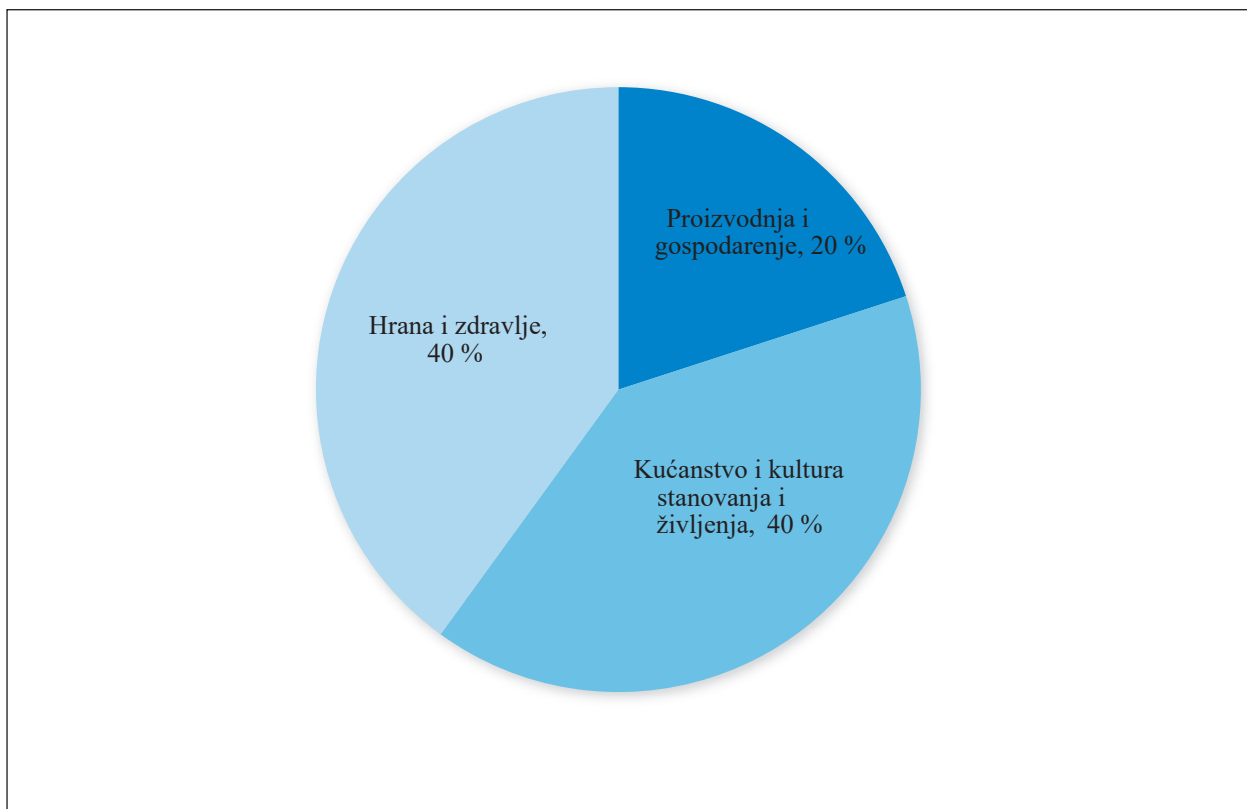
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK DOM C.3.5. Učenik izrađuje jednostavan ručni rad.	– surađuje u šivanju, prišivanju dugmadi i izradi ručnih radova – primjenjuje mjere opreza i zaštite pri izradi ručnih radova	– izrađuje jednostavne elemente ručnog rada primjenjujući osnovne mjere opreza

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- igla i konac
- provlačenje konca kroz ušicu igle, pravljenje čvorića na rubu konca
- šivanje, prišivanje dugmadi
- osnove ručnog rada vezenjem (nacrt, vezenje), kukičanjem (bod lančića i izrada narukvice, šal...) i makrame čvorićima
- pravilan hvat igle i upravljanje njome
- oslikavanje na tkanini
- sigurno rukovanje iglama.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- preporuka je da učitelji sami procijene mogućnosti kao i razinu podrške svojim učenicima u izradi ručnih radova
 - demonstriranje primjerenog načina rukovanja različitim iglama i materijalima
 - korištenje videoprikazom u demonstraciji rukovanja raznim iglama
 - opće preporuke: korištenje modelom igle za početno učenje provlačenja konca; korištenje velikim modelima dugmadi s dvjema rupicama, kasnije s četirima rupicama; uporaba šablone na tvrđoj podlozi s probušenim rupama za vezenje; korištenje debljom heklicom i debljim koncem za kukičanje; korištenje debljim konopcem za izradu čvorića makrame tehnikom
 - organizacija prodajne izložbe gotovih radova u različitim prigodama, u školi ili izvan nje.
-



2. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Domaćinstvo u dobnoj skupini od 16. do 21. godine

E. POVEZANOST S DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Nastavni predmet Domaćinstvo na različite je načine povezan sa svim odgojno-obrazovnim područjima i međupredmetnim temama, no posebno je naglašena povezanost s predmetnim kurikulumima predmeta Skrb o sebi, Upoznavanja uže i šire okoline, Socijalizacija, Radni odgoj / Izobrazba u obavljanju poslova, Hrvatski jezik i komunikacija i Matematičke vještine. Naglasak koji se stavlja u povezanosti predmeta Domaćinstvo sa ostalim nastavnim predmetima primjena je stečenih znanja i vještina u svakodnevnom životu, samostalnom življenju i budućem radu.

Nastavni predmet Domaćinstvo i Skrb o sebi povezuju ishodi koji govore o osamostaljivanju učenika u odnosu na sebe samog, njegovu neposrednu životnu okolinu te šire okruženje. Učenjem i poučavanjem o vlastitom domu, obitelji, lokalnoj i široj zajednici, sustavno se izgrađuje osobni, kulturni identitet učenika te upravo ti ishodi povezuju nastavni predmet Upoznavanje uže i šire okoline i Domaćinstvo. Učenici će uz pomoć učitelja u predmetu Domaćinstvo stjecati znanja i vještine važne za svakodnevni život, a za to su im nužna i znanja koja stječu u predmetu Hrvatski jezik i komunikacija razvijajući funkcionalne komunikacijske vještine, osnovna jezična znanja i pismenost. Učenje i poučavanje Matematičkih vještina omogućuje razvoj matematičkih znanja i vještina kojima će se učenici koristiti u osobnome, društvenom i profesionalnom životu. Ta su znanja nužna za svakodnevni život i rad te vođenje kućanstva brigom za planiranje raspodjele i trošenje novca. Radni odgoj / Izobrazba u obavljanju poslova i Domaćinstvo ishodima učenja stvaraju priliku da učenici nauče učiti rukama, stvarati i istraživati pomoću vlastitih ruku, a predmet Socijalizacija i Domaćinstvo potiču učenike na preuzimanje socijalnih uloga i odgovornosti za vlastito ponašanje u svakodnevnom životnim i radnim sredinama.

F. UČENJE I POUČAVANJE PREDMETA

Tijekom učenja i poučavanja nastavnog predmeta Domaćinstvo ostvaruju se očekivanja svih međupredmetnih tema. Očekivanja međupredmetnih tema Zdravlje i Održivi razvoj mogu se neposredno povezati s pojedinim odgojno-obrazovnim ishodima nastavnog predmeta Domaćinstvo. Financijska pismenost kao jedna od tema poučavanja potiče razvijanje organiziranoga i objektivnog pristupa rješavanju problema te razvoju samopouzdanja i osjećaja odgovornosti, koji su ključni za teme Osobnoga i socijalnog razvoja te Učiti kako učiti. Očekivanja međupredmetnih tema Učiti kako učiti i Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije ostvaruju se integrirano s gotovo svim odgojno-obrazovnim ishodima nastavnog predmeta Domaćinstvo. Tako učenici razvijaju temeljne kompetencije važne za snalaženje u različitim životnim situacijama kao i za cjeloživotno učenje. Razvoju kompetencija navedenih u međupredmetnim temama svakako pridonose različiti oblici aktivnog učenja i poučavanja. Razvijajući samopouzdanje i vještine prilikom izvedbe praktičnih radova, učenici pristupaju nepoznatim situacijama i problemima, koji od njih zahtijevaju planiranje aktivnosti u pronalaženju rješenja, što je ključno za temu Poduzetništvo. Sudjelovanjem u raspravi, u okvirima mogućnosti, u aktualnim temama o zdravoj i uravnoteženoj prehrani kao i ekološkim temama te s njima povezanim etičkim pitanjima, učenici se osposobljavaju biti odgovorni građani i vrijedni članovi lokalne zajednice i društva, što je povezano s temom Građanski odgoj i obrazovanje.

Iskustva učenja

Predmetni kurikulum Domaćinstva svojim ishodima i odgojno-obrazovnim očekivanjima zauzima veliko i značajno mjesto u aktivnosti svakodnevnog života učenika. Svoje uporište temelji na stjecanju i svladavanju životno važnih aktivnosti u domu koje predstavljaju učenikovu svakodnevicu. Da bi stjecanje znanja i vještina bilo učinkovito i svrsishodno, potrebno ga je temeljiti na predznanjima i iskustvima učenika kako bi se postepeno i prilagodljivim tempom gradila nova znanja, spoznaje i vještine. Potrebno je osigurati aktivno sudjelovanje učenika, prilagođeno njihovim mogućnostima jer se uz aktivno uključivanje i izvršavanje zadataka najbolje grade i stječu potrebne vještine i znanja. Učenik uz različite razine podrške, uz učiteljevu pomoć, suradničko učenje s ostalim učenicima ili samostalno svladava praktične zadatke iz Domaćinstva.

Krajnji je cilj postizanje što većeg stupnja samostalnosti i što veće osamostaljivanje u svakodnevnom životu. Svijest o vlastitoj korisnosti doprinosi razvoju samopouzdanja i samopoštovanja. Odgojno-obrazovni ishodi ostvaruju se iskustvenim, problemskim, praktičnim kao i projektnim učenjem i poučavanjem, osobito individualnim, individualiziranim pristupom i suradničkim oblicima rada te svrhovitom uporabom informacijske i komunikacijske tehnologije. Odabir strategija učenja, metoda i oblika učenja i poučavanja ovisi o individualnom razvoju, mogućnostima i potrebama učenika. Učenje i poučavanje treba omogućiti stjecanje radnih kompetencija pa se temelji na praktičnom radu povezanom s iskustvima učenika što treba osigurati pomoću metodičke raznovrsnosti.

Uloga učitelja

Učitelji su nositelji provođenja predmetnog kurikula Domaćinstva. Potiču kod učenika razvoj i stjecanje znanja i vještina važnih za svakodnevni život i rad u domu. U kurikulu Domaćinstva brojni su ključni sadržaji kao i preporuke koje bi trebale dati učitelju smjernice u radu s učenicima i potrebno ih je shvatiti i promatrati kao pomoć za postizanje odgojno-obrazovnih ishoda. Naravno, svaki će učitelj u skladu s mogućnostima škole u kojoj radi, kao i mogućnostima koje nudi uža ili šira sredina (podneblje, geografska pripadnost i slično) imati slobodu odabira sadržaja i načina njihove realizacije.

Učitelj samostalno osmišljava dodatne sadržaje, u skladu s odgojno-obrazovnim ishodima, dodatno razrađuje, individualizira i prilagođava pojedine sadržaje, metode i oblike rada te trajanje provedbe prema mogućnostima učenika, njihovim osobitostima, mogućim razinama usvajanja uz uvažavanje predznanja i iskustva učenika. U provedbi sadržaja učitelj pronalazi i primjenjuje primjerene načine komunikacije (potpomognuta komunikacija, vizualna podrška, neposredna i posredna stvarnost i drugo), metode i pristupe te praktične sadržaje. Važno je provođenje inicijalne procjene radi izrade individualiziranog kurikula, otkrivanje jakih strana učenika, znanja, vještina, sposobnosti i interesa, ali i teškoća u učenju i svladavanju i izvođenju praktičnih zadataka. Tako se utvrđuju mogućnosti, ograničenja kao i potrebe učenika i učinkovite strategije poučavanja. Učitelj učeniku pruža različite oblike podrške vodeći se principom najmanje potrebne u situacijama kada je određena vrsta podrške učeniku potrebna. Učitelj primjenjuje različite oblike podrške, pojedinačno ili u kombinaciji, kao što je verbalna uputa, vizualna podrška te, ako je potrebno, i fizičko vođenje od strane učitelja.

Okružje

Učenje i poučavanje Domaćinstva najčešće se provodi u praktikumu domaćinstva. Učionica domaćinstva treba biti opremljena potrebnim uređajima, pokućstvom, posuđem i priborom koje se može naći u svakom domaćinstvu. Iskustva učenika iz svakodnevnog života u vlastitom domu i susjedstvu povezuju se s ostvarivanjem određenih ishoda u uvjetima učioničkog rada putem različitih slikovnih, video i ostalih materijala. Internetsko okružje, također, može povećati motivaciju, a njime se koristimo kada nam neposredna stvarnost nije dostupna. Određeni ishodi učenja ostvaruju se u izvanučioničkoj nastavi (trgovini, restoranu, tržnici i slično), školskoj blagovaonici i školskom vrtu. Moguća je i suradnja sa školom koja ima svoj vlastiti vrt. Dobrobit je višestruka jer se uz stjecanje radnih navika i vještina rada, u vrtu potiče i razvija suradnja, zajednički rad i aktivnosti, druženje i sl. Okružje u kojem se provodi nastava domaćinstva treba osiguravati uvjete rada koji potiču razvoj učenika, ali i sigurnost u kretanju prostorom kao i rukovanju različitim priborom, alatima i uređajima. Osjećaj sigurnosti doprinosi učenikovoju aktivnosti i motivaciji za rad. Važno je stvaranje uvjeta pozitivnoga i poticajnog okružja i ozračja u radu koje se gradi uvažavanjem svih učenika u procesu učenja i rada, dogovaranjem i poštovanjem pravila te uzajamnim pomaganjem.

Materijali i izvori

Za razvoj učenikovih kompetencija iz nastavnog predmeta Domaćinstvo poželjno je i preporučuje se da škola osigura primjerene prostorne i materijalne uvjete. Prostorni uvjeti podrazumijevaju opremljenu učionicu za Domaćinstvo. Materijalni uvjeti odnose se na kućansku bijelu tehniku i uređaje (štednjak, hladnjak, sudoper, perilica za posuđe), kućanske aparate (mikser, toster i sl.), posuđe (posuđe za kuhanje i pečenje, različite vrste tanjura, šalica i čaša i sl.), kuhinjski pribor (hvatače, kuhače, noževi, vage i sl.) i pribor za jelo (žlice, vilice, noževi, desertni pribor). Za postizanje određenih ishoda potrebno je osigurati kutak za stjecanje vještina u postupanju s odjećom i obućom kao što su ormar s ladicama, policama i vješalicama, glačalo, daska za glačanje, sušilo, štipaljke i sl. Poželjno je učionicu opremiti neophodnim priborom i uređajima za

čišćenje kao što su usisavač, metla, lopatica, sredstva za pranje i čišćenje posuda, prostora, odjeće i obuće. Za sadnju i brigu o bilju poželjan je školski vrt kao i različite vaze, lončanice te alatke za rad i njegu biljaka (moticica, grablje, lopata, zaljevača i sl.). Izvori znanja su radni materijali i udžbenici koji se mogu pronaći u tiskanome ili digitalnom obliku, neposredna realnost učenika kao i ostala neposredna sredstva koja se mogu upotrijebiti u učenju i poučavanju nastavnog predmeta Domaćinstva.

Određeno vrijeme

U dobnoj skupini od 11. do 15. godine predviđen je jedan sat tjedno, u dobnoj skupini od 16. do 21. godine života predviđena su dva sata tjedno. Učitelj autonomno odlučuje koje će odgojno-obrazovne ishode realizirati u jednome nastavnom satu, a za koje će biti potrebno osigurati dvosat. Učitelj samostalno procjenjuje koje će ishode i u kojem vremenu realizirati u pojedinoj godini učenja te koliko će nastavnih sati upotrijebiti za stjecanje potrebnih znanja, praktičan rad, uvježbavanje i ponavljanje i sl. Važno je napomenuti da se vrijeme predviđeno za usvajanje znanja i vještina u Domaćinstvu prilagođava mogućnostima, posebnostima i tempu učenika.

Grupiranje učenika

Nastava predmeta Domaćinstva provodi se u okviru razrednog odjela. Određene teme i odgojno-obrazovni ishodi ostvarit će se zajedničkim radom sa svim učenicima. Na učitelju je da potiče suradnički odnos temeljen na uvažavanju drugih kao i poštovanju uspostavljenih pravila. Suradnički odnos dolazi do izražaja u raspodjeli zadataka pri odrađivanju određenih poslova kao što je kuhanje, rad u vrtu, čišćenje prostora i sl. Krajnji je cilj primjena znanja i vještina u domu i svakodnevnom životu te je tim više naglašena važnost suradničkog odnosa za ugodan suživot ukućana i korisnost u vlastitom domu. U nastavi domaćinstva do izražaja dolazi individualan pristup, naročito pri praktičnom radu. Neophodno je individualno rukovanje posudom i priborom za kuhanje, ručnim radom, sadnja bilja i sl. Pritom je važno obratiti pozornost na sigurno rukovanje kako ne bi došlo do ozljeda. Međuvršnjačka povezanost poželjna je i primjenjiva pri organizaciji prodajnih izložbi, sajmova i drugih događanja na razini škole ili u široj društvenoj zajednici na kojima učenici prezentiraju proizvode svojeg rada. Gospodarenje otpadom u okviru škole također iziskuje međupovezanost svih razrednih odjela.

G. VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Vrednovanje u nastavnome predmetu Domaćinstvo treba biti učestalo, različito i redovito tijekom nastavne godine te prilagođeno učenicima s teškoćama i njihovim individualnim mogućnostima. Učenje, poučavanje i vrednovanje međusobno su povezani procesi i trebaju sadržavati usklađene prilagodbe koje će uvažavati potrebe i mogućnosti učenika s teškoćama. Individualizirani kurikulum svakog učenika s teškoćama jasno određuje ishode, vrijeme ostvarivanja, strategije učenja, aktivnosti za njihovo usvajanje i metode vrednovanja pa se postignuća učenika s teškoćama vrednuju prema odgojno-obrazovnim ishodima definiranim u individualiziranom kurikulumu. U nastavnom predmetu Domaćinstvo važno je potaknuti učenike s teškoćama da usvajaju znanja, stječu vještine i razvijaju navike i stavove koji će im omogućiti da bolje upoznaju sebe, svoje bližnje, okolinu u kojoj žive te da se lakše snalaze u svakodnevnim životnim i radnim aktivnostima i u različitim društvenim situacijama. U postupku vrednovanja važno je primjenjivati sva tri pristupa vrednovanju: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenog. Cilj je praćenje napredovanja učenika, njegova individualnog razvoja te vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Kontinuiranim praćenjem učenika (tijekom odgojno-obrazovnog procesa, edukacijsko-rehabilitacijskih postupaka, izvanučionične nastave i dr.) uočava se razina usvojenosti znanja, vještina, navika, suradnje, sudjelovanja u procesu učenja, odnosa prema radu, postavljenim zadacima i odgojnim vrijednostima.

U **vrednovanju za učenje** formativno se prati napredovanje učenika što rezultira redovitim povratnom informacijom o napredovanju i postignutom uspjehu učenika u odnosu na očekivanja. Vrednovanje za učenje rezultira kvalitativnom povratnom informacijom o tijeku procesa učenja, kao i prilagodbom učenja te je

usmjereno na napredak učenika koji je ostvario u određenom vremenu. Trenutačna postignuća učenika uspoređuju se s njegovim prethodnim postignućima, a ne s drugim učenicima. Ovo je vrednovanje potrebno što češće provoditi radi poticanja napretka učenika, unaprjeđenja poučavanja te davanje korisnih i motivirajućih povratnih informacija. Metode vrednovanja za učenje su: provjera razumijevanja ciljanim pitanjima, predstavljanje učenikovih radova, promatranje učenika tijekom provedbe aktivnosti, obrasci procjene i sl.

Vrednovanje kao učenje obuhvaća vršnjačko vrednovanje i samovrednovanje, a podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja uz stalnu podršku učitelja. Učenik treba podršku, vođenje i pravodobne povratne informacije, u početku od strane učitelja, a kasnije i dijelom od svojih vršnjaka. Metode vrednovanja su: vizualno prikazani plan učenja, slikovni prikazi za samoprocjenu, dnevnik učenja, obrasci za procjenu i sl.

Vrednovanje naučenog je provjera ostvarivanja planiranih odgojno-obrazovnih ishoda u obliku opisnog izvješća. Vrednovanje se temelji na unaprijed određenim kriterijima razine usvojenosti znanja, vještina i vrijednosti, odnosno odgojno-obrazovnih ishoda, a učeniku s teškoćama potrebno je omogućiti primjeren način prezentiranja usvojenih znanja i vještina. Provodi se tijekom ili na kraju određenoga planiranog razdoblja radi provjere ostvarivanja planiranih odgojno-obrazovnih ishoda. Metode vrednovanja su: prilagođene usmene provjere, prilagođene pisane provjere (ili slikovni prikazi/obraci), praktični radovi (u kućanstvu: kuhanje, miješanje, rezanje, zalijevanje i dr.), projekti, učeničke mape i sl. Sastavnice vrednovanja u nastavnom predmetu Domaćinstvo jesu:

- usvojenost znanja
- razvijenost vještina.

U elementu usvojenost znanja vrednuju se znanja svih kognitivnih razina koja je učenik stekao u skladu s definiranim ishodima. U elementu razvijenost vještina vrednuju se vještine učenika, temeljem praćenja njegovih aktivnosti u različitim praktičnim zadacima te rezultata tih aktivnosti: izvođenje praktičnih zadataka, samostalnost, spretnost, odnos prema radu, odnos prema radnoj sredini i osobama s kojima surađuje. Usvojenost znanja i razvijenost vještina iskazuje se opisnom ocjenom. Opisna ocjena i bilješka o praćenju programa povratna je informacija učeniku, roditelju i samom učitelju o svim aktivnostima učenika, procesima učenja, suradnji, radu u paru i/ili u skupini, donošenju odluka, učeničkom vrednovanju i samovrednovanju. Učitelj za svakog učenika upisuje kratak osvrt na postignuća konkretnim i autentičnim opisom njegovih jakih strana te preporuka za napredovanje u predmetu. Kvalitativni osvrt treba ukazati na to što učenik zna i može izvesti, u kojim je aktivnostima posebno uspješan, a u kojima treba unaprijediti učenje i rezultate te u kojima treba dodatnu podršku i prilagodbu. U postupku vrednovanja potrebno je uspostaviti pozitivno ozračje u kojem učenik prati svoja postignuća i prepoznaje uspjeh i napredovanje u učenju. Učenici i roditelji trebaju dobiti pravodobne i jasne povratne informacije o tome što su učenici naučili, koliko (kvantiteta) i koliko dobro (kvaliteta) kako bi znali sljedeći korak u procesu učenja.

Oblikovanje zaključne ocjene

Zaključna ocjena predmeta izriče se opisnom ocjenom (potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno). Zaključna ocjena donosi se na kraju nastavne godine i iskazuje sveukupnu usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda učenja. Učitelju kao smjernica može poslužiti kurikulum definirana srednja razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Srednja razina usvojenosti ne predstavlja izravno školsku opisnu ocjenu, ali predstavlja prosjek usvojenog znanja i vještina potrebnih za srednju zaključnu ocjenu.

Vrednovanjem predmetnih kurikula osiguravaju se dodatni uvjeti za razvojno i fleksibilno planiranje napretka učenika, što znači još kvalitetnije usklađivanje razvojnih osobitosti učenika s očekivanim ishodima učenja za razvoj učenikovih kompetencija (općeobrazovnih, strukovnih). Takav pristup otvara nove mogućnosti za napredak učenika cjeloživotnim obrazovanjem, zadovoljstvo učitelja, roditelja/skrbnika učenika, škole te obrazovnog sustava u cijelosti.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA SOCIJALIZACIJA

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Osnovna je svrha predmetnog kurikula Socijalizacija osnaživanje učenika u osobnom razvoju, razvoju primjerenih i uzajamnih odnosa s drugima te razvoju vještina kojima će se učenik uspješno i učinkovito uključiti u užu i širu okolinu i društvenu zajednicu.

Oснаživanjem učenika u navedenim vještinama potiče se sveobuhvatni i cjeloviti razvoj koji je usmjeren na samopouzdanu, samoinicijativnu, prosocijalnu i socijalno kompetentnu osobnost. Osim usmjerenosti na osobnu socijalnu kompetentnost učenika, ovaj predmetni kurikulum usmjeren je i na poticanje, razvoj, održavanje interesa, obostranost i primjerenost socijalnog odnosa učenika prema djeci i odraslim osobama te na primjerenost u korištenju materijalima i priborima kojima se ostvaruje odgojno-obrazovni proces.

Socijalizacija pretpostavlja i uključuje ostvarenje socijalnih odnosa u različitim zajednicama kao što su obitelj, škola, izvannastavne i izvanškolske aktivnosti, interesne grupe i slično, kao i u različitim manje ili više izazovnim životnim situacijama koje od učenika zahtijevaju aktivnu uključenost. Primjenom individualnoga i individualiziranog pristupa ovaj predmetni kurikulum stvara uvjete za razvoj osobe koja je u mogućnosti upravljati svojim emotivnim, mentalnim, duhovnim i tjelesnim potencijalima radi postizanja optimalne tolerancije na frustracije i razvoja intrinzične motivacije. Optimalan emotivni razvoj predstavlja jednu od temeljnih osobnih kompetencija svakog učenika i u međuutjecaju je s uspjehom provođenja odgojno-obrazovnoga procesa i ostvarivanju njegovih ishoda, ali i s razinom učinkovitoga i produktivnog uključenja u socijalnu okolinu i društvo.

Na društvenoj razini ovaj predmetni kurikulum pomaže potaknuti samoinicijativnost u socijalnom kontaktu, održavanju zdravih i pozitivnih socijalnih odnosa, utječe na učinkovitu samoregulaciju i preuzimanje odgovornosti za vlastito ponašanje pri čemu je cilj smanjiti nepoželjna ponašanja te razviti strategije poučavanja, usvajanja i primjene osobno i društveno poželjnih oblika ponašanja. Predmetni kurikulum Socijalizacija priprema i usmjerava učenike na primjereni i odgovorno preuzimanje vlastitih uloga u različitim socijalnim kontekstima (obitelji, školi, radnoj okolini, društvu i zajednicama) čime se poticana, razvijena i usvojena socijalna kompetentnost učenika u školi generalizira njezinom primjenom u učenikovu životu izvan škole. Osim osobnom socijalnom razvoju, predmetni kurikulum Socijalizacija pridonosi i razvoju kulturnoga i nacionalnog identiteta, kao i osobnosti i identiteta učenika u suodnosu s globalnom zajednicom. Time učenik uočava i uvažava različitosti, tolerira ih, kritični promišlja o vlastitom ponašanju i osobnosti te ih usmjerava u priliku za rast, razvoj i učenje. Socijalno kompetentno ponašanje i ophođenje podrazumijeva odgovornost i brigu i za osobno zdravlje, motiviranost za uspjeh i postignuća, samozastupanje, kvalitetu života i socijalne odnose koje pojedinac razvija, a ujedno razvija strategije koje pojedincu pružaju ostvarenje vlastitih želja, potreba, samoostvarenja i potencijala bez narušavanja integriteta drugih ljudi.

Provedba sadržaja predmetnog kurikula Socijalizacija usmjerena je na učenika i njegovu jedinstvenu osobnost pri čemu se učitelji vode suvremenim načelima poučavanja, znanstveno utemeljenim metodama i oblicima rada uz poštovanje individualnih potreba svakog učenika. Osobitosti razvoja učenika s teškoćama u razvoju podrazumijevaju primjerene edukacijsko-rehabilitacijske postupke, ciljeve i ishode učenja, razinu usvajanja planiranih sadržaja, opseg sadržaja poučavanja, primjerene strategije poučavanja i pružanja podrške te načine vrednovanja ostvarenih ishoda. Radi što boljeg usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda, potrebno je provesti početnu procjenu učenika. Početnu procjenu osobitosti funkcioniranja učenika s teškoćama u razvoju potrebno je provesti na početku nastavne godine, odnosno tijekom prvih četiriju tjedana nastave. Inicijalnom procjenom utvrđuju se osobitosti, sposobnosti i vještine učenika, kao i razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Procjenom utvrđujemo posebne odgojno-obrazovne potrebe učenika, oblike podrške, jake i slabe strane te interese učenika. Početnu procjenu provodi učitelj putem formativnog vrednovanja ili putem lista procjene. Usmjerenost se odnosi na učenikova postignuća, odnosno na kompetencije koje se trebaju steći nakon odgojno-obrazovnog ciklusa.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA

Učenici razvijaju:

- pozitivnu sliku o sebi, samopoštovanje, samopouzdanje
- prepoznavanje, samoregulaciju i prihvaćanje svojih emocija i ponašanja
- empatiju, razumijevanje, uvažavanje i prihvaćanje različitosti među ljudima
- socijalne i komunikacijske vještine
- vještine prihvaćanja i primjene društvenih i socijalnih normi i pravila
- rad i socijalno prihvatljivo ponašanje u grupi, suradnju i timski rad
- odgovorno ponašanje prema sebi i drugima u zajednici
- samozastupanje u različitim životnim i društvenim kontekstima
- donošenje odluka i planiranje životnih ciljeva (interesne skupine, obrazovanje, cjeloživotno učenje, profesionalni razvoj)
- strategije rješavanja problema i uspješnog suočavanja sa stresom.

Usvajanje navedenih ciljeva učenja i poučavanja razvija temeljne osobne kompetencije i kompetencije socijalnih područje kao što su razvijanje odnosa, preuzimanje socijalnih uloga i određene razine odgovornosti koju svaka uloga podrazumijeva. Svakodnevnim aktivnim sudjelovanjem u različitim socijalnim situacijama učenici će usvajati i razvijati stavove, vještine, znanja, razumijevanje vlastitih emocija, osobnog rasta i razvoja te zdravih životnih navika. Praktičnom primjenom usvojenih ciljeva, učenici će dodatno izgraditi svoju osobnost putem samozastupanja, poštovanja sebe i drugih te poimanjem vrijednosti skladnih međuljudskih odnosa. Važan je i razvoj općih, kulturnih i civilizacijskih vrijednosti za uspješan život u društvenoj zajednici i multikulturalnom svijetu.

C. STRUKTURA – ORGANIZACIJSKA PODRUČJA PREDMETNOG KURIKULA

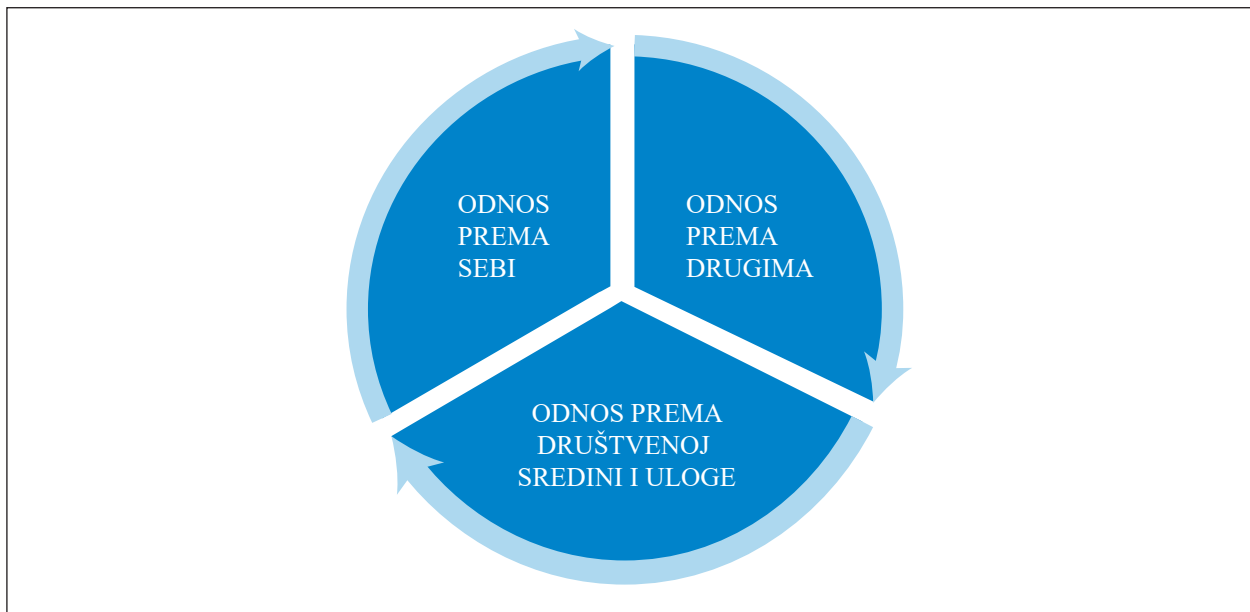
Polazeći od toga da je čovjek društveno biće, predmetni kurikulum Socijalizacija u određivanju područje rada, promatra učenika kao pojedinca koji je dio zajednice u kojoj mu se pruža mogućnost ostvarenja vlastitih potencijala, ima pravo na školovanje i rad te daje svoj doprinos zajednici u kojoj živi. U svim područjima potiču se i razvijaju osobni potencijali učenika, jačaju njihove snage pri suočavanju s izazovima i posebnostima koje doživljavaju u sprezi s društvenom okolinom. Uz holistički pristup, pomaže se učeniku da dostigne svoj integritet, prepozna svoje interese, pronađe načine njihova ostvarivanja, razvije socijalne potencijale i preuzme odgovornost u društvenim odnosima. Socijalizacija je dugotrajan i kompleksan proces koji ima svoj kontinuitet, razvojne specifičnosti, pravila postupanja i ponašanja u određenim situacijama, mnoštvo interakcijskih posebnosti i mnogo suradničkog prilagodavanja. Učenik u interakciji s okolinom procesom socijalizacije uči i oblikuje svoje ponašanje, uvjerenja, stavove, vrijednosti i navike. Polazeći od te spoznaje u određivanju odgojno-obrazovnih ishoda pojedinih razvojnih ciklusa, poštovala se razvojna dob učenika i njihove razvojne osobitosti s glavnim ciljem postizanja integriteta i samopoštovanja učenika te njihovom prilagodbom i uključenosti u društvenu skupinu i zajednicu u kojoj žive.

Predmetna područja predmetnog kurikula Socijalizacija jesu:

- odnos prema sebi
- odnos prema drugima
- odnos prema društvenoj sredini i uloge.

Sadržaji predmetnog kurikula Socijalizacija ostvaruju se u trima razvojnim dobnim skupinama:

- dobna skupina od 7. do 10. godine – 35 sati godišnje
- dobna skupina od 11. do 15. godine – 35 sati godišnje
- dobna skupina od 16. do 21. godine života – 35 sati godišnje.



1. slika: Odnos predmetnih područja u nastavnom predmetu Socijalizacija

Odnos prema sebi

Ovim područjem učenika se stavlja u središte društvenog odnosa. Jačanjem osobnih potencijala i snaga kod učenika želi se postići što bolja i kvalitetnija društvena uključenost. Postizanje svrsishodnosti života i rada, pronalaženje vlastitog mjesta u užoj ili široj zajednici, postizanje zadovoljstva i samoostvarenja i slično neki su odgojno-obrazovni ishodi kojima se bavi ovo područje. Zadovoljan učenik ima odlične predispozicije za postizanje sigurnosti, samopoštovanja, pozitivne percepciju vlastite vrijednosti. Pozitivan stav prema sebi samom utječe na mišljenje i ponašanje prema drugima kao i na konstruktivno uključivanje u društvo. Područjem se želi postići što bolji i produktivniji integritet osobnosti učenika kako bi on jednako tako postao koristan član manje ili veće društvene skupine i zajednice. Naravno, ovo se područje ne promatra i ne provodi odvojeno od ostalih koncepata razvoja društvene osobe već integrirano.

Odnos prema drugima

Učenik se promatra kao jedinka koja stupa u različite društvene kontakte, bilo da se radi o ostvarenju društvenog odnosa s nekim od roditelja, s učiteljima, prijateljima, kolegama ili drugima. Jačanjem osobnog kapaciteta učenika, učenjem o sebi, upoznavanjem sebe, postizanjem empatije i samokontrole, prihvaćanjem tolerancije i asertivnosti stavlja ga se u suodnos s potrebama, željama i htijenjima drugih. Odgojno-obrazovnim ishodima ovog područja želi se postići kvaliteta svakodnevnog druženja, pozitivna interakcija, prijateljsko ponašanje i suradnja. Važna je komponenta svladavanje vještina nošenja sa stresnim situacijama, prepoznavanje određenih rizičnih čimbenika koje drugi donose i postizanje asertivnosti u takvim situacijama.

Društvene sredine i uloge

Važna odrednica ovog područja je razvoj cjelovite osobe koja će se brinuti o svojoj socijalnoj dimenziji, brinuti se o drugima i o društvenoj sredini u kojoj živi i radi. Zajednica treba biti poticajna okolina koja svojim senzibilitetom stvara preduvjete za sigurnu, zdravu i uspješnu integraciju učenika s teškoćama u razvoju. U takvim uvjetima učenik može razviti svoje potencijale i biti uključen. Biti uključen i prihvaćen, znači prihvatiti pravila društvene sredine i obrasce ponašanja. Uz uljudno ponašanje, važna je komponenta društveno prihvatljivog odnosa prema svojoj higijeni, urednosti, odijevanju i slično. Različite društvene sredine imaju vlastite norme ponašanja. Živeći, radeći i krećući se drugačijim sredinama učenik prihvaća i drugačije uloge (ulogu u obitelji, razredu, školi, zgradi, u prometu, u kazalištu itd.). Odgojno-obrazovni ishodi razvojnih cjelina stavljaju pred učenika izazov prilagodbe i prihvaćanja uloga u, za učenike, prihvatljive društvene sredine. Krajnji cilj je harmonija učenika i okoline u kojoj se osjeća sigurno i zadovoljno.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PREMA DOBNIM SKUPINAMA I ORGANIZACIJSKIM PODRUČJIMA

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 7. do 10. godine

A. ODNOS PREMA SEBI

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC A.1.1. Učenik razvija samopercepciju.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje vlastiti lik/odraz u ogledalu – prepoznaje sebe na fotografiji/slici – prepoznaje svoje ime – navodi svoje tjelesne karakteristike 	– razvija neke dijelove samopercepcije

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vlastiti lik (prepoznavanje)
- moja fotografija/slika
- moje ime (ja se zovem, moje prezime, živim u i slično)
- moj izgled (pokazati dijelove tijela, imenovati dijelove tijela, prepoznati boju kose, boju očiju i drugi opisi koji se vezuju uz izgled).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uporaba i osmišljavanje igre uloga, jednostavnih igara glume, izrade slikovnica i knjiga uspomena, socijalnih priča, digitalnih sadržaja, slikovnih materijala.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC A.1.2. Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje osnovne emocije – navodi svoje želje i interese – pokazuje interese prema vršnjacima – prepoznaje facijalne ekspresije – razlikuje poželjno ponašanje od nepoželjnog – prilagođava ponašanje – reagira na zabranu „NE“ 	– upravlja nekim svojim emocijama i ponašanjima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osnovne emocije
- moje želje i interesi (ja volim, ja želim)
- moji prijatelji
- primjereno ponašanje
- primjerena reakcija na zabranu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uporaba i osmišljavanje igre uloga, jednostavnih igara glume, izrade slikovnica i knjiga uspomena, socijalnih priča, digitalnih sadržaja, slikovnih materijala.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC A.1.3. Učenik razvija radne navike.	<ul style="list-style-type: none">– prati upute odrasle osobe– prihvaća autoritet odrasle osobe– slijedi dnevni raspored– prepoznaje svoje mjesto u garderobi/blagovaonici/učionici– izvršava jednostavne verbalne upute– oponaša prihvatljivo ponašanje u radnoj sredini– upotrebljava materijal za rad na primjeren način	<ul style="list-style-type: none">– razvija neke radne navike

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prihvaćanje autoriteta odrasle osobe
- prihvaćanje dnevnog rasporeda
- prepoznavanje svojeg mjesta u učionici, u obitelji
- radi po jednostavnim uputama
- primjereno upotrebljavanje materijala za rad.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- konkretizacija sadržaja, učenje po modelu, demonstracija zadataka i aktivnosti, iskustvene radionice, uporaba konkretna, digitalnog sadržaja i slikovnog materijala.

PP SK SOC A.1.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.	<ul style="list-style-type: none">– reagira na pozdrav– uspostavlja kontakt očima– izabire ugodne aktivnosti– izabire predmete od osobnog interesa– prihvaća boravak u školi– prihvaća nove zadatke i aktivnosti– reagira primjereno na zabranu i prekid aktivnosti– razvija stabilno/poželjno ponašanje prema sebi– oponaša poželjna ponašanja i radnje– traži pomoć kada mu je potrebna– pokazuje osjećaje (ljutnju, ekscitaciju...)	<ul style="list-style-type: none">– razvija poneke osobne socijalne kompetencije
---	--	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- reagiranje na pozdrav i pristup
- samostalno odabiranje predmeta od interesa i aktivnosti
- prihvaćanje boravka u školi
- otvorenost za nove zadatke i aktivnosti
- primjereno reagiranje na zabranu i na prekid aktivnosti
- regulacija emocija.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- komunikacijske radionice različitih tematika, igre uloga, jednostavne igre glume, slikovnice i socijalne priče
 - svakako se koristiti digitalnim sadržajima, asistivnom tehnologijom i slikovnim materijalima.
-

B. ODNOS PREMA DRUGIMA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC B.1.1. Učenik razvija društveno prihvatljive socijalne odnose.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje obiteljske suodnose– prihvaća kućnu svakodnevnicu– sluša učitelja– slijedi upute učitelja– usvaja jednostavna školska pravila– surađuje s vršnjacima tako da dijeli i pomaže– razvija poželjno i primjereno ponašanje– navodi svoje/tuđe tjelesne karakteristike– prepoznaje potrebe i osjeća druge	<ul style="list-style-type: none">– razvija poneke društveno prihvatljive socijalne odnose
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC B.1.1. Učenik razvija društveno prihvatljive socijalne odnose.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje obiteljske suodnose– prihvaća kućnu svakodnevnicu– sluša učitelja– slijedi upute učitelja– usvaja jednostavna školska pravila– surađuje s vršnjacima tako da dijeli i pomaže– razvija poželjno i primjereno ponašanje– navodi svoje/tuđe tjelesne karakteristike– prepoznaje potrebe i osjeća druge	<ul style="list-style-type: none">– razvija poneke društveno prihvatljive socijalne odnose

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prepoznaje članove obitelji
- imenuje članove obitelji
- prepoznaje osobe izvan obitelji (vršnjake, poznanike, ostale osobe koje susreće)
- slijedi upute roditelja
- izvršava jednostavne kućne obveze i zadatke
- sluša naloge učitelja
- slijedi učiteljeve zahtjeve
- prilazi vršnjacima u školi
- spreman je dijeliti svoje stvari (bojice, papire i ostali pribor) s drugima
- primjereno se ponaša prema drugima
- primjećuje svoje i tuđe tjelesne karakteristike.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- konkretizacija sadržaja te učiteljev vlastiti model ponašanja u komunikaciji s učenicima i drugima
- socijalne priče, igranje uloga, jednostavne radionice, digitalni sadržaji i slikovni materijali.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC B.1.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okružju.	<ul style="list-style-type: none">– izgrađuje interes prema drugim– razvija pozitivnu interakciju s vršnjacima– ovladava primjerenim reagiranjem na zabranu– prilagodava ponašanje– razvija osnovne komunikacijske vještine– iskazuje slaganje ili neslaganje s nečime	<ul style="list-style-type: none">– razvija pojedine adaptivne vještine u socijalnom okružju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- na primjeren način prilazi drugima (vršnjacima, odraslim osobama, poznanicima)
- na prilaženje vršnjaka reagira pozitivno
- upotrebljava jednostavne riječi/geste za pozdrave, odbijanja, prihvaćanja, zahvale
- upotrebljava NE u situacijama kada se treba zauzeti za sebe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- usvajanje adaptivnih vještina u socijalnom okružju
- provođenje komunikacijskih i interakcijskih radionica, igranje uloga i jednostavnih igara, socijalne priče, modeliranje, primjena asistivne tehnologije i konkretizacije.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC B.1.3. Učenik razvija komunikacijske socijalne kompetencije.	<ul style="list-style-type: none">– ostvaruje komunikaciju– oponaša načine komunikacije primjerene kontekstu– slijedi naloge– razvija igru s vršnjacima	<ul style="list-style-type: none">– razvija pojedine komunikacijske socijalne kompetencije

- Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
- razvija upotrebu riječi *molim, izvoli, hvala, oprost*
 - gleda u smjeru osobe koja mu se obraća
 - sluša osobu koja mu se obraća
 - reagira verbalno ili neverbalno na upit
 - reagira na verbalne upute i/ili pokazne geste
 - reagira na kontakt s vršnjacima i odraslima
 - reagira primjereno na zabranu ili prekid aktivnosti
 - prilagođava jačinu glasa
 - razvija jednostavne igre s vršnjacima.

- Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
- usvajanje i razvijanje socijalnih komunikacijskih kompetencija
 - provođenje komunikacijskih i interakcijskih radionica, igranje uloga i jednostavnijih igara, socijalne priče, modeliranje i konkretizacija sadržaja.

C. ODNOS PREMA DRUŠTVENOJ SREDINI I ULOGE

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.1.1. Učenik pridonosi radu grupe.	<ul style="list-style-type: none"> – surađuje u zajedničkom radu – razvija suradnički odnos u grupama – razvija strategije podrške (traži pomoć, pruža pomoć) 	– dijelom doprinosi radu grupe

- Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
- prati jednostavne verbalne upute
 - reagira na zahtjev
 - prilazi vršnjacima
 - razvija zahtjev *uzmi i daj*
 - surađuje u pripremama aktivnosti
 - pomaže svojim vršnjacima
 - razvija strpljivost u čekanju.

- Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
- konkretizacija sadržaja, korištenje konkretima, učenje po modelu, demonstracija
 - uporaba digitalnih sadržaja, slikovnih materijala, socijalnih priča te animiranih i edukativnih filmova.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.1.2. Učenik razvija prihvatljivo ponašanje na javnim mjestima.	<ul style="list-style-type: none"> – slijedi pravila ponašanja – slijedi pravila kretanja u prometu 	– razvija neka prihvatljiva ponašanja na javnim mjestima

- Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
- sluša upute
 - čeka svoj red
 - prilagođava ponašanje u skladu sa situacijom i okolnostima (reagira na verbalni zahtjev, nalog)
 - razlikuje pristojno od nepristojnog ponašanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- konkretizacija sadržaja, komunikacijske i interaktivne radionice aktualnih nastavnih sadržaja i izazovnih (problemskih) situacija
- učenje po modelu, demonstracija sadržaja i uputa
- uporaba digitalnih sadržaja, slikovnog materijala, socijalnih priča, modeliranja, animiranih i edukativnih filmova.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.1.3. Učenik razvija socijalno primjeren odnos prema široj društvenoj zajednici i kulturi.	<ul style="list-style-type: none">– prilagođava pozdrav ovisno o dobu dana– razvija primjereni odnos sa sugovornikom– razvija brigu o flori i fauni iz neposrednog okružja	<ul style="list-style-type: none">– dijelom razvija socijalno primjeren odnos prema društvenoj zajednici i kulturi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izgrađuje prikladan kontakt s odraslima/vršnjacima
- razvija primjereni odnos sa sugovornikom (kontakt očima, zakretanjem glave, držanjem tijela)
- vodi brigu o biljkama i životinjama
- vodi brigu o čistoći (zbrinjavanje otpada).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- konkretizacija sadržaja, komunikacijske i interaktivne radionice aktualnih nastavnih sadržaja i izazovnih (problemskih) situacija
- učenje po modelu, demonstracija sadržaja i uputa
- uporaba digitalnih sadržaja, slikovnih materijala, socijalnih priča te animiranih i edukativnih filmova.

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prepoznaje članove obitelji
- imenuje članove obitelji
- prepoznaje osobe izvan obitelji (vršnjake, poznanike, ostale osobe koje susreće)
- slijedi upute roditelja
- izvršava jednostavne kućne obveze i zadatke
- sluša naloge učitelja
- slijedi učiteljeve zahtjeve
- prilazi vršnjacima u školi
- spreman je dijeliti svoje stvari (bojice, papire i ostali pribor) s drugima
- primjeren se ponaša prema drugima
- primjećuje svoje i tuđe tjelesne karakteristike.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- konkretizacija sadržaja te učiteljev vlastiti model ponašanja u komunikaciji s učenicima i drugima
- socijalne priče, igranje uloga, jednostavne radionice, digitalni sadržaji i slikovni materijali.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC B.1.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okruženju.	<ul style="list-style-type: none"> – izgrađuje interes prema drugim – razvija pozitivnu interakciju s vršnjacima – ovladava primjerenim reagiranjem na zabranu – prilagođava ponašanje – razvija osnovne komunikacijske vještine – iskazuje slaganje ili neslaganje s nečime 	– razvija pojedine adaptivne vještine u socijalnom okruženju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- na primjeren način prilazi drugima (vršnjacima, odraslim osobama, poznanicima)
- na prilaženje vršnjaka reagira pozitivno
- upotrebljava jednostavne riječi/geste za pozdrave, odbijanja, prihvaćanja, zahvale
- upotrebljava *NE* u situacijama kada se treba zauzeti za sebe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- usvajanje adaptivnih vještina u socijalnom okruženju
- provođenje komunikacijskih i interakcijskih radionica, igranje uloga i jednostavnih igara, socijalne priče, modeliranje, primjena asistivne tehnologije i konkretizacije.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC B.1.3. Učenik razvija komunikacijske socijalne kompetencije.	<ul style="list-style-type: none"> – ostvaruje komunikaciju – oponaša načine komunikacije primjerene kontekstu – slijedi naloge – razvija igru s vršnjacima 	– razvija pojedine komunikacijske socijalne kompetencije

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- razvija upotrebu riječi *molim, izvoli, hvala, oprost*
- gleda u smjeru osobe koja mu se obraća
- sluša osobu koja mu se obraća
- reagira verbalno ili neverbalno na upit
- reagira na verbalne upute i/ili pokazne geste
- reagira na kontakt s vršnjacima i odraslima
- reagira primjereno na zabranu ili prekid aktivnosti
- prilagođava jačinu glasa
- razvija jednostavne igre s vršnjacima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- usvajanje i razvijanje socijalnih komunikacijskih kompetencija
- provođenje komunikacijskih i interakcijskih radionica, igranje uloga i jednostavnijih igara, socijalne priče, modeliranje i konkretizacija sadržaja.

C. ODNOS PREMA DRUŠTVENOJ SREDINI I ULOGE

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.1.1. Učenik pridonosi radu grupe.	<ul style="list-style-type: none"> – surađuje u zajedničkom radu – razvija suradnički odnos u grupama – razvija strategije podrške (traži pomoć, pruža pomoć) 	– dijelom doprinosi radu grupe

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prati jednostavne verbalne upute
- reagira na zahtjev
- prilazi vršnjacima
- razvija zahtjev *uzmi i daj*
- surađuje u pripremama aktivnosti
- pomaže svojim vršnjacima
- razvija strpljivost u čekanju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- konkretizacija sadržaja, korištenje konkretima, učenje po modelu, demonstracija
- uporaba digitalnih sadržaja, slikovnih materijala, socijalnih priča te animiranih i edukativnih filmova.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.1.2. Učenik razvija prihvatljivo ponašanje na javnim mjestima.	<ul style="list-style-type: none"> – slijedi pravila ponašanja – slijedi pravila kretanja u prometu 	– razvija neka prihvatljiva ponašanja na javnim mjestima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sluša upute
- čeka svoj red
- prilagođava ponašanje u skladu sa situacijom i okolnostima (reagira na verbalni zahtjev, nalog)
- razlikuje pristojno od nepristojnog ponašanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- konkretizacija sadržaja, komunikacijske i interaktivne radionice aktualnih nastavnih sadržaja i izazovnih (problemskih) situacija
- učenje po modelu, demonstracija sadržaja i uputa
- uporaba digitalnih sadržaja, slikovnog materijala, socijalnih priča, modeliranja, animiranih i edukativnih filmova.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.1.3. Učenik razvija socijalno primjeren odnos prema široj društvenoj zajednici i kulturi.	<ul style="list-style-type: none"> – prilagođava pozdrav ovisno o dobu dana – razvija primjereni odnos sa sugovornikom – razvija brigu o flori i fauni iz neposrednog okruženja 	– dijelom razvija socijalno primjeren odnos prema društvenoj zajednici i kulturi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izgrađuje prikladan kontakt s odraslima/vršnjacima
- razvija primjereni odnos sa sugovornikom (kontakt očima, zakretanjem glave, držanjem tijela)
- vodi brigu o biljkama i životinjama
- vodi brigu o čistoći (zbrinjavanje otpada).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- konkretizacija sadržaja, komunikacijske i interaktivne radionice aktualnih nastavnih sadržaja i izazovnih (problemskih) situacija
- učenje po modelu, demonstracija sadržaja i uputa
- uporaba digitalnih sadržaja, slikovnih materijala, socijalnih priča te animiranih i edukativnih filmova.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC B.1.3. Učenik razvija komunikacijske socijalne kompetencije.	<ul style="list-style-type: none">– ostvaruje komunikaciju– oponaša načine komunikacije primjerene kontekstu– slijedi naloge– razvija igru s vršnjacima	<ul style="list-style-type: none">– razvija pojedine komunikacijske socijalne kompetencije

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- razvija upotrebu riječi *molim, izvoli, hvala, oprost*
- gleda u smjeru osobe koja mu se obraća
- sluša osobu koja mu se obraća
- reagira verbalno ili neverbalno na upit
- reagira na verbalne upute i/ili pokazne geste
- reagira na kontakt s vršnjacima i odraslima
- reagira primjereno na zabranu ili prekid aktivnosti
- prilagođava jačinu glasa
- razvija jednostavne igre s vršnjacima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- usvajanje i razvijanje socijalnih komunikacijskih kompetencija
- provođenje komunikacijskih i interakcijskih radionica, igranje uloga i jednostavnijih igara, socijalne priče, modeliranje i konkretizacija sadržaja.

C. ODNOS PREMA DRUŠTVENOJ SREDINI I ULOGE

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.1.1. Učenik pridonosi radu grupe.	<ul style="list-style-type: none">– surađuje u zajedničkom radu– razvija suradnički odnos u grupama– razvija strategije podrške (traži pomoć, pruža pomoć)	<ul style="list-style-type: none">– dijelom doprinosi radu grupe

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prati jednostavne verbalne upute
- reagira na zahtjev
- prilazi vršnjacima
- razvija zahtjev *uzmi i daj*
- surađuje u pripremama aktivnosti
- pomaže svojim vršnjacima
- razvija strpljivost u čekanju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- konkretizacija sadržaja, korištenje konkretima, učenje po modelu, demonstracija
- uporaba digitalnih sadržaja, slikovnih materijala, socijalnih priča te animiranih i edukativnih filmova.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.1.2. Učenik razvija prihvatljivo ponašanje na javnim mjestima.	– slijedi pravila ponašanja – slijedi pravila kretanja u prometu	– razvija neka prihvatljiva ponašanja na javnim mjestima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sluša upute
- čeka svoj red
- prilagođava ponašanje u skladu sa situacijom i okolnostima (reagira na verbalni zahtjev, nalog)
- razlikuje pristojno od nepristojnog ponašanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- konkretizacija sadržaja, komunikacijske i interaktivne radionice aktualnih nastavnih sadržaja i izazovnih (problemskih) situacija
- učenje po modelu, demonstracija sadržaja i uputa
- uporaba digitalnih sadržaja, slikovnog materijala, socijalnih priča, modeliranja, animiranih i edukativnih filmova.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.1.3. Učenik razvija socijalno primjeren odnos prema široj društvenoj zajednici i kulturi.	– prilagođava pozdrav ovisno o dobu dana – razvija primjereni odnos sa sugovornikom – razvija brigu o flori i fauni iz neposrednog okružja	– dijelom razvija socijalno primjeren odnos prema društvenoj zajednici i kulturi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izgrađuje prikladan kontakt s odraslima/vršnjacima
- razvija primjereni odnos sa sugovornikom (kontakt očima, zakretanjem glave, držanjem tijela)
- vodi brigu o biljkama i životinjama
- vodi brigu o čistoći (zbrinjavanje otpada).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- konkretizacija sadržaja, komunikacijske i interaktivne radionice aktualnih nastavnih sadržaja i izazovnih (problemskih) situacija
- učenje po modelu, demonstracija sadržaja i uputa
- uporaba digitalnih sadržaja, slikovnih materijala, socijalnih priča te animiranih i edukativnih filmova.

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prepoznaje članove obitelji
- imenuje članove obitelji
- prepoznaje osobe izvan obitelji (vršnjake, poznanike, ostale osobe koje susreće)
- slijedi upute roditelja
- izvršava jednostavne kućne obveze i zadatke
- sluša naloge učitelja
- slijedi učiteljeve zahtjeve
- prilazi vršnjacima u školi
- spreman je dijeliti svoje stvari (bojice, papire i ostali pribor) s drugima
- primjereno se ponaša prema drugima
- primjećuje svoje i tuđe tjelesne karakteristike.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- konkretizacija sadržaja te učiteljev vlastiti model ponašanja u komunikaciji s učenicima i drugima
- socijalne priče, igranje uloga, jednostavne radionice, digitalni sadržaji i slikovni materijali.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC B.1.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okružju.	<ul style="list-style-type: none">– izgrađuje interes prema drugim– razvija pozitivnu interakciju s vršnjacima– ovladava primjerenim reagiranjem na zabranu– prilagođava ponašanje– razvija osnovne komunikacijske vještine– iskazuje slaganje ili neslaganje s nečime	<ul style="list-style-type: none">– razvija pojedine adaptivne vještine u socijalnom okružju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- na primjeren način prilazi drugima (vršnjacima, odraslim osobama, poznanicima)
- na prilaženje vršnjaka reagira pozitivno
- upotrebljava jednostavne riječi/geste za pozdrave, odbijanja, prihvaćanja, zahvale
- upotrebljava *NE* u situacijama kada se treba zauzeti za sebe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- usvajanje adaptivnih vještina u socijalnom okružju
- provođenje komunikacijskih i interakcijskih radionica, igranje uloga i jednostavnih igara, socijalne priče, modeliranje, primjena asistivne tehnologije i konkretizacije.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC B.1.3. Učenik razvija komunikacijske socijalne kompetencije.	<ul style="list-style-type: none">– ostvaruje komunikaciju– oponaša načine komunikacije primjerene kontekstu– slijedi naloge– razvija igru s vršnjacima	<ul style="list-style-type: none">– razvija pojedine komunikacijske socijalne kompetencije

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- razvija upotrebu riječi *molim, izvoli, hvala, oprost*
- gleda u smjeru osobe koja mu se obraća
- sluša osobu koja mu se obraća
- reagira verbalno ili neverbalno na upit
- reagira na verbalne upute i/ili pokazne geste
- reagira na kontakt s vršnjacima i odraslima
- reagira primjereno na zabranu ili prekid aktivnosti
- prilagođava jačinu glasa
- razvija jednostavne igre s vršnjacima.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- usvajanje i razvijanje socijalnih komunikacijskih kompetencija
- provođenje komunikacijskih i interakcijskih radionica, igranje uloga i jednostavnijih igara, socijalne priče, modeliranje i konkretizacija sadržaja.

C. ODNOS PREMA DRUŠTVENOJ SREDINI I ULOGE

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.1.1. Učenik pridonosi radu grupe.	<ul style="list-style-type: none"> – surađuje u zajedničkom radu – razvija suradnički odnos u grupama – razvija strategije podrške (traži pomoć, pruža pomoć) 	– dijelom doprinosi radu grupe

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prati jednostavne verbalne upute
- reagira na zahtjev
- prilazi vršnjacima
- razvija zahtjev *uzmi i daj*
- surađuje u pripremama aktivnosti
- pomaže svojim vršnjacima
- razvija strpljivost u čekanju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- konkretizacija sadržaja, korištenje konkretima, učenje po modelu, demonstracija
- uporaba digitalnih sadržaja, slikovnih materijala, socijalnih priča te animiranih i edukativnih filmova.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.1.2. Učenik razvija prihvatljivo ponašanje na javnim mjestima.	<ul style="list-style-type: none"> – slijedi pravila ponašanja – slijedi pravila kretanja u prometu 	– razvija neka prihvatljiva ponašanja na javnim mjestima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sluša upute
- čeka svoj red
- prilagođava ponašanje u skladu sa situacijom i okolnostima (reagira na verbalni zahtjev, nalog)
- razlikuje pristojno od nepristojnog ponašanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- konkretizacija sadržaja, komunikacijske i interaktivne radionice aktualnih nastavnih sadržaja i izazovnih (problemskih) situacija
- učenje po modelu, demonstracija sadržaja i uputa
- uporaba digitalnih sadržaja, slikovnog materijala, socijalnih priča, modeliranja, animiranih i edukativnih filmova.

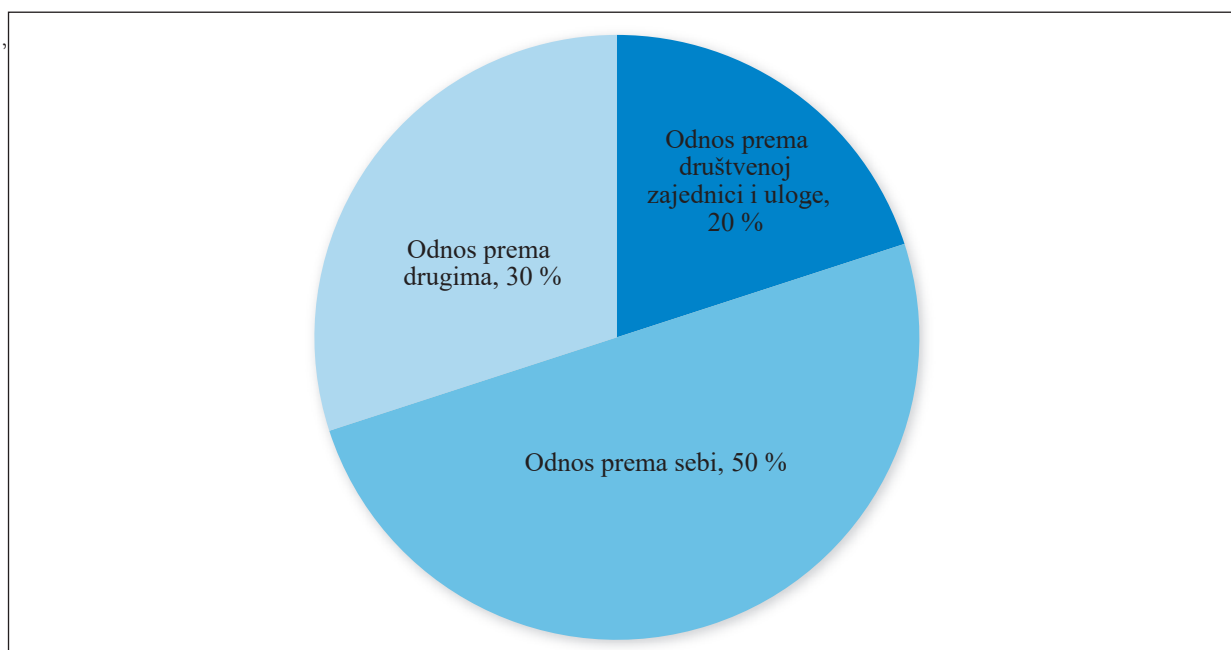
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.1.3. Učenik razvija socijalno primjeren odnos prema široj društvenoj zajednici i kulturi.	<ul style="list-style-type: none">– prilagođava pozdrav ovisno o dobu dana– razvija primjereni odnos sa sugovornikom– razvija brigu o flori i fauni iz neposrednog okružja	<ul style="list-style-type: none">– dijelom razvija socijalno primjeren odnos prema društvenoj zajednici i kulturi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izgrađuje prikladan kontakt s odraslima/vršnjacima
- razvija primjereni odnos sa sugovornikom (kontakt očima, zakretanjem glave, držanjem tijela)
- vodi brigu o biljkama i životinjama
- vodi brigu o čistoći (zbrinjavanje otpada).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- konkretizacija sadržaja, komunikacijske i interaktivne radionice aktualnih nastavnih sadržaja i izazovnih (problemskih) situacija
- učenje po modelu, demonstracija sadržaja i uputa
- uporaba digitalnih sadržaja, slikovnih materijala, socijalnih priča te animiranih i edukativnih filmova.



2. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Socijalizacija u dobnoj skupini od 7. do 10. godine

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 11. do 15. godine

A. ODNOS PREMA SEBI

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC A.2.1. Učenik razvija samopercepciju.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi svoja tjelesna i osobna obilježja – navodi sličnosti i razlike u tjelesnim i osobnim obilježjima u odnosu na vršnjake – prepoznaje vlastite jake i slabe osobine 	– razvija neke vještine samopercepcije

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vlastita tjelesna i osobna obilježja
- tjelesna i osobna obilježja vršnjaka
- vlastite pozitivne i negativne osobine
- vlastite preferencije i nadarenosti za neko područje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- koristiti se ekspresivnim tehnikama (glazba, pokret, riječ, crtanje, modeliranje), igrom (igra pred ogledalom, jednostavna igra uloga i grupne igre), jednostavnim razgovorima i vođenim radionicama
- koristiti se digitalnim sadržajima, slikovnim materijalima, pričama, pričama u slikama, socijalnim pričama, videomaterijalima, slikovnicama, predstavama, animiranim filmovima
- izrađuju se jasne, slikovite i jednostavne osobne kartice učenika s njihovim obilježjima (slika, riječ), zajednički plakati o sličnostima i različitostima učenika, prezentacijski sadržaji (plakat, tablica, umna mapa) s jakim i slabim stranama učenika.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC A.2.2. Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi osnovne emocije – prepoznaje uzroke vlastitih emocionalnih stanja i ponašanja – uočava posljedice vlastitog ponašanja – inicira suradničke odnose s vršnjacima – prihvaća prostorno-vremenske promjene u školskoj i obiteljskoj rutini 	– upravlja dijelom svojih emocija i ponašanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osnovne emocije (strah, ljutnja, sreća, tuga)
- emocionalna stanja (uzroci)
- uzročno-posljedična povezanost događaja u okolini sa emocionalnim stanjem učenika
- strategije suočavanja s različitim emocijama
- posljedice vlastitog ponašanja
- strategije osnaživanja poželjnih ponašanja
- suradnički odnosi s vršnjacima (inicijativa, aktivnost, suradnja)
- promjene u okruženju učenika
- strategije samoregulacije, odgode ili prilagodbe učenikovih očekivanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- koristiti se ekspresivnim tehnikama (glazba, pokret, riječ, crtanje, modeliranje), jednostavnim projektivnim tehnikama (igra, igre s pravilima, igre lutkama, strukturirane i nestrukturirane bajke i priče) te jednostavnim razgovorima i vođenim radionicama, asistivnom tehnologijom (uz dodatno modeliranje po potrebi)
- koristiti se digitalnim sadržajima, slikovnim materijalima o prepoznavanju emocija: bajke, lutke, priče, priče u slikama, socijalne priče, videomaterijali, slikovnice, predstave, animirani filmovi
- izrađuju se i primjenjuju jasne, slikovite i jednostavne kartice s osnovnim emocijama (slika, riječ), zajednički plakati o osnovnim emocijama, vizualni materijali o uzročno-posljedičnoj povezanosti okoline i emocija, ponašanja i posljedicama okoline na ponašanje te poželjnim ponašanjima u suradničkim odnosima; za osnaživanje učenika u prihvaćanju prostorno-vremenskih promjena u školskoj i obiteljskoj svakodnevnici izrađuje se vizualna podrška slijeda određenih aktivnosti (slika, slika – riječ, riječ) čija se primjena i generalizacija preporučuje i u obiteljskim uvjetima.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC A.2.3. Učenik razvija radne navike.	<ul style="list-style-type: none">– razvija snalaženje na radnoj površini– ovladava korištenjem materijalima i priborom za rad– razvija sigurnost, odgovornost i zadovoljstvo radom	<ul style="list-style-type: none">– razvija dio radnih navika

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vremenska, prostorna i sadržajna organizacija pribora i materijala za rad (priprema, pospremanje, pozicioniranje, urednost, poštovanje vremenskoga i sadržajnog slijeda aktivnosti)
- radne tehnike
- povezanost funkcije pribora i sadržaja rada
- sigurnost i odgovornost u radu
- pozitivan stav prema radu (radnim obvezama, radnim navikama)
- vlastite školske i radne obaveze
- moguće opasne situacije u radu
- ustrajnost u dovršetku zadatka
- konačan rezultat vlastitog rada
- zadovoljstvo procesom rada i rezultatom.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- koristiti se praktičnim aktivnostima različitih tematika povezujući ih sa sadržajima ostalih predmetnih kurikula te prigodnim temama, mnoštvom materijala i pribora za rad, igrama prezentacije i demonstracije, igrom uloga, natjecateljskim igrama, igrama asocijacije, slikovnicama, socijalnim pričama, jednostavnim razgovorima te vođenim iskustvenim radionicama
- koristiti se digitalnim sadržajima, slikovnim materijalima o načinima pripreme radne površine, funkciji pojedinog materijala i pribora, urednosti, oprezu pri korištenju materijalima i priborom; koristiti se i pričama u slikama, socijalnim pričama, videomaterijalima, fotografijama, animiranim i edukativnim filmovima.
- izrađuju se i primjenjuju jasni, slikoviti i jednostavni prezentacijski sadržaji (kartice, plakati, stripovi, tablice, umne mape) s primarnom temom radnih navika te njihovom sadržajnom razradom; posebnu je pozornost potrebno usmjeriti na učenje o možebitnim opasnim situacijama u učionici i oprezu pri rukovanju priborom i materijalom.

PP SK SOC A.2.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.	– navodi osobne interese i uloge – prepoznaje problem i različite rješenja – razvija brigu o sebi u socijalnom kontekstu	– razvija dio osobnih socijalnih kompetencija
---	--	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vlastite uloge u različitim socijalnim okruženjima (učenik, prijatelj, dijete i sl.)
- vlastite želje i interesi
- odlučivanje o vlastitome samostalnom odabiru
- planiranje željene aktivnosti
- različitost rješenja problema
- traženje pomoći i podrške pri rješavanju problema
- vlastiti izgled, osobno zdravlje i samozastupanje.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- koristiti se praktičnim socijalnim aktivnostima različite tematike povezujući ih sa sadržajima ostalih predmetnih kurikula te prigodnim temama, društvenim igrama, igrama s pravilima, igrama prezentacije i demonstracije, igrom uloga, natjecateljskim igrama, slikovnicama te jednostavnim razgovorima i vođenim iskustvenim radionicama
- koristiti se digitalnim sadržajima, slikovnim materijalima o osobnim interesima i ulogama, rješenju određenih problemskih situacija, načinima traženja pomoći i podrške, samozastupanju, brizi o vlastitom zdravlju i izgledu kao i pričama, pričama u slikama, socijalnim pričama, videomaterijalima, fotografijama, animiranim i edukativnim filmovima
- izrađuju se i primjenjuju jasni, slikoviti i jednostavni prezentacijski sadržaji (kartice, plakati, stripovi, tablice, umne mape, radni listići) o vlastitim interesima i ulogama, rješenju određenih problemskih situacija, načinima traženja pomoći i podrške, samozastupanju i brizi o vlastitom zdravlju i izgledu; posebnu je pozornost potrebno usmjeriti na učenje o važnosti i načinima traženja pomoći i podrške, uočavanju i rješavanju problemskih situacija i izjašnjavanju o vlastitom neslaganju s nečim na socijalno primjeren način, bez ugrožavanja drugih.

B. ODNOS PREMA DRUGIMA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC B.2.1. Učenik razvija društveno prihvatljive socijalne odnose.	– razlikuje svoje i potrebe i osjećaje drugih – razlikuje uloge ljudi u školi i okolini – razvija toleranciju na ponašanja drugih	– razvija dio društveno prihvatljivih socijalnih odnosa

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vlastiti osjećaji i potrebe
- potrebe i osjećaji drugih
- uvažavanje sličnosti i razlika između vlastitih i osjećaja i potreba drugih
- različitost vlastitih i uloga drugih ljudi u školi, obitelji i neposrednoj okolini
- prava i dužnosti različitih uloga
- strategije tolerancije na ponašanja drugih (pravila ponašanja, poželjna i nepoželjna ponašanja, izbjegavanje sukoba, podnošenje prepoznatih različitosti i ponašanja drugih).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- koristiti se ekspresivnim tehnikama (glazba, pokret, riječ, crtanje, modeliranje), igranjem uloga, igrama s pravilima, natjecateljskim igrama, društvenim igrama, pokretnim igrama, jednostavnim razgovorima i vođenim radionicama
- koristiti se digitalnim sadržajima, slikovnim materijalima, priče, pričama u slikama, socijalnim pričama, videomaterijalima, slikovnicama, predstavama, animiranim filmovima, asistivnom tehnologijom (uz dodatno modeliranje po potrebi)
- izrađuju se jasni, slikoviti i jednostavni prezentacijski sadržaji (kartice, plakati, stripovi, tablice, umne mape, radni listići) o potrebama, osjećajima, ulogama ljudi u različitim socijalnim sredinama, pravima i dužnostima, pravilima ponašanja, poželjnima i nepoželjnom ponašanju, sukobima te mogućim rješenjima sukoba.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC B.2.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okružju.	<ul style="list-style-type: none">– razvija jednostavne strategije primjerenog ponašanja u odnosu s drugima– prepoznaje izvor emocija u odnosu s drugima i upravlja njima– odabire primjereno ponašanje pri sudjelovanju u društvenim i kulturnim zbivanjima škole– uočava posljedice na vlastito ponašanje u odnosu s drugima	<ul style="list-style-type: none">– razvija neke adaptivne vještine u socijalnom okružju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- suradnički odnos i suradnja (zajednički, grupni rad)
- podrška i vođenje u ovladavanju i osnaživanju socijalnih odnosa
- osjećaji prema drugima (identifikacija, upravljanje)
- primjereno ponašanje u društvenim i kulturnim zbivanjima u školi (izlaganje, čekanje, poštovanje naloga i normi, provođenje određene aktivnosti)
- posljedice na vlastito ponašanje u odnosu s drugima
- strategije osnaživanja poželjnih ponašanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- koristiti se ekspresivnim tehnikama (glazba, pokret, riječ, crtanje, modeliranje), jednostavnim projektivnim tehnikama (igra, igre s pravilima, igre lutkama, strukturirane i nestrukturirane bajke i priče) te jednostavnim razgovorima i vođenim radionicama
- koristiti se digitalnim sadržajima, slikovnim materijalima o adaptivnim vještinama u socijalnom okružju i prepoznavanju emocija i ponašanja, bajkama, lutkama, pričama, pričama u slikama, socijalnim pričama, videomaterijalima, slikovnicama, predstavama, animiranim filmovima, društvenim i kulturnim zbivanjima u školi.
- izrađuju se i primjenjuju jasni, slikoviti i jednostavni prezentacijski sadržaji o adaptivnim vještinama, ponašanju, emocijama, dobrim i lošim odabirima ponašanja, društvenim normama ponašanja u socijalnom kontekstu te vrstama društvenih i kulturnih događanja u školi i načinima ponašanja i aktivnog sudjelovanja, vizualni materijali o uzročno-posljedičnoj povezanosti odnosa s okolinom, posljedicama loših i dobrih odabira te osjećaja koji se razvijaju u odnosima; preporuka je učenike što češće uključivati u razna društvena i kulturna zbivanja u školi te ih aktivno uključivati u provedbu istih.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC B.2.3. Učenik razvija komunikacijske socijalne kompetencije.	<ul style="list-style-type: none"> – komunicira s drugima – uvažava pravila komunikacije u socijalnim odnosima – razvija jednostavne strategije izvješćivanja o socijalnom odnosu 	– razvija dio komunikacijskih socijalnih kompetencija

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- aktivno slušanje
- slušanje s razumijevanjem
- samoinicijativnost u ostvarivanju komunikacije (započinjanje razgovora, vođenje razgovora)
- pitanja (postavljanje, odgovaranje)
- uvažavanje pravila komunikacije u socijalnim odnosima (reciprocitet u komunikaciji, poštovanje i uvažavanje sugovornika, čekanje na red za sudjelovanje u komunikaciji, javljanje za riječ na dogovoren i prikladan način, razumijevanje i uvažavanje različitih oblika razmjene i komunikacije (verbalno, neverbalno) te uvažavanje različitih jezičnih i govornih modaliteta učenika)
- izvješćivanje o socijalnom odnosu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- koristiti se komunikacijskim radionicama različitih tematika (aktualnih nastavnih sadržaja, događaja u školi i obitelji, prigodnih događaja, proslava, izazovnih (problemskih) situacija koje se dogode u školskom okruženju i slično), igranjem uloga, jednostavnim igrama glume i dramatizacije, slikovnicama, socijalnim pričama te jednostavnim razgovorima i vođenim iskustvenim radionicama
- koristiti se digitalnim sadržajima, slikovnim materijalima, pričama, pričama u slikama, stripom, socijalnim pričama, videomaterijalima, fotografijama, animiranim i edukativnim filmovima.
- izrađuju se i primjenjuju jasni, slikoviti i jednostavni prezentacijski sadržaji (kartice, plakati, stripovi, tablice, umne mape) s primarnom temom razvoja komunikacijskih socijalnih kompetencija te njihove sadržajne razrade; učitelj posebnu pozornost posvećuje vlastitom modelu ponašanja u komunikaciji s učenicima i drugima što, kao učenje po modelu, predstavlja iznimno vrijedan izvor učenja.

C. ODNOS PREMA DRUŠTVENOJ SREDINI I ULOGE

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.2.1. Učenik pridonosi radu grupe.	<ul style="list-style-type: none"> – provodi aktivnosti u grupnom radu – primjenjuje strategije podrške (traži i pruža) – preuzima jednostavnu razinu odgovornosti za vlastitu ulogu u grupi 	– u nekom dijelu pridonosi radu grupe

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- grupni rad
- vlastita aktivnost
- podrška (traženje, pružanje)
- odgovornost vlastite uloge u različitim grupama (u korelaciji s uspjehom grupe).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- koristiti se prevladavajućim grupnim oblicima rada s različitim temama, grupnim ekspresivnim tehnikama (glazba, pokret, riječ, crtanje, modeliranje), igranjem uloga, grupnim igrama s pravilima i natjecateljskim igrama, društvenim i pokretnim igrama u grupi, jednostavnim vođenim grupnim razgovorima i radionicama
- koristiti se digitalnim sadržajima, slikovnim materijalima, pričama, pričama u slikama, socijalnim pričama, videomaterijalima, slikovnicama, predstavama, animiranim filmovima
- izrađuju se jasni, slikoviti i jednostavni prezentacijski sadržaji (kartice, plakati, stripovi, tablice, umne mape, radni listići) o jačanju aktivnosti učenika unutar grupnog rada, načinima traženja i pružanja podrške i pomoći te ulozi vlastite odgovornosti unutar grupnog rada; predlaže se provoditi učestalo samovrednovanje aktivnosti učenika i samovrednovanje grupe od strane drugih grupa i drugih učenika (po uzoru na formativno vrednovanje), primjerice, pomoću semafora aktivnosti i uspjeha, zadovoljstva radom, osjećaja pojedinačnog uspjeha, osjećaja uspjeha grupe i sl.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.2.2. Učenik razvija prihvatljivo ponašanje na javnim mjestima.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje namjenu javnih ustanova i okružja– upravlja vlastitim ponašanjem na javnim mjestima i ustanovama– ostvaruje primjeren kontakt s ljudima u ustanovama i na javnim mjestima	<ul style="list-style-type: none">– razvija dio prihvatljivih ponašanja na javnim mjestima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- namjena javnih ustanova i okružja (javne ustanove, javne površine, institucije)
- vlastito ponašanje na javnim mjestima i u ustanovama
- prihvaćanje društvenih normi i pravila ponašanja (primjereno snalaženje i kretanje prostorom, oprez i primjereno korištenje igralima u parkovima, igraonicama, sportskim objektima, igralištima, poštovanje odogovorenih grupnih pravila provođenja aktivnosti, neizdvajanje od grupe i učitelja, poštovanje reda i redoslijeda aktivnosti, pozdravljanje, čekanje na red, obavljanje jednostavnih aktivnosti u skladu s namjenom ustanove, informiranje, traženje informacija, oprez i poštovanje pravila kretanja u prometu (nogostup, pješački prijelaz, prometni znakovi, semafor i sl.)
- primjereni kontakt s ljudima na javnim mjestima i u ustanovama (pozdravljanje, odzdravljanje, traženje informacija, zahvaljivanje, razvoj opreza pri komunikaciji s nepoznatim ljudima i slično).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- koristiti se planiranim posjetima javnim mjestima i ustanovama te provođenjem različitih aktivnosti u skladu s njihovom namjenom, igranjem uloga, jednostavnim dramatizacijama, izvanučioničnom nastavom, jednostavnim razgovorima i vođenim pedagoškim radionicama
- koristiti se digitalnim sadržajima, slikovnim materijalima o adaptivnim vještinama i primjerenom ponašanju na javnim mjestima i ustanovama, oprezu pri kretanju na javnim površinama i u prometu, oprezu pri kontaktu s nepoznatim osobama, pričama, pričama u slikama, socijalnim pričama, videomaterijalima, slikovnicama, predstavama, animiranim i edukativnim filmovima
- izrađuju se i primjenjuju jasni, slikoviti i jednostavni prezentacijski sadržaji o adaptivnim vještinama i primjerenom ponašanju na javnim mjestima i ustanovama, oprezu pri kretanju na javnim površinama i u prometu te oprezu pri kontaktu s nepoznatim osobama; preporuka je učenike što češće izlagati aktivnostima izvan škole i provoditi izvanučioničnu nastavu i boravak na javnim mjestima te obavljati jednostavne aktivnosti u različitim ustanovama.

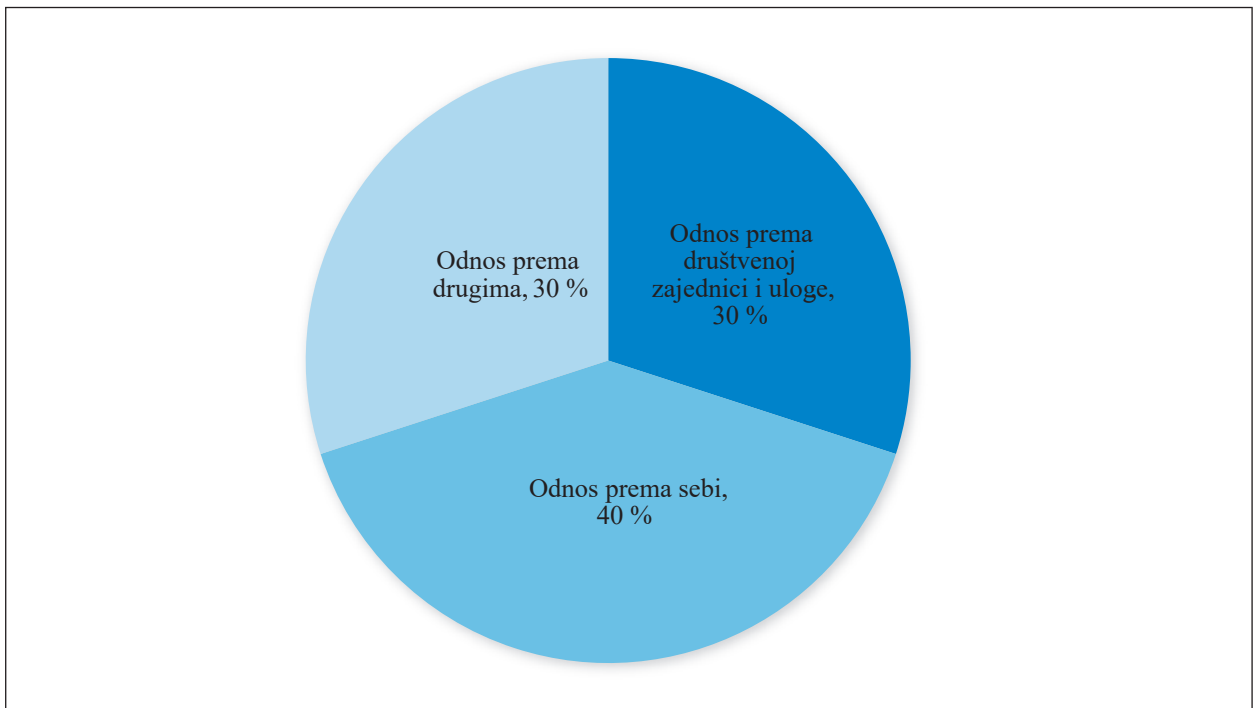
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.2.3. Učenik razvija socijalno primjeren odnos prema široj društvenoj zajednici i kulturi.	<ul style="list-style-type: none"> – regulira vlastito ponašanje u različitim društvenim kontekstima – sudjeluje u brizi o prirodnome i društvenom okružju – prepoznaje potencijalne opasnosti u društvenoj zajednici – navodi kulturne i nacionalne vrijednosti 	<ul style="list-style-type: none"> – razvija dio socijalno primjerenih odnosa prema široj društvenoj zajednici i kulturi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- regulacija vlastitog ponašanja u različitim društvenim kontekstima (neformalno i formalno pozdravljanje, odzdravljanje, iniciranje i održavanje komunikacije, upravljanje vlastitim ponašanjem, poštovanje pravila ponašanja na javnim mjestima i u institucijama)
- briga o prirodnome i društvenom okružju (biljke, životinje, čistoća okoliša, otpad)
- opasnosti u zajednici (prepoznavanje, reagiranje, traženje pomoći; opasnosti u prometu, opasnosti od nepoznatih osoba, prirodne nepogode, ovisnosti i sl.)
- osnovne kulturne i nacionalne vrijednosti (kulturna obilježja, ustanove, tradicijske vrijednosti, nacionalna obilježja, blagdani, prigodni dani).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- koristiti se pretežito organiziranim posjetima javnim mjestima, institucijama te kulturnim sadržajima u užemu i/ili širem školskom okružju, praktičnim i teorijskim radionicama s temama vezanima uz brigu o biljkama, životinjama, čistoći okoliša i otpadu, opasnostima u zajednici (promet, nepoznate osobe, prigodne nepogode i sl.) te osnovnim kulturnim i nacionalnim vrijednostima, igranjem uloga, jednostavnim igrima glume i dramatizacije, slikovnicama, socijalnim pričama, izvanučioničnom nastavom te jednostavnim razgovorima i vođenim iskustvenim radionicama
- koristiti se digitalnim sadržajima, slikovnim materijalima, pričama, pričama u slikama, stripovima, socijalnim pričama, videomaterijalima, fotografijama, animiranim i edukativnim filmovima
- izrađuju se i primjenjuju jasni, slikoviti i jednostavni prezentacijski sadržaji (kartice, plakati, stripovi, tablice, umne mape) s primarnom temom razvoja socijalno primjerenog odnosa prema široj društvenoj zajednici i kulturi te njihovoj sadržajnoj razradi; učitelj posebnu pozornost posvećuje vlastitom modelu ponašanja u komunikaciji s učenicima i drugima što, kao učenje po modelu, predstavlja iznimno vrijedan primjer učenja.



3. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Socijalizacija u dobnoj skupini od 11. do 15. godine

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 16. do 21. godine

A. ODNOS PREMA SEBI

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC A.3.1. Učenik razvija samopercepciju.	<ul style="list-style-type: none">– navodi svoje osobne podatke– opisuje promjene na svojem tijelu– opisuje razlike među spolovima– poznaje svoje mjesto i ulogu u obitelji, školi, udrugama i slično– navodi svoje jake i slabe strane	<ul style="list-style-type: none">– navodi neke svoje osnovne osobne podatke i izražava svoje potrebe

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osobni podatci (ime, prezime, adresa, škola, godine starosti i sl.)
- promjene na tijelu tijekom puberteta i mladenaštva
- razlike u karakteristikama kod djevojaka i mladića (razlike u interesima, primjereno ophođenje i sl.)
- seksualnost je prirodna i poželjna
- samokontrola spolnog nagona (kada i gdje se samozadovoljavati)
- član obitelji, sin/kćer, unuk/unuka, sestra/brat, učenik, prijatelj, član i sl.
- značaj, važnost i moje mjesto u obitelji, školi i sl.
- želje i interesi (što voli / ne voli, želi / ne želi, može / ne može i sl.)
- pozitivna slika o sebi (samosvijest, jedinstvenost).

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uporaba igre (prezentacije i demonstracije, igre uloga, natjecateljske igre, igre asocijacija...)
- za obradu nekih ključnih sadržaja dobro je upotrijebiti različite slagalice, primjerice, *Memory* i/ili igre upamćivanja
- korištenje slikovnim materijalom, videouratcima, kratkim filmovima, slikopričama, socijalnim pričama; asistivnom tehnologijom (uz dodatno modeliranje po potrebi) koja može odlično uvesti učenike u brojne teme
- kako bi se osigurala uključenost, dobrodošla je izrada vlastitih plakata za predstavljanje
- preporuka je i izrada jednostavnih, slikovnih (po mogućnosti i pisanih) osobnih kartica učenika s njihovim obilježjima, zajednički plakati o sličnostima i različitostima učenika, prezentacijski sadržaji (plakat, tablica, umna mapa) s jakim i slabim stranama učenika.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC A.3.2. Učenik upravlja svojim emocijama i ponašanjem.	<ul style="list-style-type: none">– navodi osnovne i neke složene emocije– opisuje svoju emociju i emocionalno stanje– povezuje svoje želje i interese s određenim emocionalnim stanjima– primjenjuje jednostavne tehnike kontrole emocija– izražava emocije u skladu s društvenom situacijom– navodi posljedice svojeg ponašanja	<ul style="list-style-type: none">– upravlja svojim ponašanjem na jednostavan način, iskazujući svoje emocije na društveno prihvatljiv način

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- emocije ili osjećaji: osnovne (radost, tuga, ljutnja, strah) i složenije (ljubomora, ponos, krivnja, sram...)
- što u meni budi neke pozitivne ili negativne emocije
- ljutnja (frustrirajuće stanje) i uobičajene situacije koje ju izazivaju
- uspostava samokontrole (duboko disanje, *brojimo do 10...*)
- situacije tuge (suosjećanje) ili dijeljenje radosnih trenutaka
- primjeri lijepog ponašanja i primjeri neprihvatljivog ponašanja (svađa, izazivanje, ismijavanje, krađa, tuča i sl.)
- prihvatanje posljedica neprihvatljivog ponašanja.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenik iskazuje navedene ishode na verbalan i/ili neverbalan način
- poželjna je i važna suradnja sa stručnom službom škole (psiholog, socijalni pedagog), naročito u području razrade tema o emocijama i upravljanju njima kao i u upravljanju ponašanjem
- dobro je korištenje iskustvom učenika u određivanju nastanka pojedinih emocija kako bi se osvijestile situacije u kojima nastaju
- preporučuje se igra oponašanja i igra uloga, ali je važno naglasiti učenicima da su sve uprizorene situacije nerealne, izmišljene i dio su igre
- uporaba slikovnog materijala, videouradaka, kratkih filmova, slikopriča, književnih kraćih tekstova, socijalnih priča i sličnog odlična je nadopuna radu; također je moguće korištenje asistivnom tehnologijom uz modeliranje.
- preporučuje se radionički tip rada u brojnim temama.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC A.3.3. Učenik razvija radne navike.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje svoje obveze u domu i školi– navodi koji je materijal ili alat potreban za obavljanje određenih dnevnih zadataka– izvršava jednostavne i neke složenije radne operacije, slijed operacija– slijedi upute u radu– dovršava započete zadatke– prihvaća autoritet u radnim aktivnostima– povezuje uloženi trud i ishod– osmišljava na jednostavan način svoje slobodno vrijeme	<ul style="list-style-type: none">– izvodi neke radne zadatke poštujući jednostavna radna pravila

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- koje su moje svakodnevne obveze u domu i u školi
- koji materijal i alat je potreban za obavljanje poslova u domu i školi
- priprema, početak rada, odvijanje procesa rada, završetak rada
- važnost procesa rada i slijedenje uputa u radu
- autoritet i važnost slušanja odgovorne osobe
- radna disciplina
- rezultati rada (ocjena ili proizvod)
- slobodno vrijeme i aktivnosti (slušanje glazbe, gledanje filmova, sportske aktivnosti, odlazak u šetnju i sl.).

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- preporučuje se rad na konkretnim radnim zadacima na kojima će se usvajati radne navike učenika
- izradom plakata, kartica, digitalnoga i drugog materijala, moguće je bolje razumjeti i vizualizirati slijed operacija, prepoznati različite alate koji su trenutno nedostupni, prepoznati opasne situacije te učenicima tako bolje približiti važnost postojanja i poštovanja pravila kao i autoriteta u radu
- koristiti se metodom razgovora, demonstracije, oponašanja itd.
- uporaba slikovnog materijala ili slikopriče s predloženim mogućnostima provođenja slobodnog vremena, s istaknutom važnošću ustrajnosti u radu kako bi se dobili određeni rezultati rada itd.

PP SK SOC A.3.4. Učenik razvija osobne socijalne kompetencije.	<ul style="list-style-type: none"> – primjenjuje osnovna pravila bontona – razvija socijalne vještine – pronalazi način samozastupanja – pronalazi način kako uskladiti svoje s tuđim potrebama – vodi brigu o osobnom izgledu, urednosti i čistoći 	– primjenjuje neka pravila socijalno prihvatljivog ophođenja i ponašanja
---	--	--

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pravila pristojnog ophođenja (*četiri čarobne riječi*, vrste pozdrava, kucanje na vrata, neupadanje u riječ, pitanje za dopuštenje itd.)
- sramežljivost i kako ju prevladati
- davanje i primanje komplimenata
- kako započeti i završiti razgovor (primjerice, kako ući u razred i zatražiti nešto te kako otići u trgovinu)
- jasno izraziti svoje želje i potrebe
- uklopiti se u socijalnu okolinu, prilagoditi svoje želje i potrebe
- osobni izgled kao preduvjet dobre socijalizacije (osobna higijena, odgovarajuće odijevanje u prigodnim situacijama, frizure, urednost itd.)

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- preporuka je uvježbavati na realnim ili izmišljenim situacijama socijalni i komunikacijski pristup
- provedba radionica
- koristiti se metodom razgovora, demonstracije, oponašanja i sl.
- korištenje slikovnom verzijom knjižice bontona
- posjet frizerskom salonu i salonima za uljepšavanje.

B. ODNOS PREMA DRUGIMA

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC B.3.1. Učenik razvija društveno prihvatljive socijalne odnose.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje potrebe i osjeća je drugih – pokazuje razumijevanje za potrebe drugih – usklađuje se s različitim ulogama ljudi iz svoje okoline – opisuje svoje odnose s ljudima iz svojeg okruženja – navodi svoj doprinos u funkcioniranju grupe – opisuje prijateljsko ponašanje – primjenjuje pravila ponašanja – pokazuje poštovanje u ophođenju 	– primjenjuje osnovna pravila u ophođenju sa socijalnom sredinom temeljeći ih na osnovama poštovanja

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- razumijevanje tuđih potreba i osjećaja koji mogu biti drugačiji od naših
 - suosjećanje za potrebe i osjećaje drugih
 - suodnos poštovanja i odgovornosti s drugima iz okoline (učitelji, prijatelji, kolege, roditelji, braća i sestre, djedovi i bake)
 - važnost pojedinca u grupi
 - prijatelj i prijateljstvo
 - dogovorena pravila ponašanja
 - poštovanje, razumijevanje.
-

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenik iskazuje navedene ishode na verbalan i/ili neverbalan način
- preporučuje se sadržaje graditi na iskustvu učenika, prepoznavanju i osvješćivanju vlastitih potreba i osjećaja
- korištenje osmišljenom igrom uloga, igrom oponašanja i sl. kako bi se učenici doveli u situacije u kojima će moći razumjeti određene emocije i postupke; učenicima je važno napomenuti da su situacije odglumljene i nisu stvarne
- organizacija radionica (pravila ponašanja, prijateljsko ponašanje i sl.) kako bi se učenici doveli u društveni suodnos
- korištenje ili izrada plakata, kartica, videouradaka, slikopriča, kraćih književnih tekstova, socijalnih priča itd.
- preporučuje se organizacija društvenih igara (igra upamćivanja (engl. *Memory*), *Čovječe ne ljuti se*, kreativno osmišljene igre) u kojima će se pružiti mogućnosti suradnje, prijateljskog odnosa, izraziti jedno drugom poštovanje.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC B.3.2. Učenik razvija adaptivne vještine u socijalnom okružju.	<ul style="list-style-type: none">– adaptira se na potrebe i želje sredine u kojoj se nalazi– razlikuje pozitivnu/negativnu interakciju s okruženjem– osvješćuje vlastita stanja kao rezultat suodnosa– prepoznaje rizične situacije– primjenjuje osnovne tehnike za postizanje samokontrole– razvija vještinu samostalnog donošenja jednostavnih odluka u svakodnevnim odnosima	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje osnovne vještine odlučivanja u društvenom suodnosu poštujući svoja i tuđa prava

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prilagođavanje socijalnom okružju
 - dobra interakcija, loša interakcija
 - kako se osjećam kada su dobri/loši odnosi u grupi
 - tjeskoba, znakovi tjeskobe, tjeskoba kao rezultat suodnosa
 - rizične situacije (stres, neučenje, kršenje pravila, suprotstavljanje autoritetu, ismijavanje, zadirkivanje, krađa i sl.)
 - sukob (svađa) kao rezultat situacija u riziku
 - pregovor kao način rješavanja sukoba
 - samokontrola
 - vještine odlučivanja
 - asertivnost (tehnike asertivnog ponašanja, verbalne i neverbalne vještine odbijanja).
-

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- poželjna je suradnja sa stručnom službom škole
- preporučuje se organizacija radionica sa zamišljenim situacijama u kojima će se rješavati određeni problem
- uvježbavanje tehnika (tehnika asertivnosti, tehnika pregovora, odlučivanja i sl.)
- uvježbavanje tehnika za smirivanje i postizanje samokontrole (duboko disanje, brojanje i sl.)
- preporučuje se radionički tip rada za uvježbavanje tehnika
- učenik iskazuje navedene ishode na verbalan i/ili neverbalan način.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC B.3.3. Učenik razvija komunikacijske socijalne kompetencije.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje (ne)usklađenost verbalne i neverbalne komunikacije– opisuje pozitivnu/negativnu komunikaciju– opisuje socijalno prihvatljive odnose– razlikuje prihvatljive/neprihvatljive dodire– primjenjuje strategije izvješćivanja	<ul style="list-style-type: none">– opisuje na jednostavan način (ne)primjerenu komunikaciju i prepoznaje (ne)prihvatljive socijalne odnose

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- verbalna (odabir riječi, ton) i neverbalna komunikacija (izraz lica, položaj tijela, gestikulacija rukama, pogled)
- aktivno slušanje, razgovor, čekanje na red u razgovoru
- primjeri pozitivne i negativne komunikacije
- komunikacijske vještine (dosljednost komunikacijskih kanala)
- socijalne vještine (prihvatanje, vršnjački pritisak, oduprijeti se negativnom pritisku)
- vrste zlostavljanja (tjelesno, emocionalno, spolno zlostavljanje, zanemarivanje)
- pravilo donjeg rublja (neprihvatljiv socijalni kontakt)
- izvješćivanje (prenošenje poruka, traženje pomoći, koraci u prijavi neželjenog ponašanja).

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenik iskazuje navedene ishode na verbalan i/ili neverbalan način
 - poželjna je suradnja sa stručnom službom škole (psiholog, socijalni pedagog)
 - poželjna je suradnja s liječnikom školske medicine u temama tjelesnoga ili seksualnog zlostavljanja i zanemarivanja učenika ili pri objašnjavanju pravila donjeg rublja
 - preporučuje se suradnja s policijom i odjelom za prevenciju nasilja ako postoji takva mogućnost
 - može se koristiti metodom demonstriranja (ne)primjerene komunikacije
 - preporučuje se radionički tip rada i rad u grupi
 - izrada plakata, prezentacije o vrstama zlostavljanja, pravilu donjeg rublja i sl.; zajedno s učenicima pronalaziti, prepoznati fotografije i situacije na njima
 - uvježbavanje koraka u prijavi neželjenog ponašanja
 - filmovi za mlade ili dijelovi filma u kojima su opisani vršnjački pritisci i nagovaranje na neželjene radnje i sl. ili/ književna proza koja se bavi željenom tematikom.
-

C. ODNOS PREMA DRUŠTVENOJ SREDINI I ULOGE

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.3.1. Učenik pridonosi radu grupe.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje svoju ulogu u većoj ili manjoj društvenoj zajednici – opisuje vlastiti doprinos grupama – primjenjuje jednostavne strategije podrške 	– uključuje se u rad grupa ostvarujući dijelom vlastitu korisnost i ulogu

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- namjena, aktivnosti, sadržaji kojima se bave različite društvene skupine (škola, razred, obitelj, sportsko društvo, klub, stambena zajednica i sl.)
- članovi grupe i njihove uloge
- vlastita uloga u grupama (koje su aktivnosti, pravila ponašanja, tolerancije u različitim grupama)
- sudjelovanje i rad unutar grupe, korisnost unutar grupe
- traženje pomoći, pružanje pomoći u radu.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- posjet dostupnim sportskim društvima, klubovima za upoznavanje rada, aktivnosti i različite uloge u njima
- izrada plakata, prezentacija, slikovnog materijala s prikazom rada pojedinaca u grupi i njihovim doprinosom radu grupe
- provođenje niza radnih operacija u kojima svaki učenik ima jedan zadatak koji je podjednako važan za izvršavanje cjelovitog zadatka (primjerice, redosljed radnji u kuhanju: pranje povrća, guljenje, rezanje, kuhanje te krajnji ishod: gotovi obrok).

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.3.2. Učenik razvija prihvatljivo ponašanje na javnim mjestima.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje različite javne ustanove i mjesta kojima se kreće – upravlja vlastitim ulogama i ponašanjem na javnim mjestima i u ustanovama 	– ostvaruje neke uloge na javnim mjestima na primjeren način

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sadržaji i aktivnosti kojima se bave različite javne ustanove (kazališta, knjižnice, kina, domovi zdravlja, bolnice i sl.)
- postupanje i pravila ponašanja u različitim ulogama (gledatelj, kupac, gost, pješak, pacijent)
- razvijanje pristojnosti i ljubaznosti u ophođenju
- primjeren kontakt s ljudima na javnim mjestima i u ustanovama (pozdravljanje, odzdravljanje, traženje informacija, zahvaljivanje, razvoj opreza pri komunikaciji s nepoznatim ljudima i sl.).

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učitelji u svojim sredinama biraju i koriste se dostupnim različitim ustanovama i javnim mjestima kojima će pomoći učenicima da ostvaruju različite uloge
- igranje uloga u zamišljenim ili realnim situacijama
- koraci u ponašanju i postupanju na javnim mjestima prilikom dolaska/ulaska, provođenja određenih radnji, tijekom komunikacije i sl.

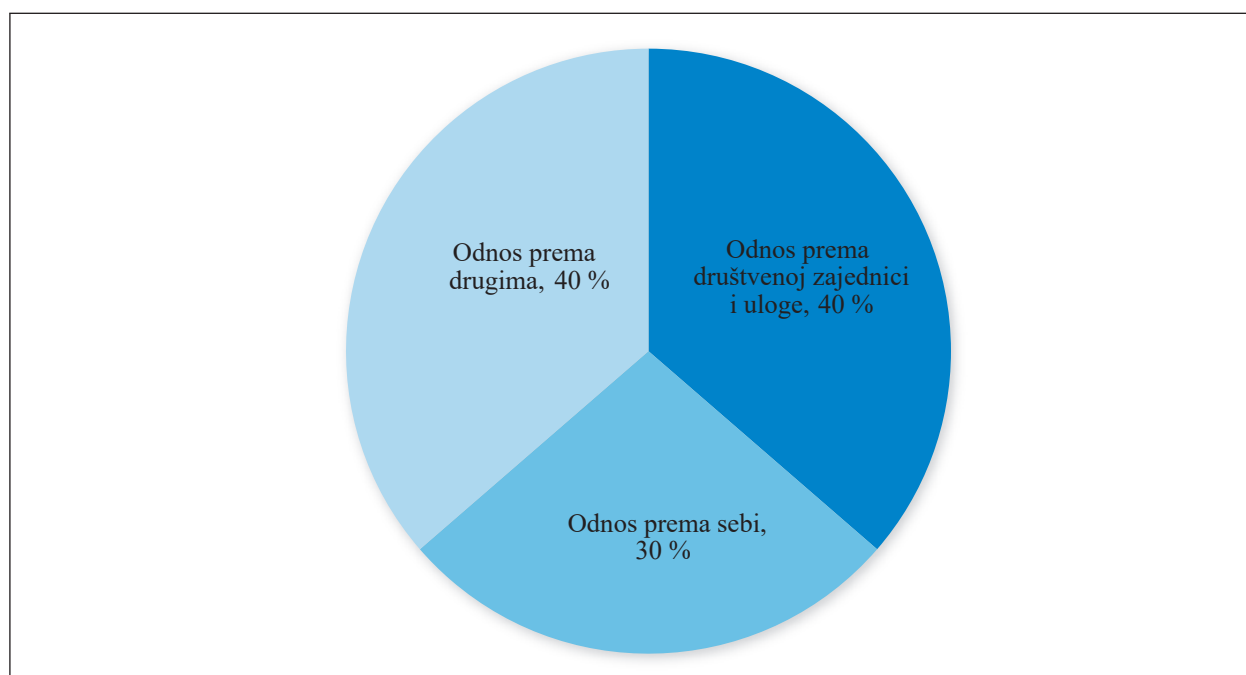
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK SOC C.3.3. Učenik razvija socijalno primjeren odnos prema široj društvenoj zajednici i kulturi.	<ul style="list-style-type: none"> – uključuje se u aktivnosti šire društvene zajednice – uključuje se u samozastupanje – opisuje kulturne i nacionalne vrijednosti svoje sredine – opisuje rizične, ugrožavajuće situacije u zajednici i na javnim mjestima 	– sudjeluje u obilježavanju i u aktivnostima društvene zajednice poštujući osnovna pravila, tradiciju i kulturu

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- udruge, sportska društva koja uključuju učenike s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom
- volonterski rad u zajednici
- doprinos zajednici volonterskim radom
- snaga udruživanja u grupe u samozastupanju (iskazivanje svojih želja, prava, potreba itd.)
- kultura i običaji vlastitog kraja i drugi običaji i kulture (prihvatanje, poštovanje)
- obilježavanje raznih obljetnica i svečanosti u krugu obitelji i prijateljskom okruženju (rodendani, imendani, pričest, sveta potvrda, vjenčanja, krštenja i sl.)
- obilježavanje blagdana (Božić, Nova godina, Uskrs, Dan državnosti)
- tradicionalni običaji sredine (kraja) u kojem živimo (karneval, folklorne i kulturne manifestacije i sl.)
- rizične situacije (opasnosti u prometu, ovisnosti itd.).

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učitelji u svojim sredinama biraju različite događaje karakteristične za kraj u kojima učenici pohađaju školu, ali i prema mogućnostima, šire na nacionalnoj razini
- uključivanje u različite kulturne i folklorne manifestacije kraja koje promiču kulturu i nacionalni identitet
- sudjelovanje u volonterskom radu (prodajne izložbe u školi ili na javnim mjestima i sl.)
- uključivanje u rad udruga koje promiču prava osoba s invaliditetom
- korištenje raznim filmovima kojima su teme rizične situacije
- organizacija tematskih radionica.



4. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Socijalizacija u dobnoj skupini od 16. do 21. godine

E. POVEZANOST S DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Sveobuhvatnim utjecajem na osobni, obrazovni, socijalni i društveni rast i razvoj, predmetni kurikulum Socijalizacija povezan je sa svim predmetnim kurikulumima, a posebice s kurikulumima nastavnih predmeta Briga o sebi, Hrvatski jezik i komunikacija, Radni odgoj, Izobrazba u obavljanju poslova, Upoznavanje uže i šire okoline te s međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje i Zdravlje.

Razvoj samostalnosti u kompetencijama samozbrinjavanja (higijena, prehrana, odijevanje, izgled), strategija za primjereno ponašanje, društvenih navika te vještina samopomoći i samozastupanja aktivnim sudjelovanjem u aktivnostima svakodnevnog života poveznice su s predmetnim kurikulumom Skrb o sebi. Poveznice s predmetnim kurikulumima Radni odgoj i Izobrazba u obavljanju poslova ostvaruju se usvajanjem temeljnih perceptivno-motoričkih vještina, razvojem radnih navika i vještina samostalnosti u održavanju čistoće radnoga i osobnog prostora te aktivnim uključivanjem u život i rad društvene zajednice. Učinkovita društvena komunikacija, razumijevanje, slušanje, čitanje i pisanje te izražavanje vlastitih potreba, osjećaja i dijeljenje interesa povezuju predmetni kurikulum Socijalizacija s predmetnim kurikulumom Hrvatski jezik i komunikacija. Poznavanje svijeta koji okružuje učenika, prostorno-vremenska orijentacija, poštovanje i stvaranje pozitivnog odnosa prema sebi i drugima, razvoj empatije i odgovornosti te prihvaćanje različitosti neposredne su poveznice s predmetnim kurikulumom Upoznavanja uže i šire okoline. Odgovoran odnos prema zdravlju, zdravim životnim navikama, razvoju zdravstvene pismenosti, proaktivno preuzimanje odgovornosti za očuvanje vlastitog zdravlja, čime se povećava i ukupna kvaliteta života, poveznice su s međupredmetnom temom Zdravlje.

Međupredmetnu temu Građanski odgoj i obrazovanje i predmetni kurikulum Socijalizacija povezuje razvoj aktivnih građanskih kompetencija, poštovanje i stjecanje znanja o ljudskim pravima te temeljnim vrijednostima društva i demokratskim načelima unutar školske i društvene zajednice. Vještine suradničkih odnosa i timskog rada, strategije rješavanja problema, prihvaćanje odgovornosti i različitosti, razvoj empatije, samopouzdanja, samopoštovanja i samozastupanja te razvoj socijalnih i komunikacijskih vještina, poveznica su s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj.

F. UČENJE I POUČAVANJE PREDMETA

Iskustva učenja

Kao krajnji ishod, predmetnim kurikulumom Socijalizacije želi se kod učenika postići što veći stupanj samostvarenja, socijalne prilagodivosti, preuzimanja odgovornosti i samozastupanja u zajednici. Socijalizacija je proces, a poučavanje je potrebno prilagoditi svakom učeniku, poštujući njegovu osobnost te specifične teškoće, mogućnosti, potrebe i kronološku dob. Od osobite je važnosti razumijevanje sebe i vlastitih emocionalnih stanja, emocionalne regulacije i mogućnosti modifikacije ponašanja u cilju kvalitetnog stjecanja znanja, vještina i stavova. Potiče se vršnjačka pomoć, volontiranje i međugeneracijska suradnja.

U poučavanju i egzaktnom provođenju predmetnog kurikula Socijalizacije naglasak se stavlja na socijalni odnos te se potrebno koristiti različitim metodama i oblicima poučavanja, igranjem socijalnih uloga, učenjem putem igre, učenjem prema modelu, grupnim igrama i igrama u paru, poticanjem kritičkog mišljenja i suradničkog učenja. Potiče se uporaba multimedijских sadržaja, asistivne tehnologije, digitalnih alata, provođenje radionica i izražavanje osobnih doživljaja. Učenje i poučavanje provodi se uz poštovanje različitih individualnih potreba i osobitosti učenika i učenja. Sadržaji poučavanja prilagođavaju se različitim načinima predstavljanja sadržaja, zahtjeva za izvođenje aktivnosti, vremena potrebnog za poučavanje, učenje ili obavljanje zadatka, aktivnog uključivanja učenika u proces učenja, poučavanja i vrednovanja, načina vrednovanja razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda, osiguravanja primjerenih prostornih uvjeta, materijala, izvora i sadržaja. U skladu s navedenim, učitelj prilagođava nastavne sadržaje, ishode, ciljeve, način,

mjesto i vrijeme usvajanja, broj zadataka i pojmova, principe, strategije i metode poučavanja i drugo. Svaka prilagodba uključuje primjenu primjerenih didaktičko-metodičkih postupaka i strategija sukladno perceptivnim, spoznajnim, ekspresivnim i motoričkim individualnim osobitostima učenika, kao i prilagodbu u odnosu na zahtjeve.

Uloga učitelja

Kod učenika potiču razvoj osobnih i socijalnih vještina povezujući ih sa svakodnevnim iskustvom. Učitelj samostalno osmišljava dodatne sadržaje, u skladu s odgojno-obrazovnim ishodima, dodatno razrađuje, individualizira i prilagođava pojedine sadržaje, metode i oblike rada te trajanje provedbe prema mogućnostima učenika, njihovim osobitostima, mogućim razinama usvajanja uz uvažavanje predznanja i iskustva učenika. U provedbi sadržaja učitelj pronalazi i primjenjuje primjerene načine komunikacije (potpomognuta komunikacija, vizualna podrška, neposredna i posredna stvarnost i drugo) metode i pristupe te praktične sadržaje. Učitelj učeniku pruža različite razine i oblike podrške vodeći se principom najmanje potrebne u situacijama kada je određena vrsta podrške učeniku potrebna. Učitelj primjenjuje različite oblike podrške, pojedinačno ili u kombinaciji. Neki oblici edukacijsko-rehabilitacijske podrške su fizičko vođenje, fizička podrška, lagani dodir, pokazivanje, usmjeravanje, pozicioniranje te različiti oblici verbalne podrške i potpomognute komunikacije. U odgojno-obrazovni rad potrebno je uključiti i stručne suradnike (psiholozi, pedagozi, socijalni pedagozi, logopedi, knjižničari), koji će na specifičan način poticati razvoj osobnih i emocionalno-socijalnih kompetencija učenika. Učitelj je voditelj, medijator i pokretač nastavnog procesa u kojem iznimno važnu ulogu ima i pohvaljivanje učenika za različite razine njihove uključenosti u provedbu sadržaja, aktivnost te postignuća.

Materijali i izvori

Odgojno-obrazovne ustanove trebaju osigurati odgovarajuće uvjete radnog okružja, didaktičke materijale, digitalne alate, asistivne tehnologije i ostale dostupne materijale koji bi na najbolji način sadržaje učenja i poučavanja povezivali sa stvarnim životom. Sadržaji i načini učenja i poučavanja odabiru se prema didaktičkim načelima zornosti i apstraktnosti, sustavnosti i postupnosti, razvoja i aktivnosti, diferencijacije i integracije, primjerenosti i napora, individualizacije, socijalizacije i drugima koji će na jednostavan i konkretan način učenicima prikazati sadržaj učenja.

Učitelji i stručni suradnici, trebaju osigurati uvjete rada i pristupe koji su prilagođeni kronološkoj i mentalnoj dobi učenika, uzevši u obzir specifične teškoće kako bi radili na postizanju uspjeha u ostvarivanju glavnih ciljeva socijalizacije, emocionalno-socijalne kompetencije, vlastitog ponašanja i samozastupanja.

Okružje

Socijalne vještine i kompetencije uče se i razvijaju u svim socijalnim okružjima u kojima se učenik kreće. Cjelokupni boravak učenika u školi podrazumijeva socijalizaciju i priliku za usvajanje socijalnih kompetencija na svim razinama, ali i usvajanje zdravih odnosa izvan škole: u užoj i široj zajednici. Pozitivna socijalna i razredna klima preduvjet su osobnom i socijalnom razvoju učenika. Pozitivan stav učitelja nužan je za razvoj učenikova samopouzdanja, slobodnog izražavanja, tolerancije, empatije, razvoja i učinkovitog uključivanja u socijalne interakcije. Podržavajuća okolina osnažuje aktivno postupanje učenika prema nečemu ili nekome, suočava ga s posljedicom njegova izbora, uči ga suočavanju s posljedicom i uzročno-posljedičnim kontekstom te razvija i osnažuje obrasce ponašanja i ophođenja.

Neodvojiva je uloga škole i obitelji, kao drugih društvenih zajednica, u razvoju zdrave osobnosti. Roditelji su partneri sa školom u socijalizacijskom rastu učenika. U školi, u obitelji, u drugim zajednicama i društvu generaliziraju se vještine učenika primjenom usvojenih socijalnih kompetencija. Dodatno, predmetnim kurikulumom Socijalizacije želi se sustavno, postupno i u kontinuitetu utjecati na razvoj osobne socijalne kompetencije učenika i njegovo kvalitetno uključivanje u različite društvene zajednice.

Određeno vrijeme

Odgojno-obrazovna očekivanja predmetnog kurikula Socijalizacija ostvarivat će se u kontinuitetu tijekom školske godine, jedan sat tjedno. Takvim sustavnim provođenjem želi se naglasiti važnost brojnih sadržaja i tema koje će se provoditi s učenicima radi ostvarivanja odgojno-obrazovnih ishoda socijalizacije. Međutim, socijalizacija je proces razvoja koji se ostvaruje u svim nastavnim predmetima i dio je svakodnevnih inte-

rakcije učenika u okviru razredne zajednice i školske sredine. Stoga će se brojni odgojno-obrazovni ishodi, očekivano, ostvarivati tijekom cijeloga nastavnog procesa.

Nužno je u učenju, poučavanju i vrednovanju poštovati različitu razvojnu mogućnost učenika koja se odnosi na vremensku različitost u usvajanju sadržaja, ali i procjenu naučenog što podrazumijeva osiguravanje više vremena za provođenje aktivnosti, usvajanje sadržaja te povratnu informaciju o usvojenosti sadržaja.

Grupiranje učenika

Brojne teme i odgojno-obrazovni ishodi ostvaruju se u kontekstu razredne zajednice kojoj učenik pripada. Razred je najmanja društvena zajednica škole u kojoj učenik čini svoje prve socijalizacijske korake. Uči se toleranciji, prihvaćanju, suradnji i razumijevanju, a to su dvosmjerni procesi socijalnih odnosa. Odrastanjem i sazrijevanjem učenici pomiču granice svojih socijalnih kompetencija i spremniji su surađivati sa širom školskom sredinom. Dobro je i važno određene teme (zadirkivanje, vršnjački pritisak, čekanje na red i slično) odrađivati s proširenom vršnjačkom skupinom kako bi se zajednički ustanovila pojedina pravila kao i nužnost njihova poštovanja.

Važna je i korisna vršnjačka podrška, kao i suradnja učenika različite dobi. Komunicirajući, uče se i uvježbavaju različite socijalne vještine. Mlađi uz starije učinkovitije svladavaju gradivo, dok stariji jačaju samopouzdanje i samopoštovanje. Provedba sadržaja poučavanja organizira se radom u paru, radom u manjim ili većim grupama. Za realizaciju nekih odgojno-obrazovnih ishoda nužan je i individualni rad kako bi se stvorili dobri preduvjeti za stvaranje pozitivne slike o sebi i stjecanje određenih socijalnih kompetencija važnih za dobru socijalnu interakciju.

G. VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

U predmetnom kurikulumu Socijalizacija u područjima odnosa prema sebi, odnosa prema drugima i odnosa prema društvenoj sredini i ulogama, potiču se temeljne socijalizacijske vještine koje su primarno usmjerene osnaživanju učenika u postizanju uspješne uključenosti u zajednicu u kojoj učenik živi te što veće samostalnosti u socijalnim vještinama neophodnima za svakodnevni život.

Osnovna svrha vrednovanja u predmetnom kurikulumu Socijalizacija jest sveobuhvatno i neprekidno praćenje postignuća učenika tijekom cijele nastavne godine, poticanje trajnih znanja i učenja te primjena usvojenih znanja u novim životnim situacijama. Praćenjem učenika tijekom svih oblika nastavnog procesa te poštovanjem njihovih osobitosti uočavaju se sastavnice vrednovanja učenikovih postignuća koja uključuju usvojenost različitih znanja, vještina, navika, suradnje, odnosa i sudjelovanja na svim razinama školskih i izvanškolskih aktivnosti te različitih socijalno-društvenih konteksta u i izvan škole.

Učenje, poučavanje i vrednovanje međusobno su neodvojive sastavnice pri čemu se vrednovanje smatra sastavnim dijelom procesa učenja i poučavanja. Vrednovanje školi pruža informacije za planiranje kurikula, učiteljima daje povratnu informaciju o učinkovitosti njihova rada, učeniku pruža uvid u vlastiti potencijal i socijalni rast i razvoj, a roditeljima informacije o napretku njihova djeteta. Unutar učenja, poučavanja i vrednovanja potrebno je poštovati i provoditi učeniku primjerene prilagodbe koje prate učenikove mogućnosti i razvojni slijed, a individualizirani kurikulum (IK) učenika s teškoćama u razvoju sadržava i određuje ishode, strategije poučavanja, učenja i vremenske sastavnice ostvarivanja ishoda. Uspjeh i postignuća učenika s teškoćama u razvoju vrednuju se prema ishodima koji su definirani individualnim kurikulumom.

Unutar predmetnog kurikula Socijalizacije određena su tri područja za tri ciklusa odgojno-obrazovnih ishoda: odnos prema sebi, odnos prema drugima i odnos prema društvenoj sredini i uloge. Vrednovanje uključuje tri pristupa: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenog.

Vrednovanje za učenje uključuje formativno praćenje napretka učenika. Ono podrazumijeva pružanje redovite povratne informacije učeniku o napretku i postignućima tijekom učenja i poučavanja, a u skladu s očekivanim ishodima, kao i razmjenu iskustava o učenju i procesima učenja, razvoju i usvajanju stavova,

vještina i znanja. Provodi ga učitelji različitim metodama formativnog vrednovanja radi evaluacije provedenih načina učenja te unaprjeđenja i planiranja budućih načina učenja i poučavanja te stjecanja znanja učenika. Ostvarena postignuća učenika ne vrednuju se u odnosu s drugim učenicima, nego u odnosu na prethodne razine učenikovih postignuća. Pružanje povratnih informacija učeniku daje mu dodatnu motivaciju za rad, a iskazuju se u pozitivnome i proaktivnom izričaju.

Vrednovanje kao učenje formativno je samovrednovanje koje provode sami učenici i njihovi vršnjaci, a provodi se tijekom učenja i poučavanja. Ono podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces samovrednovanja, pri čemu je iznimno važna uloga učitelja koji omogućuje i stvara primjerene i prilagođene načine samovrednovanja učenika u skladu s učenikovim mogućnostima i načinima ekspresije. Ovim načinom vrednovanja, učenike se, učenjem i poučavanjem, osnažuje i usmjerava na primjenu i ovladavanje strategijama sagledavanja, praćenja, planiranja i regulacije vlastitog napretka prema planiranim ishodima poučavanja, kako bi postigli što veću samostalnost u učenju preuzimajući odgovornost za vlastito učenje.

Vrednovanje naučenog uključuje vrednovanje razina postignuća učenika u usvajanju odgojno-obrazovnih ishoda u određenom trenutku tijekom odgojno-obrazovnoga procesa. Provode ga učitelji, najčešće nakon učenja i poučavanja, primjenom različitih metoda vrednovanja. Kriteriji vrednovanja unaprijed su određeni postavljenim odgojno-obrazovnim ishodima, razradom ishoda i razinama usvojenosti. Povratna informacija o usvojenosti sadržaja, razini znanja te napretka učenika oblikuje se opisnom ocjenom prema definiranim ishodima.

Sastavnice vrednovanja u predmetnom kurikulumu Socijalne vještine jesu:

- usvojenost znanja i vještina socijalnih kompetencija
- primjena znanja i socijalnih kompetencija u socijalnom kontekstu.

Usvojenost znanja i vještina socijalnih kompetencija podrazumijeva teorijsku osnovu uočavanja, razlikovanja, prepoznavanja i razumijevanja sastavnica i razina socijalnog razvoja koje se odnose na zadane ishode poučavanja, a primjena znanja i socijalnih kompetencija podrazumijeva praktično, situacijsko i aktivno korištenje usvojenim socijalnim vještinama u različitim socijalnim ulogama, sredinama i odnosima. Vrednovanje postignuća učenika s teškoćama u razvoju sastavni je dio nastavnog procesa čime je podložno istovjetnim načelima prilagodbe kao i aktivnosti učenja i poučavanja. Prilagodbe vrednovanja podrazumijevaju prilagodbe procesa vrednovanja, prilagodbe ispitnih materijala i sredstava te prilagodbe metoda vrednovanja.

Bilješke u e-Dnevniku, opisna ocjena učitelja na kraju obrazovnih razdoblja te bilješka o praćenju ostvarenja odgojno-obrazovnih ishoda povratne su informacije svima uključenim u nastavni proces: učeniku, učitelju, roditeljima i školi. Bilješke se pišu u skladu s pozitivnom pedagoškom praksom i afirmativnom terminologijom poštujući osobitosti učenika. Sadržavaju kratak, sažet i konkretan pisani osvrt učitelja o uključenosti učenika u provedbu određene aktivnosti, procesu učenja i usvajanja znanja, načinu uključivanja u različite oblike rada, učinkovitosti u primjeni socijalnih vještina u socijalnim odnosima, a sve prema planiranim ishodima. Pisane bilješke sadržavaju i osvrt na učenikove jake strane, samovrednovanje, uspješnost u pojedinom području, preporuke za napredak u usvajanju pojedinih znanja i vještina te razine potrebnih i dodatnih edukacijsko-rehabilitacijskih potpora u procesu usvajanja, primjene znanja i vrednovanju.

Usvojenost određenoga odgojno-obrazovnog ishoda iskazuje se jednom od pet razina usvojenosti: potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno. Uz određivanje jedne od pet razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda navodi se i oblik i razina pružene podrške tijekom usvajanja sadržaja.

Oblikovanje zaključne ocjene

Zaključna ocjena predmeta izriče se opisnom ocjenom (potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno).

Zaključna opisna ocjena donosi se na kraju nastavne godine i iskazuje sveukupnu usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda učenja. Učitelju kao smjernica može poslužiti kurikulum definirana srednja razina usvojeno-

sti odgojno-obrazovnih ishoda. Srednja razina usvojenosti ne predstavlja izravno školsku opisnu ocjenu, ali predstavlja prosjek usvojenog znanja i vještina potrebnih za srednju zaključnu ocjenu.

Vrednovanjem predmetnih kurikula osiguravaju se dodatni uvjeti za razvojno i fleksibilno planiranje napretka učenika, što znači još kvalitetnije usklađivanje razvojnih osobitosti učenika s očekivanim ishodima učenja za razvoj učenikovih kompetencija (općeobrazovnih, strukovnih). Takav pristup otvara nove mogućnosti za napredak učenika cjeloživotnim obrazovanjem, zadovoljstvo učitelja i roditelja/skrbnika učenika, škole te obrazovnog sustava u cijelosti.

Stvaranje pozitivnoga, proaktivnog i suradničkog ozračja u učenju, poučavanju i vrednovanju predmetnog kurikula Socijalizacija iznimno je važno. Sam učitelj uzor je svojim učenicima, ali i aktivni motivator u socijalnom odnosu. U takvom okruženju učenici su osnaženi za sudjelovanje u aktivnostima, samovrednovanju, samorefleksiji, praćenju vlastitih postignuća, reguliranju vlastitih emocija i ponašanja, a time aktivnije sudjeluju u aktivnostima te prepoznaju i prate svoja postignuća i napredak.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA LIKOVNA I GLAZBENA KULTURA

A. SVRHA I OPIS PREDMETA LIKOVNA KULTURA

Svrha nastavnog predmeta Likovna kultura sustavno je odgajanje opažaja i određenih koncepata kreativnog mišljenja. Njime učenik razvija psihomotoričke i kognitivne sposobnosti te obogaćuje sliku o sebi i svijetu u kojemu živi. Izražavajući se različitim likovnim i vizualnim tehnikama učenik se koristi vizualnim medijem kao posrednikom za komunikaciju i interakciju s okolinom te emocionalnu regulaciju. Metodom praktičnog rada usvaja radne navike, likovnu i vizualnu pismenost, uključuje više osjetila u cilju percepcije svijeta oko sebe.

Učenik se upoznaje s različitim područjima likovnih i vizualnih umjetnosti (crtež, slikarstvo, skulptura, grafika, dizajn, arhitektura i urbanizam, fotografija, film, strip, primijenjene umjetnosti i suvremene umjetničke prakse) te raznovrsnim načinima vizualne komunikacije koja je od presudne važnosti za napredak učenika s poremećajem iz spektra autizma i u drugim nastavnim područjima. Vizualna okolina i djela likovne umjetnosti, polazište su za senzorno istraživanje, asocijativni i emocionalni doživljaj, upoznavanje likovnog jezika te su poticaj za izražavanje i komunikaciju. Sustavnim odgajanjem percepcije taktilnih i vizualnih podražaja potiče se svjesno i aktivno doživljavanje. Primjenjuju se tradicionalni likovni materijali i postupci te suvremeni vizualni mediji i koncepti.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA

Učenik će:

- stvarati i izražavati se intuitivnim korištenjem likovnim jezikom za razvoj individualnog izraza, kreativnosti, produktivnosti i emocionalne regulacije sukladno razvojnim osobitostima te vlastitim sklonostima
- razviti psihomotoričke i kognitivne vještine upoznavanjem i uporabom različitih materijala, postupaka i medija
- razviti mišljenje, stavove i vrijednosti odgajanjem vizualnog opažaja te poticanjem istraživačkog odnosa prema vizualnoj okolini i likovnom stvaralaštvu
- razviti komunikacijske i socijalne kompetencije sudjelovanjem u umjetničkim događanjima i aktivnostima kulturnih ustanova.

C. STRUKTURA – ORGANIZACIJSKA PODRUČJA PREDMETNOG KURIKULA

Poučavanje putem vizualne okoline i umjetnosti uvelike doprinosi cjelovitom razvoju učenika njegovanjem i poticanjem triju osnovnih područja ljudske osobnosti i aktivnosti: psihomotoričkoga (djelatnoga), afektivnog (osjećajnoga) i kognitivnog (spoznajnoga).

Ta se integracija temeljnih odgojno-obrazovnih kategorija zrcali i u podjeli područja (ključnih koncepata) koji čine gradivnu strukturu predmeta Likovna kultura.

Područje A. Stvaralaštvo i produktivnost

U središtu učenja i poučavanja nastavnog predmeta Likovna kultura stvaralački je (kreativan) proces. Koristeći se različitim likovnim materijalima, tehnikama, alatima, medijima, likovnim/vizualnim jezikom i umjetničkim konceptima, učenik izražava svoje ideje, misli, osjećaje, vrijednosti i stavove nudeći vlastita intuitivna likovna rješenja. Učenik istražuje okolinu svim osjetilima i promišljajući, pritom razvijajući niz emocionalnih, psihomotoričkih i intelektualnih vještina; upoznaje se s različitim pristupima i viđenjima stvarnosti.

Područje B. Doživljaj

Područje doživljaj naglasak stavlja na sustavnom odgajanju opažaja. Učenik istražuje i doživljava vizualnu okolinu i umjetnička djela putem emocionalnoga, asocijativnog, spoznajnog i stvaralačkog pristupa. To doprinosi razvoju percepcije, kreativnosti i komunikacijskih vještina kao trajnih vrijednosti. Učenik stječe kompetencije koje mu pomažu pri odabiru velike količine vizualnih informacija koje prima novomedijском tehnologijom. Učenika se potiče na izražavanje stavova o vizualnoj okolini i umjetničkim djelima.

Područje C. Umjetnost u kontekstu

Temelj ovoga predmetnog područja povezivanje je likovne umjetnosti i stvaralaštva s drugim iskustvima iz vlastitog života i života zajednice. Organiziranjem različitih stvaralačkih odgojno-obrazovnih aktivnosti potiče se povezivanje s umjetničkim i kulturnim zajednicama i ustanovama.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PO DOBNIM SKUPINAMA I ORGANIZACIJSKIM PODRUČJIMA

Učenje i poučavanje predmeta Likovna kultura organizira se kao niz manjih ili većih cjelina vezanih uz zadane i izborne teme. Za svako obrazovno razdoblje obvezne su četiri teme. Učitelj samostalno određuje sadržaje za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda kojima će obraditi temu (likovni jezik, tehnike, motivi i metode). Količina sadržaja za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda planira se u skladu s individualnim potrebama učenika i škole pa se opseg obveznih sadržaja prilagođava. Odabirući temu, učitelj odabire okvir unutar kojeg se učenik bavi određenim problemima, istražuje ih i interpretira likovnim i vizualnim radovima. Temama se povezuju sadržaji ishoda Likovne kulture s ostalim predmetima, međupredmetnim temama i iskustvima iz svakodnevnog života. Tematske cjeline planiraju se kao projekti ili kao nekoliko nastavnih sati povezanih zajedničkim kontekstom. Učitelji sami odlučuju o dužini trajanja cjelina, o broju izvedenih likovnih ili vizualnih radova te načinu na koji se izvodi zaključni dio cjeline. Organizacija učenja i poučavanja u projektnim ili kontekstnim cjelinama omogućuje istodobno usvajanje svih ishoda koji se međusobno nadopunjuju.

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 7. do 10. godine

Teme

Ja: učenik istražuje svoju fizičku pojavnost te svoje stavove i emocije u cilju izgradnje samosvijesti; istražuje osnovne dijelove tijela i njihovu povezanost te razlikovanje pozitivnih i negativnih emocija.

Zajednica: učenik istražuje zajednicu u užem smislu te svoje mjesto u njoj; obitelj, vršnjake i međuvršnjačke odnose, tradicijske običaje.

Svijet oko mene: učenik istražuje prirodno i izgrađeno neposredno okruženje različitim osjetilima (biljni i životinjski svijet, promjene u prirodi, prostor u kojem boravi); uočava detalje, boje, površine, odnose veličina i oblika, ritma, građe oblika itd.

Umjetnost: učenik igrajući se istražuje različita područja umjetnosti i njihovo prožimanje: glazbu, priče i literarne predloške, glumu i ples.

A. Stvaralaštvo i produktivnost

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK LK A.1.1. Učenik odgovara na različite poticaje likovnim izražavanjem.	– likovno se izražava tako da: opaža motive u svojoj okolini, sudjeluje u kreativnoj igri, iskazuje svoje emocije i iskustva	– likovno se izražava intuitivno primjenjujući likovni jezik

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- slobodno ostavljanje traga na podlozi
- točke i crte
- duge i kratke crte
- tanke i debele crte (u različitim alatima)
- ravne i zaobljene crte
- grupiranje crta
- slobodno bojenje površina
- bojenje površina zadanih oblika (popunjavanje)
- nizanje likova i boja na plohi (ritam)
- geometrijski likovi na plohi
- odnosi likova na plohi
- oblikovanje jednostavnih površina utiskivanjem i nabiranjem
- oblikovanje (modeliranje) geometrijskih tijela (kugla, valjak)
- povezivanje nekoliko geometrijskih tijela u cjelinu
- prikaz jednostavnog lika na plohi
- prikaz dvaju likova u međusobnom odnosu
- modeliranje slobodnih trodimenzionalnih oblika u prostoru.

Poticaj za likovno i vizualno izražavanje učenika mogu biti:

- osobni sadržaji (osjećaji, misli i iskustva učenika)
- sadržaji likovne i vizualne umjetnosti i drugih umjetničkih područja (glazba, pokret/ples, priča)
- sadržaji iz svakodnevnog života.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sadržaji se uvode postepeno uz različite oblike podrške
- učenik istražuje konkretne i motive iz neposredne okoline
- učenik se usmjerava na višeosjetilno istraživanje (vizualni opažaj, taktilni, slušni i prostorni doživljaj: boja, površina, odnosa veličina i oblika, ritma, građe oblika itd.)
- učenik se potiče na likovno izražavanje pomoću kreativne igre.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK LK A.1.2. Učenik se koristi različitim medijima, likovnim materijalima i postupcima u likovnom izražavanju.	– istražuje i uvježbava rad u različitim medijima, likovnim materijalima i postupcima te se postepeno osamostaljuje u njihovoj primjeni pri likovnom izražavanju	– koristi se osnovnim izražajnim mogućnostima medija, likovnih materijala i postupaka

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenik upoznaje i koristi se likovnim materijalima i tehnikama: crtački (olovka, drvene bojice, ugljen, kreda, flomaster, tuš i drvce), slikarski (akvarel, tempere, pastel, kolažni papir, flomasteri), prostorno-plastički (glina, glinamol, kinetički pijesak, reciklažni materijali pogodni za trodimenzionalno oblikovanje, primjerice, kartonska ambalaža ili drveni elementi), grafički (karton tisak)
- učenik upoznaje i koristi se dostupnim digitalnim alatima za likovno i vizualno izražavanje
- učenik uvježbava: pravilni hvat, kontrolu pritiska, regulaciju pokreta ruke (na mikro i makro razini); kontrolu debljine linije, kontrolu popune pri bojenju; pravilan redoslijed postupaka pri nanošenju boje na podlogu; trganje papira, nanošenje ljepila na podlogu; miješanje gline, oduzimanje i dodavanje gline, oblikovanje (modeliranje) jednostavnih trodimenzionalnih oblika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- naglasak je na upoznavanju tehnika i postupaka kojima se razvijaju vještine fine motorike (pokretljivost šake i prstiju; regulacija snage pritiska, otiska i stiska; koordinacija oko – ruka; koordinacija šake i prstiju; spretnost i brzina), senzorne integracije (regulacija senzornih podražaja s naglaskom na vizualne i taktilne podražaje)
- kreativnom igrom i postepenim uvođenjem novih tehnika smanjuje se moguća podražajna/taktilna preosjetljivost
- može se koristiti i drugim učenicima dostupnim materijalima i tehnikama, prema sposobnostima učenika i procijeni učitelja
- preporučuje se umjerenost pri uporabi digitalnih alata u ovoj razvojnoj fazi, sukladno individualnim osobinama i interesima učenika (kao i medijima kojim se češće koriste u komunikaciji); preporuka je koristiti se jednostavnim digitalnim alatima za crtanje (kontrola pokreta i pritiska, regulacija pokreta ruke, odabir boja)
- kod učenika se razvijaju radne navike vezano uz brigu o likovnom priboru te održavanje čistoće radnog prostora
- preporučuje se organiziranje jednostavnoga likovnog kutka za lakši pristup likovnim materijalima radi poticanja samostalnosti pri korištenju njima.

B. Doživljaj

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK LK B.1.1. Učenik izražava svoj doživljaj likovnog djela i svoj doživljaj stvaranja.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje određene sadržaje i motive u djelu koje može povezati sa svojim svakodnevnim iskustvima– izražava svoj doživljaj promatranog djela te doživljaj stvaranja– koristi se stvaralačkim procesom za izražavanje emocija	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje u djelu pojedine motive koje može povezati sa svojim svakodnevnim iskustvima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prepoznavanje motiva i situacija iz svakodnevnog života u umjetničkom djelu
- uživljanje u postupak izrade rada (primjerice, ritam pokreta)
- izražavanje zadovoljstva učinjenim.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ishod se ostvaruje zajedno s ishodom PP SK LK A.1.1. te se tako i vrednuje
- učenik se upoznaje s umjetničkim djelima putem zadataka usmjerenog opažanja, višeosjetilnog istraživanja i kreativne igre
- pažnja učenika usmjerava se na osnovne motive na umjetničkim dijelima te ih se povezuje s konkretnim primjerima koje učenik može prepoznati u neposrednom okruženju
- učenika se potiče tijekom stvaralačkog procesa na izražavanje vlastitih doživljaja i emocija (spontana gesta, komunikacija razmjenu slikom, jednostavnih verbalnih iskaza do komunikacije putem asistivne tehnologije).

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK LK B.1.2. Učenik prepoznaje vizualne osobine oblika i odnose među oblicima.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje vizualne osobine oblika i odnose među oblicima u svojem okruženju, na umjetničkim djelima i u svojem likovnom radu	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje najmanje dvije vizualne osobine promatranih oblika; prepoznaje jednostavne odnose među oblicima u poznatom kontekstu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vizualne osobine: meko, tvrdo, glatko, hrapavo, veliko, malo
- odnosi: gore, dolje, ispred, iza, unutar, izvan, u, na, nizanje, skupljeno, raspršeno.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ishod PP SK LK B.1.2. ostvaruje se povezano sa stvaralačkim aktivnostima ishoda PP SK LK A.1.1. te aktivnostima ishoda PP SK LK B.1.1.
- učenike je potrebno usmjerenim opažanjem i istraživanjem različitim osjetilima usmjeriti na osobine oblika iz neposredne okoline te njihove međuodnose
- poticati učenika na uočavanje odnosa među oblicima čestim ponavljanjem i kombiniranjem konkretnih predmeta kao i motiva na umjetničkim djelima i svojem likovnom radu
- učenike usmjeriti usmjerenim opažanjem i istraživanjem različitim osjetilima na osobine oblika iz neposredne okoline te njihove međuodnose
- poticati učenika na uočavanje odnosa među oblicima čestim ponavljanjem i kombiniranjem konkretnih predmeta kao i motiva na umjetničkim djelima i svojem likovnom radu.

C. Umjetnost u kontekstu

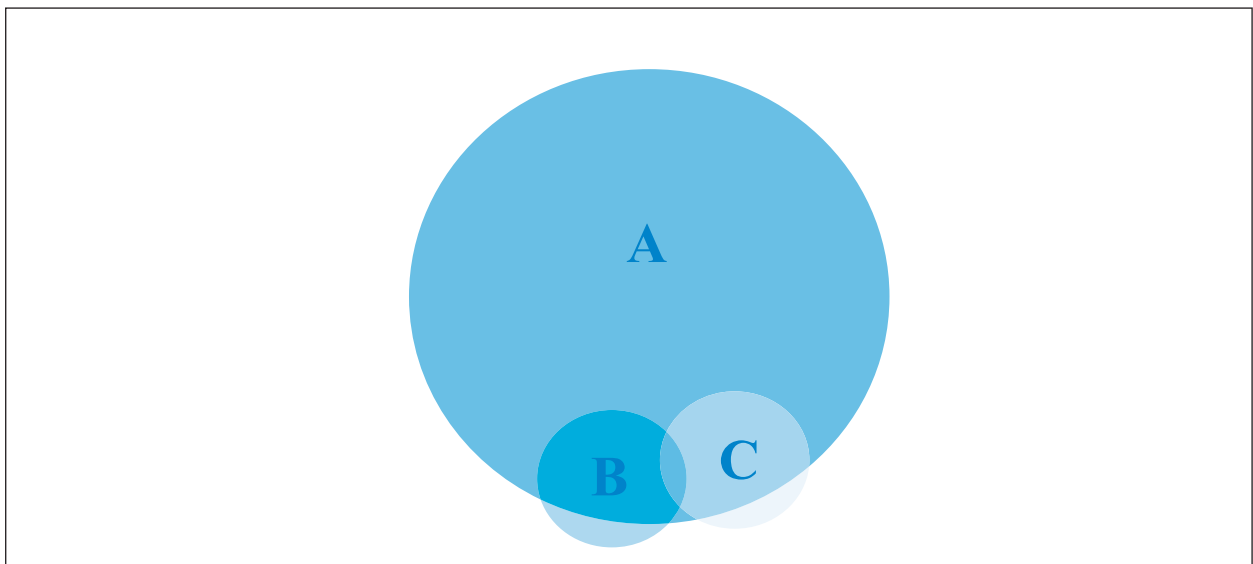
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK LK C.1.1. Učenik sudjeluje u različitim oblicima umjetničkog djelovanja u zajednici.	– uključuje se u umjetničke aktivnosti za vlastitu afirmaciju te upoznavanja različitih oblika umjetničkog djelovanja u zajednici	– primjereno reagira u organiziranim umjetničkim aktivnostima u zajednici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sudjelovanje u tematskim likovnim radionicama
- sudjelovanje u izložbama u prostoru škole, lokalnoj zajednici i sl.
- uređenje prostora škole.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- moguće je ishode realizirati i kao projektne i izvanškolske aktivnosti te u suradnji s umjetničkim udrugama i institucijama



1. slika: Struktura predmetnih područja (odnosi i preklapanja područja) nastavnog predmeta Likovna kultura u dobnoj skupini od 7. do 10. godine

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 11. do 15. godine

Teme

Ja: učenik istražuje svoju fizičku pojavnost te svoje stavove i emocije u cilju izgradnje samosvijesti; istražuje obilježja dijelova tijela i njihove odnose (proporcije), osobine i međusobnu povezanost različitih osjeta, prepoznavanje većeg broja emocija.

Zajednica: učenik istražuje zajednicu u širem smislu te svoje mjesto u njoj; vlastiti identitet i pripadnost skupini, širu obitelj, vršnjake i međuvršnjačke odnose, zanimanja ljudi, tradicijske običaje i predmete.

Svijet oko mene: učenik istražuje prirodno i izgrađeno neposredno i šire okružje; povezanost oblikovanja prostora s njegovom namjenom, vizualnu signalizaciju (prometne znakove i piktograme), prirodna obilježja mjesta (šuma, vode u prirodi, parkovi, livade...), biljni i životinjski svijet zavičaja, promjene u prirodi; uočava odnose među oblicima i njihovu građu.

Umjetnost: učenik igrajući se istražuje različita područja umjetnosti i njihovo prožimanje; glazbu, priče i literarne predloške, glumu i ples.

A. Stvaralaštvo i produktivnost

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK LK A.2.1. Učenik se likovno izražava interpretirajući različite sadržaje.	– likovno se izražava tako da: opaža motive u svojoj okolini, sudjeluje u kreativnoj igri, iskazuje svoje emocije i iskustva, u likovnim radovima povezuje više motiva u cjelinu	– interpretira određene sadržaje intuitivno se koristeći likovnim jezikom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- točke i crte
- razlikovanje crta (tok, karakter, značenje)
- prepoznavanje čistih boja
- miješanje boja (mehaničko, optičko)
- kontrasti boja (toplo – hladno, svijetlo – tamno)
- geometrijski i slobodni likovi na plohi
- grupiranje likova na plohi
- ritam mrlja, ploha, boja i tijela
- odnosi oblika i veličina, ploha i tijela
- dva lika u međusobnom odnosu
- odnosi veličina: veće, manje, jednako (proporcije tijela)
- smještaj: iznad, ispod, gore, dolje, između, unutar, izvan (kompozicija)

Poticaji za likovno i vizualno izražavanje učenika mogu biti:

- osobni sadržaji (osjećaji, misli, iskustva, vrijednosti i stavovi)
- sadržaji likovne/vizualne umjetnosti i drugih umjetničkih područja
- sadržaji iz svakodnevnog života.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sadržaj se tematski proširuje u korelaciji s drugim nastavnim predmetima i projektnom nastavom
- naglasak je i dalje na temama iz neposrednog okružja učenika te onim temama koje učenika potiču na razvoj mašte i izražavanje osjećaja (rad uz glazbu, literarni poticaj, igru i slično).

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK LK A.2.2. Učenik se koristi različitim medijima, likovnim materijalima i postupcima u likovnom izražavanju.	– koristi se različitim medijima, likovnim materijalima i postupcima	– koristi se osnovnim izražajnim mogućnostima medija, likovnih materijala i postupaka

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenik upoznaje i koristi se likovnim materijalima i tehnikama: crtački (olovka, drvene bojice, ugljen, kreda, flomaster, tuš i drvce/kist), slikarski (akvarel, tempere, pastel, kolažni papir, flomasteri), prostorno-plastički (glina, glinamol, mekana žica, karton, papir plastika, aluminij, reciklažni materijali pogodni za trodimenzionalno oblikovanje, primjerice, kartonska ambalaža, drveni elementi), grafički (karton tisak)
- učenik uvježbava: pravilni hvat, kontrolu pritiska, regulaciju pokreta ruke (na mikro i makro razini); kontrolu debljine linije, kontrolu popune pri bojanju; usvajanje pravilnog redoslijeda postupaka pri nanošenju boje na podlogu; trganje papira, rezanje škarama po crti, nanošenje ljepila na podlogu; miješanje gline, oduzimanje i dodavanje gline, oblikovanje (modeliranje) trodimenzionalnih oblika
- učenik upoznaje i koristi se dostupnim digitalnim alatima radi likovnog i vizualnog izražavanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ishod PP SK LK A.2.2. ostvaruje se povezan sa stvaralačkim aktivnostima ishoda PP SK LK A.2.1.
- naglasak se i dalje stavlja na tehnike i postupke kojima se razvijaju vještine fine motorike te se postepeno uvode nove tehnike kojima se istodobno njeguju usvojena i usvajaju nova znanja i vještine
- moguće je koristiti se i drugim učenicima dostupnim materijalima i tehnikama, prema sposobnostima učenika i procijeni učitelja
- koristiti se jednostavnim digitalnim alatima za crtanje i obradu fotografija; ako je učenik u mogućnosti koristiti se naprednijim digitalnim alatima te pokazuje interes za istima, koristiti se programima za obradu videa i animacije (za projektnu nastavu i međupredmetne povezanosti).

B. Doživljaj

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK LK B.2.1. Učenik izražava svoj doživljaj likovnog djela i svoj doživljaj stvaranja.	– razlikuje određene vrste umjetničkih djela – prepoznaje određene sadržaje i motive u djelu koje može povezati sa svojim svakodnevnim iskustvima – koristi se stvaralačkim procesom za izražavanje emocija	– razlikuje sliku i skulpturu; prepoznaje u djelu pojedine motive koje može povezati sa svojim svakodnevnim iskustvima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prepoznavanje vrste djela (crtež, slika, skulptura, fotografija, animirani film)
- prepoznavanje motiva i situacija iz svakodnevnog života u umjetničkom djelu
- uživljavanje u postupak izrade rada (primjerice, ritam pokreta)
- izražavanje zadovoljstva učinjenim.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ishod se ostvaruje zajedno s ishodom PP SK LK A.2.1. te se tako i vrednuje
- učenik se upoznaje s umjetničkim djelima putem zadataka usmjerenog opažanja, višeosjetilnog istraživanja i kreativne igre
- pažnja učenika usmjerava se na uočavanje odnosa među oblicima na umjetničkom djelu
- učenika se potiče tijekom stvaralačkog procesa na izražavanje vlastitih doživljaja i emocija (spontana gesta, komunikacija razmjenu slika, jednostavnih verbalnih iskaza do komunikacije putem asistivne tehnologije)
- potiču se korelacije s drugim umjetničkim područjima.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK LK B.2.2. Učenik prepoznaje vizualne osobine oblika i odnose među oblicima.	– prepoznaje vizualne osobine oblika i odnose među oblicima u svojem okruženju, na umjetničkim djelima i u svojem likovnom radu	– razlikuje tipične osobine određenog oblika; prepoznaje jednostavne odnose među oblicima u poznatom kontekstu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vizualne osobine: ravno, zakrivljeno, svjetlo, tamno, meko, tvrdo, glatko, hrapavo, veliko, malo, visoko, nisko
- odnosi: gore, dolje, ispred, iza, unutar, izvan, u, na, nizanje, skupljeno, raspršeno.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ishod PPSA LK B.2.1. ostvaruje se povezano sa stvaralačkim aktivnostima ishoda PPSA LK A.2.1. te aktivnostima ishoda PPSA LK B.2.1.
- učenike se usmjerenim opažanjem i istraživanjem različitim osjetilima usmjerava na osobine oblika iz neposredne okoline te njihove međuodnose
- učenike se potiče na uočavanje odnosa među oblicima čestim ponavljanjem i kombiniranjem konkretnih predmeta kao i motiva na umjetničkim djelima i svojem likovnom radu.

C. Umjetnost u kontekstu

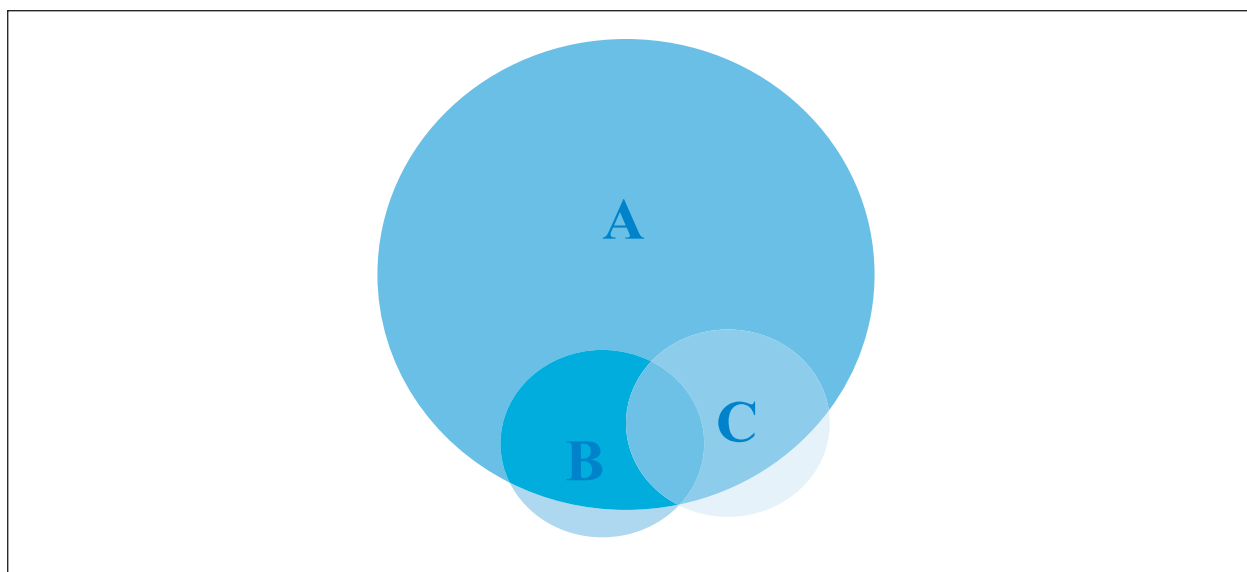
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK LK C.2.1. Učenik sudjeluje u različitim oblicima umjetničkog djelovanja u zajednici.	– uključuje se u umjetničke aktivnosti radi vlastite afirmacije te upoznavanja različitih oblika umjetničkog djelovanja u zajednici	– primjereno reagira u organiziranim umjetničkim aktivnostima u zajednici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sudjelovanje u tematskim likovnim radionicama
- posjet spomenicima kulturne baštine
- posjeti muzeju, galeriji
- sudjelovanje u izložbama u prostoru škole, lokalnoj zajednici i sl.
- uređenje prostora škole
- projektne aktivnosti povezane sa zajednicom i sl.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– moguće je realizirati i projektnim i izvanškolskim aktivnostima te u suradnji s umjetnicima, umjetničkim udrugama i institucijama.



2. slika: Struktura predmetnih područja (odnosi i preklapanje područja) nastavnog predmeta Likovna kultura u dobnoj skupini od 11. do 15. godine.

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 16. do 21. godine

Teme

Ja: učenik istražuje svoju fizičku pojavnost te svoje stavove i emocije u cilju izgradnje samosvijesti; istražuje promjene u fizičkom izgledu tijela te emocije i stavove koji proizlaze iz odnosa s drugima.

Zajednica: učenik istražuje zajednicu u širem smislu te svoje mjesto u njoj; vlastiti identitet i pripadnost skupini, međuvršnjačke odnose, važnost prihvaćanja različitosti, međusobnog uvažavanja i tolerancije, tradicijske običaje, utjecaj popularnih vizualnih medija na svakodnevni život te kako učenik svojim sudjelovanjem u stvaralačkim aktivnostima može doprinijeti kvaliteti života u zajednici.

Svijet oko mene: učenik istražuje prirodno i izgrađeno neposredno i šire okružje; povezanost oblikovanja prostora s njegovom namjenom, snalaženje u prostoru, prirodna obilježja mjesta, biljni i životinjski svijet zavičaja, promjene u prirodi, živu i neživu prirodu.

Umjetnost: učenik igrajući se istražuje različita područja umjetnosti i njihovo prožimanje; glazbu, priče i literarne predloške, glumu i ples.

A. Stvaralaštvo i produktivnost

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK LK A.3.1. Učenik se likovno izražava interpretirajući različite sadržaje.	– likovno interpretira različite sadržaje tako da: opaža motive u svojoj okolini, iskazuje svoje emocije i iskustva	– interpretira određene sadržaje intuitivno koristeći se likovnim jezikom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- razlikovanje crta (tok, karakter, značenje)
- tonovi boja (do 3 tona)
- miješanje boja (mehaničko, optičko)
- asocijativnost i simbolika boja
- kontrasti boja (toplo – hladno, svijetlo – tamno)
- ritam mrlja, ploha, boja i tijela
- oblikovanje različitih vrsta površina (utiskivanjem, nabiranjem, udubljanjem, kapanje, prskanje)
- modeliranje slobodnih trodimenzionalnih oblika u prostoru
- odnosi oblika i veličina, ploha i tijela
- oblikovanje jednostavnih uporabnih predmeta
- raspored i odnos oblika/elementa unutar cjeline (kompozicija)
- poticaji za likovno i vizualno izražavanje učeniku mogu biti: osobni sadržaji (osjećaji, misli, iskustva, vrijednosti i stavovi); sadržaji likovne/vizualne umjetnosti i drugih umjetničkih područja; sadržaji iz svakodnevnog života i život u zajednici.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sadržaj se tematski proširuje u korelaciji s drugim nastavnim predmetima i projektnom nastavom
- naglasak je i dalje na temama iz neposrednog okružja učenika te onim temama koje povezuju učenika s lokalnom zajednicom, društvom u kojem živi, tradicijom i običajima tog društva.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK LK A.3.2. Učenik kombinira različite medije, likovne materijale i postupke u likovnom izražavanju.	– likovno se izražava tako da: kombinira različite medije i likovne materijale, varira postupke kako bi postigao različiti učinak	– kombinira određene medije i likovne materijale; povremeno varira postupke kako bi postigao različiti učinak

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenik upoznaje i koristi se likovnim materijalima i tehnikama: crtački (olovka, drvene bojice, ugljen, kreda, flomaster, tuš i drvce/kist); slikarski (akvarel, tempere, pastel, kolažni papir, flomaster), prostorno-plastički (glina, glinamol, mekana žica, karton, papir plastika, aluminij, ostali materijali pogodni za trodimenzionalno oblikovanje, primjerice, kartonska ambalaža, drveni elementi), grafički (karton tisak)
- učenik upoznaje i koristi se dostupnim digitalnim alatima radi likovnoga i vizualnog izražavanja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenike se potiče da samostalno odabiru i kombiniraju materijale u kojima će stvarati
- potiče ih se i da variraju različite postupke pri radu s likovnim materijalima i alatima te im se skreće pažnja na različiti rezultat koji mogu tako postići
- koriste se jednostavnim digitalnim alatima za crtanje i obradu fotografija; ako je učenik u mogućnosti koristiti se naprednijim digitalnim alatima te pokazuje interes za istima, koristiti se programima za obradu videa i animaciju (za projektnu nastavu i međupredmetne povezanosti)
- kod učenika se razvijaju radne navike vezano uz brigu o likovnom priboru te održavanje čistoće radnoga prostora.

B. Doživljaj

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK LK B.3.1. Učenik izražava svoj doživljaj likovnog djela i svoj doživljaj stvaranja.	– razlikuje određene vrste umjetničkih djela – prepoznaje određene sadržaje i motive u djelu koje može povezati sa svojim svakodnevnim iskustvima – izražava svoj doživljaj promatranog djela te doživljaj stvaranja – koristi se stvaralačkim procesom za izražavanje emocija	– razlikuje sliku i skulpturu; prepoznaje u djelu pojedine motive koje može povezati sa svojim svakodnevnim iskustvima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prepoznavanje vrste djela (crtež, slika, skulptura, fotografija, animirani film)
- prepoznavanje motiva i situacija iz svakodnevnog života u umjetničkom djelu
- uživljanje u postupak izrade rada (primjerice, ritam pokreta)
- izražavanje zadovoljstva učinjenim.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ishod se ostvaruje zajedno s ishodom PP SK LK A.3.1. te se tako i vrednuje
- odabiru se sadržajno bogatiji likovni primjeri primjereni interesima i dobi učenika
- učenika se potiče tijekom stvaralačkog procesa na izražavanje vlastitih doživljaja i emocija (spontana gesta, komunikacija razmjenom slika, jednostavnih verbalnih iskaza do komunikacije putem asistivne tehnologije)
- potiču se korelacije s drugim umjetničkim područjima.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK LK B.3.2. Učenik uspoređuje vizualne osobine oblika i odnose među oblicima.	– uspoređuje vizualne osobine oblika i odnose među oblicima u svojem okružju, na umjetničkim djelima i u svojem likovnom radu	– uspoređuje do dvije osobine oblika i njihove međuodnose

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- vizualne osobine: ravno, zakrivljeno, svjetlo, tamno, meko, tvrdo, glatko, hrapavo, veliko, malo, visoko, nisko
- odnosi: gore, dolje, ispred, iza, unutar, izvan, u, na, nizanje, skupljeno, raspršeno.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- ishod PP SK LK B.2.1. ostvaruje se povezano sa stvaralačkim aktivnostima ishoda PP SK A.2.1. te aktivnostima ishoda PP SK B.2.1.
- proširuje se raspon motiva, predmeta i likovnih djela koje učenici istražuju i uspoređuju; odabiru se sadržajno bogatiji likovni i vizualni primjeri primjereni interesima i dobi učenika.

C. Umjetnost u kontekstu

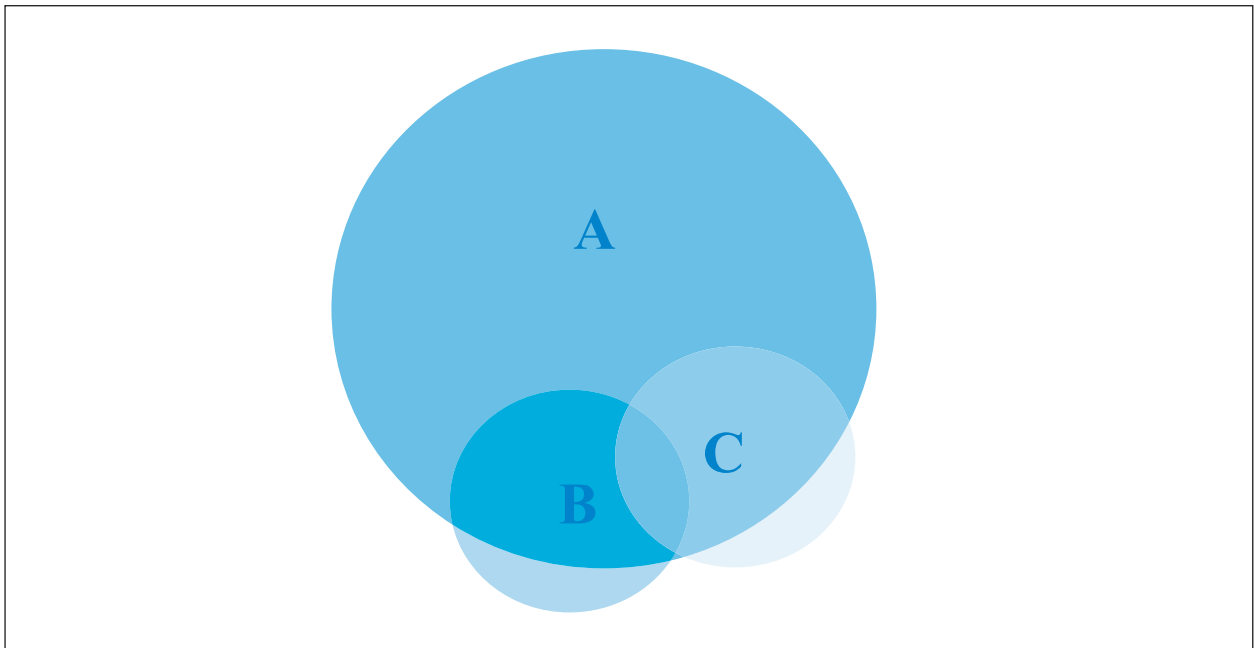
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK LK C.3.1. Učenik sudjeluje u različitim oblicima umjetničkog djelovanja u zajednici.	– uključuje se u umjetničke aktivnosti radi vlastitog potvrđivanja te upoznavanja različitih oblika umjetničkog djelovanja u zajednici	– primjereno reagira u organiziranim umjetničkim aktivnostima u zajednici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sudjelovanje u tematskim likovnim radionicama
- posjet spomenicima kulturne baštine
- posjeti muzeju, galeriji
- sudjelovanje u izložbama u prostoru škole, lokalnoj zajednici i sl.
- uređenje prostora škole
- projektne aktivnosti povezane sa zajednicom i sl.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- moguće je realizirati i projektima i izvanškolskim aktivnostima te u suradnji s umjetnicima, umjetničkim udrugama i institucijama.



3. slika: Struktura predmetnih područja (odnosi i preklapanje područja) nastavnog predmeta Likovna kultura u dobnoj skupini od 16. do 21. godine

E. POVEZANOST S DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Nastavni predmet Likovna kultura sadržajima svojih ishoda omogućuje strukturnu, sadržajnu i tematsku korelaciju sa svim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Korelacija s drugim nastavnim predmetima provodi se aktivnostima koje istodobno doprinose ostvarivanju ishoda Likovne kulture i drugoga nastavnog predmeta te se izbjegava svojevrsno ilustriranje sadržaja drugih predmeta. Teme u nastavi Likovne kulture uključuju sadržaje iz drugih područja umjetnosti (glazba, gluma, ples, literarni predlošci) te se tako povezuju sa sadržajima Glazbene kulture i Hrvatskog jezika i komunikacije. Učenici istražuju sadržaje iz svoje svakodnevne vizualne okoline i tako doprinose ostvarivanju ciljeva predmeta Upoznavanje uže i šire okoline. Matematičke kompetencije razvijaju se iskustvenim razvijanjem osjećaja za proporcijske odnose oblika i elemenata prostora.

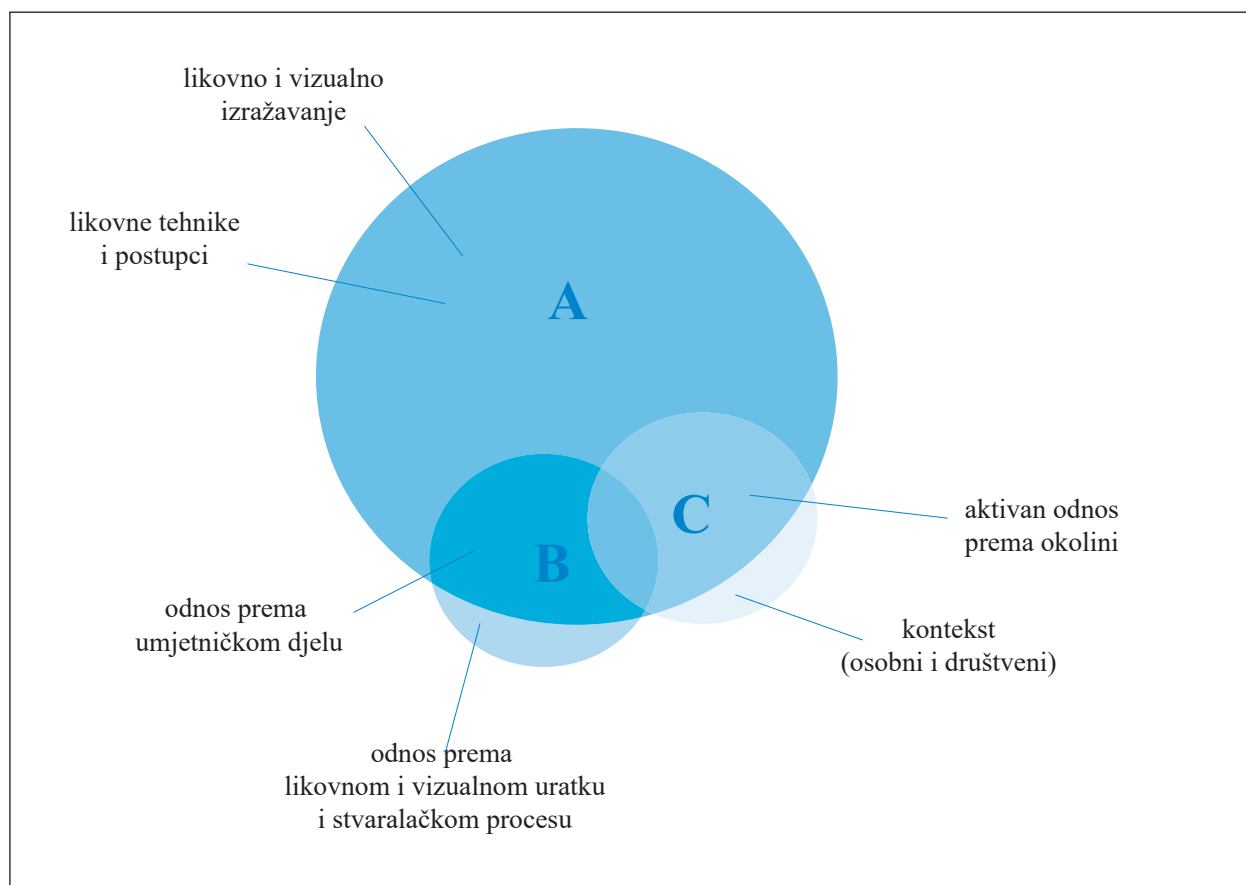
Likovna kultura doprinosi razvoju različitih komunikacijskih kanala služeći se likovnim/vizualnim jezikom, refleksijom i vodenom komunikacijom. Digitalne kompetencije učenici razvijaju koristeći se različitim medijskom tehnologijom u vlastitu stvaralačkom procesu. Učenici uče kako učiti tako što se potiču da samostalno organiziraju pojedine etape svojeg rada i svoj radni prostor; prepoznaju korake koje je potrebno učiniti tijekom rada; povezuju informacije te se koriste iskustvima iz drugih obrazovnih područja; reguliraju moguće neugodne osjećaje tijekom učenja i komuniciraju zadovoljstvo učinjenim. Razvijanjem pozitivnog stava prema individualnim razlikama svakog pojedinca i različitih društvenih skupina uklanjaju se predrasude i različiti oblici diskriminacije. Potiče se razvoj empatije, omogućuje izgradnja vlastitog sustava vrijednosti i jača slika o sebi, odnosno doprinosi osobnome i socijalnom razvoju učenika te njegovu građanskom odgoju i obrazovanju. Poduzetništvo se potiče razvijanjem upornosti, pozitivnog odnosa prema radu i radnih navika. Učenike se potiče na postavljanje ciljeva i donošenje odluka te suradnju u timskim zadacima. S problemima održivog razvoja učenici se upoznaju razvijanjem svjesnosti o alatima i materijalima kojima se služe u stvaralačkom procesu (njihova ekonomičnost, recikliranje, razvrstavanje) te kreativnim zadacima tematski povezanim s ovim problemom.

F. UČENJE I POUČAVANJE PREDMETA

Iskustva učenja

Stjecanje znanja, vještina i stavova u učenju i poučavanju predmeta Likovna kultura temelji se na neposrednom stvaranju u materijalima i vizualnim medijima. Usvajanje svih odgojno-obrazovnih ishoda iz svih triju područja vezuje se uz stvaralačke aktivnosti, odnosno uz praktičan rad učenika.

Učenje i poučavanje organizira se u svakoj obrazovnoj skupini u četirima tematskim cjelinama. One uključuju teme koje potiču učenike na istraživanje svoje neposredne okoline, osjeta i osjećaja, svojeg identiteta, zajednice u užemu i širem smislu kao i specifičnih sadržaja likovnih i vizualnih umjetnosti. Teme su prilagođene dobi svake skupine; potiču učenike na širenje interesa i stvaranje pozitivnih emocija i stavova prema svijetu koji ih okružuje. Ovim temama učenici povezuju sadržaje ishoda Likovne kulture s temama i sadržajima ostalih nastavnih predmeta, međupredmetnim temama te spoznajama i iskustvima iz vlastitog života. Istraživanje pojedine teme može se provoditi kao projektne aktivnosti pri čemu zastupljenost pojedine teme, trajanje i realizacija tematske cjeline ovisi o potrebama učenika, odluci učitelja i školskom kurikulumu.



4. slika: Sadržaji područja se preklapaju, međusobno nadopunjuju i nadograđuju osnovnu stvaralačku aktivnost

Uloga učitelja

Uloga učitelja osmišljavanje je odgojno-obrazovnog procesa uzimajući u obzir učenikove sposobnosti i osobitosti, njegova prethodno stečena znanja te njegove interese i motive.

Učitelj odabire različite pristupe učenju i poučavanju, odnosno prilagođava metode i strategije kojima se potiče aktivno sudjelovanje svakog učenika u odgojno-obrazovnome procesu. Od osobite je važnosti da učitelj organizira odgojno-obrazovni proces kao medijator tako da jasno izrazi ciljeve, potiče učenike na samostalnost i daje im strukturirana uputstva za sudjelovanje u procesu. Učitelj organizira pozitivno i poticajno okruženje koje ohrabruje učenika prilikom iznošenja osobnih likovnih ideja i rješenja. Usmjerava i

potiče učenika da istražuje oblikovanje vizualne okoline s kojom je povezan svakodnevnim aktivnostima i osobnim iskustvom. Učitelj ukazuje na to da su likovno i vizualno oblikovanje sastavni dio života zajednice.

Materijali i izvori

Za učenje i poučavanje učitelj se koristi onim alatima za koje procijeni da će njima najkvalitetnije i najučinkovitije potaknuti učenika u postizanju zadanih ciljeva i ishoda učenja.

Učitelj odabire učeniku primjerene, zanimljive i poticajne primjere relevantnih likovnih i vizualnih djela. Umjetnička djela učenik upoznaje putem tiskanih ili digitalnih reprodukcija, no potiče se i neposredan kontakt s umjetničkim djelom u prostoru muzeja, galerije ili u javnom gradskom prostoru. Važan je kriterij pri odabiru umjetničkog djela i mogućnost njegove didaktičke prilagodbe specifičnostima učenika.

Uz likovna djela, važan izvor informacija za učenike su neposredna stvarnost koju učenik istražuje svim osjetilima te stvarne situacije i sadržaji koji povezuju ishode učenja sa svakodnevnim životom.

Potrebno je osigurati izbor odgovarajućih i kvalitetnih likovnih alata, materijala i pribora nužnih za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda (crtički, slikarski i grafički pribor te materijali za trodimenzionalno oblikovanje). Za potrebe rada u digitalnim alatima za crtanje, obradu fotografija i izradu animacije, nužno je osigurati odgovarajuću suvremenu tehnološku podršku u obliku tableta i računala.

Okružje

Za učenje i poučavanje likovne kulture potrebna je specijalizirana učionica s odgovarajućim osvjetljenjem, audioopremom, računalom s internetskom vezom i projektorom, prostorom za organizaciju likovnog pribora i materijala te pristupom tekućoj vodi.

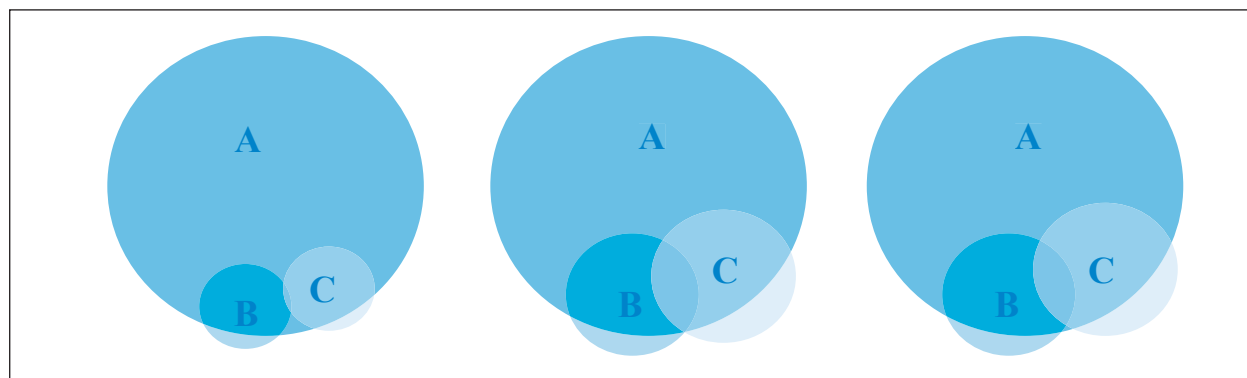
Osim u specijaliziranim učionicama, poželjno je organizirati učenje i poučavanje u galerijskim i muzejskim prostorima kao i drugim prostorima u kojima se stvaraju, izlažu ili čuvaju umjetnička djela. Učenik tako upoznaje neposredan odnos s djelom, upoznaje se s radom i aktivnostima kulturnih ustanova i društva te postaje aktivni sudionik kulturnog života svoje uže i šire okoline.

Važno je učenicima omogućiti da prezentiraju svoje likovne radove i izvan učionice, kako bi bili dostupni i drugim učenicima i roditeljima. Učenike se uključuje i potiče da sudjeluju u oblikovanju vizualnog identiteta škole kao i promociji škole u užoj i široj okolini. Planirajući školski kurikulum, važno je osigurati vrijeme te prostorne i materijalne uvjete za provođenje tih dodatnih aktivnosti. Javno djelovanje i prezentacija rada doprinosi osjećaju samopouzdanja učenika i osjećaju pripadnosti.

Određeno vrijeme

Učenje i poučavanje predmeta Likovna kultura provodi se tijekom cijeloga osnovnog školovanja.

Područje stvaralaštvo i produktivnost polazište je i poveznica svih odgojno-obrazovnih ishoda pa mu se posvećuje najviše vremena. Usvajanje ishoda iz tog područja provodi se tijekom većine nastavnih sati dok se realizacija ishoda iz drugih dvaju područja ostvaruje usporedno i većim se dijelom preklapa i prožima s njim.



5. slika: Struktura nastavnog predmeta (odnosi i preklapanje područja) Likovna kultura tijekom godina učenja i poučavanja

Grupiranje učenika

Učenici se grupiraju ovisno o vrsti zadataka ili aktivnosti, interesima te mjestu izvođenja učenja i poučavanja. Važno je napomenuti da učitelj treba dobro poznavati učenike kako bi ih grupirao s obzirom na njihove individualne potrebe i interese te stilove učenja. Za učenike koji imaju izražen interes za likovnost, radi razvoja njihovih interesa i proširivanje znanja, poželjno je organizirati izborne aktivnosti i sadržaje. Grupiranje učenika izvan redovne nastave, a radi poticanja razvoja individualnih interesa i sposobnosti te međuvršnjačkog učenja, moguće je u izvanučioničnoj nastavi, izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima kao i u projektima iz području likovnosti koji su sastavni dio školskog kurikula.

G. VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Vrednovanje je sustavno praćenje učenika u procesu učenja i poučavanja. Sastavnice vrednovanja proizlaze iz područje predmeta Likovna kultura ukazujući na različite elemente znanja, sposobnosti i vještina učenika. Metode, načini i postupci vrednovanja trebaju biti primjerene razvojnim osobitostima svakog učenika te usklađeni s preporukama stručnoga tima za pojedino područje.

Neprekidno praćenje učenika obuhvaća vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenog.

Proces određivanja kriterija vrednovanja započinje početnom procjenom učenikovih sposobnosti, znanja, vještina i interesa na početku svake školske godine.

Početna procjena u nastavi Likovne kulture uključuje:

- razvijenost vizualne percepcije i senzorne osjetljivosti
- razvijenost finih motoričkih sposobnosti (u odnosu na likovne alate i materijale)
- prepoznavanje osnovnih likovnih pojmova
- motivaciju i interese učenika.

Vrednovanje za učenje

Vrednovanje za učenje provodi se tijekom čitavog procesa učenja i poučavanja i ima višestruku ulogu:

- kvalitativna povratna informacija učeniku
- motivacija za učenje
- putokaz za unaprjeđenje i planiranje budućeg učenja i poučavanja.

Prikupljanje podataka kod vrednovanja za učenje u nastavi Likovne kulture uključuje:

- učiteljevo praćenje prolaska učenika etapama stvaralačkog procesa i analizu radova (učenička aktivnost, analiza učenikova rada)
- učiteljevo opažanje ponašanja učenika tijekom individualnog rada ili rada u parovima i grupi
- *portfolio* učenika (likovna ili digitalna mapa) koji može uključivati učeničke radove, skice, fotografije radova itd.

Vrednovanje za učenje uvijek je usmjereno na napredak učenika u odnosu na postavljene ishode, odnosno usporedbu trenutnih postignuća učenika s početnom procjenom učenikovih sposobnosti, znanja, vještina i interesa. Ono tako omogućuje kriterijsko vrednovanje: pažnju stavlja na praćenje napretka pojedinog učenika umjesto na međusobno uspoređivanje i rangiranje napretka učenika u skupini. Jedna od poželjnih metoda za kriterijsko vrednovanje primjena je lista za procjenu i praćenje učenika.

Vrednovanje kao učenje

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja uz stalnu podršku učitelja. Uvažavajući alternativne oblike komunikacije, učitelj potiče učenika u davanju povratne informacije.

Vrednovanje kao učenje uključuje:

- iskazivanje stupnja zadovoljstva prilikom stvaranja
- iskazivanje zadovoljstva vlastitim likovnim radom.

Vrednovanje naučenog

Vrednovanje usvojenih znanja, vještina i stavova u nastavi likovne kulture usklađuje se s definiranim odgojno-obrazovnim ishodima kurikula predmeta Likovna kultura, razradom ključnih sadržaja ishoda te razinom usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda »dobar«.

Načini prikupljanja podataka radi vrednovanja naučenog jesu:

- bilješke o sustavnom praćenju učenikove aktivnosti
- samostalni i skupni stvaralački radovi učenika.

Usvojenost znanja iskazuje se opisnom ocjenom razine usvojenosti: potpuno usvojeno, djelomično usvojeno te nije usvojeno.

Elementi vrednovanja

Obvezni elementi vrednovanja u nastavi Likovne kulture:

Stvaralaštvo:

- uporaba likovnog jezika, likovnih materijala, tehnika i/ili vizualnih medija
- sposobnost improvizacije
- estetska osjetljivost
- interpretacija teme
- način prikaza motiva
- uloženi trud, dovršenost radova.

Doživljaj:

- doživljaj stvaralačkog procesa
- doživljaj i vrednovanje vlastitoga likovnog i vizualnog uratka te uradaka drugih učenika
- doživljaj umjetničkog djela i vizualne okoline
- aktivno sudjelovanje u različitim oblicima umjetničkog djelovanja u zajednici.

Izvjescivanje

Izvjescivanje se provodi kao kvalitativno opisivanje postignuća te vrednovanje opisnom ocjenom. Izvjescivanje može biti formalno (izvješće o praćenju, svjedodžba, dodatak svjedodžbi, napomena u svjedodžbi, podatci i bilješke u e-Matici) i neformalno (razgovori i razmjena informacija između različitih subjekata u radu s darovitim učenicima, primjerice, mentora i roditelja).

Oblikovanje zaključne ocjene

Zaključna ocjena predmeta izriče se opisnom ocjenom (potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno).

Zaključna opisna ocjena donosi se na kraju nastavne godine i iskazuje sveukupnu usvojenost ishoda. Učitelju kao smjernica može poslužiti kurikulum definirana srednja razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Srednja razina usvojenosti ne predstavlja izravno školsku opisnu ocjenu, ali predstavlja prosjek usvojenog znanja i vještina potrebnih za srednju zaključnu ocjenu.

A. SVRHA I OPIS PREDMETA GLAZBENA KULTURA

Glazba ima značajnu ulogu u (cjelovitom) razvoju svakog pojedinca. Glazba kao mentalni podražaj oslobađa svjesne i podsvjesne mentalne procese omogućujući izražavanje misli, osjećaja i iskustava sukladno vlastitim razvojnim osobitostima. Aktivnosti pjevanja, sviranja, slušanja i pokreta uz glazbu te pripadajući sadržaji tijekom učenja i poučavanja u predmetu Glazbena kultura doprinose cjelokupnome psihofizičkom razvoju učenika. Njima se ostvaruju i temeljne odgojno-obrazovne vrijednosti, poput tolerancije, solidarnosti i izgradnje osobnog identiteta, ali se postižu i važni razvojni ciljevi poput komunikacije i socijalizacije. Naglasak se stavlja na susret učenika s glazbom, dok verbalne i neverbalne informacije proizlaze iz glazbe te pokreta uz glazbu. Glazba u procesu učenja i poučavanja može postati snažan medij za interakciju pri kreativnom istraživanju, korištenjem različitih izvora zvuka.

Kod učenika s teškoćama u razvoju glazba kao medij za komunikaciju/interakciju često pomaže kada su drugi komunikacijski postupci otežani te potiče motivaciju za nastavak suradnje i na drugim područjima učenja i poučavanja. Uvažavajući razvojne osobitosti učenika, poželjno je u nastavi Glazbene kulture koristiti se elementima muzikoterapije. Improvizacija, skladanje, izvođenje i slušanje glazbe vrste su glazbenih iskustava pomoću kojih učitelj može pružiti učeniku mogućnost istraživanja glazbe na njegov vlastiti način te mu biti podrška u tom procesu. Takva nastava osim postizanja terapijskog učinka, za cilj ima i razvijanje potencijala učenika i poboljšanje kvalitete života. U nastavi Glazbene kulture osim grupnog muziciranja, koristi se i individualnim pristupom kako bi se približili potrebama i snagama svakoga pojedinog učenika.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I PODUČAVANJA PREDMETA

Kao rezultat poučavanja predmeta Glazbena kultura učenik će:

- steći iskustva slobodnog izražavanja osjećaja i stavova pomoću medija glazbe, a u službi razvoja individualnog izraza, oblikovanja ideja, kreativnosti, produktivnosti i glazbenih sposobnosti sukladno razvojnim osobitostima te vlastitim sklonostima
- razviti komunikacijske, socijalne i motoričke kompetencije pripremanjem glazbenih, multimedijskih i interdisciplinarnih projekata surađujući u različitim oblicima izvedbenih aktivnosti, rabeći različite forme izraza
- upoznati kvalitetna i reprezentativna glazbena ostvarenja različita podrijetla te različitih stilova i vrsta
- aktivno sudjelovati u glazbenim aktivnostima i kulturnom životu zajednice radi cjelovitog razvoja, a posebno vlastitog doživljaja i odgovora na glazbene podražaje.

C. STRUKTURA – ORGANIZACIJSKA PODRUČJA PREDMETNOG KURIKULA

Učenje i poučavanje predmeta Glazbena kultura ostvaruje se sljedećim područjima: A. Slušanje i upoznavanje glazbe, B. Izražavanje glazbom i uz glazbu C. Glazba u kontekstu.

U učenju i poučavanju glazbe postoje i objedinjujući elementi koji su prisutni u svim područjima:

- glazbeni jezik, čije je elementarno usvajanje potrebno za aktivno slušanje, razumijevanje i izvođenje glazbe te glazbeno pismo u slučaju aktivnog muziciranja, tj. sviranja
- uporabom elemenata muzikoterapije stvara se ozračje u kojem glazba i odnos učitelja i učenika imaju pozitivan utjecaj na cjelokupan psihofizički razvoj djeteta
- informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT) kao važan dio suvremenog učenja i poučavanja glazbe.

Područje A. Slušanje i upoznavanje glazbe

Ishodište područja A. slušanje i upoznavanje je upoznavanje glazbe različitih vrsta, stilova, pravaca i žanrova pomoću multimedijских zapisa ili neposrednog susreta učenika s glazbom. Aktivnim slušanjem glazbe učenici će razviti pozitivan odnos prema glazbenoj umjetnosti, perceptivno doživjeti umjetničko djelo te raznovrsnim aktivnostima izraziti svoje doživljaje, osjećaje i iskustva.

Područje B. Izražavanje glazbom i uz glazbu

U okviru područja B. izražavanje glazbom i uz glazbu, učenici izvode glazbene aktivnosti (pjevanje, sviranje, glazbene igre, glazbeno stvaralaštvo, pokret uz glazbu) koje će omogućiti cjelovit doživljaj glazbe te razvoj elemenata kreativnosti i glazbenih sposobnosti, posebice komunikacijskih, socijalnih i motoričkih vještina. Otvorenost nastave glazbe pruža mogućnost stavljanja naglaska na neku od navedenih aktivnosti, primjerenu razvojnim osobitostima i interesima učenika. Kvalitetno provođenje navedenih aktivnosti postaviti će temelje za realizaciju izvannastavnih aktivnosti, poput pjevačkog zbora, instrumentalnih sastava, orkestra, plesne skupine, folklornog ansambla, skladanja, individualnog sviranja i ostalog.

Područje C. Glazba u kontekstu

Polazište ovog područja su područja A. i B. Pomoću njih učenik otkriva značajke zvukovnog i svijeta tišine oko sebe. Sudjelujući u izvedbenim glazbenim aktivnostima te upoznavajući glazbu u autentičnom, prilagođenom i virtualnom okružju, učenik upoznaje uloge i obilježja glazbene umjetnosti. Otkriva kako se ona može nadopunjavati s ostalim umjetnostima te se s prihvaćanjem odnosi prema vrijednostima lokalne regionalne, nacionalne i globalne glazbene i kulturne baštine.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PREMA DOBNIM SKUPINAMA I ORGANIZACIJSKIM PODRUČJIMA

Odgajno-obrazovni ishodi dobne skupine od 7. do 10. godine

A. Slušanje i upoznavanje glazbe

odgajno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgajno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK A.1.1. Učenik izražava vlastiti doživljaj glazbe.	– izražava doživljaj glazbe vokaliziranjem, riječima, pokretom, glazbalima, plesom ili likovnim izrazom	– izražava doživljaj glazbe na najmanje jedan način

Sadržaji za usvajanje odgajno-obrazovnih ishoda:

- cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.

Preporuke za usvajanje odgajno-obrazovnih ishoda:

- svakom učeniku pristupa se individualno, uvažavajući njegove potencijale, potrebe, glazbene preferencije i inicijative
- potiče se učenikov spontani doživljaj stvarajući ugodno okruženje u kojem će se učenik osjećati sigurno, kako bi mogao slobodno izražavati svoje osjećaje i vlastiti doživljaj glazbe
- tijekom i nakon svake aktivnosti slušanja potrebno je obratiti pažnju i odvojiti vrijeme za doživljaje učenika, koji mogu varirati raznolikošću i intenzitetom ostvarivanja
- tijekom slušanja skladbe potrebno je pomno pratiti načine na koje učenik iskazuje svoj doživljaj glazbe te ga u tome podržavati i ohrabrivati
- poželjno je reproducirati skladbu koja se slaže s učenikovim trenutnim raspoloženjem
- glazbom će se po potrebi poticati promjena raspoloženja (primjerice, ako je učenik vrlo uzbuđen tada učitelj kreće sa skladbom brzog tempa i živahnog karaktera te nakon toga postepeno bira skladbe sve sporijeg tempa i umirujućeg karaktera).

odgajno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgajno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK A.1.2. Učenik prepoznaje pripjev pjesme i/ili prepoznatljivi dio skladbe.	– prepoznaje pripjeve ili prepoznatljive dijelove skladbi različitih vrsta glazbe	– prepoznaje dva ili više pripjeva pjesme i/ili prepoznatljivih dijelova skladbe

Sadržaji za usvajanje odgajno-obrazovnih ishoda:

- cjelovite skladbe (stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika)
- zajedničke izvedbe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- višekratnim slušanjem poticati učenika na prepoznavanje skladbe uvažavajući učenikov način komunikacije (geste, slike, vokalizaciju, verbalizaciju, pomoću asistivne tehnologije)
- individualno osmišljena *glazbena knjižica* u kojoj se nalaze vizualni prikazi obrađenih skladbi, kako bi učenik mogao izabrati skladbu koju želi slušati
- prilikom reprodukcije skladbi potrebno je paziti na glasnoću kojom se reproduciraju skladbe, poželjno je započeti tiše te postupno pojačati zvuk do željene glasnoće
- učeniku je ponuđena mogućnost da sam upravlja glasnoćom reprodukcije glazbe na funkcionalan način.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK A.1.3. Učenik, temeljem slušanja, uočava razlike u pojedinim glazbeno-izražajnim sastavnicama te prepoznaje pojedina glazbala.	– temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice: tempo, visina tona, dinamika te glazbala Orffovog instrumentarija	– uočava kontrastna obilježja unutar jedne glazbeno-izražajne sastavnice te prepoznaje nekolicinu glazbala Orffovog instrumentarija

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe
- zajedničke izvedbe.

Preporuka za usvajanje odgojno-obrazovnog ishoda:

- potiče se učenika da pokretima, vokaliziranjem i/ili sviranjem tijekom slušanja prati dobe, tempo ili dinamiku skladbe
- učenik uočava promjene unutar jedne glazbeno-izražajne sastavnice, s naglaskom na kontrastna obilježja: tempo (brzo, polagano), dinamika (glasno, tiho) te uočeno iskazuje na sebi svojstven način (pokretom/plesom, vokaliziranjem, sviranjem i sl.)
- učenika se potiče na slušno i vizualno prepoznavanje glazbala pomoću audiovizualnih zapisa ili aktivnog muziciranja, uvažavajući učenikov način komunikacije.

B. Izražavanje glazbom i uz glazbu

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK B.1.1. Učenik pjeva/izvodi pjesme i brojalice samostalno ili sudjelujući u zajedničkoj izvedbi glazbe.	– pjeva/izvodi pjesme i brojalice slijedeći glazbeno-izražajne sastavnice, spontano reagira na vlastitu izvedbu, izvedbe drugih i zajedničku izvedbu	– uključuje se u izvedbu najmanje triju pjesama i/ili brojalice

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pjesme/brojalice primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenik spontano sudjeluje u izvedbi pjesme/brojalice vokaliziranjem, pjevanjem, sviranjem pokretom ili plesom
- poželjno je na satovima Glazbene kulture više se koristiti vokaliziranjem/pjevanjem/sviranjem odnosno glazbenim jezikom umjesto verbalnim uputama
- uvažava se svaka glazbena inicijativa učenika
- poželjno je zrcaliti zvukove koje učenik proizvodi te ih stavljati u glazbeni kontekst
- izvoditi jednostavne vokalno-tehničke vježbe (vježbe osvješćivanja i autoregulacije disanja, pjevanje samoglasnika, slogova) pokazujući vlastitim primjerom mogućnosti svojeg glasa (način disanja, pjevanje najdubljih i najviših tonova, skandiranje i dr.) te će se tako poticati učenike na oponašanje
- preporučuje se višekratno izvođenje/uvježbavanje pjesama/brojalice na različite načine.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »doobar«
PP SK GK B.1.2. Učenik izvodi glazbene igre / glazbene priče na različite načine.	– izvodi glazbene igre / glazbene priče – prati glazbu pokretom, plesom vokaliziranjem, pjevanjem ili sviranjem te pritom opaža glazbeno-izražajne sastavnice	– uključuje se u izvedbu glazbenih igara / glazbenih priča

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- glazbene igre i glazbene priče primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uvažava se učenikova inicijativa za igrom te se *neglazbenu* igru može pretvoriti u glazbenu (primjerice, igru skrivača)
- učitelj će se glazbenim igrama koristiti radi poučavanja (primjer su glazbene igre ozvučavanja dijelova tijela; nosić svira bip-bip, ruke sviraju pljes-pljes, noge sviraju bum-bum...)
- učenik prati glazbenu igru i pritom opaža pojedine glazbeno-izražajne sastavnice: dobe, tempo (brz, spor), dinamika (glasno, tiho) te uočeno iskazuje na sebi svojstven način (pokretom/plesom, vokaliziranjem, sviranjem...)
- učenika se potiče na glazbene igre uz pokret (vođenje, oponašanje, samostalno izvođenje, igre oponašanja kretanja, igre motoričkih zadataka radi osvješćivanja tijela i prostornih odnosa)
- glazbene priče izvode se kao mali glazbeno-scenski prikaz u kojem svaki učenik ima svoju ulogu (primjerice, kad učitelj izgovori rečenicu (znak) *I tada se u daljini čuo bubanj.*, učenik zasniva bubanj).

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »doobar«
PP SK GK B.1.3. Učenik improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce.	– slobodno improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce pokretom, plesom vokaliziranjem, pjevanjem ili sviranjem	– spontano sudjeluje u improvizaciji i/ili stvaranju jednostavnih ritamskih ili melodijskih obrazaca samostalno ili u skupini

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kratki ritamski i/ili melodijski obrasci.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenika se potiče na prihvaćanje glazbe kao zajedničkog jezika učitelja, učenika i skupine
- učenik stvara/improvizira ritamski i/ili melodijske obrasce glasom, sviranjem, tjeloglazbom i/ili pokretom i plesom
- potiče se kreativnu slobodu izražavanja učenika poticanjem slobodne improvizacije (bez oslanjanja na naučene pjesme)
- učenika se potiče na glazbeni razgovor pokretom, plesom, vokaliziranjem, pjevanjem i/ili sviranjem.

C. Glazba u kontekstu

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK C.1.1. Učenik uočava značajke zvukov-noga prostora.	<ul style="list-style-type: none">– temeljem iskustva osvještava i uočava značaj tišine te ju razlikuje od zvuka– temeljem iskustva osvještava zvukove iz okoline, razlikuje ih te se koristi različitim uređajima/igračkama za stvaranje različitih zvukova i povezuje ih s izvorima	<ul style="list-style-type: none">– razlikuje tišinu od zvuka i prepoznaje dva ili više izvora zvuka

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- tišina nasuprot zvuku, audiozapisi zvukova iz neposredne okoline (zvuk automobila, glasanje životinja...)
- zvukovi vlastitog okruženja (kucanje, zatvaranje vrata, koraci, zvukovi različitih glazbala....)
- različite kombinacije zvukova; šumova, tonova i onomatopeje reproduciranih uživo ili pomoću multimedijske tehnologije
- glazbeni primjeri.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osigurati tišinu, a zatim učenika izložiti audiодоživljaju u autentičnom, prilagođenom i opuštajućem okruženju kako bi učenik uočio značaj tišine
- učenika se potiče na igru tišine i osluškivanja
- nakon osluškivanja tišine može se tiho reproducirati glazba sporijeg tempa te tako potaknuti učenike na opuštanje
- učenika se potiče na povezivanje zvukova/tonova s pripadajućim izvorima (primjerice, auto, vlak, vatrogasno vozilo, tjeloglazba)
- pridružuje zvukove određenim događajima (budilica, telefon) te ih razlikuje od tonova u kontekstu glazbene umjetnosti.

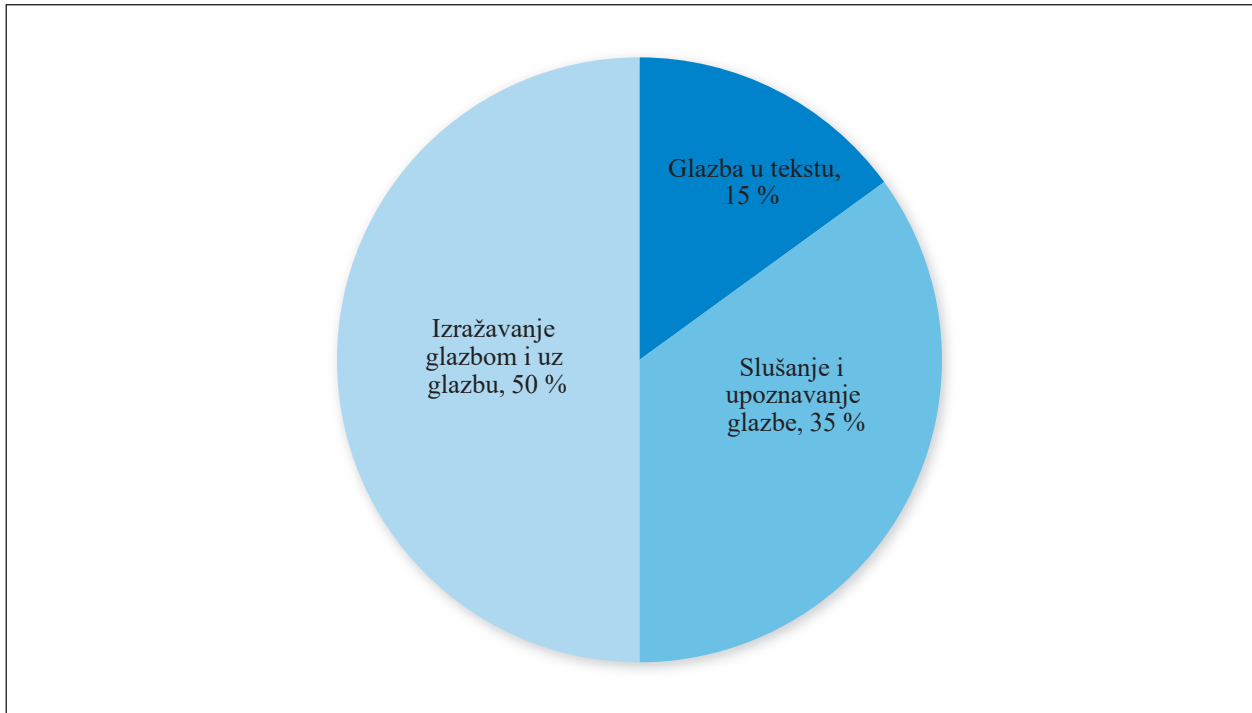
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishodi	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK C.1.2. Učenik sudjeluje u različitim ob-licima glazbeno-umjetničkog djelovanja u zajednici.	<ul style="list-style-type: none">– uključuje se u glazbene aktivnosti radi vlastite afirmacije te upoznavanja različitih oblika umjetničkog djelovanja u zajednici	<ul style="list-style-type: none">– primjereno reagira u organiziranim glazbenoumjetničkim aktivnostima u zajednici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sudjelovanje u tematskim glazbenim radionicama
- glazbeni doživljaj u virtualnom okruženju kao priprema za prisustvovanje glazbenom događaju uživo
- posjet glazbenoj školi, kulturno-umjetničkim društvima
- sudjelovanje na priredbama u prostoru škole.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenika se upućuje na primjerenu reakciju prije, tijekom i nakon izvođenja glazbe (glazbeni bonton)
 - ovaj ishod može se realizirati i projektnim i izvanškolskim aktivnostima u suradnji s glazbenom školom i kulturno-umjetničkim društvima.
-



1. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Glazbena kultura u dobnj skupini od 7. do 10. godine

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 11. do 15. godine

A. Slušanje i upoznavanje glazbe

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK A.2.1. Učenik izražava vlastiti doživljaj glazbe.	– izražava jedinstven doživljaj glazbe vokaliziranjem, riječima, pokretom, glazbalima, plesom ili likovnim izrazom	– izražava doživljaj glazbe na najmanje dva načina

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- glazbeni doživljaj u autentičnom, prilagođenom i virtualnom okružju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- svakom učeniku pristupa se individualno, uvažavajući njegove potencijale, potrebe, glazbene preferencije i inicijative
- potiče se učenikov spontani doživljaj stvarajući ugodno okružje u kojem će se učenik osjećati sigurno, kako bi mogao slobodno izražavati svoje osjećaje i vlastiti doživljaj glazbe
- tijekom i nakon svake aktivnosti slušanja potrebno je obratiti pažnju i odvojiti vrijeme za doživljaje učenika, koji mogu varirati raznolikošću i intenzitetom ostvarivanja
- tijekom slušanja skladbe potrebno je pomno pratiti kako učenik iskazuje svoj doživljaj glazbe te ga u tome podržavati i ohrabrivati
- poželjno je reproducirati skladbu koja se slaže s učenikovim trenutnim raspoloženjem
- glazbom će se po potrebi poticati promjena raspoloženja (primjerice, ako je učenik vrlo uzbuđen, tada učitelj kreće sa skladbom brzog tempa i živahnog karaktera te nakon toga postepeno bira skladbe sve sporijeg tempa i umirujućeg karaktera).

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK A.2.2. Učenik prepoznaje pripjev pjesme i/ili prepoznatljiv dio skladbe.	– prepoznaje pripjeve pjesama i prepoznatljive dijelove skladbi različitih vrsta glazbe	– prepoznaje četiri ili više pripjeva pjesme i/ili prepoznatljivih dijelova skladbi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- višekratnim slušanjem poticati učenika na prepoznavanje skladbe uvažavajući učenikov način komunikacije (geste, slike, vokalizaciju, verbalizaciju, pomoću asistivne tehnologije)
- individualno osmišljena *glazbena knjižica* u kojoj se nalaze vizualni prikazi obrađenih skladbi, kako bi učenik mogao izabrati skladbu koju želi slušati
- prilikom reprodukcije skladbi potrebno je paziti na glasnoću kojom se reproduciraju skladbe, poželjno je započeti tiše te postupno pojačati zvuk do željene glasnoće
- učeniku je ponudena mogućnost da sam upravlja glasnoćom reprodukcije glazbe na funkcionalan način.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK A.2.3. Učenik, temeljem slušanja, uočava razlike u pojedinim glazbeno-izražajnim sastavnicama te prepoznaje pojedina glazbala.	– temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice: tempo, visina tona, dinamika, metar te glazbala iz pojedinih skupina	– uočava promjene unutar najmanje dviju glazbeno-izražajnih sastavnica te razlikuje nekolicinu glazbala

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe
- glazbala: glasovir, gitara, bubanj, violina i truba.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnog ishoda:

- potiče se učenika da pokretima, vokaliziranjem i/ili sviranjem tijekom slušanja prati dobe, tempo ili dinamiku skladbe
- učenik uočava promjene unutar jedne glazbeno-izražajne sastavnice, s naglaskom na kontrastna obilježja: tempo (brzo, polagano), visina tona (visoko, duboko) i dinamika (glasno, tih) te uočeno iskazuje na sebi svojstven način (pokretom/plesom, vokaliziranjem, sviranjem...)
- učenika se potiče na slušno i vizualno prepoznavanje glazbala putem audiovizualnih zapisa, uvažavajući učenikov način komunikacije.

B. Izražavanje glazbom i uz glazbu

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK B.2.1. Učenik pjeva/izvodi pjesme samostalno ili sudjelujući u zajedničkoj izvedbi glazbe.	– pjeva/izvodi pjesme slijedeći glazbeno-izražajne sastavnice – spontano reagira na vlastitu izvedbu, izvedbe drugih i zajedničku izvedbu	– sudjeluje u izvedbi najmanje triju pjesama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pjesme primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenik spontano sudjeluje: vokaliziranjem, pjevanjem, sviranjem pokretom ili plesom te izvodi pjesme
- poželjno je na satovima Glazbene kulture više se koristiti vokaliziranjem/pjevanjem/sviranjem, odnosno glazbenim jezikom umjesto verbalnim uputama
- preporučuje se višekratno izvođenje/uvježbavanje pjesama na različite načine
- uvažava se svaka glazbena inicijativa učenika
- poželjno je zrcaliti zvukove koje učenik proizvodi te ih stavljati u glazbeni kontekst
- provoditi jednostavne vokalno-tehničke vježbe (vježbe osvješćivanja i autoregulacije disanja, pjevanje samoglasnika, slogova) pokazujući vlastitim primjerom mogućnosti svojeg glasa (način disanja, pjevanje najdubljih i najviših tonova, skandiranje...) te će se tako poticati učenika na oponašanje.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK B.2.2. Učenik izvodi glazbene igre.	– izvodi glazbene igre – prati glazbu pokretom, plesom vokaliziranjem, pjevanjem ili sviranjem te pritom opaža glazbeno-izražajne sastavnice	– aktivno sudjeluje u izvedbi glazbenih igara

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- glazbene igre primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- uvažava se učenikova inicijativa za igrom te se *neglazbenu* igru može pretvoriti u glazbenu (primjerice, igru skrivača)
- učenik prati glazbenu igru i pritom opaža pojedine glazbeno-izražajne sastavnice: metar/dobe, tempo (brz, spor), dinamika (glasno, tiho) te uočeno iskazuje na sebi svojstven način (pokretom/plesom, vokaliziranjem, sviranjem...)
- učenika se potiče na glazbene igre uz pokret (vođenje, oponašanje, samostalno izvođenje, igre oponašanja kretanja, igre motoričkih zadataka radi osvježavanja tijela i prostornih odnosa).

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK B.2.3. Učenik improvizira i/ili stvara ritamske i/ili melodijske obrasce.	– slobodno improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce pokretom, plesom, vokaliziranjem, pjevanjem ili sviranjem	– sudjeluje u improvizaciji i/ili stvaranju ritamskih i/ili melodijskih obrazaca samostalno ili u skupini

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kratki ritamski i/ili melodijski obrasci.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenika se potiče na prihvaćanje glazbe kao zajedničkog jezika učitelja, učenika i skupine
- učenika se potiče na glazbeni razgovor pokretom, plesom, vokaliziranjem, pjevanjem i/ili sviranjem
- u stvaralačkim aktivnostima učenik se može koristiti IKT tehnologijom (jednostavni digitalni alati za stvaranje glazbe)
- učenik stvara/improvizira ritamske i/ili melodijske obrasce glasom, sviranjem, tjeloglazbom i/ili pokretom i plesom
- potiče se kreativna sloboda izražavanja učenika poticanjem slobodne improvizacije (bez oslanjanja na naučene pjesme).

C. Glazba u kontekstu

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK C.2.1. Učenik temeljem audiovizualnog doživljava i/ili iskustva prepoznaje različite uloge glazbe.	– na osnovu multimedijškoga doživljava i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe	– prepoznaje dvije različite uloge glazbe

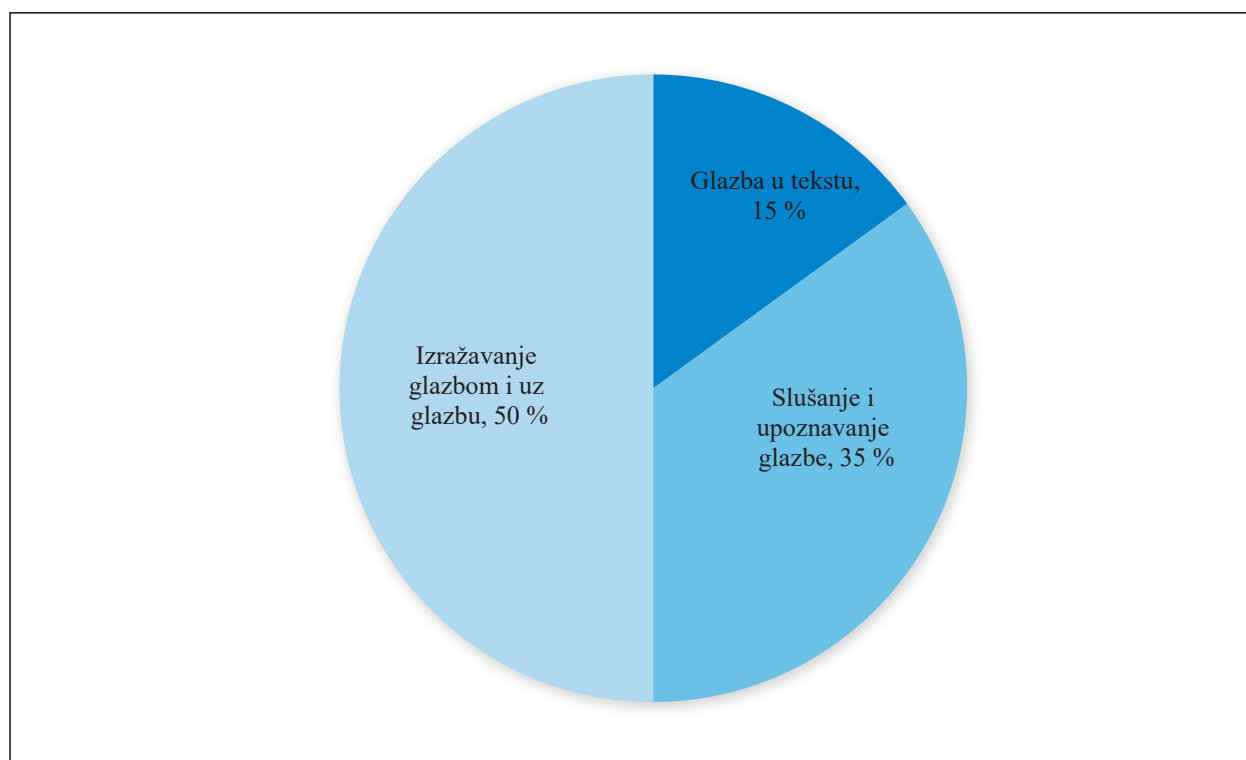
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- audiovizualni doživljaj u autentičnom, prilagođenom i virtualnom okružju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- odabir skladbi za slušanje, primjerenih razvojnoj dobi i preferencijama učenika (svečana glazba, glazba za ples, duhovna glazba i sl.)
- učenika se upućuje na primjerenu reakciju prije, tijekom i nakon izvođenja glazbe (glazbeni bonton).

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK C.2.2. Učenik sudjeluje u različitim oblicima glazbeno-umjetničkog djelovanja u zajednici.	– uključuje se u glazbene aktivnosti radi vlastite afirmacije te upoznavanja različitih oblika umjetničkog djelovanja u zajednici	– primjereno reagira u organiziranim glazbeno-umjetničkim aktivnostima u zajednici
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:		
<ul style="list-style-type: none"> – sudjelovanje u tematskim glazbenim radionicama – glazbeni doživljaj u virtualnom okružju kao priprema za prisustvovanje glazbenom događaju uživo – posjet glazbenoj školi, kulturno-umjetničkim društvima – sudjelovanje na priredbama u prostoru škole. 		
Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:		
<ul style="list-style-type: none"> – učenika se upućuje na primjerenu reakciju prije, tijekom i nakon izvođenja glazbe (glazbeni bonton) – ovaj ishod može se realizirati i projektnim i izvanškolskim aktivnostima u suradnji s glazbenom školom i kulturno-umjetničkim društvima. 		



2. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Glazbena kultura u dobnj skupini od 11. do 15. godine

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 16. do 21. godine

A. Slušanje i upoznavanje glazbe

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK A.3.1. Učenik izražava vlastite glazbene preferencije.	– izražava vlastite glazbene preferencije vokaliziranjem, riječima, pokretom, glazbalima, plesom ili likovnim izrazom	– iskazuje vlastite glazbene preferencije na sebi svojstven način

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- glazbeni doživljaj u autentičnom, prilagođenom i virtualnom okružju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- svakom se učeniku pristupa individualno, uvažavajući njegove potencijale, potrebe, glazbene preferencije i inicijative
- učenika se potiče na spontano iskazivanje vlastitih glazbenih preferencija stvarajući ugodno okružje u kojem će se učenik osjećati sigurno
- tijekom slušanja skladbe potrebno je pomno pratiti kako učenik iskazuje svoj doživljaj glazbe te ga u tome podržavati i ohrabrivati.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK A.3.2. Učenik prepoznaje pjesmu i/ili kratku skladbu.	– prepoznaje pjesme, kratke cjelovite skladbe, stavke ili ulomke različitih vrsta glazbe	– prepoznaje četiri ili više pjesama i/ili stavaka/skladbi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- cjelovite kratke skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- višekratnim slušanjem učitelj će poticati učenika na zapamćivanje skladbe (dijela ili cjelovite skladbe), imena skladatelja i naziva skladbe uvažavajući učenikov način komunikacije (koristeći se gestama, slikama, vokalizacijom, verbalizacijom, pomoću asistivne tehnologije)
- individualno osmišljena *glazbena knjižica* u kojoj se nalaze vizualni prikazi obradenih skladbi, kako bi učenik mogao izabrati skladbu koju želi slušati
- prilikom reprodukcije skladbi potrebno je paziti na glasnoću kojom se reproduciraju skladbe, poželjno je započeti tiše te postupno pojačati zvuk do željene glasnoće
- učeniku je ponudena mogućnost da funkcionalno upravlja glasnoćom reprodukcije glazbe.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK A.3.3. Učenik, temeljem slušanja, uočava razlike u pojedinim glazbeno-izražajnim sastavnicama i prepoznaje izvođačke sastave.	– temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice: tempo, visina tona, dinamika i metar – razlikuje solo izvedbu i orkestralnu izvedbu	– uočava promjene unutar više glazbeno-izražajnih sastavnica i prepoznaje orkestar

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnog ishoda:

- potiče se učenika da pokretima, vokaliziranjem i/ili sviranjem tijekom slušanja prati dobe, tempo ili dinamiku skladbe
- učenik uočava promjene unutar jedne glazbeno-izražajne sastavnice, s naglaskom na kontrastna obilježja: tempo (brzo, polagano), visina tona (visoko, duboko), dinamika (glasno, tiho) i metar (dvodobna, trodobna mjera) te uočeno iskazuje na sebi svojstven način (pokretom/plesom, vokaliziranjem, sviranjem...)
- učenik pomoću multimedijских izvedbi upoznaje orkestar kao najveći izvođački sastav.

B. Izražavanje glazbom i uz glazbu

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK B.3.1. Učenik pjeva/izvodi pjesme samostalno ili sudjelujući u zajedničkoj izvedbi glazbe.	– pjeva/izvodi pjesme slijedeći glazbeno-izražajne sastavnice – spontano reagira na vlastitu izvedbu, izvedbe drugih i zajedničku izvedbu	– aktivno sudjeluje u izvedbi pet do sedam pjesama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pjesme primjerene razvojnoj dobi i preferencijama učenika.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenik spontano sudjeluje: vokaliziranjem, pjevanjem, sviranjem pokretom ili plesom te izvodi pjesme
- naglasak je na skupnom muziciranju
- uvažava se svaka glazbena inicijativa učenika
- preporučuje se višekratno izvođenje/uvježbavanje pjesama na različite načine.

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK B.3.2. Učenik improvizira i/ili stvara ritamske i/ili melodijske obrasce.	– slobodno improvizira i/ili stvara jednostavne ritamske i/ili melodijske obrasce pokretom, plesom vokaliziranjem, pjevanjem ili sviranjem	– aktivno sudjeluje u improvizaciji i/ili stvaranju ritamskih i/ili melodijskih obrazaca samostalno ili u skupini

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- kratki ritamski i/ili melodijski obrasci.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenik stvara/improvizira ritamski i/ili melodijske obrasce glasom, sviranjem, tjeloglazbom i/ili pokretom i plesom
- učenika se potiče na prihvaćanje glazbe kao zajedničkog jezika učitelja, učenika i skupine
- učenika se potiče na glazbeni razgovor pokretom, plesom, vokaliziranjem, pjevanjem i/ili sviranjem
- potiče se kreativna sloboda izražavanja učenika poticanjem slobodne improvizacije (bez oslanjanja na naučene pjesme).

C. Glazba u kontekstu

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK C.3.1. Učenik prepoznaje različite uloge u glazbenoj izvedbi temeljem audiovizualnog doživljaja i/ili iskustva.	– temeljem multimedijuskog doživljaja i aktivnog muziciranja prepoznaje uloge izvođača i publike – uočava da druge osobe na različite načine reagiraju na glazbu	– različito reagira kao izvođač i kao publika

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- glazbeno-kulturni događaj u autentičnom, prilagođenom i virtualnom okružju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prije, tijekom i nakon izvedbe glazbe učenika se upućuje na primjerene reakcije kada se nalaze u ulozi izvođača i publike (dogovoriti i pridržavati se pravila ponašanja, aktivno pratiti tijek skladbe, započeti i završiti izvedbu na znak učitelja, pozdraviti pljeskom izvođače)
- skladbe za slušanje primjerene su razvojnoj dobi i preferencijama učenika.

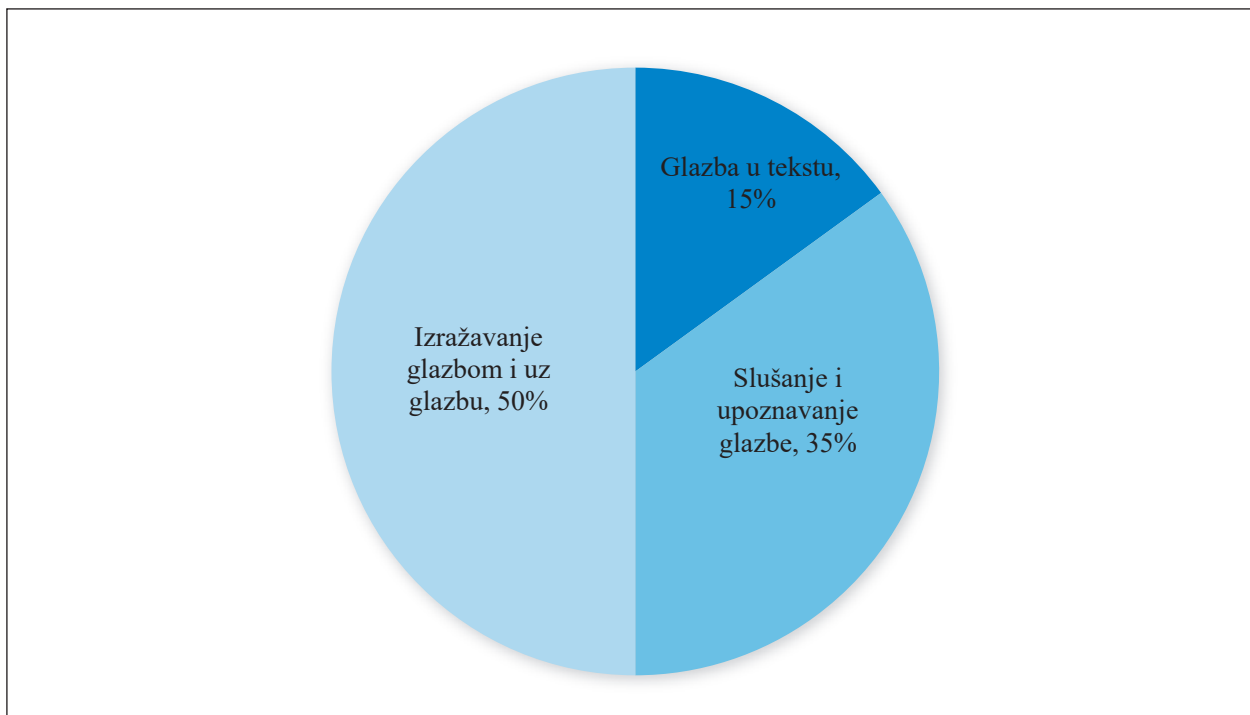
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK GK C.3.2. Učenik sudjeluje u različitim oblicima glazbeno-umjetničkog djelovanja u zajednici.	– uključuje se u glazbene aktivnosti radi vlastite afirmacije te upoznavanja različitih oblika umjetničkog djelovanja u zajednici	– primjereno reagira u organiziranim glazbeno-umjetničkim aktivnostima u zajednici

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sudjelovanje u tematskim glazbenim radionicama
- glazbeni doživljaj u virtualnom okružju kao priprema za prisustvovanje glazbenom događaju uživo
- sudjelovanje na priredbama u prostoru škole
- posjet glazbenoj školi, kulturno-umjetničkim društvima, koncertnim dvoranama, kazalištima i ostalim kulturno-umjetničkim ustanovama i dr.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- učenika se upućuje na primjerenu reakciju prije, tijekom i nakon izvođenja glazbe (glazbeni bonton)
- ovaj ishod može se realizirati i projektnim i izvanškolskim aktivnostima u suradnji s glazbenom školom i kulturno-umjetničkim društvima.



3. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Glazbena kultura u dobnoj skupini od 16. do 21. godine

E. POVEZANOST S DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Nastavni predmet Glazbena kultura na sadržajnoj se i konceptualnoj razini povezuje sa svim nastavnim predmetima te međupredmetnim temama. Različitim načinima integriranja proširuju se i produbljuju kompetencije učenika. Percepcija glazbe te korištenje glazbenim jezikom doprinose razvoju individualnog izraza korištenjem različitim komunikacijskim kanalima te se tako predmet Glazbena kultura isprepliće s učenjem i poučavanjem predmeta Hrvatski jezik i komunikacija te Osnovama stranoga jezika. Glazbu i Matematičke vještine povezuju glazbeno-izražajne sastavnice (tempo, ritam, metar, glazbene ljestvice i dr.) u kojima se kriju matematički načela. Izvođenjem glazbe različitih vrsta i stilova oblikuje se osobni, kulturni i društveni identitet učenika, u čemu se ogleda povezanost s nastavnim predmetom Upoznavanje uže i šire okoline te međupredmetnom temom Građanski odgoj i obrazovanje. Pjevanje, sviranje, pokret uz glazbu, doprinose razvoju mišićne koordinacije te fine i grube motorike, što pripada i ciljevima nastave Tjelesne i zdravstvene kulture. Navedenim se aktivnostima doprinosi zdravlju (tjelesnome, mentalnom i emocionalnom), istaknutim ciljevima istoimene međupredmetne teme. Aktivnim sudjelovanjem u kulturno-umjetničkim događanjima i obilježavanjem vjerskih blagdana pjevanjem prigodnih pjesama, uočljiva je povezanost s funkcionalnim pjevanjem u nastavnim predmetu Vjeronauk. Primjena informacijsko-komunikacijske tehnologije, kao objedinjujući element u učenju i poučavanju glazbe, značajno proširuje osobni izraz te način komuniciranja učenika s okolinom. Tako se ostvaruje čvrsta veza s predmetima Osnove informatike i Radni odgoj te međupredmetnom temom Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije. U nastavnim predmetu Glazbena kultura svim se predviđenim aktivnostima promiče razvoj komunikacijskih i socijalnih vještina učenika, otvara mogućnost za iniciranje i odgovaranje na komunikacijski čin, čak i bez verbalizacije, te utječe na emocionalnu regulaciju, samopouzdanje i samopoštovanje, osobito naglašene u međupredmetnoj temi Osobni i socijalni razvoj.

F. UČENJE I POUČAVANJE PREDMETA

Iskustva učenja

Učenje i poučavanje glazbe temelji se na obilježjima otvorenoga i humanističkog kurikula u kojem su sve planirane aktivnosti s učenicom u središtu usmjerene prema realizaciji kvalitetnoga, učinkovitog i poticajnog procesa učenja i poučavanja. Pri ostvarivanju svih odgojno-obrazovnih ishoda potrebna je individualna prilagodba sadržaja, metoda i postupaka koji proizlaze iz uvažavanja razvojnih sposobnosti, prethodnih stečenih iskustava te glazbenih preferencija svakog učenika. Uzimajući u obzir terapijski učinak glazbe, poželjno je da se učitelj koristi terapijskim pristupom koji će se očitovati u uvažavanju svake glazbene inicijative učenika.

Potrebno je uzeti u obzir da se učenici susreću sa glazbom i upoznaju je u različitim kontekstima, a to su: učionica, škola, izvanučionično okruženje i virtualno okruženje.

Iskustva su učenja usmjerena:

- na cjelovit razvoj djeteta i mlade osobe u afektivnome, kognitivnom i psihomotornom području
- na uspostavljanje kreativnoga i opuštenog ozračja koje će sve učenike potaknuti na sudjelovanje u glazbenim aktivnostima, zainteresirati ih za glazbu te pobuditi u njima osjećaj zadovoljstva
- na optimalne puteve razvijanja glazbenih sposobnosti i stjecanja glazbenih znanja i vještina, pritom ne zaboravljajući da je u realizaciji svih glazbenih aktivnosti proces važniji od rezultata.

Uloga učitelja

Uloga učitelja moderatorska je i medijatorska. Učitelj upućuje, usmjerava, savjetuje i pruža učenicima podršku u ostvarivanju ishoda različitim glazbenim aktivnostima. Učitelji trebaju pružati primjer u cjeloživotnom uključivanju u glazbenu umjetnost inicirajući i aktivno sudjelujući ne samo u glazbenim, nego i svim ostalim kulturnim aktivnostima u školi, uz otvoren stav prema drugačijem i novom. Svakom učitelju treba omogućiti da sukladno razvojnim sposobnostima, sklonostima i preferencijama učenika organizira i oblikuje redovnu nastavu te izvannastavne glazbene aktivnosti. Otvorenost kurikula učiteljima omogućuje da zadane kurikulske jezgre preoblikuju u izvedbene materijale slobodnim odabirom i organizacijom učenja i poučavanja, uvažavajući sposobnosti i interese učenika.

Grupiranje učenika

U svim se glazbenim aktivnostima ostvaruje potpuna integracija svih učenika. Učitelj glazbe uvažava razlike među učenicima i pristupa individualno svakom učeniku. Važna uloga učitelja otkrivanje je darovitih učenika, njegovanje darovitosti i upućivanje na dodatne oblike glazbenih aktivnosti.

Materijali i izvori te okruženje

Učionica opremljena uređajem za multimedijско prikazivanje, umreženim računalom i projektorom, odgovarajućom audioopremom te glazbalima potrebnim za izvođenje i glazbeno stvaralaštvo, osnovni je preduvjet za cjelovito učenje i poučavanje u svim područjima. Nužno je osigurati medijski prostor za prikazivanje rezultata rada, kao i dostupnost različitih baza podataka, digitalnih alata za učenje, stvaranje i poučavanje, kako u školi tako i izvan nje. Sustavnim radom važno je steći i određene rutine u organiziranju rada te grupnim aktivnostima.

Određeno vrijeme i organizacija odgojno-obrazovnog procesa

Učenje i poučavanje glazbe zastupljeno je u svim odgojno-obrazovnim ciklusima i razinama kao redovna nastava. Poželjno je da se glazbene aktivnosti izvode svaki dan i u okviru neglazbenih predmeta. Potrebno je omogućiti proširenje učenja i poučavanja glazbe u vidu:

- izvanučionične nastave
- izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti
- različitih vrsta projekata koji se planiraju školskim kurikulumom.

Na ovaj se način kod učenika stvara potreba uključivanja u glazbeni život zajednice. Osiguravanjem ljudskih, vremenskih i materijalnih resursa pruža se mnoštvo mogućnosti za izravan i autentičan susret s glazbom i glazbenicima. Interaktivan doživljaj umjetnosti u autentičnom okruženju neprocjenjiv je izvor obogaćivanja iskustava nužnih za razumijevanje glazbe u različitim kontekstima. Suradnju je poželjno ostvariti s glazbenim školama, umjetnicima i kulturnim institucijama u vidu organiziranih posjeta.

Aktivnosti u nastavi glazbe

Slušanje i upoznavanje glazbe

Glazbeno iskustvo važan je cilj učenja i poučavanja, a glazbena se djela upoznaju radi njihove vrijednosti. Muzikološki i teorijski se sadržaji upoznaju i temeljem slušanja glazbenog djela. S obzirom na razvojnu razinu učenika potrebno je paziti na trajanje i karakter skladbi. Učenike treba upoznati s glazbenim djelima različitih razdoblja, stilova, vrsta i žanrova, kako bi se uspostavila vrijednosna mjerila za estetsko doživljavanje glazbe i kod učenika razvio glazbeni ukus. Od posebne je važnosti neposredan susret s glazbom u autentičnom okruženju te ga je potrebno omogućiti učenicima u što većoj mjeri.

Pjevanje

Radi sudjelovanja u zajedničkim glazbenim aktivnostima, s pjesmom kao medijem interakcije i komunikacije, usporedno njegujući glas te razvijajući kulturu lijepog pjevanja, učenike se neprekidno potiče na pjevanje.

Sviranje

Ova aktivnost otvara mogućnost aktivnog sudjelovanja učenika u reprodukciji i interpretaciji, improvizaciji i stvaralačkim aktivnostima. Istražujući glazbu, učenici stvaraju novi prostor za jedinstvene načine interakcije i komuniciranja. Za potrebe sviranja učenici mogu usvojiti simbole glazbenog pisma. U skladu s interesima, sposobnostima i razvojnom dobi učenika, sviranje se može realizirati tjeloglazbom, na dječjem instrumentariju, na standardnim glazbalima te proizvodnjom zvuka na elektroničkim instrumentima i/ili na računalu.

Glazbene igre i glazbene priče

Pomoću njih učenici nesvjesno usvajaju glazbena znanja i vještine. Postoje glazbene igre koje:

- uključuju pjevanje i/ili druge aktivnosti izvođenja glazbe
- služe kao sredstvo usvajanja, ponavljanja i utvrđivanja različitih znanja
- pospješuju slušnu percepciju i pamćenje
- uz slušanje glazbe učenike potiču na ples i pokret.

Stvaralaštvo

Stvaralačke aktivnosti važan su element u procesu učenja jer potiču kreativnost u užemu i širem smislu. Učitelj će poštovati svaku glazbenu inicijativu za stvaralačko izražavanje učenika u aktivnostima pjevanja, sviranja, plesa, pokreta te uporabe IKT-a samostalno ili u skupini. Digitalni alati mogu upotpuniti stvaralačke aktivnosti.

G. VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Proces određivanja kriterija vrednovanja započinje početnom procjenom učenikovih sposobnosti, znanja, vještina i interesa na početku svake školske godine, a ona uključuje:

- senzibilnost učenika za glazbu te odnos prema glazbi i glazbenim aktivnostima
- glazbene preferencije učenika
- govorno-jezične, komunikacijske i socijalne kompetencije učenika
- razvijenost fine i grube motorike
- razvijenost glazbenih sposobnosti.

Vrednovanje za učenje

Vrednovanje za učenje u nastavi Glazbene kulture odvija se tijekom procesa učenja i poučavanja i ima višestruku ulogu:

- kvalitativne povratne informacije o razini usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda uz primjerenu podršku
- motivacije za učenje
- putokaza za unaprjeđenje i planiranje budućeg učenja i poučavanja.

Vrednovanje za učenje uvijek je usmjereno na napredak učenika u odnosu na postavljene ishode, odnosno usporedbu trenutnih postignuća učenika s početnom procjenom učenikovih sposobnosti, znanja, vještina i interesa. Ono tako stavlja pažnju na praćenje napretka pojedinog učenika, umjesto na međusobno uspoređivanje i rangiranje napretka učenika u skupini.

Povratne informacije bit će motivacija učeniku u poboljšanju učenja i posebno će biti od pomoći u razvoju strategija pri provođenju glazbenih aktivnosti kao i različitih pristupa u povezivanju slušanog iskustva te glazbenih i ostalih znanja. Tehnike prikupljanja podataka kod vrednovanja za učenje su: praćenje, promatranje i bilježenje učenikovih aktivnosti prilikom skupnoga ili individualnog rada te interakcija s učenikom.

Vrednovanje kao učenje

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva uključivanje učenika u proces vrednovanja uz stalnu podršku, metodama samovrednovanja i vršnjačkog vrednovanja. Radi estetskog odgoja učenika, od iznimne je važnosti usmjeravati učenike na prihvaćanje glazbenog djela kao umjetničkog procesa (nastanak glazbenog djela; uvježbavanje i glazbena izvedba). Uvažavajući alternativne oblike komunikacije, učitelj potiče učenika u davanju povratne informacije. Vrednovanje kao učenje u nastavi glazbe odnosi se na iskazivanje:

- stupnja zadovoljstva i procjenu uspješnosti prilikom izražavanja, izvođenja ili stvaranja
- doživljaja izvedbe glazbenog djela doživljenog u autentičnom, prilagođenom ili virtualnom okružju.

Vrednovanje naučenoga

Vrednovanje usvojenih znanja, vještina i stavova u nastavi glazbe usklađuje se s definiranim odgojno-obrazovnim ishodima kurikula predmeta Glazbena kultura, razradom ključnih sadržaja ishoda te razinom usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda »dobar«. Učenicima se tijekom procesa vrednovanja treba omogućiti oblik komuniciranja koji je najprimjereniji razvojnim osobitostima. Tehnike prikupljanja podataka radi vrednovanja naučenog jesu:

- bilješke o sustavnom praćenju učenikove aktivnosti
- samostalni i skupni stvaralački radovi učenika.

Elementi vrednovanja

Obvezni su elementi vrednovanja u nastavi Glazbene kulture:

- slušanje i poznavanje glazbe
- izražavanje glazbom i uz glazbu.

Preporučeni pristupi te metode i tehnike vrednovanja usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda u predmetnom kurikulu

Praćenje i vrednovanje učenika sastavni je dio svakoga nastavnog sata Glazbene kulture i treba se odvijati prirodno, ne stvarajući stresnu situaciju za učenika. Učitelj će pratiti individualni napredak učenika potičući ga na aktivno sudjelovanje u glazbenim aktivnostima, razvijati njegovo samopouzdanje i osjećaj napredovanja kako bi kvalitetno iskoristio postojeće sposobnosti i potencijalno razvio nove. S učenicima je nužno izgraditi ozračje suradništva i povjerenja, kako bi bili motivirani za daljnje učenje.

U aktivnom muziciranju učenika, tj. u pjevanju i sviranju, važniji je proces od krajnjeg rezultata jer postignuće u tim aktivnostima ovisi o razvojnim osobitostima i glazbenim sposobnostima koje utječu na razinu uspješnosti učenika. Učitelj vrednuje odnos učenika prema aktivnosti.

Izveščivanje

Izveščivanje se provodi kao kvalitativno opisivanje postignuća te vrednovanje opisnom ocjenom. Izveščivanje može biti formalno (izvešće o praćenju, svjedodžba, dodatak svjedodžbi, napomena u svjedodžbi, podatci i bilješke u e-Matici) i neformalno (razgovori i razmjena informacija između različitih subjekata u radu s darovitim učenicima, primjerice, mentora i roditelja).

Oblikovanje zaključne ocjene

Zaključna ocjena predmeta izriče se opisnom ocjenom (potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno).

Zaključna opisna ocjena donosi se na kraju nastavne godine i iskazuje sveukupnu usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda učenja. Učitelju kao smjernica može poslužiti kurikulum definirana srednja razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Srednja razina usvojenosti ne predstavlja izravno školsku opisnu ocjenu, ali predstavlja prosjek usvojenog znanja i vještina potrebnih za srednju zaključnu ocjenu.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA KATOLIČKI VJERONAUUK

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Svrha je Katoličkoga vjeronauka u školi omogućiti učenicima sustavno, postupno i što cjelovitije upoznavanje, produblјivanje i usvajanje kršćanskog nauka i katoličke vjere radi ostvarivanja evandeoskog poziva na svetost i postignuća općeljudske, moralne i kršćanske zrelosti.

Svrha se ostvaruje ponajprije osobnim suodnosom s učenicom u prenošenju kršćanske dimenzije života vodeći računa o potrebama i teškoćama koje učenici imaju. Iz toga proizlaze pristupi čije je nužno polazište uspostavljanja kvalitetnog odnosa povjerenja, razvijanja dobrog suradničkog odnosa te uključenost učenika u konkretnu životnu zajednicu i okolinu. Na osobnoj i zajedničkoj razini učenici dublje upoznaju katoličku vjeru u njezinu učenje, slavljenju i življenju te stječu znanje i razumijevanje evandeoskih temelja katoličke vjere te nauk Katoličke Crkve. Pritom im se omogućuje razvijanje vlastita vjerničkog iskustva.

Katolički vjeronauk u školi ima konfesionalno obilježje i usmjerenje. Kao školski predmet on sustavno posreduje, promišlja i tumači kršćansku Objavu i nauk Katoličke Crkve.

On na teološkome i odgojnom planu ostvaruje vjernost Bogu i vjernost čovjeku. Vjernost Bogu sadržajno i odgojno se usredotočuje na osobu Isusa Krista u otajstvu Trojstvenoga Boga Oca, Sina i Duha Svetoga, na središnje događaje povijesti spasenja i osobito na Kristovo spasenjsko i otkupiteljsko djelo u okviru cjelovitog nauka Katoličke Crkve. U njegovu su središtu također sakramenti, bogata tradicija Crkve, njezini sveci i duhovni uzori, njezina povijesna, kulturalna i umjetnička baština te sve vrijednosti koje potiču i promiču izgradnju pune ljudske i kršćanske zrelosti učenika u vjeri, nadi i ljubavi. Vjernost čovjeku sadržajno se i odgojno usredotočuje na čovjeka kao Božje stvorenje i na Božju sliku, na njegova temeljna pitanja i iskustva o smislu života i vlastitog postojanja.

Katolički vjeronauk ekumenski je i dijaloški vrlo otvoren po svojem odgojno-obrazovnom pristupu, sadržajima i ciljevima. Zadaća mu je učenike odgajati za poštovanje svakog čovjeka i poštovanje prema pripadnicima drugih kršćanskih Crkava i zajednica te različitih religija i svjetonazora.

Suvremena škola zahtijeva cjeloviti odgoj učenika i ostvarenje svih njegovih intelektualnih, moralnih i duhovnih potencijala. Vjeronauk daje vrijedan prilog humanizaciji škole i odgoju učenika za izgradnju »civilizacije ljubavi«. On učenicima pomaže otkrivati vlastito dostojanstvo i potrebu poštovanja drugih ljudi, razvijati načela pravednosti i solidarnosti prema čovjeku i društvu, sudjelovati u izgradnji mira i općeg dobra, njegovati osjećaje i stavove za očuvanje okoliša te drugih vrednota koje im pomažu da postignu ljudsku i kršćansku zrelost i ostvarenje, riječima katoličke vjere, da postanu sveti.

Katolički vjeronauk u školi promiče i druga znanja i vještine učenika na različitim područjima koje pridonose ostvarenju temeljnih vrijednosti školskoga kurikula, osobito osobnoj i društvenoj. On ima i svoju odgojno-obrazovnu i metodičku posebnost jer vjeronaučnu nastavu i školski sat promatra kao dinamičan suradnički susret osoba, susret učenika i vjeroučitelja s otajstvom Božje riječi i Božje milosti.

U formalno-pravnome i organizacijskom smislu Katolički vjeronauk u školi redovni je i obvezni nastavni predmet za učenike čiji ga roditelji ili skrbnici slobodno izaberu, izvodi se jedan sat tjedno u okviru redovne nastave pod jednakim uvjetima kao i ostali obvezni nastavni predmeti u školi. Katolički se vjeronauk poučava tijekom svih godišta, odgojno-obrazovnih dobnih skupina i odgojno-obrazovnih ciklusa.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA

Katolički vjeronauk treba omogućiti stjecanje temeljnih znanja i vještina u prepoznavanju i razumijevanju religijskih i vjerskih pojmova i njihovo implementiranje u svakodnevni život.

Katolički vjeronauk treba omogućiti svakom učeniku:

- promišljanje o Bogu, čovjeku, svijetu, smislu i vrijednostima života te prepoznavanje smislenih odgovora koje na ta pitanja nudi razum, Objava i vjera Katoličke Crkve
- upoznavanje i razumijevanje kršćanske religije i katoličke vjere te temeljne istine vjere u svjetlu cjelovitog nauka Katoličke Crkve
- upoznavanje sadržaja i osnovne strukture Biblije i temeljnih obilježja kršćanske Objave i povijesti spasenja, razumijevanje značenje Božje riječi u Bibliji i crkvenom naviještanju i povezivanje s konkretnim životom
- otkrivanje vlastitog puta izgradnje života i odgovornoga moralnog djelovanja prema kršćanskoj poruci i katoličkoj vjeri te građenju života iz te vjerske i katoličke perspektive
- otkrivanje sakramenta, liturgijskih i crkvenih slavlja te molitve kao duhovne snage i duhovno-vjerničkog način života, zajedništva i slavlja u Katoličkoj Crkvi – zajednici Kristovih vjernika
- upoznavanje temeljnih događaja povijesti i tradicije Katoličke Crkve i njezinu sakramentalnu stvarnost
- povezivanje pripadnosti Katoličkoj Crkvi, u okviru konkretne crkvene zajednice, s pozivom na odgovorno kršćansko djelovanje i vladanje u Crkvi i u društvu
- upoznavanje temeljnih obilježja različitih religija, konfesija i svjetonazora te njegovanju, razumijevanju i poštovanju drukčijih razmišljanja i životnih odluka.

C. STRUKTURA-ORGANIZACIJSKA PODRUČJA PREDMETNOG KURIKULA

Temeljni sadržaji i ishodi nastavnog predmeta Katolički vjeronauk strukturirani su u četiri područja. Područja nisu tematske cjeline. Njihov redoslijed u kurikulu ne utječe na redoslijed učenja i poučavanja, a broj definiranih odgojno-obrazovnih ishoda ne određuje njihovu važnost niti vremensku zastupljenost u odgojno-obrazovnom procesu. Označeni su velikim tiskanim slovima (Tablica 1.).

Tablica 1. Oznake područja u odgojno-obrazovnim ishodima

Oznake područja				
oznaka	A	B	C	D
područje	čovjek i svijet u Božjem naumu	riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana	kršćanska ljubav i moral na djelu	Crkva u svijetu

Područja obuhvaćaju sva područja učenja i poučavanja Katoličkog vjeronauka, međusobno se prožimaju te pridonose razvoju učenikovih spoznaja, sposobnosti i vještina.

Ona omogućuju da se znanje o različitim temama iskustveno stječe, neprestano nadograđuje te bude primjenjivo u životu. Kontekst poučavanja i učenja promiče spoznaju i znanje te vladanje i stavove. Budući da vjeronauk ne posreduje samo informacije o vjeri i religiji, nego potiče jačanje učenikova identiteta i ohrabruje ga u donošenju odluka i izbora u području vjere i morala, učenik je, zajedno sa svojom stvarnošću i iskustvom, nezaobilazan kriterij za izbor odgojno-obrazovnih ishoda i sadržaja. Što se odgojno-obrazovni

ishodi konkretnije određuju, to se više može uzimati u obzir konkretna životna situacija učenika, njegov vjerski i kulturni kontekst iz kojeg dolazi, njegova dob i njegova motivacija. Proces poučavanja i učenja mora prihvatiti konkretnu situaciju učenika kao polazišnu, stavljajući naglasak na jake strane učenika i područja interesa.

Iako se u nekim godinama učenja veći naglasak stavlja na pojedina područja, ona ipak omogućuju kontinuitet učenja u svim odgojno-obrazovnim ciklusima. Neki se odgojno-obrazovni ishodi ostvaruju unutar jednog ciklusa. Drugi, međutim, radi svoje složenosti i širine, protežu se u više odgojno-obrazovnih ciklusa. Razvoj odgojno-obrazovnih ishoda stoga valja promatrati u kontinuitetu, a ne nužno kao zatvorene u jednu cjelinu. Na kraju, budući da je Katolički vjeronauk predmet čiji sadržaji i ishodi imaju svoj izvor najprije u biblijskoj riječi, područje Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana smatra se izvorom, ishodištem svih područja.

Predmetna područja također pridonose unutrašnjoj koherentnosti nastavnog predmeta te omogućuju međupredmetnu korelaciju s drugim nastavnim predmetima te međupredmetnim temama. Katolički vjeronauk promiče izvanučioničnu nastavu, primjerice, posjet crkvi, različitim vjerskim zajednicama, hodočasničkim mjestima važnima za učenikov identitet i suradnju s drugim institucijama putem različitih humanitarnih, ekumenskih i kulturnih projekata.

A. Čovjek i svijet u Božjem naumu

Katolički je vjeronauk mjesto koje stvara prostor u kojem učenik može upoznati Boga koji je početak i Stvoritelj svega stvorenog. Ovo područje kreće od učenikovih pitanja i iskustava, potičući ga da u vjeri traži odgovore na osobna životna pitanja te pritom stječe osnovna iskustva o sebi i različitim zajednicama koje ga okružuju (obitelj, škola, Crkva) prepoznajući njihovu važnost u vlastitom životu. Takvim pristupom u učeniku se gradi osjećaj zahvalnosti i radosti radi prisutnog zajedništva i istodobno ga potiče na otvorenost i prihvaćanje drugoga i drugačijeg. Svijet se shvaća kao konkretno mjesto susreta Boga i čovjeka te je u učenikovim očima znak ljubavi Božje prema čovjeku koja će od njega zahtijevati odgovor u odnosu prema bližnjem i svemu stvorenom.

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

Katolički vjeronauk u ovom području pomaže učeniku shvatiti da je Riječ Božja i Božja objava zapisana u Bibliji. Učenici upoznaju Bibliju kao svetu knjigu kršćana te prepoznaju njezino značenje za vjeru i vlastiti život. Susrećući se s odabranim biblijskim tekstovima postupno upoznaju Boga i Božje objavljivanje putem Staroga i Novog zavjeta.

U Starom zavjetu pred učenike se stavlja Božja objava židovskom narodu dok će im Novi Zavjet donijeti navještaj o kraljevstvu Božjem, spasenjskim Kristovim djelima te njegovoj smrti i uskrsnuću. Susret s tim biblijskim tekstovima pomaže učenicima povezati vlastiti život s Riječju Božjom. Upoznaju Isusa Krista kao Sina Božjeg, navjestitelja Radosne vijesti te se otvaraju njegovoj poruci. U životima velikih biblijskih osoba (Abraham, Noa, Mojsije, Josip i dr.) učenik može pronaći vlastita nadahnuća za život, kao i utjehu u teškim trenucima. U svjetlu temeljnih kršćanskih sadržaja, promišlja i izgrađuje svoj vjerski i kulturni identitet, bira vrijednosti koje mu mogu donijeti spas, uči se odnositi prema sebi, drugima i svemu što ga okružuje.

U ovom području učenik upoznaje i sakramente po kojima može i danas prepoznati Božju prisutnost u svakodnevnom životu. Preko sakramenata Isus je i dalje prisutan u Crkvi i oni su konkretni znakovi Božje ljubavi prema čovjeku.

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

U ovom području učenici će učiti o moralnim vrijednostima utemeljenim na katoličkom moralu koji promiče ljubav prema Bogu i bližnjem. Učenicima se omogućuje upoznavanje značenja pravila i zapovijedi za sebe te za dobar suživot s drugima. Iskusiće u njima znakove koji će im pomoći u usmjeravanju vlastitog života te postupnom preuzimanju odgovornosti za svoje postupke i za život u zajednici. Sve će to moći iskusiti na izabranim biblijskim tekstovima, a posebno u radosnoj vijesti Evandjelja koja učenika upućuje na stalnu Božju spremnost opraštanja čovjeku. Učenici, uz biblijske tekstove, nadahnuće pronalaze i u osobama koje su živjele prema tim pravilima te upoznaju konkretne modele odgoja za dobro, pravedno i istinito. Sukladno svojem

razvoju i interesima, učenici će u ovom području učiti i prihvatiti vrijednosti života, odnos prema drugima, prema pomaganju i milosrđu iz perspektive stvorenoga, oslobođenog i otkupljenog čovjeka.

Ovo je područje usko povezana s B. područjem (Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana) jer gotovo svaki biblijski tekst putem slikovitog govora otkriva poruku za konkretan život i djelovanje u skladu s kršćanskom ljubavlju.

D. Crkva u svijetu

Katolički vjeronauk želi proučavati i tumačiti svijet iz kršćanske perspektive. Pod pojmom svijet podrazumijevamo stvarnost u kojoj Crkva živi i djeluje s vjerskoga, odnosno religijskog, kulturnog i umjetničkog te društvenog stajališta. Na početku školovanja učenik će tako upoznavati svoje vlastito mjesto u svijetu, obitelji te vjerskoj zajednici kojoj pripada i koja izgrađuje njegov vlastiti identitet.

Slijedom svojeg razvoja, učenik upoznaje i različite načine preko kojih se može ostvariti susret s Bogom: liturgija Crkve, molitva, slavljenje blagdana i drugo. Učenik će prepoznati crkvene blagdane i slavljati kao ona koja nas povezuju s Bogom i otkrivaju nam važne životne vrijednosti. Slavljati tijekom crkvene, tj. liturgijske godine omogućuju posebnu povezanost s užom i širom obitelji, vlastitom župnom zajednicom i konkretnom sredinom u kojoj se učenik nalazi.

Osim toga, učenik prepoznaje da postoje različiti načini čovjekova traganja za Bogom, različite religije i kršćanske zajednice radi razumijevanja i poštovanja drugih ljudi i njihovih životnih vrijednosti.

U ovom području posebno se promiče izvanučionična nastava, primjerice, posjet crkvi povodom župnog blagdana, posjet hodočasničkim mjestima koji su povezani s blagdanima posvećenima Mariji i sl.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PREMA DOBNIM SKUPINAMA I ORGANIZACIJSKIM PODRUČJIMA

Odgojno-obrazovni ishodi definiraju što učenik treba moći, znati i činiti tijekom određene dobne skupine unutar školovanja i koje kompetencije treba razviti. Na temelju razrade odgojno-obrazovnih ishoda, učitelj će samostalno oblikovati tematske cjeline u svojem izvedbenom kurikulumu. To znači da redosljed odgojno-obrazovnih ishoda u kurikulumu ne određuje redosljed učenja i poučavanja te da se dijelovi pojedinih ishoda mogu ostvariti u sklopu različitih nastavnih tema i tematskih cjelina. Odgojno-obrazovne ishode učenik može ostvariti na različitim razinama, a usvajanje ishoda na višoj razini moguće je samo ako ga je učenik ostvario i na svim nižim razinama. Odgojno-obrazovni ishodi navedeni su u tablicama i označeni su slovima i brojevima. Oznaka PP SK označava da je riječ o ishodu za nastavni plan posebnog kurikula za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada. Oznaka KV označava nastavni predmet Katolički vjeronauk. Nakon oznake nastavnog predmeta slijedi slovo koje predstavlja područje uz koje je ishod povezan (A. Čovjek i svijet u Božjem naumu, B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana, C. Kršćanska ljubav i moral na djelu, D. Crkva u svijetu). Prva brojka iza slova koje predstavlja područje označuje dobnu skupinu tijekom koje se ostvaruje taj ishod i na kraju redni broj ishoda unutar navedenog područja. Tako, primjerice, oznaka PP SK KV A.1.1. znači da je riječ o ishodu za posebne programe za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada koji se ostvaruje u nastavi Katoličkog vjeronauka, odnosno to je prvi ishod unutar područja A. Čovjek i svijet u Božjem naumu za dobnu skupinu od 7. do 10. godine.

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 7. do 10. godina

A. Čovjek i svijet u Božjem naumu

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »doobar«
PP SK KV A.1.1. Učenik izražava osnovne doživljaje o sebi i svijetu te opisuje sebe i druge kao Božja stvorenja.	<ul style="list-style-type: none">– navodi zapažanja povezana sa sobom, prirodom i Božjim stvorenjima koja pobuđuju u njemu radost i divljenje– povezuje u prirodi i osobama oko sebe ljepotu i sklad sa znakom Božje prisutnosti– opisuje da je život čudesan i da je Božji dar– imenuje sebe i druge kao Božja stvorenja	<ul style="list-style-type: none">– navodi zapažanja povezana sa sobom, prirodom i Božjim stvorenjima koja pobuđuju u njemu radost i divljenje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- osnovni doživljaji o sebi i svijetu
- osnovne emocije (primjerice, radost, divljenje, žalost, zahvalnost)
- stvoreni smo tako čudesno: što sve mogu doživjeti i činiti
- priroda je čudesna: promatram i divim se
- život je Božji dar.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- predstavljanje igrom ili pjesmom koja sadržajno uključuje pokazivanje dijelova tijela i isticanje posebnosti svake osobe prema izgledu i onom što voli raditi te imenovanje svakog učenika u skupini
- nadograđivanje iskustva i doživljaja povezanih s onim što učenik može samostalno (gledati, slušati, dodirivati, skakati, igrati se i sl.) s iskustvom i doživljajima povezanim s drugima (razgovor, igra, pjesma, učenje)
- pobuđivanje kod učenika osjećaja radosti i divljenja prema Bogu promatrajući ljepotu i sklad svega stvorenog te uočavanje Božje ljubavi i brige za sva stvorenja koja Bog jako dobro poznaje, svakog po njegovu imenu; poznaje njegove potrebe, jake i slabe strane i prati ga tijekom njegova života gledajući kako raste
- pobuđivanje osjećaja zahvalnosti kod učenika zbog svega što ima (hrane, vode, zraka, ljudi koji ga vole) te što bolje upoznavanje sebe upoznavajući svoje jake i slabe strane uz postepeno prihvaćanje i gledanje sebe „Božjim očima“ doživljavajući se tako sve više Božjim djetetom
- slušanje slikopriča o ljepoti, skladu prirode (primjerice, priča o sjemenu i novom životu; priča o maloj gusjenici) koje pobuđuju divljenje i radost
- povezivanje emocija s izrazom lica kojim se demonstrira određena emocija: učenik pokazuje sliku pripadajućih osjećaja, a zatim njima pridružuje fotografije na kojima se nalaze sretni/tužni događaji
- korištenje fotografijama prirode i Božjih stvorenja na kojima se može vidjeti sklad i ljepota te povezivanje s Božjom prisutnošću koja može biti prikazana određenim simbolom (Božja ruka ili dah)
- korištenje različitim olfaktivnim, auditivnim i taktilnim doživljajima iz prirode u obogaćivanju iskustava doživljaja prirode i Božjih stvorenja (primjerice, igra pogađanja životinja prema slušanju njihova glasanja)
- doživljaj radosti i divljenja prema svemu stvorenom može se povezati s likom svetog Franje
- ovaj ishod treba ostvarivati povezano s ishodima PP SK KV B.1.1., PP SK KV B.1.2. i PP SK KV C.1.1.

PP SK KV A.1.2. Učenik opisuje različite zajednice kojima pripada i njihovu važnost za vlastiti život.	<ul style="list-style-type: none"> – odabire zajednice kojima pripada između ponuđenih zajednica – imenuje druge osobe koje pripadaju istim zajednicama – povezuje osnovne aktivnosti s pripadajućim zajednicama – odabire načine kako može doprinijeti zajednicama kojima pripada 	– navodi zajednice kojima pripada
---	--	-----------------------------------

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- različite zajednice s članovima i aktivnostima karakterističnim za određenu zajednicu (obitelj, skupina: škola, Crkva)
- načini doprinosa zajednicama kojima učenik pripada.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- slikovno prikazivanje zajednica s pripadajućim članovima (donošenje vlastitih fotografija zajednica kojima učenik pripada) te izrađivanje plakata različitih zajednica (pomoću fotografija ili slika)
- povezivanje slikovnih prikaza članova zajednica s aktivnostima karakterističnim za određenu zajednicu (primjerice, uparivanje vlastitih fotografija s prikazom svakodnevnih aktivnosti) koje pobuđuju među članovima zajedništvo u radosnim trenucima, kao i prilikom različitih teškoća; aktivnosti koje pobuđuju suosjećanje i međusobno pomaganje povezuju se s onima koje grade zajedništvo među članovima; ističe se također važnost prijateljskog ponašanja i međusobnog prihvaćanja
- sastavljanje popisa zajednica kojima učenik pripada po njihovoj važnosti za vlastiti život (primjerice, obitelj, skupina u školi, Crkva)
- provođenje konkretnih aktivnosti kojima učenik može doprinijeti zajedništvu u razredu, obitelji i Crkvi te izvješćivanje o provedenim aktivnostima (primjerice, primanje sa zahvalnošću i spremno davanje za drugog, međusobno slušanje i čekanje dok drugi govori)
- korištenje konkretnim primjerima povezanim s učenikovom životnom sredinom i iskustvom
- ishod se ostvaruje povezano s ishodima PP SK KV C.1.1. i PP SK KV C.1.2.

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK KV B.1.1. Učenik imenuje Boga kao Stvoritelja i dobrog Oca.	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje Boga kao Stvoritelja svijeta i čovjeka – pokazuje što je Bog stvorio, a što čovjek – imenuje Boga kao dobrog Oca – pokazuje obilježja koje ima Bog Otac (poznaje nas, brine se za nas, voli nas i čuva) – izražava svoj doživljaj Božjeg stvaranja čovjeka, prirode i Božjih stvorenja stvaralački se izražavajući 	– pokazuje obilježja koje ima Bog Otac

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Bog je Stvoritelj, mudro je sve stvorio i zamislio: stvaranje svijeta (Post 1, 1 – 28)
- stvaranje čovjeka (Post 1, 26 – 27, Post 2, 7, Post 2, 18 – 24)
- Bog Otac nas poznaje i voli, čuva nas i brine se za nas i sve što je stvorio; čovjek također stvara.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- upoznavanje Boga kao Stvoritelja svijeta i čovjeka te kao dobrog Oca čitanjem prilagođenih slikopriča
- odabiranje od ponuđenih onih obilježja koja učenik povezuje s Bogom Ocem (poznaje nas, brine se za nas, voli nas i čuva)
- dajemo učenicima mogućnost stvaralačkog izražavanja različitim oblicima i tehnikama kako bi pronašli one koji im najbolje odgovaraju te tako učenicima dajemo i priliku da istraže njihove različite mogućnosti
- stvaranje „čudesnih“ životinja i biljaka iz mašte uporabom različitih materijala (kocke, kartoni, kutije, kolažni papir, plastelin, glinamol) te poticaj da se njima igraju zamišljajući i dajući im različite sposobnosti glasanja, kretanja i odnosa s drugim stvorenjima
- opisivanje prirode, Božjih stvorenja i osoba oko sebe koje su učeniku najljepše
- promatranje prirode i Božjih stvorenja te imenovanje svega što je Bog stvorio
- promatranje svoje okoline i imenovanje svega što je čovjek napravio
- dočarati nevidljivi dio svijeta iskustvom olfaktivnih i auditivnih doživljaja koji također nisu vidljivi, ali ih možemo doživjeti na druge načine
- iznošenje doživljaja stvaranja molitvenim stvaralačkim izražavanjem pomoću pjesme uz pokrete *Tko stvori?*
- ovaj se ishod ostvaruje nakon ostvarenog ishoda PP SK KV A.1.1. te se postepeno iz godine u godinu obogaćuje vjeronaučnim sadržajima povezanima sa stvaranjem, mudrom Božjom brigom oko sveg stvorenog te pobuđivanjem osjećaja radosti i divljenja prema Bogu Stvoritelju i zahvalnosti prema Bogu dobrom Ocu.

PP SK KV B.1.2.

Učenik opisuje Isusa kao prijatelja koji oprašta i ljubi svakog čovjeka.

- imenuje biblijske likove kojima je Isus prijatelj
- povezuje Isusove lijepe riječi s biblijskim likovima kojima su upućene
- povezuje događaj Posljednje večere s izrazom Isusove ljubavi prema čovjeku
- imenuje Isusa kao prijatelja na temelju biblijskih tekstova
- pokazuje primjere prijateljskog ponašanja u svojoj okolini

– imenuje Isusa kao prijatelja na temelju biblijskog teksta

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Isus posebno voli djecu i želi im biti prijatelj (biblijski tekst kao što je Isus i djeca ili Isus ozdravlja djevojčicu)
- Isus govori lijepe riječi i pomaže ljudima (biblijski tekst o slijepom Bartimeju, Zakeju i dr.)
- biblijski tekstovi o događajima Velikog tjedna i Isusovom pozivu učenicima
- Evanđelje po Luku: Dobri pastir (Lk 15, 3 – 7).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- upoznavanje Isusa koji teži za prijateljstvom uz biblijske slikopriče o ljudima kojima je pomogao i oprostio, djeci koju je blagoslivljao
- upoznavanje Isusa koji oprašta i ljubi svakog čovjeka uz uživljavanje u biblijske likove po izboru i izricanje ključnih riječi povezanih s Isusom kao prijateljem u obliku izgovorene riječi uz verbalnu podršku, slike ili geste
- povezivanje lijepih riječi koje je govorio Isus uz slikovnu podršku biblijskih likova kojima su upućene

- povezivanje biblijskih pripovijesti o Isusu uz likovni stvaralački izričaj na temu glavnih biblijskih likova i simbola (Zakej i drvo, Bartimej i povez na očima, djevojčica na krevetu, Dobri pastir i izgubljena ovčica) koji mogu biti pokretni i zalijepljeni na karton te se učenici kasnije u igri mogu uživjeti u biblijsku priču i Isusov prijateljski govor; istim se možemo koristiti kao uvodom ili motivacijom za nastavak gradiva, ponavljanje vjeronaučne cjeline te na kraju za usustavljanje.

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK KV C.1.1. Učenik povezuje važnost i ljepotu zajedništva s konkretnim životnim primjerima.	<ul style="list-style-type: none"> – izražava osnovne doživljaje povezane s postupcima članova različitih zajednica kojima pripada – odabire događaje u različitim zajednicama koje ga čine radosnim – opisuje postupke koji vode zajedništvu 	– odabire postupke koji vode zajedništvu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- postupci i događaji koji vode zajedništvu (posebice druženje, igra, prihvaćanje, prijateljsko ponašanje, slavlje, pomoć u teškoćama, lijepe riječi, zajedništvo oko stola, molitva) u različitim zajednicama: skupini, školi, na vjeronauku, u obitelji, Crkvi i dr.
- *Što sve možemo doživjeti i činiti zajedno?* – postupci koji vode zajedništvu

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- promišljanje o postupcima članova različitih zajednica koji doprinose zajedništvu na različitim događajima (učenik donosi fotografije rodendanskog slavlja u obitelji: povezano sa svečanim ručkom, ukrasima ili darovima koje je pripremila njegova obitelj) uz vođeni razgovor
- izražavanje osnovnih doživljaja povezanih s postupcima članova različitih zajednica kojima pripada, stvaralačkim izražavanjem po izboru (pokretom, jednom odabranom gestom, glazbenim, dramskim ili likovnim stvaralačkim izražavanjem, primjerice, radosti ili tuge)
- povezivanje rodendana s godišnjim dobima u kojima su učenici rođeni i pripremanje čestitke ili nekoga zajedničkog znaka pažnje jednih za druge
- razvijanje kulture podrške učenika jednih drugima u odgojno-obrazovnom napredovanju te zajednički s učenicima dogovaranje verbalnoga, slikovnog ili gestovnog ohrabrenja u školskim trenucima koji predstavljaju poneku teškoću, kao i dogovaranje male slavljeničke geste u trenucima uspjeha kako bi se time istaknula važnost prijateljskog ponašanja i međusobnog prihvaćanja unutar zajednice
- provođenje konkretnih aktivnosti kojima učenik može doprinijeti zajedništvu, u razredu, obitelji i u Crkvi, uz dogovorenu podršku obitelji te izvješćivanje o provedenim aktivnostima (primjerice, primanje sa zahvalnošću i spremno davanje za drugog, međusobno slušanje i čekanje dok drugi govori, sve to u svakodnevicu, a onda još i na poseban način u slavljinama kada možemo pripremom dara, svečanog stola, ukusne hrane i pića dati posebnu važnost osobi ili događaju)
- ishod se ostvaruje povezano s ishodom PP SK KV C.1.2.

PP SK KV C.1.2. Učenik primjenjuje pravila pristojnog ponašanja u svojoj okolini (obitelji, školi, skupini, na vjeronauku i u crkvi).	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje pravila pristojnog ponašanja sa zajednicom na koju se odnose – opisuje pravila pristojnog ponašanja u svojoj obitelji – navodi pravila pristojnog ponašanja na vjeronauku – primjenjuje geste pristojnog ponašanja u svojoj okolini 	– primjenjuje geste pristojnog ponašanja na vjeronauku
--	---	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pravila pristojnog ponašanja u određenoj zajednici (obitelji, skupini, školi, na vjeronauku i u crkvi)
- geste pristojnog ponašanja: *molim, izvoli, hvala i oprost*.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sastavljanje popisa pravila i aktivno sudjelovanje učenika u donošenju pravila pristojnog ponašanja na vjeronauku koja onda uz slikovnu podršku imaju istaknuto mjesto u vjeronaučnoj ili učionici učenika
- izrada plakata s pravilima pristojnog ponašanja i povezanim postupcima te primjerima nepristojnog ponašanja i povezanim postupcima kako bi učenik povezo važnost primjene pravila ponašanja i svojih postupaka za stvaranje i gradnju prijateljstva
- dramsko stvaralačko izražavanje na temu znakova prijateljstva i opraštanja; igranje uloga (pokazivanje znakovima, gestama, slikom i riječima; uporaba riječi *molim, izvoli, hvala i oprost*)
- poticanje učenika na korištenje lijepim riječima u komunikaciji s drugima osobama: verbalno, slikovno ili gestama
- korištenje socijalnim pričama za pohvalna, ali i izazovna ponašanja
- korištenje neposrednim iskustvom učenika (situacijsko učenje)
- samovrednovanje ponašanja na satu vjeronauka.

D. Crkva u svijetu

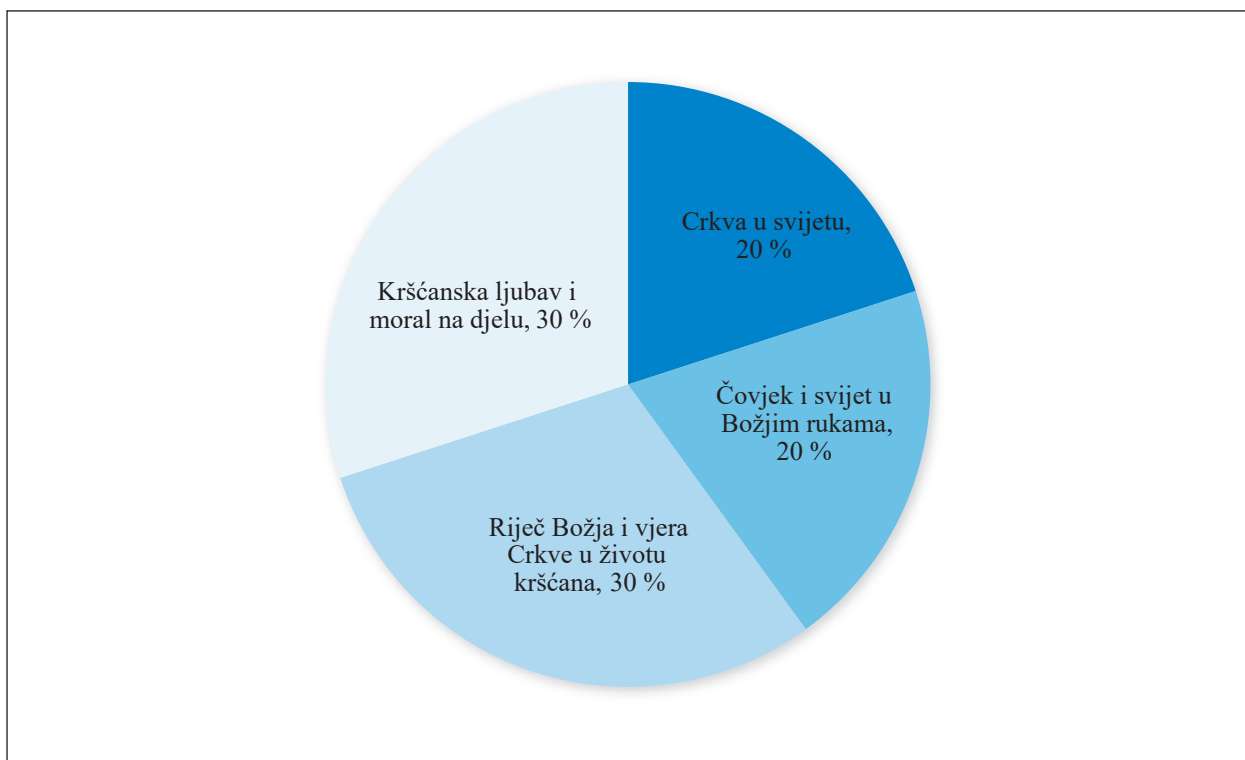
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »doobar«
PP SK KV D.1.1. Učenik izražava svoju ljubav prema Bogu u zahvaljivanju, molitvi i pjesmi te obilježavajući crkvene blagdane.	<ul style="list-style-type: none"> – izražava svoju ljubav prema Bogu načinom molitvenog izražavanja po izboru – opisuje crkvene blagdane i slavlja kao posebne dane radosti i zajedništva s Bogom i ljudima – grupira kršćanske simbole uz crkvene blagdane i slavlja na koja se odnose – opisuje Crkvu kao mjesto susreta s Bogom 	– izražava svoju ljubav prema Bogu načinom molitvenog izražavanja po izboru

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- znak križa, molitve izabrati prema mogućnostima učenika (Slava Ocu, Anđele čuvaru)
 - vjeronaučne i crkvene pjesme kao način molitvenog izražavanja
 - crkveni blagdani i slavlja: Dani kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, Sveti Nikola, Božić, Uskrs i dr.
 - adventski i božićni kršćanski simboli (adventski vijenac, božićno svjetlo, jaslice)
 - korizmeni i uskrsni kršćanski simboli (maslinova grana, križ, uskrsna svijeća)
 - crkva kao mjesto susreta s Bogom.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- molitveno stvaralačko izražavanje izborom molitava i pjesama uz pokrete (*Tko stvori, Isus je predivan, Marijo o Marijo, Isus voli malu djecu, Bog te ljubi, Visom leteć, Isuse, volim te i dr.*) prati liturgijsko vrijeme tijekom godine i ima svoj ritam iščekivanja crkvenih blagdana; povezano s liturgijskim vremenom i vjeronaučnim sadržajima, uz vizualnu podršku bilo u obliku molitvenog kutka, bilo u obliku ključnog simbola ili slike na vidljivom mjestu učionice
 - upoznavanje molitve *Anđele čuvaru* u dva dijela: upoznavanje prvog dijela tijekom prve godine i drugog dijela tijekom druge godine učenja
 - poticanje učenika da traže Božju pomoć i brigu u teškoćama i zahvaljuju za uspjeh i napredak jednostavnim riječima, slikama ili gestama; razvijati spontanu molitvu, jednostavan razgovor s Isusom i Ocem
 - korištenje kratkim jednostavnim molitvama koje se rimuju: *Hvaljen budi, Isuse*
 - opisivanje nedjelje kao posebnog dana u tjednu za izražavanje ljubavi prema Bogu u Božjoj kući (crkvi)
 - usvajanje molitvenog izražavanja kod učenika koji se ne izražavaju verbalno pomoću slikovnog prikaza tjeka molitve koju učenik prati pokazivanjem te slušanjem molitava i vjeronaučnih pjesama po izboru i praćenje istih pokretima: učenik pokretima i riječima ili slikama pokazuje znak križa i molitve *Slava Ocu ili Anđele čuvaru* te uz potpomognutu i/ili nadomjesnu komunikaciju izražava svoju molitvu
 - izražavanje doživljaja radosti života na posebne dane kada slavimo neki događaj različitim načinima stvaralačkog izražavanja, povezivanje crkvenih blagdana sa slavljem ključnih biblijskih događaja (Božić: Isusovo rođenje i Uskrs: Isusova smrt i uskrsnuće) u obitelji, školi i crkvi nakon susreta sa sadržajno i vizualno prilagođenim biblijskim tekstovima o Isusovom životu
 - prikazivanje Isusovog rođenja pomoću likova iz jaslica tijekom cijelog mjeseca prosinaca, ponavljajući biblijski tekst uvijek ispočetka uz nadogradnju u pripovijedanju (svaki tjedan za korak dalje) sve do zadnjeg tjedna kada se događa Isusovo rođenje i slavlje Božića
 - odabir slika povezanih s načinima proslave pojedinih blagdana, nakon zimskih i proljetnih praznika te prepričavanje (uz verbalnu podršku) kako su ih učenici proslavili u svojim obiteljima i župama
 - organiziranje posjeta obližnjoj crkvi (izvanučionična nastava) da bi učenici vidjeli crkveni prostor uređen u adventsko/božićno i korizmeno/uskrsno vrijeme te prepoznali određene kršćanske simbole
 - izrada plakata s crkvenim blagdanima gdje učenici mogu grupirati pripadajuće kršćanske simbole te povezivati došašće (Advent) i Božić s adventskim i božićnim simbolima u svojem okruženju (primjerice, pšenica, adventski vijenac, božićno svjetlo, adventske pjesme, čizme, anđeo Gabrijel, jaslice) te povezivanje korizme i Uskrsa s korizmenim i uskrsnim simbolima u svojem okruženju (ljubičasta boja, maslinova grana, kruh i vino, trnova kruna, križ, prazan grob, uskrsna svijeća, nedjelja, janje, pisanica).
-



1. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Katolički vjeronauk u dobnj skupini od 7. do 10. godine

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 11. do. 15 godine

A. Čovjek i svijet u Božjem naumu

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK KV A.2.1. Učenik povezuje osnovna iskustva o sebi, drugima i svijetu u kojem živi sa svijetlim i tamnim stranama života.	<ul style="list-style-type: none"> – iznosi osnovna iskustva o sebi, drugima i svijetu u kojem živi putem stvaralačkog izražavanja po izboru – povezuje osnovna iskustva o sebi, drugima i svijetu u kojem živi sa svijetlim i tamnim stranama života – povezuje određeno ponašanje s njegovom posljedicom u odnosu prema bližnjima – predlaže načine kako može pomoći drugima u svojoj okolini 	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje osnovna iskustva o sebi i drugima sa svijetlim i tamnim stranama života
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none"> – svijetle i tamne strane života: život se sastoji od lijepih, ali i teških i tužnih trenutaka – primjeri dobrih i loših ponašanja u odnosu prema bližnjem i posljedice. 		
<p>Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozitivna iskustva o sebi (radost zbog uspjeha u školi i sportu), pozitivna iskustva o drugima (radost zbog igre s prijateljima), pozitivna iskustva o svijetu (radosna vijest zbog izgrađenoga novog mosta) – negativna iskustva (tuga zbog neuspjeha, tuga zbog usamljenosti, rušenje kuće u potresu) – stavljanje pozitivnih iskustava o sebi, drugima i svijetu na svijetlu podlogu (kolažni papir svjetložute boje), a negativnih na tamnu podlogu (kolažni papir tamnoplave boje) – korištenje kratkim slikopričama ili pričama u obliku prezentacije o svijetlim i tamnim stranama života – iznošenje osnovnih iskustava o sebi, drugima i svijetu oko sebe stvaralačkim izražavanjem (vođeno dramsko stvaralačko izražavanje pomoću dvaju suprotnih likova i trećeg koji donosi pouku ili igre uloga vezanih uz izražavanje osjećaja, likovnim stvaralačkim izražavanjem pomoću kontrastnih boja) – čitanje slikopriče radi susreta s primjerima utjecaja vlastitog ponašanja na druge: pozitivnih (pomaganjem učeniku koji je pao u vodu do dobrih odnosa i zajedništva) i negativnih (rugaње vodi do osjećaja tuge ili ljutnje kod drugog učenika) – korištenje društvenim igrama (igre uparivanja) koje sadrže slikovni prikaz ponašanja i posljedice – slušanje i pjevanje vjeronaučnih pjesama uz pokrete <i>Bog te ljubi</i>, <i>Da mi je biti sunce</i> – usvajanje ishoda povezano je s ishodom PP SK KV B.2.1. te povezivanjem svijetlih i tamnih strana života na primjeru pojedinih biblijskih likova (Abraham, Noa, Josip Egipatski, David). 		
PP SK KV A.2.2. Učenik povezuje vrijednost života i ljepotu prirode s darom Božje ljubavi.	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje ljepotu, red i sklad prirode s darom Božje ljubavi – opisuje što je sve Bog stvorio – izražava stav zahvalnosti prema Bogu Stvoritelju – opisuje primjere odgovornog ponašanja prema stvorenom svijetu i čovjeku 	<ul style="list-style-type: none"> – navodi primjer odgovornog ponašanja prema stvorenom svijetu i čovjeku

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- božji tragovi u prirodi; Život je Božji dar
- stvaranje svijeta i čovjeka (Post 1, 28 – 32)
- primjeri odgovornog ponašanja prema stvorenom svijetu i čovjeku.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- promatranje, osluškivanje doživljaja ljepote prirode i divljenje prema svemu stvorenom (cvijet u travi, drvo, vjetar, zvukovi ptica), odlazak u prirodu, bližu okolicu škole, park; učenik uz vođeni razgovor uočava ljepotu, red i sklad prirode te povezuje stvorenja i dobre životne uvjete koje im je dobar Bog dao iz ljubavi
- gledanje meditativnih videouradaka o rastu i cvjetanju biljaka, ljepoti života biljaka, životinja i ljudi, životnog ciklusa divnih Božjih stvorenja
- obogaćivanje osjetilnog iskustva učenika doživljajem života i prirode: dodirrom (hrapava koža drveta i nježni dodir travke), mirisom (naranča ili cvijet), vidom (pomoću videouradaka), sluhom (zvuk potoka ili valova) i okusom (okus voćne salate)
- susret s prilagođenim biblijskim tekstom o stvaranju uz odgovarajuće slike po koracima (danima) stvaranja na kojima je istaknuto ono što je bitno za pojedini dan
- izrada plakata s Božjim (*Što sve Bog može činiti?*) i ljudskim (*Što sve čovjek može činiti?*) djelima te označavanje bojom po izboru podudarnosti/sličnosti Boga i čovjeka
- izražavanje zahvalnosti likovnim stvaralačkim izražavanjem ili u zahvalnoj molitvi tako da vjeroučitelj ponudi različite slike stvorenog svijeta prirode i ljudi od kojih učenici biraju one za koje su najviše Bogu zahvalni; vjeroučitelj započinje molitvu riječima *Hvala ti, dragi Bože, što si stvorio*, a učenici završavaju i dopunjavaju zahvalu
- korištenje slikovnim aplikacijama za izdvajanje primjera sklada iljepote od primjera narušavanja prirode
- korištenje slikovnim aplikacijama ili vođeni razgovor za opisivanje načina brige za članove obitelji, prijatelje, potrebite (starije i nemoćne), kućne ljubimce i okoliš
- provođenje konkretnih akcija čišćenja okoliša škole te raznih projekata na razini škole (briga oko gredice u školskom vrtu ili tegle s cvijećem u razredu) te povezivanje konkretnih aktivnosti čuvanja svijeta i prirode oko sebe s odgovorom na Božju ljubav i aktivnim stavom zahvalnosti

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK KV B.2.1. Učenik opisuje Boga koji čovjeku pokazuje put i daje snagu pri suočavanju s različitim životnim situacijama pomoću starozavjetnih biblijskih primjera.	<ul style="list-style-type: none">– imenuje Bibliju kao svetu knjigu koja govori o Bogu i ljudima– povezuje starozavjetne biblijske likove s događajima iz njihova života– pokazuje tijek biblijskih događaja ispravnim redosljedom– opisuje kako Bog daje snagu i vodstvo starozavjetnim biblijskim likovima u različitim životnim situacijama– izražava svoj doživljaj biblijskih tekstova i njihove poruke različitim načinima izražavanja	<ul style="list-style-type: none">– pokazuje tijek odabranih starozavjetnih biblijskih događaja ispravnim redosljedom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Biblija: sveta knjiga o prijateljstvu Boga i čovjeka
 - biblijski tekstovi o Božjem vodstvu u različitim životnim situacijama (primjerice, tekstovi o Noi, Abrahamu / Abrahamov poziv, Josipu Egipatskom, Davidu / David i Golijat i dr.).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- opisivanje Boga i imenovanje Biblije verbalno, slikovno i/ili dogovorenim gestom
 - korištenje slikovnim aplikacijama za prepoznavanje likova i tijeka biblijske priče
 - povezivanje različitih životnih situacija biblijskih likova s Božjom pomoći putem vodstva i snage vođenim razgovorom i uz vizualnu podršku
 - iznošenje doživljaja biblijskog teksta stvaralačkim izražavanjem (likovno izražavanje: crtanje i izrada ključnih simbola biblijske priče po izboru, primjerice, Noa – brod, Abraham – zvijezde; dramsko izražavanje: igre uloga uz vođenje, uživljanje u biblijski lik po izboru te uprizorenje ključnoga biblijskog događaja)
 - slušanje odabrane starozavjetne biblijske priče uz biblijske slike koje prate tijek događaja: ovisno o mogućnostima učenika biblijska je priča podijeljena na više biblijskih slika/dijelova (od dva do pet); kasnije, u interpretaciji u užem smislu, učenici te biblijske slike slažu ispravnim redoslijedom uz potrebnu podršku, prepričavaju tekst ili pokazuju slike na koje sa tekst odnosi
 - korištenje poruke teksta koji se prikazuje u obliku jednostavnih slikovnih aplikacija i sadrži najosnovnije pojmove
 - prepoznavanje životnih trenutaka kada nam je bilo potrebno vodstvo
 - gledanje kraćega biblijskog crtanog filma (od nekoliko minuta) uz zaustavljanje i imenovanje biblijskih likova i kratko pojašnjavanje tijeka događaja
 - usvajanje ishoda povezano je s ishodom PP SK KV A.2.1.
-

PP SK KV B.2.2.

Učenik imenuje Isusa kao Sina Božjeg i Spasitelja.

– odabire između dvaju ili više biblijskih događaja one koji govore o Isusu kao Sinu Božjem

– imenuje Isusa kao Spasitelja na temelju ključnih biblijskih događaja: Isusove posljednje večere, muke, smrti i uskrsnuća

– opisuje događaje iz Isusovog života koji pokazuju Božju ljubav i Božje praštanje prema grešnima i odbačenima

– povezuje glavnu poruku biblijske prispodobe o dobrom Ocu s Isusovim pozivom na praštanje i pomirenje

– povezuje glavnu poruku biblijskoga teksta s primjerima iz života

– opisuje važnost Marijine vjere po kojoj je pristala biti Isusova majka

– odabire između dvaju ili više biblijskih događaja one koji govore o Isusu kao Sinu Božjem i kao Spasitelju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biblijski tekstovi koji govore o Isusu kao Božjem Sinu i Spasitelju (Poklon mudraca, Isusovo prikazanje u hramu, Isus smiruje oluju, Krštenje na Jordanu, Kana Galilejska, Isus hrani ljude, Uzašašće na nebo i dr.)
 - biblijski tekstovi o Cvjetnici, događajima tijekom Velikog tjedna i na Uskrs
 - biblijski tekstovi u kojima Isus ozdravlja (Isus i deset gubavaca)
 - prisposoba o Božjem milosrđu: Bog je dobri Otac
 - navještenje i Marijina čvrsta vjera u Boga (Lk 1, 26 – 38).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- imenovanje Isusa kao Sina Božjeg i Spasitelja riječima, slikama ili gestama
 - korištenje slikovnicama/slikopričama ili isječcima iz animiranih filmova koji prikazuju odabrane biblijske događaje sadržajno prilagođene učeniku
 - korištenje porukama tekstova koji se prikazuju u obliku jednostavnih slikovnih aplikacija i sadrže najosnovnije pojmove
 - obrađivanje biblijskih događaja sadržajno prilagođenih učeniku koji govore o Isusu kao Sinu Božjem i Spasitelju uz odgovarajuće biblijske slike, likove, simbole i vizualno prikazivanje (na hamer papiru, na lenti ili u obliku odgovarajućega digitalnog alata), gradeći postepeno mozaik obrađenih biblijskih tekstova koji se mogu onda razvrstati, ponavljati tako da određene biblijske događaje i likove iz teksta učenici odabiru, imenuju ili nabroje
 - iznošenje doživljaja biblijskog teksta stvaralačkim izražavanjem (likovno izražavanje različitim tehnikama i materijalima, crtanjem)
 - povezivanje slikovnih izraza lica glavnih biblijskih likova s određenim osjećajima te uočavanje razlike na početku i na kraju biblijskog teksta ili prije i poslije praštanja, povezano s određenim biblijskim događajem
 - odabiranje od ponuđenih onih obilježja koje učenik povezuje s Ocem (dobar, milosrdan, oprašta, blag, brižan i sl.) nakon upoznavanja s tekstom biblijske prisposobe o dobrom Ocu
 - iznošenje primjera životnih situacija i povezivanje s porukom biblijskih tekstova vođenim razgovorom
 - promatranje odabranih umjetničkih prikaza Marije i navedenih biblijskih događaja; uočavanje emocija biblijskih likova koji su prikazani na slikama, uočavanje biblijskih motiva i povezivanje s biblijskim tekstovima
 - slušanje ili pjevanje pjesme uz pokrete *Isus je predivan* (uz dodatak *Otac je predivan*) u molitvenom izražavanju na početku ili na kraju vjeronaučnog susreta ili odmah iza susreta sa biblijskim tekstom
-

PP SK KV B.2.3.

Učenik opisuje znakove Božje ljubavi prema čovjeku putem sakramata, osobito sakramenta krštenja, euharistije i pomirenja.

- opisuje sakramente kao znakove Božje ljubavi prema čovjeku
- povezuje sakrament krštenja s ulaskom u crkvenu zajednicu
- povezuje sakrament pomirenja s Isusovim odnosom prema grešnicima i Božjim milosrđem
- povezuje sakrament euharistije s događajem Posljednje večere
- navodi vidljive znakove krštenja (krsna voda, bijela haljina, svijeća), pomirenja (ispovjedaonica, svećenička štola) i euharistije (kruh i vino)
- opisuje načine sudjelovanja te molitve i geste vjernika na svetoj misi

- povezuje sakramente krštenja, pomirenja i euharistije s događajima iz Isusovog života i našim mjestom susreta s Isusom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sakramenti kao znakovi Božje ljubavi prema čovjeku
- sakrament krštenja (postajemo članovi Crkve; vidljivi znakovi: bijela haljina, svijeća, krsna voda)
- sakrament pomirenja (Isusov odnos prema grešnicima i Božje milosrđe; vidljivi znakovi: ispovjedaonica, svećenička štola)
- sakrament euharistije (Posljednja večera; vidljivi znakovi: kruh i vino)
- načini sudjelovanja, molitve i geste vjernika na krštenju, svetoj misi i pomirenju.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- opisivanje znakova Božje ljubavi prema čovjeku putem sakramenata riječima, slikama ili gestama
- produbljivanje vjeronaučnih sadržaja ključnih biblijskih događaja s primanjem sakramenata krštenja, pomirenja i euharistije
- obogaćivanje molitvenog kutka ovisno o sadržajima koji se obrađuju jednim od vidljivih znakova sakramenta (krštenje: vrč s vodom, svijeća ili bijela haljina, euharistija: oltar od kartona, hostija i kalež od papira)
- iznošenje doživljaja slavljenja sakramenata stvaralačkim izražavanjem (likovno: izrada vidljivih znakova sakramenata različitim kombiniranim tehnikama, dramskim tehnikama: prikaz obreda i igrom uloga svećenika i onih koji primaju sakrament, pjesmom uz pokrete i sl.) te prepoznavanje važnosti euharistijskog zajedništva i slavlja
- organiziranje posjeta obližnjoj crkvi (izvanučionična nastava) da bi učenici mogli vidjeti i imenovati oltar, krstionicu, uskrsnu svijeću, svetohranište, po mogućnosti organizirati susret sa svećenikom
- korištenje slikovnicama/slikopričama koje prikazuju sakramente krštenja, pomirenja i euharistije sadržajno prilagođenih učeniku
- prikazivanje tijeka slavlja sakramenata pomoću vizualnog rasporeda
- pripremanje sudjelovanja u slavlju sakramenta pomirenja i euharistije igranjem uloga
- korištenje kraćim videoprikazima sakramenta krštenja i sakramenta euharistije uz imenovanja sudionika i vidljivih znakova pojedinog sakramenta te objašnjavanje obreda; izrada plakata sa znakovima, dijelovima i riječima obreda pojedinog sakramenta gdje ih učenici mogu grupirati uz pripadajuće sakramente
- vjeronaučne i crkvene pjesme: *Kakav prijatelj je Isus, Idi kaži cijelom svijetu, Ja volim Isusa...*
- ishod se ostvaruje povezano s ishodom PP SK KV B.2.2.

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK KV C.2.1. Učenik pokazuje različite načine ostvarivanja vrednota ljubavi i milosrđa u svojoj okolini.	<ul style="list-style-type: none"> – između dva i više različitih ponašanja odabire tjelesna i duhovna djela ljubavi i milosrđa po izboru vjeroučitelja – opisuje načine ostvarivanja vrednota ljubavi i milosrđa u svojoj okolini – pokazuje različite načine ostvarivanja vrednota ljubavi i milosrđa u svojoj okolini – navodi glavnu poruku biblijskog teksta o Milosrdnom Samarijancu kao ljubavi prema bližnjem – opisuje Mariju kao primjer kršćanskog služenja i ljubavi na temelju biblijskog teksta 	– pokazuje najmanje jedan način ostvarivanja vrednota ljubavi i milosrđa u svojoj okolini

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- duhovna i tjelesna djela milosrđa
 - različiti načini ostvarivanja vrednota ljubavi i milosrđa u okolini
 - Isus nas poučava kako živjeti (Milosrdni Samaritanac Lk 10, 29 – 37, ljubav prema bližnjem)
 - Marija: Isusova i naša majka, primjer služenja i ljubavi.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- slušanje odabrane biblijske priče uz biblijske slike koje prate tijekom događaja, ovisno o mogućnostima učenika; biblijska je priča podijeljena na više biblijskih slika/dijelova (od dva do pet) sadržajno prilagođenih učeniku koje učenici u interpretaciji u užem smislu (biblijske slike) slažu ispravnim redoslijedom uz potrebnu podršku, prepričavaju tekst ili pokazuju slike na koje se tekst odnosi
 - korištenje porukama tekstova koji se prikazuju u obliku jednostavnih slikovnih aplikacija i sadrže osnovne pojmove
 - iznošenje primjera životnih situacija te uz vođeni razgovor povezivanje s porukom biblijskih tekstova
 - korištenje vizualnom podrškom u obliku slikovnih aplikacija o tjelesnim i duhovnim djelima milosrđa sadržajno i vizualno prilagođenih učeniku
 - korištenje videoprikazima aktivnosti iz svakodnevnog života u kojima se ostvaruju duhovna i tjelesna djela milosrđa
 - situacijsko učenje (kratke igre uloga poučavanja dobrih postupaka u svakodnevnim situacijama u kojima se ostvaruju duhovna i tjelesna djela milosrđa) kao i poticanje u školskoj okolini na činjenje dobrih djela te prepoznavanje konkretnih prilika za dobro djelo prema bližnjem (pomoć oko invalidskih kolica, strpljivo čekanje u redu iza prijatelja, molitva za prijatelja, ohrabrivanje drugih u dobru i sl.)
 - prakticiranje duhovnih i tjelesnih djela milosrđa (primjerice, *siromaha odjenuti* različitim akcijama Caritas; *gladna nahraniti* putem projekta Marijinih obroka; *bolesnika pohoditi* projektom skupljanja čepova za oboljele od malignih bolesti) sudjelovanjem u različitim školskim projektima u korelaciji s drugim predmetima
 - izrada plakata s Marijinim likom i događajima u kojima se spominje te vođeni razgovor o načinima Marijinog služenja Bogu.
-

PP SK KV C.2.2.

Učenik povezuje vrijednosti poštovanja, pomirenja i opraštanja sa životnim situacijama.

- opisuje kako Bog ljubi čovjeka i oprašta pogreške na temelju odabranih biblijskih tekstova
 - povezuje Božju ljubav prema čovjeku s pozivom na međusobno poštovanje i opraštanje
 - navodi potrebu pomirenja i praštanja na temelju vlastitih iskustava prijateljstva i svađe
 - navodi znakove pomirenja i opraštanja
-

– navodi znakove pomirenja i opraštanja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pravila za dobre odnose u skupini; *Isusovo zlatno pravilo*
 - znakovi pomirenja i opraštanja (prekinuti svađu, ispričati se, zamoliti za oprostjenje, oprostiti)
 - savjest kao Božji glas u čovjeku koji nas potiče da činimo dobro, a izbjegavamo zlo.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- navođenje znakova pomirenja i opraštanja riječima, slikama ili gestama
- korištenje vizualnom podrškom (slikovnim aplikacijama) o iskustvima prijateljstva i svađe te potrebe za poštovanjem, opraštanjem i pomirenjem, sadržajno i vizualno prilagođeno učeniku
- korištenje videoprikazima aktivnosti iz svakodnevnog života u kojima se ostvaruju vrijednosti poštovanja, opraštanja i pomirenja
- situacijsko učenje: kratke igre, uloga poučavanja dobrih postupaka u svakodnevnim situacijama u kojima se ostvaruju poštovanje, opraštanje i pomirenje: konkretnom gestom pomirenja izmiriti se s prijateljem u razredu, pokazati znakovima, gestama, slikama i riječima kako prekinuti svađu, ispričati se, moliti za oprostjenje, oprostiti
- poticanje u školskoj okolini na ponašanje u skladu s navedenim vrijednostima (poštovanje tuđega osobnog prostora, korištenje lijepim riječima: *hvala, molim, izvoli i oprost*, priznavanje pogreške i traženje oprosta, čekanje na oprost i sl.)
- ishod se ostvaruje povezano s ishodom PP SK KV B.2.2.

D. Crkva u svijetu

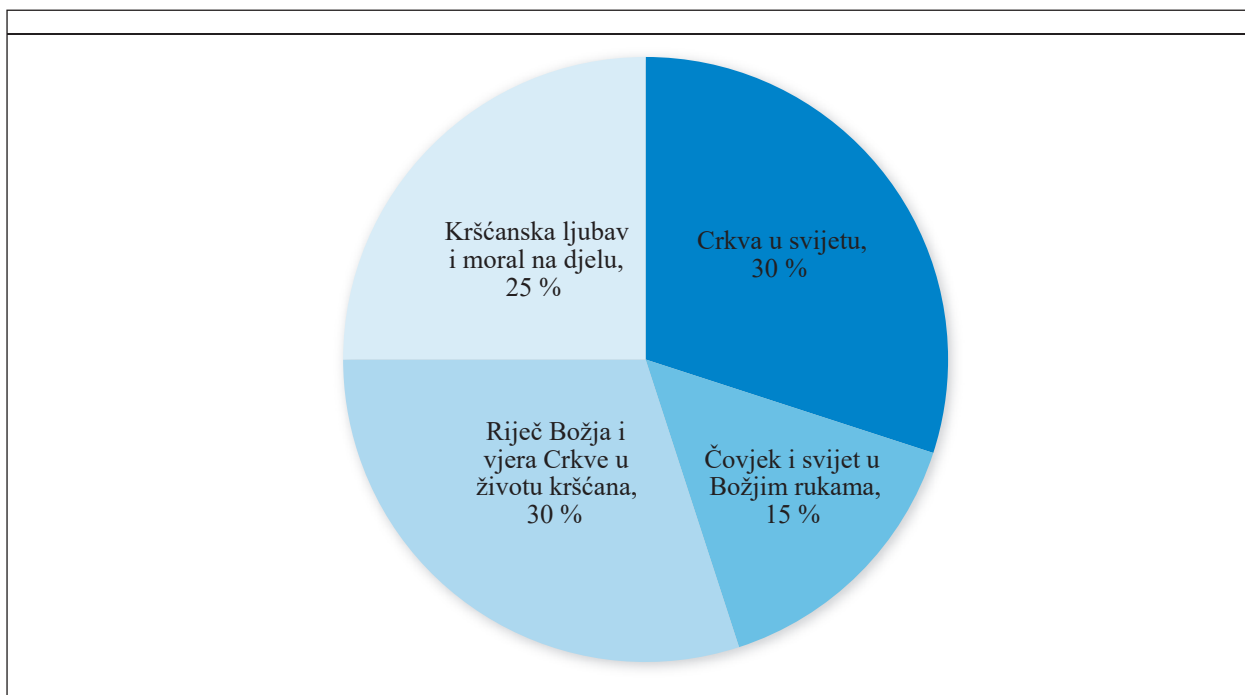
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK KV D.2.1. Učenik opisuje molitve, crkvene blagdane i glavne dijelove liturgijske godine te njihovu važnost u životu vjernika.	<ul style="list-style-type: none">– imenuje glavne crkvene blagdane i dijelove liturgijske godine– povezuje crkvene blagdane i glavne dijelove liturgijske godine s običajima– odabire između ponuđenih običaja i simbola one kršćanske običaje i simbole koji su povezani s pripremom i slavljem glavnih crkvenih blagdana u okruženju– navodi značenje blagdana, svetkovina i običaja koji se obilježavaju u okruženju učenika– navodi temeljna obilježja crkvene unutrašnjosti– navodi molitve, pjesme i pobožnosti posvećene Mariji	<ul style="list-style-type: none">– povezuje crkvene blagdane i glavne dijelove liturgijske godine

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- glavni dijelovi liturgijske godine (došašće i korizma)
- crkveni blagdani i slavlja (Dani kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, došašće, Sv. Nikola, Božić, Sv. Tri kralja, korizma, Uskrs te blagdani koji se obilježavaju u okruženju učenika)
- običaji i simboli povezani s pripremom i slavljem crkvenih blagdana u okruženju
- temeljna obilježja crkvene unutrašnjosti (oltar, svetište, prostor za narod)
- molitve, pjesme i pobožnosti posvećene Mariji (*Zdravo, Marijo*, Gospina krunica, svibanjske i listopadske pobožnosti).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- susret sa sadržajno i vizualno prilagođenim biblijskim tekstovima o Isusovom životu i povezivanje crkvenih blagdana sa slavljenjem ključnih biblijskih događaja (Božić: Isusovo rođenje i Uskrs: Isusova smrt i uskrsnuće) u obitelji, školi i crkvi
- sudjelovanje u pripremi i uređivanju molitvenog kutka ovisno o liturgijskom vremenu tijekom godine: svaki učenik izrađuje jedan dio ukrasa za adventski vijenac (listić božikovine) ili korizmeni kalendar hoda dobrim djelima do Uskrsa
- izrada kalendara sa slikovnim prikazom liturgijske godine ili slikovne lente liturgijske godine
- odabiranje slika povezanih s načinima proslave pojedinih blagdana, nakon zimskih i proljetnih praznika te prepričavanje kako su učenici blagdane proslavili u svojim obiteljima i župama uz verbalnu podršku
- iznošenje doživljaja slavljenja blagdana stvaralačkim izražavanjem: likovno (različitim kombiniranim tehnikama) i dramskim tehnikama (prikazom narodnih običaja, pjesmom uz pokrete i sl.)
- izrađivanje simbola blagdana i dijelova liturgijske godine koji se obilježavaju u okruženju učenika
- korištenje slikovnim aplikacijama za razlikovanje obilježja došašća i korizme te Božića i Uskrsa
- organiziranje posjeta obližnjoj crkvi (izvanučionična nastava) da bi učenici uočili razlike u uređenju crkvenog prostora u vrijeme došašća/Božića i korizme/Uskrsa te ih povezali s njihovim značenjem i biblijskim događajima
- u molitveno izražavanje uvrstiti crkvene i vjeronaučne pjesme uz pokrete povezane s liturgijskim vremenom tijekom godine: adventske, božićne, korizmene, uskrsne i dr.
- molitva *Zdravo, Marijo* može se podijeliti na dva dijela i tijekom više sati obraditi uz vizualnu podršku i geste
- izrada krunice od različitih materijala
- stvaralačko izražavanje različitim tehnikama doživljaja Marije kao Isusove i naše majke
- slušanje i pjevanje pjesama posvećenih Blaženoj djevici Mariji, primjerice, *Marijo, o Marijo* uz pokrete
- promatranje reprodukcija odabranih umjetničkih djela koja prikazuju Mariju i događaje povezane s Marijom
- izrada plakata s crkvenim blagdanima gdje učenici mogu grupirati simbole određenog dijela liturgijske godine
- ishod se ostvaruje povezano s ishodom PP SK KV B.2.2.



2. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Katolički vjeronauk u dobnoj skupini od 11. do 15. godine.

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 16. do 21. godine

A. Čovjek i svijet u Božjem naumu

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK KV A.3.1. Učenik opisuje svakog čovjeka kao Božje stvorenje koje treba poštovati i ljubiti.	<ul style="list-style-type: none">– opisuje po čemu je čovjek sličan Bogu (ljubi, misli, govori, odlučuje, stvara)– povezuje Božju ljubav prema čovjeku s pozivom na međusobnu ljubav i poštovanje– otkriva da svi ljudi imaju jednako dostojanstvo– primjenjuje geste lijepog ponašanja u svojem okružju	<ul style="list-style-type: none">– opisuje kako pokazati poštovanje i ljubav prema drugima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biti prijatelj; ljubiti bližnjega svoga
- poštovati se u različitosti (*Po čemu se razlikujemo?*; različitosti nam pomažu, poštujemo se i volimo onako kako nas Bog voli)
- čovjek stvoren na sliku Božju (misli, ljubi, govori, stvara)
- Isusovo zlatno pravilo.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- predstavljanje igrom (vođena igra: predstavljanje najdražim predmetom; učenici donose od kuće predmet koji pokazuje što vole raditi i uz verbalnu podršku to objasne drugima)
- opisivanje međusobne različitosti promatranjem i opisivanjem izgleda
- iznošenje doživljaja ljepote života i svijeta stvaralačkim izražavanjem: likovno stvaralačko izražavanje (modeliranje, slikanje pastelnim bojama, temperama na vizualnom predlošku, dovršavanje započetog crteža), dramsko izražavanje (pokazivanje različitih načina poštovanja prema drugima igranjem uloga, pokazivanje znakovima, gestama, slikom i riječima uporaba riječi *molim, izvoli, hvala i oprost*)
- upućivanje učenika kako se odnositi prema drugim učenicima pomoću socijalne priče
- izrađivanje slikovnih pravila pristojnog ponašanja i njihovo isticanje u razredu
- korištenje neposrednim iskustvom učenika (situacijsko učenje) za poticanje u čestom korištenju lijepim riječima
- korištenje slikovnim aplikacijama za prikaz čovjeka stvorenog na sliku Božju u obliku radnji koje učenik svakodnevno izvodi (misli, ljubi, govori, stvara)
- iznošenje doživljaja zahvale radi ljepote i dobrote čovjeka stvorenog na sliku Božju stvaralačkim izražavanjem (molitveno: učenici biraju slike ili imena ljudi iz svoje okoline i izriču spontanu zahvalnu molitvu za njih ili dovršavaju započetu zahvalnu molitvu)
- izrađivanje knjižice dobrih djela prema prijateljima: praćenje, bilježenje i evaluacija na tjednoj razini
- vjeronaučna pjesma uz pokrete *Ti i ja gradimo prijateljstvo*.

PP SK KV A.3.2.

Učenik otkriva svoje talente i izazove odrastanja u svjetlu vjere.

- uočava kako svatko ima svoje ime, svoje mjesto, svoje posebnosti i zadaću u Božjem spasenjskom planu na temelju vlastitog iskustva
- opisuje svoje talente navodeći dobre i jake strane
- otkriva vlastito ostvarenje u zajednicama kojima pripada (obitelji, školi, Crkvi) povezano s talentima koje posjeduje
- glavnu poruku prispodobe o talentima povezuje s trudom i radom na svojem osobnom razvoju
- povezuje izazove odrastanja s pozitivnim primjerima odgovora na njih u svjetlu vjere
- otkriva da se ljudi po svojim talentima međusobno nadopunjuju

– imenuje svoje talente kao dobre i jake strane

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- prispodoba o talentima (Mt 25, 14 – 30); Talenti, posebne zadaće unutar Crkve (1 Kor 12, 12 – 30, 14 – 27)
- izazovi odrastanja (put do vlastitog identiteta, mediji, ovisnosti, utjecaj vršnjaka, vršnjački odnosi prijateljstva i ljubavi) pozitivni primjeri odgovora na izazove odrastanja (pozitivni primjeri prijateljstva i ljubavi u svakodnevnom životu; samopouzdanje, prepoznavanje svojih dobrih i jakih strana)
- rad kao mogućnost vlastitoga razvoja i kao sudjelovanje u Božjoj brizi za čovjeka i svijet.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- predstavljanje jedni drugih opisivanjem jakih strana riječima, slikama ili gestama: vjeroučitelj može pripremiti slike sposobnosti koje učenici imaju uz ključne riječi (dobar prijatelj, pomaže drugima, donosi radost u skupinu i slično) koje učenici izvlače i pridružuju jedni drugima uz objašnjenje
- igrajući se, dodjeljivanje značke super moći: unaprijed se izrađuju značke koje učenici dodjeljuju jedan drugome (super moć prijateljstva, pomaganja, radosti) prema njihovim jakim stranama
- susret s biblijskom slikopričom o talentima pomoću nekoliko koraka, odnosno dijelova, ovisno o sposobnostima učenika (od tri do šest) sadržajno prilagođenih učeniku
- korištenje slikovnim aplikacijama za prepoznavanje likova i tijeka biblijske priče
- iznošenje doživljaja biblijskog teksta stvaralačkim izražavanjem jednostavnim riječima (likovnim izražavanjem: prikaz osjećaja glavnih biblijskih likova bojama; dramskim izražavanjem: prikaz osjećaja glavnih biblijskih likova gestama; molitvenim izražavanjem: zahvala za sve dobro koje možemo činiti)
- iznošenje primjera životnih situacija i povezivanje s porukom biblijskog teksta vođenim razgovorom
- prepoznavanje talenata koje su učenici dobili od Boga pomoću slika i igre uloga (*mala lutkarska predstava* u razredu)
- korištenje jednostavnim slikopričama o prijateljstvu koje su prilagođene učeniku i imaju kratku poruku primjenjivu u svakodnevici
- gledanje kratkih prilagođenih situacijskih videouradaka o izazovima odrastanja i vođeni razgovor o njima

- traženje pozitivnih odgovora u svjetlu vjere vezano za različite negativne izazove odrastanja: pridruživanje slika izazova s poželjnim ponašanjima i primjerenim načinima provođenja slobodnog vremena
- izrađivanje plakata na temu različitih talenata, omogućiti učenicima da odaberu one koji prikazuju njihove jake strane i one koje bi bilo potrebno razvijati ili one koje prepoznaju kod svojih prijatelja
- otkrivanje uz vizualnu i verbalnu podršku kako se svi mi međusobno u skupini i u školi nadopunjujemo zahvaljujući svojim talenatima, sudjelujući u različitim vodenim igrama u kojima je potreban timski rad
- prikazivanje svojih talenata na školskim priredbama, u izvannastavnim aktivnostima te natjecanjima
- iznošenje primjera kako radom razvijamo različite vještine: pomaganja drugima, činjenja dobra, brige za svijet oko sebe; iznošenje primjera kvalitetnog provođenja slobodnog vremena i povezivanje s dobrobiti za život osobe, izrađivanje vizualnoga dnevnog rasporeda aktivnosti rada i odmora
- uključivanje u humanitarne aktivnosti u školi i u lokalnoj zajednici
- sudjelovanje na različitim radionicama unutar poludnevnog boravka ili posjeta u izvanučioničnoj nastavi udrugama koje imaju radionice za osobe s teškoćama iznad 21. godine.

B. Riječ Božja i vjera Crkve u životu kršćana

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK KV B.3.1. Učenik opisuje Boga koji s čovjekom sklapa savez prijateljstva na temelju starozavjetnih biblijskih tekstova.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje Boga kao onoga koji ispunjava svoje obećanje spasa – povezuje glavnu poruku biblijskog teksta o izlasku izraelskog naroda iz ropstva sa sklapanjem saveza prijateljstva između Boga i čovjeka – povezuje poruku starozavjetnih biblijskih tekstova s primjerima iz života – primjenjuje prijateljsko ponašanje prema drugima – povezuje Božje obećanje Spasitelja ljudima s rođenjem Isusa 	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje glavnu poruku jednoga starozavjetnog biblijskoga teksta sa sklapanjem prijateljstva između Boga i čovjeka

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- biblijski tekst o Adamu i Evi, obećanje Spasitelja
- Noa i njegova lađa, Bog sklapa savez s Noom (Post 6 – 9)
- biblijski tekstovi o Mojsiju i izabranom narodu: Božja objava Mojsiju (Izl 3, 1 – 15)
- izlazak iz ropstva (prema Izl 13, 14), Prolazak kroz pustinju, Sinajski savez (prema Izl 19, 20).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- susret sa starozavjetnim biblijskom tekstom po izboru u nekoliko koraka/dijelova ovisno o sposobnostima učenika (od tri do šest) koji su sadržajno prilagođeni učeniku
- korištenje slikovnim aplikacijama za prepoznavanje likova i tijeka biblijske priče; imenovanje i opisivanje likova riječima, slikama ili gestama
- iznošenje doživljaja biblijskog teksta stvaralačkim izražavanjem: likovnim izražavanjem (prikaz Božje prisutnosti i vodstva u Starom zavjetu; gorući grm, štap, oblak, mana, ploče Božjih zapovijedi kombiniranim tehnikama), dramskim izražavanjem (prikaz glavnih dijelova biblijske priče gestama).

- korištenje slikovnicama/slikopričama ili isječcima iz animiranih filmova koje prikazuju Izlazak iz ropstva, prolazak kroz pustinju, Sinajski savez i sadržajno su prilagođeni učeniku
- korištenje senzornom podrškom u susretu s biblijskim tekstom (pijesak u kutiji, slušanje zvuka vjetra u pustinji, pucketanja vatre povezano s gorućim grmom, huk valova povezano s prelaskom preko mora)
- korištenje porukom tekstova o Izlasku iz ropstva, prolasku kroz pustinju, Sinajskom savezu koji se prikazuju u obliku jednostavnih slikovnih aplikacija i sadrže najosnovnije pojmove
- korištenje igrom uparivanja slika za usvajanje osnovnih pojmova
- iznošenje primjera životnih situacija i povezivanje s porukom biblijskog teksta vodenim razgovorom
- slušanje i pjevanje duhovnih pjesama o spasenju (psalmi o Mesiji)
- pjesma uz pokrete *Ti i ja gradimo prijateljstvo*
- imenovanje starozavjetnih biblijskih likova koji su sklopili savez prijateljstva s Bogom riječima, slikama ili gestama
- ishod se nadograđuje na ostvareni ishod PPS KV B.2.1.

PP SK KV B.3.2.

Učenik povezuje Isusove riječi i djela s kršćanskim putem služanja i ljubavi.

- povezuje Isusove riječi i djela s kršćanskim putem služanja i ljubavi na primjerima evanđeoskih tekstova
- povezuje biblijske događaje Velikog tjedna sa kršćanskim putem služanja i ljubavi
- navodi primjere vlastitog postupanja u skladu s kršćanskim putem služanja i ljubavi
- povezuje pitanje smrti i života nakon smrti s kršćanskim putem služanja i ljubavi
- opisuje kako se vjera u život vječni odražava na život vjernika
- navodi molitvu za pokojne kao kršćanski put služanja i ljubavi

– povezuje Isusove riječi i djela s kršćanskim putem služanja i ljubavi na temelju jednoga evanđeoskog teksta

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- zapovijed ljubavi (Iv 13, 1 – 17)
- Isusova muka, smrt i uskrsnuće (Pashalno otajstvo)
- biblijski tekstovi o eshatološkim temama po izboru vjeroučitelja poput prisposode o Lazaru i bogatašu, svadbena gozba (Mt 22, 1 – 14), stanovati kod Boga (Iv 14, 1 – 3), Isusovo uskrsnuće i ukazanje učenicima
- utjecaj vjere u vječni život na život vjernika; Posljednji sud (Mt 25, 34 – 40), Ps 23.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pobuđivanje vlastitih životnih iskustava (radosti, slavlja, poteškoća i sl.) pomoću obiteljskih fotografija povezanih s vjeronaučnim sadržajima (zajedništvo oko stola, Posljednja večera)
- susret s evanđeoskim biblijskom tekstom po izboru u nekoliko koraka/dijelova ovisno o sposobnostima učenika (od tri do šest) sadržajno prilagođenih učeniku; unutar interpretacije u užem smislu ili usustavljanja učenik može slagati sadržaj biblijskog teksta ispravnim redoslijedom
- korištenje slikovnim aplikacijama za prepoznavanje likova i tijeka biblijske priče; opisivanje likova riječima, slikama ili gestama

-
- iznošenje doživljaja biblijskog teksta stvaralačkim izražavanjem: dramskim izražavanjem (prikaz Isusovih riječi i djela ključnim riječima i/ili gestama i našim nasljedovanjem), molitvenim izražavanjem (zahvalna molitva za sve ljude u našem životu koji nam pomažu i kojima smo mi imali priliku pomoći)
 - iznošenje primjera životnih situacija i povezivanje s porukom biblijskog teksta vođenim razgovorom
 - izrađivanje predložaka u obliku srca: *Koga volim?* i *Tko mene voli?*, *Komu pomažem?* i *Tko meni pomaže?* na koje učenici lijepe fotografije bliskih osoba ili ih crtaju i imenuju
 - sudjelovanje u različitim humanitarnim aktivnostima i razvijanje osjećaja solidarnosti za druge
 - samovrednovanje postupaka prema bližnjima u skladu s mogućnostima učenika (lista procjene, semafor dobrote, samovrednovanje pomoću osjećajnika)
 - iznošenje doživljaja biblijskog teksta o Lazaru i bogatašu stvaralačkim izražavanjem: likovnim izražavanjem (prikaz vječnog života i vječne smrti kontrastnim bojama i kombiniranim tehnikama), dramskim izražavanjem (prikaz osjećaja glavnih biblijskih likova gestama za vrijeme života i nakon smrti), molitvenim izražavanjem (spontana molitva jednostavnim riječima za naše voljene ili pokojne)
 - slušanje i pjevanje pjesama *Kakav prijatelj je Isus*, *Isuse, volim te* uz pokrete, *Zahvali*, *Milosti je čas*, te onih koje govore o eshatološkim temama, primjerice, *Ps 23*, *Ima jedna duga cesta*, *Oči u oči*.
-

PP SK KV B.3.3.

Učenik opisuje Božju prisutnost u životu čovjeka putem sakramenata, osobito sakramenata potvrde, ženidbe, svetog reda i bolesničkog pomazanja.

- opisuje sakramente kao Božju prisutnost u životu čovjeka
- nabraja sakramente redosljedom prema životnim dobima primanja istih
- povezuje sakrament svete potvrde s primanjem darova Duha Svetoga i življenjem u vjeri
- opisuje obred primanja svete potvrde
- navodi vidljive znakove svete potvrde, ženidbe, svetog reda i bolesničkog pomazanja
- povezuje sakrament bolesničkog pomazanja s Isusovim odnosom prema bolesnima

– opisuje sakramente kao Božju prisutnost u životu čovjeka

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- sakramenti kao Božja prisutnost u životu čovjeka
 - ključni dijelovi sakramenta svete potvrde (obred, sedam darova Duha Svetoga i vidljivi znakovi)
 - značenje i vidljivi znakovi sakramenta ženidbe, svetog reda i bolesničkog pomazanja
 - Isusov odnos prema ljudima koji su bolesni ili opterećeni grijehom na temelju biblijskih tekstova, primjerice, *Milosrdni otac* (Lk 15, 11 – 32), *Ozdravljenje gubavca* (Lk 5, 12 – 16), *Ozdravljenje uzetoga* (Lk 5, 17 – 26).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- pobuđivanje vlastitih životnih iskustava povezanih s vjeronaučnim sadržajima (ženidbe roditelja ili bake i djeda, sveta potvrda roditelja ili bliskih rođaka) pomoću fotografija
 - nadograđivanje na susret s biblijskim tekstovima i događajima sadržajno povezanim s pojedinim sakramentom (primjerice, duhovski događaj: sveta potvrda, Isusov odnos prema bolesnima, bolesničko pomazanje)
-

- izražavanje doživljaja biblijskog teksta gestovnim izražavanjem osjećaja biblijskih likova: likovno (izrada simbola Božje prisutnosti, primjerice, golubica, plameni jezici) te vidljivih znakova sakramenata (krizma, štola, bračno prstenje)
- sudjelovanje u sakramentu svete potvrde pripremati u godini u kojoj je učenik prima
- korištenje vizualnim rasporedom s prikazom tijeka slavlja sakramenta svete potvrde
- korištenje slikovnim aplikacijama za prepoznavanje pripadnika sv. reda
- izrađivanje vremenske crte redosljeda primanja sakramenata u vjernikovu životu prema životnoj dobi i povezivanje s Božjom prisutnošću u cijelom životu te slaganje simbola/slika/fotografija pojedinih sakramenata prema redosljedu njihova primanja
- izrađivanje plakata koji prikazuju simbole sakramenata, povezane biblijske događaje, ključne pojmove i rečenice te vrijeme primanja
- korištenje slikovnim aplikacijama za prikaz načina sudjelovanja u sakramentu svete potvrde, ženidbe, svetog reda i bolesničkog pomazanja.

C. Kršćanska ljubav i moral na djelu

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK KV C.3.1. Učenik opisuje savjest kao Božji glas u čovjeku koji ga potiče da čini dobro, a izbjegava zlo.	<ul style="list-style-type: none"> – navodi savjest kao Božji glas u čovjeku – navodi ulogu savjesti kao glasa koji nas potiče da činimo dobro, a izbjegavamo zlo – povezuje posljedice dobrih i loših postupaka s primjerima iz svakodnevnog života – povezuje važnost postupanja po savjesti sa slobodom izbora i posljedicama dobrih i loših postupaka u svakodnevnom životu – daje primjer postupanja prema savjesti iz vlastitog života – imenuje dobre i loše utjecaje na savjest – imenuje grijeh kao kršenje Isusovih zapovijedi ljubavi 	– povezuje važnost postupanja po savjesti sa slobodom izbora i posljedicama dobrih i loših postupaka u svakodnevnom životu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- savjest kao Božji glas u čovjeku
- uloga savjesti kao glasa koji nas potiče da činimo dobro, a izbjegavamo zlo
- dobri i loši utjecaji na savjest (utjecaj okoline)
- primjeri posljedica prihvatljivih i neprihvatljivih postupaka u svakodnevnom životu (pojam grijeha i odgovornosti).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- korištenje slikopričama o savjesti i važnosti slušanja glasa savjesti
 - korištenje porukama teksta koji se prikazuje u obliku jednostavnih slikovnih aplikacija i sadržava osnovne pojmove
 - iznošenje primjera životnih situacija o postupcima u skladu sa savjesti
 - iznošenje primjera životnih situacija o dobrim i lošim utjecajima okoline na savjest i povezivanje s posljedicama tih utjecaja, vođenim razgovorom
 - izrada plakata *Savjest kao Božji glas u čovjeku* (činim dobro, izbjegavam zlo)
 - prikazivanje kratkih videouradaka primjerenog ponašanja na temelju kojih učenik modelira vlastito ponašanje
 - korištenje slikovnim aplikacijama u prikazu primjerenoga i neprimjerenog ponašanja
 - korištenje neposrednim iskustvom učenika (situacijsko učenje: kratke igre uloga poučavanja primjerenog ponašanja u svakodnevnim situacijama).
-

PP SK KV C.3.2.

Učenik primjenjuje Isusove dvije zapovijedi ljubavi za dobre međuljudske odnose i vjernički život.

- opisuje Isusov pristup prema Bogu i svakom čovjeku na primjerima evandeoskih tekstova
 - navodi dvije zapovijedi ljubavi kao temelj odnosa prema Bogu i drugim ljudima
 - povezuje prvu Isusovu zapovijed ljubavi s prvim trima Božjim zapovijedima (ljubav prema Bogu)
 - povezuje drugu Isusovu zapovijed ljubavi s preostalim sedam Božjih zapovijedi (ljubav prema bližnjem)
 - navodi primjere kršenja zapovijedi
 - primjenjuje Isusove dvije zapovijedi ljubavi za dobre međuljudske odnose i vjernički život
 - opisuje kako treba živjeti Isusove dvije zapovijedi ljubavi na primjerima iz života svetaca
-

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- zapovijedi ljubavi kao temelj odnosa prema drugima (*Milosrdni Samarijanac* (Lk 10, 29 – 37))
 - Deset Božjih zapovijedi – putokaz za život: Ljubi Gospodina Boga svoga (prve tri Božje zapovijedi)
 - ljubi svojega bližnjega (od četvrte do desete Božje zapovijedi)
 - Isusov pristup prema svakom čovjeku (Isusovo zlatno pravilo)
 - primjeri poštovanja i kršenja Božjih zapovijedi
 - primjeri iz života svetaca.
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- susret s biblijskim tekstom o *Milosrdnom Samarijancu* i o primanju Deset Božjih zapovijedi kao izrazu ljubavi prema bližnjem i Božjeg praštanja i novom savezu prijateljstva između Boga i čovjeka; izražavanje doživljaja biblijskog teksta na različite načine
-

- korištenje digitalnim aplikacijama za usvajanje zapovijedi ljubavi (poredati ponuđene riječi, poredati slike koje prikazuju ključne sadržaje)
- korištenje slikovnim aplikacijama za prikaz poštovanja zapovijedi ljubavi u svakodnevnom životu
- povezivanje prve Isusove zapovijedi ljubavi s prvim trima Božjim zapovijedima i druge zapovijedi ljubavi s preostalim sedam izrađujući plakate s odgovarajućim slikama poštovanja zapovijedi i mogućnošću da se od deset Božjih zapovijedi odabiru one koje se odnose na ljubav prema Bogu ili one koje se odnose na ljubav prema bližnjem; omogućiti fizičko rukovanje slikama i razvrstavanje, sparivanje, pridruživanje prema zadanom
- korištenje kvizovima s primjerima poštovanja i kršenja zapovijedi u različitim digitalnim alatima; izrada semafora na koji se slažu slikovni primjeri poštovanja i kršenja zapovijedi
- korištenje slikovnim aplikacijama s primjerima poštovanja i kršenja zapovijedi povezano s aktivnostima svakodnevnog života učenika
- korištenje neposrednim iskustvom učenika (situacijsko učenje: kratke igre uloga na temelju slikovnih prikaza poštovanja ili kršenja Božjih zapovijedi koje se odnose na čovjeka i zajednicu)
- prikazivanje primjera dobrote prema drugima slikopričom
- korištenje slikovnim aplikacijama za prikaz međusobnoga pomaganja i povjerenja među ljudima u zajednici
- samovrednovanje postupaka prema bližnjima u skladu s mogućnostima učenika (popis dobrih djela, semafor dobrote, samovrednovanje pomoću osjećajnika)
- igranje uloga i dramske tehnike kojima učenici mogu „vježbati“ primjenu zapovijedi ljubavi u primjerima životnih situacija
- pobuđivanje vlastitih životnih iskustava (načini iskazivanja ljubavi prema roditeljima, briga o zdravlju, poštovanje/čuvanje tuđih stvari, važnost govorenja istine) pomoću fotografija
- ishod se nadograđuje na ostvareni ishod PP SK KV C.2.1.

D. Crkva u svijetu

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK KV D.3.1. Učenik opisuje temeljne odrednice kršćanske molitve, crkvenih blagdana i slavlja.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje molitvu kao razgovor s Isusom, Bogom Ocem, Marijom – ispravnim redoslijedom slaže molitvu <i>Očenaš</i> – pokazuje načine, mjesto i vrijeme kršćanske molitve – povezuje temeljne izričaje vjere u Oca, Sina i Duha Svetoga sa sadržajima izrečenima u <i>Apostolskom vjerovanju</i> – pokazuje načine, mjesto i vrijeme slavljenja crkvenih svetkovina, blagdana i spomendana – opisuje hodočašća i hodočasnička mjesta kao izraz ljubavi prema Bogu – uočava biblijske motive na odabranim umjetničkim djelima 	– povezuje kršćansku molitvu i crkvene blagdane i slavlja s njihovim temeljnim odrednicama

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- temeljne odrednice kršćanske molitve (načini, mjesto i vrijeme)
 - osnovne molitve (*Očenaš*, *Zdravomarija*, *Slava Ocu*, *Anđele čuvaru* i *Apostolsko vjerovanje*)
 - temeljne odrednice crkvenih svetkovina, blagdana i spomendana (Svi sveti i Dušni dan, Božić, Pepelnica, Cvjetnica, Veliki četvrtak, Veliki petak, Uskrs, Tijelovo, Marijini blagdani)
 - odabrano hodočasničko mjesto (primjerice, svetište biskupije u kojoj se škola nalazi).
-

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- molitveno stvaralačko izražavanje na različite načine (pjesmom uz pokrete, spontanom jednostavnom molitvom, zazivima svetcima, naučenim molitvama uz pokrete i molitvene geste...) nalazi svoje mjesto unutar svakoga vjeronaučnog susreta, bilo na početku, u sredini nakon susreta s biblijskim tekstom bilo na kraju
 - povezivanje s vjeronaučnim sadržajima i liturgijskim vremenom u kojem se nalazi te vizualnom podrškom, bilo u obliku prigodno uređenoga molitvenog kutka, bilo u obliku vjerskog simbola, biblijske slike, rupca odgovarajuće liturgijske boje na vidljivom mjestu u učionici
 - upoznavanje molitvenih gesti (zahvalne molitve, prosidbene, slavljeničke, pokajničke), načina (osobna, zajednička), vremena (ujutro, prije jela, prije rada i učenja, prije puta, navečer, svagdan, nedjelja) i mjesta molitvi (kuća, škola, crkva, priroda) pomoću slikovnih aplikacija i kratkih videa uz objašnjenje te njihovim prakticiranjem na vjeronauku povodom Dana kruha, organiziranih dječjih misa ili službe Božje u župnoj crkvi i poticanjem molitvenog izražavanja kod kuće i u župi
 - korištenje slikovnim aplikacijama s prikazom tijeka molitve
 - upoznavanje molitve *Očenaš* slikom, pjesmom i pokretima
 - prikaz *Očenaša* sadržajno podijeljenog na više dijelova, ovisno o mogućnostima učenika (3 do 6), da bi je učenik mogao slagati ispravnim redoslijedom služeći se slikovnim aplikacijama te povezivanjem s prijašnjim obrađenim vjeronaučnim sadržajima
 - slikovni prikaz *Apostolskog vjerovanja* sadržajno podijeljenog na tri dijela da bi s njima učenici povezali temeljne izričaje vjere u Oca, Sina i Duha Svetoga
 - različite digitalne igre povezivanja vjeronaučnih sadržaja i ključnih pojmova te biblijskih tekstova s temeljnim istinama *Apostolskog vjerovanja*
 - korištenje vizualnim rasporedom s prikazom vremena i načina molitve (ujutro, prije spavanja, prije jela, prije rada i učenja, u crkvi)
 - organiziranje posjeta crkvi da učenici vide i dožive crkvu kao mjesto molitve i susreta
 - igre sparivanja različitih Marijinih slika koje imaju različita obilježja (primjerice, kruna, krunica, dijete u naručju...) te povezivanje s Marijinim blagdanima i molitvama
 - promatranje uz verbalno vođenje umjetničkih slika s prikazom Presvetog Trojstva
 - upotreba vremenske lente crkvene godine popraćene odgovarajućim simbolima pojedinoga liturgijskog vremena da bi učenici lakše razlikovali svetkovine, blagdane i spomendane
 - organiziranje izvanučionične nastave: posjet župnoj crkvi i sudjelovanje u marijanskim pobožnostima
 - organiziranje posjeta marijanskom svetištu u okružju.
-

PP SK KV D.3.2.

Učenik opisuje Crkvu kao zajednicu Isusovih prijatelja ili vjernika s različitim poslanjem i službama.

- opisuje Crkvu kao zajednicu Isusovih prijatelja ili vjernika koja se okuplja na svetoj misi
- povezuje rođenje Crkve s biblijskim događajem Pedesetnicom i djelovanjem Duha Svetoga putem sakramenata
- povezuje poslanje Crkve s biblijskim događajem Isusova uzašašća na nebo i poslanjem apostola
- navodi temeljne službe i poslanja vjernika u Crkvi
- opisuje ulogu sv. Petra za Crkvu i važnost sv. Pavla za širenje kršćanstva
- navodi svoju službu i poslanje u Crkvi u svojoj župi i u sredini
- opisuje utjecaj vjere na čovjekov život
- uočava primjere utjecaja vjere u životu svetaca

– opisuje Crkvu kao zajednicu Isusovih prijatelja ili vjernika koja se okuplja na svetoj misi

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- Crkva, zajednica Isusovih prijatelja ili vjernika
- Isus daruje Duha Svetoga (duhovski događaj; snaga Duha Svetoga za novi život)
- Isus šalje učenike (Uzašašće – slanje apostola; Isus danas šalje svećenike i nas)
- biblijski tekstovi o Petrovu prvenstvu (Mt 16, 15 – 19) i Pavlovu obraćenju i djelovanju (primjerice, misijska putovanja Dj 22, 17 – 21)
- temeljne službe i poslanja u Crkvi (papa, biskupi, svećenici, redovnici/redovnice i ostali vjernici)
- posebne zadaće unutar Crkve (1 Kor 12, 12 – 30, 14 – 27)
- primjeri iz života svetaca.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- korištenje slikovnim aplikacijama za prikaz Crkve kao zajednice vjernika
- korištenje slikovnim aplikacijama za prikaz službi i poslanja u Crkvi i njihovo povezivanje s potrebnim sposobnostima (talentima ili jakim stranama)
- izrađivanje plakata ili korištenje digitalnim alatima za prikaz Crkve kao zajednice vjernika te za prikaz službi i poslanja u Crkvi
- izvanučionična nastava: posjet Crkvi uz susret sa svećenicima, redovnicima/redovnicama ili osobama koje su aktivno angažirane u djelovanju Crkve (volonteri Caritas, ministranti, čitači, pjevači...)
- korištenje slikovnicama/slikopričama sadržajno prilagođenim učeniku koje prikazuju misna slavlja
- opisivanje uz vođeni razgovor jednostavnim riječima svojeg poslanja unutar Crkve i svojeg poslanja prema svijetu povezano s poslanjem svih kršćana
- korištenje sadržajno i vizualno prilagođenim pričama iz života svetaca
- gledanje kraćega animiranog filma ili isječka filma o životu nekog svetca
- iznošenje primjera životnih situacija koje se mogu povezati s događajima iz života svetaca vođenim razgovorom, primjerice, ishod se ostvaruje povezano s ishodom PP SK KV A.3.2.

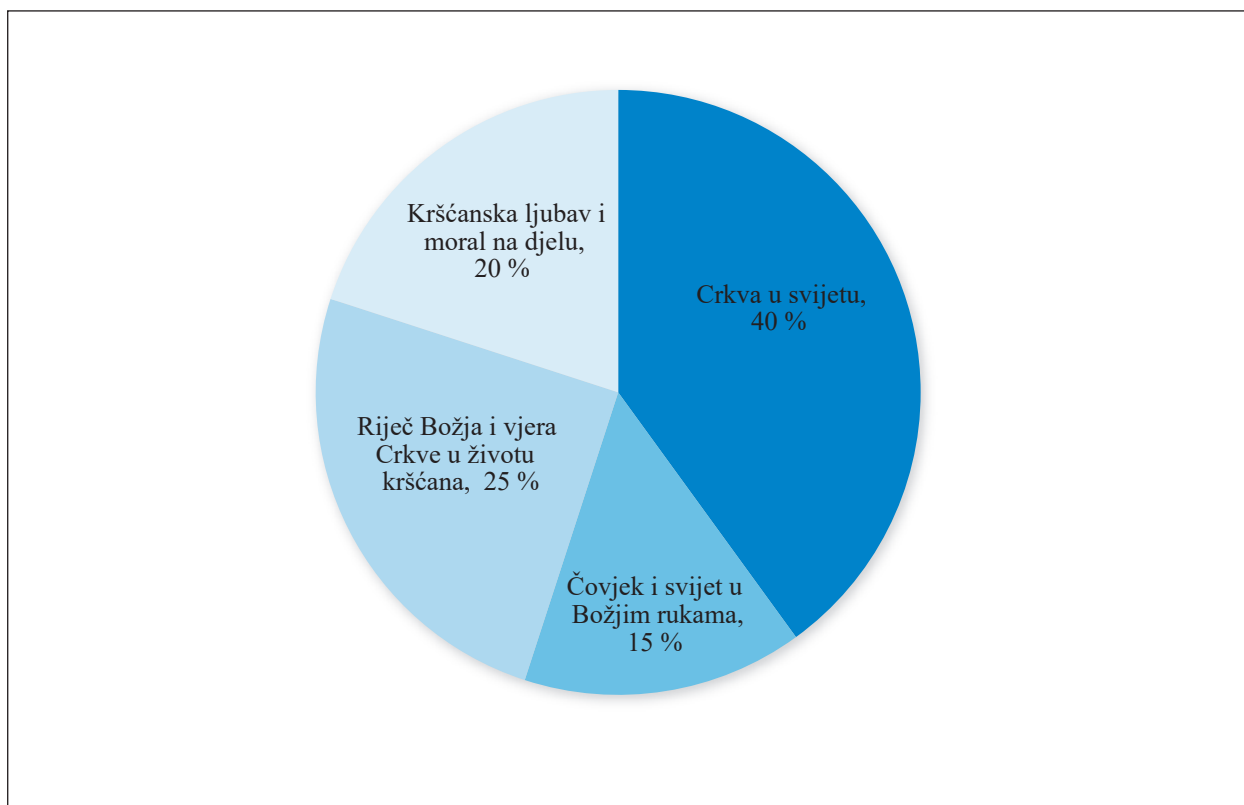
PP SK KV D.3.3. Učenik navodi temeljna obilježja monoteističkih religija i kršćanskih zajednica radi razumijevanja i poštovanja drugih ljudi.	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje monoteističke religije s njihovim temeljnim obilježjima – povezuje kršćanske zajednice s njihovim temeljnim obilježjima – izražava razumijevanje i poštovanje prema pripadnicima drugih religija – izražava razumijevanje i poštovanje prema pripadnicima drugih kršćanskih zajednica – uočava biblijske motive na odabranim umjetničkim djelima – navodi Isusovu oporuku o jedinstvu kršćana 	<ul style="list-style-type: none"> – izražava poštovanje prema pripadnicima drugih religija i kršćanskih zajednica u svojem okružju
--	---	--

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- temeljna obilježja monoteističkih religija (simbol, sveta knjiga, mjesto molitve, sveti dan, Božje ime)
- temeljna obilježja kršćanskih zajednica
- odabrana umjetnička djela povezana s biblijskim tekstovima koji se obrađuju u ovoj dobnoj skupini
- *Da svi budu jedno* – Isusova oporuka (Iv 17, 6 – 11; 18, 23)
- važnost poštovanja pripadnika drugih religija i drugih kršćanskih zajednica.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- povezivanje različitih zapažanja o drugim religijama u neposrednom okružju ili u medijskim sadržajima s pripadajućim religijskim sadržajima i ključnim pojmovima (polazi se od neposrednog iskustva učenika te se na osnovi njihovih zapažanja, primjerice, religijskih simbola, načina odijevanja, načina molitve, povezuje sadržaj o religijama i objašnjava religijski pojam prilagođeno učenikovim mogućnostima)
- korištenje vizualnim aplikacijama, fotografijama i videoisječcima s prikazom temeljnih obilježja monoteističkih religija
- povezivanje različitih zapažanja o drugim kršćanskim zajednicama u neposrednom okružju s pripadajućim sadržajima i ključnim pojmovima te objašnjavanje zapažanja o kršćanskim zajednicama prema mogućnostima učenika
- korištenje vizualnim aplikacijama, fotografijama i videoisječcima za prikaz temeljnih obilježja kršćanskih zajednica
- izvanučionična nastava: posjet zajednicama, bogomoljama druge religije
- organiziranje posjeta pripadnika židovstva ili islama satu vjeronauka
- promatranje reprodukcija odabranih umjetničkih djela povezanih s biblijskim tekstovima koji se obrađuju u ovoj dobnoj skupini
- izvanučionična nastava: posjet drugim kršćanskim zajednicama u lokalnoj zajednici
- organiziranje zajedničke aktivnosti s pripadnicima druge kršćanske zajednice u lokalnoj zajednici (molitveni susret, humanitarne aktivnosti, druženje)
- razvijanje razumijevanja i poštovanja prema pripadnicima drugih religija i drugih kršćanskih zajednica.



3. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Katolički vjeronauk u dobnoj skupini od 16. do 21. godine

E. POVEZANOST S DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Katolički vjeronauk kao predmet ima svoju posebnost zbog neprijeporna utjecaja religije, osobito kršćanstva, na razvoj opće i nacionalne kulture te općenito na konkretan život pojedinca i zajednice te je očito da su vjeronaučni sadržaji povezani gotovo sa svim područjima znanja. Interdisciplinarna isprepletenost i povezanost Katoličkog vjeronauka s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama omogućuje promicanje temeljnih kompetencija i vrijednosti kurikula, pridonosi cjelovitom odgoju učenika i razvoju drugih kompetencija, osobito njegove osobne izgradnje i razvoja, njegove individualne i društvene odgovornosti. Katolički vjeronauk ostvaruje međupredmetnu povezanost s različitim nastavnim predmetima, osobito s Hrvatskim jezikom i komunikacijom, Upoznavanjem uže i šire okoline, Skrbi o sebi, Socijalizacijom te Likovnom i glazbenom kulturom.

Korelacija s nastavnim predmetom Hrvatski jezik i komunikacija vidljiva je u svim godištim školovanja u onim dijelovima koji se temelje na pisanju, govorenju, čitanju, slušanju, prepričavanju i vještinama komunikacije i suradnje s drugima. Korelacija s predmetima Upoznavanje uže i šire okoline, Skrbi o sebi, Socijalizacijom vidljiva je u temama o pozitivnom načinu izražavanja osnovnih potreba, želja i emocija, izražavanju poštovanja prema ljudima oko sebe i pravilima ponašanja u zajednici, važnosti zajednica, važnosti očuvanja okoliša te slavljenju blagdana. U Katoličkom vjeronauku važno je stvaralačko izražavanje gotovo u svim temama. Likovno izražavanje posebno se ističe u biblijskim temama, a povezanost glazbenog izražavanja i vjeronauka ostvaruje se u pjesmi kao načinu kojim učenik izražava svoju ljubav prema Bogu. U širem smislu, temama koje obuhvaćaju govor o različitim oblicima slavlja, odgojno-obrazovni ishodi vjeronauka mogu se povezati i s odgojno-obrazovnim ishodima nastavnih predmeta stranih jezika. Također, korištenjem prikladnim informacijskim tehnologijama i digitalnim alatima, prikupljanjem infor-

macija, ali i važnošću odgovornog ponašanja na internetu, može se ostvariti povezanost s nastavnim predmetom Osnove informatike.

Tijekom učenja i poučavanja Katoličkog vjeronauka ostvaruju se očekivanja svih međupredmetnih tema. U promicanju duhovne, moralne, religiozne i društvene dimenzije uočava se snažna povezanost s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj kojoj je cilj poticanje cjelovitog razvoja djece i mladih osoba. Očekivanja međupredmetne teme Građanskog odgoja i obrazovanja osobito se ostvaruju ishodima Katoličkog vjeronauka i povezana su sa sljedećim temama: pravila ponašanja u razredu i školi, posljedice kršenja pravila za pojedinca i cijelu zajednicu, značenje i vrijednost rada za ljudski život. Ishodima predmeta Katolički vjeronauk kojima se posebno naglašava odgovorno ponašanje prema stvorenom svijetu (ekologija) i konkretniji postupci čuvanja okoliša, razvijanje solidarnosti, zahvalnost i poštovanje tradicije blagdana i slavlja ostvaruju se ishodi međupredmetne teme Održivi razvoj. Očekivanja međupredmetne teme Zdravlje u Katoličkom vjeronauku osobito se ostvaruju ishodima iz područja mentalno i socijalno zdravlje: razlikovanje primjerenoga od neprimjerenog ponašanja, razvoj empatije, uvažavanje različitosti, izbjegavanje sukoba i načini njihova nenasilnog rješavanja, aktivnosti koje doprinose osobnom razvoju te prosudba vlastitih stavova i ponašanja. Različiti pristupi poučavanja te aktivne metode učenja unutar Katoličkog vjeronauka pridonose učenju i motivaciji te razvijanju različitih strategija učenja koje možemo naći u međupredmetnoj temi Učiti kako učiti. Očekivanja međupredmetne teme Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije ostvaruju se korištenjem različitim digitalnim alatima kao pomoć u ostvarivanju ishoda Katoličkog vjeronauka. Neki od ciljeva međupredmetne teme Poduzetništvo uključuju otvorenost za razvoj upornosti i stjecanja radnih navika, pozitivan odnos prema radu te se također ostvaruju ishodima Katoličkog vjeronauka.

F. UČENJE I POUČAVANJE PREDMETA

Katolički vjeronauk i nastavni sadržaji vjeronauka u procesu učenja i poučavanja u okviru posebnog programa nastoje temeljno, stupnjevito i sustavno iznijeti i zrcaliti nauk Crkve i njezinu teološku sustavnost. Kriterij cjelovitosti katoličke vjere podrazumijeva istinito, vjerodostojno i sustavno prikazivanje istina kršćanske i katoličke vjere koja se usredotočuje na središnje teme, odnosno na artikuliranje i razvoj središnjih, za katoličku vjeru i vjerski odgoj, važnih sadržaja. Učenje i poučavanje Katoličkog vjeronauka u školi temelji se na prepoznavanju i razumijevanju religijskih i vjerskih pojmova i njihovu implementiranju u svakodnevni život.

Definirani odgojno-obrazovni ishodi predmeta Katoličkog vjeronauka ostvaruju se pomoću raznovrsnih strategija, pristupa i metoda u procesima stvaralačkoga i suradničkog učenja i poučavanja. Katolički vjeronauk ima i svoju odgojno-obrazovnu i metodičku posebnost jer vjeronaučnu nastavu promatra kao dinamičan susret osoba, učenika i vjeroučitelja s otajstvom Božje riječi i Božje milosti.

Pristup treba biti primjeren odgojno-obrazovnim potrebama i specifičnostima svakog učenika. Uvjeti u okruženju za svakog učenika moraju odgovarati njegovim individualnim jakim stranama, interesima i potrebama u učenju. Njihove su potrebe oblikovane sposobnostima i osobinama, osobnim iskustvom, prethodno stečenim kompetencijama, navikama, interesima, ciljevima, ali i širim socijalnim i kulturnim okruženjem.

Vjeroučitelj na temelju početne procjene izrađuje za svakog učenika individualizirani kurikulum kojim planira usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda nastavnog predmeta Katoličkog vjeronauka, sadržaje, strategije učenja i poučavanja (metode i oblike rada, nastavna sredstva i pomagala) te vrednovanje postignuća učenika uz povratne informacije uvažavajući pritom njegove jake strane i razrađene strategije podrške kao okosnice izrade svakoga individualiziranog kurikula. Bitna je i suradnja s roditeljima te njihovo uključivanje u sve faze izrade, provedbe i evaluacije individualiziranog kurikula da bi se znanja i vještine uvježbavali i prakticirali u obiteljskoj sredini.

Učenici su u procesima religijskog učenja i poučavanja shvaćeni kao individualne osobe, ali u zajednici s drugima. Zbog toga vjeronauk u školi reflektira njihova temeljna iskustva, konkretnu životnu stvarnost te njihove potrebe i interese. Polazi se od iskustva vjere koju učenik ima, primjerice, neki od njih se prvi put susreću s vjerskim sadržajima na nastavi Katoličkog vjeronauka. Važan je poticaj na prakticiranje vjere u vlastitoj obiteljskoj i crkvenoj zajednici.

Aktivnosti koje najbolje pomažu ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda one su kojima je učenik u središtu. One trebaju biti raznovrsne i primjerene učenikovim mogućnostima te svrsishodno odabrane, tj. vođene definiranim odgojno-obrazovnim ishodima predmeta. Važno je početi proces učenja i poučavanja učinkovitom motivacijom oslanjajući se na interese i iskustva učenika.

U procesu usvajanja ishoda Katoličkog vjeronauka treba naglasiti aktivnost učenika, u čemu veliku ulogu imaju različite metode i pristupi učenju. To se može postići na različite načine: demonstracijom pokretom (primjerice, temeljne molitve), pjesmom, igrom, stvaralačkim izražavanjem različitim metodama, doživljavanjem sebe, drugih i stvarnosti oko sebe različitim osjetilima, korištenjem digitalnim alatima itd. Preporučuje se upotreba vizualnog rasporeda aktivnosti jer raspored i predvidljivost vremenskog trajanja aktivnosti učenicima daje sigurnosti i motivira ih.

Uloga je vjeroučitelja poticanje i razvoj kompetencija za život, osobito naglašavajući socioemocionalne vještine jer je u središtu Katoličkog vjeronauka odgojna dimenzija. Razvoj ključnih kompetencija kao što su svijest o sebi (prepoznavanje i razumijevanje vlastitih osjećaja, interesa, jakih strana te ostalih važnih osobina), samoregulacija (vještina upravljanja emocijama, motivacijom i vlastitim ponašanjem), socijalna svijest (sagledavanje perspektive druge osobe te sposobnost suosjećanja s drugima, prepoznavanje i poštovanje različitosti) te socijalne vještine, posebno su zastupljene u kurikulumu Katoličkog vjeronauka. Učenike treba poučavati različitim strategijama primjerenim oblicima ponašanja koji vode prema većoj samoregulaciji i boljoj primjeni u svakodnevnom životu. Da bi se usvojili primjereni oblici ponašanja, treba sustavno uvježbavati vještine, korak po korak, prikladne vrste i razine podrške, učenje po modelu, poticati učenike da samostalno prate i uočavaju svoj napredak i ustrajnost te pohvaljivati, ne samo za ostvareni ishod, već i za ustrajnost i napredak u uočenim prihvatljivim ponašanjima.

Vjeronaučne metode pri radu s učenicima s višestrukim poteškoćama treba pažljivo odabrati te prilagoditi mogućnostima i potrebama učenika naslanjajući se na njihova prethodna znanja, iskustva i interese. U usvajanju vjerskih pojmova preporučuje se korištenje predmetima iz neposredne stvarnosti pri čemu se polazi od unaprijed osmišljenog i ciljano usmjerenog promatranja određenog predmeta, a zatim se pojašnjava njegova upotreba i/ili značenje. Od neposredne stvarnosti preko slikovnog prikaza dolazi se do značenja i poruke te primjene u svakodnevnim situacijama.

U procesu usvajanja vjeronaučnih sadržaja važno je naglasiti stupnjevitet u učenju (postupno proširivanje novih pojmova), rad u kraćim vremenskim intervalima s čestim ponavljanjima, češćim provjeravanjem razumijevanja te čestom izmjenom aktivnosti radi zadržavanja pažnje i koncentracije uz primjerenu vrstu i razinu podrške. Nadogradnja nastavnih sadržaja uključuje ponavljanje naučenih sadržaja i povezivanje pojmova s primjerima iz života da bi se učenik njima uspješno koristio u svakodnevnom životu.

Učenje se u pojedinom godištu nadovezuje na prethodna znanja, iskustva i interese učenika, stoga se u dobnim skupinama odgojno-obrazovni ishodi ponavljaju te se prema individualnim mogućnostima sadržajno proširuju u odnosu na prethodnu godinu.

Jedan od temeljnih oblika priopćavanja vjere jest pripovijedanje. Pripovjedački način poučavanja u radu s učenicima s višestrukim poteškoćama koji se školuju po posebnom programu za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada treba popratiti primjerenim i razrađenim strategijama podrške koje učenicima pomažu vizualizirati sadržaj pročitanog. Također treba obratiti pažnju na opseg i sadržaj pripovijedanog teksta tako da učenicima bude dovoljno razumljiv, reducirati složenost sadržaja koji se čita, gleda, sluša (dužina teksta, jezičnopoimovna struktura rečenice, broj činjenica), poduprijeti pripovijedanje vizualnom podrškom u obliku slika, ilustracija, slikopriča ili animiranih filmova pomoću kojih će učenici lakše pratiti slijed događaja o kojem govori tekst. Posebnu pažnju treba posvetiti razumijevanju uputa.

Osim različitih sadržajnih prilagodbi u cilju individualizacije učenicima s višestrukim poteškoćama u razvoju potrebni su često i primjereni didaktički materijali i određena pomagala.

Polazišta su neposredna iskustva učenika i svakodnevne životne situacije koje učenik promatra u svjetlu vjere. To može biti bilo koji predmet/situacija iz neposredne blizine koja je povezana s nastavnim sadržajem i koju učenik može uživo vidjeti, doživjeti, promatrati i proučiti, kao što su i izvanučionične aktivnosti (šetnje, posjeti, izleti...) koje omogućuju učenicima stjecanje znanja u stvarnim životnim situacijama i iskustvima. Vjeroučitelj najbolje zna koje mu mogućnosti pruža sredina u kojoj se škola nalazi te kako najbolje može iskoristiti te mogućnosti u poučavanju.

Kad je nedostupna, izvornu stvarnost treba nadomjestiti nastavnim sredstvima (videozapisima, prezentacijama, slikovnim aplikacijama, udžbenicima, radnim listovima i slično), koja u pravilu trebaju biti vrlo jednostavna, bez suvišnih detalja i prilagođena perceptivno-motoričkim i spoznajnim sposobnostima učenika.

Preporučuje se primjena informacijsko-komunikacijske tehnologije u procesu učenja i poučavanja da bi se sadržaji učinili dostupni i razumljivi svim učenicima. Informacijsko-komunikacijske tehnologije specifične su zbog svojih mogućnosti jednostavne i brze prilagodbe različitih edukacijskih sadržaja. Njihova prednost očituje se u ubrzavanju izrade prilagođenih nastavnih materijala, ali se ne smije zanemariti razdoblje koje je potrebno da bi se vjeroučitelji i učenici s poteškoćama u razvoju prilagodili novim nastavnim sredstvima.

Važno je svakom vjeroučitelju omogućiti didaktička pomagala u vidu konkretnih i slikovnih materijala (primjerice, drvene slagalice, različiti primjeri *Biblije*, lutke biblijskih osoba, makete crkve) potrebnih za poučavanje učenika s višestrukim teškoćama te prenošenje vjerskih sadržaja navedenih u predmetnom kurikulumu.

Okružje poticajno za učenje, koje je podržavajuće i ugodno, posebno je važno za poučavanje Katoličkog vjeronauka. Prostor učenja i poučavanja najčešće je učionica. Nužno je da ta učionica bude samo za poučavanje predmeta Katoličkog vjeronauka, opremljena svim potrebnim konkretnim materijalima, didaktičkim sredstvima potrebnim za usvajanje predmetnog kurikula. U okružju u kojem se odvija učenje i poučavanje učenik je izložen brojnim informacijama koje prima različitim osjetnim sustavima, stoga treba primjenjivati načela prilagodbe okružja u skladu s učenikovim senzornim potrebama.

Nakon obitelji, odgojno-obrazovna skupina je najmanja zajednica u kojoj se učenika poučava i odgaja u vjeri. Rad u skupinama može se ostvariti individualnim radom i radom u paru poštujući obilježja učenika s višestrukim teškoćama i njihovim individualnim potrebama.

Učenici se mogu grupirati i s drugim skupinama i razredima zbog ostvarivanja projekata na razini škole i/ili s drugim školama. Suradničko učenje važno je radi razvijanja kulture komuniciranja i izgrađivanja odnosa suradnje i poštovanja s drugim učenicima, stoga ga treba prakticirati kolikogod je to moguće.

Treba omogućiti proširenje učenja i poučavanja Katoličkog vjeronauka u izvanučioničnoj nastavi, izvannastavnim aktivnostima, izvanškolskim aktivnostima i različitim projektima koji se planiraju školskim kurikulumom. Tako se kod učenika razvija i ostvaruje potreba sudjelovanja u vjerskom životu zajednice.

U središtu procesa učenja i poučavanja uvijek treba biti učenik, njegov razvoj i dobrobit, stvaranje pozitivnog razrednog ozračja, poticanje na međusobno poštovanje i primjerene oblike ponašanja i kulturnog ophođenja prema drugima te pružanje podrške razvoju odgovornog ponašanja u skladu s kršćanskim vrednotama u svakodnevnom životu.

G. VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda Katoličkog vjeronauka temelji se na cjelovitom pristupu praćenja napredovanja i poticanja individualnoga razvoja svakog učenika u skladu s njihovim sposobnostima, interesima i potrebama. Planira se istodobno kad i ishodi na razini aktivnosti. Na temelju toga učitelj osmišljava aktivnosti za njihovo usvajanje uvažavajući mogućnosti učenika i strategije podrške koje su dio individualiziranog kurikula. Osnovna svrha vrednovanja jest unaprjeđivanje učenja i razvoja učenika te osnaživanje njegovih interesa za vjerske sadržaje. Vrste prilagodbi procesa vrednovanja razlikovat će se ovisno o specifičnoj potrebi pojedinog učenika, odnosno o vrsti i stupnju učenikove teškoće.

Za prikupljanje informacija o učenikovu učenju i njegovim postignućima primjenjuju se različiti pristupi vrednovanju: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenog, koji se međusobno razlikuju s obzirom na svrhu primjene, interpretaciju i korištenje prikupljenim informacijama.

Vrednovanje za učenje i vrednovanje kao učenje odnose se na oblike formativnoga vrednovanja koji teže većoj aktivnosti, motiviranosti, samostalnosti i kreativnosti učenika. Kod učenika s višestrukim poteškoćama ovo vrednovanje predstavlja izrazito osjetljivo područje koje može značajno odrediti njihovu motivaciju, pristup učenju pa čak i voljnost za sudjelovanje u odgojno-obrazovnom procesu.

Vrednovanje za učenje ne rezultira ocjenom već kvalitativnom povratnom informacijom o procesu učenja i usmjereno je na napredak učenika koji je ostvario u određenom razdoblju. Osim što treba biti redovita i pravodobna, povratna informacija treba biti dovoljno detaljna i konkretna. U povratnoj informaciji treba istaknuti što je dobro učinjeno i navesti što treba poboljšati te predložiti strategije za napredovanje. Vrednovanje za učenje treba temeljiti na jakim stranama učenika te praćenju što učenik radi dobro, kako to radi, ima li neke preferencije u načinima kako radi, koje se vještine, aktivnosti i procesi čine djelotvornima. Vrednovanje za učenje važno je jer predstavlja i povratnu informaciju učitelju radi unaprjeđenja procesa poučavanja.

Vrednovanje kao učenje temelji se na metodama samovrednovanja te vršnjačkog vrednovanja. Aktivnim uključivanjem učenika u proces vrednovanja, uz podršku učitelja, potiče ih se na veću samostalnost u radu. Učeniku je u procesu vrednovanja kao učenja potrebna podrška i redovita provjera razumijevanja uputa. U proces vrednovanja kao učenja u početku će biti uključen vjeroučitelj te će se, prema sposobnostima učenika, postupno smanjiti podrška da bi vrednovanje kao učenje bilo funkcionalno i usmjereno na veću samostalnost učenika.

Vrednovanje naučenog provodi se nakon procesa učenja i poučavanja radi procjene usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda Katoličkog vjeronauka. Vrednovanje pruža povratnu informaciju učeniku, učitelju i roditelju.

Vrednovanje je kriterijsko, što podrazumijeva unaprijed definirane kriterije razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda definiranih kurikulumom Katoličkog vjeronauka, uvažavajući osobitosti i mogućnosti svakog učenika. Kriteriji vrednovanja moraju biti transparentni jer se tako postiže zadovoljstvo različitih dionika odgojno-obrazovnoga sustava (učenik, roditelj, učitelj). Usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda procjenjuje se u odnosu na definirane kriterije, a ne usporedbom s ostalim učenicima.

Vrednovanje treba prilagoditi razvojnoj dobi i sposobnostima učenika, a to se odnosi na prilagodbu samog procesa vrednovanja, materijala i sredstava te metoda vrednovanja. Prilagodba procesa vrednovanja uključuje prilagodbu vremenskog okvira s mogućnošću korištenja kraćim odmorima. Postavljanje jednostavnih pitanja uz slikovnu podršku, reduciranje pitanja po opsegu (broj zadataka), stupnjevitost zadataka (lakši – teži – lakši) odnose se na prilagodbe materijala i sredstava u procesu vrednovanja. Jasan zadatak podrazumijeva precizne, nedvosmislene upute, iste ili vrlo slične onima s kojima su se učenici već susretali u nastavnom procesu. Pri razgovoru i postavljanju pitanja važno je uvjeriti se da je komunikacijski kanal dvosmjernan, da su učeniku dovoljno razumljive upute i sadržaj pitanja. U načinu komunikacije (verbalnom/neverbalnom) neophodno je koristiti se potrebnim strategijama podrške da bi se povećala razina razumijevanja upute i dobila povratna informacija od učenika. U odabiru metoda vrednovanja treba odabrati metodu koja najbolje odgovara mogućnostima učenika (primjerice, pisano ili usmeno) te prilagodbe u načinima stvaralačkog izražavanja. Posebnu pažnju u vrednovanju učenika s višestrukim poteškoćama treba usmjeriti na učenikov trud i napredak u usvajanju primjerenih obrazaca ponašanja te paziti da vrednovanje ne bude povezano s učenikovim teškoćama.

Postignuća učenika vrednuju se na kraju nastavne godine i to pomoću pet stupnjeva opisnog ocjenjivanja: potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno.

Sastavnice vrednovanja u nastavnom predmetu Katolički vjeronauk jesu:

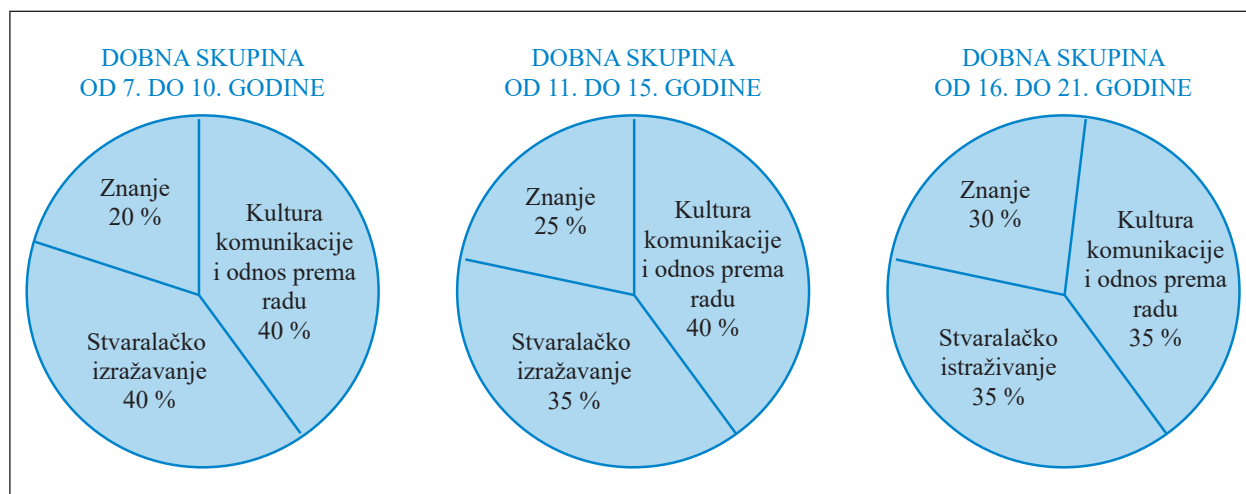
- znanje
- stvaralačko izražavanje
- kultura komunikacije i odnos prema radu.

U znanju se vrednuje usvajanje, razumijevanje temeljnih činjenica, pojmova, događaja i tekstova na razini zadanih područje i definiranih odgojno-obrazovnih ishoda učenja koji odražavaju njihovu složenost na spoznajnome, doživljajnom i funkcionalnom planu.

U stvaralačkom izražavanju učeniku se omogućuje da u procese učenja i iskazivanja naučenog kreativno uključi različite stvaralačke aktivnosti (molitveno, likovno, glazbeno, digitalno, scensko...). Tako se uvažavaju, podržavaju i razvijaju različite individualne i socijalne sposobnosti svakog učenika te potiče interdisciplinarnost i korelacija s drugim nastavnim predmetima.

Kulturi komunikacije i odnosu prema radu Katolički vjeronauk pridaje veliku važnost jer tom sastavnicom vrednovanja, trajno povezujući odgojne i obrazovne ciljeve i ishode učenja, osnažuje odgojnu dimenziju učenja, izražavanja učenika te njegov odnos prema radu. Budući da odgojna razina na poseban način obuhvaća afektivno doživljavanje, njihova je postignuća moguće povezati sa spoznajom, znanjem, ponašanjem i djelovanjem te ih tako vrednovati. Oni se mogu vrednovati kao integralni dio učenikovih postignuća.

Pri određivanju opisnoga zaključnog ocjenjivanja u pojedinim dobnim skupinama treba se voditi prijedlogom elemenata vrednovanja u priloženim grafikonima. Zaključna ocjena na kraju svakog godišta treba odgovarati usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda svakog učenika, definiranih kurikulumom Katoličkog vjeronauka.



4. slika: Sastavnice vrednovanja u nastavnom predmetu Katolički vjeronauk prema dobnim skupinama

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA

OSNOVE ENGLESKOG JEZIKA

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Kurikulom nastavnoga predmeta Osnove engleskoga jezika poučavaju se osnove engleskoga jezika i komunikacija u osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s većim i/ili višestrukim teškoćama u razvoju u dobnoj skupini od 11. do 15. godine i dobnoj skupini od 16. do 21. godine, koji se školuju prema posebnom kurikulumu za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada. Svrha nastavnog predmeta Osnove engleskog jezika jest razvoj i stjecanje osnovne komunikacijske jezične kompetencije, funkcionalnih komunikacijskih vještina, pismenosti nužnih za život i rad.

Učenici s većim i/ili višestrukim teškoćama u razvoju uključuju se u odgojno-obrazovni sustav uz odgovarajuće mjere potpore u različitom opsegu, a prema osobnim potrebama i osobitostima. Učenici sudjeluju u odgojno-obrazovnom procesu uz primjerenu podršku potrebnu u procesima učenja, poučavanja, iskazivanja naučenog te socijalizacije.

Učenje osnova engleskog jezika doprinosi razumijevanju i otkrivanju svijeta koji učenika okružuje, stjecanju osnovnih znanja o različitim zemljama, kulturama i ljudima koji govore engleskim jezikom. Time doprinosi osviještenosti učenika na osobnoj razini i na razini kulture i društva u cjelini.

Sadržaj nastavnog predmeta Osnove engleskog jezika prati specifičnosti učenja učenika s većim i/ili višestrukim poteškoćama, pritom imajući u vidu da ih se kontinuirano potiče na aktivnu i funkcionalnu upotrebu elemenata komunikacije na engleskom jeziku.

Svrha učenja osnova engleskog jezika jest omogućiti odgojno-obrazovno napredovanje učenika s poteškoćama poštujući njegove razvojne posebnosti, specifičnosti funkcioniranja i odgojno-obrazovne potrebe, čime učenik postaje aktivan sudionik nastavnog procesa i kurikula.

Oznake ishoda u predmetnom kurikulumu odnose se na ishode za osnovnu školu (PP SK OEJ), na dobne skupine i područja (A, B ili C) u kojima se ostvaruju.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA PREDMETA

Učenje stranih jezika učenika s većim i/ili višestrukim poteškoćama jedno je od područja jezične pedagogije koje zahtijeva veću pozornost metodičara i edukacijskih rehabilitatora.

Odgojno-obrazovni ciljevi učenja Osnova engleskog jezika usmjereni su na razvijanje interesa i motiviranje učenika tijekom različitih razina školovanja. Sadržaji trebaju biti prilagođeni stupnju razvoja učenika, njihovim individualnim interesima i sposobnostima.

Temeljni ciljevi učenja i poučavanja engleskog jezika jesu osposobiti učenika:

- za slušanje i razumijevanje drugih u različitim društvenim situacijama
- za postavljanje jednostavnih pitanja i aktivno uključivanje u jednostavan razgovor
- za usvajanje sve većeg raspona vokabulara, od imena svakodnevnih predmeta, događaja i ljudi, do vokabulara kojim se služe u široj zajednici
- za prepisivanje (prema predlošku) ili pokazivanje riječi i kratkih rečenica, pisanje riječi s komunikacijskom vrijednošću.

C. STRUKTURA – ORGANIZACIJSKA PODRUČJA PREDMETNOG KURIKULA

Tri su područja kurikula nastavnog predmeta Osnove engleskog jezika: komunikacijska jezična kompetencija, međukulturna komunikacijska kompetencija i samostalnost u ovladavanju jezikom. Navedena područja proizlaze iz temeljnih kompetencija, konceptualizacije jezično-komunikacijskoga područja i svrhe predmeta. Njihova neodvojivost proizlazi iz međuovisnosti engleskog jezika i kulture te samostalnosti u učenju kao preduvjeta cjeloživotnom razvoju komunikacijske i međukulturne kompetencije. Sva tri područja čine uravnoteženu strukturu cjelokupnog kurikula nastavnog predmeta i polazište su odgojno-obrazovnih ishoda za sve razrede unutar predmeta.



1. slika: Grafički prikaz organizacije kurikula nastavnog predmeta Osnove engleskog jezika u objema skupinama učenja

Komunikacijska jezična kompetencija

Komunikacijska jezična kompetencija podrazumijeva osnovno služenje jezikom u skladu sa svrhom komunikacijske situacije.

Odgojno-obrazovni ishodi proizašli iz područja komunikacijska jezična kompetencija temelje se:

- na stjecanju znanja o engleskom jeziku (osnovni rječnik, osnovna gramatika, izgovor; obilježja verbalne i neverbalne interakcije)
- na razvijanju jezične vještine za razumijevanje kratkih slušanih i pročitanih tekstova te za produkciju jednostavnih i vrlo kratkih govornih i pisanih tekstova.

Razvojem komunikacijske kompetencije potiče se socijalizacija i razvoj učenika uvažavajući njihove osobitosti razvoja i funkcioniranja, interese i motivaciju. Stjecanjem navedene kompetencije kod učenika se potiče znatiželja i interes za učenjem jezika.

Međukulturna komunikacijska kompetencija

Odgojno-obrazovnim procesom potiče se razvijanje stavova i znanja o drugim kulturama da bi se razvila međukulturna kompetencija i bolje razumijevanje i poštovanje različitih kultura.

Usvajanjem odgojno-obrazovnih ishoda unutar ovog područja učenik:

- oblikuje svijest o sebi kao članu nacionalne zajednice i kao članu međunarodne zajednice
- uči poštovati raznolikosti
- upoznaje kulturne karakteristike strane zemlje
- upoznaje engleski jezik kao jedno od sredstava komunikacije i kao sredstvo međunarodne komunikacije.

Samostalnost u ovladavanju jezikom

Odgojno-obrazovnim ishodima proizašlima iz područja samostalnost u ovladavanju jezikom naglašava se:

- učenikov afektivni razvoj
- jačanje znatiželje, želje i potrebe za novim spoznajama
- upoznavanje i vrednovanje vlastita postignuća
- razvoj medijske pismenosti.

Preuzimanjem aktivne uloge u procesu učenja, uz podršku, učenik razvija samopouzdanje i samopoštovanje te stvara temelje za cjeloživotno učenje.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PO DOBNIM SKUPINAMA I ORGANIZACIJSKIM PODRUČJIMA

Osim odgojno-obrazovnih ishoda, navedeni su i sadržaji i preporuke za usvajanje ishoda na razini razreda. Sadržaji uključuju preporučene teme i funkcije, a didaktičko-metodičke preporuke donose smjernice za poučavanje Osnova engleskog jezika. Jezični sadržaji nisu propisani; leksički se sadržaji biraju primjereno razvojnoj dobi učenika te vodeći računa o povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama, a gramatičke strukture proizlaze iz preporučenih funkcija te se biraju primjereno razvojnoj dobi učenika. Jezični se sadržaji (leksičke i gramatičke strukture) ponavljaju i nadograđuju, druga skupina uključuje strukture iz prve skupine.

Sva tri područja kurikula nastavnog predmeta Osnove engleskog jezika imaju jednaku postotnu zastupljenost u objema dobnim skupinama.

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 11. do 15. godine

A. Komunikacijska jezična kompetencija

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK OEJ A.2.1. Učenik pokazuje razumijevanje izgovorenih jednostavnih riječi i vrlo kratkih i jednostavnih rečenica.	<ul style="list-style-type: none"> – neverbalno i/ili verbalno reagira na izgovorene riječi vrlo kratke i jednostavne rečenice – prepoznaje izgovorene riječi/rečenice ili zvučni zapis riječi/rečenica uz vizualnu podršku (slika predmeta) 	– pokazuje djelomično razumijevanje izgovorenih jednostavnih riječi i vrlo jednostavnih rečenica
PP SK OEJ A.2.2. Učenik govori jednostavne, učestale riječi te vrlo kratke i jednostavne rečenice prema modelu.	<ul style="list-style-type: none"> – ponavlja jednostavne, učestale riječi te vrlo kratke i jednostavne rečenice oponašajući engleski sustav glasova – imenuje predmete i osobe na temelju slikovnog i slušnog poticaja – upotrebljava osnovne komunikacijske obrasce: pozdravlja, predstavlja se, čestita rođendan i blagdane, zahvaljuje – kombinira dvije ključne ideje ili dva ključna pojma, spaja pojedinačne riječi, znakove ili simbole za prenošenje značenja 	– govori manji broj jednostavnih učestalih riječi te vrlo kratkih i jednostavnih rečenica prema modelu
PP SK OEJ A.2.3. Učenik preslikava slova i jednostavne učestale riječi prema predlošku.	<ul style="list-style-type: none"> – preslikava slova engleske abecede i učestale riječi prema predlošku (pridružuje plastična slova ili kartice sa slovima) – preslikava riječi na temelju predloška i više strukturiranih aktivnosti (preslagivanje riječi, slikopriča) 	– djelomično točno preslikava slova engleske abecede i jednostavne učestale riječi prema predlošku
<p>Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda</p> <p>Preporučene teme: upoznavanje, obitelj, školski pribor i učionica, brojevi, boje, posebni datumi.</p> <p>Funkcije: uljudno ophođenje, pozdravljanje i oslovljavanje, predstavljanje, čestitanje, imenovanje, brojenje.</p> <p>Leksičke se strukture biraju primjereno razvojnoj dobi učenika vodeći računa o povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.</p> <p>Gramatičke se strukture biraju primjereno razvojnoj dobi učenika i proizlaze iz preporučenih funkcija.</p> <p>Primjeri leksičkih i gramatičkih struktura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – I'm, Nice to meet you, What's your name? (upoznavanje) – This is my, I have; (obitelj) – I have, I don't have, Can I borrow...?, Here you go, Open, Close, Turn off, Turn on, Put away, Take out, Throw it in the trash can, Thank you, Please (školski pribor i učionica) 		

- How many...?, Give me, I have... (brojevi)
- What color is...?, Show me (boje)
- What are the colours of Christmas? What color are Easter eggs? Merry Christmas, Happy New Year, Happy birthday (posebni datumi).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Poučavanje sadržaja temelji se na verbalnoj, neverbalnoj i/ili potpomognutoj komunikaciji i učenju iz konkretne situacije mimikom, gestama, pokretom, likovnim izrazom, igrama, pjesmama i dramatizacijom služeći se pritom zornim sredstvima, slikovnom podrškom i sredstvima primjerene potpomognute komunikacije u skladu s govorno-jezičnom razvojnom dobi učenika.

Na početnoj razini poučavanja engleskog jezika učitelj je važan govorni model. Njegov govor mora biti učenicima razumljiv, stoga je u početku bogato potkrijepljen neverbalnim potporama (mimikom, gestama i sl.), vizualnom podrškom, a razumijevanje je olakšano korištenjem materinskog jezika da bi se dodatno pojasnilo značenje.

U poučavanju je važna primjena multimodalnog pristupa, odnosno provođenja aktivnosti utemeljenih na različitim modalitetima (uključivanje što većeg broja osjetila i zadovoljavanje različitih preferiranih stilova učenja):

- upotreba informacijskih i komunikacijskih tehnologija, videoisječaka, slika ili fotografija i konkretnih materijala (primjerice, predmeti, modeli, plastična slova, kartice sa slovima, riječima)
- korištenje predmetima iz neposredne stvarnosti (primjeri, slike)
- izmjenjivanje raznovrsnih aktivnosti radi zadržavanja koncentracije i pažnje.

Svakom učeniku treba dati priliku da uči na način koji njemu najviše odgovara i pritom doživi uspjeh i osjeća se ugodno da bude spreman surađivati s učiteljem i ulagati napor u stjecanje znanja i vještina.

Navedeni primjeri leksičkih i gramatičkih struktura namijenjeni su učiteljima i nisu obvezni.

Od učenika se očekuje sporazumijevanje na razini geste, pogleda, riječi (razumijevanje i izražavanje riječima kao što su imenovanja, jednostavne upute i sl.). Učenici tijekom govorne komunikacije sudjeluju u vođenim aktivnostima, uglavnom reproduktivnog karaktera.

B. Međukulturna komunikacijska kompetencija

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK OEJ B.2.1. Učenik prepoznaje najosnovnije informacije o kulturi ciljnog jezika.	<ul style="list-style-type: none"> – uočava imena ljudi i zemalja iz zemalja ciljnog jezika – prepoznaje izraze za obiteljske proslave i za proslave blagdana – neverbalno i/ili verbalno reagira na različite književne tekstove (primjerice, pjesme, brojalice, slikovnice) 	– prepoznaje neke od najosnovnijih informacija o kulturi ciljnog jezika
PP SK OEJ B.2.2. Učenik oponaša osnovne obrasce uljudnog ophođenja u simuliranim i/ili stvarnim međukulturnim susretima.	<ul style="list-style-type: none"> – oponaša neverbalno i/ili verbalno u vrlo jednostavnim komunikacijskim situacijama – ponavlja izraze za pozdravljanje i oslovljavanje osoba u poznatome kontekstu na neformalnoj razini – oponaša zahvalu i molbu – oponaša neverbalne znakove (gestikulacija i mimika) 	– oponaša dio osnovnih obrazaca uljudnog ophođenja u simuliranim i/ili stvarnim međukulturnim susretima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishodi iz područja međukulturna komunikacijska kompetencija ostvaruju se na temelju istih jezičnih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz područja komunikacijska jezična kompetencija.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Odgojno-obrazovni ishodi ostvaruju se usporedno s usvajanjem odgojno-obrazovnih ishoda iz područja komunikacijska jezična kompetencija.

C. Samostalnost u ovladavanju jezikom

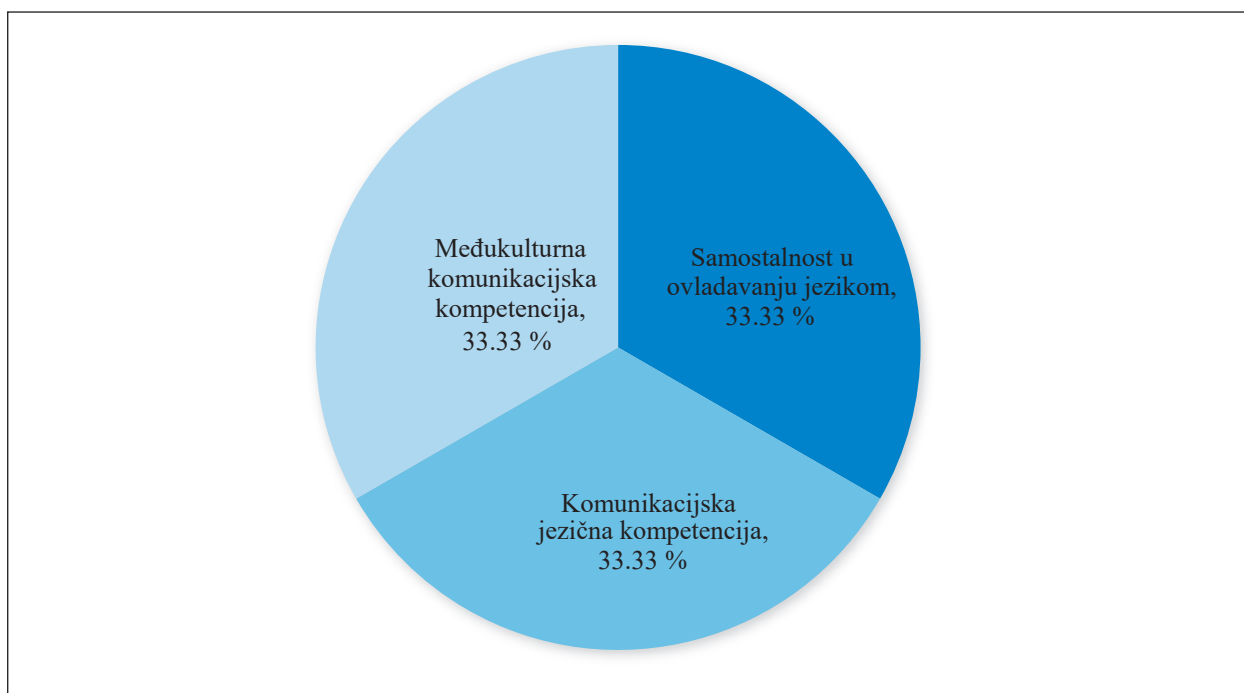
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK OEJ C.2.1. Učenik se koristi najosnovnijim metakognitivnim strategijama učenja jezika.	<ul style="list-style-type: none">– usmjerava pažnju na određeni zadatak i rješava ga prema uputama– prikuplja svoje radove u mapu radova (portfolio) prema uputama radi praćenja napretka u učenju– izražava osjećaje i raspoloženja prema učenju jezika prikladnim znakovima/crtežima	<ul style="list-style-type: none">– koristi se nekim od najosnovnijih metakognitivnih strategija učenja jezika
PP SK OEJ C.2.2. Učenik se koristi najosnovnijim društveno-afektivnim strategijama učenja jezika.	<ul style="list-style-type: none">– razvija početni pozitivan stav i zanimanje za učenje engleskog jezika– pokazuje suosjećajnost igrom, pjesmom, pričom i pokretima– oponaša interakciju i surađuje s drugima u paru ili skupini igrom, pjesmom, pričom, dijeljenjem uloga i kretanjem	<ul style="list-style-type: none">– koristi se nekim od društveno-afektivnih strategija učenja jezika
PP SK OEJ C.2.3. Učenik se koristi najosnovnijim tehnikama kreativnog izražavanja.	<ul style="list-style-type: none">– kreativno se izražava pjesmom i pokretima– izrezuje, slaže i boji crteže i slike	<ul style="list-style-type: none">– koristi se nekim od najosnovnijih tehnika kreativnog izražavanja
PP SK OEJ C.1.4. Učenik prepoznaje najosnovnije izvore informacija.	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje najosnovnije izvore informacija (radne materijale, različite audiovizualne i digitalne materijale te učiteljeve didaktičke materijale)	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje neke od najosnovnijih izvora informacija

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishodi iz područja samostalnost u ovladavanju jezikom ostvaruju se na temelju istih jezičnih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz područja komunikacijska jezična kompetencija.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Odgojno-obrazovni ishodi ostvaruju se usporedno s usvajanjem odgojno-obrazovnih ishoda iz područja komunikacijska jezična kompetencija.



2. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Osnove engleskog jezika u dobnoj skupini od 11. do 15. godine

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 16. do 21. godine

A. Komunikacijska jezična kompetencija

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK OEJ A.3.1. Učenik pokazuje razumijevanje izgovorenih jednostavnih riječi te kratkih i jednostavnih rečenica.	<ul style="list-style-type: none"> – neverbalno i/ili verbalno reagira na izgovorene riječi i rečenice – prepoznaje izgovorene riječi/ rečenice ili zvučni zapis riječi/ rečenica uz vizualnu podršku (slika predmeta) 	– pokazuje djelomično razumijevanje izgovorenih jednostavnih riječi te kratkih i jednostavnih rečenica
PP SK OEJ A.3.2. Učenik pokazuje razumijevanje jednostavnih, kratkih, učestalih riječi koje su slične u izgovoru i u pisanom obliku.	– povezuje riječ u pisanom obliku uz vizualnu podršku	– pokazuje djelomično razumijevanje jednostavnih, kratkih, učestalih riječi koje su slične u izgovoru i u pisanom obliku
PP SK OEJ A.3.3. Učenik govori jednostavne, učestale riječi te kratke i jednostavne rečenice prema modelu.	<ul style="list-style-type: none"> – ponavlja jednostavne, učestale riječi te kratke i jednostavne rečenice oponašajući engleski sustav glasova – imenuje predmete i osobe na temelju slikovnog i slušnog poticaja – upotrebljava osnovne komunikacijske obrasce: pozdravlja, predstavlja se, čestita rođendan i blagdane, zahvaljuje – kombinira dvije ključne ideje ili dva ključna pojma, spaja pojedinačne riječi, znakove ili simbole za prenošenje značenja 	– govori manji broj jednostavnih učestalih riječi te kratkih i jednostavnih rečenica prema modelu
PP SK OEJ A.3.4. Učenik sudjeluje u vodenome jednostavnom razgovoru koristeći se jednostavnim riječima i jednostavnim rečenicama na temelju ponuđenih komunikacijskih obrazaca.	– koristi se osnovnim komunikacijskim obrascima (predstavlja drugog, pita, odgovara, daje upute i slično)	– u vodenome jednostavnom razgovoru djelomično točno se koristi jednostavnim riječima i jednostavnim rečenicama na temelju ponuđenih komunikacijskih obrazaca

PP SK OEJ A.3.5. Učenik prepisuje jednostavne učestale riječi te jednostavne rečenice.	<ul style="list-style-type: none"> – preslikava slova engleske abecede, učestale riječi i rečenice prema predlošku – preslikava riječi i jednostavne rečenice na temelju predloška i više strukturiranih aktivnosti (preslagivanje riječi, slikopriča, dovršavanje rečenice ponuđenim riječima) 	– djelomično točno prepisuje jednostavne učestale riječi i jednostavne rečenice
---	---	---

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Preporučene teme: hrana i piće, životinje, uređaji i igrice, posebni datumi.

Funkcije: uljudno ophođenje, pozdravljanje i oslovljavanje, predstavljanje, čestitanje, imenovanje i brojenje.

Leksičke se strukture biraju primjereno razvojnoj dobi učenika vodeći računa o povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Gramatičke se strukture biraju primjereno razvojnoj dobi učenika i proizlaze iz preporučenih funkcija.

Primjeri jezičnih i gramatičkih struktura:

- I like, I don't like, Do you like?, Yes, I do, No, I don't, I have, I don't have, Can I have...?, Here you are. (hrana i piće)
- It is, lives, eats, I have, Do you have...? Yes, No (životinje)
- I have, I don't have, Do you have...?, Can I borrow...?, How much is it?, Here you are. (uređaji i gre)
- Who is Rudolph?, Who is Easter bunny?, When is your birthday?, How old are you? (posebni datumi).

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Poučavanje sadržaja temelji se na verbalnoj, neverbalnoj i/ili potpomognutoj komunikaciji i učenju iz konkretne situacije mimikom, gestama, pokretom, likovnim izrazom, igrom, pjesmom i dramatizacijom služeći se pritom zornim sredstvima, slikovnom podrškom i sredstvima primjerene potpomognute komunikacije u skladu s govorno-jezičnom razvojnom dobi učenika.

U poučavanju je važna primjena multimodalnog pristupa, odnosno provođenja aktivnosti utemeljenih na različitim modalitetima (uključivanje što većeg broja osjetila i zadovoljavanje različitih preferiranih stilova učenja):

- upotreba informacijskih i komunikacijskih tehnologija, videoisječaka, slika ili fotografija i konkretnih materijala (primjerice, predmeti, modeli, kartice s riječima)
- korištenje predmetima iz neposredne stvarnosti (primjeri, slike)
- izmjenjivanje raznovrsnih aktivnosti radi zadržavanja koncentracije i pažnje (najbolje se pamti ono što se uči na početku i na kraju, nakon faze koncentrirane pažnje treba slijediti faza opuštanja i obrnuto).

Svakom učeniku treba dati priliku da uči na način koji njemu najviše odgovara te pritom doživi uspjeh i osjeća se ugodno da bude spreman surađivati s učiteljem i ulagati napor u stjecanje znanja i vještina. Navedeni primjeri leksičkih i gramatičkih struktura namijenjeni su učiteljima i nisu obvezni.

Od učenika se očekuje sporazumijevanje na razini riječi (razumijevanje i izražavanje riječima kao što su imenovanja, jednostavne upute i sl.).

Treba stvarati poticajnu sredinu za učenje kreirajući igre i situacije za uvježbavanje govora i razgovora (primjerice, proslava rođendana, trgovina s igračkama...). Sve razredne aktivnosti raznolike su, zanimljive i zabavne te se vrlo dinamično izmjenjuju.

B. Međukulturna komunikacijska kompetencija

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK OEJ B 3.1. Učenik prepoznaje osnovne informacije o kulturi ciljnog jezika.	<ul style="list-style-type: none">– uočava imena ljudi, nazive i zastave zemalja te robne marka ciljnog jezika– prepoznaje više izraza za obiteljske proslave i za proslave blagdana– neverbalno i/ili verbalno reagira na različite književne tekstove (primjerice, pjesme, brojalice, slikovnice)	– prepoznaje neke od osnovnijih informacija o kulturi ciljnog jezika
PP SK OEJ B 3.2. Učenik se koristi osnovnim obrascima uljudnog ophođenja u simuliranim i/ili stvarnim međukulturnim susretima.	<ul style="list-style-type: none">– koristi se izrazima za pozdravljanje i oslovljavanje osoba u poznatome kontekstu na neformalnoj razini– izražava zahvalu, molbu i ispriku– oponaša neverbalne znakove (gestikulacijom i mimikom)	– koristi se dijelom osnovnih obrazaca uljudnog ophođenja u simuliranim i/ili stvarnim međukulturnim susretima

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishodi iz područja međukulturna komunikacijska kompetencija ostvaruju se na temelju istih jezičnih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz područja komunikacijska jezična kompetencija.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Odgojno-obrazovni ishodi ostvaruju se usporedno s usvajanjem odgojno-obrazovnih ishoda iz područja komunikacijska jezična kompetencija.

C. Samostalnost u ovladavanju jezikom

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK OEJ C.3.1. Učenik se koristi osnovnim metakognitivnim strategijama učenja jezika.	<ul style="list-style-type: none">– slijedi uputu zadatka, povezuje ga s prethodnim zadacima i rješava– usmjerava pažnju na više od jednog zadatke i rješava ih prema uputama– prikuplja svoje radove u mapu radova (portfolio) radi praćenja napretka u učenju– izražava osjećaje i raspoloženja prema učenju jezika prikladnim izrazima, znakovima i crtežima	– koristi se nekim od metakognitivnih strategija učenja jezika

PP SK OEJ C.3.2. Učenik se koristi osnovnim društveno-afektivnim strategijama učenja jezika.	<ul style="list-style-type: none"> – traži pomoć učitelja i vršnjaka u rješavanju jednostavnih problema – prihvaća da je prirodno činiti pogreške pri učenju – izabire aktivnosti koje povećavaju zadovoljstvo učenja 	– koristi se nekim od osnovnijih društveno-afektivnih strategija učenja jezika
PP SK OEJ C.3.3. Učenik se koristi osnovnim tehnikama kreativnog izražavanja.	<ul style="list-style-type: none"> – sudjeluje u vrlo kratkim predstavama – prepoznaje značenje vrlo kratkih učestalih rečenica te crta i boji 	– koristi se nekim od osnovnijih tehnika kreativnog izražavanja
PP SK OEJ C.3.4. Učenik se koristi osnovnim izvorima informacija.	<ul style="list-style-type: none"> – koristi se osnovnim izvorima informacija (radnim materijalima, različitim audiovizualnim i digitalnim materijalima te učiteljevim didaktičkim materijalima) – izrađuje slikovni rječnik u papirnatom obliku 	– koristi se nekim od osnovnijih izvora informacija

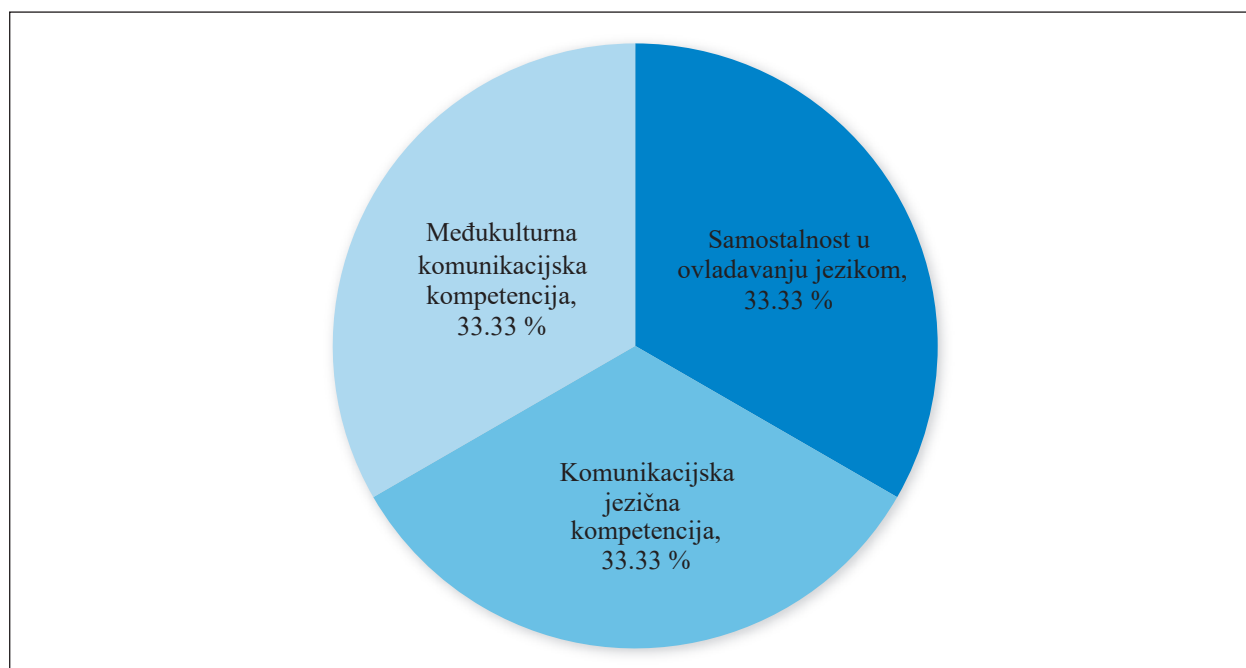
Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Ishodi iz područja samostalnost u ovladavanju jezikom ostvaruju se na temelju istih jezičnih sadržaja pomoću kojih se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz područja komunikacijska jezična kompetencija.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Odgojno-obrazovni ishodi ostvaruju se usporedno s usvajanjem odgojno-obrazovnih ishoda iz područja komunikacijska jezična kompetencija.

Učitelj vodi učenike procesom razvijanja metakognitivnih sposobnosti i pruža stalnu podršku u primjeni strategija koje učenika vode procesom učenja.



3. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Osnove engleskog jezika u dobnoj skupini od 16. do 21. godine

E. POVEZANOST S DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

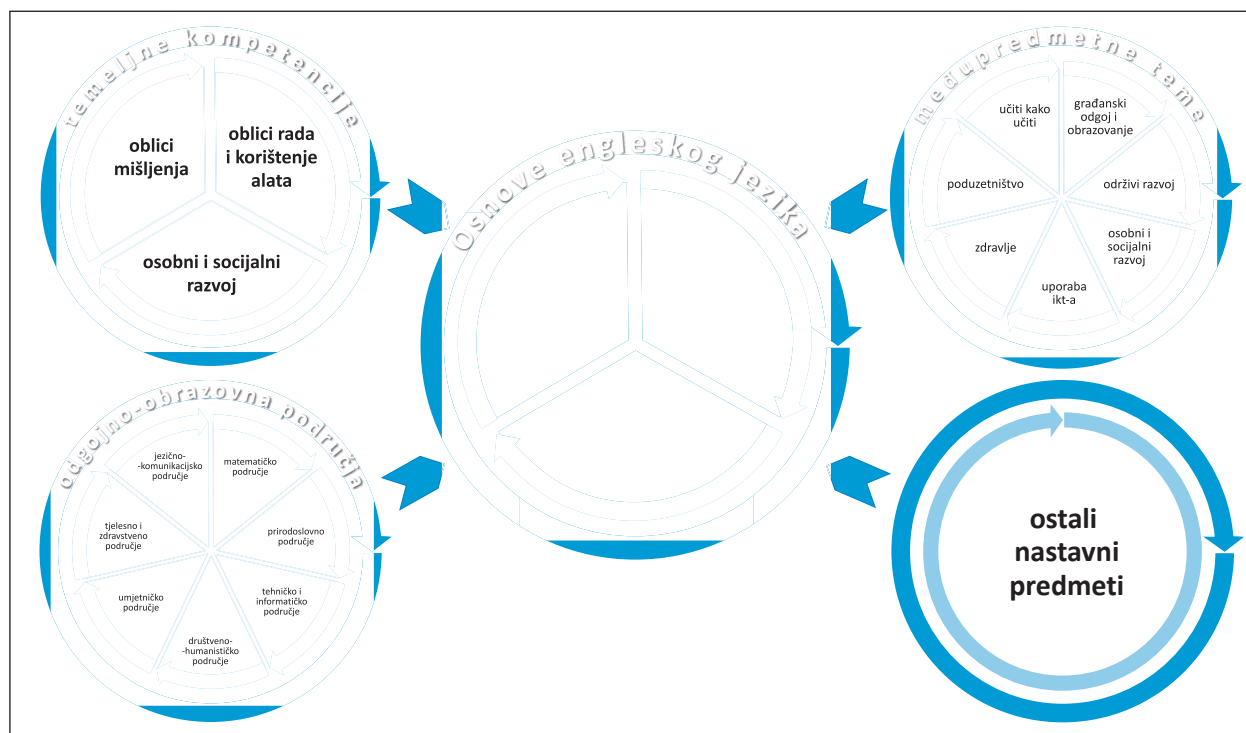
Usvajanjem odgojno-obrazovnih ishoda kurikula nastavnog predmeta Osnove engleskog jezika (pokrata: OEJ), osim jezično-komunikacijske, omogućeno je razvijanje i drugih temeljnih kompetencija.

Engleski jezik je zbog svoje predmetne posebnosti, tj. činjenice da je jezik istodobno i sadržaj i sredstvo učenja i poučavanja, povezan s gotovo svim odgojno-obrazovnim područjima, međupredmetnim temama te gotovo svim predmetima iz posebnih programa za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života i rada (Domaćinstvo, Hrvatski jezik i komunikacija, Izobrazba u obavljanju poslova, Likovna i glazbena kultura, Matematičke vještine, Radni odgoj, Osnove informatike, Skrb o sebi, Socijalizacija, Upoznavanje uže i šire okoline, Vjeronauk).

Zbog prirode sadržaja učenja i poučavanja koji, između ostalog, uključuju jezične sadržaje, kulturu življenja, povezanost se prvenstveno ostvaruje s jezično-komunikacijskim, društveno-humanističkim i umjetničkim područjem. Povezanost se ostvaruje i s drugim odgojno-obrazovnim područjima: prirodoslovnim, tehničkim i informatičkim, matematičkim te tjelesnim i zdravstvenim, ovisno o njihovoj zastupljenosti u pojedinom razredu.

Odgojno-obrazovni ishodi engleskog jezika izravno odražavaju očekivanja definirana kurikulumima pojedinih međupredmetnih tema (Učiti kako učiti, Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje i Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije), a ostale se međupredmetne teme realiziraju izborom sadržaja na engleskom jeziku.

Na razini nastavnih predmeta, Osnove engleskog jezika sadržajno je i metodološki blisko povezan s materskim te s drugim stranim jezicima. Integriranim učenjem jezika i sadržaja stvara se povezanost sa svim nastavnim predmetima, a učenju jezika dodaje element svrhovitosti. Takav način rada usklađuje se s učeničkim željama i potrebama ovisno o oblicima daljnjeg školovanja.



4. slika: Mjesto predmeta Osnove engleskog jezika u cjelokupnom kurikulumu

F. UČENJE I POUČAVANJE PREDMETA

Suvremeni pristup učenja i poučavanja Osnova engleskog jezika stavlja učenika u središte nastavnog procesa te uključuje primjenu različitih strategija poučavanja usmjerenih na učenika.

Da bi učenici ovladali osnovama engleskog jezika, primjenjuju se različite aktivnosti učenja s naglaskom na situacijsko i iskustveno učenje. Takvi su oblici rada usmjereni ovladavanju elementarnim vještinama za upotrebu stranog jezika u komunikaciji i razvoju sposobnosti primjene naučenog u svakodnevnim životnim i praktičnim situacijama kao što je igra, suradnja i komunikacija u učeniku bliskim aktivnostima.

Da bi se osiguralo uspješno razumijevanje, učenje i primjena naučenog, treba nastavne sadržaje i aktivnosti za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda predmeta Osnove engleskog jezika prezentirati tako da budu primjereni njihovim sposobnostima, vještinama, interesima, predznanju i iskustvu. Pritom treba primijeniti one metode, tehnike i sredstva u radu koje najbolje odgovaraju usvajanju informacija za pojedinog učenika, odnosno stilu njegova učenja.

Učenici s teškoćama u razvoju predstavljaju heterogenu skupinu. Njihov način funkcioniranja određuje različite, učenicima primjerene pristupe učenju i poučavanju, stoga je potrebno na početku svake školske godine provesti početnu edukacijsko-rehabilitacijsku procjenu sposobnosti, interesa, obrazovnih razina, vještina i potreba svakog učenika na kojoj će se temeljiti daljnji rad. Na temelju početne procjene učitelj može odrediti koje će strategije poučavanja biti učinkovite i izraditi individualizirani kurikulum u koji će uključiti primjerene oblike prilagodbe (strategija, metoda i oblika poučavanja te vrednovanja), čime će učeniku s teškoćama u razvoju omogućiti uspješno usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda i razvijanje planiranih kompetencija u skladu s njegovim sposobnostima.

Osim što treba težiti tomu da na svakome nastavnom satu predmeta Osnove engleskog jezika učenik s teškoćama usvaja znanje u skladu sa svojim sposobnostima, pokaže znanje koje je stekao i bude aktivan, važno je omogućiti mu i da doživi uspjeh u svakom susretu u nastavi. Osjećaj uspjeha snažan je motivator za učenje svim učenicima. Treba izbjegavati situacije u kojima će učenik s teškoćama doživjeti neuspjeh, važno je pred učenike stavljati zadatke primjerene težine koje mogu riješiti samostalno ili uz primjerenu podršku, što će potaknuti razvoj njihova samopouzdanja, ustrajnosti i motivacije za rad. Da učenici ne preuzmu pasivnu ulogu u procesu učenja i pretjerano se oslanjaju na druge (učitelja ili pomoćnika u nastavi), strategije koje se primjenjuju u poučavanju trebaju uključivati i postupno smanjivanje pružanja podrške jer se kod učenika želi postići što veći stupanj samostalnosti.

Stvaranje sigurnoga, poticajnog i podržavajućeg okruženja za učenje i poučavanje jedna je od temeljnih učiteljevih uloga. Kao organizator odgojno-obrazovnog procesa učitelj ima odgovornost odabrati primjerene strategije učenja i aktivnosti poučavanja kojima će učeniku omogućiti da uči na način koji najviše korelira s njegovim razvojnim i odgojno-obrazovnim potrebama tako da može što bolje razumjeti sadržaj koji se uči, upamtiti ga, primijeniti, iskazati svoje znanje te izgraditi pozitivnu sliku o sebi. Provedbom dobro osmišljenih metodičkih scenarija učenja i poučavanja učitelj može utjecati na razvijanje pozitivnih stavova o engleskom jeziku i kulturi, kao i na povećanje interesa i motivacije za učenje engleskog jezika. Stoga bi učitelj trebao nastavu učiniti što zanimljivijom i dinamičnijom primjenom različitih aktivnosti poput iskustvenog učenja, otkrivanja igrom, igranja didaktičkih igara, slušanja i pričanja priča, igranje uloga, organiziranja posjeta, sudjelovanja u projektima, izrade vizualnih prikaza, primjene računalnih programa i aplikacija i slično. Učitelj doprinosi stvaranju povoljnoga razrednog ozračja i potiče primjerene oblike međudnosa s drugima i međusobno uvažavanje. Izradom primjerenoga individualiziranoga kurikula učitelj će učeniku s teškoćama u razvoju omogućiti uspješnije usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda.

U učenju i poučavanju nastavnog predmeta Osnove engleskog jezika očekivane ishode učenja ostvarujemo različitim materijalima i izvorima znanja. Primarni izvor znanja jest prirodno i društveno okruženje učenika, odnosno izvorna stvarnost. Učenicima s teškoćama treba omogućiti usvajanje stranog jezika u svakodnevnim situacijama jer tako učenik može lako pronaći smisao i razumjeti razlog korištenja određenim govornim frazama na stranom jeziku. Na početnoj razini poučavanja engleskog jezika učitelj je važan govorni model. Njegov govor mora biti razumljiv učenicima s teškoćama, stoga ga u početku treba potkrijepiti neverbalnim potporama (mimikom, gestama i sl.), podržati vizualnim pomagalicama i korištenjem materinskim

jezikom da bi se dodatno pojasnilo značenje. Učiteljev primjeren izgovor i različiti izvori slušanih tekstova ključni su na ovoj razini da bi učenici usvojili pravilan izgovor.

Učitelj se koristi nastavnim sredstvima, prilagođenim i izvornim materijalima uključujući digitalne, interaktivne i multimedijske sadržaje koji u pravilu trebaju biti vrlo jednostavni, bez suvišnih detalja i prilagođeni perceptivno-motoričkim i spoznajnim sposobnostima učenika. Učitelj potiče učenike na izradu vlastitih sadržaja (primjerice, osobni slikovni rječnik). Tekstovi koje učenici slušaju jesu učiteljev govor, audiozapisi i videozapisi, primjerice, jednostavni dijalozi, pjesme, brojalice i priče. U nastavi Osnova engleskog jezika značajna je i primjena informacijsko-komunikacijske tehnologije kao izvora znanja (digitalni mediji i aplikacije za učenje). Učitelj ima autonomiju u izboru, pripremi, izradi i prilagodbi nastavnih materijala u skladu s planiranim aktivnostima koje su usmjerene na ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda vodeći računa o razvojnoj dobi, sposobnostima te interesima i potrebama učenika.

Učitelj nastoji školsko okružje učiniti poticajnim, povezati ga sa svijetom izvan škole i omogućiti učenicima učenje u stvarnim životnim situacijama, u obitelji, lokalnoj i široj zajednici, primjerice, uključivanjem kulturnih posebnosti, aktualnih tema u zemlji i svijetu, organiziranjem izvanučionične nastave, ugošćivanjem govornika engleskoga jezika ili digitalnim povezivanjem s drugim učenicima diljem Europe i svijeta (projekti suradnje ili eTwinning). Digitalno je okružje posebno važno jer, osim obrazovnih sadržaja, pruža mogućnost za međukulturne susrete i autentičnu komunikaciju s govornicima engleskog jezika.

U radu s učenicima s teškoćama važno je da fizičko okružje bude sigurno i da se lako nadzire. Prostor za učenje unutar učionice treba biti prilagođen (klupe s nagibom, sjedalice, tipkovnice, osvjetljenje na radnom mjestu, elektronička povećala, induktivna petlja, vertikalno klizna školska ploča i dr.), omogućavati dio za grupnu interakciju, kao i za individualno djelovanje. Mora biti prikladan za sve učenike te pružati mogućnost za zadovoljavanje individualnih interesa i potreba učenika. To se postiže pravilnim osmišljavanjem izoliranih mjesta, primjerice „tihog kutka“ ili „senzoričkog kutka“, koji će učenicima omogućiti samoregulaciju emocija i ponašanja ili potreban predah. Učenike treba poticati da sudjeluju u oblikovanju i održavanju okružja za učenje.

Učenicima s teškoćama nužno je osigurati dovoljno vremena za izvođenje aktivnosti tako da se uvedu stanke, ako je to potrebno, zbog otklonjive pažnje ili bržeg zamaranja. Red, struktura, dosljednost u pravilima i očekivanjima stvaraju osjećaj sigurnosti i osobito su važni učenicima s teškoćama. Učenicima su važne rutine i predvidljivost u nastavnom procesu, trebaju znati što ih očekuje i što slijedi jer će to utjecati na njihovu spremnost i koncentraciju za izvođenje zadatka. Važno je učenike unaprijed upoznati s planiranim aktivnostima i zadaćama, pri čemu se treba koristiti vizualnim ili auditivnim rasporedima. U svakodnevno funkcioniranje učenika s teškoćama treba uključiti i neke specifične postupke i aktivnosti koje će im omogućiti kratak predah i odmak od rada i učenja da bi zadržali pažnju i smirenost tijekom radnog dana. Zato na satu treba primjenjivati aktivnosti koje razbuđuju i potiču kretanje (*brain gym*, *brain breaks*, vježbe razgibavanja) ili relaksiraju (vježbe disanja, vježbe tišine...), ovisno o potrebama učenika.

Učitelj ima slobodu primijeniti različite načine organizacije rada i učenja kombinirajući i grupirajući učenike da što bolje iskoristi potencijale svih u razredu i osigura uspjeh svakoga učenika.

G. VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

U kurikulu nastavnog predmeta Osnove engleskog jezika opisuju se elementi i pristupi vrednovanju te načini davanja povratnih informacija i izvješćivanja o usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda.

U Osnovama engleskog jezika samo se opisno vrednuju znanja i vještine definirane odgojno-obrazovnim ishodima. Ishodi iz područja međukulturna komunikacijska kompetencija te samostalnost u ovladavanju jezikom posredno se vrednuju ishodima iz područja komunikacijska jezična kompetencija. Usvojenost svih ishoda prati se i opisno vrednuje u rubriku bilježaka.

Sastavnice vrednovanja sljedeće su jezične djelatnosti:

- osnove slušanja s razumijevanjem
- osnove čitanja s razumijevanjem
- osnove govorenja
- osnove pisanja.

Sastavnice vrednovanja razlikuju se u prvoj i drugoj odgojno-obrazovnoj skupini. U prvoj skupini vrednuje se usvojenost ishoda u osnovama slušanja, govorenja i pisanja, u drugoj skupini dodaju se i osnove čitanja jezičnim djelatnostima slušanja, govorenja i pisanja.

Funkcionalni pristup jeziku ima prednost pred formalnim pristupom, stoga su kriteriji razumljivosti poruke i ostvarenja jezične interakcije nadređeni kriteriju točnosti. Pri vrednovanju vodi se računa o činjenici da su pogreške u jezičnom izričaju očekivana sastavnica ovladavanja jezikom.

Učinkovito vrednovanje za učenje uključuje učiteljevo kontinuirano i sustavno prikupljanje i bilježenje informacija o usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda tijekom odgojno-obrazovnoga procesa. Ono je sastavni dio procesa učenja i poučavanja. Usmjereno je na poticanje refleksije učitelja o vlastitom poučavanju, razumijevanje procesa i rezultata učenja te na povećanje učinkovitosti učenja i poučavanja.

Vrednovanje za učenje uključuje formalne i neformalne metode kao što su postavljanje pitanja, opažanje učeničkih aktivnosti i slično.

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja uz stalnu učiteljevu podršku, a očituje se u samovrednovanju i vršnjačkom vrednovanju kojima se učenika potiče na razvoj svijesti o vlastitom učenju. U ovom se procesu vrednovanja učitelji koriste portfolijem, dnevnikom međukulturnih susreta, dnevnikom učenja, osjećajnikom i slično.

Vrednovanje naučenog može služiti i u formativne i dijagnostičke svrhe, za planiranje daljnjeg učenja i poučavanja. Svrha mu je utvrđivanje razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda definiranih kurikulom nastavnog predmeta Osnove engleskog jezika tijekom školske godine ili na njezinu kraju, ali i ukazivanje na vrste kompetencija koje zahtijevaju poboljšanje. Vrednovanje individualiziranog kurikula provodi učitelj, a u proces vrednovanja može se uključiti roditelj/skrbnik i sam učenik. Usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda vrednuje se opisno s obzirom na individualno definirane razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Učitelj pri vrednovanju za svaki element vrednovanja prema tim razinama određuje opseg znanja, dubinu razumijevanja i stupanj razvijenosti vještina. Provodi, primjerice, usmene provjere znanja, služi se portfolijem, vodi učeničke projekte. Opisna ocjena temelji se na jednoj ili više metoda vrednovanja. Metode i sadržaji provjere odgovaraju jezičnoj upotrebi u stvarnim jezičnim, situacijskim i kulturnim uvjetima u kojima se traži upotreba osnovnih znanja, vještina i sposobnosti.

Sustavnim i redovitim izvješćivanjem o učenikovu napredovanju u svim područjima daje se povratna informacija o razini usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda te predlažu načini i postupci potrebni za njihovo poboljšanje.

Napredovanje učenika pratimo pisanim bilješkama, a razinu usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda opisnom ocjenom. Opisna ocjena proizlazi neposredno iz razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda iz po-

dručja komunikacijska jezična kompetencija te posredno iz područje međukulturna komunikacijska kompetencija i samostalnost u ovladavanju jezikom.

Razine ocjenjivanja su sljedeće: potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno. Zaključna ocjena predmeta izriče se opisnom ocjenom (potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno).

Zaključna opisna ocjena donosi se na kraju nastavne godine i iskazuje sveukupnu usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda učenja. Učitelju kao smjernica može poslužiti kurikulum definirana srednja razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Srednja razina usvojenosti ne predstavlja izravno školsku opisnu ocjenu, ali predstavlja prosjek usvojenog znanja i vještina potrebnih za srednju zaključnu ocjenu.

Vrednovanjem predmetnih kurikula osiguravaju se dodatni uvjeti za razvojno i fleksibilno planiranje napretka učenika, što znači još kvalitetnije usklađivanje razvojnih osobitosti učenika s očekivanim ishodima učenja radi razvoja učeničkih kompetencija (općeobrazovnih, strukovnih). Takav pristup otvara nove mogućnosti za napredak učenika u cjeloživotnom obrazovanju, zadovoljstvo učitelja i, naravno, roditelja/skrbnika učenika, a time i škole te obrazovnog sustava u cijelosti.

POSEBNI KURIKUL NASTAVNOGA PREDMETA OSNOVE INFORMATIKE

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

U posljednjih nekoliko desetljeća razvoj računalne znanosti omogućio je stvaranje informacijske i komunikacijske tehnologije koja je snažno i temeljito promijenila svijet oko nas. Informacijsko-komunikacijska tehnologija znatno olakšava život osobama s teškoćama i osobama s invaliditetom te pridonosi boljem funkcioniranju i prilagođivanju u svakodnevnim aktivnostima. Digitalna pismenost danas je potrebna svakomu pri obavljanju većine svakodnevnih obveza, a dodatno uz razvoj asistivne tehnologije smanjuje se utjecaj oštećenja u funkcioniranju osobe prilikom obavljanja aktivnosti. Informatika se nameće kao dodatno područje koje je nužno proučavati, a primjenom računalne znanosti svakako se olakšavaju životne navike pojedinca.

Svojim razvojem informacijska i komunikacijska tehnologija pridonosi poboljšavanju života učenicima s teškoćama. Koristeći se tehnologijom, iskorištavaju svoje potencijale i stječu informatičke kompetencije i vještine nužne za rješavanje različitih izazova u svim područjima ljudskog života i djelovanja.

Primjena informacijsko-komunikacijske tehnologije u obavljanju svakodnevnih aktivnosti omogućit će osobama s teškoćama i osobama s invaliditetom samostalnost u komunikaciji s osobama iz okružja, pristupu informacijama, rješavanju jednostavnih problema, uporabu različitih digitalnih alata i uređaja i sl. Informatičke kompetencije nužne su u rješavanju različitih izazova u svim područjima ljudskog djelovanja.

Nastavni predmet Osnove informatike u obrazovnom sustavu podrazumijeva:

- stjecanje vještina za uporabu informacijske i komunikacijske tehnologije (digitalna pismenost) kojom se stvaraju, spremaju, pretražuju i prenose različiti multimedijски sadržaji
- uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije u obrazovnom procesu (edukacijska tehnologija, e-učenje, asistivna tehnologija)
- rješavanje problema s računalom ili bez računala pri čemu su prepoznatljivi sljedeći koraci: specifikacija i raščlamba jednostavnog problema, analiza i odabir postupaka za njegovo rješavanje
- stjecanje rutine uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije u svakodnevnim aktivnostima i zadacima.

Težište obrazovnog procesa u nastavnom predmetu Osnove informatike treba biti na rješavanju jednostavnih svakodnevnih problema i postupcima njegova rješavanja da bi se poticalo razvijanje računalnog načina razmišljanja koje omogućuje razumijevanje, analizu i rješavanje problema odabirom odgovarajućih strategija. Usvajanje rutine korištenja različitim digitalnim tehnologijama učenicima omogućuje samostalnost u obavljanju određenih zadataka ili aktivnosti.

Učenje informatike priprema učenika za mnoga područja djelovanja. Osobit doprinos učenja predmeta Osnove informatike očituje se u razvoju računalnog načina razmišljanja koje uključuje i tehnike rješavanja jednostavnijih problema:

- prikazivanje informacija simbolima
- logičko povezivanje postupaka u rješavanju svakodnevnih problema
- usvajanje i primjenu mogućih rješenja radi postizanja učinkovitog rezultata
- primjenu usvojenih rutina u rješavanju problema s računalima i računalnim alatima ili bez njih
- usvajanje izmijenjenih rutina pri rješavanju problema primjenjiva na niz sličnih problema.

Te su tehnike alat za rješavanje svakodnevnih problema i u ostalim disciplinama, stoga su važne svima, a ne samo informatičkim stručnjacima.

Generičke su kompetencije koje nastavni predmet Osnove informatike u učenika razvija i potiče:

- kreativnost stvaranjem digitalnih uradaka
- donošenje odluka pomoću IKT-a
- informacijska i digitalna pismenost uporabom različite tehnologije povezujući simbole, pojmove i aktivnosti
- osobna i društvena odgovornost u korištenju digitalnom tehnologijom (opasnosti i zaštita na internetu, korištenje različitim društvenim platformama, objavljivanje sadržaja na internetu, internetska kupnja i sl.)
- komuniciranje u digitalnom okružju
- iskazivanje mišljenja i djelovanja međusobno se poštujući i uvažavajući u digitalnom okružju
- snalaženje pomoću informacijske i komunikacijske tehnologije učenjem na daljinu i korištenjem asistivnom tehnologijom u svakodnevnom životu.

Primjerenom pedagoškom praksom, koja naglašava konstruktivistički pristup učenju te stavlja učenika u središte procesa učenja, treba razvijati navedene kompetencije, ali i samostalnost, samopouzdanje i odgovornost. Iskustva učenja moraju se temeljiti na uvjerenju da učenici najbolje uče aktivno sudjelujući, da su uz svoju kreativnost spremni uložiti veliki trud te da su timski rad i suradnja snažna motivacija za učenje.

Sadržaji iz nastavnog predmeta Osnove informatike trebaju se usvajati tijekom školovanja, pri čemu bi se trebalo koristiti načelom spiralnog modela prema kojemu se znanje stečeno na nižim stupnjevima obrazovanja proširuje i produbljuje na višima. Znanja, vještine i stavovi usvojeni u Informatici podrška su svim ostalim predmetima i međupredmetnim temama.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA PREDMETA

Učenjem i poučavanjem nastavnog predmeta Osnove informatike učenici će:

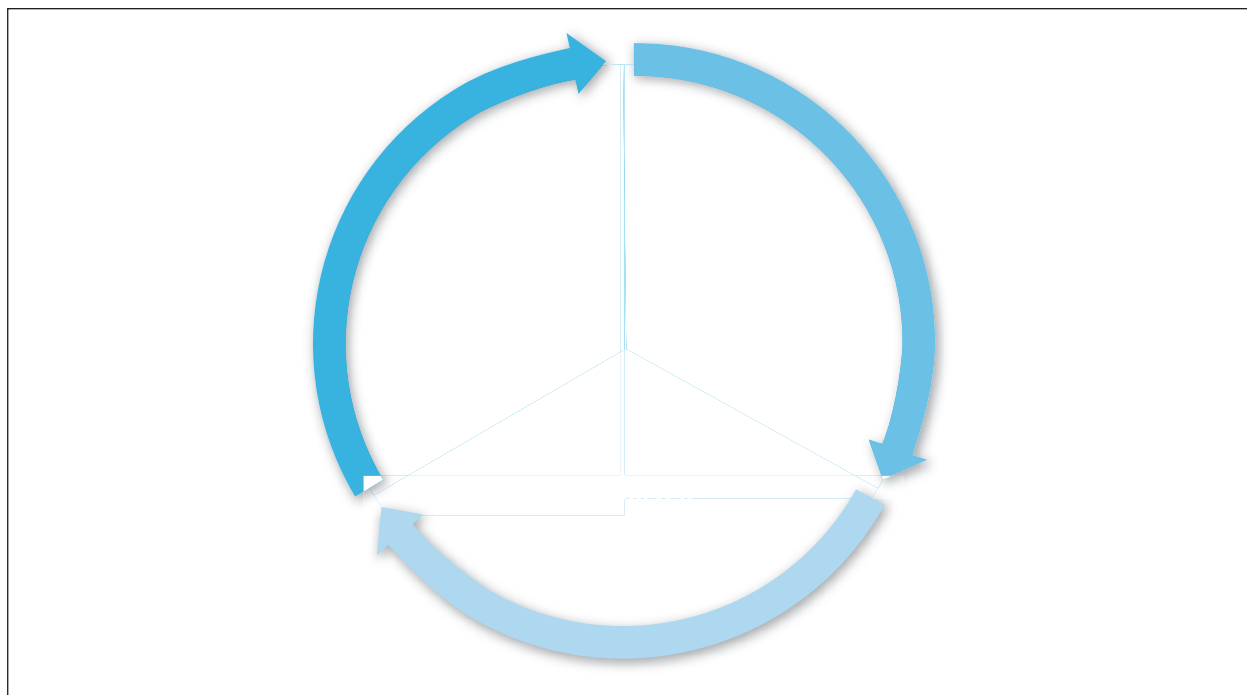
- postati informatički pismeni da bi se mogli samostalno, odgovorno, učinkovito, svrhovito i primjerenom koristiti digitalnom tehnologijom te se pripremiti za učenje, život i rad u društvu koje se razvojem digitalnih tehnologija vrlo brzo mijenja
- odabirati i primjenjivati najprikladnije tehnologije ovisno o zadatku, području koji se rješava
- razvijati mišljenje, stvaranje novih pojmova, kreativnost i inovativnost uporabom informacijske i komunikacijske tehnologije
- stjecati rutinu korištenja digitalnom tehnologijom i postupke rješavanja svakodnevnih problema
- učinkovito i odgovorno komunicirati i surađivati u digitalnom okružju
- odgovorno primjenjivati sigurnosne preporuke radi zaštite zdravlja učenika u svakodnevnom životu.

C. STRUKTURA – ORGANIZACIJSKA PODRUČJA PREDMETNOG KURIKULA

Tri su područja kojima će se realizirati ciljevi nastavnog predmeta Osnove informatike: informacije i digitalna tehnologija, digitalna pismenost i komunikacija i e-Društvo. Računalna znanost i upravljanje podacima čine temelj informatičkog društva, a učenicima s teškoćama ili invaliditetom neophodna je jer im omogućuje bolje i aktivno funkcioniranje u društvu. Zato nastavni predmet Osnove informatike čine osnovna znanja i koncepti računalne znanosti te razumijevanje digitalnog prikaza, pohrane i prijenosa podataka uporabom računala, digitalnih uređaja ili mreža, što olakšava i korištenje potrebnim asistivnim tehnologijama. Navedeni se sadržaji izučavaju u području informacije i digitalna tehnologija. Također, neophodno je usvajati rutinu rješavanja problema prikladnim načinom za njihovo rješavanje s računalom i bez njega, a to se može primijeniti u drugim područjima i svakodnevnome životu.

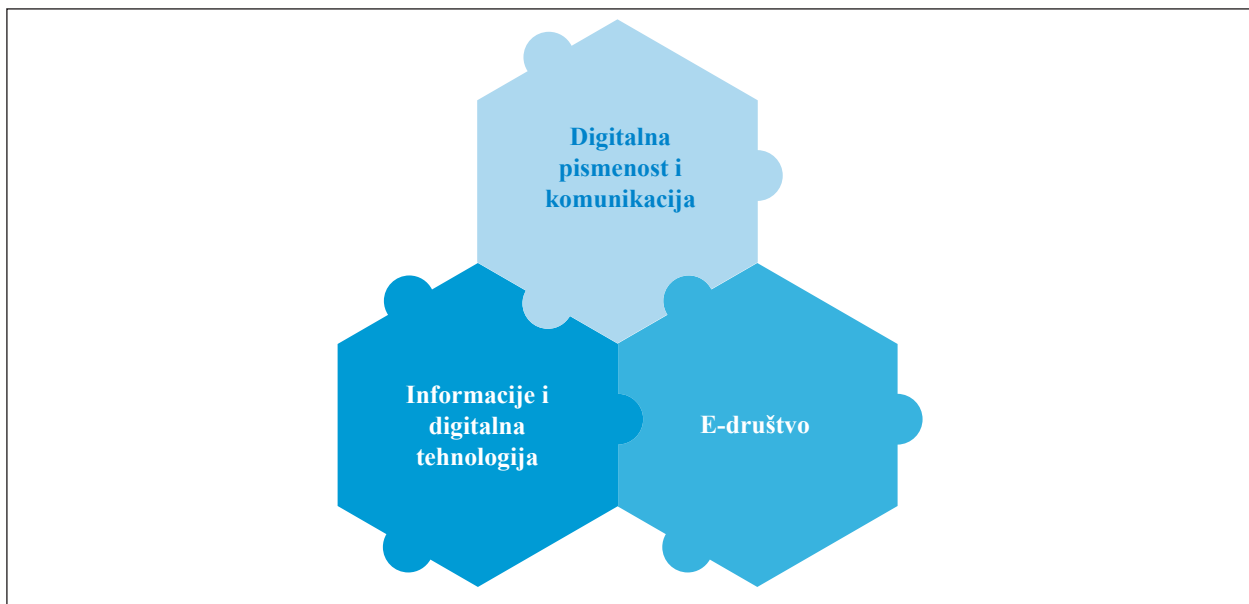
Predmetno područje digitalna pismenost i komunikacija usko je povezano s ostalim područjima i daje temeljne digitalne kompetencije koje su neophodne za kvalitetnu primjenu tehnologije pri obavljanju svakodnevnih obveza, kao i za stjecanje kompetencija iz ostalih područje. Uporabom različitih informacijsko-komunikacijskih tehnologija za komunikaciju i suradnju omogućuje se razvijanje komunikacijskih i društvenih vještina koje su neophodne u današnje doba. Obilježje je tog područja razvijanje otvorenosti prema novim tehnološkim dostignućima u području informacijske i komunikacijske tehnologije i samostaliju uporabu vlastite asistivne tehnologije.

Predmetno područje e-Društvo temelji se na činjenici da živimo u informacijskome društvu u kojemu se digitalna tehnologija uvukla u sve pore života. Teme kao što su područje sigurnosti na mreži, zaštita podataka, elektroničko nasilje i briga o svojem digitalnom ugledu razvijaju potrebne vještine korištenja i korake postupanja nužne za odgovorne sudionike digitalnog društva. Objavljivanje te dijeljenje podataka, sadržaja i izvora usmjeravajući i poštujući sva etička načela omogućuje većem broju ljudi stvaranje novih znanja i vrijednosti.



1. slika: Područja se međusobno isprepliću i dopunjuju da bi ishodi predmeta bili ostvareni.

Predmetna se područja međusobno isprepliću i dopunjuju tako da pojedine sadržaje možemo razmatrati u više područja. Primjerice, temeljne koncepte rada računala ili mrežnih uređaja razmatramo u području informacije i digitalna tehnologija, ali i u području digitalna pismenost i komunikacija u kojoj je neophodno poznavanje mogućnosti uređaja da bismo mogli odabrati prikladno rješenje za određeni zadatak ili problem.



2. slika: Povezanost područja

Informacije i digitalna tehnologija

Najveća snaga računala krije se upravo u njihovoj sposobnosti brze i sigurne pohrane te obrade velikih količina podataka. Traženje, dohvaćanje informacija iz različitih izvora i zbirki podataka temelj su današnje uporabe digitalne tehnologije. Stoga je važno prepoznati obrasce digitalnog prikazivanja različitih vrsta podataka kao što su brojevi, tekst, zvuk, slike i video. Primjenom vizualizacije i simulacije za prikazivanje pojednostavljenih modela rada računala doprinosi se uporabi digitalne tehnologije kao asistivne tehnologije primjenjive u različitim situacijama. Važno je poznavati osnove rada na računalu i pojedinim uređajima, način pohrane podataka te načine prijenosa digitalnih informacija da bi se postigla samostalnost učenika za obrazovne aspekte i za vlastite potrebe.

Digitalna pismenost i komunikacija

Digitalna pismenost i komunikacija obuhvaća poznavanje mogućnosti hardverskih i softverskih rješenja te razvijanje vještina suradnje i komunikacije u internetskom okružju. Poznavanje mogućnosti aktualne tehnologije i računalnih programa preduvjet je za korištenje digitalnom tehnologijom te njezinu učinkovitu primjenu u različitim područjima. Digitalnu pismenost nužno je razvijati od najranije dobi sukladno mogućnostima učenika i tijekom školovanja da bi učenici bili pripremljeni za život u digitalnom društvu. Različiti programi za komunikaciju i suradnju omogućuju učenicima razvijanje komunikacijskih i društvenih vještina, razmjenu iskustava razvijajući pritom toleranciju, poštovanje različitosti te uvažavanje tuđih stavova. Stalnim usavršavanjem te kompetentnom i kreativnom uporabom informacijske i komunikacijske tehnologije učenici preuzimaju aktivnu ulogu u stvaranju svojih pozitivnih digitalnih tragova. Pozitivan stav i otvorenost prema novim tehnološkim dostignućima omogućit će jednostavniju prilagodbu budućoj tehnologiji.

e-Društvo

Pristup digitalnom društvu pravo je svakog pojedinca, a ujedno i izvor mogućnosti za uporabu raznovrsnih e-usluga koje mu to društvo pruža. Digitalna tehnologija olakšava pristup obrazovanju, razonodi, kulturi i mnogim drugim uslugama te potiče aktivno sudjelovanje u demokraciji. Osim toga, mijenja metode, vrijeme i mjesto rada te nam omogućuje da budemo kreativniji i učinkovitiji u obavljanju svakodnevnih aktivnosti. Sudionici e-Društva trebaju se odgovorno, sigurno i učinkovito služiti internetom. Svaki e-gradanin treba razumjeti što su osobni podatci i kako ih zaštititi, znati se zaštititi od prijevara, prijetnji i elektroničkog nasilja, reagirati na neprikladne oblike ponašanja, poštovati tuđu privatnost te znati gdje potražiti pomoć zbog neželjenih sadržaja ili kontakata. Učenici s teškoćama ili invaliditetom trebaju znati jasne načine i samostalno odabrati korake postupanja u slučaju doticanja s neželjenim sadržajem, elektroničkim nasiljem i sl.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PO DOBNIM SKUPINAMA I ORGANIZACIJSKIM PODRUČJIMA

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 11. do 15. godine

A. Informacije i digitalna tehnologija

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK INF A.2.1. Učenik razvrstava digitalnu tehnologiju.	<ul style="list-style-type: none"> – u sigurnome digitalnom okružju razvrstava digitalnu tehnologiju: računalo, mobilni uređaj, tablet ili komunikator – ispravno se koristi digitalnim tehnologijama koje mu olakšavaju svakodnevni život – povezuje digitalnu tehnologiju s aktivnosti ili vlastitom potrebom u obavljanju svojih svakodnevnih aktivnosti – odabire digitalnu tehnologiju radi rješavanja zadatka iz svakodnevnog života 	<ul style="list-style-type: none"> – odabire primjerenu digitalnu tehnologiju i koristi se njom uz primjeren stupanj podrške

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– digitalna tehnologija, ispravno korištenje digitalnom tehnologijom.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

U sigurnom digitalnom okružju, uz primjeren stupanj podrške, učenik odabire različite digitalne tehnologije koristeći se karticama sa slikama digitalnih uređaja i tehnologije (tablet, stolno računalo, daljinski upravljač, zvučnici) i služi se uređajima za olakšavanje svakodnevnog života. Učitelj potiče na primjereni ponašanje u korištenju digitalnim uređajima (primjerice, odlaganje digitalnog uređaja na stol, a ne na prostor za sjedenje, nekonzumiranje hrane i pića dok se koristi digitalnim uređajima). Naglašava razliku u radu različitih digitalnih uređaja te njihove razlike i posebnosti koristeći se različitim uređajima ovisno o funkciji i potrebi u aktivnosti da bi učenici prepoznali funkcionalnost i važnost različitih edukativnih igara u svakodnevnom životu, primjerice *Memory*, povuci i spusti, igra razvrstavanja. Učitelj potiče učenike na ispravno korištenje digitalnim uređajima (demonstriranje uključivanja i isključivanja, rukovanje digitalnim uređajima). Prikazuje učenicima konkretne primjere nezgoda nepravilnog korištenja digitalnim uređajima i upozorava na njih te potiče na dobre primjere ispravnog korištenja (prikazuje animirani film). Korištenjem digitalnim tehnologijama stvara se navika za primjenu digitalnih uređaja u rješavanju zadataka iz svakodnevnog života.

A. Informacije i digitalna tehnologija

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK INF A.2.2. Učenik prepoznaje oblike digitalnih sadržaja.	<ul style="list-style-type: none"> – odabire primjerene digitalne obrazovne sadržaje iz praktičnog korištenja (tekst, slike, audiozapisi i videozapisi) – odabire primjeren digitalni uređaj za stvaranje ili snimanje digitalnih sadržaja – izdvaja digitalne sadržaje prema učenju na konkretnim primjerima koji su dostupni u školi i u svakodnevnom životu 	– uz primjeren stupanj podrške odabire primjerene digitalne sadržaje

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– odabiranje primjerenih digitalnih sadržaja.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Uz primjeren stupanj podrške učenik pregledava edukativne digitalne sadržaje i sadržaje prema vlastitom izboru iz svakodnevnog života na različitim digitalnim uređajima (stvaranje popisa pjesama i pregledavanje videozapisa). Razvrstava te sadržaje prema oblicima na tekst, sliku, audio i video. Primjenjuje iskustveno učenje s konkretnim primjerima koji su dostupni u školi (pronalazi odgovarajući video o sadnji biljaka i održavanju biljaka). Odabire digitalni uređaj s oblikom digitalnog sadržaja koji se njima može izraditi. Sastavlja popis i označava koji su digitalni uređaji i sadržaji korišteni u određenom primjeru. Pravilno odabire digitalne tehnologije pri izboru željenoga digitalnog sadržaja (za slušanje glazbe služi se zvučnicima ili slušalicama, a za čitanje e-slikovnica odabire tablet umjesto pametnog telefona zbog preglednosti teksta). Pomoću digitalnih alata koristi se vježbama za motoriku (klikni mišem, pisalica, glaskalica...) i digitalnim sadržajima koji će ga voditi u vježbama.

B. Digitalna pismenost i komunikacija

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK INF B.2.1. Učenik se koristi digitalnim obrazovnim sadržajima na razini prepoznavanja i povezivanja.	<ul style="list-style-type: none"> – koristi se digitalnim obrazovnim sadržajima – povezuje predložene digitalne obrazovne sadržaje sa sadržajima iz svakodnevnog života – koristi se njima kao pomoći pri učenju 	<ul style="list-style-type: none"> – izvodi osnovne radnje u digitalnim obrazovnim sadržajima na razini povezivanja sadržaja iz svakodnevnog života – koristi se ponudjenim digitalnim obrazovnim sadržajima kao pomoći pri učenju

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– uporaba miša i tipkovnice.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

U digitalnim obrazovnim sadržajima učitelji trebaju posvetiti pozornost na primjerenost sadržaja i zaštitu učeničkih osobnih podataka. Uz primjeren stupanj podrške treba uvježbavati upotrebu miša, tipkovnice, zaslona osjetljivog na dodir na digitalnim uređajima (komunikator, tablet, računalo). Učitelji odabiru programe i oblike multimedijских sadržaja u skladu s opremljenosti škole i primjerenosti učenicima za stjecanje kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života (učenje slova, riječi, brojeva, primjerice, mrežne aplikacije ICT AAC). Učitelji odabiru digitalne obrazovne sadržaje koji ne zahtijevaju prijavu učenika zbog zaštite učeničkih osobnih podataka te ih učenici rješavaju uz primjeren stupanj podrške (dopunjavanje slova, riječi i rečenica, pitanja i odgovori, nizovi, računanje, snalaženje u unutarnjem i vanjskom prostoru, razlikovanje kućanskih predmeta za pojedine svrhe i sl.).

B. Digitalna pismenost i komunikacija

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK INF B.2.2. Vrlo jednostavnim radnjama učenik izrađuje jednostavne digitalne sadržaje.	– stvara digitalne sadržaje vrlo jednostavnim radnjama služeći se mišem, tipkovnicom ili zaslonom osjetljivim na dodir	– izrađuje jednostavne digitalne sadržaje – izvodi jednostavne radnje u programu za izradu jednostavnoga digitalnog sadržaja

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– program za izradu jednostavnoga digitalnog sadržaja i jednostavni digitalni rad.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj odabire odgovarajuće uređaje i programe za stvaranje digitalnih sadržaja primjerene učenicima. Izrada digitalnih sadržaja najčešće počinje izradom digitalnog crteža. Učenici se mogu koristiti uređajima s dodirnom plohom tako da mogu crtati prstima ili olovkom ako im to više odgovara. Predlaže se uporaba programa koji nude najjednostavnije radnje i djelomično gotova rješenja da bi pomogli učeniku u izradi jednostavnih digitalnih sadržaja (mrežne bojanke, mrežno crtanje, osmišljavanje crteža koristeći se različitim alatima programa za crtanje, izradu pozivnice ili čestitke).

C. e-Društvo

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK INF C.2.1. Učenik se pažljivo koristi informacijskom i komunikacijskom opremom i štiti svoje osobne podatke.	– brine se o osobnom računalu ili mobilnom uređaju – uključuje i isključuje osobno računalo ili mobilni uređaj (tableti, mobiteli) – priključuje/isključuje uređaje na napajanje (punjač) – odabire i upisuje svoje osobne podatke (ime, prezime, adresu, fotografiju i broj telefona)	– odabire svoje osobne podatke – opisuje uz slike (pokazivanjem ili ponašanjem) da svoje osobne podatke ne smije dijeliti s nepoznatim osobama – pravilno uključuje i isključuje digitalne uređaje (računalo, mobilni uređaj, tablet) te ih priključuje na napajanje (punjač) i isključuje s napajanja – odabire i upisuje svoje osobne podatke (ime, prezime, adresu, fotografiju, broj telefona)

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– informacijsko-komunikacijska tehnologija, odgovorno korištenje digitalnom tehnologijom.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenicima na primjeren način učitelj približava pojam osobnih podataka. Izdvaja osnovne osobne podatke na koje se učenik treba usmjeriti (ime i prezime, adresa, broj telefona ili mobitela i fotografije). Ističe učenicima da se osobni podatci ne daju nepoznatim osobama (primjerice, ispisivanjem na papirić pa bacanjem kroz prozor; sličicom zabrane crvenog X označavaju se podatci napisani na ekranu digitalnog uređaja i sl.). Upozorava da osobne podatke svojih prijatelja ne govore drugima. Pričanjem priča u slikama, stripovima, socijalnim pričama u slikama, igrama ili gledanjem animiranih filmova učenicima objašnjava pojam osnovnih osobnih podataka te kako se njima odgovorno koristiti. Upućuje učenike na to kako se pravilno uključuju i isključuju digitalni uređaji (računalo i/ili mobilni uređaj) koji su im dostupni u školi. Upozorava ih na odgovorno ponašanje i brigu o digitalnim uređajima (računalu i/ili mobilnom uređaju) dok se njime koriste. Ističe učenicima važnost čuvanja školske i osobne imovine te odgovornog ponašanja prema svojim i tuđim stvarima.

C. e-Društvo

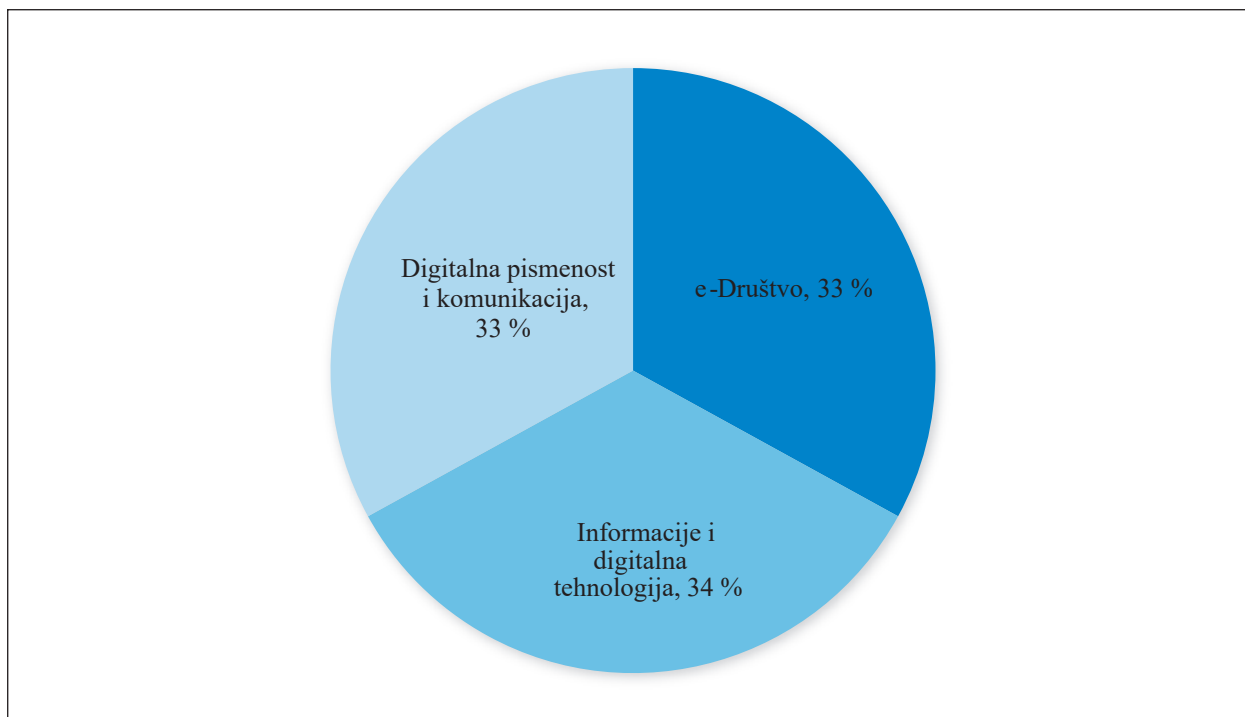
odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »doobar«
PP SK INF C.2.2. Učenik slijedi preporuke o zdravim navikama ponašanja tijekom rada na računalu i slijedi preporuke o količini vremena provedenog za računalom.	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje zdrave navike ponašanja tijekom rada na računalu– slijedi preporuke o količini vremena provedenog za računalom– primjenjuje vježbe razgibavanja za računalom u skladu s mogućnostima izmjenjujući sjedenje i druge položaje	<ul style="list-style-type: none">– primjenjuje zdrave navike ponašanja tijekom rada na računalu– opisuje koliko vremena provodi za računalom na slikovnom prikazu

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– ergonomske preporuke i vježbe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj potiče učenike da opišu koliko vremena provedu za računalom te istaknu potrebu tjelovježbe i zdrave prehrane služeći se slikovnim prikazima (odabiranje zdrave hrane, preporučeno vrijeme provedeno za računalom i sl.), obrazovnim videomaterijalima (tjelovježba i utjecaj tjelovježbe na zdravlje) ili igrama poput memorija (spajanje slike zdrave hrane s imenom) sl. Učenici prepoznaju zdrave navike ponašanja uz primjeren stupanj podrške. Opisuju poteškoće koje se javljaju nakon dugotrajnog vremena provedenog tijekom korištenje digitalnim uređajima u školi i u svakodnevnom životu slažući slikopriče, strip i sl. Izvode vježbe razgibavanja u skladu sa svojim mogućnostima. Pripremaju kratke vježbe za početak sata da bi se uvjerali da pojedini pokreti tijela opterećuju oči, kosti i mišiće te vježbe razgibavanja za kraj sata. Učitelj potiče učenike, u skladu s njihovim mogućnostima, na pravilno sjedenje za računalom te pravilno rukovanje mišem, tipkovnicom i zaslonom osjetljiv na dodir.



3. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Osnove informatike u dobnoj skupini od 11.do 15. godine

Odgojno-obrazovni ishodi dobne skupine od 16. do 21. godine

A. Informacije i digitalna tehnologija

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »doobar«
PP SK INF A.3.1. Učenik se koristi internetom kao mogućim izvorom nekih usluga i podataka.	<ul style="list-style-type: none">– pretražuje informacije za svakodnevni život na internetu– pridržava se dogovorenih savjeta o pravilima korištenja internetom– posjećuje primjerene mrežne stranice– odabire različite mrežne preglednike i pokazuje kako se služi pronadenim informacijama	<ul style="list-style-type: none">– odabire različite mrežne preglednike i koristi se internetom kao izvorom nekih usluga i podataka uz primjeren stupanj podrške

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

– internet, mrežni preglednik, mrežna tražilica.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenik odabire mrežne preglednike i koristi se mogućnostima rada na internetu za izvršenje zadataka uz primjeren stupanj podrške. Učitelj se dogovara s učenicima o pravilima korištenja internetom (poster, plakat, slikovni prikazi i sl.). Uspoređuje stvarni svijet s internetom vodeći se pitanjima tko sve može stvarati različite sadržaje na internetu, je li sve na internetu istinito, kako to možemo znati i sl. (primjerice, učitelj prikazuje odabrani *online* dokumentarni film o lažnim vijestima prikladan za dob učenika). Upoznaje učenike samo sa stranicama primjerenog sadržaja i daje im detaljne upute za pretraživanje i vrednovanje pronadenog pomoću plakata, postera ili oznaka za konkretne primjere bliske razvojnoj dobi učenika. (primjerice, u razredu napravi popis sigurnih stranica na plakatu i označi ih zelenom kvačicom ili stranica koje nisu sigurne i označi crvenim X). Učenik upoznaje mrežni preglednik (Google Chrome, Microsoft Edge, Opera) i način rada odabranog preglednika, pretražuje podatke, slike i videozapise na preporučenim mrežnim stranicama (primjerice, gdje i kako najtočnije upisati pojam koji tražimo da dobijemo točan rezultat, kako možemo glasovno pretraživati, kako se pretražuju samo slike ili videozapis za traženi pojam, kako možemo napraviti oznake na željene stranice za brži pristup i sl.). Posjećuje i istražuje neke od preporučenih stranica s informacijama koje im mogu pomoći u svakodnevnom životu (primjerice, kuharica, e-knjige, tjelovježbe, *online* štoperice, karte i navigacija). Odabire informaciju među više pronadenih s obzirom na upute za pretraživanje. Služi se pronadenim informacijama za izvršavanje različitih zadataka (primjerice, *online* štopericom za mjerenje vremena provedenog za računalom).

A. Informacije i digitalna tehnologija

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK INF A.3.2. Učenik povezuje program s uporabom digitalne tehnologije.	<ul style="list-style-type: none">– pronalazi pohranjene programe na digitalnoj tehnologiji– odabire programe na digitalnoj tehnologiji za zadatke i prepoznaje ih po njihovoj namjeni– prepoznaje u jednostavnim aktivnostima otvaranje različitih programa i služi se digitalnom tehnologijom (programom) prema uputi– prepoznaje da postoje upute različite namjene i da moraju biti precizne da bi uređaj radio ono što želimo– pokazuje nekoliko osnovnih programa kojima se koristi u radu s digitalnom tehnologijom	<ul style="list-style-type: none">– odabire primjeren program digitalne tehnologije za svakodnevne aktivnosti

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– programi na računalu, mape i datoteke na računalu.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj upućuje učenike da pojam *računalo* obuhvaća bilo koji digitalni uređaj koji oni poznaju: stolno ili prijenosno računalo, tablet, mobitel, ostale mobilne uređaje te da se računala nalaze i u različitim drugim uređajima poput automobila, perilica rublja i sl. (primjerice, postavlja poster ili plakat o digitalnim uređajima u učionici i pokazuje ih na vizualnom prikazu). Učitelj se koristi konkretnim primjerima programa kojima su se učenici već koristili i povezuje ih s njihovom ulogom na računalu (crtanje, pisanje, kalkulator, alarm, navigacija, karte). Pokazuje primjere korištenja nekim programom da bi pokazao da programi moraju imati precizne upute da bi računalo radilo ono što želimo (primjerice, ako ne kliknemo dvoklik lijevom tipkom miša na fotografiju koju želimo otvoriti na računalu, ona se neće otvoriti). Učenici prepoznaju osnovne programe koji su instalirani na računalu, koji je program nužan da bi računalo radilo, a koji programi proširuju mogućnosti računala (primjerice, program za pisanje Word jest program za pisanje koji nam nudi različite mogućnosti pisanja, uređivanja teksta, dodavanja slika, ali nije nužan za rad računala. Alat fotografije nužan je i dolazi s osnovnim programima, bez njega ne bismo mogli pregledavati fotografije ni videozapise na računalu, internetski je preglednik nužan jer bez njega ne bismo mogli ići na internet i pretraživati podatke). Važno je ne inzistirati na stručnoj terminologiji, treba pojašnjavati učenicima uporabom konkretnih primjera na uređajima koji su im dostupni.

B. Digitalna pismenost i komunikacija

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK INF B.3.1. Učenik odabire uređaj i program za aktivnosti iz svakodnevnog života.	– odabire jednostavne programe i izvodi osnovne radnje u programima ili obrazovnim igrama, izdvaja uređaj za aktivnosti iz svakodnevnog života	– odabire jednostavne programe i primjereni uređaj za aktivnosti iz svakodnevnog života

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- programi na računalu, moje računalo.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj odabire programe i oblike multimedijских sadržaja u skladu s potrebama i mogućnostima učenika uz primjeren stupanj podrške. Ovisno o odabranom programu, učitelj odabire razinu složenosti digitalnog sadržaja koji učenici izrađuju uz primjeren stupanj podrške. Učitelj pomaže učenicima u odabiru digitalnog uređaja ili programa radi jednostavnijeg korištenja u svakodnevnom životu (primjerice, izrada jednostavnog sadržaja kombinacijom teksta i slike u programu za crtanje i/ili pisanje: izrada čestitke, plakata tematski povezanog s datumima koje škola obilježava). Učenici slušaju audiozapis te zapisuju riječi pjesme.

C. e-Društvo

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK INF C.3.1. Učenik slijedi preporuke o pravilnom ponašanju pri korištenju sadržajima i uslugama na internetu.	– nabraja važnost odgovornog ponašanja – pokazuje na primjeru trajnost podataka objavljenih na internetu (digitalnih tragova) – traži pomoć odrasle osobe u koju ima povjerenja u mogućoj opasnosti od nepoznate osobe u virtualnom svijetu – prijavljuje nasilnu verbalnu komunikaciju, oblike i simptome elektroničkog zlostavljanja te opasnosti koje prijete pri susretu s nepoznatom osobom odrasloj osobi u koju ima povjerenja – odabire prihvatljive načine rješavanja problema – u nekim situacijama traži pomoći odrasle osobe (zna gdje može potražiti pomoć, razvija ozračje povjerenja i osnaživanja)	– uz pomoć učitelja nabraja važnost odgovornog ponašanja i neke opasnosti od nepoznate osobe u virtualnom svijetu te u nekim situacijama traži pomoć odrasle osobe – prijavljuje svaku nasilnu verbalnu komunikaciju, oblike i simptome elektroničkog zlostavljanja te opasnosti koje prijete pri susretu s nepoznatom osobom odrasloj osobi u koju ima povjerenja – odabire primjeren postupak prihvatljiva načina rješavanja problema

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– zaštita osobnih podataka, smišljanje sigurne lozinke.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učitelj upozorava učenike da svakim svojim boravkom na internetu ostavljaju digitalne tragove koje je lako pratiti (primjerice, izrađuje *memory* pogodi otiske životinje: učenici spajaju otisak životinje u snijegu sa životinjom čiji je otisak. Učitelj objašnjava učenicima da slijeđenjem tih otisaka možemo doći do životinje koja se sakrila u šumi i otkriti put kojim je išla). Naglašava im potrebu izbjegavanja komunikacije s nepoznatim osobama te kako se mogu zaštititi i potražiti pomoć odrasle osobe. Razgovara s učenicima o digitalnim tragovima koje sami ostavljamo i koje drugi objavljuju o nama (primjerice, izrađuje strip, animirani film, prezentaciju). Koristi se konkretnim primjerima digitalnih tragova o nekoj osobi koji su stari nekoliko godina (trajnost digitalnih tragova). Igra s učenicima igru s pastom za zube (jednom kad ju istisnete, ne može se vratiti u tubu – analogija sa sadržajem objavljenim na internetu i nemogućnošću njegova brisanja). Upoznaje učenike s opasnostima koje im prijete na internetu i povezuje ih s opasnostima iz stvarnog svijeta. Učenici osvješćuju da neka djeca na internetu znaju biti nasilna. Gledaju animirane priče prilagođene djeci, prepoznaju elektroničko nasilje i razgovaraju o primjerima elektroničkog nasilja, upoznaju načine sprječavanja i prevencije takva nasilja te što trebaju učiniti ako su žrtve nasilja. Učitelj ističe da je i virtualni svijet stvaran te da se moramo pristojno i odgovorno ponašati kad smo na internetu da bismo zaštitili sebe i druge. Treba ohrabrivati učenike da učiteljima ili roditeljima prijave svaku komunikaciju ili kontakt koji im se učini čudnim ili se zbog njega ne osjećaju dobro. Treba povezati pravila pristojnog ponašanja u razredu i na internetu, razvijati povjerenje i osnaživati učenike da znaju da se mogu obratiti učiteljima ako im zatreba pomoć.

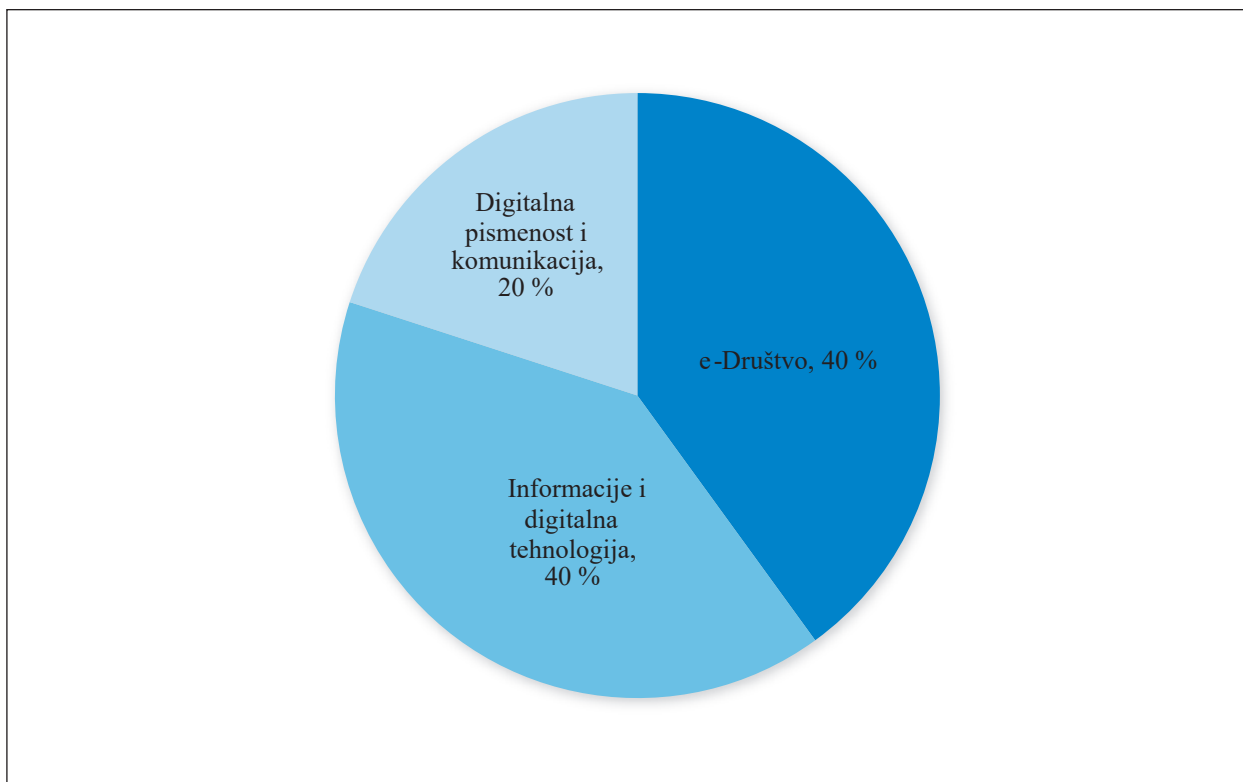
C. e-Društvo

odgojno-obrazovni ishodi	razrada ishoda	odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar«
PP SK INF C.3.2. Učenik slijedi preporuke o pre-raspodjeli vremena u kojemu se koristi digitalnom tehnologijom u svakodnevnom životu.	<ul style="list-style-type: none">– provodi primjereno vremensko ograničenje u radu s digitalnom tehnologijom– procjenjuje koliko vremena provede u virtualnome i stvarnom svijetu vodeći dnevnik u dogovorenom razdoblju– slijedi uputu vremenskog ograničenja boravka za računalom i primjenjuje preporuke o količini vremena pred računalom– primjenjuje tehnike razgibavanja tijekom i nakon rada na računalu, primjenjuje zdrave navike ponašanja za vrijeme rada na računalu	<ul style="list-style-type: none">– prepoznaje i opisuje na slikama i ponuđenim primjerima, služeći se pričom, posljedice dugotrajnog boravka za računalom– primjenjuje zdrave navike ponašanja pri radu s računalom

Sadržaji za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda:
– ergonomske preporuke i vježbe.

Preporuke za usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda

Učenici crtaju (ili odabiru na slici) predmete koji simboliziraju njihovu slobodnu aktivnost ili hobi. U završnom dijelu sata izlaze u školsko dvorište i igraju jednu od predloženih igara. Kod kuće učenici intervjuiraju roditelje o njihovu slobodnom vremenu (sadašnjemu te u doba djetinjstva) uz primjeren stupanj podrške. Mogu odigrati omiljenu računalnu igru, a zatim ići na zajedničku obiteljsku aktivnost na zraku. Učenici vode dnevnik o vremenu provedenom pred ekranom upisujući vrijeme početka i završetka u tablicu koju je napravio učitelj ili razredni plakat uz primjeren stupanj podrške (računalo, tablet, mobilni uređaj, TV i slično). Učenici s učiteljem uspoređuju vrijeme provedeno za računalom koje su pratili u dogovorenom razdoblju. Dogovaraju se o vremenskom ograničenju za rad na računalu, mogućoj uporabi specijaliziranih programa koji podsjećaju na razgibavanje i vrijeme provedeno za računalom (primjerice, štoperica, alarm). Izmjenjuju položaj tijela i dijelove tijela dok su za računalom (primjerice, okretanje glave od ekrana i pogled na danje svjetlo 20 sekundi). Učitelji prate vrijeme provedeno pred ekranom (računalo, mobilni uređaj, tablet, televizor). Učitelj pokazuje, a učenici primjenjuju ergonomska pravila i pravilan položaj tijela i dijelova dijela, izvode vježbe razgibavanja. Važna je dosljednost u primjeni dogovorenih pravila te kontrola u provođenju (primjerice, vizualna podrška konkretima ili aplikacijama unutar razreda).



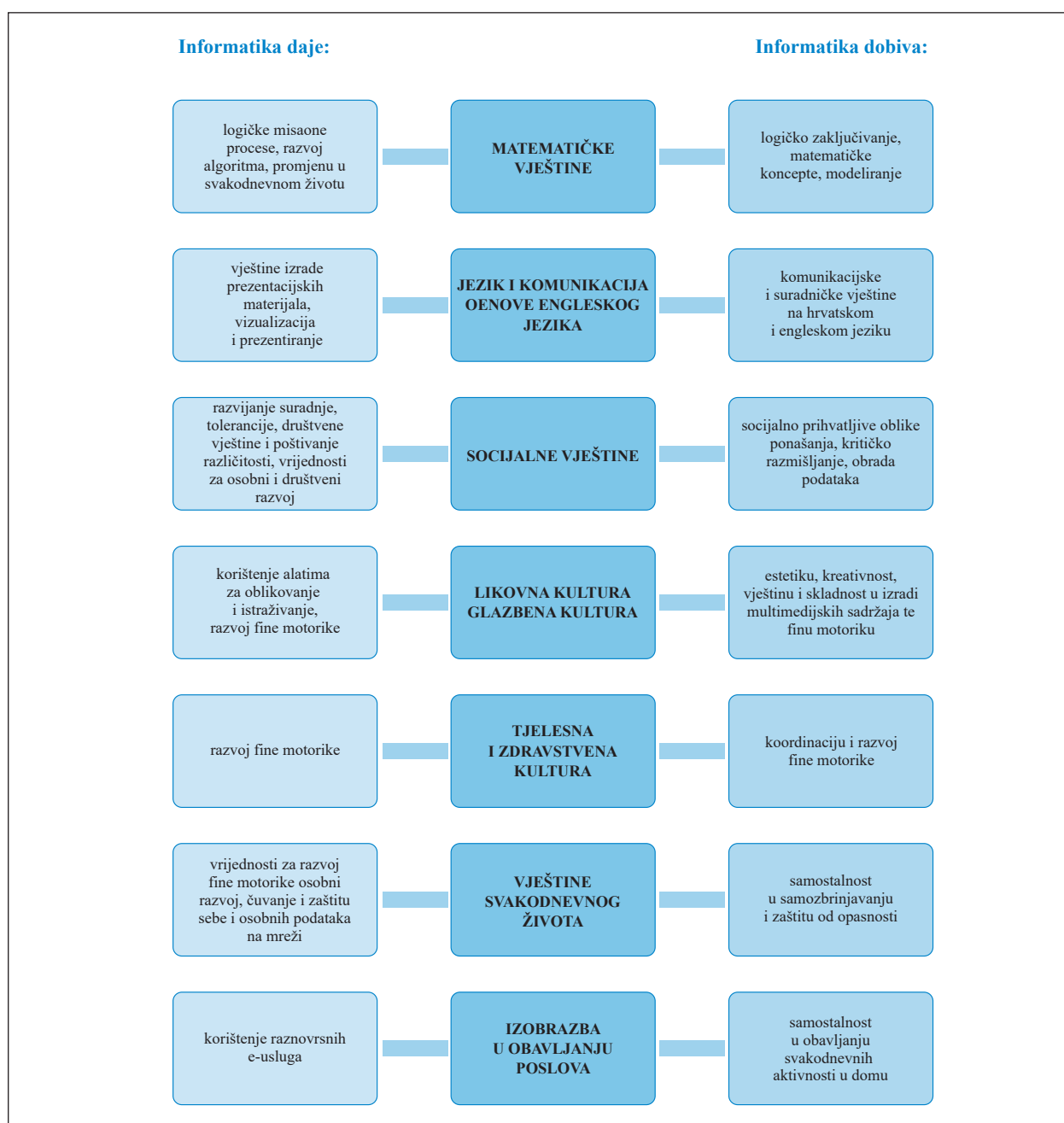
4. slika: Prijedlog postotne zastupljenosti predmetnih područja nastavnog predmeta Osnove informatike u dobnj skupini od 16. do 21. godine

E. POVEZANOST S PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

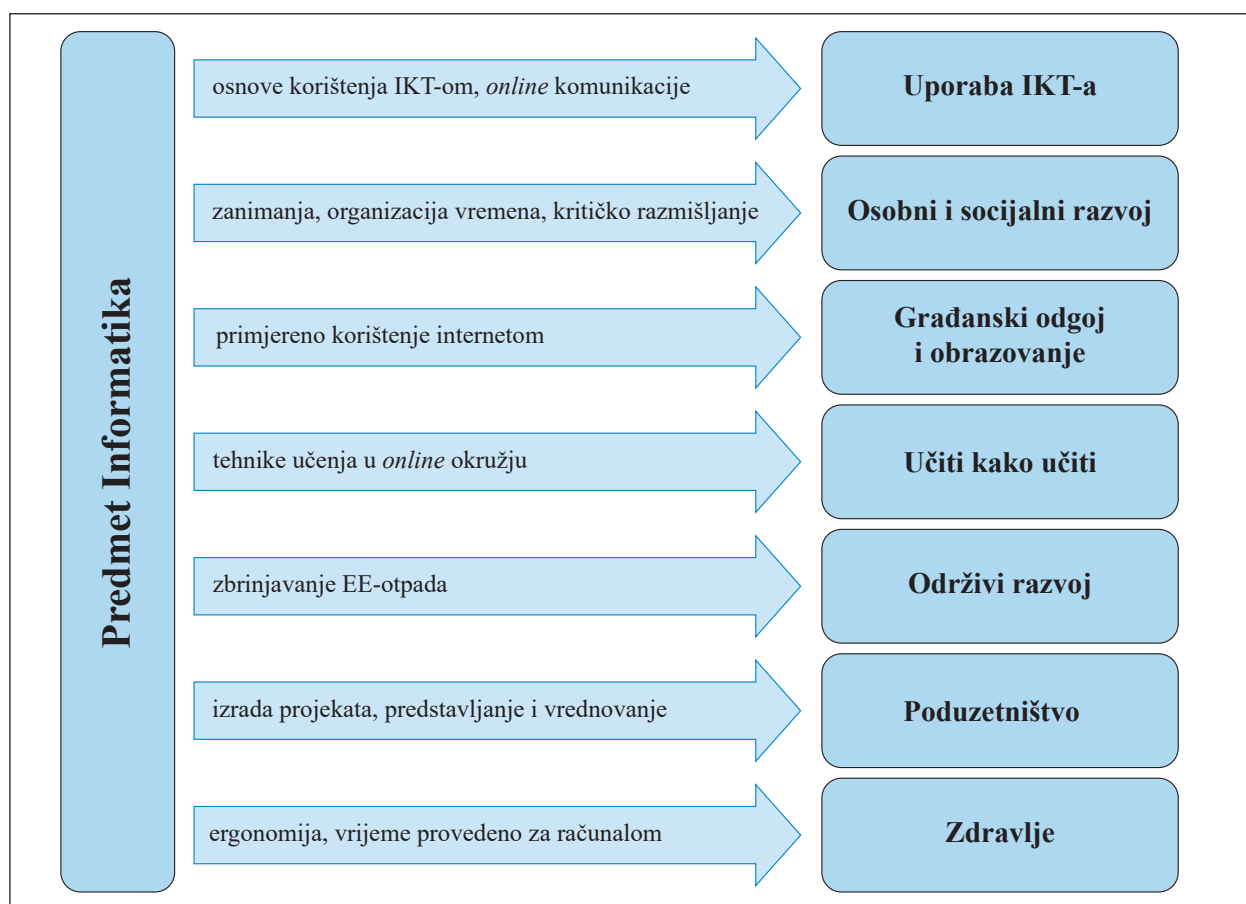
Nastavni predmet Osnove informatike prema svojem sadržaju pripada tehničkom i informatičkom području. Predmetna područja povezana su na sljedeći način:

- predmetno područje informacije i digitalna tehnologija povezana je s predmetnim područjem informacijska i komunikacijska tehnologija te s područjem tehnologija i tehnički sustavi te tvorevine
- predmetno područje digitalna pismenost i komunikacija povezana je s predmetnim područjem informacijska i komunikacijska tehnologija te s područjem tehnički dizajn i materijalizacija zamisli
- nastavno područje e-Društvo povezano je s nastavnim područjem značenje tehnike i informatike za pojedinca i zajednicu.

Za usvajanje generičkih znanja i vještina u nastavnom predmetu Osnove informatike nužna je usvojenost različitih kompetencija iz svih područja međusobnih tema i predmeta. Važno je postići dobru vremensku usklađenost stjecanja pojedinih kompetencija u svakom ciklusu o čemu se brinu učitelji svake škole. Povezanost s ostalim područjima:



Generička znanja i vještine iz nastavnoga predmeta Informatika imaju izravan utjecaj na sve međupredmetne teme.



F. UČENJE I POUČAVANJE NASTAVNOG PREDMETA

Organizacija učenja i poučavanja

Kurikul koji je temeljen na ishodima učenja umjesto na propisanim sadržajima omogućuje realizaciju učenja i poučavanja usmjerena na svakog učenika i razvijanje njegovih potencijala. On pruža fleksibilnost u poučavanju i daje slobodu učiteljima u osmišljavanju procesa učenja i poučavanja. Ishodi su definirani tako da omogućuju učitelju odlučivanje o redoslijedu i vremenu potrebnom za njihovo usvajanje te odabir programa kojima će se koristiti da bi se učenicima olakšao svakodnevni život uz digitalne tehnologije. Izborom sadržaja i metoda rada moguće je istodobno ostvariti više ishoda. Pritom je moguće aktivnosti i sadržaje ishoda prilagoditi potrebama i interesima učenika, razreda i škola.

Za kvalitetnu realizaciju učenja i poučavanja važna je pravilna organizacija nastavnog sata i izbor metoda poučavanja prilagođenih psihofizičkom razvoju djeteta i njegovim potrebama u svakodnevnim aktivnostima.

Najsnažniji čimbenik koji utječe na učenje jest motivacija i širok izbor mogućnosti. Motivacija se može postići aktivnim uključivanjem učenika u izbor sadržaja, digitalnih alata i programa, uključivanjem zanimljivoga, realnog konteksta koristeći se primjenjivim primjerima iz svakodnevnog života.

Iskustva učenja

Iskustva učenja nastavnog predmeta Osnove informatike polaze od učeničke iskustvene i praktične uporabe tehnologije i potrebe učenika na koju se nadograđuju teoretska i praktična znanja. U pristupu poučavanju važno je nove sadržaje uvijek nadograditi na učenička prethodna iskustva i znanja.

Iskustva učenja trebaju biti poticajna, a njihova svrha jasna i primjenjiva učenicima, što se postiže uključivanjem učenika u aktivnosti koje potiču razmišljanje, istraživanje i stvaranje primjerene psihofizičkom stanju učenika. Učitelji omogućuju takvo učenje osmišljavanjem konkretnih i jasnih zadataka i stvaranjem pozitivnog okruženja u kojima učenici, uz primjeren stupanj podrške, rade s uređajima, programima i medijima prema zadanim uputama da bi takve zadatke ostvarili.

Interes djece i mladih za rad s informacijskom i komunikacijskom tehnologijom usmjerava se u razvijanju kompetencija u aktivnostima svakodnevnog života kao što je učinkovita i funkcionalna uporaba digitalne tehnologije, komunikacija, samostalnost u obavljanju svakodnevnih poslova, rješavanje jednostavnih problema, razvijanje samopouzdanja i osobni razvoj pojedinca. Učenike treba poticati na korištenje digitalnim tehnologijama radi olakšavanja i poboljšanja svakodnevnog života.

Učenje se odvija u interakciji s učiteljem, ostalim učenicima, partnerima u odgojno-obrazovnome procesu (roditeljima, stručnjacima, širom zajednicom) i digitalnim obrazovnim sadržajima. Stoga treba stvarati ozračje koje će u što većoj mjeri omogućuje različite interakcije.

Uloga učitelja

Učitelj je voditelj i suradnik učenicima u ostvarivanju odgojno-obrazovnih ciljeva kojima će poticati i poučavati korisna znanja te razvijati sposobnosti. On je podrška, učeniku pomaže učiti i uči ga kako biti samostalniji te je i trener koji ih potiče da daju sve od sebe i svaki dan napreduju, odnosno budu sve bolji. Osmišljava odgojno-obrazovne aktivnosti koje trebaju pobuditi i držati pozornost, a istodobno biti prilagođene mogućnostima i interesima učenika. Učitelj treba potaknuti zanimanje i motivaciju učenika za uključivanjem u proces učenja i poučavanja da bi se postiglo i zadovoljstvo u učenju. Učitelj pokazuje poštovanje prema učeničkim zamislima i pomaže njihovoj razradi.

Učitelj u razredu stvara povoljnu društvenu klimu, odnosno otvorenu komunikaciju na temelju partnerstva, poštovanja, tolerancije, prihvaćanja i empatije. Štiti učenike od elektroničkog nasilja, omogućuje njihovo sudjelovanje u obrazovnome i školskom životu na temelju modela demokratskog društva građenog na načelima slobode, odgovornosti, suradnje i stabilnih zajedničkih pravila.

Prije uporabe neke digitalne tehnologije ili programa učitelji trebaju kritički procijeniti njihovu sigurnost i korisnost te odgovoriti na sljedeća pitanja:

1. Zašto ih odabirem?
2. Odgovara li moj odabir razvojnoj dobi i potrebama učenika?
3. Kako ću ih upotrijebiti?
4. Koje su mi tehničke, prostorne i materijalne pretpostavke potrebne prije upotrebe?
5. Jesam li pribavio potrebna dopuštenja (suglasnost roditelja i ravnatelja, softverske ili autorske licence)?

Nužno je stalno procjenjivanje, vrednovanje i davanje povratne obavijesti učenicima o njihovom uspjehu te pronalaženje mogućnosti za individualan rad.

Stalnim stručnim usavršavanjem učitelj upoznaje inovativne metode rada da bi odgovorio na potrebe današnjih učenika i suvremenog društva. Kvaliteti učenja i poučavanja doprinijet će samorefleksija učitelja o djelotvornosti njegove pripreme, izvođenja poučavanja, korištenih metoda i postupaka rada, njegovih komunikacijskih i socijalnih vještina važnih za daljnje uspješnije planiranje služeći se stručnom literaturom i primjenjujući iskustva kolega.

Učitelj pomaže učenicima prepoznati, razvijati, precizirati, učvrstiti i proširiti znanja, vještine i vrijednosti koje će im biti potrebne za snalaženje u aktivnostima svakodnevnog života s posebnim naglaskom na digitalne kompetencije kao ključne kompetencije europskoga građanina.

Mjesto i vrijeme učenja

Učenje i poučavanje nastavnog predmeta Osnove informatike nužno se organizira u umreženoj računalnoj učionici spojenoj na internet. Broj učenika u grupi i opremljenost učionice trebaju biti u skladu s Državnim pedagoškim standardom. Optimalna organizacija rada predviđa radno mjesto s računalom i drugim digitalnim tehnologijama primjerenim za svakog učenika (komunikatori, prilagođene tipkovnice, *switchevi* i sl.).

Računala i asistivna tehnologija u učionici trebaju biti takve da omogućuju izvođenje svih potrebnih programa te pohranjivanje materijala potrebnih za izvršavanje svih ishoda učenja. Na računalima trebaju biti instalirani svi potrebni programi koji imaju odgovarajuće licence i mogućnost priključivanja asistivne digitalne tehnologije za učenike s teškoćama. Održavanje funkcionalnosti informatičke učionice osigurava se prema preporukama učitelja.

Osim u fizičkom okružju učenje se može odvijati i na daljinu, u različitim digitalnim obrazovnim okružjima. Učenje u digitalnom okružju obogaćuje se i dopunjava dodatnim sadržajima, aktivnostima ili komunikacijom sa stručnjacima koji nisu prisutni na nastavnom satu, a podrška na daljinu će im olakšati aktivnosti koje obavljaju u svakodnevnom životu. Učenje i poučavanje informatike treba organizirati tako da učenici kontinuirano razvijaju vještine uporabe IKT-a te stječu nove kompetencije.

Materijali i izvori

U učenju i poučavanju nastavnog predmeta Osnove informatike treba se koristiti raznovrsnim materijalima, sadržajima i izvorima učenja za svrhovito i učinkovito učenje i poučavanje. Samostalno ih bira učitelj radi usvajanja odgojno-obrazovnih ishoda, brinući se o tome da su podrška učeniku i omogućuju razvoj vještina i znanja iz svakodnevnog života. Učitelj odabire one sadržaje i programske alate koji potiču motivaciju i kreativnost učenika.

U učenju i poučavanju učitelji i učenici, uz primjeren stupanj podrške, mogu se koristiti:

- sadržajima za uvježbavanje, primjenu znanja i samoprocjenu kao što su obrazovne igre, kvizovi, programi i okružje za izradu obrazovnih sadržaja i igara
- programima i okružjima za razvoj pojedinih područja znanja kao što su alati za simulaciju i vizualizaciju
- izvorima znanja, repozitorijima i digitalnim sadržajima za učničko istraživanje
- programima i okružjima za stjecanje digitalne pismenosti i poticanje kreativnosti učenika kao što su različiti multimedijски alati za izradu digitalnih sadržaja, razvoj i predstavljanje ideja
- hardverskim i softverskim rješenjima asistivne digitalne tehnologije
- dodatnim didaktičkim sredstvima koja omogućuju učenje igrom.

Učitelj pri izradi svojih digitalnih obrazovnih sadržaja aktivno sudjeluje u stvaranju baza otvorenih sadržaja i scenarija učenja dijeleći i koristeći se dijeljenim sadržajima.

Grupiranje učenika

Učenje i poučavanje nastavnog predmeta Osnove informatike održava se u informatičkim učionicama u skladu s Državnim pedagoškim standardom. Učenici se mogu grupirati u manje skupine, što je pogodno za poučavanje koje potiče heurističke metode, metode istraživanja, metode samostalnog rada, ali i suradničke metode. Takvim načinom rada omogućuje se kvalitetnije praćenje napretka pojedinca i pravodobno uočavanje nerazumijevanja ili pogrešnih razumijevanja u učenika. Formiranje skupina učenika definira se kurikulom škole, po mogućnosti tako da svaki učenik ima svoje radno mjesto s računalom. Važno je poticati suradnički rad među učenicima u razredu i izvan razreda pomoću informacijske i komunikacijske tehnologije radi stvaranja poticajnog okružja za učenje u kojem učenik ima na raspolaganju niz strategija učenja te prepoznaje kad će suradnja poboljšati njegov rad te mu različito doprinijeti.

Unutar skupine grupiranje se odvija prema sklonostima i potrebama učenika i učiteljevoj procjeni usvojenosti znanja i razvijenosti vještina, a prema načelima izbornosti i inkluzije. Učenici mogu i individualizirano i samostalno raditi na rješavanju nekog problema te na određenim temama i projektima, što je potrebno u radu s učenicima s posebnim potrebama.

G. VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Vrednovanje predstavlja složen proces koji se zasniva na poznavanju i razumijevanju:

- kurikulum definiranih odgojno-obrazovnih ciljeva, ishoda i očekivanja
- mogućnosti, dosega i ograničenja pojedinih pristupa, oblika i metoda vrednovanja
- procesa učenja, konteksta učenja i osobitosti učenika.

Vrednovanje procesa učenja i usvojenosti ishoda označava postupke prikupljanja i analiziranja informacija te donošenja profesionalnih procjena o učeničkome učenju i rezultatima učenja.

Učenicima vrednovanje predstavlja osjetljivo područje koje može značajno odrediti njihovu motivaciju za učenje, pristup učenju, pa čak i voljnost za sudjelovanje u odgojno-obrazovnom procesu. Roditeljima vrednovanje učenika pomaže u razumijevanju postignuća njihove djece te im daje smjernice o tome kako ih podržati i usmjeravati.

Vrednovanje treba biti usko povezano, usklađeno te osmišljeno i planirano istodobno s učenjem i poučavanjem. Treba postojati jasna povezanost između ishoda koje učenici ostvaruju i aktivnosti kojima će se to postići (konstruktivno poravnanje). Učenje, poučavanje i vrednovanje valja temeljiti na razumijevanju i uvažavanju te postaviti tako da učeniku omogućuju razvoj kompetencija i napredak u izvedbi tijekom vremena u korištenju računalom i asistivnom tehnologijom u svakodnevnom životu. Pritom je potrebno osigurati da svi navedeni procesi uzimaju u obzir složenost ishoda definiranih kurikulumom nastavnog predmeta Osnove informatike te da budu prilagođeni različitim potrebama, iskustvima i mogućnostima učenika.

Predmetni kurikulum Osnove informatike obuhvaća tri pristupa vrednovanju: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje, vrednovanje naučenog.

Vrednovanje za učenje

Vrednovanje za učenje treba biti pažljivo osmišljeno da bi omogućilo prikupljanje valjanih, konkretnih i specifičnih informacija o procesima učenja učenika i pružilo konstruktivnu i učenicima i roditeljima smislenu povratnu informaciju o njihovu napredovanju u specifičnim aspektima učenja i razvoju tijekom odgojno-obrazovnoga procesa.

U procesu vrednovanja za učenje najčešće se primjenjuju metode kao što su rubrike, zabilješke, učeničke mape, opažanja učenika tijekom individualnoga rada ili rada u skupinama.

Povratna informacija treba biti usmjerena i na proces učenja, a ne samo na njegove rezultate. Nužno je, osim prepoznavanja poteškoća s kojima se učenik susreće, prepoznati i njihove uzroke (primjerice, primjena neprikladnih strategija učenja, strategije regulacije negativnih emocija) te ponuditi učeniku načine kako svladati poteškoće.

Vrednovanje kao učenje

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja uz podršku učitelja. Važna je snažna potpora učitelja koji pruža učeniku kvalitetnu povratnu informaciju o njegovu učenju i postignućima, a učenik treba postupno postajati uspješniji u samovrednovanju vlastitog učenja i postignuća. Učitelj pomaže učeniku razumjeti kriterije za samovrednovanje, vodi proces samorefleksije i pomaže pri donošenju odluka kako unaprijediti učenje.

Moguće su sljedeće metode i tehnike vrednovanja kao učenja u nastavnom predmetu Osnove informatike, a prilagođuju se poteškoćama učenika:

- ljestvice procjene
- interaktivne lekcije, zadatci ili simulacije
- digitalni dnevnik učenja kao dopuna učeničkim e-portfolijima
- izlazne kartice (*exit ticket*)

- učenici daju sebi i učiteljima jednostavnu povratnu informaciju (primjerice, razumio sam, trebam još malo učiti, nisam razumio)
- samorefleksija i samovrednovanje.

Povratna informacija nužna je za razvoj vještine praćenja i vrednovanja procesa učenja, a treba biti neposredna i pravodobna te učenika i roditelja informirati o njegovoj učinkovitosti.

Vrednovanje naučenog

Vrednovanje naučenog važan je dio sustava vrednovanja koji zajedno s vrednovanjem za učenje i vrednovanjem kao učenjem čini skladnu cjelinu. Vrednovanje naučenog daje informaciju o postignućima u određenim fazama odgojno-obrazovnog procesa i govori o ostvarenju ishoda. Vrednovanje naučenog rezultira opisnom ocjenom.

U izboru metoda vrednovanja učitelj treba voditi računa ne samo o tome koje su metode primjerene i praktične za ispitivanje usvojenosti određenih ishoda već i o tome koliko su primjerene dobi i potrebama učenika. Metode trebaju biti raznolike da bi se učenicima pružila prilika za pokazivanje usvojenosti ishoda na način koji je za njih najpogodniji za kvalitetnu i vjerodostojnu informaciju o procjeni učeničkih postignuća. To mogu biti sljedeće metode:

- pisane provjere znanja i vještina
- usmene provjere
- opažanje izvedbe učenika u nekoj od aktivnosti ili praktičnom radu
- analiza učeničke mape (tzv. portfolija)
- analiza učeničkih izvješća (primjerice, o provedbi pokusa, učeničkog projekta), različitih uradaka i dr.

Učitelj provodi vrednovanje naučenog kad procijeni da je važno u određenim fazama odgojno-obrazovnog procesa. Informacijom prikupljenom vrednovanjem naučenog učitelj se treba koristiti i za poticanje budućeg učenja i za jačanje motivacije učenika za učenje.

Sastavnice vrednovanja

Kao sastavnice vrednovanja u posebnom kurikulumu nastavnoga predmeta Osnove informatike predlažu se:

- usvojenost znanja
- digitalni sadržaji i suradnja.

Sastavnica usvojenost znanja uključuje ocjene za činjenično znanje razumijevajući koncepte, opisujući, imenujući, označujući, izdvajajući, objašnjavajući, pokazujući, svrstavajući i poznajući ishode.

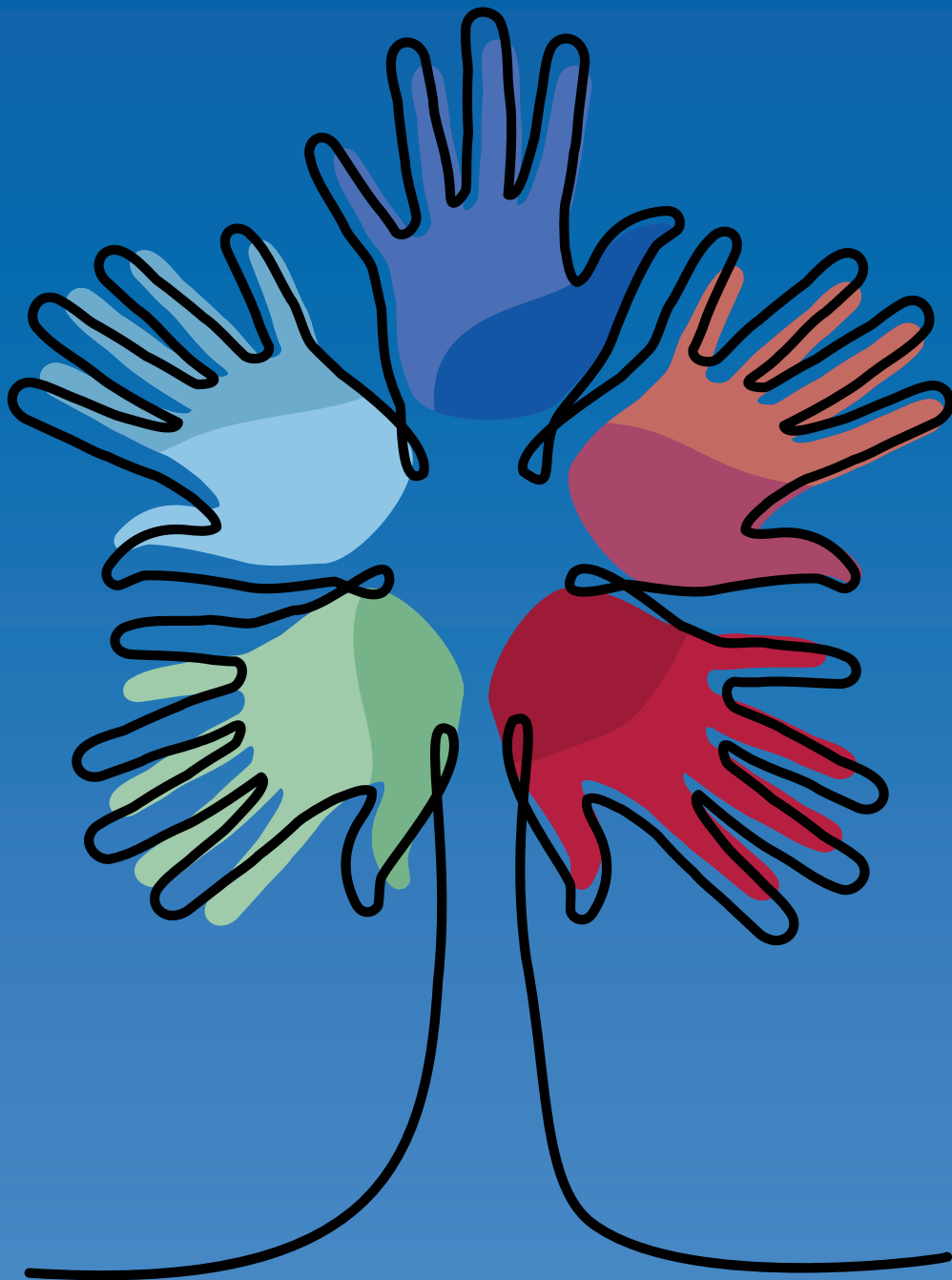
Sastavnica digitalni sadržaji i suradnja uključuje opisne ocjene za odabir primjerenih programa iz svakodnevnog života, vještinu uporabe programa i digitalne tehnologije, komuniciranje u timu, suradnju na projektu, preoblikovanje, uspoređivanje svojih radova, odgovornost, samostalnost i promišljenost pri uporabi tehnologije te kvalitetu digitalnog uratka.

Oblikovanje zaključne ocjene

Zaključna ocjena predmeta izriče se opisnom ocjenom (potpuno usvojeno, većim dijelom usvojeno, djelomično usvojeno, manjim dijelom usvojeno i nije usvojeno).

Zaključna opisna ocjena donosi se na kraju nastavne godine i iskazuje sveukupnu usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda učenja. Učitelju kao smjernica može poslužiti kurikulum definirana srednja razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Srednja razina usvojenosti ne predstavlja izravno školsku opisnu ocjenu, ali predstavlja prosjek usvojenog znanja i vještina potrebnih za srednju zaključnu ocjenu.

Vrednovanjem predmetnih kurikula osiguravaju se dodatni uvjeti za razvojno i fleksibilno planiranje napretka učenika, što znači još kvalitetnije usklađivanje razvojnih osobitosti učenika s očekivanim ishodima učenja radi razvoja učeničkih kompetencija (općeobrazovnih, strukovnih). Takav pristup otvara nove mogućnosti za napredak učenika u cjeloživotnom obrazovanju, zadovoljstvo učitelja i, naravno, roditelja/skrbnika učenika, a time i škole te obrazovnog sustava u cijelosti.



ISBN 978-953-8374-04-3



Ministarstvo znanosti,
obrazovanja i mladih